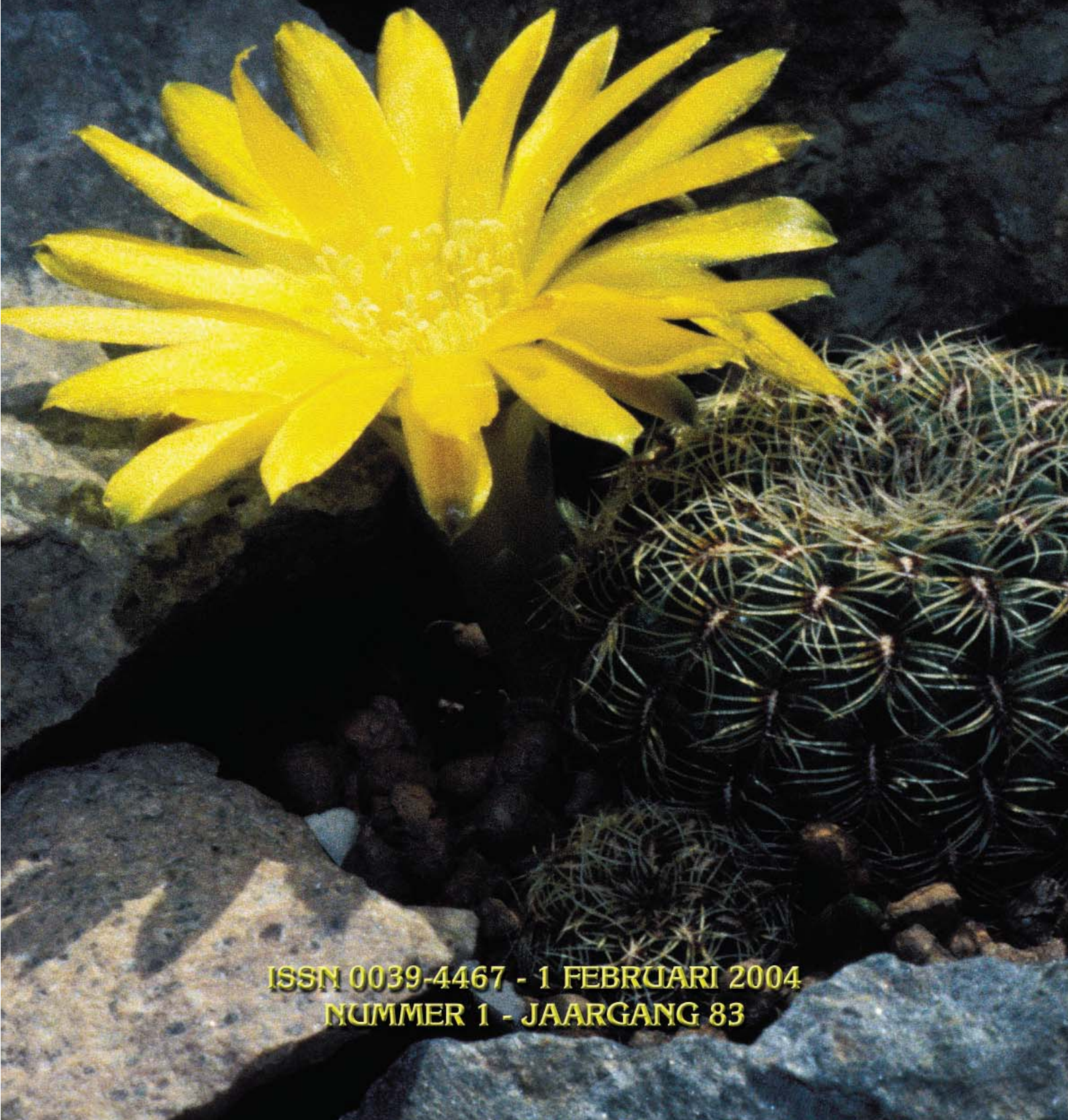

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 FEBRUARI 2004
NUMMER 1 - JAARGANG 83

REDACTIONEEL

LICHTPUNTJES IN DONKERE TIJDEN

Ben Zonneveld

Hoewel u dit pas in februari leest, toch nog een terugblik op de feestdagen. Het is moeilijk om nu te bedenken wat er in februari bloeit.

De dagen gaan alweer lengen, elke week is het een kwartier langer licht. Viel er ook nog wat plantkundig te beleven of te leren in deze periode? Weet u nu het verschil tussen een *Picea abies*, *Picea omorika* en *Abies nordmanniana*, of had u een *Picea glauca* die groen was? Het wordt ons steeds moeilijker gemaakt en als je ze, net zoals elke plant, niet in het water zet vallen ze allemaal voortijdig uit. Dan hebben we nog kerststerren (*Euphorbia pulcherrima*) en kerstrozen, (vnl. *Helleborus niger* en *H. orientalis*), beide niet te verwarren met kerstkransjes. Verder valt het op dat er veel Zuid-Afrikaans spul in de bloemstukjes zit zoals protea's en verwanten. Wat vertoont verder al teken van leven? Ik heb al vijf jaar drie bollen van *Hippeastrum papilio*. De eerste knop is al zichtbaar, maar het lukt me niet om er meer dan één tegelijk in bloei te krijgen. Ook een orchidee, een dendrobium, bloeit weer volop, terwijl ik hem dit voorjaar, niet vorig najaar, bloeiend had gekocht. Verder heb ik mijn vrouw (!) een zeer grootbloemige christusdoorn cadeau gedaan, die voor € 2,75 bij het tuincentrum stond. Ik weet niet of ze hem echt mooi vond, maar misschien kan ze er een paar leuke kruisingen mee maken. Op de laatste Succulenta-vergadering heb ik een *Chirita tamiana* gekocht. Het blad is als van een klein kaaps viooltje, maar de bloem als van een kleine streptocarpus, heel leuk. Ik heb 30 december al enkele sneeuwkllokjes (*Galanthus elwesii*) in bloei. Daar geniet ik meer van dan van een hele tuin vol later. Bij de burens staat al een toverhazelaar met gele bloempjes te pronken. De plantsoenendienst heeft weer eens flink huisgehouden in het struikgewas. Voordat alles de versnipperaars inging heb ik gekeken en ja hoor er zaten weet flink wat forsythia-takken bij, vol in knop. Ik heb enkele bossen geknipt en ze in warm water in de slaapkamer gezet. Als er behoefte aan is zet ik enkele takken in een vaas. Ze staan dan binnen een week in de kamer te bloeien. Zijn er ook al bloeiende succulenten. Zult u vragen. Bij mij staan enkele aloë's in bloei in de kas die op 5 °C gehouden wordt. Het zijn *Aloe albiflora*, *A. bellatula*, *A. bakeri* en hybriden ervan. Een enkele crassula vertoont zijn kleine witte bloempjes zoals *C. mesembrianthoides*. De echeveria's vertonen al hun knoppen tussen het blad. Een enkele bloeit zelfs al, of nog steeds. U ziet, voor een plantenliefhebber is er altijd weer iets leuks om je in deze donkere tijden wat op te vrolijken.

JONG GELEERD ....

ADROMISCHUS CRISTATUS

Johanna Smit-Reesink

Adromischus is een geslacht van laagblijvende vetplantjes met een stevige steel. De bloemen zijn onopvallend, maar de blaadjes zijn bijzonder mooi en heel verschillend van vorm en kleur. Er zijn er met langwerpige ronde blaadjes, maar ook met breed uitlopende platte blaadjes met golfjes aan de rand. Vooral de kleur en tekening van het blad is vaak heel apart. Ook de "huid" van het blad is heel verschillend. Blaadjes van sommige soorten zijn glad, van andere zijn ze ruw. Er zijn er die roodbruin worden in de zon en andere hebben streepjes of sproetjes. Ze gedragen zich een beetje als onze huid in de zomer: als ze buiten in de zon staan wordt de kleur en tekening veel intenser!

De planten komen oorspronkelijk uit Namibië en Zuid Afrika. Daaruit kun je afleiden dat ze van warmte en droge lucht houden en in het winterseizoen een flinke tijd droog kunnen staan.

In het zomerseizoen (van 15/5 tot 7/9) kun je ze buiten op een zonnig, beschermd plekje zetten. Leg een paar dikke kiezels onder de potjes, zodat de slakken er niet

Adromischus cristatus.

meteen bij kunnen. Je moet wel regelmatig kijken of er slakken onder zitten, want die zijn dol op deze plantjes. Vind je slakken, pak ze dan meteen beet en gooi ze op het gras als lekker hapje voor de vogels.

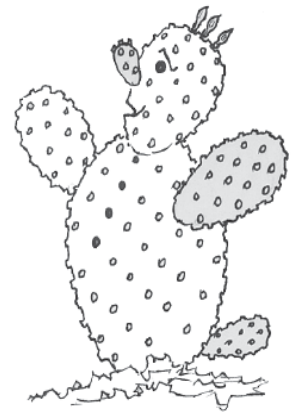
In het zomerse groeiseizoen kun je regelmatig water geven en in de winter kun je ze het beste droog houden bij een temperatuur van 5-15 °C.

Stekken gaat heel gemakkelijk uit bladstek in wat cactusgrond gemengd met wat zand. Dat doe je natuurlijk in de zomer, nadat je de blaadjes een dag droog hebt laten liggen en daarna in stekpoeder hebt "gedoopt".

En nu moet ik jullie nog een bekentenis doen:

Nadat het oktobernummer van Succulenta was uitgekomen, kreeg ik een mailtje van Paul Mollers, een echte Senecio-kenner. De naam van *Senecio fulgens* klopte niet! Dom, dom, dom...! Dat kan gebeuren als je etiketten laat verteren en ze niet op tijd vervangt of .... er gewoon nooit een naam bij had staan. De naam moet zijn: *Senecio sempervivus* ssp. *grantii*.

En ik mag in het vervolg als ik weer eens iets over Senecio schrijf aan hem vragen of de naam klopt. Bedankt Paul!

**Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom
e-mail smit-reesink@hccnet.nl**

VOOR HET VOETLICHT (13)

Bertus Spee

Puna clavarioides

Hoog in het Andesgebergte in Argentinië (Mendoza) tot op bijna 3000 m groeit deze plant met zijn knotsvormige en soms ook grillig vertakte leden, waardoor deze plant ook bekend is als het 'negerhandje'.

In de natuur blijven deze planten klein en laag en vormen ze een enorme ondergrondse knolwortel. De groei is erg langzaam. In cultuur worden ze vaak geënt op een opuntiaschijf, waardoor ze een flinke groep gaan vormen. De witte bedoorning is zeer dun en fijn en nauwelijks voelbaar. Opvallend zijn de geelbruine bloemen, tot 3

cm in doorsnede, die op oudere planten verschijnen na een koele, droge overwintering (ze kunnen ook vorst verdragen). Een zonnige plaats is ook noodzakelijk. In de zomer geven we om de paar weken flink water. We planten ze in zanderig doorlatend substraat en laten dit telkens, na elke gietbeurt, opdrogen. Vermeerderen kan door zaaien, hoewel de grote zaden erg moeilijk kiemen, of door te stekken. De afgenomen leden kunnen beworteld worden of geënt, de laatste methode is het gemakkelijkst.

puna clavarioides.

Mammillaria theresae

Een van de juweeltjes binnen het geslacht *Mammillaria* is dit kleine, mooi bedoornde plantje met zijn opvallende 4 cm lange bloemen. Deze plantjes worden maar 4 cm hoog en spruiten soms op oudere leeftijd. In de natuur vormen ze een flinke penwortel. In cultuur worden ze nogal eens geënt. Hierdoor kunnen ze wel deformeren, zodat het

Mammillaria theresae.

moete compacte van deze planten verdwijnt. Opmerkelijk bij deze soort is, dat de vruchten na de bloei in het plantenlichaam tussen de tepels verborgen blijven en zeer moeilijk te verwijderen zijn. In de winter houden we deze planten droog en koel op een lichte plaats, in de groeitijd geven we matig water. Vermeerderen kan door te zaaien of stekken. Ze worden opgepot in een mineraalrijk, goed doorlatend grondmengsel. Deze plant is genoemd naar de ontdekker Theresa Bock, die ze vond in 1966 in Mexico, in de staat Durango op de 2200 meter hoge Coneto-pas.

Tacitus bellus.

bloeistengels en kunnen gemakkelijk verwijderd worden. Vermeerderen is gemakkelijk door de nodige rozetten van de moederplant te halen en op te potten in zanderig, lemig substraat. Zaaïen is ook goed mogelijk met verse zaden. In de zomer geven we regelmatig water en een zonnige plaats. Na de bloei houden we ze droog en koel tot het voorjaar. Deze plant wordt ook wel aangeduid met de naam *Graptopetalum bellum*.

Tacitus bellus

Er groeien niet alleen cactussen in Mexico, ook deze mooie succulent heeft er zijn oorsprong. De plant vormt kleine platte rozetten, grijsgroen van kleur, tot 5 cm in doorsnede.

Aan de basis vormen zich telkens nieuwe uitlopers, zodat de planten flinke pollenkunnen vormen. In een ondiepe schaal doen ze het prima. De bloemen verschijnen vroeg in het voorjaar en worden 2,5 cm groot. De kleur is steenrood en verkleurt na enkele dagen naar roze. Na de bloei verdrogen de

Delosperma pruinsum

De herkomst van deze opvallende plant, die behoort tot de familie der Mesems, is de Kaapprovincie in Zuid-Afrika. De naam *Delosperma* heeft betrekking op de zaden, die in de open zaaddozen liggen. De planten groeien struikvormig, met op de takjes eivormige, glanzende, succulente blaadjes, die bezet zijn met korte witte haartjes. De lichtgele bloemen verschijnen in de zomer en staan op korte stelen. Ze kunnen wel een week open blijven. Zoals bij alle mesems openen de bloemen zich pas in de middag.

We planten ze in een zanderig substraat, bij voorkeur in een hangpot. Tijdens de groei geven we matig water. In de winter niet te koud zetten en af en toe een klein beetje vocht toedienen.

Vermeerderen is mogelijk door te stekken. In het voorjaar nemen we wat stekken af en laten deze in vochtig zand of lava bewortelen. Zaaïen kan ook, maar het duurt veel langer om bloeibare planten te krijgen.

Delosperma pruinsum.

MOOIE EN INTERESSANTE HAWORTHIA'S VOOR DE VERZAMELAAR. DEEL 17

Ingo Breuer

***H. zantneriana* var. *minor* IB5160, Kampherspoort ten noordwesten van Steytlerville, Breuer 1999.**

Haworthia zantneriana var. minor M.B.Bayer

H. zantneriana var. *minor* werd in 1999 door Bayer in *Haworthia revisited:164* beschreven. De naam “minor” betekent “klein”. De type standplaats is Miller Station (3323BB).

Deze haworthia is in diameter kleiner als de type variëteit. Als verder bijzonder kenmerk zijn er de groene, ongevlekte bladeren. Verder komt ze echter met de type variëteit overeen. Mijns inziens is het de vraag of deze kenmerken voldoende zijn om er een eigen variëteit voor op te stellen. De vermeerdering gaat via uitlopers of via zaad. Voor de cultuur zijn er geen bijzondere eisen.

**Am Kloster 21,
D-41812 Erkelenz, Duitsland.
E-mail:ibreuer@t-online.de**

Vertaling Ben J.M.Zonneveld

PLANTENZOEKTOCHT IN DE BARRANCO DE AFUR/TENERIFE

Albert Leroy

Dit jaar, april/mei 2003, was ik voor twee maanden terug op mijn favoriete stek, Tenerife. Nu ik sinds een paar jaar een officiële licentie heb bekommen om hier veldwerk te verrichten betreffende de succulente flora, heb ik al enkele positieve verslagen kunnen overmaken aan de dienst “Medio Ambiente” (natuurbehoud en leefmilieu). Ik ben nu sinds drie jaar verdiept in de gezondheidssituatie van de drakenbloedboom (*Dracaena draco*) in zijn natuurlijke habitat op Tenerife.

Barranco de Afur.

Tijdens mijn veelvuldige zwerftochten door de vele barrancas (valleien) heb ik reeds menig interessante florale ontmoeting gehad.

Dit jaar waren twee botanici uit Heidelberg gekomen om mij te vergezellen tijdens mijn zoektochten. Het zit namelijk zo, de lokale overheid heeft 9 licenties aan buitenlanders uitgereikt zodat, indien een Universiteit of botanische tuin geïnteresseerd is om hier wat te komen snuffelen, ze verplicht zijn dit te doen onder de hoede en de verantwoordelijkheid van één van deze licentiehouders. Dit geeft ons dan ook kleine (financiële) voordelen, maar ook indirecte hulp. Op die manier kunnen we hun ook vragen om documentatie en om andere onderzoeken te verrichten.

Laat ons dan nu maar eens in het groen duiken en onder het milde klimaat van eind april (25/30 °C) een wandeltocht van 5 uur in de Barranco de Afur beginnen. Ja, de eigenlijke naam is “Barranco de Afur de Tamatide”.

Afur is een klein dorpje van nog geen 100 inwoners en ligt te N.W. van Taganana in het noordelijk deel van het eiland Tenerife. Hier bevinden we ons in het natuurreservaat van het Anaga-gebergte,

dus voor de mogelijke liefhebbers die mijn routebeschrijving zullen willen volgen is het dus VINGERS THUIS EN ZEKER GEEN PLANTJES IN DE ZAKKEN STEKEN! Het gebeurt niet zelden dat u van afstand en door veldkijkers gevolgd wordt door agenten van de dienst “Medio Ambiente” of door de “Guardia de Montes”. Voor deze mensen is het een waar plezier een overtreding vast te stellen met als gevolg een onmiddellijke arrestatie indien het gaat om beschermde planten, met een kleine verlenging van uw verlof (minimum 8 dagen arrest). Ook loopt U het risico bij het verlaten van het eiland (bagagecontrole) of bij aankomst op de luchthaven bij U thuis te stuiten op een gewetensvolle douanebeambte die iets afweet van de C.I.T.E.S.

Hier in deze barranco bevinden we ons in één van de mooiste groene gebieden van Tenerife, met een geweldige diversiteit aan planten, en ook een veelvoud aan succulenten.

Zoals steeds neem ik dus ‘s morgens vroeg, in gezelschap van mijn Duitse metgezellen, de snelweg richting noord dus richting Santa Cruz. Hier dan snel nog een halte maken om fotomateriaal te kopen (dat is hier goedkoper dan bij ons in België, 3 Kodakchroom diafilms van 36 opnamen/100 ASA voor 9 Euro) en hop, snel verder richting San Andres. Hier slaan we links af richting Taganana (toeristisch bezoek waard, de kerk!). We hebben hier een echte bergweg van ongeveer 20 km (met enorm veel succulenten, maar we laten ons hier niet ophouden) en met meer dan 200 bochten. Aangekomen aan het kruispunt San Cristobal/Taganana nemen we richting San Cristobal, volgen we deze zeer interessante weg qua plantengroei en de verschillende panoramapunten (mirador), laten de afslag Chinobre/Chamorga rechts liggen en volgen steeds richting San Cristobal. Voorbij Roque de los Pasos (hoogte 933meter) vervolgen we tot Casas de la Cumbre (hoogte 743 meter) en ietsje verder hebben we een afslag, rechts, naar Roque Negro. Deze smalle kronkelweg moeten we nemen, en U zult zien, vanaf de aanvang van deze weg bevinden we

Illustraties links van boven naar beneden:

Monanthes praegeri.

Aeonium ciliatum cristaat.

Euphorbia broussonetii.

Aeonium canariense.

ons in een betoverend landschap. De evolutie stopte hier ogenschijnlijk 50 jaar geleden. Zeer spoedig zult U, bij het benaderen van het dorp Roque Negro, een puntige berg zien (links) waarin twee woningen zijn ingegraven. Ja hoor, hier hebben we nog holbewoners!!!! We rijden nu verder tot in Afur en plaatsen de wagen op het dorpsplein. Ja, het is een betrekkelijk groot plein, maar denk nu niet dat dit er speciaal is voor de toeristische bezoekers. Nee hoor, dit plein moet in feite dienen om de bus (TITSA) toe te laten rechtsomkeerd te maken, en doet ook dienst als landingsplaats voor de ziekenhuishelikopter. Daarom stal ik hier mijn wagen steeds op de buitenste rand van het plein, en het liefst tegen de muur (voor de schaduw).

We zitten hier nu niet zo extra hoog, een kleine 200 meter, maar opgelet, gedurende onze wandeling gaat het eens omhoog en dan weer omlaag, zodat we steeds moeten klimmen en dit zelfs in de finale afdaling naar de zee.

Zodra U de parking verlaat houdt U rechts aan en bij de eerste gelegenheid neemt U het kleine paadje aan de rechter hand welke in de vallei afdaalt. Het begin is wat moeilijk met die korrelige bodem, maar verderop gaat het wel een stuk beter. Zeer spoedig wandel je op een in de zijwand uitgehouwen pad. Je kunt er de constructie/kristallisatie van de basaltlava zien en de wijze waarop deze erodeert. Neem gerust eens een stukje op en klopt het tegen de wand, U zult het typische geluid horen van dit gesteente, zeer merkwaardig. Vanaf hier zien we op vele plaatsen *Aeonium lindleyi* in de wanden, van enkelingen tot enorme clusters van wel 3 tot 4 meter lang. Ook *Monanthes praegeri* (soms ook *Monanthes brachycaulon* genoemd) komt hier veelvuldig voor. Deze *M. praegeri* kent hier op sommige plaatsen werkelijk zijn toppunt; ik ken een paar plaatsen waar we zouden kunnen denken dat het een weide is. In de periode februari/maart kunt U hier ook de magnifieke canarische orchideeën bewonderen (vertegenwoordigers uit de geslachten *Neotinea*, *Serapias*, *Orchis*, *Barlia*, *Ophrys*, *Habenaria* en *Gennaria*).

Illustraties rechts van boven naar beneden:

***Ceropegia digotoma*.**

***Euphorbia canariense* in bloei.**

***Aeonium urbicum* in bloei.**

***Monanthes niphophila*.**

Echium simplex (zeer zeldzaam).

Hou zeker goed de begroeiing van de linker bergwand in het oog; niet zelden vinden we hier *Ceropegia dichotoma*. Ik vond er dit jaar ook, en dit voor de eerste maal, een cristaatvorm van *Aeonium ciliatum* (zie foto).

Een zeldzame en zeer opmerkelijke plant is zeker *Echium simplex* welke hier na zijn 5-jarige groeiperiode zijn wonder-schone bloeistengel van om en nabij de 2 meter (zie foto) ontwikkelt en dan zal sterven (maart/april). Het is een enorme leverancier van nectar en daarom rijkelijk bezocht door allerhande insecten. Tijdens de wandeling, bij het oversteken van het bruggetje, met de handleuning van agave-bloeistengels, moet U eens goed de zwarte bergwanden rondom U bekijken; het staat er vol met *Aeonium tabulaeforme*. Twee andere vertegenwoordigers uit het genus *Aeonium* welke we hier kunnen aantreffen

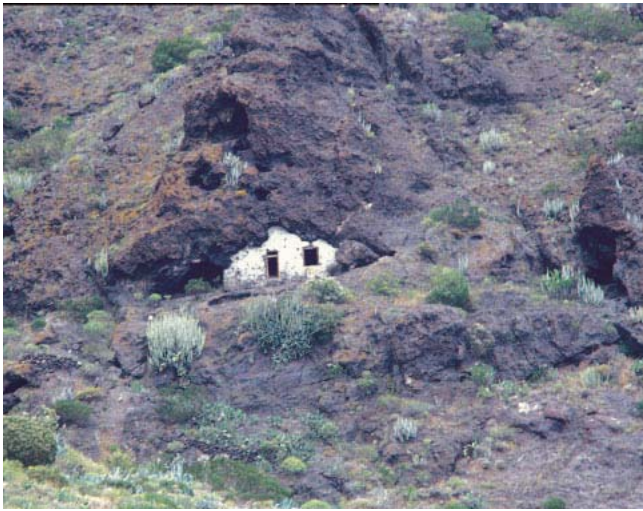
zijn *A. ciliatum* en *A. urbicum*. Deze twee species zijn op het eerste gezicht moeilijk van elkaar te onderscheiden, maar voor een amateur zou ik zeggen, de planten welke zich verspreid over de stengel vertakken moeten normaal gezien steeds *A. ciliatum* zijn, daar waar *A. urbicum* steeds enkelvoudig blijft. Uitzondering voor deze laatste zijn de gevallen waar het blad/groeirozet beschadigd werd door insecten- of geitenvraat en daarna de groei herneemt met gewoonlijk twee of drie groeikoppen, en dit dan steeds vanuit de oude bladrozet, dus geen vertakkingen uit de stam.

Verder afdalend naar de zee komen we tenslotte in de bedding van de rivier terecht. Zodra je de zee kunt zien, heb je nog ongeveer een uur te stappen. Kijk goed links in de flank van de berg; hier leeft een persoon in een grot (heremiet - kluizenaar). Hier moet U de groene verfstippen op de rotsen volgen en de kleine rivier met een sprongetje oversteken. Juist voor U het rotsige strand bereikt, hebben we op de linker oever weer een huisje, en ook hier woont iemand. Het water ziet er hier, na een vermoeiende wandeling, aantrekkelijk uit, maar laat U niet verleiden tot een duik!!! Het is hier zeer gevaarlijk door de sterke stromingen. Er bestaat hier de mogelijkheid hetzij om op zijn stappen terug te keren of om rechts verder de weg te volgen naar Taganana en daar dan een taxi te nemen welke U terug brengt bij Uw wagen (ongeveer 10 euro).

Voor hen die zich willen verdiepen in de flora van de Canarische eilanden zou ik de volgende boeken ten zeerste willen aanprijzen:

- 1) Wild Flowers of the Canary Islands - D. & Z. Bramwell (conservator van de botanische tuin in La Palma de Gran Canaria). ISBN 84-7207-129-4 2nd edition.
- 2) Die kanarischen Inseln und ihre Pflanzenwelt - G. Kunkel. ISBN 3-437-20376-2.
- 3) On account of the Sempervivum Group - L.R. Praeger. Mijn exemplaar is een fotokopie van het

Ayuntamiento de Arona (gratis te verkrijgen op aanvraag). Deposito Legal TF.183-1998.

En nog vele andere.

U kunt steeds bij mij terecht indien nodig!!!!

Veel stapgenoegens.

adres:.....

Email: albleroy@tiscali.be

Grotwoning.

origineel. Het is een meer dan waardevol boek daar we er niet enkel een uitgebreide beschrijving van de planten maar ook tekeningen en vindplaatsen in aantreffen. Het behandelt enkel de succulenten uit de familie der Crassulaceae (Monanthes, Aeonium, Greenovia, Aichryson en de verschillende hybriden.)

- 4) Systematics of Aeonium (Crassulaceae) - Ho-Yih Liu. Special publications n 3, Nat. Museum of Natural Science, Taiwan.
- 5) A taxonomic revision of the genus Monanthes Haworth (Crassulaceae) - Reto Nyffeler. University Zurich, Switzerland - in Bradleya n 10/1992 pag. 49/82.
- 6) Kanarische Pflanzenwelt - H. Moeleer. ISBN 84-400-7625-8.

7)

Als wandelinfo zijn enorm veel boeken op de markt, doch de beste zijn of in het Duits of in het Spaans. Hierna enkele waaruit ik reeds verschillende wandelingen heb geput en die betrouwbare info geven (wat bij de anderen niet altijd waar is).

- 1) Teno - Teneriffa wanderungen - (vertaald uit het Spaans) ISBN 84-930664-0-0. Deposito TF-747-1999.
- 2) Wandern auf Teneriffa, band 1 - H. Breitenströter. ISBN 3-512-03000-9.
- 3) Wandern auf Teneriffa band 2 - H. Breitenströter ISBN 3-512-03001-7.
- 4) Guia de Senderos del Municipio de Arona - uitgegeven door Patronato de Turismo del

P.S. Indien U geïnteresseerd bent om tijdens de perioden oktober of april/mei mij te vergezellen, en op deze manier zonder schrik op voor het publiek gesloten plaatsen te komen, kunt U mij steeds contacteren en mogelijk kan ik U nog een goedkopere manier aan de hand doen om U verlof op Tenerife door te brengen.

AEONIUM NOBILE

Peter van der Puyl

Van 27 juni tot 4 juli 2003 was ik met mijn vriend Bert Stuurman, voor de derde keer, op het Canarische eiland La Palma, met het doel *Aeonium nobile* in de natuur in bloei te zien.

De vorige keren heb ik de endemische (=alleen daar in de natuur voorkomend) *Aeonium nobile* wel op diverse plaatsen gevonden (zie Succulenta 1996, blz. 4-6) maar niet in bloei.

Volgens het Lexicon van Jacobsen heeft *A. nobile* grote, roodbloeiende, rozetten van maximaal 50 cm met een bloeistengel tot 50 cm. Een bijna niet te missen plant dus, als die in bloei staat. En dat klopte

***Aeonium nobile* bij El Time t.n.v. Los Llanos.**

ook. De bloei zou volgens Eric Piens (“Het geslacht *Aeonium*” door E. Piens) eind juni zijn, dus als dat klopte, moesten we ze dus in bloei vinden. Dat was gelukkig inderdaad zo. Niet te missen met die grote vuurrode bloemschermen. Bij El Paso, aan de weg voor het bezoekerscentrum, vonden we zomaar een prachtig exemplaar van *A. nobile* in volle bloei met een (zéér ongewoon) zijspruit aan de plant. Vooral in de Barranco de los Angustias vonden we ze bij honderden in volle bloei op de hellingen. Een werkelijk prachtig gezicht. We hadden ze op vorige reizen daar ook gezien, maar nu kon je zien, dat er veel meer stonden dan we dachten. De omvang van de rozetten varieerde enorm. Ook als ze in bloei stonden. Van 7 tot 50 cm, een enorme variatie dus. Ook op andere plaatsen vonden we ze in bloei. Niet zo massaal als in de Barranco de los Angustias. Ze stonden te bloeien aan de westkant van La Palma, bij Los Llanos, bij El Time,

In de natuurlijke omgeving tussen El Time en Tijarafe.

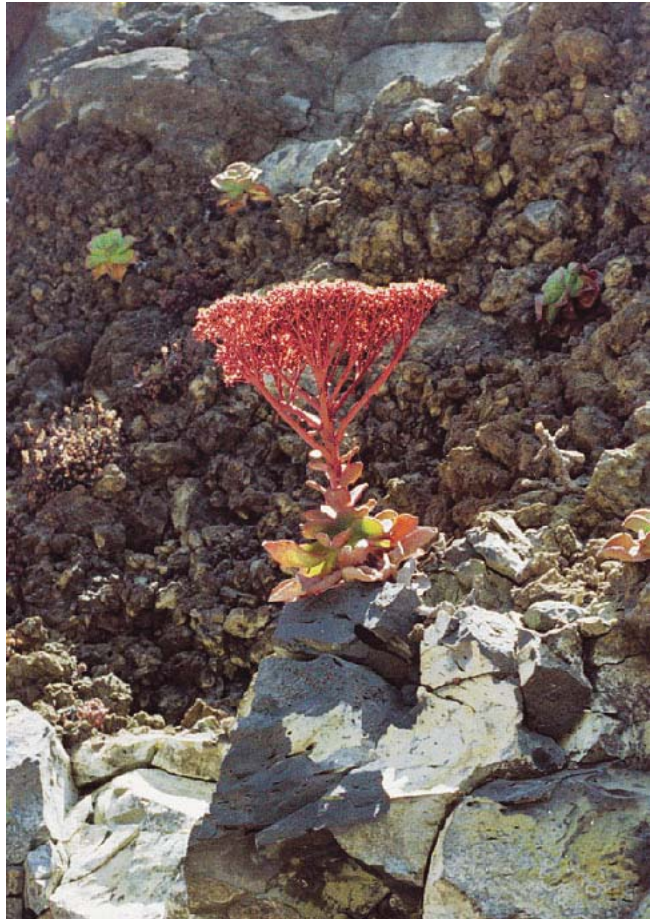
Foto boven: Bloeiende planten van Aeonium nobile in de Baranco de Los Angustias.

Foto rechtsboven: Aeonium nobile.

Foto rechts: Een schoonheid langs de kant van de weg bij El Paso.

en nog verder naar het Noorden tot aan Tijarafe toe. Ook op de oostkant van La Palma vonden we ze in bloei. Ten noorden van Santa Cruz vonden we slechts enkele exemplaren, waarvan één in bloei. In de zuidpunt bij Fuencaliente hebben we er de vorige keer veel gezien, maar helaas konden we de weg erheen deze keer niet vinden. Op de bijgaande foto's hoop ik u een beeld te geven van deze prachtige planten in bloei. Voor het volledige verslag van onze reis kunt u kijken bij de website van Succulenta (www.succulenta.nl) - zie onder het hoofdstuk reisbeschrijvingen.

**Peter van der Puyl,
Ada van Hollandstraat 3,
1791 DG, Den Burg, Texel.**

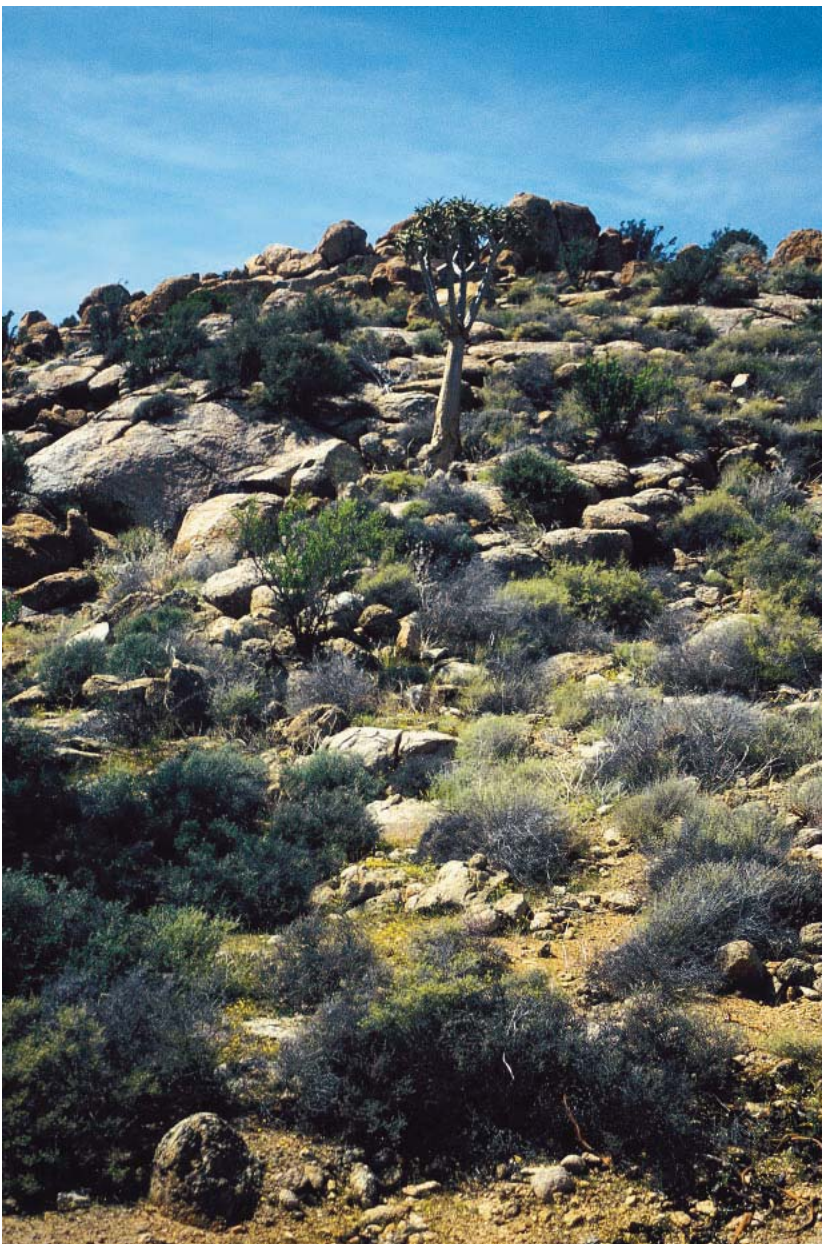

ALOE DICHOTOMA

Ton Pullen

In het noorden van Namaqualand wordt het landschap op sommige plaatsen mede bepaald door boomvormig groeiende Aloe's. In deze bijdrage wil ik daarover graag wat vertellen.

Aloe dichotoma.
Goegap Nature Reserve, Springbok, 16 september 2002.

Nomenclatuur

Aloe dichotoma Masson is voor het eerst in 1776 door Francis Masson (1741 -1805) wetig beschreven [in: Phil. Trans. Roy. Soc. Lond. 66: 310].

(dichotoma = vorkvormig vertakkend)

Deze Masson was een in Aberdeen, Schotland geboren tuinman. Hij werkte in de botanische tuin van Kew en werd als een der eerste plantenverzamelaars uitgezonden om planten te verzamelen in de toenmalige Kaapkolonie. Hij bereisde Zuid-Afrika in de jaren 1772-73 en later nog eens van 1786-1795.

In 1780 werd deze soort in Kew geïntroduceerd. Al veel eerder, omstreeks 1685, werden planten gezien door een expeditie onder leiding van Simon van der Stel, tussen Khamieskroon en Springbok. Een aantal beschrijvingen en afbeeldingen volgde, maar de beschrijving van Masson was de eerste die aan de regels van het systeem-Linnaeus voldeed.

Aloe dichotoma.

Goega Nature Reserve, Springbok, 16 sept.2002.

Foto's van de schrijver.

Synoniemen zijn:

Aloe ramosa Haw., 1804.

Rhipidodendron dichotomum (Masson)
Willd. 1811

Aloe montana Schinz. 1896

Aloe dichotoma var. *montana* (Schinz.)
Berger 1908.

Triviale namen: Quiver Tree (Engels), Kokerboom (Afrikaans). De plant heeft deze naam te danken aan het feit, dat de originele bewoners de dode takken gebruikten om er pijlkokers van te maken, een feit, dat ook al door Van der Stel genoemd wordt.

Aloe dichotoma behoort tot de zogenaamde boom-aloë's. Volgens Van Wyk & Smith (1996) bestaat deze vormgroep uit 5 soorten. Tot deze groep behoren ook *A. pillansii* L.Guthrie, die er uiterlijk veel op lijkt (zie de voorplaat van Succulenta 81-3, juni 2002) en *A. ramosissima* Pillans, die veel gelijkenis vertoont met een *A.dichotoma* met een zeer dicht vertakte kroon. Verder behoren *A. barberae* en *A. plicatilis* tot dit vijftal. De eerste drie soorten komen alle drie voor in het droge noordwesten van de Noordkaap-provincie en aangrenzend Namibië. Reynolds (1950, 1969) meldt, dat *A.dichotoma* nauw verwant is met *A.pillansii* en *A.ramosissima*.

Glen & Hardy (2000) wijzen ook op de onderlinge verwantschap van *A.ramosissima* met *A. dichotoma*. Zij komen tot de nieuwe naamscombinatie *A. dichotoma* var. *ramosissima* (Pillans) Glen & Hardy.

Zonneveld (2002) komt op grond van DNA-onderzoek tot de conclusie, dat *A. ramosissima* Pillans en *A. pillansii* L. Guthrie als subspecies onder *A.dichotoma* geplaatst moeten worden.

De situatie is nu dus als volgt:

Aloe dichotoma omvat een drietal subspecies:

A. dichotoma ssp. *dichotoma*

A. dichotoma ssp. *pillansii* (L.Guthrie)
Zonneveld

A. dichotoma ssp. *ramosissima* (Pillans)
Zonneveld

Beschrijving

Deze soort krijgt met het ouder worden een stam, die door veelvuldige dichotome vertakkingen een min of meer dichte kruin vormt en zodoende een boomvorm krijgt.

De stam vertoont dikwijls een fraaie tekening, die ontstaat doordat er goudbruine

Aloe dichotoma. Goegap Nature Reserve, Springbok. 16 september 2002.

stukken bast met messcherpe randen deels afgefallen zijn en scherp contrasteren met de ondergrond.

De bladeren zijn blauwgroen; zij staan in betrekkelijk kleine, eindstandige rozetten. Een blad is 30 cm lang en 50 mm breed aan de basis. De bladrand is getand. In jonge planten staan de bladeren in verticale rijen, bij het ouder worden gaandeweg overgaand in gespiraliseerde rozetten. De bloeistengels zijn kort opgericht en vertakt in 3-5 bloemtrossen. De bloemen zijn helder kanariegeel, verhoudingsgewijs groot, in het midden wat gezwollen.

Bloeitijd juni-augustus.

Verspreiding

Aloe dichotoma komt voor in de provincie Noordkaap, in de droge en steenachtige gebieden van Namaqualand en Bushmanland, en in aangrenzende delen van Namibië. In deze streek valt op jaarbasis slechts 125 mm neerslag; temperaturen lopen in de zomer op tot 35 °C en hoger.

Wij hebben exemplaren van deze soort in behoorlijke aantallen gezien in de omgeving van Springbok, met name in het Goegap Nature Reserve. Vanwege zijn decoratieve waarde wordt de soort ook in botanische tuinen aangeplant. Met name de Karoo Botanical Garden in Worcester bezit prachtige exemplaren. Men heeft daar trouwens toch een goede Aloe-collectie.

Cultuur

In mijn verzameling staat al 15 jaar een jonge plant van deze soort. Deze groeit langzaam maar probleemloos en heeft momenteel een hoogte van ruim 60 cm meter bereikt. De stamdiameter aan de voet is 6 cm.

Daarbij moet worden vermeld, dat de groei bewust wat geremd wordt door de plant niet al te vaak te verpotten en van verse grond te voorzien. Dat is de manier om ervoor te zorgen dat hij niet al te gauw de kas uitgroeit. Gezien de omstandigheden op de groeiplaatsen zal men deze plant warm en vrij droog moeten kweken. Momenteel staat de plant in een 20 cm pot en wordt 's zomers buiten geplaatst. In de winter staat hij in de kas bij een temperatuur van ongeveer 8 °C. Mijn plant is sinds enkele jaren het jeugd stadium, waarin de bladeren in twee rijen gesteld zijn, ontgroeid, en heeft momenteel een volwaardige rozet gemaakt. De stam begint al een indrukwekkende tekening te vertonen, door afschilferende bastdelen ten gevolge van de diktegroei. Verzorging verder als alle stevige succulenten.

Literatuur:

- Glen, H.F. & Hardy, D.S. (2000): Flora of Southern Africa Vol.5, part 1:Aloe.
 Jacobsen, H. (1960): A Handbook of Succulent Plants. London.
 Newton, L.E. (2001): Aloe, in Egli, U (ed.) Illustrated Handbook of Succulent plants: Monocotyledons. Berlin.
 Reynolds, G. W. (1950,1969):The Aloes of South Africa. Cape Town.
 Wyk, B.-E. van - & Smith, G.- (1996): Guide to the Aloes of Souh Africa. Pretoria.
 Zonneveld, B.J.M. (2002): Bradleya 20, p. 5-12.

**Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen.**

Foto rechts: Aloe dichotoma in Karoo Botanical Garden, Worcester.

EUPHORBIA SUBGENUS EUPHORBIA SECTIE TRIACANTHUM JACOBSEN (3)

Rikus van Veldhuisen

Euphorbia actinoclada S. Carter

Het meest algemeen verspreid van de besproken soorten in onze verzamelingen is *Euphorbia actinoclada*, wat niet in de laatste plaats door haar relatief eenvoudige cultuur veroorzaakt wordt. Ze is in 1982, samen met *Euphorbia kalisana* en nog 23 andere Oost-Afrikaanse euphorbia's beschreven in Hooker's Icones Plantarum door Euphorbiakenner bij uitstek, Susan Carter. Voor deze publicatie was deze soort al veel langer in cultuur, hetzij als species nova, *E. species affinis monacantha* of *E. monacantha*.

Euphorbia actinoclada vormt een goed ontwikkelde hoofdspruit, die niet hoger wordt dan 5 centimeter. De armen worden echter wel tot 15 centimeter lang en in te rijke cultuur zelfs nog langer, wat de aantrekkelijkheid van deze soort niet ten goede komt. De kleur van de cyathia wordt in de nieuwbeschrijving niet genoemd. Er zijn echter cultuurplanten in omloop met alle mogelijke combinaties en nuances van geel naar groen, rood en bruin. Als bonus verschijnen deze vaak heel mooie en aparte cyathia met grote aantallen tegelijk.

Foto's links van boven naar beneden

De meest in onze verzamelingen voorkomende vorm van *Euphorbia actinoclada* met de typisch zeegroene tekening. Vindplaats Negele, Ethiopië.

***Euphorbia actinoclada*, onbekende herkomst, groen met heel weinig rood.**

Deze bloeiende *Euphorbia actinoclada* heeft een helder groen lichaam.

Foto's van de schrijver.

De kleur van de planten zelf wordt wel genoemd, namelijk 'dark green, rather than glaucous'. Donker groen is nog eenvoudig te vertalen, echter 'glaucous' wordt al wat lastiger en betekent zoveel als 'zeegroen, met een was bedekt'. Juist de planten met deze kleur zijn zeer algemeen verspreid in cultuur en juist deze planten worden door liefhebbers direct als *Euphorbia actinoclada* herkend, terwijl de donkergroene planten schaars zijn en planten met een lichtgroene of zelfs gele tekening door het leven gaan als *Euphorbia species affinis actinoclada*, *species affinis monacantha* of *E. monacantha*. Al deze planten behoren tot de soort *Euphorbia actinoclada*. De zeegroene, met een blauwachtige was bedekte planten zijn zeer herkenbaar en hebben vaak de vindplaatsaanduiding Negele, zuidelijk Ethiopië. Het natuurlijke verspreidingsgebied van *Euphorbia actinoclada* beperkt zich echter niet tot zuidelijk Ethiopië, want ook in het noorden van Kenia komt ze voor.

Deze grote variatie van *Euphorbia actinoclada* wordt bevestigd door Mike Gilbert (pers. med.) en hij spreekt van drie vormgroepen. De typevorm bezit een relatief hoge hoofdspruit en vrij korte zijarmen en bruine cyathia. In het oosten van de provincie Sidamo komt een erg op de typevorm gelijkende vorm voor, maar met een ondergronds blijvende hoofdspruit. De laatste vorm groeit in het westen van de provincie Sidamo en wordt groter dan de beide andere vormen. Ze groeit uit in een slordig gegroeide plant met wat langere zijarmen, die soms zelf ook vertakken en heeft gele cyathia.

Zoals eerder genoemd is de cultuur van *Euphorbia actinoclada* het minst problematisch van de soorten in deze groep, echter de twee-keer-stekken methode heeft voor mij bij deze soort nog geen succes opgeleverd. Het zaaien en opkweken van de zaailingen levert echter weinig of geen problemen op, als we maar spaarzaam

De bloei van *Euphorbia actinoclada* GC-98'79 is zeer overvloedig.

Deze *Euphorbia species affinis actinoclada* behoort ook binnen het soort-complex *E. actinoclada*. In het open hart is de hoofdspruit goed zichtbaar.

Soms is het hart geheel gesloten.

Heldergele cyathia van *Euphorbia kalisana*.

zijn met water geven en voor een zonnig plaatsje zorgen.

Soms komen we in de cultuur planten tegen, zelfs uit hetzelfde zaaisel, met een geheel verschillend uiterlijk.

Meestal is het hart van de hoofdspruit open en heel goed zichtbaar, terwijl bij andere planten de hoofdspruit geheel verborgen gaat onder zeer dicht op elkaar staande zijarmen. Het lijkt wel of het groeitempo van de hoofdspruit en de zijarmen niet goed op elkaar zijn afgestemd. Als het groeitempo van de hoofdspruit hoog genoeg is en het vormen van de zijarmen achterblijft, dan ontstaat er een open plant. In het omgekeerde geval groeit de hoofdspruit te langzaam en lijkt het dat een plant alleen nog maar bestaat uit zijarmen. Dit laatste verschijnsel is goed waar te nemen op de onderste afbeelding op blz. 19 van *Euphorbia actinoclada*, Negele.

De oudere liefhebbers zullen zich de kwekerij van de heer Bulthuis in Cothen herinneren. Meer dan 20 jaar geleden, toen deze soorten nauwelijks te bemachtigen waren, bracht hij planten onder de naam *Euphorbia monacantha* in omloop. Deze planten zijn helder groen met een lichte tekening op de takjes en bloeien rijkelijk met geelrode cyathia. De herkomst is verder onbekend, maar deze planten, die bij mij aangeduid worden als de Bulthuis-vorm,

behoren waarschijnlijk ook tot *E. actinoclada*.

Vele zaailingen van *Euphorbia monacantha* met een vermelding van GC-98 '79 hebben gedurende de laatste jaren hun weg al gevonden naar diverse liefhebbers. Het oorspronkelijke materiaal is afkomstig van de kwekerij Grigsby Cactus. Hoe deze kwekerij aan deze planten is gekomen is helaas niet meer te achterhalen, maar voor mij is ook dit een vorm van *Euphorbia actinoclada*. De nakomelingen vallen op door een grote variatie, zowel van de plant zelf als van ook de cyathia.

Planten, die door Specks eerst als *Euphorbia sebsebei* en later als *Euphorbia species affinis actinoclada* in omloop zijn gebracht met verkoopnummer ES2729 behoren m.i. eveneens tot *E. actinoclada* en lijken veel op de Grigsby-planten. De verwisseling met *E. sebsebei* is opvallend, want dit is een geheel andere soort, verwant met *E. gemmea*, alleen bekend van de onmiddellijke omgeving van de typevindplaats. Het ligt voor de hand dat deze ES2729 afkomstig is van dezelfde plaats, welke midden in het verspreidingsgebied van *Euphorbia actinoclada* ligt.

De laatste jaren komen er steeds meer planten uit Oost Europa als *Euphorbia actinoclada* die allemaal in meer of mindere mate verschillend zijn. Dit toont temeer aan dat *Euphorbia actinoclada* een zeer variabele soort is. Hoewel de herkomst van vele van deze soms al heel lang in cultuur zijnde klonen niet meer te achterhalen is, behoren ze vrijwel allemaal tot *Euphorbia actinoclada*.

***Euphorbia kalisana* S. Carter**

Ook *Euphorbia kalisana* is een wijdverspreide soort. Ze heeft het meest zuidelijke verspreidingsgebied in de natuur. In een klein stukje van het zuiden van Ethiopië en een groot gedeelte van Kenia komt ze vrij algemeen voor.

De naam 'kalisana' is goed gekozen, want dit betekent in het Swahili 'zeer

scherp' of 'zeer sterk', hetgeen ongetwijfeld op de stekels betrekking heeft. Deze stekels kunnen een lengte hebben van wel 7 centimeter. Deze eigenschap behouden ze ook in cultuur. Verwarring met andere hier besproken soorten is op basis van dit kenmerk uitgesloten. Ook deze soort was in de jaren voorafgaande aan haar nieuwbeschrijving al in cultuur, vaak onder de namen *Euphorbia triaculeata* of *monacantha*. Zoals al genoemd bij de bespreking van *Euphorbia schizacantha* wordt *E. kalisana* vrij groot; ze vormt een warrige struik tot wel één meter hoog. De hoofdspruit wordt tot 20 centimeter hoog en tot 7,5 centimeter dik. Een aardig detail is dat in de nieuwbeschrijving melding gemaakt wordt van het feit dat de tot 1 meter lange en tot 2 centimeter dikke zijarmen zelf niet vertakken. Braaf is dit in meerdere publicaties over deze soort overgeschreven. Dit is echter onjuist en op meerdere natuuroptnamen is het tegendeel te zien. Een afbeelding van een tak verzameld door Dr. Leakey ten westen van Lake Turkana, toont zelfs drie zijtakken. Dr. Leakey dacht in 1940 nog dat het hier *Euphorbia triaculeata* betrof. Planten uit het Turkana District bereiken hier de meest robuuste vorm van deze soort, terwijl planten van de lager gelegen Keniase vlaktes hier duidelijk bij achterblijven. Carter & Smith (1988) spreken in hun commentaar bij deze soort over een afwijkende vorm, afkomstig uit het noorden van Kenia, met takken van maximaal 15 centimeter lang. Dit betreft mogelijk een nieuwe soort.

Naast de zeer grove bestekeling kenmerkt *Euphorbia kalisana* zich door haar warrige groei, lichtgroene planten met een geelgroene tekening en heldergele, vrij grote cyathia. Hoewel ze in cultuur uitermate nukkig is, is ze bijzonder fraai en de uitdaging meer dan waard.

***Euphorbia awashensis* M. Gilbert**

In 1992 zijn er wel 4 soorten, behorend tot deze groep, beschreven als nieuwe

Zonder cyathia en ondergrondse hoofdspruit zijn er weinig verschillen met vele andere soorten uit deze vormgroep en *Euphorbia awashensis*. Deze plant is afkomstig uit de U.S.A. als *Euphorbia monacantha*.

soort, waarvan *Euphorbia awashensis* de enige is die niet door Susan Carter beschreven is, maar door Mike Gilbert. Deze soort is slechts bekend van één enkele vindplaats in het Awash National Park in Ethiopië. Het betreft een kleinblijvende, tot 30 centimeter hoog wordende soort, zwak bestekeld, de zijarmen worden tot 7 millimeter dik. In tegenstelling tot alle andere verwante soorten heeft ze haar natuurlijke standplaats in grasland. Aan de voorkomende branden, die alles boven het maaiveld weg schroeien, is ze goed aangepast, want de hoofdspruit groeit onder de grond en alleen de zijarmen komen tussen het gras tevoorschijn.

M. Gilbert (1992) voegt opvallend genoeg aan de nieuwbeschrijving toe dat er twee maal planten verzameld zijn. Eenmaal is ze door Raymonde Bonneville tijdens een archeologische expeditie verzameld. Hij weet echter niet waar het verzamelde materiaal zich bevindt. Hijzelf verzamelde een levende plant in 1969 en kweekte ze enige jaren in Addis Abeba, alvorens hij stekken aan Frank Horwood gaf. Deze befaamde kweker van zeldzame euphorbia's was succesvol in het vermeerderen van *Euphorbia awashensis*. Gilbert veronder-

Deze oude *Euphorbia erigavensis* (Riley) is een echte blikvanger in mijn verzameling.

Bij deze zaailing van *Euphorbia erigavensis* is goed te zien dat er eerst stekelschildjes met vier stekels gevormd worden.

stelt dat dit materiaal nog leeft in liefhebbersverzamelingen.

Feit is dat Ernst Specks planten heeft verkocht als *Euphorbia monacantha*, verkoopnummer ES2071, afkomstig uit de Verenigde Staten. Ze vallen op door de gerekte groei en weke bestekeling. Om goed te groeien hebben ze behoorlijk meer water nodig. In tijden van droogte hebben ze sterk de neiging om vanuit het einde van de takjes in te drogen. Hoewel ik het niet met zekerheid kan zeggen, houd ik deze planten voor *Euphorbia awashensis*. Ook de twee-keer-stekken-methode werkt niet bij deze soort en vooralsnog heeft alleen zaaien voor typische nakomelingen gezorgd.

***Euphorbia erigavensis* S. Carter**

De andere drie soorten uit 1992 zijn allen door Susan Carter beschreven in het *Nordic Journal of Botany*. Deze nieuwbeschrijvingen zijn voorzien van tekeningen, maar helaas niet van fotomateriaal. Dit maakt het voor de liefhebber toch wel wat lastiger om een bepaalde plant van de goede naam te voorzien. Heb je een bepaalde soort eenmaal gezien, zelfs op een foto, dan is herkenning veel gemakkelijker.

Euphorbia erigavensis is afkomstig uit een heel klein gebiedje in de omgeving van Erigavo, Somalië. Deze plant kenmerkt zich door een grootte van slechts 30 centimeter en is ondanks zijn geringe grootte zeer grof in zijn voorkomen. De hoofdspruit komt nauwelijks boven de grond uit en de spaarzame zijarmen, die op hun beurt ook weer spaarzaam vertakken, zijn tot 2,5 centimeter dik, als een kandelaar omhoog gebogen en voorzien van tot 3 centimeter lange en dikke forse stekels. Deze zijarmen zijn opvallend stevig en dit alles geeft deze plant een heel robuust uiterlijk.

Ik ken slecht één enkele afbeelding van *Euphorbia erigavensis* en dat is een natuuropname in *The Euphorbia Journal* (1994). Al jaren heb ik enkele planten in mijn verzameling, verkregen als *Euphorbia monacantha* Riley, die goed overeenkomen met de beschrijving en erg veel lijken op de plant op de afbeelding. Deze cultuurplanten vallen, naast de genoemde kenmerken, op door de blauwgrijze waas die op de epidermis lijkt te zitten en een grote bloeiwiligheid. In de cultuur levert deze soort bij mij in elk geval niet al te grote problemen op. Typische nakomelingen heb ik alleen nog maar kunnen verkrijgen door ze te zaaien, want de twee-keer-stekken-methode heeft tot nu toe niet gewerkt. Gestekte zijarmen bloeien nog beter, wat uiteraard erg handig is om zaad te verkrijgen.

Bekend is natuurlijk dat het zaaien van succulente planten erg veel voldoening kan geven. Indien u succesvol bent, dan wordt u niet alleen beloond door een overvloed

aan planten, maar dan bent u ook in staat om als liefhebber waarnemingen te doen die een wetenschapper vaak niet doet, omdat hij meestal minder tijd dan een liefhebber tot zijn beschikking heeft. Zo kunt u bij vele soorten euphorbia's zien, dat de jonge zaailingen vaak veel uitbundiger getekend zijn dan de volwassen planten. Indien de jonge nakomelingen op deze manier minder opvallen voor planteneters, dan wordt hierdoor het voortbestaan van de soort zekerder gesteld. Een ander opvallend kenmerk voor zaailingen uit de hier behandelde groep is dat naast de vaak zeer fraaie tekening de zaailingen vier stekels per bladvoet bezitten en pas later overgaan naar één grote en twee kleinere stekels.

Dit verschijnsel wordt gezien als een bewijs voor de nauwe verwantschap met de soorten uit de sectie *Tetracanthium*. Dit fenomeen kunt u goed zien op de afbeelding op de vorige bladzijde van een kleine zaailing van *Euphorbia erigavensis*.

**Samuel Gerssenlaan 63,
3861 HB, Nijkerk.
E-mail: U4ba@uwnet.nl**

Bloeiwijze van *Euphorbia actinoclada*

SUCCULENTENNIEUWTJES 61

Ton Pullen

Kaktusy heeft weer een 'special' uitgebracht [Special 1, 2003, ISSN 0862 4372], die ook in het Duits en Engels te verkrijgen is. Deze is geheel gewijd aan de Braziliaanse zuilcactussen en samengesteld door Braun & Esteves Pereira.

De nieuwbeschrijving van *Digitostigma caput-medusae* is nauwelijks koud, of de reactie volgt al: Sato combineert deze soort om tot *Astrophytum caput-medusae* (Velasco & Nevarez) T. Sato in het **Cactus & Succulent Journal of Japan** [17 - 4, april 2003]. Over de eventuele motivatie moet ik u het antwoord schuldig blijven, dit vanwege mijn gebrekkige kennis van de Japanse taal.

Ook in het Engelstalige **British Cactus & Succulent Journal** [21 - 2, 2003] is een artikel over deze plant gepubliceerd. Hunt blijkt deze soort ook al naar *Astrophytum* te hebben omgedoopt [**Cact.Syst.Init.** 15, april 2003].

Charles publiceert *Espostoa utcubambensis* uit Peru als nieuwe soort. Jonkers wijdt een bijdrage aan *Euphorbia glochidiata*. Ostolaza c.s. schrijven over de cactusflora uit de Huaura-vallei, Peru. Dit artikel bevat een aantal nieuwe naamscombinaties in het genus *Haageocereus*. Sotomayor et al. beschrijven *Ariocarpus agavoides* ssp. *sanluisensis*.

In het Amerikaanse **Cactus & Succulent Journal (U.S.)** [75 - 2, 2003] publiceert Dioli zijn waarnemingen aan een tweetal recent gepubliceerde *Pseudolithos*-soorten. James & Stead behandelen de cultuur van *Boswellia nana*, een plant uit de familie *Burseraceae*. Plowes brengt een nieuwe soort uit Jemen voor het voetlicht: *Huernia mccoysi*.

Het volgende nummer [**C. & S.J. (U.S.)** 75 - 3, 2003] bevat de nieuwbeschrijving

van *Echidnopsis fartaqensis* McCoy & Orlando, een nieuwe soort uit Zuid-Oost Jemen. McCoy & Lavranos brengen *Aloe austroarabica* als nieuwe soort voor het voetlicht. Tevens brengen zij *A. doei* Lavr. terug tot synoniem voor *A. splendens*. Plowes schrijft over zijn zoektocht naar stapelia's in Ethiopië. Kiesling wijdt een uitgebreid artikel aan *Puna clavarioides*. Moran schrijft een necrologie voor George Lindsay; Wrinkle doet hetzelfde voor Bob Foster.

In **Aloe** [40 - 1, 2003] neemt het geslacht *Bulbine* een prominente plaats in. Van Jaarsveld en van Wyk publiceren maar liefst 4 nieuwe soorten in dit geslacht, te weten: *Bulbine meiringii*, *B. ramosa*, *B. latifolia* var. *curvata* en *B. thomasiae*. Williamson becommentarieert de onlangs nieuw beschreven *Bulbine bruynsii*; tevens stelt hij de nieuwe naam *B. semenaliundulata* voor i.p.v. *B. undulata*.

Dezelfde auteur brengt nog een drietal nieuwe soorten in *Bulbine* onder onze aandacht: *Bulbine melanovaginata*, *B. navicularifolia* en *B. ophiophylla*.

Bayer & Dold schrijven over ecotypes in het geslacht *Haworthia*.

Cactus & Co [7 - 2, 2003] bevat een bijdrage van Stephenson over *Sedum stefco*. Chalet wijdt een artikel aan *Echinocereus pulchellus* ssp. *weinbergii*. Pritchard schrijft over *Euphorbia esculenta*. Augustin levert een uitgebreid artikel over *Weingartia*, een verhaal dat eerder verscheen in het Oostenrijkse tijdschrift *Gymnocalycium* [15 - 3, 2002].

Doweld heeft een nieuwe geslachtsnaam bedacht voor *Cereus luetzelburgii*: Deze plant moet voortaan onder de naam *Lagenosocereus luetzelburgii* door het leven.

Het waarom is te lezen, tenminste wanneer u Russisch leest en verstaat, in Turczaninowia [1 - 5, 2002]

Internoto [24 - 2, juni 2003] brengt een bijdrage van D. van Vliet over de onlangs in Succulenta gepubliceerde *Notocactus katharinae*. Koch publiceert een nieuwe soort uit de Braziliaanse deelstaat Rio Grande do Sul: *Notocactus vilanovensis*.

Alsterworthia International [3 - 2, juli 2003] bevat een interessant artikel over het genus *Bulbinella* in Nieuw Zeeland. Verder in dit nummer weer een aantal aantrekkelijk ogende cultivars, die van een naam voorzien zijn.

Kakteen und andere Sukkulenten [54 - 7, juli 2003] opent met een tweetal stukken over *Pierrebraunia brauniorum*, door Braun en Esteves Pereira.

Stuetzel was op reis in Transvaal en bericht over zijn vondsten. Neeff brengt een artikel over *Sempervivum* in de Alpen, met handige verspreidingskaartjes.

Het volgende nummer [**KuaS** 54 - 8, aug. 2003] opent met een artikel over de vormgroep rond *Matucana aurantiaca*, van de hand van Wittner. Neeff et al. bespreken nu de *Sempervivum*hybriden uit de Alpen. Tom McCoy publiceert een tweetal nieuwe *Echidnopsis*-soorten uit oost Afrika: *E. oviflora* en *E. specksii*. Een andere spectaculaire nieuwbeschrijving is die van *Hildewintera colademononis* Diers & Krahn. Het zal mij benieuwen hoelang deze naam zal blijven bestaan!

Tenslotte wijs ik U nog op een tweetal nieuw verschenen boeken:

Succulents of India by Meena Singh. 2002 66 pag., 88 kleurenfoto's. Te verkrijgen via de auteur: Meena Singh, A-162, sector 40, Noida 201 303, India Prijs \$ 25 + verzendkosten.

Columnar Cacti and their mutualists; evolution, ecology and conservation, edited by Th. H. Fleming & A. Valiente-Banuet. 2002. Uitg. The University of Arizona Press, Tucson. ISBN 0 8165 2204 9, 371 pag. 19 z/w foto's, 39 kaartjes en 48 andere figuren. Prijs \$ 65.

EEN KENNISMAKING MET ECHINOCEREUS TRIGLOCHIDIATUS VAR. GONACANTHUS

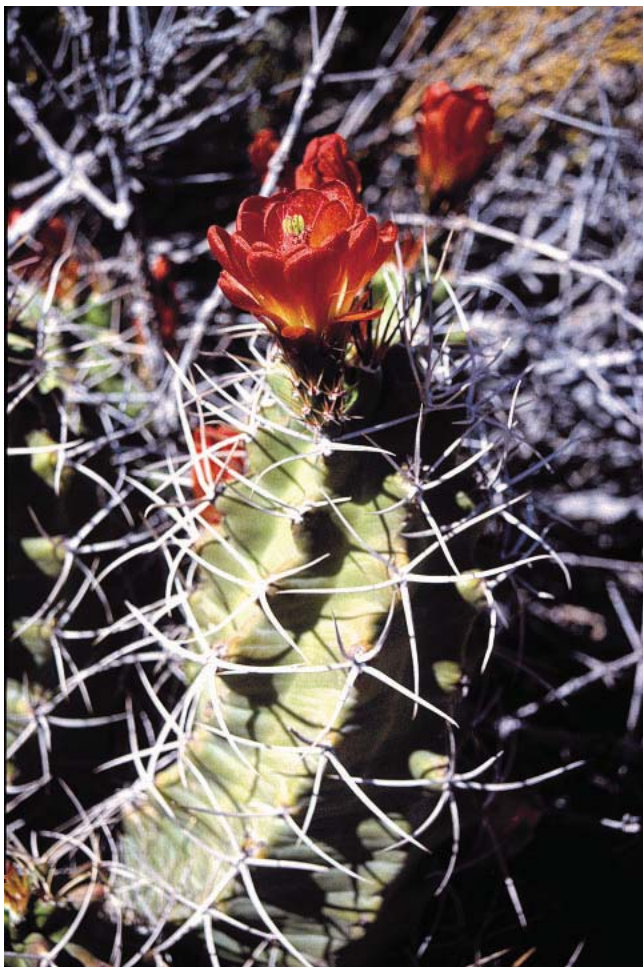
Henk Ruinaard

De eerste keer dat ik *Echinocereus triglochidiatus* var. *gonacanthus* in het White Sands National Monument (Otero Co., New Mexico) tegen kwam was ik erg onder de indruk van zijn grootte. (Voor het gemak noem ik deze plant in het vervolg *gonacanthus*). Zoals bekend staan echinocereussen niet echt bekend om hun gigantische afmetingen en zeker in onze hobbykassen tref je niet vaak zuilvormige planten met een hoogte van meer dan 30 cm aan.

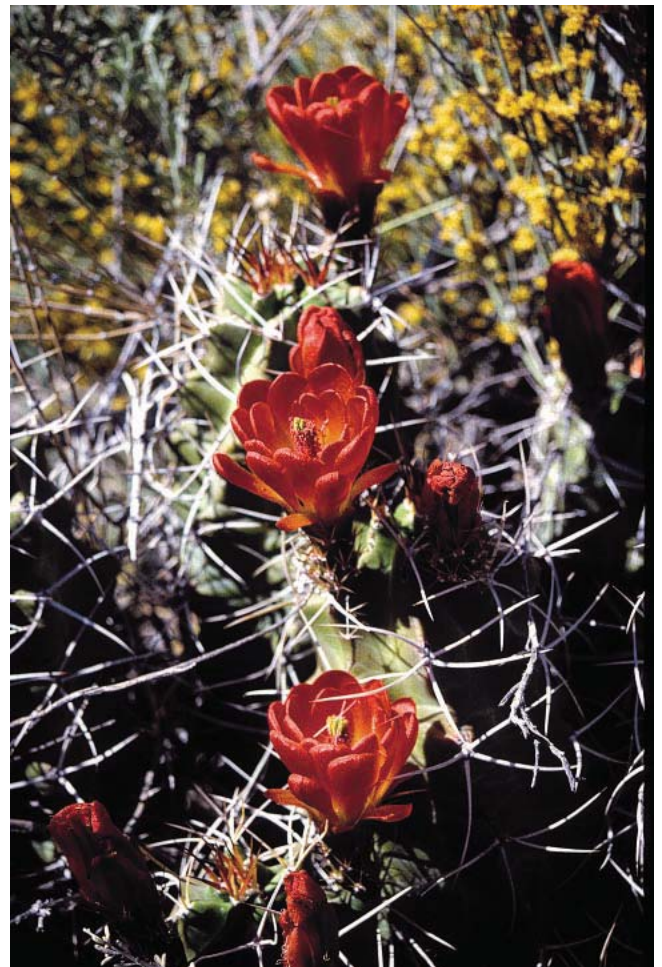
De grootste vertegenwoordigers van dit geslacht, die ik tot dan toe gezien had, waren de grote clusters van *E. coccineus*

var. *paucispinus* in Langtry (Val Verde Co., Texas), die een hoogte van zo'n 50 cm hadden. Dit is al behoorlijk groot als je bedenkt dat de meeste zuilvormige echinocereus-soorten niet groter worden dan ca. 30 cm, terwijl de kleinste soort (toepasselijk *E. davisii* genaamd) niet groter wordt dan 3 cm.

Er zijn nog wel een paar echinocereussen, die ca. 50 cm hoog kunnen worden, bijvoorbeeld *Echinocereus engelmannii* var. *engelmannii* in de buurt van Florence Junction (Pinal Co, Arizona) en *Echinocereus ledingii* in Graham Mountains (Gra-

E. gonacanthus, stam met bloem

Drie kelkvormige E. gonacanthus bloemen

ham Co, Arizona). Bij volwassen planten van deze twee soorten zijn de stammen tussen de 6 en 8 cm dik.

De volwassen planten van *E.gonacanthus* in White Sands N.M. zijn echter minstens 60 cm hoog en er wordt wel beweerd dat er planten van ca. 1 meter hoog gezien zijn. Zelf kan ik dat niet bevestigen en de grootste gonacanthussen die ik tegen kwam waren 70 cm hoog bij een dikte van 10 cm. Het doet er ook niet zoveel toe of er nog grotere exemplaren zijn, want 60 cm is al groot genoeg om de kampioen van het geslacht *Echinocereus* te zijn.

De eerste keer dat ik *E. gonacanthus* in de natuur tegen kwam bloeide hij helaas niet. Het was 4 april 2002, te vroeg voor de bloei van *E. gonacanthus*, zoals ik inmiddels weet. De planten begonnen net knop te zetten, dus ik moest mijn aandacht richten op andere uiterlijke kenmerken. Na de afmetingen valt dan de zware bedooring van deze planten op.

E. gonacanthus heeft een zware, rechte tot licht gekromde middendoorn van ca. 30 - 50 mm lengte bij een dikte aan de voet van ca. 1,5 mm en meestal 5, enigszins gekromde randdoorns van ca. 20 - 60 mm lengte.

Aan deze gekromde randdoorns ontleent deze plant zijn naam. Volgens het boekje "Wat betekent die naam" betekent gonacanthus namelijk: 'met knievormig gebogen doorns'. Verder groeien volwassen planten altijd in clusters van een paar tot een tiental stammen, die altijd vanuit de basis ontspruiten. Hoe ouder de plant is, des te meer stammen heeft hij. Bij oude exemplaren sterven de oudste stammen soms af, maar breidt de cluster zich wel verder in de breedte uit.

Als *E. gonacanthus* niet bloeit valt hij, ondanks zijn afmetingen, niet zo erg op. De planten staan uitsluitend in een vlak woestijnachtig gebied, dat begroeid is met lage struikjes van zo'n 60 - 80 cm hoogte. Er staan er echter wel een paar langs

het wandelpad, dat door de witte duinen loopt, het zogenaamde 'Big Dune Nature Trail', niet ver van de daarbij aangelegde parkeerplaats. Eén cluster met zo'n 10 stammen staat vlak bij één van de benummeringspalen van de Trail en is dus niet te missen. Het is ook voor de argeloze toerist wel te zien dat hier grote cactussen groeien, maar als je er niet echt naar zoekt zie je hooguit drie clusters staan.

In de folder van het Visitors Center (White Sands Official Map and Guide) staat een bloeiende *E. gonacanthus* afgebeeld waarbij de naam 'Claret cup cactus' vermeld staat. Diezelfde naam wordt overigens ook in de folder van het Big Bend National Park gebruikt voor de kleinere vorm van *E. triglochidiatus*, namelijk var. *triglochidiatus*. De oplettende lezer van de folder kan hieruit concluderen dat hij 'Claret Cups' tegen kan komen.

Er staan echter niet zo erg veel gonacanthussen in White Sands N.M. Ik heb er zelf over een vrij groot gebied slechts een stuk of dertig gezien, dus als je alleen maar met je auto over de geasfalteerde weg rijdt, die in dit gebied is aangelegd, zul je ze niet zo snel zien.

De tweede keer dat ik White Sands N.M. bezocht was iets meer dan een jaar later op 30 april 2003 en dus bijna een maand later in het jaar dan bij mijn eerste bezoek. Dit keer hoefde ik niet naar gonacanthus te zoeken, want al zo'n 100 meter na het passeren van de slagboom zag ik aan de linkerkant van de weg de eerste rode bloemen al staan. Dan doe je wat iedere cactusliefhebber zou doen, namelijk: auto aan de kant van de weg zetten, snel dia's maken en om je heen kijken of er nog meer cactussen staan. Vaak staat een cactus namelijk niet alleen en dat was nu ook het geval. Een meter of twintig verder stond een tweede exemplaar en wat verderop nog een, alle drie volop in bloei. Nu had ik ook de kans om de bloemen en de

Oudere gonacanthus cluster

Grote cluster bij benummeringspaal van 'Big Dune Nature Trail'

knoppen van wat dichterbij te bekijken en te fotograferen.

Achteraf zie je dan pas thuis bij het bestuderen van de dia's de details wat beter. Dankzij deskundige hulp valt dan het volgende op:

- *E. gonacanthus* bloeit vrijwel alleen vanuit de kop op de areolen van het vorige jaar.
- de knoppen van gonacanthus zijn glad, rood van kleur en zien er geschubd uit door de opeengestapelde bloembladen.
- de bloemvorm is typisch die van *E. triglochidiatus* en hetzelfde als die van *E.*

coccineus, dus wat de Amerikanen een 'Claret Cup' (bowl kom) noemen.

- op één stam kunnen wel tot 10 bloemen tegelijk in bloei staan.
- de nieuwe doorns zijn rood met een zwarte punt, maar worden in de loop van het jaar grijs.
- de bedoorning van de bloembuis is eveneens rood gekleurd.

Echinocereus triglochidiatus var. *gonacanthus* heeft al heel wat naamsveranderingen ondergaan. De naam *Cereus gonacanthus* werd al in 1848 door Wislizenus gebruikt. Engelmann en Bigelow beschreven de plant in 1856 onder die naam, maar in 1940 veranderden Boissevain & Davidson de naam in *Echinocereus triglochidiatus* var. *gonacanthus*, nadat de plant door anderen ook al beschreven was als *E. paucispinus* var. *gonacanthus* (Schumann, 1898) en *E. paucispinus* forma *triglochidiatus* (Schelle, 1907). Nigel Taylor beschrijft de plant nog als *Echinocereus triglochidiatus* var. *gonacanthus* (Taylor, 1985), maar Jürgen Rutow beschouwde gonacanthus eerder als een fors uitgegroeide randvorm van *Echinocereus triglochidiatus* var. *triglochidiatus*.

In het veld maakt dat allemaal niet zoveel uit; daar was te zien dat er wezenlijk verschillen in bloeitijd tussen verschillende planten op dezelfde locatie kunnen zijn. Hoewel de meeste planten in bloei stonden trof ik er planten aan die nog in knop stonden, als ook planten die al helemaal uitgebloeid waren en al zaadbessen droegen (nog niet volgroeid en rijp).

Na de planten binnen een straal van 50 meter bekeken en gefotografeerd te hebben reed ik weer door. Niet lang daarna was het weer raak, nu zowel aan de linker- als de rechterkant van de weg. Direct achter het eerste struikje aan de rand van de weg zag ik alweer een gonacanthus staan en verderop nog een stuk of vijf. Het wordt dan al een beetje normaal en je zet

dan niet meer elke bloeiende plant op de dia.

Langs het 'Big Dune Nature Trail' stonden de gonacanthussen ook volop in bloei, dus veel toeristen hebben van deze prachtige planten kunnen genieten. Overigens is het fel witte duingebied van White Sands N.M. een belevens om te zien. Als je (met de auto) verder het duingebied intrekt heb je alleen nog maar een wit golvend landschap om je heen (de duinen bestaan uit gips afzettingen en zijn dus echt heel erg wit). Diegenen die de Science Fiction trilogie 'Duin' van Frank Herbert kennen kunnen zich hier wel iets bij voorstellen.

In het duingebied zelf komt *E. gonacanthus* niet voor. Slechts daar waar de duinen overgaan in de vlakke woestijn kunnen ze overleven in de beschutting van de doornachtige struiken.

White Sands N.M. is echter niet de enige groeiplaats van *E. gonacanthus*. Behalve dat ze ook buiten het National Monument in het (voor bezoeker met een hoog hek afgesloten) militaire gebied staan, komen ze ook voor in La Luz, een dertigtal kilometers meer naar het noorden.

In La Luz zag ik de eerste bloeiende gonacanthus in een nieuw aangelegde tuin staan bij een fraaie villa. Eerst wist ik niet wat ik zag, maar toen ik uit de auto stapte om van dichtbij te kijken bleek het wel degelijk een *E. gonacanthus* te zijn. Niet lang daarna zag ik dezelfde planten in een nog onontgonnen gebied aan de andere kant van dezelfde weg staan. De bloemen van *E. gonacanthus* in La Luz zijn wat donkerder dan die in White Sands N.M. en ook de bedoorning valt in La Luz iets donkerder uit. Net als in White Sands N.M. staat *E. gonacanthus* in La Luz tussen doornige struikjes in gezelschap van *E. coccineus* ssp. *rosei*. Deze groeiplaats zag er echter niet zo goed uit; er lag nogal wat

Donkerrode bloem met groene stamper in La Luz

afval en er waren al tekenen van bouwactiviteiten te zien. Over een paar jaar bestaat deze groeiplaats met 'beschermde planten' waarschijnlijk niet meer. Hopelijk staan er dan nog een paar in de tuinen van de nieuw aangelegde 'Estates'.

Ik heb inmiddels bij een Duitse liefhebber toch maar een klein plantje van gonacanthus gekocht, want ondanks zijn grote afmetingen ben ik er wel een beetje verliefd op geworden.

Met dank aan Jürgen Rutow voor zijn deskundige toelichting bij mijn dia's.

Literatuur:

- Korevaar, L.C. et al. [1983]. Wat betekent die naam. Succulenta.
- Taylor, Nigel P. [1985]. The Genus Echinocereus. Londen.
- Blum, W., M. Lange, W. Rischer & J. Rutow, (1998). Echinocereus. Turnhout, België.

Adres: Molenweg 29

6133 XM Sittard

E-mail: ruinaard@cobweb.nl

SULCOREBUTIA ELIZABETHAE DE VRIES, SPEC. NOV. EN SULCOREBUTIA NAUNACAEN- SIS DE VRIES, SPEC. NOV.

TWEE NIEUWE SOORTEN UIT HET GEBIED TUSSEN MOJOCOYA EN DE RIO GRANDE, BOLIVIA.

Joh. de Vries

Het is reeds enige tijd geleden dat Johan Pot mij erop attent maakte dat er zich noordelijk van Mojocoya geschikte gebieden bevinden voor het eventueel voorkomen van sulcorebutia's. Toch duurde het door verschillende oorzaken nog lang, voordat iemand dit, voor wat cactussen betreft, nog onbekende gebied zou bezoeken.

Op één van mijn reizen door Bolivia (1998) was ik voor korte tijd in het gezelschap van een biologiestudent, Tim Marshall. Ik stelde voor om dit gebied te bezoeken. De volgende dag vertrokken wij vanuit Zudañez, richting Tomina, namen de afslag Mojocoya en reden door tamelijk laag gelegen gebieden. De bomen waren

behangen met de epifyt *Pfeiffera ianthothelle* (Monv.) Web. en tillandsia's. Te laag voor sulcorebutia's, die vindt men doorgaans zo vanaf 2700 m, hetgeen een ideale hoogte is. Langs de onverharde weg liep vrijwel op hetzelfde niveau een riviertje. Bij regen is succes verzekerd! Overigens rijdt er iedere dag een bus naar Mojocoya en v.v., natuurlijk voorzover de omstandigheden dat toelaten.

Na zo'n 60 km bereikten we Villa Redencion Pampa en reeds in deze omgeving vonden wij voor ons destijds onbekende sulcorebutia's. Later bleek dit *Sulcorebutia gemmae* Mosti & Rovida te zijn. De nieuwbeschrijving volgde vrij snel na onze vondst in het Italiaanse blad *Cactus & Co.* 4 (4) 2000.

Mojocoya

Foto's van de schrijver

Prof. G. Rovida en zijn groep, onder leiding van Mario Arandia, vonden deze *sulcorebutia*'s reeds in 1988, niet ver van de afslag naar Mojocoya, dus veel zuidelijker dan die bij Villa Redencion Pampa.

Uit een later gemaakte uitgebreide reis (2000) in deze gehele omgeving, tot aan de afloop naar de Rio Grande, samen met mijn echtgenote Elizabeth, bleek dat Rovida slechts de zuidelijkste rand van het verspreidingsgebied gevonden had! Deze soort komt verspreid over een groot gebied voor, in westelijke richting tot bijna aan Presto en in noordelijke richting tot voorbij Mojocoya.

Lange tijd zijn deze planten in onze verzamelingen onbekend gebleven. Later bleek dat Rovida ook enkele exemplaren aan Donald gegeven had, die er zijn eigen veldnummer aan gaf (JD 337). Nu zijn ook enkele klonen van planten van Rovida in omloop (GR 18).

Tim zat zoals gewoonlijk weer achter het stuur en reed zoals altijd alsof hij achternagezeten werd. Vanaf Villa Redencion Pampa tot aan Mojocoya is ook nog een aardig stukje, over vrijwel vlak terrein, met hier en daar prachtig, roodbloeiende *Lobivia cinnabarina* (Hooker) Britton & Rose. Ook hier in de heuvels massaal weer een voorkomen van *Sulcorebutia gemmae*.

Nog steeds in noordelijke richting rijdend arriveert men na een uurtje in Estancia Buena Vista. Hier kan men naar boven rijden, tot op de schuin aflopende vlakke bergrug met de namen Co. Colata en Co. Naunaca. Direct boven Co. Colata vonden wij heldergroene *sulcorebutia*'s met gele bloemen (VZ 204) en enkele km. verder (Co. Naunaca) donkergroene, met donkerroze bloemen (VZ 205).

De verrassing was groot, maar een opkomende stofstorm uit het laagland dwong ons snel de benen te nemen. We waren juist beneden aangekomen toen een hevig noodweer losbarstte dat het zicht beperkte tot enkele meters. Op de terugweg moes-

Een netjes aangekleed gezin voor een foto

ten we nog enkele kleine riviertjes oversteken, doch hierin bevond zich reeds een halve meter snel stromend bruin water. De bodem is sterk leemhoudend, zodat we, na eenmaal de afdaling naar de riviertjes ingezet te hebben, er vanzelf ingleden. Zelfs met een vierwiel-drive met terreinbanden begin je dan niets meer. Op goed geluk reden we in de juiste richting (Villa Redencion Pampa), dwars over de vlakte, tussen erosiegeulen door, zonder ooit de eigenlijke weg of wat daar voor door moet gaan teruggevonden te hebben. Onderweg pikten we nog een Indiovrouw met een klein kind op, nat tot op de draad en helemaal alleen op deze vlakte, in dit noodweer.

Vanaf Villa Redencion Pampa was het weer droog en na een paar uren waren we weer terug in Zudañez. Ons bliksembezoek had succes gehad en een hernieuwd bezoek stond reeds op het programma.

Zoals reeds vermeld was ik daar opnieuw in 2000 samen met Elizabeth en deze keer vertoefden we er langere tijd. We kampeerden daar met ons eenvoudig twee-persoons koepeltentje en kookten er simpele maaltijden of soep op een benzinebrandertje.

De kinderen kwamen te voet op open teenslippertjes langs op weg naar school. De school was beneden in Estancia Buena Vista en 's avonds moesten ze natuurlijk weer terug en omhoog. Enkele uren lopen per dag in weer en wind is voor deze kin-

deren heel normaal en bij regen is het hier ook nog eens bar koud!

We zochten de gehele bergrug af naar meerdere vindplaatsen, maar alles was terug te brengen tot wat we reeds kenden. Het verspreidingsgebied van *Sulcorebutia elizabethae* beperkt zich tot de omgeving van Buena Vista en is veel kleiner dan dat van *Sulcorebutia naunacaensis*, die de rest van de bergrug in beslag neemt. Op één plek raken beide soorten elkaar, zonder overigens te hybridiseren (VZ 237, een mixpopulatie). Dit gebeurt overigens wel vaker. Een bekend voorbeeld is *Sulcorebutia frankiana* Rausch en *Sulcorebutia vasqueziana* subsp. *alba* (Rausch) Fritz & Gertel, uit de omgeving noordelijk van Sucre.

Tegen de avond keerden wij altijd weer terug op dezelfde plek, die door een paar meter hoge steenrichel enige bescherming bood tegen de wind, om de tent weer op te zetten en eten te maken. De spaarzame bewoners van het plateau raakten aan ons gewend en kwamen nieuwsgierig kijken. Een tent hadden ze nog nooit gezien, laat staan een brander om eten of water te koken. De kinderen krijgen dan altijd wat cola te drinken en zelf zetten we dan thee die we delen met de ouderen, meestal mannen, daar de vrouwen veelal thuis blijven. Veel praten is niet mogelijk omdat er nagenoeg geen Spaans gesproken wordt maar Quechua, één van de indiotalen. De fles met nog wat cola erin geven we meestal mee, voor de thuisgebleefers. De lege fles zal nog jaren dienstdoen in de kleine adobewoningen, om water te halen of te bewaren.

Voor de polaroidcamera was zeer veel belangstelling. Reeds vroeg in de morgen, voor we opbraken om de omgeving te verkennen, kwamen reeds vrouwen en kinderen aangelopen, duidelijk in hun beste kleding, voor een foto. Nadat eenmaal een polaroidfoto gemaakt was, kon rustig gewerkt worden met de spiegelreflex om dia's voor thuis te maken.

Zeer waarschijnlijk zijn deze foto's de enige die ze bezitten in deze afgelegen omgeving. Deze mensen moeten lopen naar Mojocoya en vandaar met de bus naar Zudañez, mogelijk daar overnachten, om dan de volgende dag een bus naar Sucre te bemachtigen, áls er al één gaat. Laat u trouwens niet al te veel beïnvloeden door het woord bus, dat is in zulke afgelegen gebieden meestal een open vrachtwagen, waarop je langzaam grijs wordt van het stof op de voor Bolivia zo karakteristieke onverharde wegen.

Van één van de campesino's (boeren) probeerden we wat eieren te kopen. We wisten dat hij kippen had, omdat zo ongeveer om 5 uur in de morgen zijn haan ons iedere keer weer wakker maakte. Geen probleem, omdat het om 6 uur al helemaal licht is en dan staan we ook op. 's Avonds is het om 7 uur al donker en om 8 uur slapen we dan ook al.

Het was mogelijk eieren te kopen en hij zou ze de volgende dag komen brengen. We betaalden vooruit. Echter de volgende dag geen eieren. Elizabeth schamperde al: jij met je vooruit betalen! Tegen de avond kwam hij echter aangelopen met een plastic zakje, waarvan de gaten dichtgebonden waren met stukjes touw. Hierin zaten de eieren. Waarschijnlijk had hij eerder nog niet voldoende eieren gehad! Hij bleef maar dralen en uiteindelijk begrepen we, dat hij het zakje terug wilde. We beseften dat deze mensen echt niets bezitten.

Ondertussen groeide iedere nacht in het laagland, vanuit de richting Rio Grande, een stevig onweer dat steeds dichterbij kwam, naarmate de week vorderde.

Onze nieuwe vrienden hebben we niet meer gezien. Evenals de vorige keer hebben we moeten vluchten voor het slechte weer. Gedurende de nacht onweerde en regende het heftig, zodat we zekerheidshalve rechtop in de auto gezeten hebben. Van slapen kwam niet veel. Tegen de ochtend was het onweer voorbij en de haan wekte ons weer tot leven, hetgeen voor mij een

verademing was. Door mijn lengte is in de auto slapen een straf. De natte tent werd in de auto gepropt en zonder ontbijt of thee probeerden we te vertrekken.

We trokken diepe sporen in de kleibodem en moesten soms steenachtige stukken opzoeken om vooruit te komen. Een flauw hoogteverschil was al te veel, dan draaiden alle wielen door.

Het pad naar beneden was niet al te steil, maar spekglad en niet zonder gevaar. We

Even later stopte er een vierwiel-drive met enkele cowboyachtige mannen in de achterbak. De man achter het stuur was de burgemeester, die nieuwsgierig was wat wij aan het doen waren. We legden uit, dat we toeristen waren die de vegetatie bestudeerden en fotografeerden. Dit alles werd met grote tevredenheid aangehoord. Toeristen kende hij daar niet, dat was nieuw voor hem.

Sulcorebutia elizabethae:

doorsnede van de bloem op de vindplaats

waren blij met iedere steenrand of zandplek, om niet over de rand te glijden.

Drie uren later bereikten we Mojocoya, droogden de tent langs de kant van de weg en kookten water om thee te zetten. Het restant brood was intussen keihard geworden.

de doornstructuur in cultuur (holotype)

Na dit oponthoud zochten we onze landkaarten op, om ons volgende reisdoel voor die dag te plannen en om zo mogelijk nieuwe avonturen te beleven.

Tijdens de dagen in het veld vonden we talrijke groeiplaatsen van sulcorebutia's, altijd langs de rand van de hoogvlakte. Zeer

waarschijnlijk profiteren ze daar van de nevel, die altijd langs de randen ontstaat, vanuit het laagland opstijgend, mogelijk door temperatuurverschillen. Opvallend is telkens weer te zien hoe diep de plantjes in de bodem zitten, zo aan het einde van de droge tijd en daarmee aan het begin van de bloeitijd (zie foto's: op de vindplaats).

Veldnummers van populaties die gelijk zijn aan VZ 204 (*Sulcorebutia elizabethae*) zijn: VZ 233, 235, 244 en 245.

VZ 205 (*Sulcorebutia naunacaensis*) kent ook meerdere vindplaatsen, met de veldnummers VZ 238, 240, 241, 242 en 243.

***Sulcorebutia naunacaensis*:**

**doorsnede van de bloem
op de vindplaats**

**de doornstructuur
in cultuur (holotype)**

Latijnse diagnose:

***Sulcorebutia elizabethae* de Vries spec. nov.**

Corpus: moderate proliferans, latius quam altum (40 x 25 mm), vertice maxime depresso; germina nova minima iam a nonnullis mm ipsa radicem protrudunt. Epidermis: tota subviridis. Radix: napiformiter crassata et ramosa.

Costae: divisae in menta acuta oblonga; areolae productae paulo depressae paene summis in mentis; angustiores quam 0,5 mm et ad 4 mm longae lana brevi alba instructae sunt.

Spinae marginales:: 21- 23, ad 3 mm longae, pectinate positae, paulo perturbate adiacentes, tenuissimae, albae vitreae specie, basi brunnea, superficie aspera. Centrales desunt.

Flores: ad 30 mm longi et 30 mm lati, plane aperiunt, sine odore; gemmae acutae et chloroticae, sed mox colorem floris monstrantes ex areolis infimis enascuntur; *Pericarpellum* subviride, globosum (3 x 3 mm), squamis subviridibus acumine rubiginoso instructum; *Receptaculum*: subviride, breve infundibuliforme, parte superiore isabellina, squamis subviridibus mucrone parva rubra instructum est; *Folia perianthii*: flava, lanceolata, 2- 3 mm lata in acumine mucronata; *Filamenta*: flava antheris albis; *Pistillum*: flavum 20 mm longum est; *Stigmata* 7 ochroleuca.

Fructus: rotundus ad paulo elongatus, 4- 5 mm, subbrunneus, pergamaceum desiccans, integre et subterrene permanet.

Semen: 1- 1,1 mm. longum et 0,85- 0,95 mm latum, obsolete nigrum.

Habitat: Prov. Chuquisaca, Bolivia. Co. Colata (inter Mojocoya et Rio Grande) in altitudine 2800 m. VZ 204 (Vries, Joh. de & Zomeren, E. van), 23.10.1998. (Holotypus; LPB; Isotypus; WU).

Etymologia: haec species nominata est ex coniuge/ comite itineris descriptoris: Elizabeth van Zomeren.

***Sulcorebutia naunacaensis* de Vries spec. nov.**

Corpus: maxime proliferans, latius quam altum (30 x 15 mm), vertice maxime depresso; germina nova minima iam a nonnullis mm ipsa radicem protrudunt. *Epidermis*: tota olivacea. *Radix*: napiformis et ramosa.

Costae: divisae in menta fere rotunda et maxime deplanata; areolae productae paulo depressae in mentis oblique decurrunt; angustiores quam 0,5 mm et ad 3 mm longae lana paene nulla instructae sunt.

Spinae marginales: 15- 17, ad 5 mm longae, pectinate positae, non omnino adiacentes, squamatae, brunneae basi crassata atriore, superiores pullae, superficies levis videtur; Centrales desunt.

Flores: ad 38 mm longi et 40 mm lati, plane aperiuntur, caelo aprico folia perianthii deorsum recurvantur, situm redolentes; gemmae acutae et virides usque breve ante aperturam ex areolis infimis enascuntur; *Pericarpellum* olivaceum, globosum (5 x 5 mm), squamis atro-olivaceis instructum; *Receptaculum*: viride, elongate infundibuliforme, parte superiore atrosea, squamis olivaceis instructum; *Folia perianthii*: atrosea, ad 7 mm lata in acumine mucronata; *Filamenta*: atrosea antheris sufflavis; *Pistillum*: subroseum 23 mm longum est; *Stigmata* 7 ochroleuca.

Fructus: rotundus ad paulo elongatus, 4- 5 mm, atrocapparinus, pergamaceum desiccans, integre et subterrene permanet.

Semen: 1,1- 1,3 mm. longum et 0,95- 1 mm latum, obsolete nigrum.

Habitat: Prov. Chuquisaca, Bolivia. Co. Colata (inter Mojocoya et Rio Grande) in altitudine 2825 m. VZ 205 (Vries, Joh. de & Zomeren, E. van), 23.10.1998. (Holotypus; LPB; Isotypus; WU).

Etymologia: haec species nominata est ex Co. Naunaca et cognomine Est. Naunaca ubi plures per dies cum incolis morati sumus.

Beschrijving

***Sulcorebutia elizabethae* de Vries, spec. nov.**

Planten matig spruitend, breder dan hoog (4 x 2,5 cm), met sterk ingezonken schedel. Jonge zeer kleine spruitjes vanaf

enkele mm vormen reeds zelf een wortel. Wortel peenvormig verdikt en vertakt.

Epidermis geheel lichtgroen. Ribben opgedeeld in scherpe langwerpige kinnen, met de langgerekte, iets verzonken areolen bijna bovenop de kinnen. Areolen smaller dan 0,5 mm en tot 4 mm lang, met korte

witte wol. Randdoorns 21-23, kamvormig, enigszins warrig aanliggend, zeer dun, glasachtig wit, met bruine basis. Lengte tot 3 mm. Ruwe oppervlaktestructuur. Middendoorns ontbreken.

Bloemen tot 30 mm. lang en 30 mm. breed, vlak openend, zonder geur. Knoppen ontstaan uit de onderste areolen, zijn spits en geelgroen, spoedig de bloemkleur verradend. Pericarp lichtgroen, rond (3 x 3 mm), bezet met lichtgroene schubben, met roodbruine spits. Receptaculum lichtgroen, kort trechtersvormig, bruingeel in bovenste gedeelte. Receptaculumschubben lichtgroen met kleine rode spits. Perianthbladeren geel, lancetvormig, 2-3 mm breed met aan uiteinde een punt. Helmdraden geel. Stijl geel, 20 mm lang. Helmhokjes wit. Stempellobben witgeel, aantal 7.

Vruchten rond tot iets langgerekt, 4-5 mm., lichtbruin, perkamentachtig opdrogend, blijven intact en bevinden zich ondergronds. Zaden 1-1,1 mm lang en 0,85-0,95 mm breed, matzwart.

Groeiplaats Prov. Chuquisaca, Bolivia. Co. Colata (tussen Mojocoya en de Rio Grande). Hoogte 2800 m. Veldnummer VZ 204 (Joh. de Vries & E. van Zomeren), 23.10.1998. Holotype in LPB; isotype in WU.

Etymologie: de soort is vernoemd naar de echtgenote/reisbegeleidster van de schrijver: Elizabeth van Zomeren.

***Sulcorebutia naunacaensis* de Vries spec. nov.**

Planten zeer sterk spruitend, breder dan hoog (3 x 1,5 cm), met sterk ingezonken schedel. Jonge zeer kleine spruitjes vanaf enkele mm vormen reeds zelf een wortel. Wortel peenvormig en vertakt. Epidermis geheel olijfgroen. Ribben opgedeeld in vrijwel ronde, sterk afgevlakte kinnen, met de langgerekte iets verzonken areolen schuin aflopend op de kinnen. Areolen smaller dan 0,5 mm en tot 3 mm lang, met

nagenoeg geen wol. Randdoorns 15-17, kamvormig, niet geheel aanliggend, schilferig, bruin, met verdikte donkerder basis. Bovenste donkerder bruin. Lengte tot 5 mm, met glad oppervlak. Middendoorns ontbreken.

Bloemen tot 38 mm lang en 40 mm breed, vlak openend, muffig geurend. Knoppen ontstaan uit de onderste areolen, zijn spits en groen, tot kort voor het opengaan.

Pericarp olijfgroen, rond (5 x 5 mm), bezet met donkerolijfgroene schubben. Receptaculum groen, lang trechtersvormig, donkerroze in het bovenste gedeelte. Receptaculumschubben olijfgroen. Perianthbladeren donkerroze, tot 7 mm breed met aan uiteinde een punt. Helmdraden donkerroze. Stijl lichtroze, 23 mm lang. Helmhokjes lichtgeel. Stempellobben witgeel, aantal 7.

Vruchten rond tot iets langgerekt, 4-5 mm, donkergroenbruin, perkamentachtig opdrogend, blijven intact en bevinden zich ondergronds. Zaden 1,1-1,3 mm lang en 0,95-1 mm breed, matzwart.

Groeiplaats Prov. Chuquisaca, Bolivia. Co. Naunaca (tussen Mojocoya en de Rio Grande).

Hoogte 2825 m. Veldnummer VZ 205, 23.10.1998. Holotype in LPB; isotype in WU.

Etymologie: de soort is vernoemd naar Co. Naunaca en de gelijknamige Est. Naunaca, alwaar wij meerdere dagen onder de bewoners vertoefden.

Vergelijkingstabel tussen *Sulcorebutia elizabethae*, *S. naunacaensis* en *S. gemmae*

	S. elizabethae	S. naunacaensis	S. gemmae
groeiwijze	matig spruitend	zeer sterk spruitend	spruitend
plantkleur	lichtgroen	olijfgroen	groen, violet getint
hoogte/breedte	4 x 1,5 cm	3 x 1,5 cm	3 x 2 cm
doornoppervlakte	ruw	glad	zeer ruw
randdoornaantal	21-23	15-17	18-20
randdoornlengte	tot 3 mm	tot 5 mm	tot 4 mm
randdoornkleur	glasachtig wit	hoornkleurig	wit
doornvoetkleur	lichtbruin	donkerbruin	lichtbruin
verdikte doornvoet	nee	ja	nee
areoolwolkleur	wit	bruin	wit
kamvormige doorn-structuur	zeer warrig en dun	niet geheel aanliggend en recht	zeer strak aanliggend en dik
bloemkleur	geel 1,5 F ¹	donkerroze 10,5 C ¹	donkerviolet 10,5 D ¹
bloemlengte	30 mm	38 mm	40 mm
bloemgeur	geen	muffig	geen
zaadgrootte	1-1,1 mm lang 0,85-0,95 mm breed	1,1-1,3 mm lang 0,95-1 mm breed	1-1,1 mm lang 0,85-0,95 mm breed

¹ zie plantenkleurenatlas, Prof. Dr. E. Biezalsk

De verschillen van de planten onderling binnen en tussen deze populaties zijn gering. De bloemkleur wil nog weleens tenderen naar lichtroze bij *Sulcorebutia naunacaensis*, terwijl *S. elizabethae* zeer constant is, zowel in habitus als in bloemkleur. *S. gemmae* varieert overigens veel sterker.

Onze conclusie is dat in het gehele gebied slechts deze 3 soorten *sulcorebutia*'s

voorkomen, voor zover wij in deze dagen hebben kunnen waarnemen. De soort met het grootste verspreidingsgebied is *Sulcorebutia gemmae*, over de gehele vlakte van Mojocoya voorkomend, tot in de zuidelijke regionen, waar Roviada ze destijds ontdekt heeft en in de westelijke heuvels, waar ze reeds een iets kleuriger bedoorniging krijgen.

Sulcorebutia elizabethae en *S. naunacensis* daarentegen groeien geïsoleerd op de Co. Colata en de Co. Naunaca, wat gezien kan worden als één afgesloten, hoger gelegen bergrug.

Hierdoor zijn er geen invloeden van buitenaf meer geweest. Bestuivers als solitaire bijen zijn niet in staat deze afstanden te overbruggen. In dit klimaat zijn zij gebonden aan één en dezelfde bergrug en dan ook nog aan de zonzijde. Koude gedeeltes kunnen niet overgestoken worden.

Op deze wijze ontstaan vaak aan een rand van een verspreidingsgebied, of door isolatie lang geleden, populaties met een eigen gezicht, d.w.z. van alle bekende *sulcorebutia*'s goed te onderscheiden.

De groep waar deze planten goed inpassen is die van *S. canigueralii*, door hun groeiwijze en habitus.

Ik dank de heer Joseph Theunissen voor de latijnse diagnose en de heer Johan Pot voor de samenstelling van de reliëfkaart.

Botanische tuin "Altiplano"

Expertise: *sulcorebutia*.

Prinsenweg 5,

3237 LN Vierpolders.

E-mail: vriezom.sulcoreb@planet.nl

Overzichtkaart

HET GESLACHT YUCCA (AGAVACEAE)

DEEL 17. YUCCA'S IN MEXICO 6

Fritz Hochstätter

YUCCA LACANDONICA GÓMEZ-POMPA & VALDÉS

“Quim Yucca”, “tropical yucca”
Bol. Soc. Bot. Mexico 27: 43-45 (1962)

Type

Gómez-Pompa 353, Mexico, Chiapas, in het lage deel van de “Selva Lacandona”, tussen de weg naar Salasy el Diamante en het landgoed El Piñal. 22 mei 1960, in het herbarium van het Mexicaans biologisch instituut. (MEXU).

Fh 0375 Yucca lacandonica, Ocosingo, 890 m
Foto's van de schrijver

Overig representatief materiaal

fh 0375, Ocosingo, Chiapas, 890 m; fh 0376, Sierra Norte de Chiapas, 990 m.

Beschrijving

Epifytisch of terrestrisch groeiend, met 2-4 lange dunne, variabel gebogen stammen, aan de basis 20 cm breed. Bladeren 30-80 cm lang, groen, stevig, glad, variabel gerangschikt, lancetvormig, aan de basis 1-1,5 cm breed, in het midden 3-4 cm breed, naar de top versmallend en uitlopend in een korte, bruine, zachte eindstengel; bladrand met gele streep, fijn getand.

Bloeiwijze 40-60 cm lang, weinig boven de bladeren uitstekend, met buigzame vertakkingen, omhoog gericht of opzij gebogen. Bloem wit, bolvormig, 3-4 cm lang, 1 cm breed.

Vrucht cilindrisch, groen, vlezig, 4-8 cm lang, 2-3 cm breed.

Zaad zwart, variabel, 3-6 mm lang en breed, met fijnstructuur.

Bloeitijd mei-juni.

Voorkomen

In dichte, vochtige, altijd-groene bossen in de staat Chiapas, op 800-1000 m hoogte.

Opmerkingen

Deze soort uit de serie *Yucca* (de soorten met getande bladeren) werd in 1962 door de Mexicaanse botanici Gómez-Pompa en Valdés beschreven. Zij vonden de planten epifytisch op bomen groeiend in de vochtige zones van het altijd-groene bos. Dit is de enige *Yucca*-soort die onder zulke extreme condities groeit. De planten kunnen ook terrestrisch (op de grond) groeien,

Fh 0376 *Yucca lacandonica*, Sierra Norte de Chiapas, 990 m

zoals mijn dochter Indra en ik in het dichte oerwoud in Noord-Chiapas gezien hebben.

Het is waarschijnlijk dat deze bijzondere soort ook in de aangrenzende landen Guatemala en Belize voorkomt. Studiereizen naar die gebieden zijn nog niet voltooid.

Y. lacandonica is nauw verwant met *Y. elephantipes*. Ook die soort heeft buigzame bladeren met een zachte eindstekel, in tegenstelling tot *Y. aloifolia* die stijve bladeren met een harde eindstekel heeft. Bestudering van het in Europa aanwezige materiaal kan nadere bijzonderheden boven tafel brengen.

YUCCA YUCATANA ENGELMANN

“Yucatan yucca”, “tropical yucca”

Missouri Bot. Gard. Ann. Rep. 3: 37-38 (1873)

Synoniem

Yucca aloifolia var. *yucatanica* Trelease, Missouri Bot. Gard. Ann. Rep. 13: 93-94 (1902).

Type

Het type is verzameld door Scott op het schiereiland Yucatan, bij de ruïnes van Nohpat, op 24 november 1865 (geen nadere bijzonderheden).

Overig representatief materiaal
fh 0622, Rio Jataté, Yucatan, 1900 m.

Beschrijving

Onvertakt of bij de voet vertakt, 6-8 m hoog. Bladeren 30-50 cm lang, groen, niet zo stevig als bij *Y. aloifolia*, 2-3 cm breed, naar de top versmalend en spits toelopend; bladrand met bruine streep, iets ruw.

Bloeiwijze een pluim, viltig behaard, 40-60 cm lang, boven de bladeren uitstekend, met korte tot lange (in het midden) vertakkingen. Bloem wit, bolvormig, 3-4 cm lang, 2 cm breed.

Vrucht variabel, groen, vlezig, met wit tot geel vruchtvlees, hangend, 6-10 cm lang.

Zaad variabel, zwart, gestructureerd, 4-8 mm lang en breed, 0,5 mm dik.

Bloeitijd augustus-oktober.

Voorkomen

In het oostelijk deel van het schiereiland Yucatan, in tropische gebieden tot 2100 m hoogte.

Opmerkingen

Y. yucatanica behoort door zijn getande bladeren eveneens tot de serie *Yucca*. Wat betreft de geografische verspreiding is deze soort geïsoleerd van andere soorten, net als dat het geval is bij *Y. lacandonica*, *Y. elephantipes* en *Y. aloifolia*. De laatste twee soorten hebben zich eveneens in het subtropische gebied van de USA

en Midden-Amerika (Guatemala, Belize) gevestigd; deze planten stammen mogelijk van cultuurplanten af.

Hoewel deze Yucca-soort al in 1873 door Engelmann werd beschreven, is hij nauwelijks bekend. Net als de verwante soorten *Y. lacandonica*, *Y. aloifolia* en *Y. elephantipes* heeft *Y. yucatanana* een rechte bloempluim. *Y. yucatanana* heeft echter een zacht behaarde bloeiwijzestengel. Het vruchtvlees van de besvruchten is wit tot geelachtig. Dit is een verschil met *Y. aloifolia* waar het vruchtvlees paars is.

Bewerking van en vertaling Rob Bregman.

**Postfach 510201,
D68242, Mannheim, Duitsland.
Box 11, Modena, Utah 84753, U.S.A.
E-mail: Fhnavajo@aol.com**

Fh 0622 Yucca yucatanana, Rio Jatate, 1900 m

TWEE SOORTEN CACTUSSEN MET ZEER LANGE HAAKDOORNS

Henk Krijnen

HAMATOCACTUS HAMATACANTHUS

Deze cactus groeit in de natuur in Noord-Mexico en in de U.S.A., in Zuid Texas en New Mexico. Mijn plant is bolvormig, donkergroen en heeft 13 ribben. De areolen staan ca. 3 cm van elkaar. De plant is zwaarbedoornd. De doornkleur is rood en vooral valt de onderste middendoorn op, die tot 10 cm lang is en voorzien is van een stevige haak.

Het is een moeilijke bloeier in de kas. De bloemknoppen komen heel laat in het seizoen tot ontwikkeling en meestal verdrogen ze dan in de winter.

In de zomer van 2001 kon ik eindelijk de eerste bloem fotograferen, op 28 september. Zelfs in de lange zomer van 2003 lukte het niet de plant in bloei te krijgen.

GLANDULICACTUS UNCINATUS VAR. WRIGHTII

De groeiplaats van deze soort is Noord-Mexico (Chihuahua) en Texas. Deze plant is een sieraad in de kas. Mijn plant heeft 14 ribben en is zeer zwaar bedoornd. De onderste midden-doorn kan wel 15 cm lang worden, maar mijn plant is nog jong, de langste doorn is 8 cm lang en ook van een haak voorzien. De doornkleur is geel tot bruin.

Deze plant is een gemakkelijke bloeier. Hij bloeit in het voorjaar; de foto maakte ik op 14 mei. De plant is gevoelig voor teveel vocht; ik heb hem staan op een schotel en ik geef de plant alleen bij warm weer water op de schotel.

Deze beide soorten worden door sommige auteurs geplaatst bij *Ancistrocactus*, *Ferocactus* of *Hamatocactus*. *G. uncinatus* heet nu *Sclerocactus uncinatus*.

Literatuur

Backeberg C. (1965). *Das Kakteenlexikon*. Stuttgart
Haage W. (1981). *Kakteen von A bis Z*. Leipzig

**Prof. Struyckenlaan 14,
3741 EZ Baarn.**

BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Geïllustreerde Cactus Encyclopedie, door R. Subik & L. Kunte. Vertaald uit het Tsjechisch door J. Ultzen. Uitgave Rebo Productions. 2003. ISBN 90 366 1440 6. 288 pp. 600 kleurenfoto's. Prijs geb. € 9,95.

Na korte inleidende hoofdstukjes over enkele algemene onderwerpen wordt in dit boek een groot aantal cactussoorten besproken en afgebeeld. Daarbij is men regionaal te werk gegaan: Achtereenvolgens worden de soorten uit Mexico, U.S.A., Peru, Bolivia, Argentinië, Brazilië, Chili en wat de auteurs noemen de 'randgebieden' besproken. Daarna volgt nog een hoofdstuk over cultuurhybriden en eigenaardigheden, waaronder verstaan worden: cristaten, monstrositeiten, chlorophylloze planten etc. Het geheel wordt afgesloten met een beknopte bibliografie en een namenregister. De bespreking van elke plant wordt voorafgegaan door een pictogram voor de overwinteringstemperatuur en een voor de lichtbehoefte. Verder wordt van elke soort aangegeven of de plant bolvormig, schijfvormig, tonvormig, struikvormig of zuilvormig is.

Dit levert soms een vreemde situatie op. Het is mogelijk, dat de aanduiding 'bolvormig - zuilvormig' wijst op het feit, dat een plant als jonge plant bolvormig is en later zuilvormig uitgroeit. Het epitheton

'schijfvormig' wordt gebruikt in de betekenis 'platbolvormig'; opuntia's heten struikvormig, waarbij opvalt dat *Opuntia durangensis* bolvormig genoemd wordt en *Mammillaria longimamma* trosvormig.

De gebruikte nomenclatuur is niet de meest moderne. Er wordt nog steeds gesproken over *Backebergia*, *Notocactus*, *Pyrrhocactus*, *Brasilicactus*, *Neoporteria*, *Echinofossulocactus* en nog veel meer.

Vervelender is, dat er een behoorlijk aantal spelfouten in de plantnamen voorkomt. Ik noem er slechts een paar: *Astrophytumi* (p.24), *Coryphantha pallidas* (p.31), *Peniocereus viperianus* (p.109), *Sulcorebutia verticallacantha* (p.194). Al deze kritische noten ten spijt kan dit boek vooral voor beginnende liefhebbers van belang zijn. Er worden veel soorten besproken en afgebeeld, de foto's zijn meest van zeer behoorlijke kwaliteit en daarom kan men het boek goed gebruiken om planten te leren (her)kennen. De prijs is ook van dien aard, dat niemand de aanschaf vanwege de prijs hoeft te laten.

Cacti and Succulents, an illustrated guide to the plants and their cultivation. Auteur:

Graham Charles. Uitgave Crowood Press, Ramsbury, Marlborough. 2003. ISBN 1 86126

610 3. 192 pp. met vele kleurenfoto's. Prijs geb. £ 25.

De auteur van dit boek heeft eerder een studie over het geslacht *Copiapoa* gepubliceerd en geldt als een deskundige op het gebied van de Zuid-Amerikaanse cactus- en sukkulenten. Nu verschijnt er een algemeen cactus-

boek van zijn hand. Het is geschreven in een prettig leesbare stijl. Bij de bespreking van de planten gebruikt de auteur geen saaie beschrijvingen, maar een wat lossere verteltrant. Deze werkwijze is met opzet

gekozen, omdat de auteur van mening is, dat een goede foto meer kan vertellen dan vele woorden. Men kan stellen, dat de auteur er in geslaagd is een goed evenwicht tussen tekst en foto's te vinden.

In hoofdstuk 1 bespreekt hij het karakter van succulentie en laat zien waarin deze succulente planten van alle andere planten verschillen. Hij vertelt iets over de geschiedenis, het gebruik, nomenclatuur en het kiezen van geschikte planten. Hoofdstuk 2 handelt over de succulenten in hun natuurlijke omgeving. Hoofdstuk 3 gaat uitgebreid in op de cultuur en vermeerdering, een hoofdstuk met veel nuttige tips van een ervaren liefhebber. In hoofdstuk 4 behandelt de schrijver een groot aantal voor de liefhebber geschikte cactussen; in hoofdstuk 5 doet hij hetzelfde met de

andere succulenten. Appendix 1 geeft een aantal lijsten met adressen waar men planten, zaden en boeken kan bestellen. Appendix 2 geeft een overzicht van algemene en gespecialiseerde verenigingen en tijdschriften. Appendix 3 bevat een literaturopgave, terwijl appendix 4 een verklarende termenlijst is. Een index sluit het boek af.

De vele kleurenfoto's zijn van uitstekende kwaliteit en voegen veel toe aan de tekst.

Een prachtig en leerzaam boek voor al diegenen, die nog niet zo lang met onze hobby bezig zijn. Ook gevorderde liefhebbers zullen het boek echter met plezier lezen en kunnen er ook wat van opsteken. Aanbevelen!

Astrophytum coahuilense op de vindplaats

Foto Henk Viscaal

Coryphantha, Kakteen aus Nordamerika, door Reto F. Dicht & Adrian D. Lüthy.

Uitgave: Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart. 2003. ISBN 3-8001-4299-6. Taal: Duits.

144 pp., 297 kleurenfoto's, 32 tekeningen en grafieken, 21 kaartjes in kleur.

Prijs: geb. € 69.

Een monografie over het Noord-Amerikaanse geslacht *Coryphantha* was beslist geen overbodige luxe, gezien de taxonomische verwarring die ten aanzien van dit geslacht heerste.

Beide auteurs hebben er 15 jaar voor nodig gehad om alle materiaal voor dit werk bij elkaar te krijgen en te ordenen. Het resultaat is dan ook een zeer degelijke monografie geworden. Na een inleiding en een introductie in het geslacht volgen hoofdstukken over de ecologie, de morfologie, de historie van het geslacht, de afgrenzing en interpretatie van *Coryphantha* als geslacht en een determinatiesleutel. Dan volgt het meest omvangrijke deel van dit werk, waarin de soorten stuk voor stuk besproken worden. Van elke soort en ondersoort wordt aangegeven waar de soort als eerste beschreven werd, welke namen synoniem gesteld worden, de herkomst van het type-exemplaar, een uitgebreide beschrijving, de verspreiding, de habitat waarin de plant groeit, de mogelijke bedreiging alsmede een toelichting, waarin

verantwoording wordt afgelegd over de keuze van het taxon.

De auteurs komen tot de slotsom, dat *Coryphantha* moet worden onderverdeeld in 2 subgenera: *Neocoryphantha* en *Coryphantha*. Beide subgenera worden weer onderverdeeld. Men erkent nu 43 soorten en 11 ondersoorten.

Daarna volgt een hoofdstuk over de cultuur van de coryphantha's. In een aanhangsel worden vergelijkingstabellen tussen nauw verwante taxa gegeven, alsmede een literatuurlijst, een checklist van synoniemen onder verwijzing naar de geldige namen en een register.

Van elk taxon zijn meerdere foto's en een verspreidingskaartje opgenomen. De foto's zijn van uitstekende kwaliteit. Een minpuntje vind ik dat de foto's gebundeld zijn in een centraal katern. Het zou handiger geweest zijn de foto's af te beelden naast de besproken soort. Dat doet echter niets af aan de kwaliteit van dit boek, dat ik alle cactusliefhebbers zonder reserve van harte kan aanbevelen. Een degelijk boekwerk voor een redelijke prijs!

Van Pierre Braun ontvingen we de volgende rectificatie op de artikelenserie van Bertus Spee.

Het was het artikel met de foto van *Arrojadoa braunii*. Ter informatie de naam is nooit officieel geaccepteerd, maar kwam voor in de zaadlijst van Koehres.

Deze plant werd in 1983 door Braun en Horst in Noordelijk Minas Gerais ontdekt en later beschreven als *Arrojadoa dinae* var. *nana* P.J. Braun & Esteves in Kuas 1991.

In 1995 werd de plant herbenoemd als *Arrojadoa dinae* ssp. *nana* (P.J. Braun & Esteves) P.J. Braun & Esteves.

SUMMARY

Rob Bregman

This first 2004 issue of *Succulenta* is opened by Ben Zonneveld who draws our attention to a few species that flower in this time of the year.

In her series of articles for our young members, Johanna Smit-Reesink deals with the leaf succulent *Adromischus cristatus*.

Bertus Spee shows another quartet of nicely flowering species in his collection: *Puna clavarioides*, *Mammillaria theresae*, *Tacitus* (*Graptopetalum*) *bellus* and *Delosperma pruinatum*.

Ingo Breuer continues his series on the genus *Haworthia* with *H. zantneriana* var. *minor*.

In this issue we bring two contributions concerning the succulent flora of the Canary islands. The first is by Albert Leroy who reports about a walk through the Barranco Afur on Tenerife. In the second, Peter van der Puyt deals with *Aeonium nobile*, a species endemic to La Palma.

Ton Pullen discusses *Aloe dichotoma*, a tree-like species from Namaqualand, South Africa.

Rikus van Veldhuisen presents part 3 of his article on the section *Triacanthum* of the genus *Euphorbia*. This time he deals with *E. actinoclada*, *E. kalisana*, *E. awashensis* and *E. erigavensis*.

As usual, other succulent plant journals are reviewed by Ton Pullen.

Echinocereus triglochidiatus var. *gonacanthus* is the subject of an article by Henk Ruinaard, who observed these beautiful cacti in New Mexico, USA.

Two new species of *Sulcorebutia*, *S. elizabethae* and *S. naunacaensis*, are described by Joh. de Vries. A table showing the differences between these two new species and the related *S. gemmae* is included.

Fritz Hochstätter presents part 17 of his extensive study on the genus *Yucca*. In this sixth contribution on the Mexican yuccas, *Y. lacandonica* and *Y. yucatanica* are in the spotlight.

Henk Krijnen tells us something about two extremely long-spined cacti, *Hamatocactus* (*Ferocactus*) *hamatacanthus* and *Glandulicactus* (*Sclerocactus*) *uncinatus* var. *wrightii*.

Ton Pullen closes this issue with reviews of three recently published books: the illustrated cactus encyclopedia by R. Subik and L. Kunte, the cacti and succulents handbook by Graham Charles, and the book on the genus *Coryphantha* by Reto Dicht and Adrian Lüthy.

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H.Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Ben Zonneveld	Redactioneel.....	2
Johanna	Jong geleerd:	
Smit-Reesink	Adromischus	3
Bertus Spee	Voor het voetlicht.....	4
Ingo Breuer	Mooie en interessante haworthia's voor de verzamelaar (17)	6
Albert Leroy	Plantenzoektocht in de Barranca de Afur/Tenerife.....	7
Peter v.d. Puyl	Aeonium nobile.....	12
Ton Pullen	Aloe dichotoma.....	14
Rikus van Veldhuisen	Euphorbia (3).....	18
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes (61)	24
Henk Ruinaard	Een kennismaking met Echinocereus triglochi- diatus var. gonacanthus.....	26
Johan de Vries	Sulcorebutia elizabethae De Vries spec.nov. en Sulcorebutia naunacaensis De Vries spec. nov.	30
Fritz Hochstätter	Het geslacht Yucca (Agavaceae) Deel 17 Yucca's in Mexico (6).....	39
Henk Krijnen	Twee soorten cactussen met zeer lange haakdoorns.....	42
Ton Pullen	Boekbespreking.....	44
Rob Bregman	Summary.....	47

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname
van artikelen is alleen toegestaan
na verkregen toestemming van
de auteur/illustrator en met een
duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
e-mail: smitnre@worldonline.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
e-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
e-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
e-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
e-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; e-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Sulcorebutia elizabethae De
Vries spec. nov.

Foto Johan de Vries

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Februari 2004

In dit nummer:

Adressen	2
Bestuurlijk	3
Wij stellen ons voor	4
Verslag Ledenvergadering van 1 november 2003	5
In memoriam Jeanne van de Ven	6
Afdelingsevenementen	7
Instellingen	8
Van de afdelingen : Mexico in Zeeland	10
Een jubileum	12
Aanvulling zaadlijst	13
Nieuwe leden	14
Advertenties	15-16

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

P. C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

2^e Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 - 312099
E-mail: j.dekeling@hccnet.nl

2^e penningmeester:

Vacant

Pr & Promotie:

Vacant

Bestuurslid:

Vacant

In de Ledenvergadering van 17 april 2004, is het bestuur van plan een tweetal kandidaten voor een bestuursfunctie voor te dragen.

Het betreft hier de volgende personen en hun functies: Marja van der Pieterman in de functie van PR-functionaris en Hans Huizing in de functie van 2de Secretaris

Elders in dit verenigingsnieuws treft u een introductie van hunzelf aan.

Namens het bestuur.

Paul C. Laney

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen lidmaatschap, adreswijzigingen en opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk

bij de ledenadministrateur:

D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270

E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 24,-

Ned./België jeugdleden € 12,-

Europa € 30,-

Buiten Europa € 35,-

Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-

Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:

Nederland: 680596 bij de Postbank.

België: 000.1141809-22 bij de Belgische postgiro

Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Frankfurt, BLZ 50230400

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor de infomap zenden naar:

Paul C. Laney, Graaf Floris 37

1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618

ADVERTENTIES

Advertenties naar:

Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,

5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733

Tarieven

1/16 pag € 16.00

1/8 pag € 29.50

1/4 pag € 45.50

1/2 pag € 72.50

1/1 pag € 125.00

BESTUURLIJK

In november is het bestuur eenmaal samengekomen. Deze bijeenkomst diende vooral om enige afspraken te maken over de toekomstige werkwijze van het bestuur. Onder meer werd afgesproken om grote openheid te betrachten naar de leden. Dat zal er automatisch toe leiden dat u geregeld een groot deel te lezen krijgt van de ideeën en gedachten die binnen het bestuur leven. Tevens werd gesproken over de twee mensen die zich bereid verklaard hebben een bestuursfunctie te gaan vervullen. Ik mag de namen van deze mensen hier noemen. Het zijn Mevr. M. van der Pieterman uit Dordrecht en Dhr. H.J. Huizing uit Meppel. Mevr. van de Pieterman zal in de toekomst waarschijnlijk PR-werkzaamheden voor haar rekening nemen, terwijl dhr. Huizing onder meer de Infomap zal gaan onderhouden.

Op 29 november hebben Paul Laney en ondergetekende een bijeenkomst gehad met de vrijwel volledige redactie van het tijdschrift. Doel was vooral om inzicht te krijgen in de werkwijze van de redactie en afspraken te maken over de contacten tussen bestuur en redactie. Tevens werden de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de redactie besproken. Wat betreft de inhoud van het tijdschrift is de redactie volkomen zelfstandig, waarbij in voorkomende gevallen het bestuur achteraf

de redactie kan vragen verantwoording over de inhoud af te leggen.

Wat betreft de inhoud van het Verenigingsnieuws is het bestuur verantwoordelijk. Naar de mening van het bestuur en de redactie dient dit gedeelte van het tijdschrift vooral te zijn wat de naam zegt: verenigingsnieuws. Dus de plaats waar bijvoorbeeld de afdelingen hun mededelingen kwijt kunnen, vooral die, waarvan ze denken, dat ze ook leden van andere afdelingen zullen interesseren. Door de leden van de redactie en de aanwezige leden van het bestuur werd deze bijeenkomst als zeer constructief ervaren.

Overigens wenst het bestuur op termijn het ledental op een sterkte van 7 te brengen. Het zou daarom mooi zijn als er zich nog meer gegadigden voor een bestuursfunctie aandienen. Natuurlijk kunt u ook geschikte namen aan een der huidige bestuursleden doorgeven. Probleem is namelijk, dat we onmogelijk alle leden kunnen kennen en ongetwijfeld bevinden zich onder onze leden nog een aantal talenten op bestuurlijk gebied. Het kan de vereniging alleen maar ten goede komen indien het bestuur wordt gevormd door enthousiaste leden.

Jack Schraets, voorzitter

UITNODIGING LEDENVERGADERING

Het bestuur van Succulenta is blij u uit te kunnen nodigen voor de voorjaars ledenvergadering. Deze zal plaatsvinden op zaterdag 17 april 2004 en wel op het volgende adres: Hotel Restaurant Rooland, Roobeekweg 1, 5944 EZ Arcen.

Het definitieve programma, alsmede de routebeschrijving, zal in het aprilnummer van 2004 geplaatst worden, maar het bestuur kan reeds verklappen dat er een dialezing over Zuid-Afrika gaat plaatsvinden, alsmede een boeken/plantenverkoop. Het programma start rond 9.30 uur.

Jack Schraets / Paul Laney

WIJ STELENS ONZ VOOR

Introductie kandidaat bestuurslid voor PR zaken.

Graag wil ik me even voorstellen: Mijn naam is Marja van der Pieterman - van den Berge, en ik ben 63 jaar.

Tot mijn 58^e jaar heb ik achter de tekentafel op een groot architectenburo gestaan, daarna veel vrije tijd gekregen, die ik zoveel mogelijk besteed aan mijn hobby, mijn Sulcorebutia-verzameling.

In 1986 ben ik lid geworden van Succulenta, afdeling Dordrecht, waar ik 9 jaar bestuurslid ben geweest en samen met Ada Schoonderwoerd het afdelingsblad Stukkulenta heb verzorgd.

Verder ben ik lid van verschillende werkgroepen en heb een aantal "Succulentenreizen" gemaakt naar Bolivia en Zuid-Afrika, Over deze reizen en over mijn hobby verzorg ik, voor die afdelingen die daar belangstelling voor hebben, dialezingen. Als PR-vrouw van onze vereniging wil ik me graag inzetten om onze hobby zo veel mogelijk te promoten.

Introductie kandidaat bestuurslid 2e Secretaris.

Mijn naam is Hans Huizing, en ik ben 59 jaar. Momenteel ben ik werkzaam bij een groot elektrotechnisch installatiebedrijf, waar ik verantwoordelijk ben voor het

informatiemanagement. In deze staffunctie ben ik werkzaam sinds ik gestopt ben met grote buitenlandse projecten. Mijn werk heeft mij op vele plaatsen over de wereld gebracht en daarom had ik dus toen geen tijd om een plantenhobby te starten.

Ik ben lid van Succulenta sinds 1989 en iets korter van de afdeling Zwolle, waar ik mijn steentje bijdraag als bestuurslid. Eerst als voorzitter en nu als secretaris. De reden waarom ik lid ben geworden van Succulenta, is het directe contact met gelijk gestemde zielen. Op de verenigingsavonden is het altijd gezellig en je kunt direct gebruik maken van kennis en ervaring van anderen. Na te zijn gestart met een algemene verzameling van succulenten, alles is tenslotte leuk, ligt sinds enkele jaren de nadruk op mesems. Vooral het zaaien van Lithops en Conophytums vind ik een van de leukste facetten van deze boeiende hobby. Ook experimenteren doe ik graag. Zo kom je er achter wat in bepaalde omstandigheden een optimaal resultaat geeft.

Aan het eind van 2004 hoop ik gebruik te kunnen maken van een vroegpensioenregeling. Dat is ook de reden dat ik mij heb aangemeld als kandidaat voor het bestuur. Hopelijk kan ik een positieve bijdrage leveren aan het voortbestaan en misschien groei van Succulenta.

VRAAG EN AANBOD

Gezocht :

Ik zoek Trichocereus-hybrides:

Reacties naar:

Frits de Groot.

Ter Laanstraat 18

9602 XG Hoogezand

Email :groot1113@home.nl

INFOMAP

Secretaris Eindhoven:

W.Duijnhouwer, Grand Combin 9, 5654 NM Eindhoven. Tel. 040-2426174

Secretaris Den Helder:

Wijziging E-mail adres P. v.d. Puyl
ppvdpuyl@texel.nl

VERSLAG LEDENVERGADERING 1-11-03

1. Opening

De vergadering werd om 14.00 uur geopend.

2. Vaststellen agenda

De agenda werd onveranderd goedgekeurd.

3. Mededelingen

- Dhr. Roozegaarde legde de regels voor de stemming uit, zoals deze in de statuten en het huishoudelijk reglement staan. Hierop ontstond commotie. Deze commotie kwam voornamelijk voort uit het woord "mandaat", en de door de afdelingen al dan niet op tijd ingezonden ledenlijst. Na veel gediscussieer, werd besloten dat elke afdeling, die iemand schriftelijk gemachtigd had om te stemmen, ook middels deze afgevaardigde mocht stemmen. Die afdelingen waarvan de ledenlijst onbekend was, zouden aangeven uit hoeveel leden de afdeling bestond, en zo snel mogelijk hun ledenlijst aan dhr. Roozegaarde doen toekomen.

- Dhr. van der Elst deelde mede dat er een nieuwe bibliothecaris gevonden en geïnstalleerd was, namelijk Dhr. C. Lagerwerf uit Sellingen, Jipsinghuizen.

4. Ingekomen en uitgegane stukken

- Er is een brief naar dhr. Bervoets verstuurd, waarin hij bedankt wordt voor het feit dat hij de bibliotheek vele jaren uitstekend beheerd heeft.
- Dhr. Laney deelde mede dat er een brief van de afdeling Friesland binnen gekomen was. Zij excuseerden zich voor hun afwezigheid op deze ALV, en wilden hun stem schriftelijk uitbrengen. Dhr. Roozegaarde deelde mede dat dit volgens de statuten en het huishoudelijk reglement niet mogelijk is.

- Er is ook een brief van dhr. Bervoets ontvangen, waarin hij mededeelt dat de bibliotheek overgedragen is aan dhr. Lagerwerf, en dat hij er het volste vertrouwen in heeft dat de bibliotheek bij dhr. Lagerwerf in goede handen is.

5. Verslag voorjaarsvergadering d.d. 3 mei 2003

Dhr. Huizing van de afdeling Zwolle gaf aan dat er bij punt 12 (rondvraag) een fout staat. Niet de naam en adresgegevens van de penningmeester van de afdeling Zwolle waren fout, maar die van de secretaris. Daar er verder geen opmerkingen waren, werden de notulen, met inachtneming van voorgaande opmerking geaccordeerd.

6. Begrotingsvoorstel 2004

Dhr. Dekeling lichtte het begrotingsvoorstel toe. De vergadering ging daarna accoord met deze begroting.

7. Contributievoorstel 2004

Dhr. Dekeling lichtte het contributievoorstel toe. De contributie zou gelijk blijven aan die van 2003, namelijk 24 Euro. De vergadering ging accoord met dit contributievoorstel.

8. Verkiezingen cq herverkiezing bestuursleden

Conform het Huishoudelijk Reglement werd een stembureau gevormd, dat bestond uit de de heren van Tilborg en Bosma. Nadat de stemmen uitgebracht en geteld waren bleek dat de vergadering dhr. Schraets met 591 tegen 101 stemmen gekozen had tot nieuwe voorzitter. Verder stemden er 59 mensen blanco. Hierop gaven de heren Grimmelikhuisen, Smienk en Roozegaarde

aan, hun bestuursfuncties per direct ter beschikking te stellen. De bestuurleden van der Elst, Grimmelikhuisen en Mazurel verlieten voortijdig de vergadering. Dhr. Dekeling (vice voorzitter) nam voor de rest van de vergadering de honneurs waar.

9. Wat ter tafel komt

- Dhr. van Zuijlen biedt zich aan als bestuurslid, indien er niemand gevonden mocht worden
- Dhr. Essers (Zuid-Limburg) vond het eerste uur van de vergadering een lachertje. Hij wil graag het volgende vastgelegd zien: wat is een afgevaardigde en wat houdt een mandaat in. Verder moet duidelijk worden hoe verkiezingen in het vervolg dienen te gaan.
- Dhr. Jamin (Gorinchem/Den Bosch) steunt het nieuwe bestuur.
- De voorzitter van de afdeling Utrecht, dhr. Wolven, vindt dat er een bedankbrief aan de aftredende bestuursleden gestuurd moet worden. Dhr. van Tilborg merkt op dat deze dan wel genuanceerd moet zijn.

10. Rondvraag

Er waren geen vragen meer.

11. Vaststellen datum voorjaarsvergadering (voorstel 17 april 2004)

De voorjaarsvergadering zal op 17 april 2004 plaatsvinden. Waarschijnlijk weer ergens in het midden van het land.

12. Sluiting

Dhr. Dekeling draagt de symbolische voorzittershamer over aan dhr. Schraets. Na een korte speech van de nieuwe voorzitter wordt de vergadering om even voor half vijf gesloten.

Jeanne van de Ven

Op 22 december j.l. verloor de afdeling Eindhoven in de persoon van Jeanne van de Ven een markant lid. Ze was bijna 40 jaar lid van Succulenta en maakte meer dan 25 jaar deel uit van het bestuur van de afdeling. Innemend en inspirerend heeft ze met haar belangstelling voor mensen en haar enthousiasme voor de hobby veel bijgedragen aan de band tussen de leden.

Haar huis en kas stonden altijd open, ze genoot zelf van dat bezoek en het meegeven van dat plantje of dat stekje deed haar nog het meeste plezier. Nieuwe leden stond ze bij met raad en daad. Samen met Wim Sterk gaf ze een aantal malen een cursus voor beginners. Jeanne was de spil bij veel activiteiten, zoals de organisatie van open dagen, reizen, excursies en tentoonstellingen, maar ook gewoon bij het uitlenen van planten of halen en distribueren van potgrond, potten en pannen. Daarbij stond haar man Theo, die ook in haar hobby haar steun en toeverlaat was, haar altijd terzijde.

Ook landelijk genoot Jeanne veel bekendheid en kreeg zij veel waardering. Jarenlang was zij afgevaardigde naar het landelijk bestuur. Na haar actieve bestuurlijke bijdrage is zij benoemd als lid van verdienste van Succulenta.

Al enige tijd werd het stiller rond Jeanne. Toch kwam haar heengaan voor iedereen plotseling en veel te vroeg.

Bij velen blijven dankbare herinneringen leven en een grote sympathie voor deze vrouw, voor deze Jeanne van de Ven.

Jan A.H. van Dijk,
voorzitter afdeling Eindhoven

Paul Laney, secretaris

AFDELINGSEVENEMENTEN 2004

25 april

11^e Cactusbeurs in Zaanstreek-Waterland
Op zondag 25 april houden we onze grote en gezellige beurs weer. Ook dit jaar zijn we er in geslaagd een aantal grote en kleine hobbykwekers uit te nodigen die een ruim assortiment bijzondere planten aanbieden. Verder komen er stands met rotsplanten. En dan hebben we ook nog benodigheden voor de liefhebber zoals grond, mest etc. te koop. Er is nog een beperkt aantal tafels te huur. Inlichtingen bij: Bob v. Smirren, tel: 075 - 6167876 of Fons Arens, tel.075 - 6873062. De beurs wordt gehouden in school "De Brug" aan de Saenredamstraat in Assendelft. De beurs is geopend van 10.00 tot 16.00 uur. Toegang is gratis. De route wordt met pijlen aangegeven.

2 mei

Cactus- en vetplantenbeurs in Oss.
Adres: Wijkcentrum Ussen, Looveltlaan 25 in Oss. De toegang is gratis.
Informatie bij Andre van Zuijlen.
Tel. 0412 - 630733

8 mei

Op zaterdag 8 mei organiseert de afdeling Den Helder een cactusbeurs. De beurs zal gehouden worden in de "Oranjerie", waar tevens een succulentenverzameling (200m²), orchideeënverzameling, tropische kas en Japanse tuin te bezichtigen zijn. Deelnemers zijn vanaf 08.00 uur welkom. Bezoekers kunnen vanaf 09.00 tot 15.00 uur (voor de cactusbeurs) terecht. De toegang is voor deze dag gratis. Deelnemers kunnen zich opgeven bij J.H.M. Janssen, Hoogstraat 22, 1781 LH Den Helder. Tel. 0223 - 620931. Tafelreservering a.u.b. zo spoedig mogelijk. De tafeluur bedraagt €3 voor 1 m, €7 voor 2 m, €11 voor 3 m en €15 voor 4 m.

8 en 9 mei

De afdeling Haarlem en omstreken houdt de beurs in het weekend van 8 en 9 mei wederom in en om de kassen van de stadskweektuin Kleverlaan 9 te Haarlem.
Informatie bij Gerard Koerhuis.
Tel. 023 / 5262624

15 mei

Op zaterdag 15 mei organiseert de afdeling Gouda en Omstreken haar welbekende Goudse Cactusbeurs. Locatie "De Brug" te Reeuwijk-Brug. Deelnemers zijn vanaf 08.00 uur welkom. Bezoekers kunnen vanaf 09.00 tot 15.00 uur terecht. Toegang is gratis. Deelnemers opgeven bij Joost van Tilborg, Cronestein 17, 2804 EK Gouda. Tel. 0182 - 534093. Tafelreservering a.u.b. zo spoedig mogelijk. De tafeluur bedraagt €3 voor 1 m, €7 voor 2 m, €11 voor 3 m en €15 voor 4 m.

20 mei

Tentoonstelling en beurs van de afdeling De Achterhoek in de Kruidenhof te Mallum in Eibergen. De huur van de kramen bedraagt €4 per meter. Opgave graag vóór 1 mei 2004. Bij tijdige opgave wordt een routebeschrijving meegestuurd. Openingstijden zijn van 10.00 tot 16.00 uur. Info bij: A. Heijnen, tel. 0543 - 564314.

6 juni

Cactus- en vetplantenbeurs van Nijmegen.
Informatie bij Theo Heijnsdijk.
Tel. 0487 - 542704

10, 11 en 12 september

ELK te Blankenberge, hét Europese weekend voor cactussen- en succulentenliefhebbers. Aanmelden voor het weekend is nu al mogelijk. Voor inlichtingen: Jan en Anny Linden; Onderste Wehr 53; 6433 LC Hoensbroek. Tel: 045 - 5220966

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901.

Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met C. Lagerwerf. Het huisadres is Veenderstraat 23, 9551 TJ Sellinger-Jipsinghuizen. Tel. 0599-326484. De boeken bevinden zich in atelier Halte Kropswolde, Woldeweg 46, 9607 PR Foxhol. Tel. 0598-380140
E-mail: foxartxpres@cs.com

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar).

Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.

G. Koerhuis, Haarlem.

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres

Portokosten worden vergoed!

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023 - 5262624
E-mail: g.koerhuis@planet.nl

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,13 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten
€ 4,55
- * **Het discoboek**
Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels. € 6,80
- * **Beginnersgids**
"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00
- * **Ansichtkaarten**
Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.

TIJDSCHRIFTEN EN CD's

- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1995 t/m 2003 € 11.34 p. jaargang
1980 t/m 1994 € 9.00 p. jaargang
1950 t/m 1979 € 11.34 p. jaargang
- * **Buitenlandse tijdschriften**
Kakteen und andere Sukkulenten
1961 t/m 1997 voor € 9,00 p. jaargang
Cactus and Succulent Journal USA
1976 t/m 1984, € 15 per jaargang
The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982
€ 7,36 per jaargang
Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000
€ 7,36 per jaargang
Kakteen Sukkulenten D.D.R. 1980
€ 7,36
Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien
1980 € 7,36; 1983 en 1984 € 3,00
- * **CD-Roms**
Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III,
€ 39,70 per stuk

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten. Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen; mogelijk zijn inmiddels jaargangen uitverkocht. Bij grotere bestellingen zijn kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
Giro boekenbeurs 199176
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws voor alle liefhebbers van cactussen en vetplanten. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de homepage aanleveren bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1267 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

DIATHEEK

Het doel van de instelling is het uitlenen van dia's. Het beheer is sinds kort in andere handen gekomen. Het is de bedoeling om de diatheek na een behoorlijke renovatie weer nieuw leven in te blazen.

De presentatie zal enigszins worden aangepast. Dit neemt veel tijd in beslag en voor het uitlenen van diapresentaties zult u even geduld moeten hebben. Het is ook de bedoeling dat er een paar puzzels bijkomen voor de uitleen. Al met al is de verwachting dat de uitleen in 2004 weer kan starten. Wanneer het zover is zal er een nadere aankondiging worden gedaan.
G. Koerhuis, Weteringstraat 34
2023 RV Haarlem.
Tel.: 023-5262624
Email: g.koerhuis@planet.nl

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen om u bij evenementen etc. te helpen bij uw promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25 (korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo: € 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en aanmeldingsformulieren.
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties betreffende de promotie aan:

Voorlopig is hier een vacature.

In het volgend nummer volgen nadere mededelingen.

CLICHEFONDS

Elk jaar bevat het decemnummer van Succulenta de Zaadaanbieding van het Clichéfonds. Voor nadere informatie, aanvragen en bestellingen kunt u terecht bij: Dhr. J. Schraets, Clichéfonds Succulenta Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913
Email: j.a.schraets@hccnet.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Dhr. Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

VAN DE AFDELINGEN

MEXICO IN ZEELAND

Het was halverwege de maand juli dat ik eens een kijkje ging nemen bij de uitbreiding van de Vlindertuin "De Berkenhof" in Kwadendamme. Mijn verbazing was groot bij het zien van de enorme nieuwe kas met een oppervlak van ruim 18 bij 60 meter. Eigenaar Johan was druk doende een drietal vijvers aan te leggen en honderden planten een plekje te geven. Tijdens het hierop volgende gesprek werd mij terloops door Johan gevraagd "Ik heb hier nog een hoekje over waar ik nog geen raad mee weet, zie je kans om hier wat met cactussen te doen?" Het antwoord was direct "Ja!", want als je zo'n kans krijgt hoef je daar niet lang over na te denken.

Het betrof een stuk grond van 3 bij 10 meter met aan beide lange zijden een looppad, zijnde de ingang en uitgang van de nieuwe kas. Dus eerst maar eens plannen gaan maken en kijken wat de mogelijkheden zijn om zoiets op te zetten. Stenen waren genoeg voorradig, waaronder nog een flink aantal lavabrokken, die nog afkomstig waren van de Floriade in 1992 en die ik dus al vaker in mijn handen had gehad.

Een bevriende kweker in het westland, Cok Grootcholten, stelde 25 grote planten ter beschikking en met een afgeladen Opel Combo ging de reis terug naar Zeeland. Dit was al een leuk begin en langzaam begon het plan te rijpen van wat een heel bijzondere cactustuin zou gaan worden. Van Johan mocht ik helemaal mijn eigen plan trekken, wat deze uitdaging alleen nog maar leuker maakte. Onze secretaris Herman werd vervolgens ook gestrikt om te helpen.

Begin augustus had ik vakantie en werd een begin gemaakt met het naar binnen kruien van alle stenen die nog buiten lagen. Het was die weken bijzonder warm en dus werd er om 7.00 uur in de morgen gestart. Na 3 dagen zweten lagen er honderden keien en

lavabrokken op de bouwplaats, de grootste waren wel 100 kg en meer.

Nu kon worden begonnen met de opbouw. Eerst werden de lange zijkanten aangelegd en vervolgens werd het gehele plateau opgevuld met zavelgrond, afkomstig uit een oude vijver. Ongeveer honderd kruiwagens werden naar binnen gereden en langzaamaan begon er een aardig landschap te ontstaan met heuvelruggen en dalen. Verder was het een hele puzzel om de grote stenen op de juiste plaats te krijgen. Het begon warempel al een beetje op Mexico in het klein te lijken. Gelukkig werden we regelmatig van voldoende vocht voorzien, want net als in Mexico moet je steeds blijven drinken.

Intussen werden ook de benodigde planten aangevoerd, die geschonken werden door een aantal afdelingsleden. Al spoedig waren er ruim 300 planten van groot tot klein beschikbaar en kon met het leukste karwei, het inplanten, worden begonnen.

Met veel passen en meten kwam er langzaam iets moois tot stand. Nadat alle planten een plekje hadden gekregen bleek er nog genoeg ruimte over, zodat er nog even gewinkeld moest worden in de kassen van enkele leden. Uiteindelijk zijn er ongeveer 400 planten aangeplant, waarna het geheel werd afgedekt met rode mijnsteensplit en keien. Een aantal platte keien werd benut om de namen van de planten op te zetten, dit staat veel leuker dan de meestal gebruikte witte etiketten. Ons tuintje gaat vanaf nu door het leven als "Klein Mexico".

Het was inmiddels eind augustus geworden en de planten werden nog enkele malen geneveld en begoten. Zelfs gingen er nog enkele bloeien en was er ook al nieuwgroei te zien.

Na september werd er geen water meer gegeven, maar wel er af en toe geneveld. De temperatuur in de kas bleef vrij hoog, zoals

ook de luchtvochtigheid, mede door de drie vijvers. Begin november stond alles er goed bij, sommige planten waren nog wat aan de groei en soms bloeide er nog wat. Nu is het wachten op het voorjaar en hopelijk veel bloemen.

Na 18 oktober was de kas officieus opengesteld en de vele bezoekers waren unaniem vol bewondering en lof over wat er door een aantal amateurs (liefhebbers) gecreëerd is.

In april 2004 volgt de officiële opening en we rekenen er op alle cactus- en andere plantenliefhebbers hier eens te ontmoeten.

“TROPICAL BUTTERFLY WORLD”

De Berkenhof, Langeweegje 10a te Kwadendamme, Zeeland.

0113 – 649643 / 649729

Wilt u eventueel nog andere cactusliefhebbers bezoeken in Zeeland, neem dan contact op met:

Bertus Spee 0113 – 352595

Herman Weezepoel 0113 – 231067

Wellicht kunnen we wat afspreken.

Namens de afdeling Zeeland

Bertus Spee

November 2003

Foto's van de auteur:

Van boven naar beneden:

De eerste stenen

Het zware werk

Het inplanten

Het eindresultaat

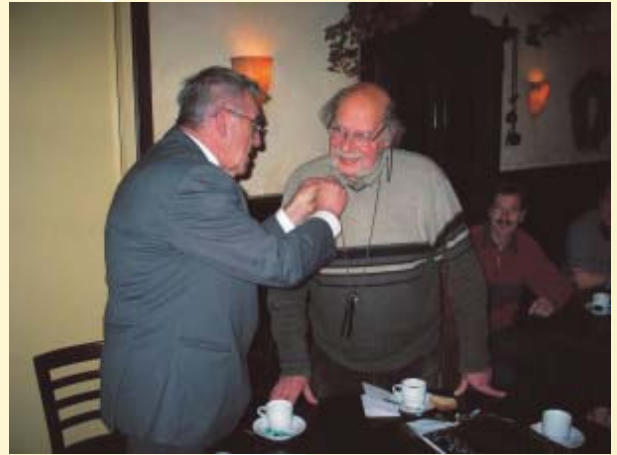
EEN JUBILEUM

Op 8 december vierde de afdeling Gorinchem - 's Hertogenbosch het 50-jarig lidmaatschap van een van de bekendste leden van Succulenta, namelijk van de heer Huib van Donkelaar. Er zullen er weinig zijn die nooit in de kassen aan 't Laantje in Werkendam zijn geweest.

De aankondiging was niet in het Verenigingsnieuws verschenen vanwege een probleem ooit met de ledenadministratie, overigens niet door de huidige leden-administrateur. Deze heeft op verzoek van onze afdeling dit feit weer rechtgezet, zodat de ingangsdatum van het lidmaatschap van Huib weer op 1953 is gezet. Een tip aan andere afdelingen is om met name van oudere leden dit eens na te pluizen, aangezien diverse van deze mensen de ingangsdatum 1-1-1984 hebben gekregen. Onze afdeling werd echter op het spoor gezet door het afdelingsblaadje van Nijmegen. Zie hier één van de pluspunten van het uitwisselen van afdelingsblaadjes. Hierin stonden een paar mensen genoemd die in 2003 hun 50-jarig jubileum zouden moeten vieren en één daarvan was Huib. Een telefoontje van onze afdeling naar Werkendam bevestigde dat Huib naar zijn weten vanaf het jaar van de watersnood tot heden onafgebroken lid is geweest.

Reden voor onze afdeling om met spoed een feestelijke bijeenkomst te organiseren om dit heuglijk feit te vieren. Zowel de jubilaris als de voorzitter van Succulenta bleken bereid op 8 december aanwezig te zijn.

Op deze goed bezocht avond (er was nog een extra uitnodiging uitgestuurd) kon de nieuwe voorzitter van Succulenta, de heer J. Schraets, de jubilaris uitgebreid in het zonnetje zetten (foto boven) en de speld opspelden die hoort bij het 50-jarig jubileum. Daarna was het woord aan de huidige voorzitter van de afdeling, Chel Jamin. Deze memoreerde het feit dat hij

pas de tweede voorzitter is van de afdeling. Vanaf de oprichting in 1960 tot in 1995 is Huib namelijk de voorzitter geweest. Als een van de mede-oprichters is hij jaren een drijvende kracht geweest. Dit niet alleen voor de afdeling, maar door zijn collectie en plantenverkoop in Werkendam voor de hele vereniging. Waarvoor onze dank, vergezeld van een grote bos rozen (foto onder).

De jubilaris haalde daarna nog wat herinneringen op aan de begintijd en aan diverse mensen die in de loop van de tijd een rol hebben gespeeld bij de afdeling. Hij betreurde het dat door een teruglopende gezondheid het contact met de club minder is geworden, maar hoopt dat er contact blijft bestaan via onze mooie hobby.

Andre van Zuijlen

AANVULLING ZAADLIJST

Van de heer Eerkens uit Suriname ontvingen we een groot aantal zaden van Melocactussen, die we u niet willen onthouden. De zaden kwamen binnen na het verschijnen van zaadlijst en konden dus niet eerder aangeboden worden. U kunt deze zaden, alsmede zaden uit de zaadlijst, bestellen op de wijze genoemd in de zaadlijst. Wel moet u er rekening mee houden, dat er een aantal van de soorten uit de zaadlijst uitverkocht kan zijn.

Dhr. Eerkens danken we hartelijk voor het grote aantal soorten Melocactussen waarmee hij al vele jaren de liefhebbers verblijdt.

J.A. Schraets, Beheerder Clichéfonds,
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen,
j.a.schraets@hccnet.nl

MAL MAMMILLARIA

148 E 4 nivosa 20 zpp (van de Caribische eilanden)

MEL MELOCACTUS

05 E 4 acispinosus HU258A 20 zpp (korte bedoorning)

06 E 4 albicephalus HU350 20 zpp (wit cephalium, mooie bloem)

07 E 4 ammotrophus HU353 20 zpp (breed cephalium)

08 E 4 azulensis HU168 20 zpp (van pedra Azul, Minas Gerais)

09 E 4 bahiensis 20 zpp (van Machado Portella; echte soort)

10 E 4 caesius AHB65 20 zpp (van Isla patos, iets kegelvormig)

11 E 4 caetitensis n.p. HU124 20 zpp (harde bedoorning; niet M. robustispinus)

12 E 7 calderanus n.p. HU465 20 zpp (van Calderão, Bahia; zeer mooie doorns)

13 E 4 canescens FR1333 20 zpp (grote, grijsgroene plant)

14 E 7 canescens montealto FR1437 20 zpp (grote, grijsgroene plant)

15 E 4 conoideus 20 zpp (korte, kromme bedoorning)

16 E 4 delessertianus 20 zpp (kans op een rood cephalium)

17 E 4 disciformis HU132 20 zpp (platronde soort)

18 E 4 ernestii HU745 20 zpp (zeer lange naalddoorns)

19 E 7 erythracanthus HU220 20 zpp (naaldvormige, roodbruine dorens)

20 E 7 glauxianus HU382 20 zpp (jonge doorns mooi rood)

21 E 4 guitarti 20 zpp (El Mocho, Cuba; grote vruchten)

22 E 7 inconcinus AB1003 20 zpp (harde lichtbruine bedoorning)

23 E 1 lensselinkianus HU381 20 zpp (grote, hardgroene plant)

24 E 7 macrodiscus HU269 20 zpp (dit is vrijwel zeker de juiste soort)

25 E 4 matanzanus 20 zpp (oranjerood cephalium; van Cuba)

26 E 4 mazelianus 20 zpp (van de Orinoco, Venezuela)

27 E 4 mulequensis HU122 20 zpp (harde, rode, naaldvormige bedoorning)

28 E 1 multiplex HU 112 20 zpp (kan monstuoos cephalium geven)

29 E 4 neglectus FR1334 20 zpp (niet HU 174)

30 E 4 neryi 20 zpp (van Rio Araçá)

31 E 7 oreas HU300 20 zpp (lichtbruine, naaldvormige doorns)

32 E 4 pruinus HU635 20 zpp (legendarische soort, mooie bloem)

33 E 4 rubrispinus FR1330 20 zpp (dit is de echte soort; Minas Gerais)

34 E 4 ruestii 20 zpp (van Honduras; grote witte vrucht)

35 E 7 salvadorensis HU301 20 zpp (mooie roodbruine bedoorning)

36 E 4 schulzianus AB1005 20 zpp (de soort van Suriname)

37 E 4 spec. HU157 20 zpp (Aracatu, Bahia; groeit samen met HU156)

38 E 4 spec. RWB338 20 zpp (lijkt op M.

- bahiensis)
- 39 E 4 spec. HU747 20 zpp (robuuste plant met grove ribben)
- 40 E 4 spec. HU736 20 zpp (zeer mooie bolronde soort met naaldvormige bedoorning)
- 41 E 4 spec. HU481 20 zpp (naaldvormige bedoorning)
- 42 E 4 spec. BB79C 20 zpp (mooie roodachtige doorns)
- 43 E 4 spec. Hovens 81-154 20 zpp (van Rui Barbosa; naaldvormige doorns)
- 44 E 4 spec. Hovens81-135 20 zpp (kleine soort; roodbruine bedoorning)
- 45 E 7 spec. GS84 20 zpp (grote bloem van 2,5 cm diameter)
- 46 E 4 spec. GS18 20 zpp (bolronde vorm; mooie bloem)
- 47 E 7 spec. Braun378A 20 zpp (korte, harde bedoorning)
- 48 E 4 spec. HU575 20 zpp (harde, rode bedoorning)
- 49 E 4 spec. als HU407A 20 zpp (mogelijk kan een Braziliëganger deze soort identificeren)
- 50 E 4 spec. Aruba 20 zpp (kleine soort, niet *M. macroanthos*)
- 51 E 4 spec. Barquisimeta 20 zpp (grote roze bloem)
- 52 E 4 spec. Puerto Cruz 20 zpp (verwant met *M. caesius*)
- 53 E 4 spec. Queimadas 20 zpp (doorns zilverig donkerbruin)
- 54 E 4 spec. 20 zpp (van Serra Talhada, Pernambuco; bloem blijft in cephalium steken)
- 55 E 1 violaceus depressus 20 zpp (plant van 12 cm diameter; niet *M. depressus* Hooker)
- 56 E 4 violaceus 20 zpp (van Pernambuco; grotere plant van 12 cm diameter)
- 57 E 4 violaceus 20 zpp (klein, 8 cm diameter; geënt kweken)

NIEUWE LEDEN 1-11 T/M 31-12-03

Nederland:

110924	Appelman, Dhr. S.G.	Lobeliastraat 204	1616 XP	Hoogkarspel
110926	Meijers, Mevr. D.	Smient 19	3435 VJ	Nieuwegein
110922	Berkel, Dhr. K. van	Katwoudestraat 2	5045 ND	Tilburg
110927	Lucassen, Mw. C.G.J.	Ridder van Baarlostr. 15	5991 CA	Baarlo
110928	Gubbels, Dhr. A.J.	Stationstraat 5A	6095 BR	Baexem
110921	Dekker, Mevr. L.	Berghuizen 26	6627 KB	Maasbommel
110925	Spoel-de Jong, Mw. H.M. v.d.	Bijenlaan 3	7595 BE	Weerselo

België:

110923	Nysten, M.	Bessemerstraat 336	B-3620	Lanaken
--------	------------	--------------------	--------	---------

Bericht van overlijden ontvangen van:

De heer J. de Visser te Oostkapelle
 De heer B.T.G.A. Willersen te Amsterdam
 De heer A.W. Parent te Deurne
 Mevrouw W.F. van Vemde-Kempes te Heerde
 Mevrouw J. v.d. Ven te Veldhoven

Van 3 t/m 7 maart 2004 in de
Brabanthallen in 's Hertogenbosch

Tuinidee 2004

Deelname namens Succulenta door de afdeling
Gorinchem - 's Hertogenbosch
Informatie bij Andre van Zuijlen
Tel. 0412 - 630733
E-mail: azuijlen@trcf.nl

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

CactusBase Pro

Gespecialiseerd Database Programma voor liefhebbers van Cactussen en andere Succulente Planten

Windows 95 / 98 / 98SE / ME / 2000 / XP

- Database programma om informatie over Uw cactus en succulenten verzameling in op te slaan, waaronder Kweekactiviteiten, Foto's en Literatuur.
- Lexicon van huidige geaccepteerde cactusnamen, tezamen met al hun synoniemen. Bevat informatie over 25.000 namen, incl. veldnummers, waarover afbeeldingen, beschrijvingen en referenties in de meeste cactusliteratuur kan worden. (Alleen in het Engels)
- Encyclopedia of Cacti & Succulents by Desert-Tropicals (Extra optie) - In het Engels (www.desert-tropicals.com). Een visuele gids betreffende meer dan 2000 cactus en andere succulenten soorten. (Alleen in het Engels)
- Extra Converter mogelijkheid om bestaande database om te zetten. Xerosearch woord puzzel Online hulp en gedrukte installatiegids. Demo CD voorradig. Gratis ondersteuning.

Prijzen

CactusBase Pro en de _____ €60 (Voor leden Succulenta €50)

Encyclopedia of Cacti & Succulents

Alleen CactusBase Pro _____ €50 (Voor leden Succulenta €40)

CactusBase Pro Demo CD • €5 (bij bestelling van CactusBase Pro wordt dit verrekend)

Peter van der Puy, Ada van Hollandstraat 3, 1791 DG, Den Burg, Nederland. Email - ppvdpuyl@texel.com

www.cactusbase.net (met veilige online bestelling)

Privé broeikassen

DENKT U AAN EEN KAS?

Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

VERENIGINGSNIEUWS

**Handelskwekerij
Ubink bv.**

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

Zaterdag 5 juni 2004

Mijnsherenweg 20
I433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 3 26880
Fax 0297 - 3 43089

Tevens zoeken we deelnemers voor een tentoonstelling van: postzegels, schilderijen, ansichtkaarten, kortom alles wat mensen verzamelen met betrekking tot cactussen en vetplanten.

Voor belangstellenden voor de plantenbeurs en afdelingen van Succulenta worden gratis tafels ter beschikking gesteld.

**British
Cactus &
Succulent
Society**

Het blad van de BSCC verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.

Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 34 pond in de EEG en 18 pond exclusief Bradleya. Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: dslade@bscc.freeservice.co.uk

Postfach 1107 - D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 - Fax 07151 / 4 67 28
uhlrig-kakteen@t-online.de - www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 APRIL 2004
NUMMER 2 - JAARGANG 83

REDACTIONEEL

BEDEVAART.

Henk Viscaal

Dat het er ooit van moest komen, was een ding dat zeker was..... Maar die uitvoering!..... Ieder excuus, om nog maar niet te hoeven gaan, was nog mooier dan het vorige. Zo sleepte zich de wens, om de door mij zo geliefde cactussen in hun eigen omgeving te bekijken, jarenlang achter mij aan. Je zou bijna gaan geloven dat het idée om een keer te gaan, voor mij al voldoende was. Gelukkig voor mij en mijn omgeving heeft die wens nooit de vorm van een obsessie aangenomen, maar toch.....er bleef altijd wat knagen.

Nu is er een aantal godsdiensten waarbij een van de wensen van de gelovigen is om naar een bepaald oord ter bedevaart te gaan. Mijn cactushobby is in geen enkel opzicht te vergelijken met een godsdienst. Hooguit zou het een passie genoemd kunnen worden. En dan zeker een passie die heel bijzondere vormen heeft aangenomen. De vergelijking met de bedevaart sprak mij echter wel aan. Ter bedevaart dus.

Nu is het geluk vaak met de dommen, zo ook met mij. En begin vorig jaar ontmoette ik, tijdens een lezing op de verenigingsavond, iemand die met een groep mensen de door mij al jaren zo fel begeerde, maar even zo vaak uitgestelde, reis zou gaan maken naar, het voor mijn begrip cactusland bij uitstek, Mexico.

Je wordt dan heen en weer geslingerd tussen gevoelens van grote voorpret, afgewisseld met de nodige twijfels of je er wel goed aan doet om te gaan.

Hoe meer de vertrekdatum naderde, hoe meer ik overtuigd raakte dat ik juist had gehandeld om deze knoop nu eindelijk eens door te hakken. Eindelijk zou ik dan in de natuur oog in oog komen te staan met de planten die ik, of uit de eigen verzameling, of uit de boeken kende. Nog nooit had ik ze op deze manier aanschouwd.

Voorbereiden op de reis was bijna een onmogelijkheid, want de groep bestond voor het merendeel uit mensen die de reis al  en keer gemaakt hadden en sommigen al meerdere malen. Er was er slechts  en die net zo onbeschreven was als ik. Nu ik weer thuis ben en alle belevenissen rustig de revue heb laten passeren ben ik tot de volgende slotsom gekomen.

De indrukken die op mij af kwamen tijdens de drie weken dat ik er geweest ben, waren zo overweldigend dat het dit jaar zeker dunnetjes over gedaan gaat worden.

De schat aan ervaringen die ik heb opgedaan zal er wel voor zorgen dat het een heel andere reis gaat worden.

Wel heb ik aan de reis de volgende gedachte overgehouden: "Waarom ben ik niet veel eerder gegaan?"

JONG GELEERD ...

GASTERIA ARMSTRONGII

Johanna Smit-Reesink

Gasteria armstrongii is een kleine vetplanten met dikke, liggende bladeren die tegenover elkaar staan. De bladeren zijn rond of driehoekig met een kleine instulping aan de bovenkant. Verder volgen ze elkaar om de beurt op. Dus blad 3 zit boven blad 1 en blad 4 zit boven blad 2, enz.

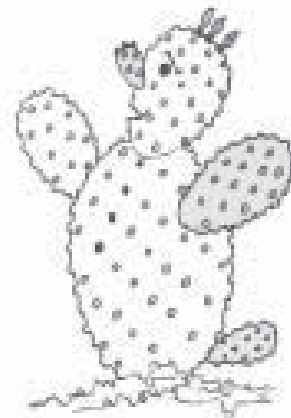
De bloemen hangen als klokjes aan een lange steel en ze hebben dikke opgezwollen buikjes. (Het Griekse woord voor buik is: gaster, vandaar de naam). Al heel lang voor de plant bloeit, zie je een wit plusje tussen de bovenste bladeren, dat is het begin van de bloeitros.

De huid van de bladeren is wat ruw en bobbelig en de top is een beetje ingetrokken. Eigenlijk ziet ie er een beetje knorrig uit!

Gasteria armstrongii komt uit Zuid Afrika, ten westen van Port Elizabeth aan de zuidkant van de Gamboosrivier, Jeffrey's Baai en Humansdorp. Ze groeien in, wat men in Zuid Afrika noemt, fijnbos en renoster (rhinos!) veld. Heel onopvallend in een zandige, zure bodem, die goed vocht doorlaat: Zon en schaduw hebben een belangrijke invloed op de vorm en de kleur van de planten. Ze groeien goed als ze dicht bij stenen staan, want dan worden ze tenminste niet verpletterd door de rhino's. Uit de beschrijving van het landschap kun je ook opmaken wat voor grond je het beste voor de planten kunt gebruiken.

Je eerste plantje kun je het beste kopen. Daarna is het gemakkelijk van een blad bladstek te nemen en het te bewortelen. Je weet wel:

voorzichtig een onderste blad eraf trekken of snijden, de wondjes met stekpoeder insmeren en een paar dagen laten drogen. Daarna de stek een klein stukje in de stekgrond zetten, aandrukken en nog even droog houden en dan na een paar dagen voorzichtig water gaan geven.

In deze aflevering van Succulenta staat een lang verhaal van Gerhard Marx over het kweken en verzorgen van succulente planten. Het is een hele kluit om te lezen, maar als ik jullie was zou ik, na het gelezen te hebben, er een kopietje van maken en dat bij de hand houden. Dit is echt een artikel dat je je hele leven houvast kan geven bij het kweken van onze planten!

Weer veel plezier en tot de volgende keer!

**Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom
e-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl**

Gasteria armstrongii

Foto Henk Viscaal

VOOR HET VOETLICHT (14)

Bertus Spee

Ferocactus wislizeni

In het noorden van Mexico en in het zuiden van de USA groeien deze zwaarbedoornde planten. Ze kunnen er wel 2 m. hoog worden.

In cultuur zullen we ze niet zo groot zien; daar ze niet snel groeien duurt het misschien wel 100 jaar voordat ze zo groot zijn.

Deze planten verlangen volle zon en veel warmte. Als ze zo'n 30 cm in doorsnede zijn kunnen ze gaan bloeien. De bloeitijd valt in augustus; de gele bloemen met donkere middenstrepen kunnen wel 6 cm. groot worden en hebben een aparte geur.

Ferocactus wislizeni

Na de bloei verschijnen er grote gele zaadbessen, die honderden zaden bevatten. Deze bessen kunnen soms jaren aan de plant blijven zitten. Na 6 jaar zijn de zaden nog volop kiemkrachtig. De afgebeelde plant komt nog van de Floriade in 1992. Het zaaien gaat probleemloos, de zaailingen groeien in het begin wat langgerekt en krijgen al snel een flinke bedoorning.

Ze groeien het best in een lemig mineraalrijk mengsel. In de winter houden we ze goed droog, ze kunnen temperaturen tot 5 °C goed verdragen.

In de zomer kunnen deze planten prima buiten gekweekt worden.

De plant is vernoemd naar Dr. A. Wislizenius uit de USA.

Mammillaria perezdelarosa

In 1985 werd deze plant beschreven in het Mexicaanse cactustijdschrift. Inmiddels zijn ze 15 jaar in cultuur en redelijk goed verkrijgbaar. Ook zaden worden regelmatig aangeboden.

Deze planten groeien bolvormig, later zuilvormig, tot zo'n 10 cm in diameter. Het opvallendst is de mooie bedoorning; de dunne glasachtige randdoorns bedekken het hele plantenlichaam. De zwarte haakdoorns priemen van hieruit recht omhoog; ze worden 10-15 mm lang. Vroeg in het voorjaar bloeien ze met een krans van roze bloemen van 10 mm in doorsnede.

Mammillaria perezdelarosa

Ze groeien het best in een grof, mineraalrijk, goed doorlatend substraat. We zetten ze op een flink zonnige plaats en geven matig water, bij voorkeur van onderen. In de winter koel en droog houden, ze kunnen temperaturen tot 5 °C verdragen. Vermeerderen kan door zaaien, dit gaat redelijk. Enten is niet nodig maar wordt wel gedaan. Ze groeien dan veel sneller. De vindplaats van deze juweeltjes ligt in de staat Jalisco in Mexico.

Mammillaria glassii

Deze mooie witbedoornde en rijkspruitende plant is pas 35 jaar in cultuur. Ze komt in een 4-tal variëteiten voor in de Centraal-Mexicaanse deelstaat Nuevo Leon.

Ze is vernoemd naar Charles Glass, voormalig redacteur van de Cactus and Succulent Society of America.

De kleinblijvende planten groeien het best in een doorlatend mineraalrijk substraat. Ze doen het goed op eigen wortel. Een zonnige plaats en spaarzaam water zijn wel aan te bevelen. De mooie roze bloemen verschijnen in het voorjaar na een koele droge overwintering, bij 5 tot 10 °C. Ze zijn redelijk goed op te kweken uit zaad, dat regelmatig aangeboden wordt in de zaadlijsten. Ook stekken is mogelijk door wat bolletjes van de moederplant te halen en deze op vochtig scherp zand te plaatsen. Ze zullen dan spoedig wortelen, dit gaat het best in mei. Enten is ook mogelijk, maar neem dan geen zware onderstam, anders zullen de planten snel deformereren.

Mammillaria glassii

Echinocereus subinermis

Subinermis betekent 'tamelijk ongewapend'. Dit klopt wel want de bedoorning stelt weinig voor; enkele variëteiten van deze soort zijn wat sterker bedoornid.

De planten zijn plat bolvormig en hebben 5 tot 8 ribben. Op latere leeftijd gaan ze spruiten. Vooral op een entstam kunnen ze zo flinke clusters vormen.

Wat vooral opvalt aan deze groene planten zijn de enorm grote helgele bloemen. Deze kunnen wel 8 cm in diameter worden. De bloembuis is bij dit geslacht ook met doorns bezet. De bloeitijd is in het voorjaar.

Opkweken uit zaad gaat prima, stekken is ook mogelijk. Vaak worden ze dan geënt. We planten ze in een lemig substraat met wat humus. In het voorjaar regelmatig nevelen. Nadat de knoppen gevormd zijn kunnen we wat water gaan geven.

Verder droog maar niet te koud overwinteren, bij 10-12 °C.

Deze planten zijn afkomstig uit de Mexicaanse deelstaat Chihuahua.

Echinocereus subinermis

Foto's van de schrijver

Diepenestraat 4, 4454 BJ Borassele

ENKELE BASISRICHTLIJNEN VOOR DE CULTUUR VAN SUCCULENTE PLANTEN

Gerhard Marx

In dit artikel zal geprobeerd worden een korte samenvatting van enkele 'gouden regels' voor een succesvolle cultuur van succulenten te geven. Het bevat waardevolle informatie voor de nieuweling en een referentiekader voor de ervaren kweker, waaraan hij zijn eigen ervaring kan toetsen.

Zelfs wetenschappers, die zich met succulenten bezighouden, missen dikwijls de kennis om de planten, die ze langere tijd willen bestuderen, met succes te kweken.

Het is een misverstand dat succulenten gemakkelijk te kweken zijn omdat het taaiere planten zijn en moeilijke omstandigheden beter kunnen verdragen dan andere planten.

Omdat de meeste succulenten CAM-planten⁽¹⁾ zijn (met gesloten huidmondjes gedurende de dag en een unieke 'uitgestelde fotosynthese, die 's nachts wordt voltooid), stellen zij ook bepaalde eisen die essentieel zijn voor een succesvolle cultuur.

Daar komt nog bij, dat de fotosynthese bij de meeste stamsucculenten in het stamoppervlak plaatsvindt, wat hen gevoeliger maakt voor de gevolgen van direct zonlicht, of voor verplaatsing ten opzichte van de zon.

De bedoeling van dit artikel is om algemene misvattingen met betrekking tot de cultuur van succulenten op te sporen en richtlijnen te geven voor een succesvolle cultuur voor wat betreft grondmengsel, potten, water geven, bemesting, licht en temperatuur. U krijgt ook enkele tips bij het kweken van die soorten die zelfs door ervaren kwekers als moeilijk beschouwd worden.

Men hoort vaak dat er slechts enkele basisregels zijn voor een succesvolle cultuur en vermeerdering van succulente planten.

Dat is waar. Toch zie je, wanneer je soms door een kwekerij of tuincentrum loopt, dat de niet-succulente planten in perfecte staat verkeren, maar dat de cactussen en andere vetplanten in slechte conditie zijn.

Er zijn zelfs toegewijde verzamelaars, die het net niet goed in de vingers hebben en steeds planten verliezen.

Laat ik daar onmiddellijk aan toevoegen, dat het kweken van succulente planten zo boeiend en uitdagend is omdat het een continu, nooit eindigend leerproces is.

Het is naar mijn mening ook erg belangrijk dat hobbyisten en kwekers, die altijd bezig zijn hun vaardigheid te verbeteren en nieuwe wegen te zoeken, bereid zijn hun informatie te delen. Een kweker, die de fijne kneepjes geheim houdt in de hoop dat hij daarmee zijn zakelijke belangen beschermt, is een dwaas.

Als zijn klanten succes hebben met het verder kweken van de aangeschafte planten zullen zij geneigd zijn terug te komen bij die kwekerij en meer aan te schaffen. Maar wanneer dat niet lukt verliezen zij hun belangstelling.

Een andere belangrijke factor is dat succesvolle vermeerdering en verspreiding van planten door kwekerijen en liefhebbers aanzienlijk bijdraagt aan de bescherming van wilde populaties. In het bijzonder de zeldzame en bedreigde soorten moeten zoveel mogelijk verder gekweekt worden en hoe meer kundige kwekers er zijn, des te beter.

Jammer genoeg zijn het meestal de zeldzame en bedreigde soorten, die de grootste uitdaging voor de kweker vormen en waar de meeste vraag naar is.

Deze uiteenzetting gaat puur en alleen over de goede manier van kweken en niet over vermeerderingstechnieken. Het

wil basale en algemene cultuuradviezen geven, die vooral nuttig zijn voor de nog onervaren enthousiasteling; aan het slot besteden we aandacht aan enkele specifieke punten van overweging voor wanneer we bezig zijn met planten, die buitengewoon moeilijk te kweken te zijn.

Grondmengsel

Het is dikwijls nuttig om te zien hoe een plant in het wild groeit, want daaruit kunt u essentiële aanwijzingen voor een goede cultuur afleiden. Er zit echter ook een aantal valkuilen bij het nabootsen van de exacte omstandigheden in het wild.

Een algemeen voorkomende fout is te kijken naar de grond, waarin de plant groeit en proberen iets vergelijkbaars te verschaffen.

Sommige mensen verzamelen zelfs graag grond op de natuurlijke vindplaats en kweken de planten in dezelfde grond waarin zij daar ook groeien.

De omstandigheden rondom de wortels zijn in het wild echter zeer verschillend van die in een pot met dezelfde grond. De grond in een pot heeft de neiging samen te klonteren en de wortels dreigen te verstikken.

Wanneer u habitatgrond wilt gebruiken zou u er als eerste stap tenminste 50 % grind, grof zand, perliet of bims doorheen moeten mengen om de luchtvoorziening rondom de wortels te verbeteren. Daarom is het veel beter om een eigen grondmengsel samen te stellen en daarmee te experimenteren om te zien wat onder uw condities het beste werkt. Er is echter een aantal basisregels, die u daarbij in gedachten moet houden: Het recept voor een grondmengsel moet niet ingewikkeld zijn; de meeste succulenten kunnen zich aanpassen aan een breed scala van grondsoorten en daarin goed groeien.

De belangrijkste functie van het grondmengsel is om de wortels van de plant houvast te bieden en voedingsstoffen, water en lucht bij de wortels te brengen.

En, zoals gezegd, een grondmengsel, dat voldoet in Den Helder hoeft dat niet te doen in Kerkrade. U zult dus moeten experimenteren en ontdekken wat in uw situatie het beste voldoet. Experimenteren met grondmengsels vormt een deel van het plezier van het kweken van cactussen en vetplanten!

In de komende jaren zal dit een favoriet discussieonderwerp blijven tussen liefhebbers en beroepskwekers.

De volgende eigenschappen zijn altijd noodzakelijk:

Een grondmengsel moet uit slechts twee componenten bestaan. Het ene is een grof drainagemateriaal en het andere een plantenvoeding bevattende substantie, die water kan absorberen en de wortels houvast kan bieden. Het drainagemateriaal is om ervoor te zorgen dat het water vrijelijk door het grondmengsel kan stromen en om lucht tot de grond toe te laten. Dit grove materiaal zorgt er ook voor dat de grond sneller uitdroogt. Wortels van succulenten houden er niet van om langdurig in het water te staan.

Dan volgt hier een suggestie voor een goed grondmengsel voor succulente planten:

A. 3 delen drainagemateriaal. Dat kan bims of perliet of grof zand of steenslag zijn. Gebruik geen zeezand, dit is veel te zout!

B. 1 deel palm- of, cocosvezels, turf, gezeefde bladaarde of, gezeefde handelspotgrond.

Bladaarde moet oud en goed verteerd (fijn en stofdroog) zijn. Ik heb het steeds over gezeefd, omdat het altijd is aan te raden om strooisel, potgrond en leem te zeven.

Gebruik een zeef met maasopeningen van 3 mm. U moet geen stukjes hout, gras, bladeren of iets dergelijks in uw mengsel hebben. Zelfs handelspotgrond bevat soms stukjes hout of plantenvezels, die te groot en te weinig verteerd zijn om voor succulente planten te gebruiken. Wanneer u

leem of een zandige grond gebruikt uit uw eigen omgeving is het beter deze eerst te steriliseren, omdat deze grond schadelijke schimmels, bacteriën, nematoden en ander ongedierte kan bevatten. Een half uur verhitten tot 100 °C is voldoende.

Potten en oppotten

Kleine potjes drogen sneller uit dan grote. In de meeste gevallen kunt u het beste de kleinst mogelijke pot voor een plant kiezen, één die net groot genoeg is om de wortelkluit te bevatten. Aardewerk potten drogen sneller uit dan plastic potten, maar voedingsstoffen zijn als gevolg daarvan eerder op.

Het belangrijkste is dat de potten goede drainagegaten onderin hebben. Het is ook niet goed als ze in een waterdichte schotel staan, zoals dikwijls het geval is met niet-succulente sierplanten.

Heel belangrijk is om een plant, nadat die eenmaal is opgepot, te voorzien van een laagje 'top-dressing' rond de voet van de plant. Dit doen we niet om dat het zo netjes staat, maar vanwege het praktische nut.

Vaak zien we dat een plant begint te rotten op de plaats waar hij de grond raakt. Het is belangrijk dat één of ander los materiaal rondom de hals van de plant ligt, zodanig dat er voldoende lucht rondom de basis van de plant kan circuleren.

Het is aan te bevelen een laagje van 1 à 2 cm gravel of een ander dergelijk materiaal bovenop de potgrond aan te brengen. Lichtgekleurd gravel is verreweg het beste, want het ziet er aantrekkelijk uit; het weerkaatst bovendien de warmte, zodat de wortels op een warme dag wat koeler blijven. Het allerbelangrijkste van 'top-dressing' is, dat het ook de afwatering in de pot verbetert. U kunt dit eenvoudig zelf uittesten. Vul twee potten met identieke kleigrond en doe een laagje 'top-dressing' bovenop de ene pot, terwijl de andere pot dit niet krijgt. Giet water in beide potten en u zult zien, dat het water in de pot zonder 'top-dressing' een plas vormt, terwijl het

in de pot met gravel als 'top-dressing' snel dieper de pot in zakt.

Gieten

Veel beginners maken de fout te denken, dat cactussen en vetplanten nauwelijks water nodig hebben of ze geven slechts een theelepeltje water per pot per week. Het is een oude wijsheid dat cactussen en vetplanten veel van water houden, maar niet houden van veel water.

Dit klopt, maar het kan ook misleidend zijn.

Een feit is dat cactussen en vetplanten regelmatig water nodig hebben, net als gewone planten, alleen met langere tussenpozen. Wanneer u een succulente plant water geeft moet u ruim water geven, net als bij andere planten, totdat het water onderuit de pot loopt. De gouden regel bij succulenten is echter, dat u moet wachten totdat de grond vrijwel helemaal droog is voordat u opnieuw gaat gieten. Bij twijfel kunt u beter nog één of twee dagen wachten.

De regenval op de natuurlijke groeiplaatsen van succulente planten is onregelmatig, maar niet afwezig. Sommige groeien zelfs in gebieden met relatief veel regenval, maar groeien daar dan alleen op sneldrainerende rotsformaties.

Andere, zoals sommige *copiapoa's*, *eriosyce's*, *neoporteria's* en zelfs enkele lithopsoorten, groeien in streken waar het bijna nooit regent.

Op die plekken komt echter regelmatig dichte mist voor, die op de planten condenseert en meer vocht verschaft dan u zou denken. *Welwitschia mirabilis* bijvoorbeeld, die eigenlijk geen echte succulent is, groeit in zo'n gebied. In cultuur moet *Welwitschia* regelmatig water hebben, anders verdroogt ze en sterft.

Voeding

Wanneer uw verzameling klein is en u tijd genoeg heeft om uw planten elke twee jaar te verpotten hoeft u zich geen zorgen

Afb. 1 Ferocactus wislizeni, een 'barrel-cactus', gefotografeerd in Saguaro National Park, Arizona, USA. 19 april 1996.

te maken over bemesting, in het bijzonder wanneer u een voedzaam grondmengsel heeft gebruikt. Te veel bemesting kan een weke groei veroorzaken, die de planten gevoelig maakt en er niet mooi uitziet.

De meeste succulenten groeien langzaam en hoewel u ze tot op zekere hoogte in de cultuur wel wat harder kunt laten groeien door mest te gebruiken moet dit zorgvuldig en met beleid gebeuren. Sommige soorten willen niet opgejaagd worden en gaan rotten, zodat ze sterven.

Als men mest wil gebruiken voor succulenten, kunt u het best een meststof kiezen met een relatief laag stikstofgehalte. Het stikstofgehalte is het eerste cijfer van de reeks van 3, die altijd op de verpakking staat. Stikstof bevordert de vegetatieve groei en een teveel aan stikstof zorgt ervoor, dat cactussen groeien als zachte, groene, opgeblazen meloenen met zachte, slappe doorns.

Kijk dus uit naar een meststof, waarvan het eerste cijfer het laagste is. Een perfecte meststof zou bijvoorbeeld 2-6-8 zijn (= 2N 6P 8K).

Het tweede cijfer geeft het fosforgehalte weer, dat zorgt voor goede bloei en vruchtvorming, terwijl het laatste cijfer staat voor de hoeveelheid kalium, dat zorgt voor sterke celwanden en een dikke opperhuid, wat voor succulenten van bijzonder groot belang is.

Het is altijd aan te bevelen een meststof te kopen, die ook sporenelementen bevat.

Wanneer bemesten?

Het is belangrijk er altijd aan te denken, dat men alleen water en meststoffen geeft aan planten die aan de groei zijn. Meestal is het goed te zien wanneer een plant wil gaan groeien. Maar bij de langzaam groeiende succulenten, zoals Ariocarpus-soorten en de dwerg-euphorbia's uit noordoost Afrika, zijn de subtiele tekenen van actieve groei, zoals nieuwe wol in de top van een ariocarpus of de nietige rudimentaire blaadjes in de top van *Euphorbia turbinifor-*

mis, niet altijd zichtbaar voor een ongeoeft oog.

Daarom is het goed je te realiseren dat de groei bij succulenten het sterkst is bij warm tot zeer warm weer overdag (28-40 °C) en redelijk koele (12-18 °C) omstandigheden in de nacht.

Deze condities komen het meest voor in voorjaar en herfst. Midden in de zomer en hartje winter hebben ze de neiging langzamer te gaan groeien of de groei volledig te stoppen.

Wanneer de nachttemperatuur beneden de 5 °C zakt of boven de 24 °C blijft, maken de planten een rustperiode door.

Zie onder 'Temperatuur' voor een nadere verklaring voor deze materie.

Sommige succulenten worden wel aangeduid als wintergroeiers en andere als zomergroeiers. In Zuid-Afrika komen veel succulenten voor in gebieden met winterregens langs de westkust. Sommige mensen weten niet goed of ze in de winter of in de zomer water moeten geven. Als u niet zeker bent en geen literatuur kunt vinden over uw plant, dan is het beter hem als voorjaars- en herfstgroeier te behandelen en de plant goed te observeren. Hij zal u laten zien wanneer hij met groeien wil stoppen.

Dit zijn in feite de periodes waarin de meeste succulente planten in het wild groeien en dat kunnen we dus als een gouden regel beschouwen. Wintergroeiers groeien van de late herfst tot de winter en opnieuw vanaf de late winter tot het voorjaar. Hartje winter staat de groei stil. Zomergroeiers hebben een rustperiode tijdens de winter en groeien het best in het late voorjaar en de vroege herfst, terwijl hartje zomer de groei op een laag pitje komt te staan.

Dus kunt u veilig water geven in voor- en najaar. Uw plant zal zelf aangeven wanneer hij wil groeien.

Houd er wel rekening mee dat de meeste wintergroeiers een klein beetje water willen in de zomer en vice versa. Nu en dan

wat nevelen in de rusttijd is goed.

Iets anders om in gedachten te houden is het volgende: Sommige mensen raken in verwarring omdat ze denken dat een plant die uit Zuid-Afrika afkomstig is en als wintergroeier te boek staat, wil groeien wanneer het in Zuid-Afrika winter en bijvoorbeeld in de USA zomer is. Nee, uw wintergroeierende plant weet niet dat hij niet meer in Zuid-Afrika is en wil gaan groeien als de temperaturen dalen en de daglengte korter wordt, dus in oktober in Europa en de USA en in april in Zuid-Afrika.

Licht

Ik herinner mij dat ik ooit in de catalogus van een kwekerij las dat 'de meeste succulenten uit gebieden met een lage vochtigheid en veel helder weer komen en daarom veel licht nodig hebben'. Dit geldt echter maar voor een paar gebieden, zoals de Sonorawoestijn in Zuid-Arizona en Noord-Mexico bijvoorbeeld.

De waarheid is dat de streken waar de meeste succulenten in de grootste verscheidenheid en dichtheid groeien meestal semi-aride kustgebieden zijn, waar de luchtvochtigheid middelmatig tot hoog kan zijn en de lucht soms wekenlang bewolkt is.

Zelfs in deze minder barre habitats schuilen zij vaak onder andere struiken of tussen schaduwgevende rotsen. Daarom is de populaire opvatting, dat cactussen en vetplanten taaie en geharde planten zijn, die geplant kunnen worden in dat deel van de tuin, waar niets anders wil groeien, jammer genoeg ver bezijden de waarheid.

Slechts een minderheid van de cactussen en vetplanten gedijt in de volle zon. Deze laatsten, die houden van hete en heldere omstandigheden wanneer zij volwassen zijn, zoals veel 'barrel'-cactussen⁽²⁾ en de saguaro (*Carnegiea gigantea*) met hun reusachtige, taaie uiterlijk, kiemen in de schaduwrijke bescherming van andere vegetatie en groeien jaren lang in gefilterd zonlicht voordat zij het volle zonlicht kunnen verdragen.

Het is juist, dat de meeste succulenten veel licht nodig hebben om een gezonde en compacte groei mogelijk te maken en u zult uw planten goed moeten observeren om de juiste hoeveelheid licht, die zij nodig hebben, te kunnen bepalen.

Als een plant lichtgroen is en smaller wordt naar de top toe, of als een plant die platbolvormig hoort te groeien een peer-vorm begint te krijgen, dan krijgt uw plant niet voldoende licht.

Anderzijds, als een plant aan één kant bleekgeel begint te worden of een gerimpelde epidermis met witte stippen krijgt, dan lijdt hij aan zonnebrand.

Jonge planten of zaailingen worden dikwijls rood onder te sterke belichting.

Houdt u ook in gedachten dat de lichtintensiteit, die een plant kan verdragen, direct verband houdt met de conditie van de wortels. Zelfs wanneer we een volwassen en stevige aloë of 'barrel'cactus verplanten is een geleidelijke aanpassing aan sterke belichting nodig. Als we bijvoorbeeld een 'barrel'cactus in het wild zouden uitgraven en onmiddellijk op dezelfde plaats weer zouden planten, kan deze als gevolg daarvan zonnebrandschade oplopen en er zelfs aan doodgaan.

Dit moeten we ook in gedachten houden bij het verpotten van planten. Als de plant gewend was aan sterk zonlicht zal het zeker één tot twee weken duren voordat de wortels zich weer zodanig hersteld hebben van het verpotten, dat hij dezelfde lichtcondities als voorheen weer kan verdragen. In het geval van zeer langzaam groeiende planten kan dit nog veel langer duren.

Het is verstandig om een pas verpotte plant eerst aan 50 - 75% van de lichtintensiteit, waaraan hij gewend was, bloot te stellen, totdat hij tekenen van herstel begint te vertonen.

Dit brengt ons bij een zeer belangrijke factor, één die, spijtig genoeg, zelfs door ervaren kwekers dikwijls veronachtzaamd wordt maar leidt tot spichtige en lelijke groei van hun planten.

Dit is het verschijnsel fototropie⁽³⁾, dat bijzonder duidelijk is bij stamsucculenten, zoals veel cactussen, euphorbia's en zelfs pachypodiums.

Heeft u er wel eens op gelet hoe 'barrel'-cactussen in Arizona en Mexico naar het zuiden hellen (zie afb.1) en hoe copiapoa's in Chili, sommige euphorbia's en in het bijzonder *Pachypodium namaquanum* in Zuid-Afrika naar het noorden hellen?

Ferocactus cylindraceus (syn.: *F. acanthodes*) dankt er zelfs de populaire naam van 'kompascactus' aan en *Euphorbia schoenlandii* en de nauw verwante *E. fascicularis* hebben als populaire naam 'Noordpool' gekregen. De naar het noorden hellende koppen van *Pachypodium namaquanum* vormen in het wild zelfs de meest karakteristieke eigenschap van deze soort (zie afb. 2).

In deze gevallen richt de plant zijn groeipunt naar de plaats waar de zon z'n hoogste punt aan de hemel bereikt en stelt daarmee minder van zijn bovenste stamoppervlak bloot aan direct zonlicht. De plant stelt de nieuwe en teerste groei aan de zon bloot op zo'n manier dat de zonnestralen deze direct raken, hetgeen een minder intensief effect schijnt te hebben dan zonnestralen, die onder een hoek invallen.

Mensen, die hun planten kweken in een zonnige vensterbank, zullen ook zien dat de planten na enige tijd beginnen te neigen in de richting waar het sterkste licht vandaan komt.

We moeten bedenken, dat de groene stam van de meeste stamsucculenten dezelfde functies heeft als de bladeren van andere planten. Het fotosyntheseproses vindt plaats in het stamoppervlak en daar de plant een vaste positie inneemt ten opzichte van de lichtbron is deze gevoeliger voor verbranding en de gevolgen van hitte dan de niet-succulenten waar de dunne bladeren bewogen worden in een verkoelend briesje.

Wanneer men die taaie, grote, oude, in de volle grond groeiende euphorbia

of ferocactus zou opgraven en zodanig draaien dat de zijde, die tot nu toe noordwaarts gericht was nu zuidwaarts gericht staat, zou deze binnen een dag noodlottig verbranden!

Dit is minder duidelijk en riskant in een kas waar de planten in halfbeschaduwde omstandigheden groeien. Toch blijft het een goede zaak om stamsucculenten zoveel mogelijk in dezelfde vaste positie ten opzichte van de lichtbron te laten staan, zelfs in de halfschaduw.

Ik heb in veel kassen, waar de planten voldoende licht ontvangen, toch geëtiolerde⁽⁴⁾ planten gezien; de eigenaar vraagt zich dan af waarom zijn planten zo dun en spichtig groeien.

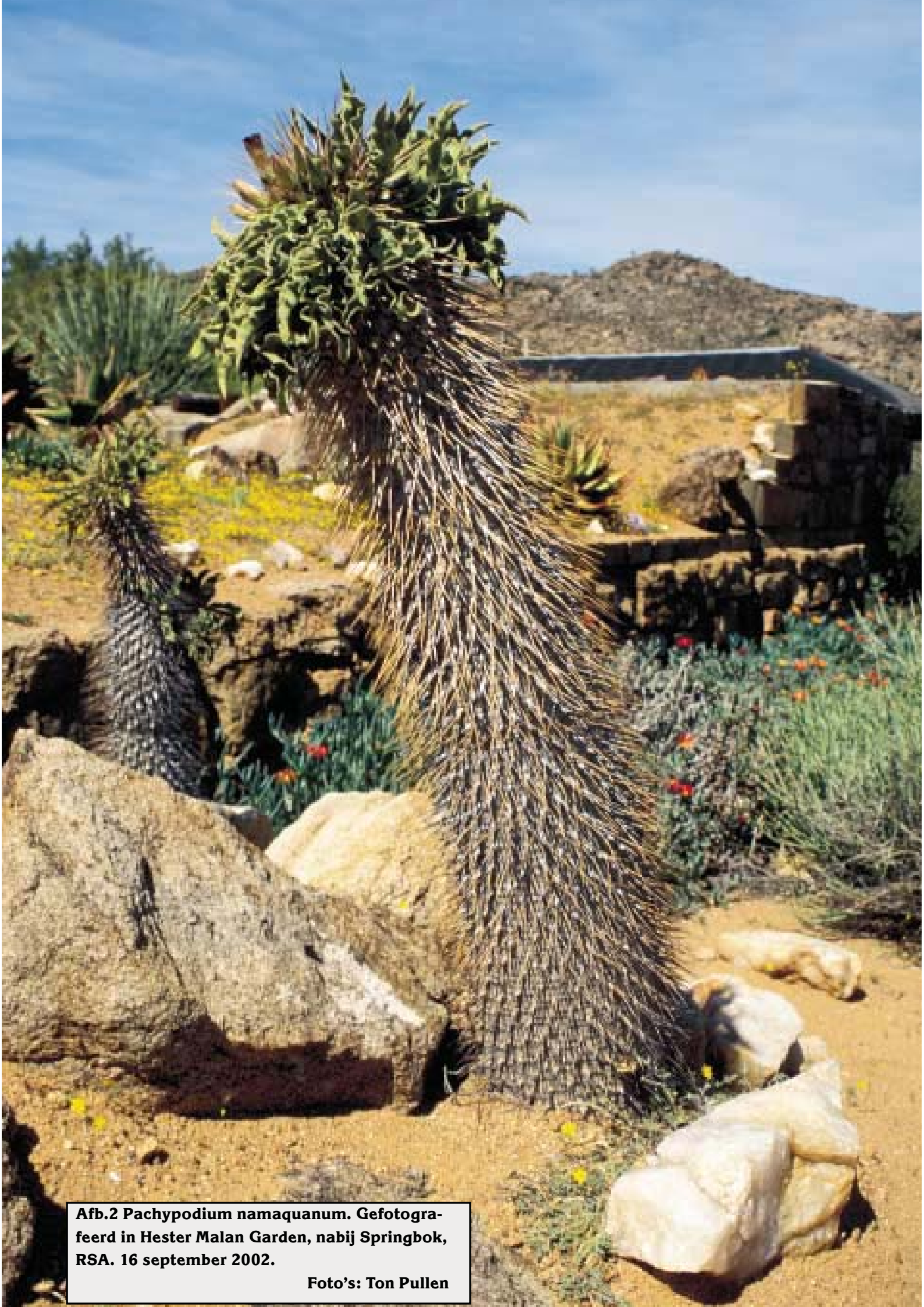
Dat komt doordat een plant zich wil richten naar de plaats waar het sterkste licht vandaan komt; wanneer hij constant gedraaid wordt is hij steeds bezig zichzelf opnieuw naar het licht te richten. Daar gaat dan alle energie in zitten, in plaats van in forse en compacte groei. Het is goed de potten te merken aan de zuid- of noordkant en te trachten de plant in dezelfde positie terug te zetten na verplaatsen of verpotten.

Temperatuur

Zoals onder het kopje 'wanneer bemesten' al vermeld is, heerst de ideale groeitemperatuur voor cactussen en vetplanten vooral tijdens voor- en najaar, wanneer de nachten koel zijn en de dagen al warm worden. Waarom is dat zo?

Dat heeft veel te maken met het feit dat de meeste cactussen en vetplanten 'CAM-planten' zijn. CAM staat voor 'Crassulacean Acid Metabolism'. In het kort betekent dit, dat hoewel de fotosynthese van planten gebaseerd is op het samenvoegen van kooldioxide en water in het zonlicht in de aanwezigheid van chlorofyl, de huidmondjes van cactussen en vetplanten zich alleen 's nachts openen, zodat het kooldioxide de plant binnenkomt terwijl het donker is. Daardoor treedt er in succulente planten

Afb.2 Pachypodium namaquanum. Gefotografeerd in Hester Malan Garden, nabij Springbok, RSA. 16 september 2002.

Foto's: Ton Pullen

een soort uitgestelde fotosynthese op (zie voetnoot 1).

Een heel belangrijke factor hierbij is dat de organische zuren in een temperatuurafhankelijk evenwicht met kooldioxide verkeren, zodanig dat zij bij lagere temperaturen kooldioxide binden en bij hogere temperaturen vrijmaken.

Daarom, met de huidmondjes open bij nacht, is het kooldioxidegehalte in de weefsels omgekeerd evenredig met de nachttemperatuur.

Tijdens warme tropische nachten kan relatief weinig kooldioxide worden vastgelegd om de stofwisseling van de plant gaande te houden. (Dit verklaart ook het ontbreken van natuurlijk voorkomende succulenten in warme tropische klimaten!).

Dus overdag schijnt de zon door de dikke en wasachtige epidermis⁽⁵⁾, de benodigde energie leverend voor het chemisch afsplitsen van het kooldioxide van de zuren, terwijl er licht aanwezig is voor het fotosynthetisch samenvoegen van kooldioxide en water om zodoende de suiker te vormen, die de brandstof is voor de stofwisseling.

Dankzij de dikke epidermis en het feit dat de huidmondjes overdag gesloten zijn, werkt het plantenlichaam letterlijk als een hogedrukpan om chemische reacties te versnellen en te voorkomen dat de opgevangen kooldioxide ontsnapt en water verdampt. Dit klinkt nogal dramatisch, maar de hoeveelheid warmte en zonlicht die hiervoor nodig is, is niet extreem groot en er schijnt onder kwekers de neiging te bestaan om de hoeveelheid warmte, die cactussen en vetplanten nodig hebben, te overschatten.

Dit geldt zowel voor de zomerse dag- als de winterse nachttemperatuur.

Hoewel zij in het wild soms extreme hitte te verduren krijgen, hebben succulenten geen temperaturen van 45 °C nodig om goed te groeien. Een maximum dagtemperatuur van 35 °C is precies genoeg. U moet ook in gedachten houden, dat zelfs

op dagen met temperaturen van 45 °C de temperatuur op enkele cm diepte in de grond een stuk lager is. Dus heeft een plant in een pot, in een kas met een binnentemperatuur van 45 °C, meer te lijden dan een plant in het wild met rondom zich een luchttemperatuur van 45 °C. Evenzeer worden de minimum nachttemperaturen, die de meeste succulenten kunnen verdragen, ook wat overschat. Sommige kwekers houden hun kassen strikt boven de 10 °C, en hoewel dit prima is, groeien en bloeien veel Zuid-Afrikaanse soorten beter, wanneer zij de kans krijgen nog wat meer af te koelen tijdens de winternachten.

Voor alle Zuid-Afrikaanse succulenten is 5 °C een goede en veilige minimumtemperatuur.

Vele verdragen temperaturen tot 0 °C of -2 °C zonder schade, zeker wanneer deze lage temperatuur niet al te lang aanhoudt.

Nogmaals zij er op gewezen, dat de bodem op de natuurlijke groeiplaats warmte opslaat en wanneer het op vroege wintermorgens bij zonsopgang in de Karoo -6 °C kan zijn, is het in de bodem rond de wortels waarschijnlijk 4 tot 6 graden warmer.

Enkele tips om de moeilijke soorten te kweken

Wanneer u toe bent aan het kweken van de moeilijkerere succulenten, zijn er minder algemene regels te geven ten aanzien van een succesvolle cultuur, omdat de moeilijkheid van een soort vaak te maken heeft met het feit dat deze is aangepast aan een specifiek microklimaat dat moeilijk is na te bootsen in de cultuur.

Sommige *Pediocactus*- en *Sclerocactus*-soorten uit Noord-Amerika zijn daar voorbeelden van. Behalve dat zij aangepast zijn aan een specifieke grondsoort, ervaren zij ook extreme temperaturen: zeer hete zomers en strenge vorst in de winter.

Een behoorlijk aantal moeilijke succulenten is ook afkomstig uit het noordoosten van Afrika en de eilanden in die regio. Deze gebieden kennen hoge gemiddelde

temperaturen in combinatie met erg weinig neerslag.

De meeste succulente planten uit deze regio vereisen een combinatie van veel warmte en zonneschijn met veel frisse lucht en hun reactie op zelfs deze optimale omstandigheden is frustrerend langzaam.

In feite is dat langzame groeien de hoofdoorzaak voor het 'moeilijk zijn' van sommige planten. Ariocarpus-soorten uit Mexico zijn daar een voorbeeld van. Zij zijn geen van allen moeilijk te kweken of te vermeerderen uit zaad, vooropgesteld dat u begrijpt dat zij langzame groeiers zijn en niet probeert hen met veel water en voedingsstoffen op te jagen. Dikwijls is de enige vaardigheid, die een goede kweker nodig heeft meer geduld!

Maar men kan enkele algemene zaken noemen die kunnen helpen bij het omgaan met zeldzame en moeilijke succulente planten:

De eerste en erg belangrijke voorwaarde, waaraan voor moeilijke soorten moet worden voldaan, is goede ventilatie. Dit geldt in het bijzonder voor de noordoost-Afrikaanse succulenten, zoals hierboven genoemd, die geen lage wintertemperaturen kunnen verdragen. Kwekers in Europa en delen van Noord-Amerika, waar de winters erg koud zijn, hebben dit probleem met de meeste succulenten. Om de planten warm te houden moeten deze in afgesloten en verwarmde kassen gehouden worden en daarbij wordt de vrije luchtcirculatie opgeofferd en stilstaande lucht is dodelijk voor veel succulenten.

Het gebruik van ventilatoren, die de lucht voortdurend in beweging houden, biedt veel soulaas.

Ten tweede, als een soort bekend staat als een langzame groeier en als moeilijk te houden in cultuur, is het gebruik van een zeer goed drainerend grondmengsel een goede voorzorg tegen verrotting. Met andere woorden: voeg veel meer drainage-materiaal aan het grondmengsel toe.

Soms moet men zelfs zover gaan dat

90% van het grondmengsel uit drainage-materiaal bestaat en slechts 10% uit aarde.

U moet er wel op letten het drainage-materiaal niet te grofkorrelig te kiezen. U dient het soort wortels dat een plant heeft bij uw keuze te betrekken. De meeste penwortels houden van een grofkorrelig grondmengsel, zoals alle planten met dikvezelige wortels. Maar voor planten met een fijnvezelig wortelstelsel, zoals veel Zuid-Afrikaanse mesems, kunt u beter een goeddrainerend, maar fijnkorrelig grondmengsel kiezen. Als u *Lithops* en *Muiria* zou oppotten in een grofkorrelig mengsel zouden de wortels uitdrogen in de overal aanwezige holle ruimtes, die door de grove grondstructuur gevormd worden.

Dus voor deze laatstgenoemde planten heeft u een grondmengsel nodig, dat zandig genoeg is om snel af te wateren en op te drogen, maar de wortels dicht omsluit om uitdroging te voorkomen.

Ten derde, normaal hebben dit soort langzaam groeiende succulente planten een substraat nodig, dat de voedingsstoffen langzaam afstaat en geen bestanddelen bevat die aantrekkelijk zijn voor schimmels. Daarom is de veiligste keus voor langzaam groeiende en moeilijke succulenten een mineraal grondmengsel. De eenvoudigste oplossing hiervoor is een gezeefde en gesteriliseerde natuurlijke kleigrond, die gemengd wordt met het drainagemateriaal.

Er is nog een andere truc die u kan helpen zulke moeilijke soorten te behouden. Dat is het gebruik van bodemwarmte. Het kan enorm helpen wanneer u een tablet kunt vervaardigen met een ingebouwd verwarmingssysteem, bijvoorbeeld warmwaterbuizen die onder een laagje fijn grind liggen waarop de potten staan.

Het hoeft natuurlijk niet al te heet te worden, een laagje met een temperatuur van ongeveer 20 °C onder de potten zal de groei stimuleren van alle warmteminnende planten, die daar in hun pot op staan.

Wanneer u deze bodemwarmte kunt

verschaffen gedurende de winter zult u gegarandeerd goede resultaten mogen verwachten met planten uit hete woestijnachtige gebieden zoals Somalië en Ethiopië. Eén van de meest succesrijke kwekerijen in de USA past continue bodemverwarming toe in de kassen, die gebruikt worden om planten uit zaad op te kweken en het is ongelofelijk hoeveel succes men hier heeft met kieming en de groei van kleine zaailingen.

Ik geloof dat het Leonardo da Vinci was, die gezegd heeft: “Wie kan kopiëren, kan creëren”. Dat is juist! Zelfs tegenwoordig profiteren studenten enorm van pogingen het werk van oude meesters na te bootsen. In onze context is de grote meester, die nagebootst dient te worden, de natuur.

U kunt niet altijd dezelfde middelen gebruiken, maar begrijpen hoe de resultaten bereikt kunnen worden is het belangrijkste doel.

De uiteenzetting hierboven gaat alleen over dit aspect.

De volgende stap is vermeerdering, maar dat is een ander lang verhaal en behalve dat, iedereen die begrip verworven heeft over een goede verzorging van volwassen planten zal het ook makkelijk vinden een succesvol kweker te worden.

Literatuur:

Crosswhite, Frank S., (ed.) [1984]: *Crassulacean Acid Metabolism. Desert Plants* 5 (4):192.

Dit artikel is eerder verschenen in *Aloe* 40: 3&4, 2003. Onze dank geldt de auteur en de uitgever voor hun vriendelijke toestemming dit artikel voor *Succulenta* te bewerken.

(1) Fotosynthese is het proces waarbij een plant kooldioxide (CO₂) uit de lucht en water (H₂O) samenvoegt tot glucose (een suiker), waarbij zuurstof (O₂) vrijkomt. Dit proces vindt uitsluitend plaats in cellen met bladgroen en in het licht. Omdat de benodigde CO₂ uit de lucht gehaald wordt staan de huidmondjes overdag open om CO₂ van

buiten naar binnen te kunnen halen. Voor succulente planten is dit een ongewenste situatie. Wanneer de huidmondjes overdag open staan, verliest de plant teveel vocht door verdamping.

De oplossing die veel succulente planten voor dit probleem gevonden hebben is, dat de huidmondjes overdag gesloten zijn en 's nachts open gaan. Dan wordt CO₂ opgenomen. Deze wordt chemisch gebonden door organische zuren.

Overdag gaan de huidmondjes weer dicht. In het licht geven de organische zuren de CO₂ weer af en kan deze gebruikt worden voor de fotosynthese. Dit proces wordt CAM-fotosynthese genoemd. Omdat de opgenomen CO₂ niet direct verwerkt wordt, spreekt de auteur van 'uitgestelde fotosynthese'.

(2) Een 'barrel' is een vat of ton, maar het woord kan ook gebruikt worden in de betekenis van 'dikkerd'. In het Nederlands hebben we eigenlijk geen goed woord voor een 'barrel-cactus', vandaar dat deze term hier onvertaald blijft.

Bedoeld worden planten uit de geslachten *Echinocactus* en *Ferocactus*, die hun leven als (grote) bolvorm beginnen, maar later kunnen uitgroeien tot grote, dikke, cilindervormige planten.

(3) Onder fototropie verstaan we het verschijnsel dat een plant de neiging heeft naar het licht toe te groeien.

(4) Etioleren: een onnatuurlijke spichtige lengtegroei vertonen.

(5) Epidermis = opperhuid, de buitenste laag cellen. Meestal is de epidermis bedekt door een min of meer dikke waslaag, de cuticula. Deze bestaat niet uit cellen. Wanneer in deze alinea gesproken wordt van een dikke epidermis, wordt de opperhuid met de cuticula bedoeld.

De voetnoten zijn ter verduidelijking toegevoegd door de bewerkster.

Vertaling en bewerking: Ton Pullen.

EEN SPECIAAL PLEKJE (5)

André van Zuijlen

Op de Mex 1 dwars door Baja California ligt halverwege Baja California Norte het plaatsje El Rosario. Ten zuiden hiervan zie je voor het eerst de cardón, *Pachycereus pringlei*, en hier groeien ook prachtige exemplaren van de boojum, *Idria columnaris*. Reden om bij één speciale plaats ook op de terugweg nog een keer te stoppen.

Bij onze reis naar Baja California in 2002 hadden we besloten te vliegen naar San Diego en bij Tijuana zelf de grens naar Mexico over te steken. Hier zou dan onze huurauto klaar staan voor onze drieweekse reis over het schiereiland. Als je besluit dwars door Baja California te trekken, met als begin- en eindpunt San Diego, zijn er automatisch stukken waar je twee keer langs komt. Van noord naar zuid loopt er namelijk maar één verharde weg, de Mex 1, die start in het uiterste noorden in Tijuana en eindigt in het uiterste zuiden in Cabo San Lucas. Vandaar dat we zowel op de heenweg als op de terugweg konden genieten van een magnifiek landschap met een veelvoud aan planten.

De reis was terdege voorbereid met behulp van twee routebeschrijvingen (Road logs), eentje van Ellig & Hopps (1) waarin vooral veel toeristische zaken worden besproken. De tweede, van Minch, Minch & Minch (2) is veel interessanter, want hierin worden geologie en biologie van het schiereiland behandeld. Hierin worden per streek vooral veel planten genoemd die daar voorkomen. Jammer genoeg met erg weinig aandacht voor de kleine cactussen en vetplanten. Met het Moon Handbook over Baja (3) werden bovendien per stopplaats de beschikbare (en betaalbare) hotels ter plaatse opgezocht. Achteraf gezien geen overbodige moeite, want niet

overal in Baja zijn enigszins fatsoenlijke hotels te vinden. En de norm die de schrijver van dit handboek had aangehouden lag soms duidelijk onder de voor ons geldende minimale eisen. Maar verreweg de meeste voorbereiding ging zitten in het bestuderen van literatuur over de op Baja voorkomende succulenten. Van grote waarde hierbij was het schitterende boek van de Oostenrijkse cactusdeskundigen Franziska en Richard Wolf (4). In dit boek staat een grote hoeveelheid prachtige foto's van nagenoeg alle op Baja California en op de eilanden voorkomende cactussen. De informatie waar deze planten voorkomen en de gescande kopieën van alle mammillaria's gingen dus mee in de reisbagage. Je kunt jammer genoeg niet alle boeken meenemen die je nodig denkt te hebben. Informatie over de echinocerei werd gehaald uit de speciale uitgave van Arbeitsgruppe Echinocereus: Die Echinocereen der Baja California (5). Waardevol bleek ook de aangeschafte en wel meegenomen Plant Field Guide (6), waarin ook alle niet - succulente planten van Baja California worden beschreven, met soms leuke informatie over bijvoorbeeld de toepassingen van planten. Als je niet gespecialiseerd bent in de voorkomende planten is de combinatie van een dergelijke voorbereiding met een aantal goede naslagwerken onmisbaar om althans enigszins te weten welke planten je

Landschap 10 km ten zuiden van El Rosario.

Overheersend is *Idria columnaris*, maar ook duidelijk aanwezig zijn een *Opuntia* en *Agave desertii*. Verder ook een *Cylindropuntia* en op de voorgrond *Echinocereus maritimus*. Ook *Mammillaria dioica* is hier te vinden.

in de natuur tegenkomt.

Na een rit over de Mex 1 langs de kust van de Pacifico (Grote Oceaan) kwamen wij op de tweede dag 's middags aan in El Rosario. Gelukkig hadden we tijd genoeg en reden we in eerste instantie het stadje voorbij. Zo kwamen we uit bij een gloednieuw motel, Las Casitas de Santa Rosalia. Schitterende kamers in bungalows, gelegen aan het water van de Golf van Californië, of zoals de Mexicanen dit noemen Mar de Cortez. Het motel wordt gerund door een Amerikaanse, zodat je voor de afwisseling een fatsoenlijk gesprek kunt hebben en je niet (weer) hoeft te behelpen met je mondjevol Spaans. Bovendien kregen we hier een kaart van Baja, want die hadden we tot nu toe nog niet gevonden. Een luxe verblijf, dat we op de terugweg dan ook graag weer opnieuw opzochten.

Tot op dit moment was de rit van de afgelopen twee dagen enigszins teleurstellend. Zeker in het noorden van Baja langs de Mex 1 is de oorspronkelijke natuur in een heel hoog tempo aan het verdwijnen. Waar Backeberg in 1970 in zijn Lexikon nog spreekt van grote begroeide gebieden onder San Diego, zijn deze anno 2002 tussen Tijuana en Ensenada nog maar spaarszaam te vinden. Natuurlijk tref je hier en daar nog *Bergerocactus emoryi*, *Dudleya*

pulverulenta en *Mammillaria dioica* aan, maar het aantal plaatsen waar deze nog ongestoord kunnen groeien is nagenoeg verdwenen. Misschien is dit niet het geval als je verder het binnenland inrijdt over de grotendeels onverharde wegen, maar daar was de door ons gehuurde auto niet geschikt voor.

Na 10 tot 20 km voorbij El Rosario in zuidelijke richting wordt het landschap heuvelachtig, met soms al wat lage bergen. De Mex 1 buigt vanaf hier landinwaarts en loopt dan enkele honderden kilometers door centraal Baja, door het Parque del Desierto Central.

In mijn aantekeningen van de bezoeken aan deze streek kom ik de opmerking tegen: "Het lijkt hier wel een cactustuin". Zeker 15 succulente planten groeien hier, waarbij in het eerste gedeelte het landschap wordt overheerst door soms erg hoge planten van *Idria columnaris*.

Merkwaardig genoeg heeft deze plant in de Succulenta-special van juni 1998 geen aandacht gekregen, terwijl het toch één van de bekendste planten is van het schiereiland.

In september 1987 sierde een foto (van Wim Alsemgeest) van een jonge *Idria* de voorkant van Succulenta en op de binnenzijde van de voorkant stond één pagina

**Twee ca. 4 meter hoge
Idria columnaris**

lichaam, tot 18 meter hoog en aan de basis sterk verdikt, tot 90 cm in diameter, meestal alleenstaand, soms met 2 tot 3 hoofdstammen, met talrijke in spiraalvorm staande takjes van 30 tot 60 cm lang en 5 tot 6 cm breed. De blaadjes hebben twee vormen; de eerste aan de takjes zijn smal eivormig, 15 tot 20 mm lang en 5 tot 6 mm breed met een 1 cm lange steel die samen met een deel van de middennerf na het afsterven aan de takjes blijven zitten, de andere blaadjes zijn kleiner (5 mm lang en 1 mm breed) en er zitten er 2 of 3 in de oksel van de grotere bladeren. De gele bloemen hebben tot 5 kelkbladeren die 6 tot 8 mm lang zijn; ze zijn lang, smal en klokvormig met ronde punten.

De Plant Field Guide geeft gelukkig wat

informatie over deze plant (van Etiënne Lanssens). Verder vond ik nog een foto op pagina 28 in Succulenta van februari 1988 bij een artikel van Frank Vandenbroeck over de Sonora-woestijn.

Veel informatie is er over *Idria* verder niet te vinden. Jacobsen noemt dit monotypisch geslacht wel in Das Sukkulentenlexikon (1981). Hij beschrijft de planten als boomvormige succulenten met een week

meer informatie. Naast de Amerikaanse benaming, boojum tree, wordt hier ook de lokale naam "cirio" genoemd. Dit betekent letterlijk "grote waskaars" en heeft waarschijnlijk te maken met een gelijkenis met de grote waskaarsen die vroeger door de missies werden gemaakt. *Idria* behoort tot de familie *Fouquieriaceae*, de ocotillo-familie. Er komen nog twee fouquieria's voor op Baja California, namelijk *Fouquieria*

Idria columnaris, de blaadjes, en de scherpe stekels

men worden bevrucht door vliegen, andere insecten en kolibries. De cirio zelf wordt bijna niet gebruikt door dieren en insecten, behalve een paar parasitaire insecten. Wel is een volwassen cirio een prima broedplaats voor de haviken. *Idria columnaris* komt

splendens (de echte ocotillo) met 3 tot 4 meter hoge onvertakte takken en de typische rode bloemen en *Fouquieria diguetii*, met 2 tot 8 meter veel groter wordend, met duidelijk vertakte stammen en met kleinere paarse bloemen.

De cirio heeft als jonge plant een flesenvorm, onderaan dik en bovenaan taps toelopend. Bij toenemende leeftijd kunnen bovenin zijtakken ontstaan, die onder allerlei hoeken en bochten staan. Volwassen planten hebben een diameter van 0,5 m en kunnen tot 18 m hoog worden en vooral de cirio's in centraal Baja worden erg groot. Er zijn planten bestudeerd van 10 en 13 meter met een leeftijd van respectievelijk 260 en 270 jaar en de langste van 18 meter had een geschatte leeftijd van 360 jaar. Er is en wordt weinig economisch gebruik gemaakt van deze planten. De vruchten zijn niet eetbaar, ze leveren weinig brandhout en bouw materiaal. Alleen van het hout van de stammen worden wat meubels gemaakt.

De groene blaadjes aan de planten groeien alleen enkele dagen na een regenbui, verdrogen en vallen weer af als het droog blijft. De stam voorkomt vochtverlies in droge tijden door een dikke, harsachtige opperhuid. De bloeitijd is juli-augustus en dan worden trosjes crèmewitte tot gele tulpvormige bloemen gevormd. De bloe-

voor vanaf de zuidkant van Sierra de San Pedro Martir tot aan de Sierra Tres Virgines en op het eiland Angel de la Guarda. Ook is er een kleine groeiplaats in Sonora bij Libertad op het Mexicaanse vasteland. Bosachtige begroeiing met cirio's komt voor in de Vizcaino-streek, waar ze vaak samen voorkomen met yucca's, de ocotillo en de cardón.

Deze cardón pelón, *Pachycereus pringlei*, is de tweede zeer opvallende plant in de streek voorbij El Rosario. Behalve in Baja California Norte en Sur groeit deze cardón ook in de Sonorawoestijn in Sonora. Deze bleekgroene tot grijze bomen domineren het landschap in vele woestijnen van Baja California. Het eerste echte cardónwoud kom je tegen in Arroyo El Rosario, 16 km ten oosten van dit stadje. Met hun tot 20 meter hoge en 1,5 meter dikke stammen kunnen ze meer dan 200 jaar oud worden en dan meer dan 10 ton wegen. Er zijn 11 tot 17 verticale ribben en vele vertakkingen, die tot 25 cm dik kunnen worden.

Op de areolen staan 20 tot 30 grijze doorns, die als ze verdwijnen niet meer terugkeren.

Er is een ondiep wortelsysteem om de sporadisch vallende regen zo snel mogelijk op te kunnen nemen. Zaailingen groeien erg langzaam, minder dan 2,5 cm per jaar,

Ca één meter hoge, jonge *Idria columnaris*, aan de voet van een enorme *Pachycereus pringlei*

de morgen door vogels en insecten. De vruchten zijn rond, tot 7 cm groot en bedekt met geelbruin vilt en borstelharen.

Deze vlezige vruchten worden vooral door vogels opengepikt, waardoor de pulp en de zaden zichtbaar worden. Naast vogels voeden zich ook insecten met deze vruchten, zoals vliegen, bijen en vlinders. In vroegere tijden zijn er missieverslagen over gebruik van de gemalen vruchten door de oorspronkelijke bevolking of van het drinken van sap nadat water door de gemalen pulp was gespoeld. De doorns en haren op de vruchten laten zich

hoewel zijtakken op volwassen planten wel 30 cm per jaar in lengte kunnen toenemen.

De areolen waarop de bloemen verschijnen zijn groot, eindstandig en bedekt met bruin vilt. De witte, sterk geurende bloemen met een diameter tot 8 cm gaan vanaf maart tot juni open vanaf laat in de middag tot het midden van de volgende dag en zijn trechtervormig tot klokvormig. Ze worden 's nachts bezocht door vleermuizen en in

gemakkelijk verwijderen. Tegenwoordig wordt er weinig van het fruit geogst, ook al omdat het tegelijk rijpt met de pitaya dulce (fruit van de orgelpijpcactus *Lemai-reocereus thurberi*), wat vele malen beter is als voeding. Sommige ranchers snijden stukken uit de plant om het op wonden te leggen, het verzacht de pijn, desinfecteert en bevordert de genezing.

Het gedroogde hout van de cardón geeft

Een cardón, *Pachycereus pringlei*, met een hoogte van 6 á 7 meter, samen met *Yucca* (?)

een erg heet vuur en het wordt ook toegepast om vissperen, fruithaken, afrasteringen en zelfs muren voor huizen en schuren van te maken.

Naast de cardón pelón komt nog een tweede pachycereus voor in Baja California, namelijk de cardón barbón, ofwel *Pachycereus pecten-arboriginum*. Deze groeit vooral in de zuidelijke kaapstreek van Baja en op het Mexicaanse vasteland in Sonora en Chihuahua. Deze soort lijkt veel op de vorige, maar toen we deze voor het eerst vonden in het zuiden van Baja, vielen de opvallend gekleurde borstelige vruchten aan deze planten heel erg op. Door de oorspronkelijke bewoners werden deze vruchten ook gebruikt als kam en als luizenkam. En waarschijnlijk was dat niet tegen cactusluizen.

Het rondlopen hier in de natuur, in wat ik al eerder een cactustuin noemde, is steeds weer een fantastische ervaring. Hier groeien ook de iets minder grote cactussen die we al eerder waren tegengekomen in Arizona (zie Speciaal Plekje 4), namelijk *Lemaireocereus thurberi* (Organ pipe) en *Lophocereus schottii* (de Senita). Een andere grote cactus met veel zijtakken die hier ook voorkomt is de cochal, *Myrtillocactus cochal*. Wat minder hoog worden de opuntia's (één soort) en de cylindropuntia's (ook één soort). Dit laatste betekent overigens dat je steeds op je hoede moet zijn bij het zwerven door dit landschap, voor je het weet zit weer zo'n lid van deze cactus in bij voorkeur je kuit. Verder zwerfend vinden we hier ook *Ferocactus acanthodes*, waarover zoals eerder beloofd in een volgende aflevering wat meer zal worden verteld. Ook treffen we hier nog steeds *Bergerocactus emoryi* aan, en bij ons tweede bezoek kon ik zowaar een bloeiende plant fotograferen. Wat hier ook groeit is een broertje van de "kruipende duivel", *Machaerocerus eruca*, die we in grote aantallen hebben bewonderd langs de Mex 22 van Ciudad Constitution naar

Punta San Carlos, samen met dit broertje, namelijk *Machaerocerus gummosus*. Deze laatste kruipt echter niet over de grond, maar heeft schuin opstaande leden die tot een meter hoog kunnen worden. In onze cactustuin werden ook nog twee kleinere, lagere cactussoorten gevonden, namelijk *Mammillaria dioica* en *Echinocereus maritimus*. De eerst vormt mooie lage groepjes met soms een zeer fraaie, bijna zwarte bedoorning en de tweede blijft weliswaar ook laag, maar hiervan zagen we groepen met een diameter van wel één meter. Voor wat afwisseling in het landschap zorgen een aantal andere succulenten, een yucca, *Agave desertii* (soms erg veel) en een dudleya.

Er was overigens nog een andere reden om terug te gaan naar deze plaats. Na het maken van de laatste foto op het rolletje dat ik hier, bij het eerste bezoek op mijn toestel had zitten, spoelde dit niet automatisch terug, maar liep vast. Tot twee keer toe moest het toestel open om het filmrolletje te "helpen" en later bij het afdrukken bleek dat de film was gebroken. Blijkbaar een fout in de film, maar dat weet je op dat moment niet. Het heeft verschillende rollertjes geduurd, voordat het vertrouwen terug was in de mechaniek van het toestel. Tot mijn opluchting is dat verder goed gegaan en gelukkig bleek ook nog een aantal opnames op het gebroken rolletje te redden. Met de bij het tweede bezoek gemaakte foto's erbij heb ik in elk geval voor mijzelf de indrukken van deze prachtige streek goed kunnen vast leggen. Want dat is in elk geval voor mij één van hoofddoelen van een dergelijke reis naar de cactussen. Genieten van de planten op de vindplaatsen is natuurlijk de hoofdzaak, maar het vastleggen van de indrukken, samen met de gemaakte aantekeningen ter plaatse, zorgen ervoor dat ik thuis steeds opnieuw door zo'n fantastische plaats kan lopen.

Magnifiek landschap, ca 20 km ten zuiden van El Rosario

Literatuur:

- 1) Ellig, C. & Hopps, D., (1997): Baja California Road Log, 7th edition.
- 2) Minch, J., Minch, E., & Minch J., (1998): Roadside Geology of Baja California.
- 3) Cummings, J., (2000): Baja, Tijuana to Cabo San Lucas, Moon Handbooks, 4th edition.
- 4) Wolf, F. & Wolf, R., (1999): Baja California und seine Inseln.
- 5) Blum, W., Lange, M., Rischer, W. & Rutow, J., (2001): Die Echinocereen der Baja California. Arbeitsgruppe Echinocereus.
- 6) Roberts, N., (1989): Baja California Plant Field Guide.

**Adres: Hoefstraat 9,
5345 AM Oss**

Noot van de redactie:

Lophocereus schottii wordt momenteel *Pachycereus schottii* genoemd.

Machaerocereus wordt tot *Stenocereus* gerekend; evenals *Lemaireocereus*.

DENMOZA RHODACANTHA BLOEIT IN DE KAS

J. Lambert Ir. A.I.Gx.

Op 22 november 1983 werd een jong plantje van deze soort meegenomen van de Pampa de Gualilan (Prov. San Juan, Argentinië). Om praktische redenen (ruimte in bagage!) werd steeds bij het verzamelen van cactussen de voorkeur gegeven aan kleinere exemplaren: in dit geval ging het om een specimen van slechts 9 cm diameter en 6,5 cm hoogte.

Na thuiskomst werd de plant ondergebracht in de kas, eerst in een potje, en de laatste jaren in de volle grond. Heden meet de plant 12 cm in diameter en is 10 cm hoog en heeft ze ook voor de eerste maal gebloeid. Onze waarnemingen over een dergelijk lange periode laten ons dan ook toe een aantal conclusies te trekken aangaande deze interessante en niet zo goed gekende soort.

Eerst en vooral gaat het om een (zeer) trage groeier. Onze plant deed er inderdaad negentien jaar over om 3,5 cm te verlengen! Indien we dit extrapoleren, toont een eenvoudige berekening dat oudere planten die zuilen van anderhalve tot twee meter en meer ontwikkelen een ouderdom van ... 800 tot om en bij de duizend jaar bereiken! Mogelijk verloopt de groei in de natuur iets sneller dan in cultuur, doch een zeer groot verschil zal dit wel niet uitmaken. Wanneer we dus voor zo'n kanjer van een zuil komen te staan is het helemaal niet ondenkbaar dat we te maken hebben met een plant die uit het precolombiaanse tijdperk stamt...!

Denmoza rhodacantha op de vindplaats (1983)

Foto's van de schrijver

Een ander interessant verschijnsel is het overgaan van de afgeplat bolronde jeugdvorm naar de zuilvorm. Onze plant is nog steeds breder dan hoog, doch de verhouding hoogte/breedte vertoont reeds een begin van verlenging: inderdaad is ze gepasseerd van 0,7 naar 0,8. Verdere metingen en waarnemingen in de natuur laten het toe het proces nader te volgen; we noteerden 15/16 cm (verhouding 0,94, bijna bolrond), 25/18 cm (1,41), 65/25 cm (2,6) en tenslotte 120/35 cm (3,43). Wanneer de bijkomende (zijdeachtige) witte bedoorning verschijnt, werd niet precies genoteerd, doch volgens mijn fotografisch

materiaal is ze reeds aanwezig bij planten van 30 à 40 cm hoogte.

Op 4 april 2003 was het dan zover en bloeide onze plant voor de eerste maal. Gezien de datum had dit dus niets te maken met de uitzonderlijk warme zomer die volgde, doch was het gewoon het resultaat van een lange verzorging en veel geduld, zoals vaker bij moeilijke bloeiers.

In mijn boek heb ik gewag gemaakt van een bloeirijpheid na 12 à 15 jaren. Zo te zien was dit iets te optimistisch, doch het kan natuurlijk wel iets schommelen naar gelang de lokale omstandigheden.

Hier volgt dan een korte beschrijving van de bloem. Zoals men weet betreft het een zygomorfe, buisbloemige soort, en meet de bloem 55 mm lang en 15 mm in doorsnede. Het vruchtbeginsel is groenachtig, doch de bloembuis gaat snel over naar geelachtig roze en daarna karmijnrood, met talrijke roze schubben met karmijnrood uiteinde, waarvan de oksels met een

beetje witte wol bezet zijn. Meeldraden en stempel steken boven het uiteinde van de bloem uit. De primaire meeldraden zijn karmijnroze; de helmknoppen zijn donkerbruin.

De bloemdekbladen zijn karmijnrood. De stijl meet 35 mm en is roze met geelachtig witte voet; de stempel draagt 9-10 lobben van 4 mm en is karmijnroze van kleur.

Wat de structuur van de bloem betreft, strookt deze volledig met de zeer goede afbeelding van Castellanos en Lelong, zoals door Backeberg gepubliceerd in "Die Cactaceae".

Literatuur:

Backeberg, C. (1983): "Die Cactaceae", II, p. 1046, fig. 992.

Lambert, J. (1997) : "Cactus d'Argentine", 2ème éd., pp. 38-40.

Passendalestraat 84

B-8980 Passendale, België

**Dezelfde plant
bloeit in de kas
(2003)**

ALOE MARLOTHII

Ton Pullen

In Zuid-Afrika komt een aantal forse aloë-soorten voor, die een dikke stam vormen met een grote eindstandige rozet van bladeren. In het noordoosten van het land wordt deze groep vertegenwoordigd door *Aloe marlothii*.

Aloe marlothii is in 1905 beschreven door A. Berger (1871-1938), in Engler, Bot. Jahrb. 38, p.87. Hij vernoemde deze soort naar H.W. Rudolph Marloth (1855-1931), een Duits apotheker, die zich in 1883 in Zuid-Afrika vestigde en een beroemd botanicus werd. Synoniemen zijn: *Aloe spectabilis* Reynolds, *A. supralaevis* var. *hanburyi* Baker.

Populaire namen zijn: Mountain Aloe, Bergaalwijn en Boomaalwijn.

Al in 1912 was de plant in Europa te bewonderen, in de Hanbury Garden in het Italiaanse La Mortola.

Beschrijving

Deze soort vormt grote, dikke, meestal onvertakte stammen, die doorgaans 2-4 m, soms wel 5 tot 6 m hoog kunnen worden. De meeste planten, die men van deze soort ziet zijn echter kleiner.

De vlezige bladeren zijn grijsgroen, 100 - 150 cm lang; de bladranden zijn voorzien van roodbruine stekels, evenals het bladoppervlak zelf. De bladeren vormen een eindstandige,

dichte rozet. De stam onder de rozet wordt bedekt door de oudere, verdorde bladeren, die als een mantel om de stam blijven zitten. De bloeistengels zijn sterk vertakt. De afzonderlijke bloeiwijzen staan vrijwel altijd min of meer horizontaal, de bloemen staan min of meer op de bovenkant van de stengels, de bloemkleur kan variëren van geel tot rood, de meeste zijn oranjerood. De bloeitijd ligt tussen juni en september.

Reynolds (1936) beschrijft een variëteit *bicolor*, die minder sterk getande bladeren heeft met een rode i.p.v. bruine bladrand en groenwitte bloemen. Er bestaat ook een variëteit *orientalis* Glenn & D.S. Hardy (1943). Deze maakt uitlopers en kan zo-doende clusters vormen, de bladeren zijn

***Aloe marlothii*, bij Stoffberg, RSA. 25 aug. 2003**

minder bedoord.

Er zijn talrijke hybriden met *A. marlothii* beschreven.

Verspreiding

Aloe marlothii groeit in een groot gebied in het noordoosten van Zuid-Afrika (in de provincies Kwazulu-Natal, Mpumalanga, Gauteng, Limpopo Province en Northwest Province) en in de aangrenzende delen van Botswana, Zimbabwe en Mozambique en in Swaziland. Het is een algemene soort, die zowel in het vlakke veld, als ook in bergachtige omstandigheden aangetroffen kan worden. Planten van deze soort worden vanouds aangeplant in de omgeving van menselijke behuizingen.

Cultuur

Onder Nederlandse omstandigheden is deze soort niet winterhard. Ze kan enige vorst verdragen. In Zuid-Afrika en in andere landen met een subtropisch klimaat wordt de plant vrij uitgeplant in tuinen en parken. Daar kan zij dan ook haar volle omvang bereiken. Kleine planten zijn wel enige tijd houdbaar in onze succulentenkasjes, waarbij de planten de zomers buiten kunnen doorbrengen. Ze zijn bijzonder decoratief met hun blauwgroene bladeren met roodbruine stekels. Volwassen planten zijn echter veel te groot om in een liefhebberskasje een plaats te krijgen.

Foto's links van boven naar beneden:

***Aloe marlothii*, bloeiwijze**

***Aloe marlothii*, bij Hazyview, RSA. 25 aug. 2003**

***Aloe marlothii*, bloeiwijze**

Literatuur:

- Jacobsen, H. (1960): A Handbook of Succulent Plants. London.
- Newton, L.E. (2001): Aloe, in Eggli, U (ed.) Illustrated Handbook of Succulent plants: Monocotyledons. Berlin.
- Rauh, W. (1979): Die Grossartige Welt der Sukkulente. Berlin.
- Reynolds, G. W. (1936): Journ.S.A.Bot.2, p.34.
- Reynolds, G. W. (1950): The Aloes of South Africa. Cape Town.
- Wyk, B.-E. van - & Smith, G.- (1996): Guide to the Aloes of South Africa. Pretoria.

**Adres: Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen
E-mail:tonpullen@wanadoo.nl**

**Foto's rechts van boven naar beneden
Aloe marlothii, bloeiwijze.
Aloe marlothii, Karoo Botanical Garden,
Worcester. Sept. 2002.**

Foto's van de schrijver.

MELOCACTUS OREAS

Geert Eerkens

Het is nodig deze soort eens onder de aandacht te brengen. Vele andere melocactussen met naaldvormige bedoorning worden ook vaak als *Melocactus oreas* aangeduid.

Melocactus oreas

Foto van de schrijver

Het is een oude soort, die reeds in 1838 werd beschreven. Met zijn vrij dichte bedoorning is het een zeer aantrekkelijke soort, die vooral als nog niet volwassen plant een opvallende verschijning is in een verzameling. De (verkorte) beschrijving is als volgt:

De kleur van de plant is grasgroen, 12 cm hoog en breed, iets conisch met 12 à 13 ribben. Areolen rond en ongeveer 2 cm van elkaar. Jonge areolen witwollig. Deze wol verweert echter al snel naar een grauwe kleur. De bedoorning is flexibel, heel even gebogen en dun naaldvormig en scherp bij een lengte van 3 à 4 cm.

Het cephalium heeft een breedte van ca. 6 cm met dichte witte wol en zeer korte roodbruine borstels, die naar de rand toe

verweten.

Het bloemetje heeft een lengte van 25 mm en is geheel geopend 10 mm in diameter, met een rode kleur.

De vrucht is knotsvormig, ongeveer 30 mm lang en aan de top 5 à 6 mm dik, lichtrood en naar beneden toe nog lichter rood.

Eén vruchtje bevat ongeveer 60 kleine zadjes, nauwelijks 1 mm groot en zwart van kleur. Deze soort is zelffertil. Het veldnummer is HQ 300.

Habitat: Bahia, bij Bananeiras op rotsen langs de Rio Paraquacu, samen met *Melocactus salvadorensis*.

De zelffertiliteit of zelfsteriele eigenschap van de bloem wordt in een beschrijving van een cactus of vetplant zelden genoemd maar het lijkt mij van groot belang dit steeds te vermelden.

De cultuur lijkt niet moeilijk te zijn. In een grondmengsel van goede bladaarde met lava en verweerd graniet zal de plant best groeien, maar niet beneden 12 à 15 graden C.

Literatuur

Miquel, W.A. (1838): in: Monogr. Generis Melocacti, p.192.

Britton, N.L. & Rose, J.N. (1921): The Cactaceae III, p. 227.

Krainz, H. (1973): Die Kakteen, 3. XII.

**Tamanredjo km 17,5,
District Commewijne,
Suriname**

MAMMILLARIA LUETHYI

EEN SPECTACULAIR EN GEMAKKELIJK TE KWEKEN PLANTJE

Robert Maijer en Wim Alsemgeest

Dit plantje wordt sinds 2001 in groten getale aangeboden op liefhebbersbeurzen. Ook wij schaften natuurlijk dit spectaculaire wonder van de natuur aan. Geënt groeiden de plantjes bijzonder snel en in het voorjaar van 2002 bloeiden zij al met veel vrij grote bloemen tegelijk. Stekken van de geënte plantjes groeien inmiddels op eigen wortel verder, we hopen dat zich een wortelknol gaat vormen zoals dat zo mooi te zien is op een afbeelding in het boek *Mammillaria* van Pilbeam uit 1999.

Naar dit plantje is men vele jaren op zoek geweest en nu pas komt de soort goed in omloop. Inmiddels al weer 60 jaar geleden werd voor het eerst melding gemaakt van deze soort door Ladislaus Cutak. Hij kreeg foto's toegestuurd van een histoloog die het plantje had gefotografeerd toen het in een bloempot stond te pronken in een vensterbank van een hotelletje aan de grens van Mexico en de U.S.A. Een mijnbouwkundige had dit plantje gevonden en bij de eigenaresse achtergelaten. Na het zien van de foto's nam Cutak contact op met de vrouw en ontving van haar twee plantjes waarvan er eentje spoedig ter ziele ging. De tweede werd geënt en ook deze leefde niet zo lang. Gelukkig had het plantje nog wel gebloeid. Cutak stuurde enige zwart/wit foto's naar Backeberg. Deze zijn te zien in deel 5 van *Die Cactaceae* op pagina 2688. Backeberg dacht met een *Neogomesia* species te doen te hebben, terwijl Cutak meer dacht aan een *Turbinicarpus valdeziana* (toen nog *Normanbokea*). Hierna werd het lange tijd stil rond deze plant, tot in 1978 het beroemde tweetal Glass en Foster er achter kwamen dat

Mammillaria luethyi

Foto's Wim Alsemgeest

Mammillaria luethyi in knop

Norman Boke de histoloog was en the Grosby Hotel in Ciudad Acuna de plaats was waar de plant ontdekt werd. Zij speculeerden er als eerste over dat de plant mogelijk in het *Mammillara saboae-theresae-goldii*-complex, serie *Longiflra*, thuis kon horen. Bravo-Hollis en Sanchez-Mejorada beschreven deze soort in hun boek *Las Cactaceas de Mexico deel 2* als *Normanbokea valdeziana*. Leuk voor Norman Boke maar fout voor de historie. In 1996 begon de inmiddels welbekende Zwitser Jonas Lüthy zich ermee te bemoeien en nam contact op met W.A. & Betty Fitz Maurice. Die brachten hem in contact met George S. Hinton, ook woonachtig in Mexico. Lüthy trok een maand uit om de plant nu eindelijk eens te vinden. Na enkele mislukte pogingen, onder meer ook van een paar andere cactusjagers, lukte het Lüthy en Hinton eindelijk de soort na meerdere pogingen in de Sierra de Paila te vinden. Zij geloven dat deze plant thuis hoort in de serie *Lasiacanthae* of *Herrerae*.

Het meest spectaculaire van deze plant

is de bedoorning. Op iedere tepel staan tientallen doortjes en aan het uiteinde van zo'n doortje staat weer een waaier van tientallen einddoortjes die echter uiterst klein zijn en niet steken! Met het blote oog, maar veel beter onder een loep is dat een prachtig gezicht.

Het lijkt erop dat inmiddels ook meer dan één kloon in omloop is. Naast 'van horen zeggen' kan dit ook uit de planten afgeleid worden. De heel verschillende ontwikkeling van enkele aangeschafte plantjes en ook de aanwezigheid van vruchten bij enige te koop aangeboden plantjes wijst hierop. Dat laatste kan natuurlijk ook het gevolg zijn van kruisbestuiving met een andere mammillaria! Het verschil in ontwikkeling kan ook nog veroorzaakt worden door de gebruikte onderstammen. Opvallend is echter dat bij twee van vier planten de bedoorning zwaar is en dat hier en daar een stevige zijscheut ontstaat. Bij de twee andere planten is de bedoorning wat dunner en ontstaat bij elk axil een zijscheutje (vele tientallen op één plant dus). Bij de stevige kloon kunnen jaarlijks enige zijscheuten worden verwij-

Mammillaria luehyi in bloei

derd en beworteld. Bij kloon twee moesten we een jaar langer wachten tot de grote hoeveelheid zijscheuten voldoende gegroeid was om te stekken. Vorig jaar kon voor het eerst van beide klonen worden gestekt en toen bleek een veel duidelijker verschil: de ene heeft wit-groen weefsel, de andere is roodachtig van binnen. De beworteling gaat vrij snel, na 3-5 weken wordt de eerste wortelpunt zichtbaar. Bij veel stekken blijft het hierbij, één stevige penwortel dus. De ervaring is inmiddels dat *Mammillaria luehyi* geen liefhebber is van een grondmengsel met daarin organische stof. Een volledig mineraal mengsel lijkt een voorwaarde voor volledig ongestoorde wortelgroei. Stekken van 2002 hebben dikke wortels gevormd en hebben in de lente gebloeid!

In de winter houden we de bewortelde plantjes vorstvrij en volledig droog. Net als andere grootbloemige mammillaria's zoals *M. goldii* en *M. hernandezii* wordt *M. luehyi* tijdens de rustperiode vele malen kleiner en lijken ze onder de grond te willen verdwijnen. De slanke tuberkels zitten dan zo dicht opeen dat de areolen elkaar raken en het

geheel een klein wit bolletje is geworden. Na de eerste watergift in het voorjaar staan ze er na een dag weer fris en volgezogen bij. Niet veel later worden aan de zijkant, in de ruimten tussen de tuberkels, de bloemknoppen zichtbaar.

Wij hopen en verwachten ook dat deze spectaculaire cactus niet meer uit de cultuur zal verdwijnen. Daarnaast hopen we dat de natuurlijke standplaats ook intact zal blijven. Gelukkig is de standplaats totaal ongeschikt voor landbouw en zal waarschijnlijk niet, zoals veel gebieden in Mexico, worden omgeploegd om als akkerland te gaan dienen.

Literatuur:

- Pilbeam, J., *Mammillaria* (1999): The cactusfile handbook 6, p. 172-173.
- Lüthy, J.M. Hinton, G.S., (1997): Die Entdeckung von *Mammillaria luehyi*. K.u.a.S. 48 (11): pag.247-250.
- Backeberg, C. (1961): Die Cactaceae Band 5. p. 2684-2688.
- Bravo-Hollis, H. & Sanchez-Mejorada, H. (1991): Las Cactaceas the Mexico. Vol. 2.

EEN GROEIZAAM BUITJE

Jan Jaap de Morree

De meeste planten uit het de zeer omvangrijke familie van de middagbloemen, de *Mesembryanthemaceae*, bloeien in de herfst uitbundig in mijn kas en zetten dan vervolgens zaad.

Omdat er vliegengaas in de deuropening en ventilatieraampjes zit, komen er vrijwel geen bestuivende insecten binnen, maar daar laten de planten zich niet door weerhouden. Het jaar daarop komen stevast tussen de uitdrogende plantenlichamen van conophytums en lithops vruchten tevoorschijn die op den duur volledig opdrogen. De zaden zitten verpakt in complex gevormde zaaddoosjes die van sappige vruchtjes in kleine papieren sterretjes veranderen. Een beetje afhankelijk van de soort variëren die in grootte. Ze zijn in droge toestand hermetisch gesloten en zaden vallen er dus niet gemakkelijk uit.

Dat komt in de woestijn waar ze thuishoren goed van pas, want dan kunnen insecten ze moeilijker veroveren. Om de zaden te oogsten moet ook ik die doosjes met enig geweld tussen mijn vingers kapot wrijven.

In handboeken en in *Succulenta* had ik al eens gelezen dat bij een buitje regen deze zaaddoosjes binnen heel korte tijd openvouwen. Het is al uitzonderlijk dat het in de Zuid Afrikaanse woestijn regent en het is als plant maar beter om er direct gebruik van te maken. De houtige delen van de zaaddozen nemen water op en daardoor worden de dekseltjes met hun vliezige aanhangsels opengedrukt.

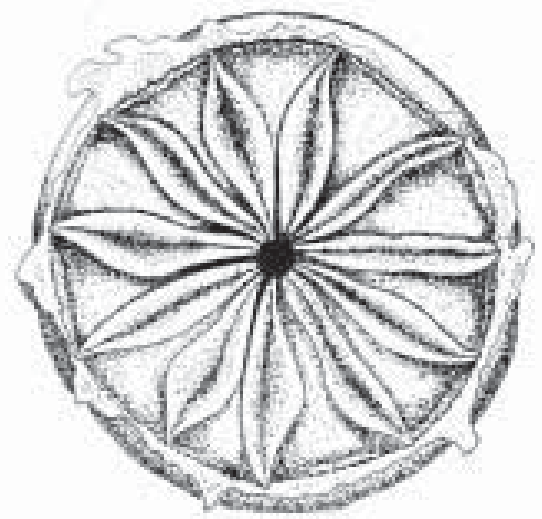

Foto 1
Conophytum velutinum
Foto's van de schrijver

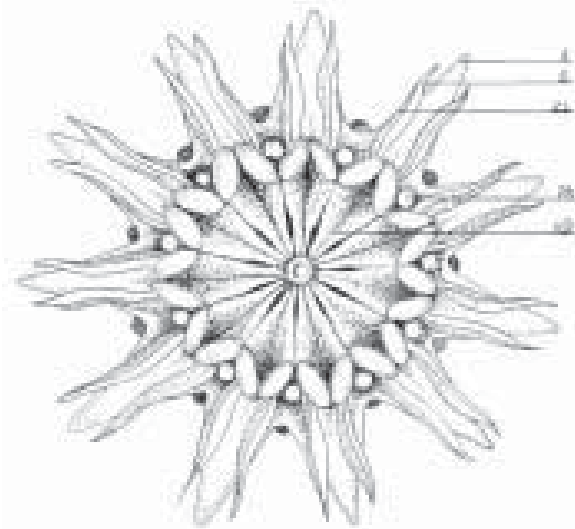

Het is inmiddels al weer 25 jaar geleden dat Frans Noltee en Arie de Graaf in Succulenta hun zeer omvangrijke artikelenserie *Mesembryanthemaceae* begonnen te schrijven. Misschien is dit een goed moment om de grootste artikelenreeks in Succulenta ooit, weer eens onder de aandacht te brengen. Noltee was met de eerste 9 afleveringen begonnen over hun groeiwijze, klimaat, verspreiding, vorm van de planten, van bloemen en vruchten, maar de verdere reeks werd door Noltee en De Graaf samen uitgewerkt. Vanaf aflevering XV werden successievelijk alle bekende geslachten beschreven. De beschrijving van deze zeer omvangrijke familie besloeg in Succulenta vele jaren. Met een onderbreking in het begin van de jaren tachtig liep de reeks uiteindelijk door tot nummer LXXIII (73 !) in december 1991. Inmiddels was Arie de Graaf in januari 1989 overleden.

Van de eerste afleveringen herinnerde ik me onmiddellijk de fraaie tekening waarop een stervormige vruchtdoos te zien was in geopende toestand (afbeelding 1). Deze stond in jaargang 57 nr 1 p.18. Op pagina 43 in het februarinummer wordt beschreven hoe de vruchten opengaan bij toedienen van vocht. In de dekseltjes zitten zgn. zwellijsten, met compartimentjes die pectine bevatten. Voor de jam-makers onder ons is dat het sterke geleermiddel waarmee een jam stijf wordt. (Pectine zit dus niet alleen in appels). Deze stof kan heel veel water opnemen en zwelt daardoor als gelatine op. Zo worden de vrucht-

**Afbeelding 1. Gesloten en geopende zaaddoos van *Glottiphyllum linguiforme*
Tekeningen: Arie de Graaf**

**Foto 2
Conophytum velutinum
met een zee van bloemen
in de herfst**

Foto 3 Titanopsis schwantesii

Foto 4 Titanopsis schwantesii

Foto 5 Titanopsis

dozen van binnenuit opengedrukt. Noltee haalt Jacobsen aan, die in zijn Sukkulentenlexikon enthousiast over het openen van de zaaddoosjes schrijft.

....Het behoort tot de meest indrukmakende belevenissen van de reiziger in de droogtegebieden van de Karoo, of Bushmanland, of de randgebieden van de Namib, om te beleven hoe na een korte regenbui aan de afgestorven mesemstruiken de knopachtige capsules zich in groten getale openen en in de kortst mogelijke tijd hun bloemachtige vruchtsterren uitspreiden. Voor de leek ontstaat de indruk dat de nog levenloze struiken zich met bloemen tooien en ze berichten steeds weer dat 'na weinige druppels regen de woestijn bloeit'...

Toen ik deze zomer met mijn camera met een door een vriend geschonken macrolens langs het tablet met titanopsis en conophytum liep en de zaaddoosjes met hun streng toegeknepen dekseltjes zag, kwam het plan in me op om eens te kijken hoe snel die doosjes tijdens vochtig weer open zouden gaan. Dat fenomeen was met de standaardlens die ik voorheen gebruikte niet zinvol vast te leggen. Nu kon ik tot op een centimeter afstand scherpe foto's maken, die ik tot dan toe alleen maar bewonderend in tijdschriften had gezien.

Met een plantenspuit was het nabootsen van een regenbuitje snel gebeurd. Waar ik echter niet op gerekend had, was het hoge tempo waarmee dat openen van die zaaddoosjes plaatsvindt. Voor het sproeien had ik eerst foto's genomen van de rustende doosjes. Op het moment van spuiten was er geen beweging waar te nemen en ik verstelde wat aan mijn statief. Kort daarop, het kan een minuut of twee geweest zijn, was een vruchtje van *Conophytum velutinum* al volledig open. Het vastleggen van het langzaam maar zeker openen in een korte fotoserie, was hierbij dus mislukt. De heer Pilot met zijn bekende serie van knop tot kelk heeft het aanzienlijk rustiger. Daar gaan er voor een opvolgende serie toch wel

een paar dagen tot weken overheen.

Foto 1 geeft dan ook direct het eindresultaat te zien. De doosjes zijn hooguit een halve centimeter in geopende toestand, dus de scherptediepte voor het hele beeld was niet helemaal haalbaar. In het rechter doosje zijn de stoffijne zaden tussen de vier houtige wandjes evenwel goed zichtbaar. De vliezige delen zijn helemaal naar buiten omgekapt. Tevens is waarneembaar dat de droge zaaddozen naast de plantenlichamen staan. De bloem ontstaat oorspronkelijk middenin de kleine plantenlichamen aan het einde van de korte stengels, maar als de bladeren in het navolgende jaar verdrogen, komen de nieuwe bladparen direct naast het uiteinde van de stengel tevoorschijn waarop zich de uitgebloeide bloem bevindt. Dat is ook bij lithops goed te zien, wanneer zich uit het oude plantenlichaam twee nieuwe ontwikkelen. De droge bloemstengel met de zaaddoos zit tussen de twee nieuwgevormde plantuiteinden ingeklemd. Om niet alleen maar droge zaaddoosfoto's weer te geven is foto 2 een opname van de plant in volle bloei.

Gelukkig reageerden niet alle planten zo razendsnel op het levensbrengende vocht. Bij de titanopsisissen was het tempo wat beheerster, zodat ik de tijd had om het proces vast te leggen. Daarbij was ik nu op snel openen bedacht.

Op foto 3, 4 en 5 is steeds *Titanopsis schwantesii* te zien met twee droge oude zaaddozen en rechtsboven een nog niet verdroogde vrucht van een kortgeleden uitgebloeide bloem. Zoals op de middelste zaaddoos is te zien drogen de vlezige kelkbladeren uit tot uitgespreide droge resten rond de stervormige doos. Bij een titanopsis zijn er zes dekseltjes waarneembaar in tegenstelling tot de vier bij bovengenoemde conophytum.

Binnen een paar minuten was het stadium van foto 4 bereikt. In de middelste zaaddoos zijn de zaden goed zichtbaar en bij de zaaddoos linksonder is te zien dat

de vliezige vleugels aan de dekseltjes zich nog niet ontvouwen hebben. Op foto 5 is het eindstadium bereikt, waarbij de zaden als op een dienblaadje gepresenteerd worden. Een geleachtige massa lijkt ze nog bij elkaar te houden. Toch zijn deze zaden al zeker meer dan een jaar oud en horen voor het volgende regenseizoen al helemaal rijp te zijn. Het uitspoelen door de regen gaat hier misschien wel geleidelijker dan bij soorten met droge zaden die met een welgemikte regendruppel in één keer uit de doosjes spatten. Aangezien ik bij het water geven in de zomer de mesems niet bewust oversla -ze gaan echter in die periode toch niet aan de groei - zijn de zaaddoosjes vast al vele keren open- en dichtgegaan. Ook bij de titanopsisfoto's met droge zaaddozen kon ik de verleiding niet weerstaan om een extra illustratie met een titanopsisbloem te plaatsen. De prachtige glanzende oppervlakte van de bloembladeren komt juist bij een macro-opname goed tot zijn recht (foto 6).

Bovenstaande tekst zal de fervente cactusliefhebber niet direct over de streep trekken om naast al de stekelige soorten aan het omvangrijke mesemgeslacht te beginnen. Zelf was ik ook nooit enthousiast. Het leek me nogal eenvormig; al die kleine klompjes met levende steentjes met wat stipjes meer of minder. Ondanks de uitgebreide teksten van Frans Noltee bleef ik maar hangen bij de Cactaceae. Uiteindelijk ben ik toch bekeerd. De reden is eigenlijk heel simpel. Op het moment dat alle cactussen, uitgezonderd misschien een laatste turbinicarpus, hun bloemenpracht in de herfst rigoreus beëindigen, begint het bloemenfeest van de cono's en aanverwanten. Dat gaat dan tot in november, soms januari door. Omdat het dan ook koeler is, duurt de bloei van de afzonderlijke bloempjes vaak ook vele dagen. Na de CD-Roms van 'Succulents in the Wild and in Cultivation' en het prachtig uitgegeven boek 'Vygies' ben ik zelfs mesems gaan zaaien! 't Kan verkeren.

Literatuur:

Jaarsveld E.J. van, en Villiers Pienaar, U. de (2000):

Vygies. Gems of the veld. Cactus & Co libri.

Noltee F. (1977): Mesembryanthemaceae I tm IX.

Succulenta jaargang 56 (verspreid over de jaargang).

Noltee F. en Graaf A. de (1977): Mesembryanthemaceae X jaargang 56 nr. 12 p.299-302.

Noltee F. en Graaf A. de (1978,1979): Mesembryanthemaceae XI tm XX jaargang 57, 58.

Noltee F. en Graaf A. de(1981-1991): Mesembryanthemaceae XXI tm. LXXIII jaargang 57-70.

Noltee Frans. Succulents in the wild and in cultivation Part 1,2 and 3 CD-ROMs; eigen uitgave.

**Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam
morree@wanadoo.nl.**

Foto 6: De geopende titanopsisbloem glanst in de najaarszon.

ACANTHOCALYCIUM

VERLEDEN EN HEDEN (1)

Ton Pullen

1. Inleiding

Jaren geleden onderzocht een groepje Succulenta-leden de mogelijkheden om een studie naar de planten uit het geslacht *Acanthocalycium* op te zetten. Om allerlei redenen is dit voornemen nooit uitgevoerd. Als voorwerk was door schrijver dezes al wel wat literatuur verzameld en een overzicht van de historie van dit geslacht van Zuid-Amerikaanse planten geschreven. Omdat het jammer is deze gecomprimeerde informatie verloren te laten gaan heb ik het oude, nooit gepubliceerde stuk weer uit de kast gehaald, opgepoetst, uitgebreid en geheel up-to-date gemaakt. Rob Bregman leverde een bijdrage over de zaden van deze planten. Hierbij bied ik het resultaat aan onze lezers aan.

2. Historisch overzicht

De geslachtsnaam *Acanthocalycium* is in 1935 door Curt Backeberg (1894-1966) voorgesteld. (*Acanthocalycium* = met beoornde kelk)

De door hem opgestelde geslachtsdiagnose luidt als volgt:

Planten bolvormig tot kort-zuilvormig, met witte, roze, rode of gele trechtersvormige bloemen, waarvan de schubben op bloembuis en vruchtbeginsel naar boven toe doornvormig worden. Onder in het receptaculum wordt een kleine wollige ring gevormd.

Eigenlijk een diagnose, die nergens op lijkt. Vele cactussen kunnen met een beetje goede wil aan zo'n diagnose beantwoorden.

Als verspreidingsgebied wordt Noord-Argentinië opgegeven.

Backeberg wijst *Echinocactus spiniflorus* K.Sch. als typeplant voor dit nieuwe geslacht aan: deze plant zal voortaan *Acan-*

thocalycium spiniflorum (K.Sch.) Backbg. heten.

Echinocactus spiniflorus wordt in 1903 door Dr. Karl Schumann (1851-1904) als nieuwe soort beschreven.

Niet lang daarna, in 1905, beschrijft Dr. Carlos Spegazzini (1858-1926) *Echinocactus chionanthus* Speg. en *Echinocactus thionanthus* Speg.

Britton & Rose (1922) stellen voor beide soorten over te hevelen naar het geslacht *Lobivia*: *Lobivia thionantha* (Speg.) Br.& R. en *L. chionantha* (Speg.) Br.& R. Beide soorten worden ook afgebeeld. De foto's zijn door Spegazzini beschikbaar gesteld.

Van *Echinocactus spiniflorus* geven zij een beschrijving en vermelden erbij, dat zij deze soort slechts van de beschrijving kennen (en zelf dus niet gezien hebben) en twifelen over de verwantschap van die plant. Zij citeren Dr. F. Vaupel (1876-1927), die geconstateerd zou hebben dat het type

Afb 1: *Acanthocalycium variiflorum*

Foto Ludwig Bercht

niet aanwezig is in het herbarium van de Botanische Tuin van Berlijn.

Verder constateren zij, dat de doornachtige schubben op het ovarium en de bloembuis en de wollige massa aan de basis van de stijl sterk doen denken aan de beide soorten die zij naar *Lobivia* verplaatst hebben (*L. chionantha* en *L. thionantha*). Zij hebben bloemen gezien in het herbarium van het Instituto de Botanica y Farmacología in Buenos Aires, verzameld door Dr. A. Dominguez in de Cerro de Macha, van planten die tot *E. spiniflorus* of tot een nauw verwante soort zouden kunnen behoren. Ze weten echter niets van de plant waarvan deze bloemen afkomstig zijn.

Verder refereren zij nog aan een foto van een gelijkende plant, die door Spegazzini verzameld werd bij Jujuy, Argentinië, en als *Echinocactus hyalacanthus* geëtiketteerd was.

In 1927 wordt *Echinopsis klimpeliana* Werd. & Weidl. beschreven.

Ruim een jaar later (in 1929) wordt deze soort door Alwin Berger (1871-1931) overgeheveld naar *Lobivia*: *Lobivia klimpeliana* (Werd. & Weidl.) Berg.

Deze Berger combineert in hetzelfde jaar *Echinocactus spiniflorus* om tot *Echinopsis spiniflora* (K.Sch.) Berg.

Dr. Erich Werdermann (1892-1959) doet in 1931 hetzelfde met *Echinocactus chionanthus* en *E. thionanthus*. Deze beide soorten gaan nu resp. *Echinopsis chionantha* (Speg.) Werd. en *Echinopsis thionantha* (Speg.) Werd. heten.

De volgende soort die beschreven wordt is *Echinopsis violacea* Werd. (1931).

Zo zijn er in 1935, als Backeberg *Acanthocalycium* als zelfstandig geslacht introduceert, al 5 soorten bekend die tot dit geslacht gerekend zullen gaan worden: *A. spiniflorum* (K.Sch.) Backebg., *A. chionanthum* (Speg.) Backbg., *A. thionanthum* (Speg.) Backbg., *A. klimpelianum* (Werd.& Weidl.) Backbg. en *A. violaceum* (Werd.) Backbg.

Backeberg voegt er zelf nog een soort aan toe: *Acanthocalycium peitscherianum* Backbg. Tevens brengt hij *Lobivia hyalacantha* Speg., *L. oreopepon* Speg. en *Echinocactus formosus* Pfeiff. over naar *Acanthocalycium* als resp. *A. hyalacanthum* (Speg.) Backbg., *A. oreopepon* (Speg.) Backbg. en *A. formosum* (Pfeiff.) Backbg.

Al eerder waren pogingen ondernomen om een apart geslacht te creëren voor deze planten. Eerst door Dr. W. Herter (in 1932/33), die het geslacht *Dominguezia* creëert, met *E. spiniflorus* als type (!), daarna door Alberto Vojtech Fric (1882-1944), die in 1935 het geslacht *Spinicalycium* opstelt voor deze planten. Herter's publicatie is nogal obscuur; Fric lapt alle nomenclatorische regels aan zijn laars. Beide pogingen waren derhalve ongeldig.

Backeberg kreeg de eerste bijval van Dr. C. C. Hosseus, hoogleraar in de botanie in Cordoba, Argentinië.

Hosseus schetst de problemen rond identificatie en verwantschapsrelaties binnen deze groep en suggereert als eerste het bestaan van twee secties binnen het geslacht.

In 1943 stellen Castellanos & Lelong voor om *Acanthocalycium* als subgenus van *Echinopsis* te beschouwen. Latere auteurs grijpen daarop terug [Friedrich & Rowley, 1974].

De Japanner Y. Ito (1950) doet ook een duit in het zakje: *Acanthocalycium* wordt in 2 subgenera verdeeld, te weten *Amblyophori* en *Goniophori*. Beide namen zijn ongeldig.

In 1957 stelt Ito een aantal variëteiten onder *A. formosum* op: var. *laevior* (Monv.) Ito, var. *rubrispinum* (Monv.) Ito, var. *spiniosior* (S.-D.) Ito, var. *crassispinum* (Monv.) Ito, var. *albispinum* (Web.) Ito en var. *gilliesii* (S.-D.) Ito. Al deze planten horen nu tot *Echinopsis*.

Afb. 2

Afb. 3

Afb. 4

In 1959 publiceert Curt Backeberg *Neochilenia andreaeana* Backbg., een soort die later, in 1975, door John Donald overgeheveld zal worden naar *Acanthocalycium*.

Dezelfde Backeberg beschrijft *Pyrrhocactus griseus* Backbg. in 1963. Ook deze soort zal later met *Acanthocalycium* in verband gebracht worden.

Backeberg heeft ook nog een *Acanthocalycium griseum* var. *rubriflorum* in petto.

In 1964 komt Friedrich Ritter met 2 nieuwe soorten: *Acanthocalycium brevispinum* Ritt. en *A. glaucum* Ritt.

In 1966 brengt Backeberg de beschrijving van *Acanthocalycium variiflorum*.

In datzelfde jaar verschijnt Backeberg's Kakteenlexikon. *Acanthocalycium* omvat nu 12 soorten !

Walter Rausch komt in 1968 met *Acanthocalycium aurantiacum* Rausch.

J. Donald (1975) publiceert een revisie van *Acanthocalycium*.

Hij komt tot de conclusie dat er 4 soorten bestaan, met een aantal variëteiten en vormen, als volgt:

A.spiniflorum

var.*spiniflorum* fa. *spiniflorum*

var.*spiniflorum* fa. *violaceum*

var.*klimpelianum*

var.*klimpelianum* fa.*peitscherianum*

A.thionanthum

var.*thionanthum*

var.*chionanthum*

var.*brevispinum*

var.*glaucum*

var.*aurantiacum*

var.*variiflorum*

A.griseum

A.andreaeanum

Veel van deze combinaties worden tegenwoor-

Afb. 2:*Acanthocalycium violaceum* (= *A. spiniflorum*)

Foto: A. Buining

Afb. 3:*Acanthocalycium violaceum* (= *A. spiniflorum*)

Afb. 4: *Acanthocalycium violaceum* (= *A. spiniflorum*)

Foto's Ludwig Bercht

dig als ongeldig (nom.inval.) beschouwd.

In 1976 beschrijft W. Rausch *Acanthocalycium ferrarii* Rausch als nieuwe soort.

Friedrich Ritter publiceert in 1980 zijn werk 'Kakteen in Südamerika', Band 2. In dit werk worden 6 soorten besproken, *A. brevispinum*, *A. catamarcense*, *A. glaucum*, *A. violaceum*, *A. spiniflorum* en *A. klimpelianum*.

In 1985 verschijnt het boek 'Lobivia '85' van de hand van Walter Rausch. In een soort 'aanhangsel' (Ergänzung 86) behandelt hij de acanthocalyciums, die hij (weer) bij *Lobivia* onderbrengt. Een mooie kans om je naam weer achter een groot aantal namen te kunnen zetten. En passant wordt er ook een drietal nieuwe variëteiten toegevoegd.

Hij onderscheidt slechts 2 soorten, met elk een aantal variëteiten:

Lobivia thionantha (Speg.) Br.& R.
var. *brevispina* (Ritt.) Rausch
var. *munita* Rausch
var. *erythrantha* Rausch
var. *catamarcensis* (Ritt.) Rausch
var. *chionantha* (Speg.) Rausch
var. *ferrarii* (Rausch) Rausch
var. *glaucum* (Ritt.) Rausch
var. *variiflora* (Backbg.) Rausch
var. *aurantiaca* (Rausch) Rausch

Lobivia spiniflora (K.Sch.) Rausch
var. *klimpeliana* (Werd.& Weidl.) Rausch
var. *violacea* (Werd.) Rausch
var. *peitscheriana* (Backbg.) Rausch
var. *macrantha* Rausch

De botanici van de International Cactaceae Systematics Group twijfelden of *Acanthocalycium* als apart geslacht behouden moest worden, of zou moeten opgaan in *Echinopsis*. Aanvankelijk wordt er voor het laatste gekozen (Hunt & Taylor, 1986); enkele jaren later wordt het geslacht 'voorlopig geaccepteerd', hetgeen inhoudt dat er eerst meer

Afb. 5: *Acanthocalycium violaceum* (= *A. spiniflorum*)

Cultuurplant

Foto Ton Pullen

Afb. 6: *Acanthocalycium spiniflorum*

Afb. 7 *Acanthocalycium klimpelianum*

Foto's Ludwig Bercht

Afb. 5

Afb. 6

Afb. 7

onderzoek verricht moet worden voordat er een definitieve uitspraak te doen is (Hunt & Taylor, 1990).

In de CITES Cactaceae Checklist [1992], samengesteld door D. Hunt, bestaat *Acanthocalycium* nog slechts uit één soort: *A. spiniflorum*.

We zijn weer terug bij **AF**. Het lijkt erop alsof we het geslacht *Acanthocalycium* binnenkort ten grave kunnen dragen.

Andere consequenties zijn:

A. andreaeanum moet nu *Eriosyce andreaeana* heten. Kattermann (1994) stelt, dat de oorspronkelijke beschrijving door Backeberg, en dus ook alle daarvan afgeleide naamscombinaties, niet valide

zijn. Hij beschrijft dus doodleuk *Eriosyce andreaeanum* Kattermann als nieuwe soort; *A. klimpelianum*, *A. peitscherianum* en *A. violaceum* worden synoniem gesteld aan *A. spiniflorum*;

A. aurantiacum, *A. brevispinum*, *A. catamarcense*, *A. chionanthum*, *A. ferrarii*, *A. glaucum*, *A. griseum*, *A. thionanthum* en *A. variiflorum* worden allemaal teruggebracht onder *Echinopsis thionantha*.

3. De situatie nu

In 1999 verschijnt de tweede editie van de CITES Cactaceae Checklist, eveneens door David Hunt samengesteld. In 7 jaar is de situatie ingrijpend gewijzigd. Voortschrijdend inzicht?

Er worden nu drie soorten erkend als goede soort: *A. ferrarii*, *A. klimpelianum* en *A. spiniflorum*.

A. andreaeanum gaat nu *Eriosyce andreaeana* heten; *A. aurantiacum* en *A. glaucum* gaan *Echinopsis glaucina* heten; *A. brevispinum*, *A. catamarcense*, *A. chionanthum*, *A. griseum* en *A. thionanthum* worden ondergebracht bij *Echinopsis thionantha*; *A. peitscherianum* wordt bij *A. klimpelianum* geplaatst; *A. variiflorum* gaat bij *A. ferrarii* horen en *A. violaceum* hoort voortaan tot *A. spiniflorum*.

In het monumentale boekwerk 'The Cactus Family' (Anderson, 2001), dat het standaardwerk voor de komende jaren zal zijn, sluit de auteur naadloos bij deze opvatting aan.

(Wordt vervolgd)

Afb. 8

Afb. 8: *Acanthocalycium peitscherianum* (= *A. klimpelianum*), bloemdoorsnede.

Foto Ludwig Bercht

Rinkslag 19,

7711 MX Nieuwleusen.

E-mail: tonpullen@wanadoo.nl

SUCCULENTENNIEUWTJES 62

Ton Pullen

Aloe, het tijdschrift van de Zuid-Afrikaanse Vetplantenvereniging (40 - 2, 2003), publiceert een artikel waarin de auteurs, E. van Jaarsveld en A.E. van Wyk, een drietal nieuwe taxa uit de *Crasulaceae*-familie publiceren: *Cotyledon pendens*, *Adromischus cristatus* var. *mzimvubuensis* en *A. liebenbergii* ssp. *orientalis*. Bayer brengt een uitgebreid overzichtartikel betreffende *Haworthia limifolia*. Williamson bespreekt *Dracophilus dealbatus* uit het Richtersveld.

De volgende aflevering van dit tijdschrift [**Aloe** 40 - 3 & 4, 2003] is een dubbelnummer, dat geheel gewijd is aan de voordrachten, gehouden tijdens het 6e Internationale Succulenten Congres in Calitzdorp, Zuid-Afrika.

Cactus & Co. [7 - 3, 2003] opent met een uitgebreid en schitterend geïllustreerd artikel over *Copiapoa*, door I. Blando. Pritchard schrijft over *Euphorbia obesa*. *Opuntia brasiliensis* is het onderwerp van een bijdrage van M. Avolio. J. Etter & M. Kristen doen verslag van hun reis door de Mexicaanse deelstaat San Luis Potosi.

Het **Cactus and Succulent Journal** (U.S.) [75 - 4, 2003] bevat de beschrijving van een nieuwe cultivar in *Lithops*: *L. aucampiae* ssp. *euniceae* 'Bellaketty', die afwijkt door zijn groene kleur. De auteur is G.M. Piccione. Tom McCoy brengt *Rhytidocaulon splendidum* uit zuidwest Jemen als nieuwe soort voor het voetlicht.

Kimnach publiceert *Graptopetalum saxifragoides* var. *farinifera* als nieuw taxon. Plowes is toe aan deel 2 van het verslag van zijn reis door Ethiopië en Eritrea, op zoek naar stapelia's.

Hartmann meent op grond van goede argumenten dat *Hallianthus griseus* beter past in het genus *Cephalophyllum*, met

als gevolg de nieuwe naamscombinatie *Cephalophyllum griseum*.

Het volgende nummer van dit tijdschrift [**C.& S.J.** (U.S.) 75 - 5, 2003] is vrijwel geheel gewijd aan het geslacht *Echinocereus*. Aardig is de bijdrage van Duke over natuurhybriden in dit genus. Craib schrijft over de succulenten van Sekhukhuneland, dat in de Zuid-Afrikaanse provincie Limpopo ligt. Ellis besteedt aandacht aan de baobabs van Kenia en Tanzania.

Het Duitse **Kakteen und andere Sukkulanten** [54 - 9, sept. 2003] opent met een verhandeling van A. Hofacker over *Parodia orthacantha* en *P. mammulosa*. Böcker houdt zich bezig met *Coryphantha ramillosa*. Over de verwantschapsgroep rond *Weberocereus tunilla* schrijft R. Bauer. Dezelfde auteur behandelt *Phyllocactus thomasianus*.

Het volgende nummer van deze periodiek [**K.u.a.S.** 54 - 10, okt. 2003] begint met een artikel over het geslacht *Gibbaeum* in de Kleine Karoo. Lüthy houdt zich bezig met de onlangs nieuwbeschreven *Digitostigma caput-medusae*, een plant die inmiddels is overgebracht naar het geslacht *Astrophytum*. Walter & Mächler publiceren *Echinopsis bolligeriana*, een plant met een zuilvormige, hangende groeiwijze, als nieuwe soort. Diers en Krahn stellen *Hildewintera colademononis* voor. Deze plant is echter eerder beschreven als *H. polonica*, zodat laatstgenoemde naam prioriteit heeft.

In de daaropvolgende uitgave van dit blad [**K.u.a.S.** 54 - 11, nov. 2003] besteden Bauer & Kimnach aandacht aan *Cereus trigonodendron*. Weisbarth publiceert *Ariocarpus retusus* ssp. *pectinatus* als nieuw taxon. Mosco & Zanovello wijden een artikel aan de ontogenie (individuele ontwikkeling) van de doorns in het ge-

slacht *Turbinicarpus*. Het verschijnsel, dat de bedoorning van een plant in het jeugd-stadium afwijkt van die in het volwassen stadium kan taxonomische waarde hebben.

Het decembernummer van deze jaar-gang [K.u.a.S 54 - 12, dec. 2003] opent met een artikel van Cieza Padilla & Klopfenstein over hun onderzoek op de type-vindplaats van *Matucana huagalensis*. Iets dergelijks doet Blümhuber met *Sclerocactus whipplei*. Borger toont merkwaardige groeivormen bij *Astrophytum myriostigma*. Hils beschrijft de Sierra Tarahumare en de daar groeiende mammillaria's. Römer bespreekt *Echinocereus metornii*.

Het Franstalige tijdschrift **Succulentes** [25 - 4, 2003] opent met een reisverslag door de Mexicaanse deelstaat Michoacan van de hand van J.M. Chalet. Dezelfde auteur was op de groeiplaats van *Turbinicarpus hoferi*. Delange houdt zich bezig met bromelia's als begeleidende flora bij cactussen en vetplanten. Rebmann behandelt de flora van het eiland Tenerife.

In het Tsjechische blad **Kaktusy** [39 - 3, 2003] houdt L. Berka zich bezig met taxonomische problemen met betrekking tot *Frailea castanea*.

Alsterworthia International [3 - 3, nov. 2003] opent met een bijdrage over *Gasteria carinata* var. *verrucosa*, waarin verschillende wilde populaties en cultivars met elkaar vergeleken worden. Een tweede interessant artikel handelt over de infragenetische classificatie van *Haworthia*, waarbij gebruik gemaakt wordt van de suikersamenstelling van de nectar, door Smith, van Wyk, Steyn & Breuer. Forster houdt zich onledig met de variaties in *Aloe variegata*, hybriden met andere aloë's en met gasteria's.

In **Cactaceae Systematics Initiatives** [16, okt. 2003] brengt Taylor een nieuwe rhipsalis voor het voetlicht: *Rhipsalis*

agudoensis, afkomstig uit de Braziliaanse deelstaat Rio Grande do Sul.

Grote gebeurtenissen werpen hun schaduw vooruit! Voor 2004 is de verschijning van een nieuw Cactus Lexicon gepland. Met het oog daarop wordt nu een groot aantal nieuwe naamscombinaties doorgevoerd. Het betreft onder meer nieuwe namen in *Copiapoa*, *Echinopsis*, *Eriosyce* en *Melocactus*. Guzman et al. maken een groot aantal nieuwe naamscombinaties voor Mexicaanse planten.

Een nieuwe checklist voor de cactussen uit Mexico wordt gepubliceerd door Guzman, Arias & Davila: *Catalogo de Cactaceas Mexicanas* (2003).

Het Mexicaanse **Cactaceas y Suculentas Mexicanas** [48 - 1, 2003] heeft als hoofdartikel een bijdrage van Jimenez-Sierra & Jimenez-Gonzalez over de verspreiding van cactussen in de Mexicaanse deelstaat Hidalgo. Het volgende nummer [48 - 2, 2003] brengt de nieuwbeschrijving van *Sedum pacense* door Meyran. Flores-Martinez & Manzanero Medina deden onderzoek naar de kiemkracht van *Mammillaria*-zaden uit de deelstaat Oaxaca en berichten over de resultaten daarvan.

De aflevering die daarop volgt [48 - 3, 2003] bevat een artikel van Esparza-Olguin & Valverde over vergelijkend onderzoek naar bloei en vruchtzetting bij een drietal soorten uit het geslacht *Neobuxbaumia*. Meyran Garcia publiceert een determinatietabel voor het geslacht *Stenocactus* (Syn. *Echinofossulocactus*). Flores behandelt de reproductiecapaciteit van *Beaucarnea gracilis*.

SUMMARY

Rob Bregman

In his editorial, Henk Viscaal explains his regrets about not visiting the cacti habitats of Mexico a bit sooner than he did last year.

In her column for our young readers Johanna Smit-Reesink deals with the South African leaf succulent *Gasteria armstrongii*.

In part 14 of his ongoing series, Bertus Spee shows us 4 more plants in his collection, this time *Ferocactus wicklizeni*, *Mammillaria perezdelarosae*, *Mammillaria glassii* and *Echinocereus subinermis*.

A long article with detailed guidelines for a successful cultivation of succulent plants is presented by Gerhard Marx.

For the fifth time, Andre van Zuijlen reports about his trips to the cacti of the USA and Mexico. This time he tells us about the succulent flora of the Mexican peninsula of Baja California.

J. Lambert discusses *Denmoza rhodacantha*, which flowered for the first time in his greenhouse, after he brought it as a small plant from Argentina 20 years ago.

Aloe marlothii from South Africa is presented by Ton Pullen.

Geert Eerkens provides a contribution about *Melocactus oreas*.

Robert Majer and Wim Alsemgeest introduce *Mammillaria luethyi*, a mini-cactus that is perhaps better known as *Normanbokea valdeziana*. A close-up of the flowers adorns the cover of this Succulenta edition.

Jan Jaap de Morree describes the fruit opening in certain ultra-succulent South African Mesembs (e.g. *Conophytum* and *Titanopsis*) induced by rain.

An extending survey of the genus *Acanthocalycium* is started by Ton Pullen. In part one, a historic overview concerning the taxonomy and the nomenclature of the genus is given.

The same author is responsible for our regular review of other succulent journals.

Hector Petersenstraat 7

1112 LJ Diemen

email: bregman@science.uva.nl

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H.Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
e-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
e-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
e-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
e-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
e-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld: e-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Bloem van *Mammillaria luethyi*

Foto Wim Alsemgeest

Henk Viscaal	Redactioneel.....	50
Johanna Smit-Reesink	Jong geleerd	
	<i>Gasteria armstrongii</i>	51
Bertus Spee	Voor het voetlicht (14).....	52
Gerhard Marx	Enkele basisrichtlijnen voor de cultuur van succulente planten.....	54
André van Zuijlen	Een speciaal plekje (5).....	65
J Lambert Ir A.I.X.	Denmoza <i>Rhodacantha</i> bloeit in de kas	73
Ton Pullen	<i>Aloe marlothii</i>	75
Geert Eerkens	<i>Melocactus oreas</i>	78
Robert Mayer &		
Wim Alsemgeest	<i>Mammillaria luethyi</i>	79
Jan Jaap de Morree	Een groeizaam buitje.....	82
Ton Pullen	<i>Acanthocalycium</i> - Verleden en heden (I).....	87
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes (62).....	93
Rob Bregman	Summary.....	95

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

April 2004

In dit nummer:

Adressen	18
Bestuurlijk / Agenda Algemene Ledenvergadering	19
Aankondiging Algemene Ledenvergadering	20
Jaarverslag secretaris	21
Financiële jaarverslag	22
Jaarverslagen instellingen	23
Afdelingsevenementen	26
Afdelingsactiviteiten	27
Open-deur-dagen	29
Nieuwe leden	30
Advertenties	31/32

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

2^e Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 - 312099
E-mail: j.dekeling@hccnet.nl

2^e penningmeester:

Vacant

Pr & Promotie:

Vacant

Bestuurslid:

Vacant

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 24,-
Ned./België jeugdleden	€ 12,-
Europa	€ 30,-
Buiten Europa	€ 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-	

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:
Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Frankfurt, BLZ 50230400

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733

Tarieven

1/8 pag	€ 29.50
1/4 pag	€ 45.50
1/2 pag	€ 72.50
1/1 pag	€ 125.00

BESTUURLIJK

Inmiddels heeft het bestuur weer tweemaal vergaderd. Beide malen waren ook de beide kandidaat-leden aanwezig.

Mevr. van der Pieterman is al druk doende met het ontwerpen van een flyer. We hopen dat die spoedig gereed zal zijn. Dhr. Huizing is met Dhr. Laney druk doende de Infomap aan te passen. De gegevens uit deze map verschijnen allengs op de internetsite van Succulenta. Zodoende kan iedereen daar gegevens opzoeken. Voor mensen die niet over Internet beschikken is dan een papieren versie te verkrijgen. Het is verder de bedoeling van het bestuur om activiteiten van leden en afdelingen zoveel mogelijk in het Verenigingsnieuws een plaats te laten vinden. We hopen dat u er begrip voor opbrengt, dat dat aanvankelijk door plaatsgebrek een enkele keer wel eens niet kan lukken. Maar over enige maanden zal hopelijk ook dat naar wens lopen.

Het bestuur streeft ernaar om in de toekomst minstens één keer per jaar (bij

voorkeur in het voorjaar) de algemene ledenvergadering binnen een afdeling te laten plaatsvinden, zoals dat ook in het verleden gebeurde. Daardoor hoopt het de contacten met leden van die afdeling te intensiveren. Op de komende algemene ledenvergadering zullen we daarop nog terugkomen. Indien mogelijk zal het bestuur op de dag van de algemene ledenvergadering geen bestuurlijke zaken onderling bespreken. In plaats daarvan hoopt het bestuur op een intensief contact met leden. Uit uw wensen en ideeën over de vereniging tegenover ons. Misschien kunnen wij daaruit inspiratie putten. Overigens hebben de enkele maanden die ik nu contact heb met het bestuur me duidelijk gemaakt, dat we op dit moment met weinig, maar zeer enthousiaste en ideeënrijke mensen werken. Ik hoop dat we u in de komende tijd daarvan kunnen overtuigen

Jack Schraets, voorzitter

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

1. Opening
2. Agenda
3. Mededelingen
4. Ingekomen en verzonden stukken
5. Notulen Algemene Ledenvergadering van 1 november 2003 ter goedkeuring
6. Jaarverslag 2003 secretaris ter goedkeuring
7. Financieel jaarverslag 2003
8. Verslag kascontrolecommissie
9. Samenstelling kascontrolecommissie
10. Verslagen instellingen.
11. Verkiezing bestuursleden
Het bestuur stelt als kandidaten voor Mevr. M. van der Pieterman en Dhr. H.J. Huizing.
12. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering in het najaar
13. Rondvraag
14. Sluiting

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Het bestuur van Succulenta nodigt u uit voor de ledenbijeenkomst en Algemene Ledenvergadering op zaterdag 17 april 2004 in hotel-restaurant Rooland, Roobeekweg 1, Arcen.

Het programma is als volgt:

09.30 – 10.00 uur	Ontvangst deelnemers. Vanaf 9.30 uur boekenverkoop en plantenbeurs.
10.15 – 11.45 uur	Voordracht Marja van der Pieterman.
12.30	Aanvang lunch.
14.00 – 15 00 uur	1e deel Algemene Ledenvergadering
15.30 – 16.30 uur	2e deel Algemene Ledenvergadering

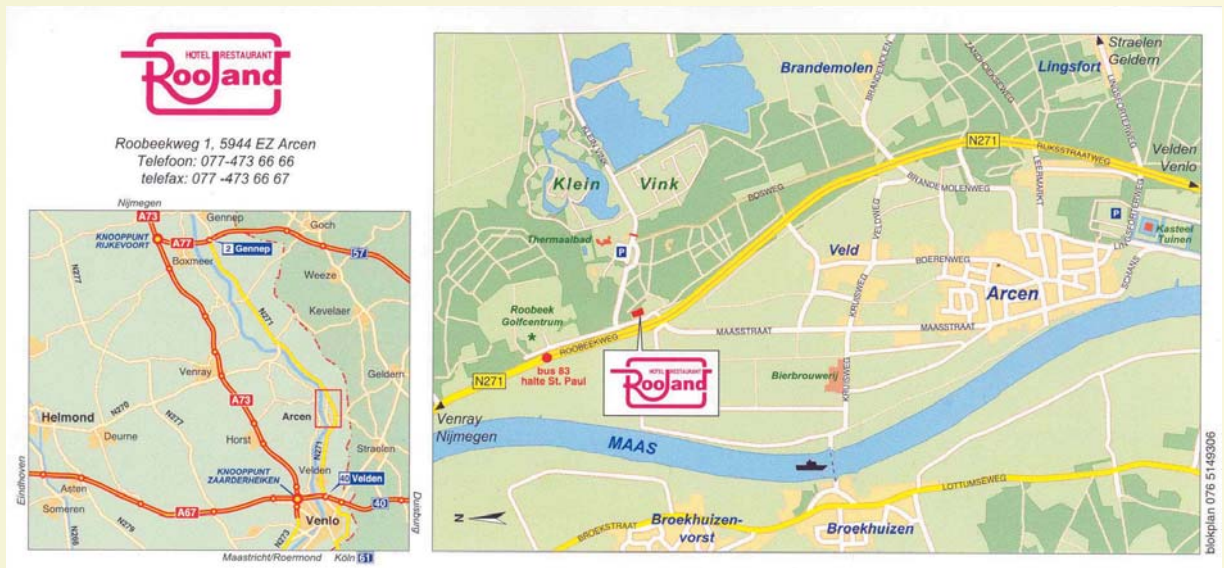
Op de plantenbeurs kunt u gratis ruimte krijgen. Indien u geïnteresseerd bent, dan wordt u vriendelijk verzocht om voor 10 april 2004 contact op te nemen met Hans Huizing, Koninginnepage 17, 7943 RR Meppel, tel: 0522-440717, e-mail: hjhuizing@wanadoo.nl

U kunt zich op de volgende wijze opgeven voor de lunch bij Marja van der Pieterman:

1. Telefonisch: 078-6178978
2. E-mail: m.pieterman@wxs.nl
3. Briefje: Marja van der Pieterman, Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht

De kosten van de lunch bedragen €12 per persoon. In verband met de planning van het restaurant wordt u verzocht zich uiterlijk zaterdag 10 april 2004 op te geven. Afrekenen doet u contant bij Marja van der Pieterman tijdens de bijeenkomst in Restaurant Rooland.

KAARTJE MET ROUTEBESCHRIJVING

JAARVERSLAG SECRETARIS

Het jaar 2003 was nou niet bepaald een jaar waarop met trots teruggekeken kan worden. Dit is dan ook de reden dat dit verslag beperkt in omvang is gebleven. Wat gebeurde er allemaal in het afgelopen jaar? Als eerste vond er een succesvol reisje plaats naar de Franse/Italiaanse Riviera, en wel van 24 t/m 29 april. Dit gebeurde onder leiding van onze toenmalige voorzitter Dhr. van der Elst. Even later vierde de afdeling Fryslan zijn 25 jarig bestaan. Dat werd tijdens de Algemene Ledenvergadering van 3 mei 2003 gevierd. Dhr. Laney volgde Dhr. Bruseker op als secretaris. In juni ontving het bestuur een brief van Dhr. Schraets inzake het functioneren van het bestuur. Het bestuur slaagde er niet in om een eenduidig antwoord te formuleren, zodat een reactie richting Dhr. Schraets achterwege bleef. Dhr. Schraets besloot toen om zich kandidaat te stellen voor het voorzitterschap. Op de Algemene Ledenvergadering van 1 november te Driebergen, werd hij met ruime meerderheid gekozen tot voorzitter. De bestuursleden, de heren Grimmelikhuisen, Mazurel, Roozegaarde en Smienk besloten om per direct hun functies neer te leggen. Hierdoor ontstond een sterk uitgedund bestuur, bestaande uit de heren Laney, Dekeling en Schraets. Dhr. Roozegaarde bleef wel zijn functie als ledenadministrateur vervullen. In een vorige Algemene Ledenvergadering had onze bibliothecaris Dhr. Bervoets aangegeven dat hij graag een opvolger wilde. Zijn wens werd verhoord, en het bestuur vond Dhr. Lagerwerf bereid deze taak op zich te nemen. Ook twee potentiële bestuursleden meldden zich aan, en wel Dhr. Huizing en Mevr. van der Pieterman. Na een goed gesprek lopen zij inmiddels in het bestuur mee, en zullen zij hopelijk in de aankomende Algemene Ledenvergadering gekozen worden.

Tot slot heeft het bestuur een goed gesprek met de redactie gehad. Hierin zijn vele zaken aan de orde gekomen. Kortom, langzaam maar zeker gaan we de goede kant op. Maar we zijn er nog lang niet. Het maandblad is nog steeds niet op het niveau van wat wij als vereniging willen, ook al is er sprake van verbetering. Het bestuur hoopt in 2004 een beter peil te bereiken. Ook de promotieactiviteiten waren in 2003 tot een laag peil gezakt. De in het voorjaar uitgebrachte flyer was niet geheel foutloos, en deed, mede door de wijze van lay-out en drukwijze, een beetje 'mat' aan. Op dit moment werkt het bestuur hard om een betere flyer te ontwikkelen. We hopen in 2004 de promotieactiviteiten langzaam maar zeker op een hoger peil te brengen. Helaas bleek de nieuw verschenen infomap verre van correct. Inmiddels zijn vele op- en aanmerkingen ontvangen, die op dit moment verwerkt worden. In 2004 zal elke afdeling een verbeterde versie krijgen, die identiek, maar met de meest actuele informatie, ook op de website terug te vinden is. Aan de Buining-dia's en de Jubileum-CD is niet veel gedaan. Dhr. Koerhuis is met betrekking tot de diatheek nog druk doende de boel goed op poten te zetten, en een schifting aan te brengen. Dhr. Laney heeft, met betrekking tot Jubileum-CD, inmiddels alle ontbrekende jaargangen ingescand. Nu is het tijd voor correcties en het omzetten naar tekst. Inmiddels zijn de jaargangen 1919 t/m 1923 compleet. We hopen in 2004 minimaal weer 5 jaargangen te completeren.

Kortom, het idee leeft, dat Succulenta langzaam uit het dal begint op te krabbelen, en ik hoop volgende jaar een hoop positiefs te kunnen melden.

Paul Laney
Secretaris

FINANCIËEL JAARVERSLAG 2003

Balans per 31 december

	2003	2002
Activa		
Clichéfonds	6.504	5.041
Boekenmarkt + Verenigingsartikelen	7.444	5.541
Promotie	1.287	1.287
Vorderingen/vooruitbetaalde kosten	3.845	2.691
Gidsen	2.680	3.756
Liquide middelen	72.584	71.197
	<hr/>	<hr/>
	94.344	89.513
Passiva		
Eigen vermogen	49.389	46.285
Vooruitontvangsten	34.400	32.180
Schulden/te betalen kosten	10.555	11.048
	<hr/>	<hr/>
	94.344	89.513

Toelichting

Clichéfonds, Verenigingsartikelen, Boekenmarkt en Promotie.

Deze posten betreffen voorraden.

Vorderingen/vooruitbetaalde kosten.

Hieronder zijn onder meer opgenomen de te vorderen rente, waarborgsommen en vorderingen uit hoofde van advertenties..

Liquide middelen

Betreft de kas- en banktegoeden alsmede tegoeden op spaarrekeningen.

Vooruitontvangsten

Betreft de in 2003 ontvangen contributie voor het jaar 2004

Schulden/te betalen kosten

Betreft nog te betalen rekeningen ten laste van 2003

Eigen vermogen

Algemene reserve:

Stand begin boekjaar

42.761

Bij voordelig saldo boekjaar

3.035

Stand einde boekjaar

45.796

Bestemmingsreserve (voorheen Floriadefonds):

Stand begin boekjaar

3.524

Bij: Toevoeging ten laste van rente

69

Stand einde boekjaar

3.593

Eigen vermogen per 31 december

49.389

Staat van lasten en baten 2003

	Werkelijk 2003	Bijgestelde begroting 2003	Werkelijk 2002
Inkomsten			
Contributies	50.210	49.200	40.718
Clichéfonds	2.737	2.500	2.747
Ver.artikelen+ Boekenmarkt	1.058	700	607
Rente	1.207	1.650	1.390
	55.212	54.050	45.462
Uitgaven			
Tijdschrift	38.623	38.500	38.046
Ledenadministratie	746	1.000	521
Bibliotheek + Diatheek	1.341	1.000	538
Web site	431	500	676
Algemene vergaderingen	2.310	2.000	2.660
Promotie	1.722	2.000	2.062
Bestuur			
- Reizen en vergaderingen	2.220	2.500	1.965
- Porti/telefoon	1.367	1.300	1.274
- Kantoorbenodigdheden	829	1.000	500
- Bank- en incassoprovisie	252	350	225
- Diversen	973	1.200	999
- Afschrijvingen			1.023
- Apparatuur e.d.	1.363	2.700	
	52.177	54.050	50.489
Voordelig/nadelig saldo	+3.035	---	-5.027

De uitgaven voor het tijdschrift kunnen als volgt worden uitgesplitst:
 Drukkosten € 27.920, portokosten € 5.812, redactiekosten minus advertentieopbrengst
 € 4.891

INSTELLINGEN

Vanwege ruimtegebrek zijn de gegevens van de instellingen niet geplaatst in het aprilnummer.
 Zie voor informatie het februarinumner of het volgende Verenigingsnieuws in juni.

JAARVERSLAGEN INSTELLINGEN

DIATHEEK 2003

Ik ben nog steeds aan het op orde brengen van de dia's en het maken van een aantal serie's. Vooral het op naam brengen is een tijdrovende bezigheid en ook het vinden van acceptabele dia's geeft soms grote problemen. Maar er wordt aan gewerkt er zijn al een paar serie's weg. Naar ik hoop krijg ik hierop commentaar, zodat ik weet of het zo goed is of dat het anders gedaan moet worden. Ik wacht af. Ik hoop toch tegen september een paar goede series te hebben. Maar er moeten ook nog andere dingen gebeuren, anders krijg ik van die vierkante ogen.

Gerard Koerhuis
Beheerder diatheek

PLANTENCENTRALE 2003

Het aantal aanvragen en verzendingen over het jaar 2003 bedroeg 22 pakketjes. Dat is naar mijn idee veel te weinig. Er is geen geld meer in kas en ik sta wat de plantencentrale betreft in de min. Ik teer in op de diatheek, maar ook daar heb ik af en toe nog wat geld nodig voor materiaal om de dia's een beetje op te knappen. Daar heb ik een voorschot voor gehad, dus het gaat nog als die dip maar niet te lang duurt. Ik denk wel deze dip parallel loopt met de daling van het aantal aanmeldingen van nieuwe leden. Maar ik vindt het wel jammer, de plantjes vragen toch onderhoud en de kas moet ook gestookt worden. Als er zo weinig vraag naar is, dan vraag ik me wel eens af waar ik het voor doe. Ik vermoed dat het verzenden te kostbaar is voor sommigen. Wil ik nog iets van overhouden na aftrek van de kosten van de verpakking en het wegbrengen van de pakjes dan zou ik eigenlijk nog iets meer moeten rekenen. Want als ik echt alles zou gaan berekenen (licht, water, voeding, warmte en de ruimte

die ik kwijt ben) dan kom ik tekort. Ik hoop dat er verbetering in komt, want anders loont het de moeite en de kosten niet. Als het niet verandert voel ik me genoodzaakt er mee op te houden. Het moet wel een hobby blijven. Energie is ook hier erg duur. Ik wil u vragen uw gedachten hier eens over te laten gaan en te proberen mee een oplossing te bedenken. Ik hoor of zie het wel.

Gerard Koerhuis.
Beheerder plantencentrale

BOEKENBEURS 2003

De boekenbeurs heeft in 2003 een omzet gehaald van ruim € 6.500,- . Eigenlijk best wel een behoorlijk bedrag, maar dat komt vooral omdat nieuwe boeken steeds duurder worden. Met name de boeken van Eggi kosten allemaal rond de € 100,- en dan loopt het hard op. Gespecialiseerde boeken zijn nu eenmaal duurder en in pas uitgekomen boeken is de meeste interesse. Als we naar de winst kijken, ligt deze op zo'n 10%. Dat zal men in ondernemerskringen niet veel vinden, maar winst met de boekenbeurs is ook nooit de intentie geweest van het bestuur . Op iedere jaarvergadering heb ik wel iets spectaculairs in de aanbieding, waarbij het mij lukt om boeken aan te bieden waar veel vraag naar is en dan ook nog voor een scherpe prijs. Op de komende ledenvergadering heb ik een nieuw leuk boekje over Agaven en natuurlijk het Coryphantha-boek. Ik hoop dat het mij lukt om ze ook voor een scherpere prijs aan te bieden. Op de balans staat de voorraad boeken op een bedrag ruim € 7.000,- maar de werkelijke verkoopwaarde ligt veel hoger. Ieder jaar in januari kijk ik samen met de penningmeester hoe de zaken er voorstaan en balansen wij voorzichtig in. We hebben

dan ook in de loop der jaren een aardige voorraad opgebouwd.

Inmiddels hebben we ook echte antiquarische boeken in voorraad, zoals van Schumann en White & Sloane. Dit zijn schitterende werken en niet geschikt om overal mee naar toe te zeulen. Ik hoop daar nog eens zéér geïnteresseerde liefhebbers voor te vinden.

De omzet in tweedehands boeken loopt ieder jaar terug. Ik denk dat op de ledenvergaderingen zo langzamerhand iedereen aardig voorzien is. Wat dat betreft zal ik nieuwe verkoopbronnen moeten gaan aanboren.

Wat ook een beetje moeizaam gaat is de verkoop van oude jaargangen. Met de vrij jonge jaargangen gaat het nog wel, daar hebben vaak kersverse leden interesse in. Omdat ik geregeld tussen het "oud papier" zit, valt wel eens zo'n oud succulenta-nummer open en valt je blik op een artikel waar ik toentertijd geen interesse in had en nu met verbazing in zit te lezen. Er staan prachtige reisverslagen in naar alle landen van de wereld. Het is jammer dat men daar onvoldoende oog voor heeft.

Ik zal eens kijken of via internet nog verkoopmogelijkheden zijn. Daarnaast is het plan om mij meer op beurzen te gaan begeven. Misschien gaan ik over niet al te lange tijd in de vut en krijg ik daar wat meer tijd voor.

Ik bedank alle leden die op wat voor manier dan ook deze instelling in leven houden en dat zijn natuurlijk vooral mijn klanten.

Wim Alsemgeest
Beheerder boekenbeurs

JAARVERSLAG WEBSITE 2003

Het zesde jaar van ons bestaan is wederom een groei bereikt, ook al was deze niet zo groot als vorig jaar. Er waren 2.716 bezoekers voor onze site, zodat de teller sinds de start op 48.549 staat (35.800 op de Nederlandse en 12.749 op de Engelse site). Het aantal bezoekers op de Engelse site nam af. Deze werd in 2003 slechts 2.692 keer bezocht, tegenover 3.321 bezoekers in 2002. Het aantal bezoekers van de Nederlandse site groeide van 8.793 in 2002 naar 10.024 in 2003.

Op onze Engelstalige Site bij Tony Mace (The Cactus Mall) is het aantal bezoekers per maand stabiel gebleven, zo rond de 220 bezoekers per maand.

Er werden dit jaar twee mijlpalen bereikt:

- 22 april 2003: 40.000ste bezoeker.
- 22 september 2003: 45.000ste bezoeker.

We gaan nu dus op naar de 50.000ste bezoeker.

Helaas blijkt steeds vaker dat het moeilijk is om het aantal bezoekers te meten. Je kunt tenslotte niet op elke pagina een teller neerzetten. Veel mensen slaan de pagina met de teller over en gaan direct naar de door hun gewenste pagina. Deze bezoekers worden dus niet geregistreerd.

Voor de rest kabbelde de website het afgelopen jaar rustig voort. Er waren geen schokkende veranderingen en het lijkt erop dat deze ook in 2004 niet zullen gaan plaatsvinden. Wel ligt het in de bedoeling om in 2004 de gele infomap (weer) op de site te zetten, zodat iedereen daar de meest recente informatie kan opvragen.

Mochten de liefhebbers ideeën en/of wensen hebben, dan worden zij verzocht deze aan mij kenbaar te maken.

Paul C. Laney
Webmaster of the Dutch/Belgian Cactus
and Succulent Society "SUCCULENTA"

JAARVERSLAG CLICHÉFONDS 2003

Het is moeilijk een verslag te maken in de eerste maand van het jaar, omdat het Clichéfonds nog midden in zijn drukste seizoen zit. Daarom zal ik me beperken tot de zaken, die in het seizoen 2002-2003 speelden.

Hoewel de lijst meer dan 1100 nummers telde liep het aantal bestellingen aanzienlijk terug. Dit drukte de winst van het Clichéfonds. In totaal waren er ca. 400 bestellingen, die gemiddeld wel wat hoger waren dan in het voorgaande seizoen. In het nieuwe seizoen is het aantal soorten nog groter, maar niets wijst erop dat het aantal bestellingen belangrijk toeneemt. Wel lijkt het aantal soorten per bestelling gemiddeld weer te stijgen. Voor het Clichéfonds blijft de voortgang een probleem. De zaden worden door 2 mensen geteld, waarvan één dat al 25 jaar doet. Hij is dus niet meer piepjong. De beheerder voelt zich op dit moment prima, maar waarschijnlijk komt er een moment waarop hij zijn taak moet overdragen. Vraag is dan alleen aan wie?

J.A. Schraets, Beheerder Clichéfonds

JAARVERSLAG PR 2003

In het afgelopen jaar is de PR-groep aanwezig geweest op de E.L.K. en andere manifestaties om onze hobby en vereniging te promoten. Helaas heeft de heer Grimmelikhuisen tijdens de laatste Algemene Ledenvergadering zijn bestuursfunctie PR & Promotie neergelegd en is uit het bestuur getreden. Sindsdien is deze functie vacant en probeer ik als kandidaat PR-vrouw dit gat te vullen. Inmiddels heeft de heer Grimmelikhuisen, in een prettig gesprek mij uitvoerig over het PR-gebeuren geïnformeerd en al het voorradige PR-materiaal naar Dordrecht

gebracht. Het gaat om de bekende promotie-artikelen zoals de stickers en tasjes met het verenigingslogo, wenskaarten e.d., de nieuwe handleiding van Ton Pullen, weggeefpakketjes van "oude Succulenta's" en de promotiestand. Ons ledenaantal ligt op dit moment nog maar op ongeveer 1900. Onze vereniging is sterk aan het vergrijzen. Ouderen vallen af en hoewel er zich ieder jaar nieuwe leden aanmelden, zijn dit er toch beduidend minder dan de afvallers.

Hier ligt dus in de komende tijd een belangrijke taak voor de PR (in samenwerking met de afdelingen). Het ontwerp voor een nieuwe brochure is al klaar. Ik hoop dat het lukt om hem de komende Algemene Ledenvergadering aan de afdelingen te kunnen presenteren. Verdere promotieplannen zijn er al volop, maar zullen door het nieuw te benoemen PR-bestuurslid nog verder moeten worden uitgewerkt.

Zolang er nog geen nieuw PR-bestuurslid is benoemd kunt u voor bestellingen, vragen en suggesties betreffende de promotie terecht bij:

Marja van der Pieterman

Vredenburg 146-3328DL Dordrecht

Tel: 078-6178978

E-mail: m.pieterman@wxs.nl

VRAAG EN AANBOD

Gevraagd:

Zaad, zaailingen of stekken van Copiapoa solaris (synoniem C. ferox) tegen een redelijke vergoeding.

Reacties naar E-mail: Joossec@antwerpse-bouwwerken.be of naar telefoon 0497-315432. Chris Vervloet in Deurne

AFDELINGSEVENEMENTEN 2004

25 april

11^e Cactusbeurs in Zaanstreek-Waterland
Inlichtingen bij: Bob v. Smirren, tel: 075 - 6167876 of Fons Arens, tel.075 - 6873062.

De beurs wordt gehouden in school "De Brug" aan de Saenredamstraat in Assendelft. De beurs is geopend van 10.00 tot 16.00 uur. Toegang is gratis.

2 mei

Cactus- en vetplantenbeurs in Oss.
Adres: Wijkcentrum Ussen, Looveltlaan 25 in Oss. De openingstijden zijn van 11.00 tot 16.00 uur. De toegang is gratis.
Informatie bij Andre van Zuijlen, tel. 0412 - 630733

8 mei

Op zaterdag 8 mei organiseert de afdeling Den Helder een cactusbeurs in de "Oranjerie". Informatie bij J.H.M. Janssen, tel. 0223 - 620931.

8 en 9 mei

De afdeling Haarlem en omstreken houdt de beurs in het weekend van 8 en 9 mei in en om de kassen van de stadskweektuin Kleverlaan 9 te Haarlem. Openingstijden 11.00 uur tot 16.00 uur. De toegang is gratis. Informatie bij Gerard Koerhuis, tel. 023 - 5262624

15 mei

Op zaterdag 15 mei organiseert de afdeling Gouda en Omstreken de Goudse Cactusbeurs. Locatie "De Brug" te Reeuwijk-Brug van 09.00 tot 15.00 uur. Toegang is gratis. Deelnemers opgeven bij Joost van Tilborg, Cronestein 17, 2804 EK Gouda, tel. 0182 - 534093.

20 mei

Tentoonstelling en beurs van de afdeling De Achterhoek in de Kruidenhof te Mallum in Eibergen. Openingstijden zijn van 10.00 tot 16.00 uur.

Informatie bij: A. Heijnen, tel. 0543 - 564314.

6 juni

De afdeling Nijmegen organiseert voor de 27^e keer de jaarlijkse cactus- en vetplantenmarkt in het Kolpinghuis, Smetiusstraat 1 te Nijmegen. De openingstijden zijn van 10.00 uur tot 15.30 uur en de entreprijs voor bezoekers is €1,-
Nadere informatie bij Theo Heijnsdijk, tel. 0487-542704

12 juni

Op 12 juni houdt de afdeling Leiden voor de 16^e keer haar jaarlijkse Cactus- en Vetplantenbeurs in de grote plantenkas bij de ingang van de Hortus Botanicus aan het Rapenburg in Leiden. Dit jaar gratis entree. Voor verdere inlichtingen en huur van tafels kunt u contact opnemen met:
J.W. Huizer, tel: 0252-230255;
E-mail: jos.huizer@hetnet.nl of met:
T. Hoekstra, tel: 071-5211454;
E-mail: tom.hoekstra@tiscali.nl

15 augustus

Cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant in café Marktzicht 50 te Etten-Leur. Open van 10.00 tot 15.00 uur. De toegang is gratis.
Informatie en plaatsbespreken bij Evert Smienk, tel. 076-5419124 of 06-52314805 of via E-mail: ejsmienk@concepts.nl

10, 11 en 12 september

ELK te Blankenberge. Dit is hét Europese weekend voor cactussen en succulenten liefhebbers met een viertal lezingen en ook weer een grote plantenbeurs met 200 meter verkooptafel. Voor inlichtingen kunt u contact opnemen met: Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Brabant-België	30 april	Paul Neut: Mic-Mac	J. Wouters
	16 mei	Opendeur tuinbouwschool	+32 16-656485
	28 mei	Walter Dams: Monaco	
De Achterhoek	8 april	Henk Viscaal, Mexico deel 2	A. Heijnen
	13 mei	Vorbereiden tentoonstelling	0543-564314
	20 mei	Tentoonstelling en beurs	
Den Helder	17 april	Wolter ten Hoeve: Mexico	Peter van der Puyl
	7 mei	Plantenbeurs in de Oranjerie	0222-314083
Dordrecht	1 april	Quiz Ada Schoonderwoerd	S. Storsbergen
	6 mei	Kasje kijken en lezing Sulcorebutia Marja Pieterman	010-5060456
Gooi en Eemland	13 april	P. Laney: Vlucht van de condor	Paul Laney
	11 mei	M. v.d. Pieterman: Sulcorebutia's	035-5268618
Gorinchem- 's Hertogenbosch	19 april	A. van Zuijlen: Mexico 2003	A.van Zuijlen
	2 mei	Osse Cactusbeurs	0412-630733
	16 mei	Jaarlijks cactusreisje	
Gouda e.o.	15 april	Onderlinge ruil- en praatavond	J. Schouten
	24 april	Dagtocht	0182-393029
	13 mei	Lezing door Nico Uittenbroek	
	15 mei	Goudse Cactusbeurs	
Tilburg	19 april	Eric Piens over Notocactus	Jos Vrenken
	10 mei	D. Jacobs: Rondreis door Peru	0413-272917
Voorne-Putten en Rozenburg	8 april	Lezing Wim Alsemgeest	Lex Mooiweer
	13 mei	Praatavond	0187-601059
Zuid-Limburg	6 april	C.& I. Raeymaekers: rotsplanten	A. van Vlodrop
	4 mei	Jos Huizer: N. tot O-Mexico	045-5690266
	15 mei	Busreisje	

OPEN-DEUR-DAGEN

DATUM	NAAM + ADRES	INFORMATIE
3 april	Edelcactus bv Amstelveen (07.00 tot 12.00 uur) Fa. v.d. Hoorn in Nieuwveen (10.00 tot 17.00 uur) Klein Mexico te De Kwakel (09.00 tot 17.00 uur) Nieuwkoop de kwakel te De Kwakel (met yucca's en palmen (08.00 tot 13.00 uur; geen verkoop)	Afdeling Gouda e.o. Nico Uittenbroek 0182-394068
12 april	Voorjaarsshow Cactusoase in Ruurlo Met diverse andere activiteiten	Zie website www.cactusoase.nl
15 en 16 mei	Joris Callebert, Uilenspiegelstraat 11 Oostkamp België. Open 09.30 tot 18.00 uur	+32 50 826419
22 mei	Open dag van zes leden van de afdelingen Dordrecht en Hoekse Waard in het kassencomplex van "De Koning", Langeweg 53, Hendrik Ido Ambacht. Open van 10.00 tot 16.00 uur	C.A. de Wolf 078-6154074 of 0626298345
23 mei	J. Schraets, Geuldersedijk 2 Arcen H. Knapen, Kortestraat 1 Asten I. Profijt, Hellemansstraat 23 Deurne J. Verbeek, Roerstraat 33 Helmond A. Kurvers, Patersstraat 14 Panningen J. v.d. Sterren, Industriestraat 70 Reuver M. Berkhout, Hoogertstraat 11 Someren Th. Gommans, Hondsdraf 10 Venray	Afdeling Maas & Peel Van 10.00 tot 17.00 uur 0492-546646 (ook rotstuin) (ook 500 m2 rotstuin)
29 en 30 mei	Open dagen afdeling Zeeland Voor adressen zie www.succulenta.nl	Herman Weezepeel 0113-231067
30 mei	Beurs Astrolaya, Kasteelpark "Blekkervijver" Blekkervijverstraat 20, Aalter (09.00 tot 18.00u)	Buysse Ignace +32 9 3746763
31 mei	Dorris en Chel Jamin Jan Oomsstraat 6, Ammerzoden Open van 09.00 uur tot 18.00 uur	Chel Jamin 073-5993856
5 en 6 juni	Frank en Diane Thys-Brants Antwerpse Dreef 30, 2980 Zoersel België Open van 10.00 tot 18.00 uur.	Frank Thys +32 3 3835006
26 en 27 juni	D. Vanbiervliet, Goedeboterstraat 42 Oudenburg B F. Lepoutre, Aarsdamstraat 12, Handzame F. Veeckman, Brouckhof-Zuid 7, Passendale Beide dagen open vanaf 09.00 uur	+32 59 265091 dirk.vanbiervliet@pi.be

NIEUWE LEDEN 1-1 T/M 29-2-03

Nederland:

110931	Mijnders, Dhr. J.	Lisserdijk 480	2165 AH	Lisserbroek
110929	Schaafsma, R.	Couwenhoven 8505	3703 JJ	Zeist
110933	Leblanc, Dhr. J.	St.Medardusstraat 2	6019 CJ	Wessem
110930	Muitjens, Pablo	Niels Bohrstraat 26 b2	6117 VW	Maastricht

Duitsland:

110934	Hans-Jürgen Wernicke, Eltener Markt 8, D-46446, Emmerich
110932	Lothar Lühr, Muehlenkamp 4 D-48369, Saerbeck

Bericht van overlijden ontvangen van:

De heer E. Jacobs te Kasterlee (B)
Mevrouw A. Mulder-Bonke te Den Haag

INFOMAP

Wijzigingen afdelingsbesturen:

Nieuwe secretaris afdeling Dordrecht:
Sjaan Storsbergen, Limes 102, 3176 TE
Poortugaal. Tel. 010 - 5060456

Wijzigingen E-mailadressen:

De secretaris van Den Helder e.o., Peter
van der Puy: ppvdpuyl@texel.com

De voorzitter van Den Helder e.o., Dhr. J.
Janssen: j.h.m.janssen@wanadoo.nl

De secretaris van Leiden e.o., Tom
Hoekstra : tom.hoekstra@tiscali.nl

De secretaris van de Zaanstreek, Dhr.
P.K.E. Steyn: pkesteyn@wanadoo.nl

Het correcte E-mailadres van de
bibliotheek is: foxartexpres@cs.com

Postfach 1107 - D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 - Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook
uw cactusverzameling van de hand te doen,
neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

**Handelskwekerij
Ubink bv.**

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

Zaterdag 5 juni 2004

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 027 - 326880
Fax 027 - 343089

Tevens zoeken we deelnemers voor een tentoonstelling van: postzegels, schilderijen, ansichtkaarten, kortom alles wat mensen verzamelen met betrekking tot cactussen en vetplanten.

Voor belangstellenden voor de plantenbeurs en afdelingen van Succulenta worden gratis tafels ter beschikking gesteld.

Op onze open dag zal Henk Viscaal een aantal maal verslag doen, ondersteund door digitale foto's, gepresenteerd op een digitaal scherm (reserveren is niet nodig).

Dagprogramma voor groepen: wij kunnen voor groepen een dagprogramma samenstellen, bijv. met bezoek aan andere kwekerijen of bezoek aan een authentieke bloemenveiling uit 1950 met een historische tuin met oude rozen en plantensoorten.

Reserveer zo spoedig mogelijk, dan kunnen wij het organiseren voor uw afdeling.

Door veranderingen binnen ons bedrijf zijn wij na 5 juni op zaterdag niet meer open voor het publiek en zijn wij voor leden van Succulenta nog maar één dag per jaar open.

**British
Cactus &
Succulent
Society**

Het blad van de BSCC verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.

Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 34 pond in de EEG en 18 pond exclusief Bradleya. Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: dslade@bscc.freeservice.co.uk

Cactuskwekerij Lakerveld

Ariocarpus in alle soorten	vanaf 9 Euro
Astrophytum myriostigma 'Onzuka'	vanaf 4 Euro
Lophophora williamsii	vanaf 5 Euro
decipiens	vanaf 5 Euro
jourdanianna	vanaf 6 Euro
Mammillaria theresae albiflora	vanaf 4 Euro
tonalis	vanaf 5 Euro
Aylosteria heliosa	vanaf 3 Euro
Strombocactus disciformis	vanaf 6 Euro
Blossfeldia taminense	vanaf 7 Euro

Lakerveld 89, 4128 Lexmond, tel. 0347 - 341718
Geopend vrijdag en zaterdag van 08.00 tot 16.00 uur
Gevraagd groeenvormende cactussen met een diameter van minstens 13 cm

Privé broeikassen

DENKT U AAN EEN KAS?

Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

SUCCULENTA

The background of the cover is a close-up photograph of a succulent plant with numerous sharp, yellowish-brown spines. The plant is growing out of a dark, porous, and textured rock. The lighting is natural, highlighting the texture of the rock and the spines of the plant.

ISSN 0039-4467 - 1 JUNI 2004
NUMMER 3 - JAARGANG 83

REDACTIONEEL

Ik kreeg een hernia. Langzaam maar zeker kreeg ik het in mijn rug. Eerst dacht ik dat het mijn heupgewricht was, maar al na een paar dagen begon ik met mijn been te slepen en voelde mijn voetzool raar tintelig aan. Op een maandag kon ik amper mijn bed meer uit. De dokter was na een paar korte onderzoeken wel overtuigd van mijn kwaal. Ik wist het ook wel. Na een paar dagen op bed en een beetje lopen in de omgeving van het huis, had ik het wel gezien met die pijn. De pijn echter nog niet met mij, dus bleef ik tijdelijk arbeidsongeschikt. Wat ik al snel merkte, was dat zitten een marteling was en liggen en staan een heerlijkheid. Omdat het prachtig lenteweer was, met dagelijks een groot aantal zonuren, was het heel vervelend om steeds maar binnen te blijven.

Zo kwam ik op het idee om al mijn cactussen te gaan verpotten, die al meer dan vijf jaar in hun verpieterde aarde stonden. Nooit kwam ik door mijn drukke werk aan dat soort langdurige klussen toe. Het was ze aan te zien dat ze snakten naar verse aarde. Afwisselend ging ik een uurtje liggen en dan weer een uur verpotten. Het was licht werk, allemaal 7 cm. potjes en ik had al een tijdje geen water gegeven. Tot mijn grote tevredenheid was er geen wortelluis te zien en slechts twee planten die ik afgelopen jaar had aangeschaft hadden last van wolluis.

Zo stond ik aan de tuintafel in de zon met potjes en grond in een bak op handhoogte. Rijtje na rijtje kregen de planten wat ze toekwam. En tegen de tijd dat ik weer een stukje kon gaan fietsen en halve dagen werken was de hele verzameling klaargestoomd voor een paar fantastische groeiseizoenen.

Intussen was de fysiotherapeut heel tevreden over mijn regiem, want platliggen zoals vroeger bij een hernia was voorgeschreven, wordt tegenwoordig niet meer aanbevolen.

Als uw verzameling snakt naar nieuwe grond hoop ik dat u geen hernia krijgt. Zonder de pijn in de rug gaat het veel sneller.

Jan Jaap de Morree

JONG GELEERD ...

ECHEVERIA PURPUSORUM

Johanna Smit-Reesink

Echeveria's behoren tot de dikbladige planten oftewel *Crassulaceae* (zeg maar crassulaceeje!). De naam purpusorum heeft hij gekregen ter ere van Dr C. A. Purpus, de ontdekker van enkele echeveriasoorten. De plant komt oorspronkelijk uit Oaxaca in Mexico.

Echeveria purpusorum vormt stengelloze rozetten van ongeveer 8 cm doorsnee en heeft donkergroene toegespitste bladeren van 4 cm lang en 2 cm breed. De bladeren hebben zowel aan de bovenkant als aan de onderkant bruinrode vlekken. De bloemen groeien op lange stengels en zijn rood met gele toppen en zijn ongeveer 1 cm lang. De bloemstelen kunnen wel 30 cm lang worden, dus dat is niet erg praktisch bij het fotograferen, maar het is, net als bij alle andere planten, wel een beloning voor goede verzorging!

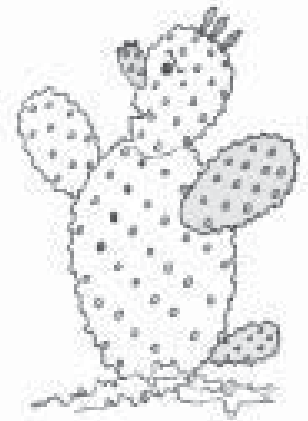
Echeveria's komen voor van de Zuidelijke Verenigde Staten, door Mexico en Centraal Amerika tot in Argentinië. Er zijn heel veel verschillende soorten en er worden nog steeds nieuwe ontdekt. De planten zijn heel gemakkelijk te stekken door er nieuwe rozetten af te knippen en er een paar onderste blaadjes af te trekken. Die laat je een paar dagen drogen. Daarna kun je de wondjes, ook van de moederplant, inwrijven met stekpoeder (dat ontsmet en bevordert de wortelvorming). Daarna kun je ze gelijk in een klein potje met zanderige cactusgrond zetten en dat afstrooien met een beetje aquariumgrind om de aanstaande wortelhalsjes droog te houden. Vooral in het begin van onderen af water geven. Zet er maar een houten prikkertje bij om te kunnen zien of de plant droog is voor je weer water geeft.

In de zomer kun je de plantjes lekker buiten zetten op een paar steentjes. Ze houden van zon en ook van een buitje, maar niet van verdrinking! Vanaf begin september zet je ze binnen op een vensterbank en geef je ze af en toe wat water, net genoeg om ze niet slap te laten worden.

Over stengelvormende Echeveria's en blauwberijpte planten schrijf ik een andere keer, want die gedragen zich een beetje anders en ze moeten ook aangepast behandeld worden.

P.S. In de vorige aflevering van Jong Geleerd stond een "ernstige taalfout". In de eerste zin stonden enkelvoud en meervoud bij elkaar! Heel lang geleden spraken we in zo'n geval van een "zetduiveltje", nu moeten we het maar houden op een "compuduiveltje". Goed? Veel plezier met je planten en tot de volgende keer!

**Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom.
E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl**

Echeveria purpusorum

Foto's Henk Viscaal

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Coryphantha retusa

diepere pot in een goed doorlatend lemig grondmengsel. Regelmatig wat nevelen en matig water geven is voldoende.

's Winters niet al te koud, 10 °C en goed droog houden.

Coryphantha retusa

Deze soort is uit het uiterste zuiden van Mexico, Oaxaca, afkomstig.

De met grote afgeplatte tepels bezette planten zijn plat bolvormig en worden 10 cm in doorsnede; ze hebben een vrij zware bedooring.

Als de omstandigheden goed zijn bloeien ze enkele malen per jaar met 4 cm grote gele bloemen. Ze bloeien vanuit de met witte wol bedekte kop van de plant.

Spruiten doen ze zelden, dus is zaaien verplicht. Dit gaat redelijk goed, al groeien ze niet al te snel. Enten is niet echt nodig. De meeste coryphantha's hebben een flinke penwortel, zet ze daarom in een wat

Matucana krahni

Zaaien lukt zonder problemen. Deze planten stellen weinig eisen, een koude droge overwintering en een goed doorlatend mineraalrijk substraat zal ze goed doen.

In het voorjaar regelmatig nevelen en in de zomer matig water geven. Op eigen wortel groeien ze prima, enten is eigenlijk niet nodig, maar wordt wel gedaan om ze wat sneller te laten groeien.

Matucana krahni

(syn.: *M. calliantha*)

Deze kleinblijvende bolkaktussen komen uit het hooggebergte van Peru. Ze zijn bezet met lange buigzame doorns.

'Calliantha' betekent 'met mooie bloemen', maar dat is naar mijn mening op alle matucana's van toepassing.

Bloeibaar zijn ze bij een diameter van 6 cm. Ze willen dan ook wel gaan spruiten, de 6 cm lange bloemen kunnen gedurende de zomer enkele malen verschijnen en blijven 3 tot 4 dagen open. De bloemen zijn zygomorf, dit wil zeggen 2-zijdig symmetrisch.

Cylindropuntia molesta

Deze plant leidde jarenlang een onopvallend bestaan in de verzameling, tot er tijdens de mooie zomer van 2003 enkele knoppen verschenen. Spoedig hierna gingen deze open, de steenrode bloemen hebben een opvallende witte stamper en gele meeldraden. Ze bleven enkele dagen open.

De herkomst van deze plant is onbekend, Bolivia - Brazilië ? meer informatie hierover is welkom.

De planten groeien struikvormig tot zo'n 25 cm hoog.

In het voorjaar zijn ze gemakkelijk te stekken door de 5 cm lange zijleden af te snijden, deze zitten nogal stevig vast aan de moederplant.

Ze groeien het best in een zanderig, lemig grondmengsel.

Vroeg in het voorjaar nevelen is goed en af en toe heeft de plant een flinke watergift nodig. In de winter droog houden, minimaal 5 °C.

Cylindropuntia molesta

Echinocactus grusonii

Wie kent niet de schoonmoederstoel? Deze prachtig goudgeel bedoornde bolcactussen hebben hun oorsprong in Mexico. De meeste groeiplaatsen zijn daar echter verdwenen, o.a. door een groot stuwmeer bij Presa Zimapan.

Commercieel gezien is dit echter de meest gekweekte cactus, dit vooral vanwege de grote sierwaarde.

We vinden ze in bijna elke verzameling. Ze zijn makkelijk uit zaad op te kweken, de zaailingen hebben de eerste jaren nog tepels, later vormen zich de vele ribben, bezet met scherpe harde doorns.

Het duurt vele jaren voordat ze kunnen bloeien, ze zijn dan minimaal 50 cm in diameter. De 2 cm grote, gele bloemen verschijnen in een krans vanuit de met dicht vilt bezette kop van de plant.

In verhouding tot het plantenlichaam hebben ze een vrij klein wortelgestel, ze worden vaak in stenen schalen gezet op een doorlatend mineraalrijk substraat. Af en toe een flinke watergift is voldoende.

In de winter niet te koud, 10 - 15 °C., anders kunnen er koudevlekken ontstaan en deze blijven jarenlang zichtbaar.

Er is ook een witbedoornde vorm en een vorm met heel korte doorns in cultuur.

Echinocactus grusonii

Foto's van de schrijver

GASTERIA ACINACIFOLIA

Ton Pullen

Inleiding

Voor de nacht van 27 op 28 september 2002 heeft ons reisbureau een hotel voor ons besproken in Port Elisabeth. Omdat we vrij vroeg arriveren, eigenlijk te vroeg om al naar het hotel te gaan om in te checken, besluiten we even door te rijden naar Cape Recife National Reserve. Er staat een vuurtorentje, waar veel activiteit van duikers en surfers heerst, en we besluiten een stukje verder westwaarts te rijden op de enige weg, die verder het reservaat in voert. Deze weg voert door een landschap,

dat het best getypeerd kan worden als een dichtbegroeid duinlandschap. Dit vegetatietype wordt ook wel gekarakteriseerd als 'dune thicket' (Vlok, 2003). Op de top van die duinen is de begroeiing wat dunner en hier groeien planten, die van enige afstand nog het meest op een *Aloe* lijken. Natuurlijk stoppen we om te gaan kijken, maar bij nadere beschouwing blijken het gasteria's te zijn.

Een aantal van deze planten staat in volle bloei en ik kan bijgaande foto's maken.

Gasteria acinacifolia. Cape Recife. 27 sept. 2002

Beschrijving

Gasteria acinacifolia (Jacq.) Haw. vormt stamloze planten die hangend, liggend of rechtop groeien. Zij kunnen voor een gasteria behoorlijke afmetingen bereiken, 25 – 75 cm hoog. En daarmee is zij waarschijnlijk een van de grootste gasteria-soorten. De bladeren, die een lengte tot 60 cm kunnen bereiken, staan in een losse rozet. Soms groeien de rozetten solitair, soms maken ze uitlopers aan de voet. De donkergroene bladeren vertonen lichte vlekken, die in dwarsbanden gerangschikt zijn. De bladeren zijn lijn- tot lancetvormig, gekield, op doorsnede driehoekig. De naamgever had daarover zo zijn eigen gedachte: 'acinacifolia' betekent

'met sabelvormige bladeren'. De randen zijn vrij hard, licht gezaagd, soms gaaf. De bloeiwijze is een vertakte tros, de zijtakken meestal horizontaal of schuin omhoog wijzend. Zij kunnen tot een meter lang worden en dragen de afzonderlijke, typische gasteriabloemen, met de 'buikvormige' verdikking, waaraan dit geslacht haar naam te danken heeft.

Verspreiding

Gasteria acinacifolia heeft haar verspreidingsgebied in een smalle band langs de kust, van Knysna in het westen tot Port Alfred in het oosten. De planten groeien in humusrijk duinzand, tussen en onder andere begroeiing. In dit gebied valt

***Gasteria acinacifolia*, bloeiwijze.**

Foto's van de schrijver

300- 800 mm regen per jaar. Er kan het hele jaar door regen vallen. Het klimaat ter plaatse kent warme zomers en milde, maar wel vorstvrije winters.

Cultuur

Gasteria's worden al eeuwen als potplant gekweekt. Vergeleken met vele andere succulente planten is de cultuur betrekkelijk eenvoudig. Een drainerend grondmengsel, dat voldoende voedsel bevat voldoet uitstekend. Men kan groeiende planten nu en dan wat bijmesten. Elke 3 jaar verpotten, planten die te groot worden delen, en de jonge planten opnieuw oppotten. Snijwonden goed laten drogen, eventueel afdekken met houtskoolpoeder of as. Wanneer een plant teveel water krijgt bij een te lage temperatuur kan zij gemakkelijk van de wortel raken of vanuit het hart gaan rotten. Te lang te droog kan overigens hetzelfde effect hebben. Men kan deze planten uit zaad opkweken, wanneer u tenminste goed kiemkrachtig en soortecht zaad kunt krijgen. Na thuiskomst heb ik in Nederland een tweetal zaailingen van deze soort kunnen bemachtigen. Bij deze kleine planten staan de bladeren in twee rijen gerangschikt, een jeugd stadium dat bij de meeste gasteria's voorkomt. Ze missen tot dusverre ook de voor deze soort kenmerkende 'kiel'. Na een jaar in cultuur kan ik zeggen, dat ze probleemloos groeien. Ik denk, dat de meeste liefhebbers hun gasteria's via de ongeslachtelijke methode vermeerderen. Men kan rozetten delen, ook bladstek is mogelijk. Een afgebroken blad wordt –na droging- een stukje in de grond gestoken, waarna zich jonge blaadjes ontwikkelen. Eenmaal aan de groei kan de plant meer water krijgen en snel tot een volwassen plant opgroeien. Jonge plantjes lijken in het begin nauwelijks op de volwassen planten. Gasteria's hebben relatief weinig

van ongedierte te lijden.

Van Jaarsveld (1994) vermeldt een aantal cultivars, eigenlijk zijn het standplaatsvormen, die in cultuur genomen zijn. Het is mij niet bekend of die vormen ook hier in Europa in de verzamelingen voorkomen.

Literatuur

- Jaarsveld, E.J. van (1992). The Genus Gasteria, a Synoptic Review. Aloe 29 – 1.
- Jaarsveld, E.J. van (1994). Gasterias of South Africa.
- Jacobsen, H. (1960). A Handbook of Succulent Plants. Vol.2. London.
- Rauh, W. (1979). Die grossartige Welt der Sukkulente. Berlin.
- Vlok, J. (2003). Untangling thicket and its components. Aloe 40 – (3&4): 68.

Rinkslag 19 7711 MX Nieuwleusen.

E-mail:tonpullen@wanadoo.nl

DE GESCHIEDENIS ROND AGAVE ELLEMEE-TIANA JAC., EEN PLANT GENOEMD NAAR EEN NEDERLANDER.

Wim Alsemgeest

Het verzamelen van cactussen en vetplanten was vroeger, en dan denk ik aan de tijd dat deze planten voor het eerst werden ingevoerd uit verre, exotische landen, een hobby voor de elite. In de 17de en 18de eeuw dienden zij als exotische kostbaarheden in de tuinen van land- en kasteelheren.

Vooral agaven spraken enorm tot de verbeelding. Dit kwam ook door de wetenschap, dat deze planten slechts éénmaal in hun leven bloeien en dan afsterven. De elite financierde voor een deel die verre reizen.

De schepen van de VOC namen behalve kruiden ook planten uit deze verre oorden mee. Soms gingen er botanici mee met zulke reizen, de planten werden dan verzonden naar de botanische tuinen, waar zij gebruikt werden voor de medische wetenschap. Later waren het de zogenoemde plantenjagers, die de planten verkochten aan handelaren of rechtstreeks aan de elite. In die tijd had men er maar liefst € 500,- of meer voor over om zo'n plant te bezitten! U zult begrijpen dat slechts een kleine, bevoorrechte bovenlaag van de bevolking zulke kostbaarheden kon kopen.

Wat het nu vooral interessant maakt om planten te verzamelen zijn vaak de verhalen rond zo'n plant. Iedereen bezit wel enkele planten met een verhaal: van wie is hij afkomstig? Ooit meegenomen als stek of lang geleden uitgezaaid maakt een simpel plantje

**Agave ellemeetiana in de botanische tuin Berlin
Dahlem**

Foto's Irvana Richter

©Succulenta jaargang 83 (3) 2004

tot een plant die je nooit meer weg zult doen. Interessant is om in de literatuur te duiken en op te zoeken waar het allemaal begonnen is.

Een plant die nog stamt uit de tijd van oude schepen en lange reizen is *Agave ellemeetiana*. Jos van Roosbroeck uit België maakte mij opmerkzaam op het feit, dat deze plant de enige agave is, genoemd naar een Nederlander, en wel speciaal één uit Zeeland. Ik kreeg van Jos een kopie mee uit het tijdschrift "Wochenschrift des Vereines zur Beforderung des Gartenbaues in den Konigl. Preussischen Staaten für Gärtneri und Pflanzenkunde" van Prof. Dr. Karl Koch uit 1871 en de opdracht, zoek jij maar eens uit hoe dat nu zit!

In deze kopie lezen we dat de heer De Jonge van Ellemeet één van de grootste verzamelingen agaven bezat, met maar liefs 137 verschillende soorten, waarvan velen met meerdere exemplaren. Deze buitengewone verzameling betekende in die tijd heel wat, doch men dient zich te realiseren, dat vele plantennamen synoniemen waren of vormen en variëteiten van onder andere *A. celsii*, *A. americana*, *A. salmiana*, *A. angustifolia* en *A. lophantha*.

De heer De Jonge van Ellemeet heeft zelf in 1871 ook een agave beschreven, namelijk *A. erubescens*.

Deze soortnaam bleek echter een synoniem te zijn van *A. vivipara* var. *vivipara*.

In het boek "Tuinen en landschappen van Zeeland", een uitgave van de Nederlandse Tuinen Stichting, kwam ik de naam Ellemeet tegen; deze heer was eigenaar van het landgoed "Overduin", een foto van het grote huis is in het boek te zien.

Het huis staat er overigens nog steeds. Op Schouwen-Duiveland, vlak bij Renesse, bevindt zich trouwens ook nog een dorpje met de naam Ellemeet.

Met één van de bekendste mannen in onze Succulenta-wereld, Bertus Spee uit Zeeland, heb ik contact opgenomen met de vraag of hij wat meer wist over *Agave ellemeetiana*.

Nu blijkt hij samen met Tonnie de Rijke al een uitgebreide studie te hebben gemaakt van deze soort, die is gepubliceerd in het kringblad "Zeeculenta" van oktober 1996. Zo zie je maar dat ook in kringbladen vaak zeer interessante artikelen zijn verschenen. Veel gegevens zijn gehaald uit het documentatiecentrum van de Zeeuwse Bibliotheek te Middelburg.

Van Tonnie heb ik een kopie van de verkoopcatalogus gekregen, deze is in de Franse taal gedrukt, maar Jos van Roosbroeck was bereid deze te vertalen.

Samen met Jos heb ik vervolgens kans gezien alle namen bij genummerde planten op te sporen. De heer De Jonge van Ellemeet had namelijk zijn verzameling planten genummerd, maar ook nog eens alle planten genummerd volgens Jacobischen Nachträge. Dit laatste geschrift hebben wij nog niet kunnen achterhalen. Door echter de verkoopcatalogus plus het Wochenschrift van Prof. Koch van september 1871 naast elkaar te leggen, hebben we kans gezien de gehele verzameling met nummers, namen en de "observaties" van toen bijeen te voegen.

Alles op een rij zettend komen we tot het volgende verhaal.

Agave ellemeetiana is in 1865 beschreven door G.A. von Jacobi in de Hamburger Blumen- und Gartenzeitung. Jacobi was woonachtig in Berlijn.

Georg Albano von Jacobi (1805-1874) was een amateur-botanicus, die zich uitsluitend met de studie van agave bezig hield en de soort in Europa heeft ingevoerd, waardoor er behalve bij De Jonge van Ellemeet, ook planten terecht zijn gekomen in de beroemde tuin van La Mortola in Italië en in Kew Gardens bij Londen.

De planten van La Mortola zijn inmiddels verdwenen.

In de zomer van 1990 heeft Bernd Ullrich een plant in bloei ontdekt in de tuin van de Heer Elio Mengarelli in Laigueglia aan de Italiaanse Riviera. Deze heer was

daar tevens de uitbater van Hotel Paradiso. De heer Ullrich ontving in 1991 zaden van deze plant en stuurde ze vervolgens door naar Jos van Roosbroeck in België.

De zaden waren goed kiemkrachtig en meer dan vijftig zaailingen zagen het levenslicht. Een deel van de zaailingen verhuisde in 1992 naar Bernd Ullrich in Pforzheim, Duitsland. Van daaruit werden ze voornamelijk verspreid in Duitsland en Zuid-Frankrijk. Het overschot werd verkocht en die planten zijn in België en Nederland terecht gekomen.

De kans is groot, dat in Italië geen zaden van *A. ellemeetiana* meer gekiemd zijn, gezien het plotselinge overlijden van de heer Mengarelli in oktober 1991.

In het overlijdensbericht lezen we, dat zijn zoon Alberto de verzameling verder zal onderhouden. Hoe het nu is gesteld met de familie, de verzameling en het hotel weten we niet.

Behalve de planten die zijn verspreid via Bernd Ullrich, zijn er ook enkele planten van *A. ellemeetiana* te vinden in de botanische tuinen van Kew.

Dit jaar kregen we bericht dat *A. ellemeetiana* in mei 2002 gebloeid heeft in de botanische tuin van Berlijn-Dahlem! We zijn achter dat bericht aangegaan en vernamen dat mevrouw Irvana Richter dia's van deze bloeiende *A. ellemeetiana* heeft gemaakt, die we hierbij afdrukken. Daar de dia's, die Bernd Ullrich heeft gemaakt, zoek zijn geraakt, zijn dit, zover wij weten, nu de eerste kleurendia's gemaakt van een bloeiende *A. ellemeetiana*!

Jacobi, die zo vriendelijk was deze plant te vernoemen naar van Ellemeet, was een goede vriend van hem en zij wisselden, net zoals wij dat nu nog steeds doen, planten met elkaar uit.

De volledige naam van Ellemeet is Jonkheer Willem Cornelis Mary de Jonge van Ellemeet, burgemeester van Oostkapelle. Hij leefde van mei 1811 tot juli 1888.

De Jonge van Ellemeet is een oud Zeeuws geslacht, dat door huwelijk en

vererving is ontstaan.

A. ellemeetiana is vrij makkelijk te herkennen aan de opvallend brede, groene sterk lancetvormige bladeren zonder zijstekels en een zachte eindpunt. De bladeren zijn vrij dik en voelen vrij stevig en glad aan. We kunnen deze plant dan ook toevoegen aan het lijstje planten, die "niet gevaarlijk voor kinderen" zijn (Alsemgeest, 2002).

Ik heb slechts één plant in de verzameling, waarvan de cultuur tot nu toe zonder grote problemen is verlopen. Ik houd de plant 's winters in de koude kas net vorstvrij. In de zomer verhuist de plant naar het terras op een schaduwrijke plaats. Gezien de donkergroene kleur ga ik er van uit dat de plant graag wat meer schaduw en vocht heeft. Ik heb de plant vrij jong in een 10 cm potje gekregen. Na het overpotten is de plant 2 jaar lang totaal niet gegroeid. Hij heeft dus kennelijk even bij mij moeten wennen. De plant bleef er echter gezond uitzien, geduld werd beloond en de plant is inmiddels verhuisd naar een 25 cm pot en groeit nu goed. *A. ellemeetiana* zal ongetwijfeld verwant zijn met de veel bekendere *A. attenuata*, ook een soort zonder die gemene eind- en zijstekels.

Door Gentry (1982) is *A. ellemeetiana* echter ondergebracht bij de groep *Choritepalae* samen met *A. bracteosa* en *A. guiengola*. Dit wordt door Bernd Ullrich niet erkend; hij ziet dit als een kunstmatige groep. *A. attenuata*, die wij dus verwant beschouwen met *A. ellemeetiana*, vinden we in het boek van Gentry bij de groep *Amolae*, samen met *A. bakeri*, *A. chrysoglossa*, *A. nizandensis*, *A. ocahui*, *A. ocahui* var. *longifolia*, *A. pedunculifera*, *A. vilmoriniana* en *A. yuccaefolia*. Deze groep is door Ullrich gewijzigd. Zij heet nu de *Attenuatae*. Uit deze groep heeft Ullrich *A. nizandensis* gehaald en daar een aparte groep voor opgericht, de *Nizandensae*, met maar één soort: *A. nizandensis*. Ook *A. yuccaefolia* is er uit gehaald en ook voor die soort is een aparte groep opgericht, de

Yuccaefoliae, met ook slechts één soort: *A. spicata*, waarmee *A. yuccaefolia* vervalt.

Tot slot is uit deze groep verdwenen *A. pedunculifera*. De naam *dentata* is daarvoor in de plaats gekomen als subspecies van *A. attenuata*. Zij heet dus nu *A. attenuata* ssp. *dentata*.

In de "Vorschlag Agavensystematik für das IOS-Lexicon" (1991), plaatst Bernd Ullrich *A. ellemeetiana* in de groep *Attenuatae* (= *Amolae*).

Bernd Ullrich schrijft in zijn aantekeningen dat *A. ellemeetiana* meer dan waarschijnlijk een "Gartenkloon" (tuinkloon) is van de bredere vorm van *A. pedunculifera*.

In het "Sukkulenten-Lexikon" van Urs Egli (2001) wordt deze stelling onderschreven. *A. pedunculifera* zit wel bij de groep *Amolae*, waar dus ook *A. attenuata* in zit, wat onze mening voor wat betreft de verwantschap met de zeer bekende *A. attenuata* onderschrijft.

Naast het verschil in blad is er ook een behoorlijk verschil in bloeiwijze. Bij *A. attenuata* buigt de bloeistengel helemaal krom tot hij soms zelfs weer de grond raakt, terwijl deze bij *A. ellemeetiana* rechttop blijft staan. Nog een opmerkelijke verschil is dat *A. attenuata* een van de weinige agaven is die een stam vormt.

In het C.& S.J.(U.S.), nr. 4 (2002) lezen we dat *A. ellemeetiana* opnieuw gevonden is in Oaxaca (Garcia-Mendoza, 2002). Een beschrijving zou nog volgen. Misschien dat dit bericht weer een heel andere kijk op *A. ellemeetiana* geeft.

We kunnen ons troosten met de gedachte dat de verwantschap van soorten altijd een bron van vele discussies zal blijven.

Bij het Zeeuws Documentatiecentrum in de Bibliotheek van Middelburg is een catalogus van de collectie van Ellemeet aanwezig, waarop vermeld staat dat de planten bij opbod verkocht zullen worden op "Overduin" op 22 september 1873 door Notaris Woutersen uit Middelburg, maar in het archief van genoemde notaris is daarover niets te vinden.

Dank zij Tonnie de Rijke heb ik inmiddels een kopie van deze catalogus verkregen. Behalve agaven bevat de lijst ook *furcraea*'s (toentertijd gespeld als *fourcroya*'s) en *beschorneria*'s; in totaal bevat deze catalogus 323 planten. Ik heb geprobeerd ook een foto te bemachtigen van de heer de Jonge van Ellemeet, maar dat is helaas niet gelukt. Waarschijnlijk leefde deze net voordat het fotografietijdperk in opkomst was.

Opnieuw dank zij Tonnie de Rijke is het wel gelukt om een zwart-wit foto te verkrijgen van de gemeenteraad van Oostkapelle uit die tijd, waarop zijn zoon staat, die burgemeester en secretaris was van 1882 tot 1896. Deze foto drukken we toch bij dit verhaal af, omdat deze zo treffend de sfeer uit die tijd weergeeft.

Volgens F. Nagtglas, die in 1889 een levensbericht over de Jonge van Ellemeet heeft geschreven, is de verzameling in 1875 aan Diergaarde Blijdorp geschonken, maar bij de directie van Blijdorp is hierover niets bekend.

Agave chiapensis in een Indische houten ton met ijzeren handvatten

De gemeenteraad van Oostkapelle tijdens de zittingsperiode 1891/95.

Van links naar rechts: Willem Sanderse, Pieter Brouwer, wethouder Pieter Maljaars, Krijn Melis, jonkheer M.W. de Jonge van Ellemeet (burgemeester en secretaris van 1882 tot 1896), wethouder Alfred Lantsheer, Stoffel Louwerse en Arend de Kam. Burgemeester De Jonge van Ellemeet werd per 14 oktober 1896 opgevolgd door jonkheer W.Z. van Teijlingen

Naarstig verder speuren naar gegevens en agave-websites afstruinend, kwam ik er via de schitterende website van Maarten van Thiel achter dat Theo van 't Walderveen een boekje kende met een foto van *A. ellemeetiana*. Bij nader onderzoek bleek dit om het alom bekende boekje "Vetplanten" van J.M. van den Houten uit 1927 te gaan! We vinden in het boekje een fraaie afdruk van *A. ellemeetiana* in bloei in de kas van Diergaarde Blijdorp te Rotterdam! Duidelijk is te zien dat de bloeistengel veel weg heeft van die van *A. attenuata*, echter bij *A. ellemeetiana* buigt deze niet krom. Opvallend is ook dat de bladeren veel smaller zijn, wat ons weer aan het twijfelen brengt of dit wel de echte *A. ellemeetiana* is. Men moet hierbij echter wel bedenken

dat bij agaven, als ze in bloei komen, het blad altijd verandert. Leuk is ook dat in het boekje nog 10 foto's zijn afgedrukt van verschillende agaven. Enkele staan in die fraaie Indische houten tonnen met ijzeren handvaten, waarover men kan lezen in de verkooplijst van de heer de Jonge van Ellemeet. Zo zie je maar dat van zo'n boekje, dat veelvuldig door mijn handen is gegaan, een deel van de inhoud mij volledig is ontgaan. Maar dat anderen mij daar op wijzen is tevens het bewijs van de voordelen van het verenigingsverband, waardoor je met elkaar meer te weten komt!

Toen ik bezig was dit artikel verzendklaar te maken voor onze redactie kwam Albert Hofman met de mededeling, dat hij onlangs in het bezit was gekomen van een

Tekening uit F.G. Baker: Monografie delle Agave, edited by V. Rasoli, Firenze, Italia 1879

boekje uit 1879 met een oude tekening van *A. ellemeetiana*. Hij stuurde mij een scan en toen deze op mijn computer tevoorschijn kwam sprong ik echt een gat in de lucht! Bij onderzoek naar lang geleden beschreven planten is het altijd de vraag, of we wel met de echte toen beschreven soort te doen hebben. Vele beschrijvingen zijn gedaan zonder afbeeldingen. Deze tekening maakte iedere discussie in één klap overbodig!

Trelease (1920) doet de suggestie, dat de plant mogelijk afkomstig is uit de omgeving van Jalapa, Veracruz, Mexico.

Berger (1915) publiceert een foto van deze soort, die genomen is in de beroemde tuinen van La Mortola, Italië. Op deze foto is de bloeistengel ook goed te zien. We twijfelen echter of dit inderdaad een *A. ellemeetiana* is, ook hier door het veel smallere blad, maar vooral ook door de vele uitlopers, iets wat *A. ellemeetiana* niet

doet.

Een zeer goede foto van *A. ellemeetiana* is te zien in het boek van Gentry (1982), op pagina 96. Het is een betrekkelijk jonge plant, gefotografeerd in Kew Gardens, Engeland. Dezelfde planten zijn ook gefotografeerd door J.A. Janse (zie *Succulenta* 1977, pagina 70).

Ook hebben wij een kopie van een met de hand ingekleurde afdruk kunnen bemachtigen uit *Curtis Botanical Magazine* uit 1888. Deze print heb ik op uiterst moderne wijze verkregen van Roy Mottram op een CD-Rom en die drukken wij hierbij ook af.

We zijn eigenlijk alleen nog op zoek naar een in de natuur bloeiend exemplaar!

In de Botanische tuin van de Vrije Universiteit van Amsterdam aan de Boechorststraat, met zo ver wij weten de grootste collectie agaven in Nederland, heb ik ook een agave met de naam *ellemeetiana* gevonden. Ik zag echter meteen dat dit geen *A. ellemeetiana* kon zijn, het blad was daar veel te smal voor. Ik ging er eerst van uit dat het een *A. vilmoriniana* was, waar het steeketiket van *A. ellemeetiana* bij terecht gekomen was. *A. vilmoriniana* is ongetwijfeld ook verwant met *A. ellemeetiana*, dit vanwege het feit dat het blad van deze soort ook geen scherpe eindpunt en zijstekels heeft. In de verzameling van de V.U. staan vrij veel planten van *A. vilmoriniana*. Dit komt omdat nog niet zo lang geleden de plant daar gebloeid heeft en veel zaden en bulbillen heeft geproduceerd (bulbillen zijn jonge plantjes die in de bloeistengel ontspruiten). In de publieksverkoop zijn hierdoor veel jonge planten terecht gekomen. Bij nadere bestudering bleek de plant echter toch zeer fijne zijtandjes te bezitten, dat heeft *A. vilmoriniana* niet. Deze naam

Rechterpagina

Agave ellemeetiana uit: Curtis Botanical Magazine uit 1888.

Met dank aan Roy Mottram

M.S. del. C.H. Prid. lith.

Vincent Brooks Day & Son Imp.

L. Reeve & Co London.

Agave polyacantha var. xalapensis

viel dus af. Na verder speurwerk en met fotowerk op pad gaande en links en rechts informatie inwinnend kwam ik er achter dat het *A. polyacantha* var. *xalapensis* moet zijn, althans volgens Gentry. Inmiddels is door Egli (2001) in zijn Sukkulentenlexikon deze plant weer ondergebracht bij *A. obscura*. Ik zal een foto plaatsen van deze plant, dus die met het verkeerde etiket met *A. ellemeetiana*.

Ook heb ik een agave gefotografeerd in Amsterdam met op het etiket de naam *A. maximowicziana*. Ik heb deze plant eruit gepikt, omdat deze ook wat op *A. vilmoriniana* lijkt. Het grootste verschil bij deze plant is opnieuw die fijne stekeltjes op de zijkant van de bladeren. Na verder speuren in de literatuur kwamen we er achter dat *A. maximowicziana* een inmiddels oude ver-

Agave maximowicziana

vallen naam is en niet door Gentry wordt genoemd, maar in het boek van Berger is te vinden als synoniem met *A. polyacantha* ssp. *polyacantha*. *A. maximowicziana* is in 1890 beschreven naar een plant uit de Botanische tuin van St. Petersburg. Volgens de auteur zou hij verwant zijn met *A. densiflora*. *A. densiflora* is door Gentry weer ondergebracht bij *A. polyacantha*, dus het kringetje is rond, zou je denken. In het vrij recente boek van Egli is *A. densiflora* echter weer ondergebracht bij *A. mitis* var. *mitis* en *A. polyacantha* bij *A. evadens*. *A. evadens* is echter in het boek van Gentry niet te vinden. In het boek van Egli lezen we bij *A. evadens* dat " Falls der Name *A.*

Rechterpagina

De titelpagina van de catalogus van de verzameling van M. de Jonge van Ellemeet

CATALOGUE

DE LA COLLECTION, ABSEZ COMPLÈTE DES ESPÈCES CONNUES,

D'AGAVES,

Fourcroya's et Beschorneria's

ET DE QUELQUES AUTRES PLANTES

APPARTENANT A

M. DE JONGE VAN ELLEMEET;

ET QUI SERA VENDUE AUX ENCHÈRES, ENTRE AMATEURS
ET HORTICULTEURS,

MUNIS DE CE CATALOGUE,

à son château d'OVERDUIN,

A OOSTKAPELLE, LEZ MIDDELBOURG, PROVINCE DE LA ZÉLANDE,
ROYAUME DES PAYS-BAS,

PAR DEVANT

M. LE NOTAIRE L. L. WOUTERSEN,

RÉSIDENT A MIDDELBOURG,

Lundi le 22 Septembre 1873, à neuf heures de relevée

COLLECTIE
ALTORFFER

Documenten van de
Zeeuwse Delfstoffen

polyantha wirklich artgleich is, hatte er priorität!”

In dit verhaal hebben we het echter niet over *A. polyantha* maar over *A. polyacantha*, kortom we zijn hier nog niet mee klaar en hopen later eens met een compleet verhaal over deze Agave-groep terug te komen.

A. maximowicziana staat dus nog met zijn oude etiket in de verzameling van de V.U., waar op zich niets fout mee is. Beter een oude vervallen naam dan een verkeerde naam! Door Eggli (2001) wordt *A. maximowicziana* als een onduidelijke naam gezien. Misschien is dit verhaal voor deze naam een duwtje in de goede richting. Opmerkelijke is ook dat op het etiket staat dat de plant afkomstig is van Blijdorp.

Zou dit nog een origineel exemplaar zijn uit de verzameling van De Jonge van Ellemeet?

Hieronder volgt dan de catalogus. De speurneuzen onder ons kunnen hier veel gegevens uit halen.

Vooralsnog ga ik er van uit dat de verzameling van De Jonge van Ellemeet of geheel niet verkocht is of slechts een deel. Dit is gebaseerd op het feit dat bij de notaris niet bekend is hoeveel de verkoop heeft opgebracht. Later heeft zijn zoon waarschijnlijk een groot deel van de verzameling geschonken aan Diergaarde Blijdorp te Rotterdam.

Catalogus.

Van de vrij volledige verzameling van gekende soorten Agaves, Fourcroya's en Beschorneria's en enkele andere planten toebehorende aan:

M. de Jonge van Ellemeet

Die bij opbod verkocht zal worden aan liefhebbers en tuiniers voorzien van deze catalogus in zijn kasteel van Overduin in Oostkapelle in de buurt van Middelburg provincie Zeeland in tegenwoordigheid van M. de Notaris L.L. Woutersen verblijvend te Middelburg. Maandag 22 september 1873 te 9.00 uur.

Bericht.

Velen van mijn vrienden en vooral de agavenliefhebbers zullen zich verwonderen dat ik het besluit heb kunnen nemen te scheiden van een verzameling, die gedurende zovele jaren mijn genoegens heeft gegeven en die al mijn vrije tijd heeft bekoord.

Maar ik vraag U, is het niet verkieslijk deze planten in goede staat te zien overgaan in andere handen dan deze te zien wegwijnen en sterven bij gebrek aan zorgen.

Ik ben inmiddels een zestiger en dank de hulp van werklieden, die sedert dertig jaar mij hebben bijgestaan in mijn teelten.

Wij kunnen niet meer voldoen met de planten, waarvan meerdere buitengewone afmetingen hebben, binnen te brengen tegen de winter en buiten te zetten in de lente.

Er rest mij te getuigen van mijn levendige erkenning aan allen die gedurende vele jaren hebben geholpen mijn inspanningen om te bewijzen dat in de provincie Zeeland op 5 minuten van de Noordzee er aan de voet van de duinen men er kan in lukken planten van tropische herkomst te laten groeien en bloeien.

Verkoopvoorwaarden

Niemand zal worden toegelaten tot de verkoop, tenzij voorzien van deze catalogus. De verkoop zal contant zijn, de kopers zullen 10 % meer betalen aan veilingkosten. Men zal ontvangen Ponden sterling voor 12 Hollandse Guldens. Franken voor 47,5 cent, shillings voor 60 cent, daalders voor 180 cent.

De laatste opbieder zal beschouwd worden als diegene die de goederen bij een veiling krijgt toegewezen. In geval van geschil, zal de partij onmiddellijk terug verkocht worden en indien de moeilijkheid zich herhaalt, zal het lot beslissen. Geen enkele klacht zal aanvaard worden na de veiling van de loten.

De planten zijn zo goed mogelijk verzorgd, eenmaal gekocht zijn alle risico's en verliezen ten laste van de koper.

Alle planten moeten ingepakt en verzonden worden door de koper binnen een termijn van twee weken na de verkoop.

De verkoop gebeurt bij opbod in Franken door een deurwaarder. De eigenaar behoudt het recht om loten samen te stellen en exemplaren te koppelen naar zijn zin. Hij is niet gehouden de nummering van de Catalogus te volgen.

Alle planten op weinige uitzonderingen na, zijn sedert drie jaar in Indische houten tonnen gezet voorzien van koepels en handvaten van goed ijzer. Ze zijn geschilderd met olieverf zonder kleur.

De ontwatering van de planten is goed verzorgd. Voor verdere informatie kan men een catalogus bekomen, men kan zich wenden tot de eigenaar ofwel de Notaris L.L. Woutersen, Vlasmarkt te Middelburg.

De bezichtiging van de planten kan men elke dag doen op elk uur vanaf vandaag, mits men zich aankondigt in kasteel "Overduin", of wel bij de hoofdtuinman.

Ik heb bij de ordening van mijn Agaven het systeem van M. de luitenant Generaal G.M. Jacobi gevolgd.

De titel van het geschrift van zijne excellentie is 'Nachtrag zu den verzuch einer systematischen Ordnung der Agaven' Breslau. Druck von Grass, Barth et Comp.(W.Friedrich)

Het bevindt zich gedeeltelijk in "Le Hamburger Gartenzeitung" van M. Otto Ann 1864 -1867, gedeeltelijk in de uitgave kort geleden afzonderlijk gedaan.

Zie nog Prof. Karl Koch's Wochenschrift 1864, bladzijde 161 in het jaar 1871. Bladzijde 289; La Belgique horticole, maart, april, mei en juni 1871 bladzijde 115 volgens Prof. E. Morren.

Observaties bij de verkoopcatalogus:

1. filifera Salm. Tussen de filifera's zijn de verschillende variëteiten niet aangeduid. Een welgekende plantenkweker heeft mij 2 exemplaren bezorgd

2. filamentosa Salm, die hij had aange-

boden in zijn catalogus als gepanacheerd. Het waren gewoon de afdrukken van jonge bladeren. Echt charlatanisme wat tuinbouw betreft. Ik geloof een dienst te bewijzen aan deze ridderlijke verkoper door zijn naam maar voor mij zelf te bewaren.

3. schidigera Lem. Ik zou er niet voor durven instaan dat mijn *A. schidigera* Lem. echt zijn. Het schoonste gekende exemplaar bevindt zich in de rijke verzameling van M. de Baron de Kerckhove d'Ousselghem te Gent. De krullen die karakteristiek zijn voor deze soort zijn minder kenmerkend bij mijn exemplaren. Niettemin verschillen ze van *A. filamentosa* s. *fiffera major*.?????

4. verschaffeltii M.J.Verschaffelt in Gent heeft zijn naam gegeven aan deze variëteit, die ik beschouw als *A. lophantha*

5. lophantha Schiede. Een echt exemplaar dat Besserer mij verkocht heeft in 1868 bij zijn terugkeer in Europa.

6. assortiment; Zaaresultaat van *Lophantha* en van *Xylacantha* bij M. van K. van Ousselghem en te koop gesteld door M.J.V.

7. univitta Haw. Karatto Mill. Ik druk niet op de variëteiten die de Belgische Tuinbouw meent waar te nemen bij de exemplaren 1 t/m 5.

8. splendens Jacob. Opmerkelijke soort door de afwezigheid van stekels bij jonge bladeren. Ik heb deze variëteit in 1876 van M Cels te Parijs verkregen.

9. univittata in Wochenschrift in de catalogus onder nr.9 vinden we de naam heteracantha. Variëteit door M.J. Verschaffelt in de handel gebracht onder deze naam. Lijkt op heteracantha indien het geen jonge *A. splendens* Jacob is. Zie verder nr. 81.

10. ghiesbrechtii Lem & Ottonis Hort Te koop gesteld onder deze naam door M.J.V. Volgens mij is dit een variëteit van *A. heteracantha*

11. horrida Lem Met donkergroene bladeren; lijkt op *A. lophantha* met grote afmetingen.

12. grandidentata Hort Belg. Met meer

blauwachtige bladeren en de stekels zoals van *A. xylae*.

13. xylacantha Salm Introductie van M. Besserer in 1868.

14. Kochii Jac. Fruher amurensis Benaming van M.J.V. te Gent

15. kerckhovei Lem Zeer schoon exemplaar van een bewonderenswaardige soort.

16. Ik zie geen verschil.

17. applanata Lem Evenmin aan dit exemplaar van M. Cels

18. ???????? Prachtige soort, onbekend bij M. de Generaal von Jacobi, die haar heeft beschreven en benoemd in Overduin. Zij komt uit de verzameling van Muilman te Baarn in 1870. De beschrijving bevindt zich in de "Zweiter Nachtrag" von G.A. von Jacobi blz.63.

19. ???????? Afkomstig van de verzameling van M. Demoulin a Mons (Bergen)

20. mitraeformis Hort Exemplaar met een statig uiterlijk.

21. atrovirens Zeldzaam en zelfs uniek exemplaar van *A. atrovirens*. Gepanacheerd met zeer brede gele randen. De afwezigheid van stekels aan het uiteinde van de bladeren wijst de soort aan. Ik heb de soort 2 vuisten groot voor 150 Frank gekocht. = *salmiana varigata*

22. ???????? Dit exemplaar is de echte *A. mill* Haw. Die meerdere tuinbouwers verwarren met soorten met gepanacheerde bladeren.

23. ???????? Exemplaar met versierkunst en buitengewone schoonheid. De in verschillende richtingen gebogen bladeren vlechten ineen en zijn van een zeldzame sierlijkheid.

24. ???????? van de verzameling van M. Bonnet te Lyon.

25. schlechtendalii Jac? Ik heb de zelfde soort gevonden samen met M. van Jacobi in Versailles in het restaurant Barbotte in het paviljoen van Henry de 4e in St. Germain en Laye nabij Parijs. (je kunt daar nog steeds goed eten) Men vindt de beschrijving in de Nachtrage Blz. 26. De afmetingen zijn reusachtig groot in St Ger-

main. (helaas niet meer aanwezig)

26. atrovirens Karw Men beweert dat dit Exemplaar heeft deel gemaakt van de rijke verzameling van M van der Vinne te Brussel, verkocht bij opbod voor enkele jaren. Het is zeker dat het een plant met grote afmetingen is, waarvan de dracht gelijkt op *A. ferox* Koch.

27. lehmannii Hort Zeer zeldzame soort, ontdekt in de rijke verzameling van M. Margret in Mons (Bergen) waarvan ik geen gelijkwaardig exemplaar gevonden heb, noch in Frankrijk, noch in Engeland. Zij vereist veel zorg in de winter, want de bladeren gevuld met sap, waarvan de inboorlingen de likeur Mescal destilleren. zijn vlug aan het rotten.

28. coarctata 4 exemplaren van deze mooie soort met loodkleurige bladeren en gedraaide stekels in de beste conditie.

29. jacobiana? Al deze exemplaren verschillen, hetgeen niemand die de uitgebreide verzameling van variëteiten van *A. verschaffeltii* van M. de Kerchove te Ouselghem kent.

30. salmiana Otto Dit exemplaar heeft 2 jaar geleden gebloeid te Overduin. Vandaag is de kruin bedekt met bulbillen.

31. ???????? Onbekende plant met een zeer mooie dracht uit de verzameling Muihnan vanwaar zij haar naam heeft meegekregen. Zij moet haar plaats vinden tussen *A. Americana* en *A. salmiana*

32. tehucanensis De gelijkwaardige van deze soort heeft gebloeid in 1872 te Overduin. De bloeistengel langer dan 5 meter is nog te zien in mijn kamer.

33. ???????? Deze groep agaven met bladeren met grote kleurafwijkingen lijken veel op elkaar maar hebben verschillende benamingen.

34. ???????? Ik heb dit exemplaar uit Leipzig ontvangen als *A. karwinskii* Zucc. Waarmee het niet de minste gelijkenis heeft. M. von Jacobi en ik hebben de plant herhaaldelijk aanschouwd, nadat wij geen gelijke plant hebben gezien, noch in Kew, noch bij M. Saunders, noch in Frankrijk,

Agave ellemeetiana

Verzameling Jos van Roosbroeck

Foto Stef van Dort

België en Berlijn. Zijn wij akkoord dat deze soort deel uitmaakt van een nieuwe groep en gelet op zijn habitus overeenkomstig met de algemeen verbreide *Bromeliacee* hebben wij haar deze benaming gegeven. Zij vormt zelden uitlopers. De plant is versierd met groengele bladeren.

35. americana Het is bij vergissing dat deze 2 exemplaren geplaatst zijn in de groep van *A. subcoriaceae*, zij horen echter thuis in groep 2 van *A. carnosae*.

36. millerii Haw. Ik heb dit exemplaar ontvangen, in ruil van M. de Prof. Miquel van de Botanische Tuin van Utrecht. De plant was verwaarloosd, na twee jaar bloeide zij en heb ik meer dan 200 zaailingen verkregen waarvan er tientallen zijn verkocht. Zie nachtrag van Gen. Von Jacobi blz.33. 236a, 236b 236c 236d 236e = 10 exemplaren van *A. horizontalis*. Jacobi.

37. americana picta M. de Generaal van Jacobi, welke herhaaldelijk deze soort heeft gade geslaan, noemt deze plant een

unicum. Op blz. 36 van zijn Nachtrag. Met zekerheid hebben wij ze nergens terug gevonden tijdens onze agaven-omzwervingen.

38. ornata Jacob syn. aan laetevirens *marginata* Ik heb ze ontvangen onder de naam van M.J. Verschaffelt, die zegt ze bekomen te hebben bij de verkoop van Van der Vinne.

39. saundersii Hook M. von Jacobi heeft deze plant beschreven en een naam gegeven in Overduin. Zie zijn laatste uitgave zweiter Nachtrag.

40. cyanea hort. cyanophylla Jacob Een koppel zeer mooie sierplanten.

41. ???????? Een zeer kenmerkende varieteit die bladeren heeft van een totaal andere vorm dan de andere *A. attenuata* Hook.

42. ellemeetiana Jacobi Het is in Parijs, dat men de welwillendheid heeft gehad mijn naam te geven aan deze Agave. Beschreven door de heren K.Koch en

G.A. von Jacobi waarvan de exemplaren zeldzaam zijn, want zij geeft weinig uitlopers en omdat zij slechts gebloeid heeft bij W.Saunders in Raygate in de buurt van Londen die de bloei heeft getekend zie zijn geschrift *Refagium botanicum*, Londen 1869 Vol. 3 deel 1 september 1869 pagina 163. Buiten dit exemplaar heb ik er slechts 1 gekend in Berlijn, 2 in Utrecht en 2 in België.

Vervolgens gaat de lijst van observaties verder met *Beschorneria's* en *Furcraea's* die we hierbij niet afdrukken.

Literatuur:

- Alsemgeest, W. (2002): Ervaringen met agaven in cultuur (2). *Succulenta* 81(3), p.106.
- Baker F. G. (1879): *Succinto della Monografia delle Agave*. (vertaald uit het engels door V.Ricasoli). Firenze. (uit : Bull. Soc. Toscana Orticoltura IV, 1879).
- Berger A. (1915): *Die Agaven. Beiträge zu einer Monographie*. Jena.
- Breitung, A.J. (1968): *The Agaves. The cactus and succulent journal 1968 Yearbook*
- Catalogue de la collection, assez complete des especes connues D' Agaves Fourcroya's et Beschorneria's et de quelques autres plantes appartenat a M.de Jonge van Ellemeet. Equi sera vendue aux encheres, entre amateurs et horticulteurs , munis de ce catalogue a son chateau d "OVERDUIN , a Oostkapelle, lez Middelburg, province de la Zelande Royaume _des PayBas par devant M. Le Notaire L.L. Woutersen residant a Middelbourg lundi le 22 Septembre 1873, a neuf heures de relevee.
- Curtis Botanical Magazine.
- Eggl, U. (2001): *Sukkulentlexikon Band 1. Einkeimblattrige Pflanzen (Monocotyledonen)*. Stuttgart.
- Garcia-Mendoza, A. (2002): *Distribution of agave (Agavaceae) in Mexico*. C.& S.J. (U.S.) 74 (4) :178.
- Gentry, H. S. (1982): *Agaves of Continental North America*. Tucson.
- Houten, J.M. van den - (1927): *Vetplanten*. Rotterdam.
- Irish, M. & G. -(2000): *Agaves, Yuccas and Related Plants, a Gardeners guide*. Portland.
- Jacobi G.A. von - (1865, 1867): *Versuch zu einer systematischen Ordnung der Agaven*. Hamburg. *Gart. Blumenzeitung* 21 (10):457 en 23 (8):361-362.
- Jacobsen, H.(1960): *Handbook of Succulent Plants* 3 vols. London.
- Janse, J.A.(1977): *Agave ellemetiana Jac. Succulenta* 56 (3): 69 -71.
- Koch, K. (1871): in: *Wochenschrift Ver. zur Beförderung des Gartenbaues in den Konigl. Preussischen Staaten für Gartnerei und Pflanzenkunde* no 35.
- Nagtglas, F. (1889): *Levensbericht Jhr. Mr. W.C.M. de Jonge van Ellemeet. Overdruk uit de Levensberichten van de maatschappij van Nederlandsche letterkunde te Leiden 1888 -1889*. Leiden.
- Rijke, T. de - & Spee, B. (1996): *Een agave met zijn wortels op Walcheren. Agave ellemetiana. Zee-culenta* 5 (okt.): p. 6-8.
- Trelease. W. (1920): *Contr. U.S. Nat. Herb.* 23: 134.
- Ullrich, B. (1991): *Agavensystematik für das IOS-Lexicon* (1. Vorschlag).
- Ullrich, B. (1992): *In Memoriam Elio Mengarelii*. *K.u.a.S* 43 (7):156.
- Ullrich, B. (1993): *Agaven, Illustrationen blühender Exemplare bis 1800. Palmengarten Sonderheft* 21.
- Westendorp - Frikkee, D., Horst.A.J.v.d., Jongepier.J.P. (1989): *Tuinen en Landschappen van Zeeland. Alphen a/d Rijn*.

Agave Websites

<http://www.agavaceae.com>
<http://groups.msn.com/agaveweb/>
<http://public.fotki.com/maarten/>
<http://www.clubs.nvcommunity/default.asp?club--agaveData>
<http://groups.yahoo.com/group/agaveforum/>

Met dank aan Irvana Richter, Duitsland; Gottfried Gutte, Duitsland; Jos Van Roosbroeck , België; Roy Mottram, Engeland; Maarten van Thiel, Theo van 't Walderveen, Bertus Spee , Tonnie de Rijke, Stef van Dort en Albert Hofman, die mij met raad en daad hebben bijgestaan om bovenstaand speurwerk zo veel mogelijk te vervolmaken.

**Stadhouderslaan 3,
3417 TT Montfoort**

AF EN TOE EEN SCHEUTJE WATER.....

Wolter ten Hoeve

Het begint al wat later op de middag te worden als we in de omgeving van Yerbaniz nog een stop besluiten te maken. 's Ochtends zijn we uit Sombrerete vertrokken, een stadje met een mijnwerkersverleden in het westen van de staat Zacatecas, en via allerlei omwegen en ettelijke stops zijn we uiteindelijk op de oude weg van Durango naar Gómez Palacio terechtgekomen. We rijden iets ten zuiden van Yerbaniz door een volkomen vlak gebied met een op het oog behoorlijk cactusvriendelijke begroeiing. Vandaar dat we hier nog even willen rondneuzen. Dit wordt weer een typische McDonald stop, zo kwalificeerde ik namelijk die stops waarbij je bij wijze van spreken met de auto tot bij de cactussen kunt komen.

De lucht begint er in de verte echter dreigend uit te zien en de donkere wolken lijken zich in onze richting uit te breiden. We gaan de auto uit en het veld in, het is nu immers nog droog. Tussen de spaarzaam aanwezige struiken en het magere gras vinden we al snel leuke planten. Zo komen we een mooie vorm van *Coryphantha poselgeriana* en *Thelocactus heterochromus* tegen, naast de natuurlijk onvermijdelijke opuntia's. Ook vinden we *Mammillaria gasseriana* (door anderen *M. stella-de-tacubaya* genoemd). Deze soort wordt hier wel 6 cm in doorsnee. Middendoorns treffen we bij de planten van deze populatie niet aan. Verder naar het noorden vinden we de volgende dagen vormen van *M. gasseriana* met een gehaakte middendoorn.

Het statief wordt in stelling gebracht om een aantal mooie macro-opnamen te maken. Terwijl ik druk bezig ben met het maken van foto's beginnen de eerste regendruppels al te vallen. Een tijdje later zijn we echt in de regen aan het

fotograferen want dit is toch wel een heel leuke lokatie. Als het nog harder begint te regenen wordt het tijd om de beschutting van de auto op te zoeken. Dat kost nog even wat moeite want in een volkomen vlak terrein ben je tussen allerlei struiken verdwaald voor je er erg in hebt. Gelukkig zijn in de verte elektriciteitsmasten te zien en daar loopt ook de weg. Eenmaal in de auto gaan we verder noordwaarts naar Cuencamé. Het regent dat het giet en van de interessante omgeving zien we alleen wat vage details.

Aan de noordkant van Cuencamé vinden we een geschikt hotel om te overnachten. Na een tijdje is het weer droog (en ook donker) geworden en we lopen het stadje in om ergens te gaan eten. Aan het busstation zit een restaurantje gekoppeld en daar kunnen we wat te eten krijgen. De bediening is maar zo, zo. Het lijkt er op dat de jongedame het lastig vindt dat er op deze avond nog klanten komen. Waarschijnlijk had ze plannen om te gaan stappen en nu

Mammillaria theresae

Foto Wolter ten Hoeve

toen moest ik vanaf de voet van de Coneto-pas naar de pashoogte lopen omdat de onverharde weg niet met een VW-busje te berijden was, maar nu is men bezig om de weg te verharren en is de weg al geëgaliseerd en flink verbreed zodat we met onze VW-bus tot aan de pashoogte kunnen rijden. Hier op 2300 meter hoogte groeit *M. theresae* (daarnaast ook *M. longiflora*). Omdat het nog steeds wat miezert blijven sommigen van onze groep (bestaande uit Anjo en Coby Keizer, Dick Munniksma, Bertus Spee, Henk Viscaal en ondergetekende) in het busje zitten. Maar als de plantjes gevonden worden komt toch iedereen het busje uit om foto's te nemen. Hier heeft het ook

is er een stel buitenlanders dat haar planning voor die avond in de war gooit.

Wij krijgen toch onze broodnodige calorietjes binnen en wandelen na de maaltijd terug naar ons hotel. Van een goede nachtrust kunnen we echter niet genieten want er breekt een enorm onweer los. Het regent die nacht heel erg veel en de volgende ochtend regent het af en toe nog erg hard. Ons plan was om via Peñón Blanco een onverharde weg te nemen naar San Juan del Rio maar dit plan moeten we laten varen omdat de onverharde wegen door al die regen onbegaanbaar zullen zijn. In San Juan del Rio komen we wel, maar via een omweg over verharde wegen. De hele tijd regent het, soms zachtjes, soms keihard, en daarom maken we geen stops om te zoeken naar cactussen.

Vanuit San Juan del Rio gaan we over een verharde weg naar de Coneto-pas om daar te zoeken naar *Mammillaria theresae*. Het lijkt af en toe wat lichter te worden maar helemaal droog is het nog steeds niet. Een jaar geleden was ik hier ook en

hard geregend want sommige *theresae*'s staan met natte voeten. Wat verder omhoog klauterend vind ik zelfs een groep van 20 plantjes die in een grote plas met water staat. Sommige plantjes staan zelfs helemaal onder water, zoals uit de bijgevoegde foto blijkt. Het geheel maakt op mij een onuitwisbare indruk, zoveel water om die plantjes heen.

M. theresae staat bekend als een soort waarvan de zaden erg moeilijk kiemen. Maar als je deze gezonde plantjes op de typevindplaats zo onder water ziet staan (en dat zal wel eens vaker gebeuren), vraag je je af of zo'n waterbad dan misschien de ideale kiemomstandigheden zijn voor deze soort.

Een aantal dagen later komen we in een woestijngebied waarvan grote delen door al die regenval onder water staan. Maar dat is weer een heel ander verhaal!

**Vreebergen 2,
9403 ES Assen,
w.ten.hoeve@hetnet.nl**

ACANTHOCALYCIUM, VERLEDEN EN HEDEN

(SLOT)

Ton Pullen

4. Checklist van de eerstbeschrijvingen in *Acanthocalycium*.

Zij staan in chronologische volgorde en onder de geslachtsnaam waaronder zij als eerste beschreven zijn. De vetgedrukte naam, waarnaar wordt verwezen is de nu geldende, dat wil zeggen door Hunt c.s. geaccepteerde naam. Tevens is de betekenis van de soortnaam vermeld.

Echinocactus spiniflorus K.Sch. Gesamtbeschr. Nachtr. p. 88-89, 1903.

[spiniflorus = met bedoornde bloem] →

A. spiniflorum (zie afb. 5 en 6 vorige nummer).

Echinocactus chionanthus Speg.

Cact. Plat. Tent. p. 499, 1905. [chionanthus = met sneeuw witte bloem] → **Echinopsis thionantha**

Echinocactus thionanthus Speg.

Cact. Plat. Tent. p. 499, 1905. [thionanthus = met zwavelgele bloem] → **Echinopsis thionantha**.

Echinopsis klimpeliana Weidl. & Werd. Zeitschr. F. Succ III - 9 p.175, 1927. [klimpelianus = vernoemd naar Georg Klimpel, Duits cactuskweker uit Berlijn] → **A. klimpelianum** (zie afb. 7 en 8 vorige nummer).

Echinopsis violacea Werd.

Notitzbl. Bot. Gart. Berlin XI p.18, 1931. [violaceus = violet] → **A. spiniflorum** (zie afb. 2 t/m 4 vorige nummer).

Acanthocalycium peitscherianum

Backbg. Kaktus ABC p.225, 1935. [peitscherianus = vernoemd naar 'Garteninspektor' Peitscher uit Jena] → **A. klimpelianum**.

Afb. 9 *Acanthocalycium variiflorum* (= *A. ferrari*), bloemdoorsnede

Neochilenia andreaeana Backbg. K.u.a.S 10 - 3, p.38, 1959. [andreaeanus = vernoemd naar G. Andreae, Duits cactuskweker (1895-1970)] → **Eriosyce andreaeana**.

Pyrrhocactus griseus. Die Cactaceae VI p.3906, 1962. [griseus = grijs] → **Echinopsis thionantha**.

Acanthocalycium griseum var. *rubriflorum* Backbg. Die Cactaceae VI p.3906, 1962.

Acanthocalycium brevispinum Ritt. Taxon 13 - 4 p. 144, 1964. [brevispinus = met korte doorns] → **Echinopsis thionantha**.

Acanthocalycium glaucum Ritt. Taxon 13 - 4 p.143, 1964. [glaucus = grijsgroen] → **Echinopsis glaucina**.

Acanthocalycium variiflorum Backbg.

Kakteenlexikon p.57, 1966. [variiflorus = met verschillende bloemkleur] → **A.**

Afb. 10: Acanthocalycium variiflorum (=A. ferrarii)

ferrarii.

Acanthocalycium aurantiacum Rausch.

K.u.a.S 21 - 3, p.45, 1970. [aurantiacus = oranje] → ***Echinopsis glaucina***.

Acanthocalycium ferrarii Rausch. Succulenta 55 - 5 p.81, 1976. [ferrarii = vernoemd naar Omar Ferrari, Argentijns cactusverzamelaar].

Acanthocalycium catamarcense Ritt.

Kakteen in Südamerika Band 2 p.465, 1980. [catamarcense = vernoemd naar de Argentijnse plaats/provincie Catamarca] → ***Echinopsis thionantha***.

Lobivia thionantha var. *munita* Rausch.

Lobivia '85 p.154, 1985. [munitus = weerbaar] → ***A. ferrarii*** (?).

Lobivia thionantha var. *erythrantha*

Rausch. Lobivia '85 p.155, 1985. [erythranthus = met rode bloem] → ***Echinopsis thionantha*** (?).

Lobivia spiniflora var. *macrantha* Rausch.

Lobivia '85 p.158, 1985. [macranthus = met grotebloem] → ***A. spiniflorum***.

5. Obscure namen

De volgende namen zijn opgedoken in zaadlijsten en in collecties. Voor zover bekend zijn zij niet officieel beschreven.

A. horridum Knize n.n. Waarschijnlijk is dit een *Echinopsis* spec.

A. nigrospinum Knize n.n. Ook dit is een *Echinopsis* spec.

A. copiapoidea n.n. Voor zover ik kan nagaan niet officieel beschreven, maar deze naam is in veel zaad- en plantlijsten te vinden, evenals de afgeleide naam *A. thionanthum* var. *copiapoides*. Het zou gaan om planten, die iets weg hebben van een *copiapo*.

A. munitum. Deze naam komt in diverse zaadlijsten voor, met veldnummer DH 10. (Een veldnummer van Dieter Herzog, Cafayate). De plant zou afkomstig zijn uit de Cerro Zorrito en oranje-rode bloemen hebben. Een tweetal planten die ik van deze 'soort' bezit bloeit overigens geel (zie afb. 12), hetgeen in overeenstemming is met Rausch' diagnose. Een zaailing,

die voor het eerst bloeide in de zomer van 2003, gaf een rode bloem te zien (zie afb. 13)! Deze naam is terug te voeren op *Lobivia thionantha* var. *munita* Rausch.

Bij mijn weten is de officiële naamcombinatie naar *A. munitum* nergens gemaakt. Overigens zien we nog wel eens de (begrijpelijke) spelfout 'minutum' in plaats van 'munitum'. Mijns inziens hoort deze plant onder *A. ferrarii* (zie afb. 12).

A. glaucum var. *rubriflorum* n.n. Deze naam heeft in de zaadlijst van Gebr. de Herdt gestaan, evenals in de zaadlijst van Piltz. Volgens de naam zou deze plant rode bloemen hebben.

A. peitscherianum var. *longispinum*. Deze naam komt voor in de zaadlijst van Ludwig Bercht. Voor zover mij bekend niet officieel beschreven; het lijkt erop, dat dit een plant met wat langere dorens betreft.

6. Diagnose van het geslacht Acanthocalycium

Zoals boven al opgemerkt is, was de oorspronkelijke beschrijving van het geslacht buitengewoon summier. Daarom hier de uitgebreide beschrijving, zoals die voor-

komt in Anderson (2001), in vertaling:

Plant gewoonlijk enkelvoudig, bol- tot kort zuilvormig, met ingezonken schedel. Bleek- tot donkergroen, 10 - 15 cm in doorsnede. Ribben 16 - 20, scherp, enigszins geknobbeld. Areolen op onderlinge afstand van 1-2 cm, geelbruin. Doorns 10 - 20, recht, naald- of priemvormig, buigzaam, geel tot bruin, met donkere top, met het ouder worden grijzend. Bloemen nabij het groeipunt, overdag geopend, rechtop, trechter- tot klokvormig, roze tot wit, tot 4 cm lang en in doorsnede; bloembuis voorzien van wollige schubben, die uitlopen in doorns. Vrucht bolvormig, verticaal openspringend, tot 1 cm in diameter, geschubd. Zaden bruin of zwart, eivormig, met een smal verzonken hilum. Verspreiding: Argentinië.

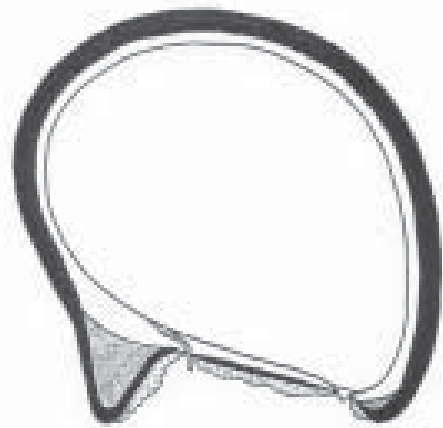
Merkwaardig is, dat de bloemkleur in de geslachtsdiagnose rose - wit luidt, terwijl exemplaren van *A. ferrarii* geel, goudgeel, oranje of rood kunnen bloeien. Een tweede opmerking betreft de plaats waar de bloemen ontstaan: In de diagnose wordt deze plaats als 'nabij de schedel' beschreven, terwijl bij sommige exemplaren de bloemen veel meer van opzij komen, zoals bij sommige *lobivia*'s, een verschijnsel dat iedereen kan zien, maar dat nergens in de literatuur genoemd wordt.

7. De zaden van *Acanthocalycium* (door Rob Bregman)

Beschrijving:

Min of meer eivormig tot ovaal, aan de rugzijde zwak gekield, 0,8-1,4 mm lang, 0,9-1,3 mm breed, 0,8-1,1 mm dik, matzwart, meestal grotendeels bedekt met een grijsbruin tot okerkleurig, onregelmatig gescheurd en geplooid vlies. Testa hard, tamelijk dik; cellen even lang als breed (isodiametrisch), afgeplat bolvormig (plano-convex); cuticula sterk geplooid. Hilum rond tot breed-ellipsvormig, kratervormig verdiept, geelwit tot okerkleurig.

Embryo ovaal tot bijna bolvormig, cotylen zeer klein; perisperm afwezig.

***Acanthocalycium violaceum* P 110 (= *A. spiniflorum*). Lengtedoorsnede zaad, rugzijde rechts.**

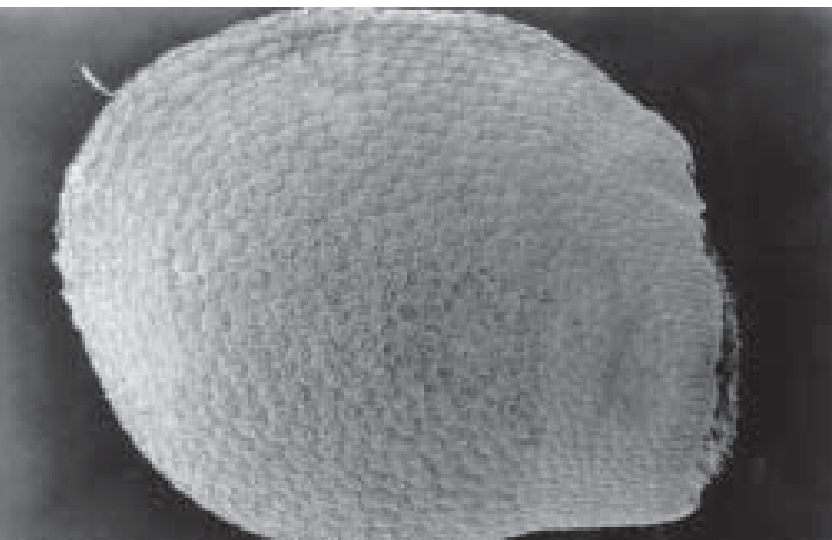
***Acanthocalycium violaceum* P110 (= *A. spiniflorum*). Embryo.**

Opmerkingen

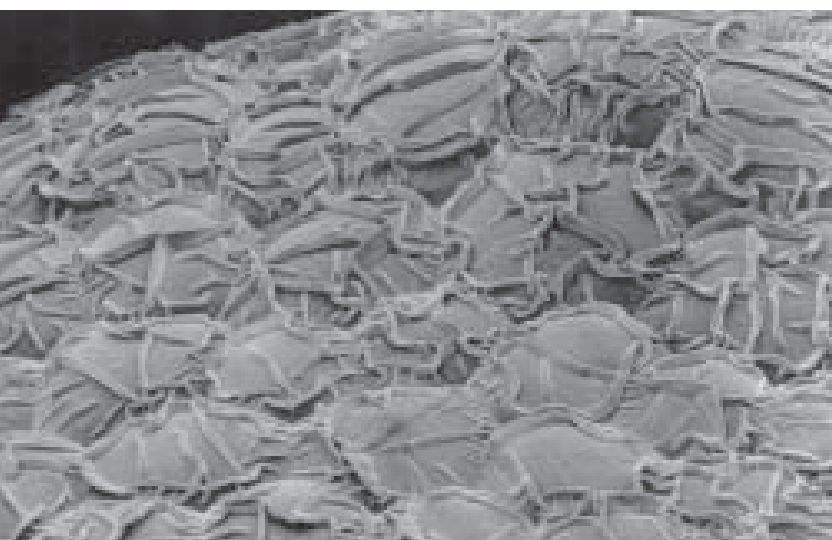
De zaden van *acanthocalyciums* bezitten geen unieke kenmerken waardoor men ze van andere geslachten kan onderscheiden. Een aantal *Echinopsis* (*Lobivia*)-soorten (en niet alleen de soorten die vroeger ook tot *Acanthocalycium* werden gerekend!) vormen eenzelfde type zaden. Bovenstaande beschrijving is dus zowel voor *Acanthocalycium* sensu Backeberg als voor *Acanthocalycium* sensu Hunt van toepassing.

Binnen het geslacht *Acanthocalycium* hebben de meeste zaden de typische

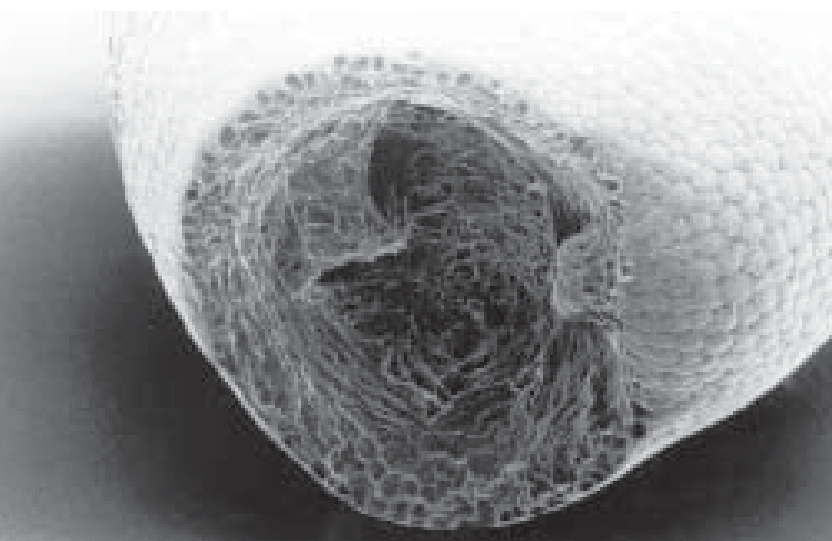

Acanthocalycium klimpelianum P 120. SEM-opname van het zaad, zijaanzicht, rugzijde boven, vergroting 65x

Acanthocalycium klimpelianum P120. SEM-opname van het zaad, detail testa, vergroting 350x

Acanthocalycium klimpelianum P120. SEM-opname van het zaad, hilum, micropyle rechts, vergroting 65x

perkamentachtige, gekreukelde laag op de testa. Daardoor hebben de zaden een bruine kleur. De testa zelf is mat-zwart. Dit bruine vlies blijkt de wateropname bij de kieming te verbeteren, zoals o.a. bij zaden van *Acanthocalycium glaucum* is aangetoond (Bregman 1999).

Slechts één soort, *A. klimpelianum*, heeft zo'n laagje niet. De zaden van deze soort zijn dan ook zwart. Frappant is dat *A. peitscherianum*, een plant die nu tot *A. klimpelianum* wordt gerekend, de "normale" bruine zaden met een vlies heeft. Dit is een sterk argument om *A. peitscherianum* niet zo maar als synoniem van *A. klimpelianum* te beschouwen, dus zou *A. peitscherianum* de status van variëteit of ondersoort moeten krijgen.

De structuur van *Acanthocalycium*-zaden wijst op een hoge mate van evolutionaire ontwikkeling binnen de familie Cactaceae. Het bovengenoemd laagje op het zaad, de afwezigheid van perisperm en het bijna bolvormige embryo met bijzonder kleine cotylen zijn kenmerken die als hoogontwikkeld worden beschouwd.

Voor het bestuderen van de zaden van *Acanthocalycium* zijn de volgende zaadmonsters gebruikt:

A. brevispinum: Clichéfonds Succulenta 1980, P 45.

A. ferrarii: Clichéfonds Succulenta 1993.

A. klimpelianum: Bot. Tuin Hamburg 1980, P 91, P 120, Clichéfonds Succulenta 1993.

A. peitscherianum: P 114, P 208, LB 364.

A. variiflorum: P 48, P 48-a, P 149.

A. violaceum: P 110, P 204, LB 371, LB 465.

Bestudeerd materiaal dat nu tot *Echinopsis* wordt gerekend

A. chionanthum: P 67.
A. glaucum: P 143, P 394, eigen plant.
A. griseum: P 49, P 144.
A. munitum: DH 10.
A. thionanthum var. *brevispinum*: P42.
A. thionanthum var. *copiapoides*: P54.

8. De soorten

Zoals hierboven al gemeld is worden er volgens de huidige stand van zaken 3 soorten erkend.

Deze zullen hieronder nader besproken worden.

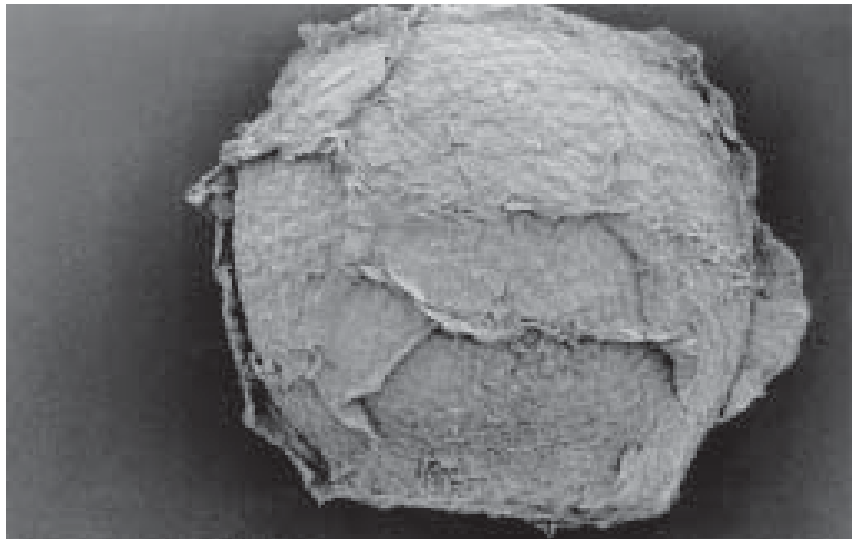
I. *Acanthocalycium spiniflorum* (K.Sch.) Backbg.

Syn.: *Echinocactus spiniflorus* K.Sch.
Spinicalycium spiniflorum (K.Sch.)
 Fric nom.inval.
Echinopsis spiniflora (K.Sch.) Berg.
Echinopsis violacea Werd.
Acanthocalycium violaceum
 (Werd.) Backbg.
Lobivia spiniflora (K.Sch.) Rausch
Lobivia spiniflora var. *violacea*
 (Werd.) Rausch

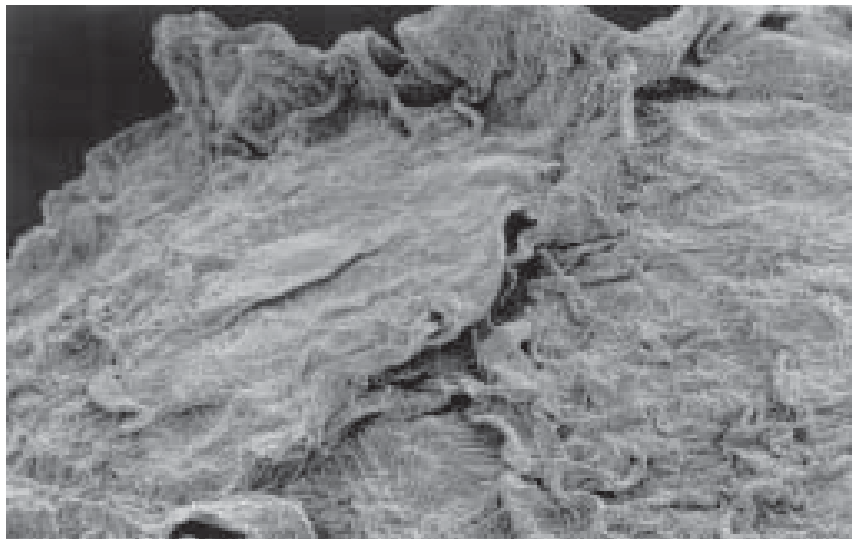
Zoals reeds gemeld is dit de typeplant van het geslacht.

Beschrijving

Plant meestal enkelvoudig, niet spruitend, bolvormig, soms wat hoger dan breed, met ingezonken schedel. Kan een hoogte van 60 cm bereiken, maar blijft meestal korter, bij een diameter van 10 - 15 cm. Ribben 15-20. De areolen dragen 10-20 rechte, naaldvormige, gele tot bruine doorns met donkere punt. Oudere doorns vergrijzen. Er is geen onderscheid te maken in rand- en middendoorns. De bloemen, die dichtbij de schedel ontstaan, zijn tot 4 cm lang, bij een diameter van 3-4 cm, wit tot roserood van kleur. De bloembuis is dicht bezet met doornachtige schubben. Zaad bruin (mat-zwart met bruin vlies); hilum

Acanthocalycium variiflorum P 48a (=A. ferrarii). SEM-opname van het zaad, zijaanzicht, rugzijde rechts, vergroting 45x

Acanthocalycium variiflorum P 48a (=A. ferrarii). SEM-opname van het zaad, detail testa, vergroting 220x

Acanthocalycium variiflorum P 48a (=A. ferrarii) SEM-opname van het zaad, hilum, micropyle rechts, vergroting 65x

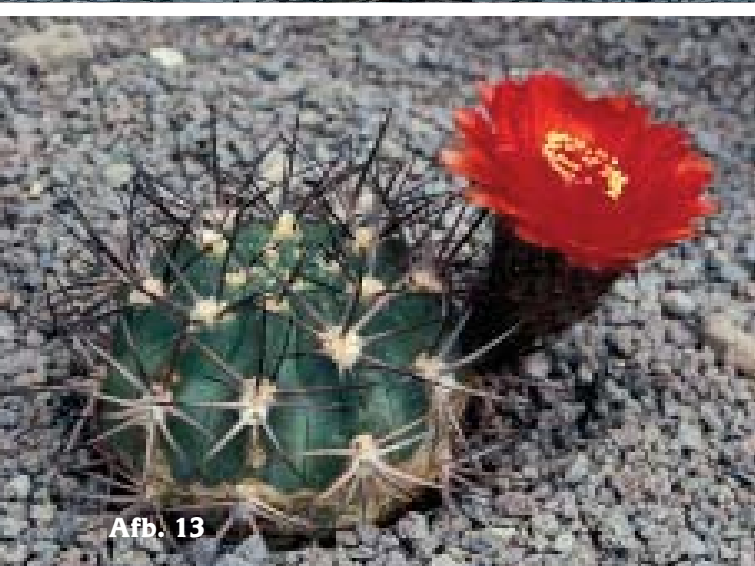
Foto's en tekeningen Rob Bregman

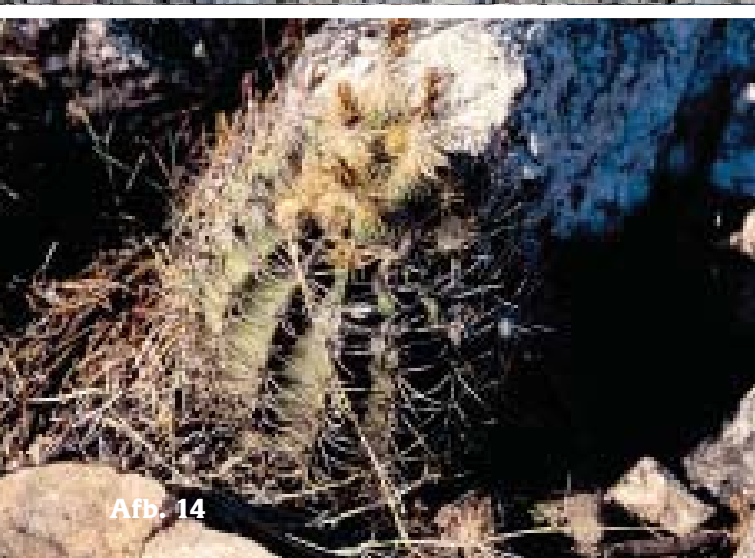
Afb. 11

Afb. 12

Afb. 13

Afb. 14

relatief klein, min of meer rond tot ovaal, okerkleurig.

Groeiplaats: Prov. Cordoba, Argentinië. Bercht (1999) vermeldt voor *A. spiniflorum* Sierra del Morro, prov. San Luis, ten zuidoosten van La Toma, op een hoogte van 1100 m. De vermelding 'Cordoba' zou op een misverstand berusten. Merkwaa- digerweise noemt Anderson (2001) slechts 'Cordoba, Argentina'.

A. violaceum, die we nu ook tot *A. spiniflorum* moeten rekenen, groeit meer naar het noorden, rond Villa Cura Brochero, Salsacete (Bercht, 1999).

II. *Acanthocalycium ferrarii* Rausch

Syn.: *Lobivia thionantha* var. *variiflora*

(Backbg.) Rausch

Lobivia thionantha var. *ferrarii*

(Rausch) Rausch

A. variiflorum Backbg.

A. thionanthum var. *variiflorum*

(Backbg.) Don.

Het is merkwaardig, dat de naam ferrarii hier prioriteit heeft gekregen boven variiflorum. De eerste dateert van 1976, de laatste van 1966. Het schijnt echter zo te zijn dat de naamgeving door Backeberg ongeldig was, dus is het *A. ferrarii* geworden. Dit is eigenlijk wel jammer, omdat de naam variiflorum meer over de planten zegt dan ferrarii.

Rausch is blijkbaar ook door de bocht gegaan: publiceerde hij deze plant in 1976 nog als species onder *Acanthocalycium*, in 1985 beschouwt hij haar als variëteit van

Afb. 11: *Acanthocalycium variiflorum* (=A. ferrarii), cultuurplant

Afb. 12: *Acanthocalycium munitum* DH 10 (=A. ferrarii)

Afb. 13: *Acanthocalycium munitum* DH 10, roodbloeiende vorm (=A. ferrarii), cultuurplant

Foto 11,12,13 Ton Pullen

Afb. 14: *Acanthocalycium violaceum* LB 465, bij Piedra Cuesta (=A. spiniflorum)

Foto Ludwig Bercht

Lobivia thionantha.

Beschrijving

Plant enkelvoudig, niet spruitend, bolvormig tot kort-zuilvervormig, tot 12 cm in doorsnede. Ribben 18. De areolen dragen 1-4 rechte, beige-bruine, middendoorns, die tot 15 mm lang zijn en 7 - 9 randdoorns, die een lengte tot 20 mm kunnen bereiken.

Bloemen, ontstaan wat meer opzij aan de plant dan bij de vorige soort, geel, oranje of rood, 5,5 cm lang en 5 cm in diameter. Vriucht ovaal, 10 mm lang en 8 mm in doorsnede. Zaad bruin (mat-zwart met bruin vlies); hilum breed-elliptisch, okerkleurig.

Groeiplaats: Tucuman, Argentinië.

III. Acanthocalycium klimpelianum (Weidl. & Werd.) Backbg.

Syn.: *Echinopsis klimpeliana* Weidl. & Werd.
Lobivia klimpeliana (Weidl. & Werd.) Berg.

Lobivia spiniflora var. *klimpeliana* (Weidl. & Werd.) Rausch

Acanthocalycium peitscherianum Backbg.

Acanthocalycium spiniflorum var. *peitscherianum* (Backbg.) Don.

Echinopsis peitscheriana (Backbg.) Friedr. & Rowley

Lobivia spiniflora var. *peitscheriana* (Backbg.) Rausch

Beschrijving

Plant enkelvoudig, niet spruitend, afgeplat bolvormig, tot 10 cm in doorsnede. Ribben ongeveer 19. De areolen dragen 1-4 rechte,

Afb. 15: *Acanthocalycium violaceum* LB 324 (=A. spiniflorum), standplaatsopname.

Afb. 16: *Acanthocalycium peitscherianum* var. *macrantha* LB 1228 (=A. klimpelianum), standplaatsopname.

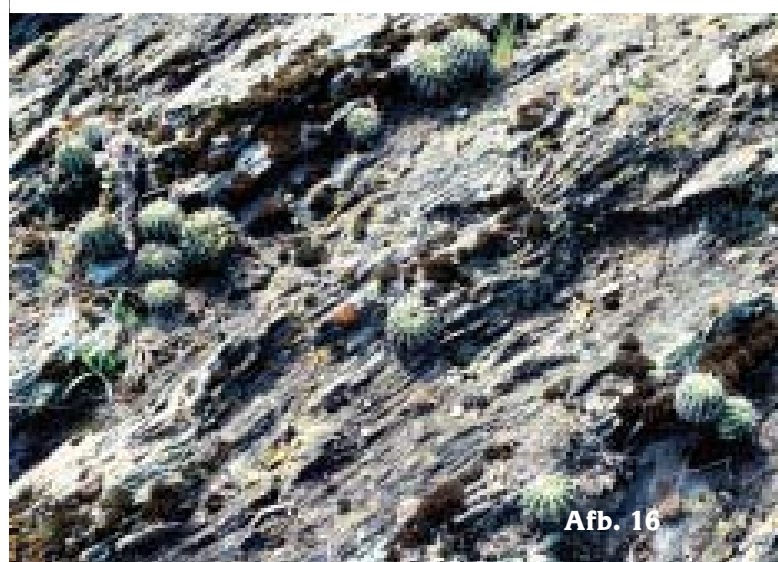
Afb. 17: *Acanthocalycium violaceum* LB 999 (=A. spiniflorum), 5 km ten noorden van Las Palmas.

Afb. 18: *Acanthocalycium peitscherianum* LB 1056 (=A. klimpelianum), standplaatsopname.

Foto 15,16,17,18, Ludwig Bercht

Afb. 15

Afb. 16

Afb. 18

bruine, middendoorns tot 6 mm lang. Er zijn 6 - 10 randdoorns. Bloemen wit, 3 - 4 cm lang. Zaad zwart, vaak aan de basis donker roodbruin; hilum rond tot ovaal, geelwit. *A. peitscherianum*, die hier als synoniem onder *A. klimpelianum* gesteld wordt, heeft, zoals boven omschreven, afwijkende zaden.

Groeiplaats: Cordoba, Argentinië.

9. Veldnummers

Hieronder volgt een lijst van veldnummers, waaronder acanthocalyciums in omloop gebracht worden. De namen zijn die, welke door de veldonderzoeker aan de planten zijn toebedeeld.

DH = Dieter Herzog; FR = Friedrich Ritter; LB = Ludwig Bercht; KH = Bruno Knutti & Christian Hefti; L = A.B.Lau; P = Jörg Piltz; WR = Walter Rausch.

DH 10	<i>A.munitum</i>
FR 3	<i>A.spiniflorum</i>
FR 458	<i>A.klimpelianum</i>
FR 968	<i>A.brevispinum</i>
FR 969	<i>A.catamarcense</i>
FR 970	<i>A.glaucum</i>
FR1085	<i>A.violaceum</i>
KH 133	<i>A.thionanthum</i>
KH 139	<i>A.brevispinum</i>
KH 150	<i>A.glaucum</i>
KH 202	<i>A.violaceum</i>
KH 288	<i>A.catamarcense</i>
L 444	<i>A.thionanthum</i> var. <i>variiflorum</i>
L 450	<i>A.thionanthum</i>
L 497	<i>A.aurantiacum</i>
L 574	<i>A.thionanthum</i>
LB 311	<i>A.spiniflorum</i>
LB 324	<i>A.violaceum</i>
LB 364	<i>A.peitscherianum</i>
LB 371	<i>A.violaceum</i>
LB 380	<i>A.violaceum</i>
LB 465	<i>A.violaceum</i>
LB 992a	<i>A.violaceum</i>
LB 999	<i>A.violaceum</i>
LB 1004	<i>A.violaceum</i>
LB 1005	<i>A.violaceum</i>
LB 1014	<i>A.violaceum</i>

LB 1022	<i>A.violaceum</i>
LB 1037	<i>A. peitscherianum</i>
LB 1056	<i>A.peitscherianum</i>
LB 1121	<i>A.peitscherianum</i>
LB 1160	<i>A.peitscherianum</i> var.
LB 1206	<i>A.peitscherianum</i> var.
LB 1228	<i>A.peitscherianum</i> var. <i>macrantha</i>
P 42	<i>A.thionanthum</i> var. <i>brevispinum</i>
P 45	<i>A.thionanthum</i> var. <i>brevispinum</i>
P 48	<i>A.variiflorum</i> var.
P 48a	<i>A.variiflorum</i> var.
P 49	<i>A.griseum</i> var.
P 54	<i>A.thionanthum</i> var. <i>copiapoides</i>
P 67	<i>A.chionanthum</i>
P 67a	<i>A.chionanthum</i>
P 91	<i>A.klimpelianum</i> var.
P 110	<i>A.violaceum</i>
P 110a	<i>A.violaceum</i>
P 114	<i>A.peitscherianum</i>
P 120	<i>A.klimpelianum</i>
P 143	<i>A.glaucum</i>
P 144	<i>A.griseum</i>
P 149	<i>A.variiflorum</i>
P 186	<i>A.thionanthum</i>
P 204	<i>A.violaceum</i>
P 208	<i>A.peitscherianum</i>
P 233	<i>A.chionanthum</i>
P 394	<i>A.glaucum</i>
WR 22	<i>A.chionanthum</i>
WR 48	<i>A.thionanthum</i>
WR 109	<i>A.spiniflorum</i>
WR 147	<i>A.glaucum</i>
WR 148	<i>A.aurantiacum</i>
WR 231	<i>A.brevispinum</i>
WR 570	<i>A.catamarcense</i>
WR 572	<i>A.ferrarii</i>
WR 760	<i>A.klimpelianum</i>
WR 761	<i>Lob. spiniflora</i> var. <i>macrantha</i>
WR 763	<i>Lob. thionantha</i> var. <i>erythrantha</i>
WR 772	<i>Lob. thionantha</i> var. <i>munita</i>

10. Cultuur

Acanthocalyciums zijn gebergteplanten. Dat betekent, dat zij op een zonnige standplaats gekweekt willen worden. In de zomer dus veel zon, warmte en frisse lucht geven. Ze kunnen bij te hoog oplopende temperaturen gemakkelijk verbrandingsver-

schijnselen oplopen. In de winter houden we de planten droog. Ze zijn dan weinig koudegevoelig. Ook in de winter is een heldere standplaats met veel frisse lucht een vereiste. In het voorjaar brengen we de planten aan de groei, waarna een regelmatige watergift in de zomer de planten goed doet. Het zijn meestal sterke planten die weinig vochtgevoelig zijn. De bloemen verschijnen de hele zomer door en een plant kan meerdere malen bloeien.

We kweken deze planten in een goed doorlatend substraat, met wat klei door de potgrond.

Voor de nodige drainage kunnen we scherp zand, brekerszand, lavagruis of fijn grind gebruiken. Ook de cultuur op inerte substraten, zoals lavagruis, is goed mogelijk. In dat geval is het verstandig goed te letten op de zuurgraad (pH) van het gietwater, en regelmatig meststoffen aan het gietwater toe te voegen. Volwassen planten moeten elke twee of drie jaar verpot worden. Het opkweken uit zaad is mogelijk volgens de voor cactussen geldende richtlijnen en niet al te ingewikkeld.

11. Dankwoord

Graag wil ik Rob Bregman bedanken voor zijn waardevolle suggesties en vooral voor zijn bijdrage over de zaadstructuur van de *acanthocalyciums*.

Ludwig Bercht wil ik graag bedanken voor zijn aanvullingen op het manuscript van dit artikel en voor het beschikbaar stellen van zijn fotomateriaal.

12. Literatuur

- Anderson, E.F. (2001): The cactus family. Portland
 Backeberg, C. (1962): Die Cactaceae VI. Jena.
 Backeberg, C. (1963): *Acanthocalycium griseum*.
 Descr.Cact.Nov.III, p.5.
 Backeberg, C. (1966): Kakteenlexikon. Stuttgart.
 Backeberg, C. & Knuth, F.M. (1935): Kaktus ABC,
 p.416
 Bercht, L. (1999): *Acanthocalycium spiniflorum*
 (K.Sch.) Backbg. Succulenta 78 - 5.
 Berger, A. (1929): Kakteen. Stuttgart.

- Borg, J. (1937): Cacti. P.250. Poole/Dorset
 Bregman, R. (1999): "Zwetende" zaden kiemen
 beter. Succulenta 78 - 3, p.110-117.
 Britton, N.L. & J.R. Rose (1922): The Cactaceae.
 Vol.III. New York.
 Donald, J.D. (1975): *Ashingtonia* 1 - 10, p.112 en 1
 - 11, p.124.
 Egli, U. & N.P. Taylor (1991): List of Cactaceae
 names from Rep. Plant. Succ. (1950-1990).
 Fric, A.V. (1935): *Spinicalycium*. In Kreuzinger's
 Verzeichnis, p. 36.
 Friedrich, H. & Rowley, G.D. (1974): I.O.S.Bulletin,
 p.94.
 Herter, W. (1932): *Dominguezia* Hert. *Ostenia*
 1932/33.
 Hosseus, C.C. (1939): *Notas sobre Cactaceas Ar-*
gentinas 1, p. 91.
 Hunt, D. (1992): Cites Cactaceae Checklist. Kew.
 Hunt, D. (1999): Cites Cactaceae Checklist. 2nd ed.
 Kew.
 Hunt, D.R. & N.P.Taylor (1986): The genera of cac-
 taceae. *Bradleya* 4. p.65.
 Hunt, D.R. & N.P.Taylor (1990): The genera of cac-
 taceae. *Bradleya* 8. p.85.
 Ito, Y. (1950): Bull. Takarazuka Insectarium 71:
 p.13-20
 Ito, Y. (1957): Explanatory Diagram of the Cac-
 taceae. P.145.
 Kattermann, F. (1994): *Eriosyce*. Richmond.
 Milkuhn, G. (1983): Die Gattung *Acanthocalycium*
 Backbg. *Kakteen/Sukkulenten (DDR)* 18 - 1, p.6.
 Rausch, W. (1970): *Acanthocalycium aurantiacum*
 sp.nov. *K.u.a.S.* 21 - 3, p.45
 Rausch, W. (1976): *Acanthocalycium ferrarii* sp.nov.
Succulenta 55 - 5, p.82.
 Rausch, W. (1985): *Lobivia* '85. p. 153. Wien.
 Ritter, F. (1964): *Acanthocalycium brevispinum*
 sp.nov. *Taxon* 13 - 4, p.144.
 Ritter, F. (1964): *Acanthocalycium glaucum* sp.nov.
Taxon 13 - 4, p.143.
 Ritter, F. (1980): *Kakteen in Südamerika* Band 2, p.
 463. Spangenberg.

**Rinkslag 19,
 7711 MX Nieuwleusen.**

BOEKBESPREKING.

Frans Hofkens.

Sedums of Europe. Stonecrops and Wallpeppers.

Henk 't Hart en Urs Eggli (redacteur).

ISBN 90 5809 594 0
Uitgeverij A.A. Balkema - Nederland.
Hardbound - 125 bladzijden - 225 x 285 mm. Engelstalig.
Prijs € 65,-

Urs Eggli, verbonden aan de Städtische Sukkulanten-Sammlung Zürich, trad op als redacteur van dit boek, zoals het de wens was van de in de zomer van 2000 overleden schrijver Henk 't Hart. Henk was verbonden aan de universiteit van Utrecht, waar hij in 1971 begon als wetenschappelijk assistent. Zijn specialiteit was het geslacht *Sedum*, waarmee hij in 1978 doctorerde. Zijn werk betreffende de evolutie van het geslacht *Sedum* leidde tot onderzoeken binnen de hele familie der *Crassulaceae*. De scriptie van dit boek is het resultaat van jarenlang onderzoek dat hem nauw aan het hart lag.

Na de inleiding volgt een overzicht van de verschillende Europese species, onderverdeeld per serie. Het geslacht telt ongeveer 420 soorten, waarvan 53 tot de Europese kunnen gerekend worden. Zij worden onderverdeeld in 25 series.

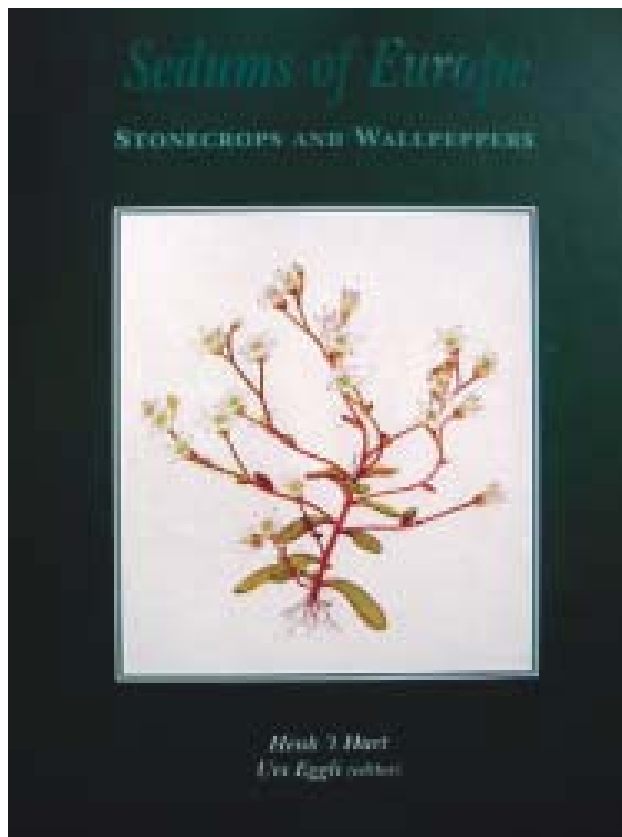
Voor elke soort wordt vervolgens een dubbele bladzijde uitgetrokken. Rechts volgt na de naam, met auteur, jaar van publicatie en opgave van de betreffende serie, een gedetailleerde beschrijving. Verder de omschrijving van het verspreidingsgebied met onderaan een ingekleurde Europese kaart. Bij de meeste soorten wordt nog een toelichting gegeven alsmede de herkomst van het

beschikbare plantenmateriaal. Op de linkerzijde prijkt telkens een kleurafdruk van de waterverf illustraties, vervaardigd door Dick J.C. Klees.

Klees studeerde biologie, maar zijn passie was tekenen en schilderen. Hij werkte samen met verschillende onderzoekers en biologen over de hele wereld. Zijn werken zijn niet alleen informatief, maar evenzeer van hoge artistieke waarde. De voorliggende tekeningen werden gemaakt

in de periode 1981-'86, aan de hand van planten in de botanische tuin van de universiteit van Utrecht.

Sedums of Europe is een prachtig verzorgd werk van gerenommeerde deskundigen, dat zowel aan de kunstzinnige als rationele eisen voldoet. Het dient door de liefhebber met evenveel oog voor detail gebruikt zoals hij kijkt naar deze plantjes zelf, om hun ware identiteit te ontdekken.

EEN SPECIAAL PLEKJE (6)

André van Zuijlen

**Tijdens onze reis op en neer door Baja California in april 2002 hebben we veel mooie planten in een vaak heel mooie natuur gezien. Eén plaats maakte echter zoveel indruk, dat we een paar dagen later opnieuw tot km 108 op de Mex 3 zijn gereden om de cactus-
sen daar nog eens te bekijken.**

De natuur van Baja California is indrukwekkend. Met bergen, woestijnen en vooral veel succulenten is het een paradijs voor de natuurliefhebber en speciaal voor de cactusliefhebber. De echte cactuslandschappen vind je vooral in het midden en zuiden van Baja California, met de overal zeer dominant aanwezige Cardon (*Pachycereus pringlei*). Echter ook in het noorden is er heel veel dat de moeite waard is om uitgebreid te bekijken. Helemaal in het noorden bijvoorbeeld, tussen Mexicali (de hoofdstad) en Tijuana (tegen de Amerikaanse grens), ligt ongeveer halweg tussen deze steden La Rumorosa. Deze bergachtige streek is indrukwekkend, ook al omdat je over een afstand van circa 10 km maar liefst 500 meter moet klimmen. Op sommige plaatsen, waar het mogelijk is om te stoppen, loont het de moeite de omgeving te verkennen. Niet alleen vanwege de fantastische uitzichten, maar zeker ook vanwege de succulente planten. Hier groeien mooie agaves (*Agave shawii* en *A. desertii*?), schitterende geel bedoornde echinocereï (*Echinocereus engelmannii*), de alom aanwezige *Mammillaria dioica*, maar ook cylindropuntia's, yucca's (nolina's?) en wat dudleya's. Wat je hiervan toch het meeste bijblijft na een bezoek zijn de indrukwekkende rotspartijen.

In het noorden van Baja California lopen wat meer verharde wegen dan naar het

zuiden, waar eigenlijk alleen de Mex 1 het noorden met het zuiden verbindt. In het noorden is er de Mex 2 tussen Tijuana en Mexicali en de Mex 5 van Mexicali naar het zuiden naar San Felipe. Deze Mex 5 loopt langs de Laguna Salada en dit is synoniem met een erg dor landschap met heel weinig begroeiing. Als je vanuit San Felipe terugrijdt naar Mexicali kun je na ongeveer 40 km afslaan en de Mex 3 nemen. Deze loopt dan schuin naar het noorden naar Ensenada, dwars door Baja California Norte, vanaf de Golf van California tot aan de Grote Oceaan.

Op 12 april reden we deze weg voor de eerste keer en wel vanuit Ensenada naar San Felipe. Het landschap is zeer afwisselend en is in het begin vooral heuvelachtig of bergachtig en erg groen, met veel bomen. Af en toe valt een lage, circa één meter hoge, bloeiende yucca of nolina op. Na ongeveer 30 km wordt het landschap overheerst door heuvels met heel veel en soms grote gele stenen. Daarna volgt een vlakte tussen twee bergruggen en deze is, zoals vaak het geval is, in gebruik voor akkerbouw. Aan de ander kant van de vlakte dus opnieuw een bergrug, waar behalve lage struikjes ook lage opuntia's en cylindropuntia's groeien. Iets verderop in deze bergrug (Sierra Juarez) beginnen cactussen hier en daar het landschap te beheersen. Intens geel bedoornde ferocac-tussen schreeuwen om aandacht van de

Afb. 1: De helling bij km 108

succulentenliefhebber. Natuurlijk is dit de enorm veel voorkomende *Ferocactus acanthodes* (wordt tegenwoordig door sommige auteurs *F. cylindraceus* genoemd), waarvan ik in een aantal vorige artikelen al melding heb gemaakt en waaraan ik in dit artikel wat meer aandacht ga geven. Bij nader onderzoek van dit gebied worden hier naast de eerder genoemde opuntia's ook bloeiende planten van *Echinocereus engelmannii* en *Mammillaria dioica* aangetroffen. Maar een onverwachte verrassing is een lage, clusterende mammillaria uit de wildiigroep, waarvan ik in geen enkel boek een naam kon vinden van een soort uit die groep, die in deze omgeving zou moeten groeien. Maar daarom waren de planten natuurlijk niet minder mooi. Een Duitse mammillaria-kenner was van mening dat ook dit *Mammillaria dioica* zou zijn, maar zoals vermeld werden planten hiervan ook in dezelfde omgeving gevonden. Er

was toch een duidelijk verschil tussen de grootbloemige dioica en de lagere, sterk spruitende mammillaria's met hun kleinere crèmekleurige bloemen waarvan alleen de buitenste bloembladeren donkerder gekleurd waren. Deze bloemen misten totaal de typische middenstreep in de grotere bloem van *Mammillaria dioica*.

De volgende 40 km blijft het landschap bergachtig, maar is de begroeiing wat uitbundiger met bomen, struiken en yucca's. Ook worden regelmatig lage opuntia's en af en toe wat agaves gezien. Dan bij km 108 trekt opnieuw *Ferocactus acanthodes* de aandacht. Op een hele mooie rotspar-tij (zie afb. 1), die overigens meer dan 15 km aanhoudt, zijn de meest fantastische planten te vinden, soms in ongelooflijk grote aantallen. Het is hier zo mooi, dat we drie dagen later, als we weer in Ensanada overnachten, besluiten om alle 108 kilometers weer te rijden om al het fraais in

deze omgeving nog eens te zien.

Het laatste stuk van de Mex 3 richting San Felipe, is veel minder mooi. Het landschap wordt steeds vlakker, met alleen wat lage struikjes, wat ocotillo's (*Fouquieria splendens*) en de tesajo's (*Cylindropuntia tesajo*, syn.: *Opuntia tesajo*) die het hier overigens vaak erg moeilijk hebben. Na de afslag van de Mex 3 op de Mex 5 wordt het zelfs nog vlakker en nog minder begroeid. Af en toe zie je nu wel wat lage senita's (*Lophocereus schottii*, syn.: *Pachycereus schottii*) en hier wordt er zelfs eentje in bloei aangetroffen. Verder, ongeveer 10 km vóór San Felipe, met op de achtergrond al de Golf van Californië, vinden we zowaar soms massale groei van de hier veel grotere senita's.

Maar terug naar km 108, zoals we dat op 15 april voor de tweede keer hebben gedaan. Waarom nu precies terug naar deze plek? Vaak zie je, als je door het landschap rijdt, plaatsen waar je best zou willen stoppen, maar waar dat gewoon onmogelijk is. Er zijn geen verharde stukken langs de weg, zoals we dat in Nederland gewend zijn. Af en toe zijn er gewoon onverharde plaatsen waar men langs de weg kan parkeren. Soms lukt dit eenvoudig, maar soms moet je eerst een stuk doorrijden, bij de eerst mogelijke gelegenheid omkeren, een stuk terugrijden, weer omkeren en dan op de eerder geziene parkeerplaats zien te komen. Vaak is het dan nog moeilijk omdat de Mexicanen graag flink willen doorrijden op de voor hen ongetwijfeld bekende wegen. En dan langzaam gaan rijden omdat je zonodig wilt parkeren wordt meestal niet erg op prijs gesteld. Verder moet je ook aan de auto denken, want ook vrachtwagens parkeren hier en vaak zijn de gaten dan zo diep dat parkeren voor een gewone auto riskant wordt. Dus niet altijd is parkeren gemakkelijk, maar hier bij km 108 is er wel ruimte om te stoppen. Vanaf de weg loopt het terrein licht glooiend op en het is

Afb. 2: Ferocactus acanthodes van bijna twee meter hoog boven op de helling van de foto op de vorige pagina

er bezaaid met grote stenen. Op en tussen deze stenen groeien behalve wat struikjes diverse cactussoorten, een mooie agave en een yucca. Er is echter een allesoverheersende cactus aanwezig en dat is natuurlijk *Ferocactus acanthodes* (zie afb. 2).

Deze ferocactus hadden we al een paar keer eerder in de natuur mogen bekijken (zie: Een speciaal plekje 5 in Succulenta 83 (2), april 2004) en wel grote geel bedoornde planten in het Organ Pipe National Monument in Arizona en fraaie rood bedoornde planten in het Joshua Tree National Park in Californië. Maar nergens hebben we deze ferocactus zo massaal aangetroffen als langs de Mex 3 tussen Mexicali en San Felipe en dan vooral tussen km 94 en 118.

Volgens de laatste (2e) editie van de CITES Cactaceae Checklist is de geldige naam voor *Ferocactus acanthodes* nu *Ferocactus cylindraceus*. Deze plant werd door Engelmann in 1856 beschreven. Eerder, in 1839, had Lemaire al *Ferocactus acanthodes* beschreven. Hij deed dit echter vanaf een dode jonge plant, die uit zaad, dat afkomstig was uit Californië, was opgekweekt. In de meest uitvoerige beschrijving van het geslacht tot nu toe, *The Genus Ferocactus* door G. Lindsay (1996), wordt deze laatstgenoemde naam gebruikt voor deze planten.

Ook Benson (1982) gebruikt in zijn boek *The Cacti of the USA and Canada* de naam *Ferocactus acanthodes*. Anderson (2001) past de naam *Ferocactus cylindraceus* toe en refereert aan Taylor (1979) voor het ongeldig zijn van de soortnaam *acanthodes*. De planten hebben een zeer groot verspreidingsgebied, vanaf het zuidwesten in Utah (USA) tot in Baja California Norte, over een afstand van 845 km. Het is daarom niet verwonderlijk dat in het verleden diverse namen en variëteiten werden beschreven. Door alle drie bovengenoemde auteurs wordt de variëteit *lecontei* erkend, die korter bedoord is met doorns die minder vervlochten zijn dan bij *F. acanthodes* en ook niet gehaakt

zijn. Deze variëteit komt voor in Nevada, Utah, Arizona en zuid-Californië in de USA. Alleen Anderson en Lindsay noemen ook de variëteit *tortulispinus*. Deze laatste heeft, zoals de naam al suggereert, sterk in elkaar vervlochten doorns en komt alleen voor in Baja California. Benson noemt ook nog een variëteit *eastwoodiae* uit Pima County in de Arizonawoestijn, grote geel bedoornde “klifhangers”. In het boek van Lindsay wordt deze soort alleen vernoemd in een toevoegsel aan *Ferocactus acanthodes* door Frank Thrombly. Bijna al deze vormen zijn duidelijk van elkaar afwijkende geografische types. Eén ervan, *Ferocactus rostrii* (Britton and Rose, 1922), werd vroeger zelfs als aparte soort beschreven.

Terug naar *Ferocactus acanthodes*, die voorkomt vanaf Nevada en Utah in de USA, verder naar het zuiden ook in Arizona en zuid-Californië en in Mexico, zowel in Baja California Norte als in de provincie Sonora. De planten zijn, zoals vermeld, zelf zeer variabel en kleurrijk. Ze kunnen 2,5 en zelfs 3 meter hoog worden, zijn als jonge plant kogelvormig en kunnen later cilindervormig, met een diameter van wel 50 cm worden. De doorns zijn geel, tot bruin of rood en worden tot 18 cm lang. De vorm varieert van elliptisch plat tot

rond, zijn gekronkeld en de doorn is vaak stijf of juist flexibel en van de 4 tot 7 centrale doorns is er vaak één of meer gehaakt. Regelmatig worden twee kleuren doorns, vooral gele en rode, op dezelfde plant waargenomen, zoals we zelf hier langs de Mex 3 hebben kunnen zien (zie afb. 3).

Afb. 3: Tweekleurige doorns op een jonge plant van *Ferocactus acanthodes*

Afb. 4: Opname van knoppen en een paar bloemen op een kop van *Ferocactus acanthodes*

Afb. 5 : Massale groei van *Ferocactus acanthodes* bij km 94

Afb. 6 : Een mooie blauwe agave van ongeveer één meter, mogelijk *Agave shawii*

De korte trechtervormige bloemen van deze ferocactus zijn in hoofdzaak geel, echter met wat rood aan de basis van de buitenste bloembladeren (zie afb. 4).

Als je zelf tussen deze planten loopt op de vindplaatsen, wat een geweldige ervaring is, heb je moeite met alle namen, die je in de literatuur tegenkomt. De planten die we hebben gezien in Arizona, in California en vooral in Baja California rond km 108 zijn erg variabel wat betreft grootte en bedoorning. Vooral de vorm van de doorns en de kleur is vaak zo verschillend, dat het moeilijk is om te geloven dat het om dezelfde soort gaat. Pas als je op een dergelijke vindplaats wat langer en beter rondkijkt, vind je allerlei tussenvormen die je dan toch weer doen geloven dat dit allemaal *Ferocactus acanthodes* is.

Echter in dit gebied zijn het niet alleen de

ferocactussen die de aandacht vragen van de cactusliefhebber. Op dezelfde plaatsen treffen we ook twee soorten agaves aan. Beide soorten worden niet al te hoog (50 tot 70 cm) en vormen soms grote groepen. De ene soort heeft vrij groene smalle bladeren, terwijl de tweede erg opvalt door zijn bredere blauwe bladeren (afb.6). Vooral deze tweede soort geeft af en toe een fraaie kleurschakering aan het landschap. Eerder in dit artikel worden de namen *Agave desertii* en *Agave shawii* genoemd, die in deze streken zouden moeten voorkomen. Echter de afbeelding uit boeken komen zo weinig met de in de natuur gevonden planten overeen, dat ik er geen naam bij durf te zetten. Een andere succulent uit deze familie, die hier voorkomt, is een yucca met grote bladeren en dit zou *Yucca schidigera* moeten zijn. Ze worden hier lang niet zo groot als de vijf meter die ze moeten kunnen worden, maar brengen

Afb. 7: Mooie bloeiende groep Echinocereus engelmannii

Foto's van de schrijver

ook weer afwisseling in het landschap. Hiervoor zorgen ook wat laag blijvende opuntia's en een wat hoger worden cilindropuntia, waarschijnlijk *Cylindropuntia echinocarpa* (syn.: *Opuntia echinocarpa*). Ook een andere cilindropuntia kom je hier regelmatig tegen, namelijk de al eerder genoemde *Cylindropuntia tesajo* met zijn typische dunne leden. De planten zien er hier veel groener uit en worden ook veel groter dan diegene die we verderop in het woestijngebied aantreffen. Begin april zijn het naast de ferocactussen vooral grote, veelal geel bedoornde, groepen van *Echinocereus engelmannii* die opvallen, zeker als ze ook nog eens in bloei staan (afb.7). Regelmatig zie je hier deze echinocereus aan de voet van een ferocactus staan, wat erop duidt dat dit een gunstige kiemplaats moet zijn voor deze planten. Van de kleinere cactussoorten komt hier eigenlijk alleen *Mammillaria dioica* (afb. 8) voor en

misschien een *mammillaria* uit de wildiigroep, die in het begin van dit artikel werd genoemd.

Voor een succulentenliefhebber is er hier dan ook voldoende te zien en vast te leggen. Vooral de ferocactussen en echinocerei nodigen telkens weer uit om foto's te nemen. Nadat we bij km 108 uitgebreid hadden rondgekeken zagen we op de terugweg bij km 94 van afstand opnieuw een veelheid aan ferocactussen, op behoorlijke afstand van de weg. Hierbij moet worden opgemerkt dat als je dit soort wegen twee keer rijdt in tegengestelde richting, je de tweede keer heel andere dingen ziet dan de eerste keer. Hoewel het al wat schemerig werd, het behoorlijk waaide en het best fris was, heb ik opnieuw geruime tijd rondgelopen in een klein paradijsje. Op sommige plaatsen stond je werkelijk tussen tientallen forse ferocactussen, soms in

groepen van wel acht stuks. Evenals bij km 108 is deze plek bij km 94 er eentje waar je niet uitgekeken raakt en waar je heel graag wat vaker naar toe zou willen gaan. Jammer genoeg is de afstand wel erg groot en moet ik het doen met de herinneringen aan deze plaatsen, geholpen door de vele foto's die hier werden genomen.

Literatuur:

Benson, L. (1982). The Cacti of the USA and Canada. Stanford.

Hunt, D. R.(1999). CITES Cactaceae Checklist. 2nd ed. Kew.

Lindsay, G. (1996). The Genus Ferocactus.

Anderson, E.F. (2001). The Cactus Family, Timber Press, Portland.

Irish, M. & G. (2000). Agaves, Yuccas and related plants, Timber Press, Portland

**Hoefstraat 9,
5354 AM Oss.**

**Afb. 8 : Bloeiende
plant van Mammillaria
dioica**

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

Avonia, Journal der Fachgesellschaft andere Sukkulenten [21 - 3, 2003] is vrijwel geheel gewijd aan de beschrijving door I. Breuer van 6 nieuwe soorten en 6 nieuwe variëteiten in het genus *Haworthia*. Het is maar de vraag of dit allemaal 'goede' taxa zijn; de auteur dekt zichzelf bij voorbaat in tegen dit soort kritiek door een eigen soortconcept te ontwikkelen.

Het begint langzamerhand een traditie te worden, dat het Tsjechische tijdschrift **Kaktusy** nu en dan een 'special' uitbrengt. Deze handelt geheel over de succulente flora van Chili [**Kaktusy special 2**, 2003, ISSN 0862-4372]. Jammer genoeg geen samenvatting in Engels of Duits!

Kaktusy [29 - 4, 2003] bevat een bijdrage van Klikar over *Echinocereus fendleri*. Dezelfde auteur schrijft over *Melocactus erythranthus*. Berka schrijft over Frailea's. Riha bespreekt *Thelocactus conothelos* ssp. *garciae* en *Mammillaria sanchez-mejoradae*. Stuchlik behandelt *Gymnocalycium buenekeri*.

Aloe [41 - 1, 2004] brengt een aardig artikel over aloe-hybriden, door De Wet. Dold & Victor bespreken *Brachystelma comptum*. Frans Noltee schrijft over de succulente flora van Jemen.

Cactus & Co. [7 - 4, 2003] opent met deel 2 van het Copiapoa-artikel van Blando. Nicola vult de rest van dit nummer met een uitgebreide bespreking van het geslacht *Adromischus*.

KuaS [55 - 1, jan 2004] opent met een bijdrage van Gilmer & Thomas over de weinig bekende *Puna bonnieae*. Göbl schrijft over *Haworthia*. Gertel & Wahl leveren commentaar op de nieuwbeschrijving van een aantal *sulcorebutia*'s door

Halda. Eckert & Wessner hebben de veelkleurigheid van de bloemen van *Echinopsis candicans* vastgelegd. Illert vond een nieuwe standplaats van *Melocactus citrispinus* op Curaçao.

Het volgende nummer **KuaS** [55 - 2, febr. 2004] bevat een bijdrage over *Astrophytum myriostigma* var. *nudum*, door Hooek & Kleszewski. Gilmer stelt *Sinningia douglasii*, een weinig bekende knolvormende plant, aan de lezers voor. Etter & Kristen brengen een verslag van hun bezoek aan Salto del Nogal, een gebied, dat rijk is aan succulenten.

KuaS [55 - 3, mrt. 2004] opent met een bijdrage van Bertram over *Gibbaeum cryptopodium*, een soort uit de Kleine Karoo. Greulich bespreekt een manier om zeldzame agaven te vermeerderen. Lavranos & McCoy publiceren *Kleinia butleri* uit het sultanaat Oman als nieuwe soort. Kretz & Reith bezochten de groeiplaats van *Puya raimondii* in Peru en beschrijven hun belevenissen aldaar. Hofacker schrijft over *Parodia allosiphon*.

Het Franstalige tijdschrift **Succulentes** [no.1, jan. 2004] opent met een verhandeling van Chalet over *Thelocactus conothelos* ssp. *argenteus*. Dezelfde auteur vertelt over zijn Boliviareis. Rebmann bespreekt de flora van La Gomera. Over het zaaien van moeilijke soorten schrijft Bonfond. Castillon behandelt *Pachypodium bicolor*.

Het **British Cactus & Succulent Journal** [21 - 3, sept. 2003] brengt onder meer de nieuwbeschrijving van *Arrojadoa marylandae*, door de Oliveira Soares Filho & Machado. Deze nieuwe soort stamt uit de Braziliaanse deelstaat Bahia. Stephenson houdt zich bezig met de aoniums van het Canarische eiland La Palma. Een tweede nieuwbeschrijving betreft *Melocactus brau-*

nii Esteves, ook uit Bahia afkomstig. Een weinig bekend succulentengeslacht, *Zygocycos*, wordt door Rowley voor het voetlicht gebracht. Jonkers bespreekt *Eulophia petersii*, een succulente orchidee.

Het volgende nummer van dit blad [B.C. & S.J. 21 - 4, dec 2003] opent met een artikel van Martin over de veelvormigheid van *Rebutia heliosa*. Rowley stelt zich de intrigerende vraag hoeveel soorten succulenten er nu eigenlijk zijn en formuleert een antwoord op zijn eigen vraag. Hughes & Machado bezochten de groeiplaats van *Melocactus deinacanthus* en berichten daarover. Angus beschrijft een nieuwe cultivar: *Euphorbia abdelkuri* 'Damask'. Ook Smith produceert een nieuwe cultivar-naam: *Agave attenuata* 'Myron's Magic'.

Cactaceae Systematics Initiatives 17 is geheel gewijd aan een synopsis van het tribus *Hylocereeae* door R. Bauer. Het bevat sleutels op de genera en de soorten van *Pseudorhipsalis*, *Disocactus*, *Epiphyllum*, *Hylocereus*, *Selenicereus* en *Weberocereus*. Er wordt een fors aantal nieuwe naamscombinaties doorgevoerd. Bekende geslachtsnamen als *Aporocactus*, *Heliocereus*, *Nopalxochia* en *Phyllocactus* zijn verdwenen.

In **International Cactus Adventures** [No.61, jan. 2004] vertelt Bohle over zijn zoektocht naar *Discocactus zehntneri*. Een groep Mexicaanse botanici heeft onderzoek gedaan naar *Graptopetalum pentandrum* en doet verslag van haar resultaten. Lodé bespreekt *Mammillaria columbiana* en haar variëteiten. Xhonneux wijdt zijn aandacht aan *Agave cundinamarcensis*.

Het Amerikaanse **Cactus & Succulent Journal** [75 - 6, nov./dec. 2003] opent met een bijdrage van Burge over de endemische succulenten van zuidelijk Madagaskar. Duke is toe aan deel 2 van zijn bespreking van de natuurhybriden in *Echinocereus* uit New Mexico. Hammer brengt

een nieuwe Bulbine-soort voor het voetlicht: *Bulbine alveolata*. Lavranos & McCoy presenteren een tweetal nieuwe Aloe-soorten van Madagaskar: *Aloe droseroides* en *A. inexpectata*. Esteves Pereira publiceert *Cereus pierre-braunianus* uit Brazilië als nieuwe soort. Champie meldt de ontdekking van een nieuwe variant van *Cylindropuntia leptocaulis*, overigens zonder deze van een naam te voorzien. Het echtpaar Foik houdt zich bezig met de onlangs ontdekte *Hildewintera colademononis*.

Het volgende nummer van dit tijdschrift C. & S.J. [(U.S.) 76 - 1, 2004] opent ook met een bijdrage over *Hildewintera colademononis*, nu van de hand van Kiesling & Metzger.

Yetman houdt zich bezig met de zuilcactussen uit het stroomgebied van de Rio Marañon.

Pavelka bespreekt een drietal recent beschreven conophytums: *C. cubicum*, *C. hanae* en *C. danielii*. Dortort behandelt het geslacht *Adromischus*.

In **Internoto** [25 - 1, 2004] publiceren Garabelli & Wolmann een nieuwe naamscombinatie: *Notocactus pulvinatus* var. *multiceps*. Basioniem was *Parodia langsdorfii* ssp. *multiceps*.

Het Italiaanse tijdschrift **Piante Grasse** [24 - 1, 2004] bevat een bijdrage over de sempervivums van Monte Libro Aperto. Hochstätter is toe aan deel 8 van zijn serie over het geslacht *Yucca*.

Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen.
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl

NA-APEN

Henk Viscaal

Voor het schrijven van dit artikel zijn er twee mensen die mij als voorbeeld gediend hebben.

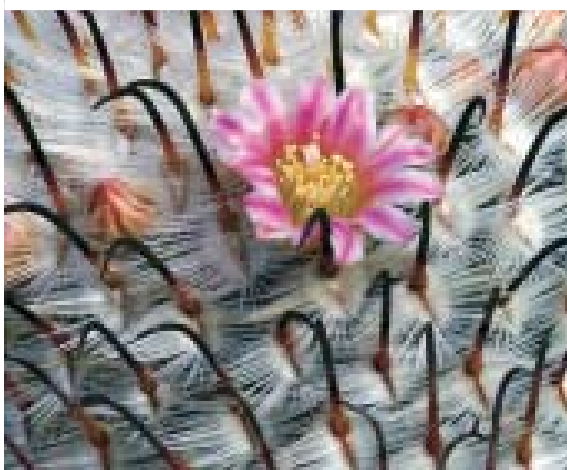
In de eerste plaats was dat Jur Hardiek, een van de bestuursleden van mijn afdeling. Hij verzorgt al geruime tijd een artikelenserie onder de naam "Twee hobby's gemakkelijk te combineren". In de tweede plaats is dat Albert Pilot, die de serie "Van knop tot kelk" gedurende langere tijd voor Succulenta verzorgd heeft.

De twee hobby's zijn gemakkelijk te verklaren, want zowel het fotograferen als het verzorgen van cactussen en vetplanten behoren tot mijn liefhebberijen.

In ons digitale tijdperk kunnen we na een eerste aanschaf van de benodigde materialen, naar harte-

Mammillaria perez delarosa van 1 maart 2004 tot 1 mei 2004 Foto's Henk Viscaal

lust fotograferen. Eén of meer foto's maken doet er niet meer toe, want zodra we de foto's gemaakt en opgeslagen hebben kunnen we direct weer beginnen en hoeven we niet te wachten tot het rolletje vol is, of tot de foto's ontwikkeld en afgedrukt zijn.

Slechte foto's kunnen we intussen verwijderen en is een foto eens wat minder dan kunnen we het onderwerp zo weer opnieuw fotograferen

De hier afgebeelde *Mammillaria perezdelarosae* heb ik van 1 maart 2004 tot 1 mei 2004 met regelmatige tussenpozen gefotografeerd en evenals we in de serie van Pilot zagen, zien we hier ook de geleidelijke ontwikkeling van de knop naar de bloem.

Op deze manier zou een eigen stripboek van de planten in de verzameling gemaakt kunnen worden.

De afgebeelde plant heb ik een aantal jaren geleden op onze beurs en tentoonstelling in Groenlo gekocht. Het was toen al een oudere plant. De plant heeft al een verhuizing naar een nieuwe kas doorstaan en gezien de bloei heeft hij het kennelijk goed naar zijn zin.

Over de plant zelf: *Mammillaria perezdelarosae* werd in 1985 door Bravo & Scheinvar beschreven. In 1997 werd de plant door Hunt *Mammillaria bombycina* subsp. *perezdelarosae* genoemd.

Het is een bolvormige plant die bij het ouder worden cilindervormig kan worden, ook kan hij tot cluster uitgroeien. Mijn exemplaar is momenteel 5,5 cm hoog en 4 cm doorsnee. Zoals op de foto's duidelijk te zien is, wordt het plantelijk lichaam bijna geheel door de kamvormig gerangschikte, borstelachtige, randoorns aan het gezicht onttrokken. De naar beneden gebogen middendoorns zijn donkerrood tot zwart en zijn ongeveer 1,5 cm lang. In tegenstelling tot wat Anderson in zijn boek beschrijft is de kleur van de bloemen bij mij wit met een rose-rode middenstreep.

Als vindplaats worden Jalisco en Aguascaliente in Mexico gegeven.

**Brinklaan 31,
7261 JH Ruurlo
hviscaal@universal.nl**

SUMMARY

Johanna Smit-Reesink — Henk Viscaal

This time the issue of Succulenta is opened by Jan Jaap de Morree by telling a story about the advantage of repotting plants when you are suffering from a hernia. After some painful days, he realized that moving like this helped him to recover.

In her series of articles for our young members, Johanna Smit Reesink deals with *Echeveria purpusorum*.

Bertus Spee tells us this time about another four succulents: *Coryphantha retusa*, *Mastocchia krahnii*, *Cylindropuntia molesta* and the well known *Echinocactus grusonii*.

The next story is told by Ton Pullen. During his South-African tour in 2002 he made some wonderful pictures of *Gasteria ecinacifolia* at Cape Recife.

Wim Alsemgeest surprises us with the story about *Agave Ellemeetiana*. It is not only a story of the plant but it also deals with the history of sir M.W. de Jonge van Ellemeet, a prominent collector of agaves. A lot of people have helped the author by collecting the subjects for this article.

During a trip in Mexico Wolter ten Hoeve has made a nice picture of a cluster of *Mammillaria theresae* which is almost drowning during a rainy day.

Ton Pullen continues his article on the genus *Acanthocalycium*.

The book; *The Sedums of Europe*. is reviewed by Frans Hofkens.

In part 6 of :”Een speciaal plekje”, André van Zuijlen takes us to the Baja California

As usual Ton Pullen reviews the latest succulent journals,

Henk Viscaal tells us about his hobbies.

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H.Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

[Http://www.succulenta.nl](http://www.succulenta.nl)

e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
e-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
e-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
e-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
e-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
e-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; e-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Acanthocalycium spiniflorum LB
311, standplaatsopname

Jan Jaap de Morree	Redactioneel.....	98
Johanna Smit- Reesink	Jong Geleerd Echeveria purpurorum.....	99
Bertus Spee	Voor het voetlicht (15).....	100
Ton Pullen	Gasteria acinacifolia.....	102
Wim Alsemgeest	Agave ellemetiana.....	105
Wolter ten Hoeve	Af en toe een scheutje water.....	119
Ton Pullen	Acanthocalycium (2).....	121
Frans Hofkens	Boekbespreking.....	130
André van Zuijlen	Een speciaal plekje (6).....	131
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes	139
Henk Viscaal	Na-apen.....	141
Johanna Smit- Reesink, Henk Viscaal	Summary.....	143

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Juni 2004

In dit nummer:

Adressen	34
Bestuurlijk	35
Verslag Algemene Ledenvergadering 17-04-04	36
Jaarverslag ledenadministratie	39
Instellingen	40
Afdelingsevenementen	42
Indrukken Ledenvergadering 17-04-04	43
Afdelingsactiviteiten / opendeurdagen	45
Nieuwe leden	46
Advertenties	47-48

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

2^e Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 - 312099
E-mail: j.dekeling@hccnet.nl

2^e penningmeester:

Vacant

Pr & Promotie:

Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Bestuurslid:

Vacant

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 24,-
Ned./België jeugdleden € 12,-
Europa € 30,-
Buiten Europa € 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids
voor de verzorging van cactussen en
vetplanten" door Ton Pullen ter waarde
van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:
Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Frankfurt, BLZ 50230400

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

Tarieven

1/8	pag	€ 29.50
1/4	pag	€ 45.50
1/2	pag	€ 72.50
1/1	pag	€ 125.00

BESTUURLIJK

Op 17 april jongstleden vond de Algemene Ledenvergadering plaats. Het was de eerste die ik mocht leiden, dus wil ik U enkele indrukken niet onthouden.

Zoals steeds was de Succulenta Boeken/beurs present. Ik vraag me nog steeds af hoe Dhr. Alsemgeest erin slaagt om zoveel boeken in zijn auto te stouwen! Hoewel ik deze keer genoeg andere zaken aan m'n hoofd had kon ik het niet nalaten om toch nog een boek bij hem te kopen. En gezien de belangstelling bij deze stand was ik kennelijk niet de enige.

Dhr. de Jonge was er ook met etiketten. Ondanks zijn enigszins gevorderde leeftijd was hij helemaal uit Joure naar het verre Zuiden afgezakt en als eerste aanwezig! Verder werden enige tafels bemand door planten die enkele mensen hadden meegebracht.

Om kwart over tien gaf Mevr. van der Pieterman een voordracht met dia's over een tocht in Zuid-Afrika. Zeer fraaie dia's met van vrijwel elke soort die getoond werd de naam!

Tussendoor de mensen begroeten. Veelal mensen die je tweemaal per jaar ziet tijdens de Algemene Vergadering. Dit contact met oude bekenden is toch iedere keer weer leuk. Als extra was deze keer de voormalige secretaris van Succulenta, Peter Melis, aanwezig. Vele jaren uit ons blikveld verdwenen, maar nog steeds even geïnteresseerd.

Gelukkig had het bestuur besloten op deze dag niet onderling te vergaderen, zodat er gelegenheid was om te spreken met de aanwezigen.

Om half een vond de lunch plaats, waaraan 51 mensen deelnamen. De lunch was goed verzorgd. U begrijpt natuurlijk, dat een goede lunch de basis is voor een constructieve vergadering. Het lijkt mij namelijk veel moeilijker om negatieve gedachten te koesteren met een goed gevulde maag.

Over de vergadering zelf kan ik kort zijn aangezien daarvan ongetwijfeld binnen enige tijd een verslag volgt van de secretaris. Voor het geval dat hij dat vergeten mocht: de voorzitter gebruikte wel eens foutieve uitdrukkingen. Zo schijnt hij verschillende malen de woorden vereniging en afdeling verwisseld te hebben. Het lijkt me dat dat niet tot misverstanden geleid kan hebben. Voorts liep de kersverse voorzitter tijdens de huldiging van jubilaris, Dhr. Alsemgeest, weg. De enige reden daarvoor was, dat hij de jubilaris een bloemetje wilde geven en dat niet kon vinden. Uiteindelijk heeft hij het bloemetje na de vergadering overhandigd. Tenslotte een indruk. De sfeer tijdens de vergadering leek me ietwat afwachtend, maar zeker niet onvriendelijk. Laten we hopen dat deze vergadering het begin is van een ontwikkeling waarin vriendschap en interesse in dezelfde hobby een steeds grotere rol gaan spelen.

Jack Schraets, voorzitter

VERSLAG JAARVERGADERING 17-4-04

1. Opening

De vergadering werd om 14.00 geopend met een welkomstwoord van de voorzitter, Dhr. Schraets. Hierin bracht hij een aantal zaken aan de orde, zoals het te kleine aantal bestuursleden, het incomplete archief van de vereniging, en het gegeven dat Succulenta een vriendenclub is van liefhebbers.

2. Agenda

Op verzoek van de voorzitter, Dhr. Schraets, werd de agenda uitgebreid met punt 11a, zijnde "Afscheid vorige bestuursleden en instellingsbeheerders, en de jubilarissen".

3. Mededelingen

Er is een nieuwe flyer ontworpen door Mevr. van der Pieterman. Bij deze flyer behoort een inlegvel. Er zijn 2.000 exemplaren op de vergadering aanwezig, en deze zijn tijdens de pauze en na de vergadering bij haar af te halen. Er moet een commissie komen die zich bezig gaat houden met de verbetering van de structuur van de vereniging. De heren van Tilborg, Arens en Schraets zullen daarin plaatsnemen. Er wordt nog iemand gezocht. Mocht iemand dit willen, dan kan hij zich bij Dhr. Schraets aanmelden. Er moet ook iemand komen die zich met het archief van Succulenta wil bemoeien. Een soort archivaris. In eerste instantie zal zijn taak zijn, om uit te zoeken wat relevant is voor de vereniging. Daarna zal pas e.e.a. in kaart worden gebracht. Dhr. Melis biedt aan dit op zich te willen nemen, wat in dank aanvaard wordt.

4. Ingekomen en verzonden stukken

Er waren voor deze ALV afmeldingen ontvangen van de afdelingen Den Helder, West Friesland, Amsterdam, Zaanstreek, Brabant en Brabant België. Verder zijn alle jubilarissen en alle afgetreden

bestuursleden / instellingsbeheerders uitgenodigd voor deze ALV. Van een ieder is antwoord teruggekomen.

5. Notulen ALV van 1 november 2003

Dhr. Roozegaarde gaf aan dat het volgens hem niet correct was dat hij en Dhr. Smienk aftraden na de bekendmaking van de uitslag van de stemming. Dit zou ervóór moeten zijn, en had als reden de wijze waarop de stemming verliep. Gezien het rommelige verloop tijdens de stemming is de waarheid niet meer te achterhalen. Dhr. Laney geeft aan het standpunt van Dhr. Roozegaarde en Dhr. Smienk in de notulen en het jaarverslag van de secretaris op te nemen.

Voor het overige waren er geen opmerkingen en werden de notulen, na aanpassing van voorgaand punt, geaccordeerd.

6. Jaarverslag 2003 van de secretaris

Hier kwam hetzelfde als onder agendapunt 5 naar voren. Ook hier wordt het standpunt van Dhr. Roozegaarde en Smienk opgenomen, waarna het verslag geaccordeerd werd.

7. Financieel Verslag 2003

Dhr. Dekeling licht het jaarverslag toe. Er kwamen geen vragen van de aanwezigen, waarna het verslag geaccordeerd werd. Dhr. Dekeling meldde nog dat op dit moment het aantal leden achterloopt op de begroting.

8. Verslag kascommissie

Dhr. Vrenken gaf aan dat hij samen met Mevr. Römer de boeken van de penningmeester, Dhr. Dekeling, gecontroleerd, en in orde bevonden heeft.

9. Samenstelling kascontrolecommissie

Mevr. Römer is na twee jaar aftredend als lid van de kascontrolecommissie en Mevr. van der Ven gaf aan dat zij volgend jaar

dit samen met Dhr. Vrenken wil doen. De vergadering gaat hiermee akkoord.

10. Jaarverslagen Instellingen

Diatheek: Dhr. Koerhuis deed kort verslag, en gaf aan om met de diatheek te willen stoppen. Dhr. Essers vond dat er nagedacht moet gaan worden over wat er gearchiveerd moet worden en hoe. Hierover gaat het bestuur met Dhr. Koerhuis praten. Verder werd voorgesteld dat Dhr. Laney de Buining dia's gaat inventariseren, en Dhr. Viscaal de overige dia's.

Plantencentrale: Dhr. Koerhuis meldde dat hij slechts weinig planten kwijt raakt.

Boekenbeurs: Dhr. Alsemgeest meldde dat ook hier terugloop is.

Website: Er was een fout in het verslag gesloten. Niet 2.761 bezoekers bezochten de (Nederlandstalige) site, maar 12.761 bezoekers. Verder gaf Dhr. Laney aan dat het in de bedoeling ligt om de gehele Info-map op de website te plaatsen. Mevr. Smit-Reesink vroeg of het mogelijk was om de afdelingen een brief te sturen, waarin de inzendingstermijn voor het Verenigingsnieuws en de website gemeld werd. Dhr. Schraets gaf aan dat dat al in het verenigingsnieuws stond.

Clichéfonds: Dhr. Schraets deelde mede dat er afgelopen **seizoen** bijna 10% meer verkocht is. Dat komt waarschijnlijk door het aanwezig zijn van meer soorten in de zaadlijst.

PR: Hier waren geen opmerkingen en aanvullingen.

Tijdschrift: Van het tijdschrift was geen jaarverslag ontvangen. Daarom gaf Dhr. Viscaal een mondeling verslag. Hoofdpunten daaruit waren dat hij meldde dat er een oude periode afgesloten was, en dat hij vol goede moed aan een nieuw hoofdstuk gaat beginnen. Dhr. Wonnink vroeg Dhr. Viscaal om geen tekst meer in de foto's te plaatsen. Dhr. Viscaal deelde mede dat dit niet meer zal gebeuren.

Bibliotheek: Van de bibliothecaris was ook geen jaarverslag aanwezig. Helaas was Dhr. Lagerwerf niet aanwezig om e.e.a. mondeling toe te lichten.

Ledenadministratie: Het jaarverslag van de ledenadministratie wordt in het juninummer gepubliceerd. Dhr. Rooze-gaarde lichtte alvast toe, dat er nog steeds een dalende lijn zit in het ledenaantal. De toevoer staat stil, maar het aantal afzeggingen (wegens overlijden en ouderdom) gaat gewoon door.

Het nieuwe bestuurslid, mevr. Marja van der Pieterman, krijgt van mevr. Smit-Reesink een boeket bloemen aangeboden.

Op verzoek van Dhr. Essers worden de instellingsbeheerders met applaus bedankt.

11. Verkiezing bestuursleden

Dhr. Huizing heeft zich teruggetrokken. Helaas op een moment dat het blad reeds bij de drukker lag. Er hebben zich geen tegenkandidaten aangemeld, zodat Mevr. van der Pieterman bij acclamatie gekozen werd. Mevr. Smit-Reesink biedt Mevr. van der Pieterman een bos bloemen aan.

11a. Afscheid vorige bestuursleden en instellingsbeheerders, en de jubilarissen

Dhr. Bervoets werd namens de voorzitter, Dhr. Schraets, hartelijk bedankt voor de vele jaren van inspanning welke hij voor de vereniging, in het kader van de bibliotheek, gedaan heeft. Hem werd een bon ter eigen besteding aangeboden.

Vervolgens kwam Dhr. Roozegaarde aan de beurt. Ook hij werd bedankt voor de inspanningen die hij in het kader van het vorige bestuur verricht heeft. Ook hem werd een bon ter eigen besteding aangeboden.

Ook ging een dankwoord uit naar de overige ex-bestuurders. Dhr. Smienk heeft aangegeven dat hij in de najaarsvergadering aanwezig zal zijn. Dhr. van der Elst en Dhr. Grimmelikhuisen zullen de bon opgestuurd krijgen.

Van de jubilarissen was alleen Dhr. Alsemgeest aanwezig. Hij kreeg het speldje door Dhr. Schraets opgespeld, nadat deze enkele woorden over hem gesproken had. De overige jubilarissen krijgen hun speldjes thuis gestuurd.

12. Datum en plaats najaarsvergadering

De afdeling Zaanstreek heeft aangeboden de najaars-ALV te organiseren, en wel op 16 oktober. Daar niemand bezwaar heeft wordt Assendelft dus de plaats van de volgende ALV.

13. Rondvraag

Een drietal aanwezigen had één of meerdere vragen / opmerkingen:

Dhr. Senders:

- Stelde voor om leden van de Belgische verenigingen een flyer te sturen, zodat zij naast het lidmaatschap van een Belgische vereniging ook lid van Succulenta kunnen worden. Het bestuur vond dat een goed plan.

- Vroeg aan het bestuur hoe de verzekering voor leden en afdelingen eigenlijk geregeld is. Dhr. Dekeling beloofde e.e.a. uit te zoeken, en de voorwaarden in Succulenta te plaatsen.

- Zou graag weer een vragenrubriek in Succulenta willen hebben. Dhr. Pullen merkte op dat zoiets in het verleden ook al geprobeerd was, maar dat dat wegens gebrek aan stof geen continuïteit had gekregen. De redactie zal zich over dit onderwerp buigen.

Dhr. van Zuijlen:

- De opendeurdagen en het afdelingsnieuws komen weer terug in het verenigingsnieuws. Hij verzoekt de aanwezigen dan ook informatie over de beide onderwerpen naar hem zelf, en indien men de gegevens ook op de website wil, deze ook naar Dhr. Laney te sturen.

Dhr. Heinsdijk:

- De afdeling Nijmegen bestaat in 2006 70 jaar, en wil dan de najaars-ALV verzorgen. Het bestuur gaat hiermee akkoord

Tot slot gaf de afdeling Dordrecht aan dat zij eind 2006 50 jaar bestaan, en dat zij de voorjaars-ALV en een beurs willen verzorgen. Ook hiermee gaat het bestuur akkoord

14. Sluiting

Om 16.20 uur werd de vergadering gesloten.

Verloop ledenbestand SUCCULENTA 1998 – 2003 (in aantal leden)

Jaar	Neder-land	Belgie	Overige	Totaal leden	Gratis	Totaal oplage	Afd. leden	Leden bij	Leden af
1998	1895	299	139	2333	76	2409	1003	104	158
1999	1839	281	130	2250	79	2329	1002	136	219
2000	1795	275	122	2192	80	2272	977	145	203
2001	1772	269	125	2166	78	2244	956	131	157
2002	1732	263	115	2110	77	2187	920	103	159
2003	1664	251	112	2027	71	2098	871	78	161

Verloop ledenbestand SUCCULENTA 1998 -2003 (in procenten)

Jaar	Neder-land	Belgie	Overige	Totaal betaald	Gratis	Totaal oplage	Afd.-Leden	Leden bij	Leden af
1998	81,2	12,8	6,0	100,0	3,3	103,3	43,0	4,5	6,8
1999	81,7	12,5	5,8	100,0	3,5	103,5	44,5	6,0	9,7
2000	81,9	12,5	5,6	100,0	3,6	103,6	44,6	6,6	9,3
2001	81,8	12,4	5,8	100,0	3,6	103,6	44,1	6,0	7,2
2002	82,1	12,5	5,5	100,0	3,6	103,6	43,6	4,9	7,5
2003	82,1	12,4	5,5	100,0	3,5	103,5	43,0	3,8	7,9

Toelichting:

- Het aantal leden in elk jaar is gemeten aan het einde van elk kalenderjaar bij het uitkomen van het decembernummer van Succulenta.
- De gratis leden betreffen de diverse bibliotheken van Succulenta en ruilabbonnementen.
- De afdelingsleden zijn bij benadering juist omdat niet van alle afdelingen jaarlijks een opgave van het ledenbestand is ontvangen.
- De aantallen leden bij en af in een kalenderjaar zijn resp. de nieuw ingeschreven leden en de uitgeschreven leden door bedanken, overlijden, niet betalen en vertrek met onbekende bestemming.

De belangrijkste conclusies van het ledenverloop van Succulenta zijn:

- Het ledental daalt van 1998 tot en met 2003 gestaag met gemiddeld 2,8 % per jaar.
- De aanwas van nieuwe leden stagneert vanaf 2002 en 2003
- De afname van leden door bedanken, overlijden en niet betalen is relatief gezien in de loop van de jaren nauwelijks gewijzigd.
- Het wel of niet lid zijn van een afdeling heeft nauwelijks invloed op het verloop van het ledental van Succulenta
- Op basis van de huidige informatie (januari en februari 2004) lijkt het dat de aanwas van nieuwe leden nog verder afneemt en de afname van het ledental door bedanken toeneemt.

Henk Roozegaarde, ledenadministratie Succulenta

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Hier slaagt men er ieder jaar weer in om een aantal nieuwe boeken en tijdschriften aan de bibliotheek toe te voegen. Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901. Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met:
C. Lagerwerf, Halte Kropswolde
Woldweg 46, 9607 PR Foxhol.

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar).

Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.

G. Koerhuis, Haarlem.

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres

Portokosten worden vergoed!

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023 - 5262624
E-mail: g.koerhuis@planet.nl

VERENIGINGSARTIKELEN

- * Nieuwe **bewaarband voor Succulenta**
Is breder en past dus ook beter
Met logo voor € 6,75 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten
€ 4,55
- * **Het discoboek**
Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels.
Prijs € 6,80
- * **Beginnersgids**
"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00
- * **Ansichtkaarten**
Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1995 t/m 2002 € 11.34 p. jaargang
1980 t/m 1994 € 9.00 p. jaargang
1950 t/m 1979 € 11.34 p. jaargang
- * **Buitenlandse tijdschriften**
Kakteen und andere Sukkulenten
1961 t/m 1997 voor € 9,00 per jaargang.
The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982 € 7,36 per jaargang
Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000 € 7,36 per jaargang
Kakteen Sukkulenten D.D.R. 1980 € 7,36
Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien 1980 € 7,36; 1983 en 1984 € 3,00
Kaktusy Tsjechië. 1968 t-m 1993 € 7,50 per jaargang.
- * **CD-Roms**
Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III, € 39,70 per stuk

African Succulents door.R. Hoes met
3700 afbeeldingen voor € 19,50

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten:
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;
mogelijk zijn inmiddels jaargangen
uitverkocht. Bij grotere bestellingen zijn
kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws
voor alle liefhebbers van cactussen en
vetplanten. De leden en de afdelingen
kunnen kopij voor de homepage aanleveren
bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1267 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

DIATHEEK

Het doel van de instelling is het uitlenen
van dia's. Het beheer is sinds kort in andere
handen gekomen. Het is de bedoeling om
de diatheek na een behoorlijke renovatie
weer nieuw leven in te blazen.

De presentatie zal enigszins worden
aangepast. Dit neemt veel tijd in beslag en
voor het uitlenen van diapresentaties zult u
even geduld moeten hebben. Het is ook de
bedoeling dat er een paar puzzels bijkomen
voor de uitleen. Al met al is de verwachting
dat de uitleen begin 2004 weer kan starten.
Wanneer het zover is zal er een nadere
aankondiging worden gedaan.
G. Koerhuis, Weteringstraat 34
2023 RV Haarlem.
Tel.: 023-5262624
Email: g.koerhuis@planet.nl

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen
om u bij evenementen etc. te helpen bij uw
promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25
(korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo:
€ 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en
aanmeldingsformulieren.
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken
in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties
betreffende de promotie aan:

Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

CLICHEFONDS

Elk jaar bevat het decembern timer van
Succulenta de Zaadaanbieding van het
Clichiefonds. Voor nadere informatie,
aanvragen en bestellingen kunt u terecht
bij: J. Schraets, Clichiefonds Succulenta
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913
Email: j.a.schraets@hccnet.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

AFDELINGSEVENEMENTEN 2004

6 juni

De afdeling Nijmegen organiseert voor de 27^e keer de jaarlijkse cactus- en vetplantenmarkt in het Kolpinghuis, Smetiusstraat 1 te Nijmegen. De openingstijden zijn van 10.00 uur tot 15.30 uur en de entreprijs voor bezoekers is €1,-. Nadere informatie bij Theo Heijnsdijk, tel. 0487-542704

12 juni

Op 12 juni houdt de afdeling Leiden voor de 16e keer haar jaarlijkse Cactus- en Vetplantenbeurs in de grote plantenkas bij de ingang van de Hortus Botanicus aan het Rapenburg in Leiden. Dit jaar gratis entree. Voor verdere inlichtingen en huur van tafels kunt u contact opnemen met: J.W. Huizer, tel: 0252-230255; E-mail: jos.huizer@hetnet.nl of met: T. Hoekstra, tel: 071-5211454; E-mail: tom.hoekstra@tiscali.nl

14 en 15 augustus

Cactussen en succulentenshow ter gelegenheid van de 47ste Lichtfeesten in Reet (Rumst) België in de wijk Kline Landeigendom (Bibliotheek- Seringenlaan). Voor meer informatie: Marc Bosten, tel. +32.3.383.67.367
Danny de Raeymaeker, tel. +32.3.44.51.76
<http://www.cactusweelde-antwerpen.be>

15 augustus

Cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant in café Marktzicht 50 te Etten-Leur. Open van 10.00 tot 15.00 uur. De toegang is gratis. Informatie en plaatsbespreken bij Evert Smienk, tel. 076-5419124 of 06-52314805 of via E-mail: ejsmienk@concepts.nl

29 augustus

De 36e Cactus- en Vetplantenshow van het Oosten in Zaal de Brug, Thorbeckesingel 2 te Zutphen. Openingstijden vanaf 09.30 uur

voor deelnemers of standhouders en van 10.00 tot 16.00 uur voor belangstellenden. Entree is €1,20. Voor het huren van tafels of marktkramen kunt u contact opnemen met dhr. F,J,H. Hilge, Stokebrand 257, 7206 EE te Zutphen. Tel. 0575-529610 of via E-mail: f.hilge@chello.nl

29 augustus

Cactusvrienden Limburg vzw-België organiseert de jaarlijkse cactus- en vetplantenbeurs van 10.00 tot 17.00 uur aan het Burgemeester Heymansplein zn te Beverlo-Beringen. Entree is €1,-. Inlichtingen bij Paul Theunis, tel +32.11.428321 of E-mail theunis.paul@pandora.be of bij Mieke Geuens, tel. +32.11.342741 of E-mail rene.goris@pandora.be

3 t/m 5 september

De 19e Internationale Gymnocalyciumtagung in Hotel "Hoogeerd", Maasbandijk 10, 6606 KB in Niftrik-Wijchen. Informatie bij Jan Reijnen, De Chamillylaan 33, 5361 LH Grave. Tel. 0486-473687 of E-mail: jan.reijn@home.nl

3 t/m 5 september

Internationale najaarsshow met meer dan 40.000 planten in serre en openlucht. Verkoop van planten en materialen. Gratis toegankelijk van 10.00 tot 18.00 uur. Adres Kasteellei 111 te Wijnegem (bij Antwerpen). Info via telefoon +32.3.353.72.58 of via <http://user.online.be/cactusvetplant>

10, 11 en 12 september

ELK te Blankenberge. Dit is hét Europese weekend voor cactussen en succulenten liefhebbers met een viertal lezingen en ook weer een grote plantenbeurs met 200 meter verkooptafel. Voor inlichtingen kunt u contact opnemen met: Jan en Anny Linden, tel: 045-5220966

INDRUKKEN JAARVERGADERING

Op 17 april 2004 werd de Algemene Ledenvergadering gehouden in hotel-restaurant Rooland in het Limburgse Arcen. Hieronder enkele indrukken.

Een drietal standhouders stelde in een aparte zaal hun planten op voor de altijd kooplustige leden die de vergadering bezochten

Marja van der Pieterman bezig met haar lezing over Zuid-Afrika

Een vast onderdeel van elke jaarvergadering is de boekenbeurs, sinds heel lang verzorgd door Wim Alsemgeest (midden)

Gerard Koerhuis: Diathecaris en Plantencentrale

Henk Viscaal hoofdredacteur Succulenta legt uit wat er gebeurd is

Eerst bedankt de voorzitter de ex-bibliothecharis Wim Bervoets

Vervolgens speldt hij de jubilaris, Wim Alsemgeest, het speldje op

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Brabant-België	12 juni	Busreis naar Duitsland	J. Wouters
	25 juni	Dirk de Ridder over Bolivia	+32 16-656485
De Achterhoek	10 juni	Gastspreker	A. Heijnen
	8 juli	Kas- tuinbezoek	0543-564314
Dordrecht	3 juni	Kasje kijken bij Sjaan Storsbergen	S. Storsbergen
	1 juli	Kasje kijken bij Jolanda Mul	010-5060456
Fryslan	5 en 6 juni	Open kas en Cactusbeurs in het Bos van Ypey	
Gorinchem- 's Hertogenbosch	14 juni	Kasbezoek bij Lidy Schut	A.van Zuijlen
	12 juli	Kasbezoek bij Cees Pulles	0412-630733
Gouda e.o.	17 juni	Roland de Zeeuw over Thailand	J. Schouten 0182-393029
Nijmegen	1 juni	Lezing door Ludwig Bercht	R.Meassen-Claessen
	6 juni	27e Cactusbeurs in de Kolping	024-3440425
	6 juli	Kasbezoek bij Rein Vleeming	
Tilburg	5 juni	Busreis naar België(?)	Jos Vrenken
	14 juni	W. Dams: Cuba en zijn cactussen	0413-272917
Voorne-Putten en Rozenburg	juni	Kasbezoek	Lex Mooiweer 0187-601059
Zuid-Limburg	1 juni	Frank Süplie over Epiphyllum	A. van Vlodrop 045-5690266

OPEN-DEUR-DAGEN

DATUM	NAAM + ADRES	INFORMATIE
5 en 6 juni	Frank en Diane Thys-Brants Antwerpse Dreef 30, 2980 Zoersel België Open van 10.00 tot 18.00 uur.	Frank Thys +32 3 3835006
26 en 27 juni	D. Vanbiervliet, Goedeboterstraat 42 Oudenburg B F. Lepoutre, Aarsdamstraat 12, Handzame F. Veeckman, Brouckhof-Zuid 7, Passendale Beide dagen open vanaf 09.00 uur	+32 59 265091 dirk.vanbiervliet@pi.be

NIEUWE LEDEN 1-4 T/M 31-5-04

Nederland

110942 Moes-Bezemer, Mevr. A.E. de	Oudelandsdijkje 1A	1141 PH	Monnickendam
110944 Jansen, B.C.	Kerkbuurt 68	1511 BE	Oostzaan
110939 Keijzer, Dhr. A.J.M. de	Valkhof 64	2261 HS	Leidschendam
110936 Blijleven, Dhr. J.	Julianastraat 47	2771 EB	Boskoop
110943 Letterman, Dhr. J.	Zinkweg 70	3262 BC	Oud-Beyerland
110940 Graaf, Dhr. J. de	Strawinskystraat 6	3438 XN	Nieuwegein
110941 Wennmacker, Dhr. F.	Topaasstraat 155	6534 ZN	Nijmegen
110937 Janssen, A.H.E.	De Aa 27	6923 BK	Groessen
110935 Jong, Gerda de	Hoge Haer 16	8431 HK	Osterwolde
110938 Wiersma, Dhr. T.	Noorderkade 4/615	8861 HK	Harlingen

Belgie

110945 Volsem-Billoy, Fam. Van   Assesteenweg 151   B-1750   Lennik

Bericht van overlijden ontvangen van:
Ir. J. Mommers te Esch
Dhr. H. Schipper te Nijkerk

VRAAG EN AANBOD

Te koop

Mijn collectie postzegels van cactussen en
vetplanten.
H.G.Krijnen, Prof. Struijckenlaan 14, 3741
EZ Baarn. Tel. 035 / 5418724

Gevraagd

Het tweede deel van de veldnummerlijst
van Karl Knize, vanaf nummer KK1471,
de lijst met nummervolgorde en de
alfabetische lijst waar de habitats in
vermeld staan. Vanzelf zijn gekopieerde
lijsten ook welkom. Tegen vergoeding van
de kosten Tijdelijk adres (tot 1 augustus):
G. Eerkens, p/a fam. Warijo
Tefelenstraat 136, 1107 SN Amsterdam-
zuid (Gaasterdam).

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan:

W. Absengrest
Stadhouderlaan 1
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook
uw cactusverzameling van de hand te doen,
neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213566

**Handelskwekerij
Ubink bv.**

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

**Zaterdag 5 juni 2004
van 09.00 tot 16.00 uur**

**Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax. 0297 - 343089**

Tevens zoeken we deelnemers voor een tentoonstelling van postzegels, schilderijen, ansichtkaarten, kortom alles wat mensen verzamelen met betrekking tot cactussen en vetplanten.

Op onze open dag zal Henk Viscaal een aantal malen een reisverslag presenteren met digitale foto's, gepresenteerd op een scherm. (reserveren is niet nodig).

Dagprogramma voor groepen: wij kunnen voor groepen een dagprogramma samenstellen, bijv. met een bezoek aan andere kwekerijen of bezoek aan een authentieke bloemenveiling uit 1950 met een historische tuin met oude rozen en plantensoorten.

Reserveer zo spoedig mogelijk, dan kunnen wij het voor uw afdeling organiseren.

Door veranderingen binnen ons bedrijf zijn wij na 5 juni niet meer open voor het publiek en zijn wij voor leden van Succulenta maar één dag per jaar open.

**British
Cactus &
Succulent
Society**

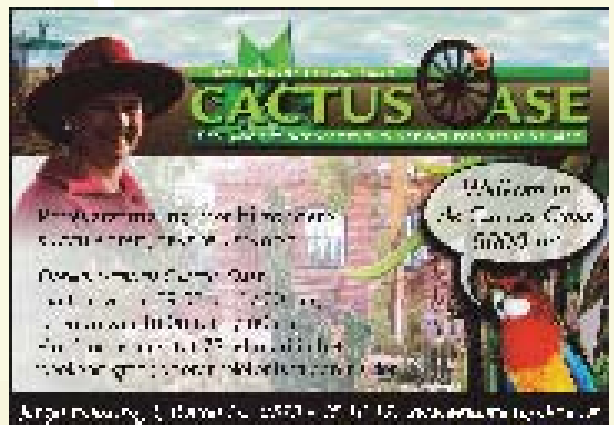

Het blad van de BSOC verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun opvoeding, aanwijzingen voor de cultuur, voorlichting over tuingenieten en andere artikelen van belang tot de hele wereld.

Eensmaal per jaar wordt *Bradleya* gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en lid. *Bradleya* van succulente planten.

Het complete lidmaatschap inclusief *Bradleya* is 34 pond in de UK en 38 pond exclusief *Bradleya*. Uitkeringen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Den Membership Secretary
32, L.V. Road, 13, Dreehwood Crescent,
Doll Doyl, York YO17 7DD Engeland
Tel: 01430 1904 4053
E-mail: ds@bsoc.freeuk.com

UHLIG
PARTNER

Postfach 1102 • D-11365 Kottbus
Bundestempel Deutschland
Telefon 07151 14 18 01 • Fax 07151 14 07 28
uhlig.kaktus@t-online.de • www.uhlig-kaktus.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoeken en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontbreekt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

Privé broeikassen
DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: 0340-677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien,
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 AUGUSTUS 2004
NUMMER 4 - JAARGANG 89

REDACTIONEEL

KWANTITEIT OF KWALITEIT?

Regelmatig horen we, vooral van beginnende liefhebbers of van buitenstaanders die per ongeluk in onze kas verzeild raken, de vraag hoeveel cactussoorten er nu eigenlijk zijn.

Een klassieke vraag langzamerhand. Na zo'n vraag volgt meestal een wat onsamenhangend verhaal over verschillen van inzicht tussen onderzoekers, over het feit, dat vrijwel dagelijks nieuwe soorten gevonden worden, over soorten, die misschien wel, misschien niet variëteiten of vormen zijn enz.

Zo'n antwoord wordt door de beginner of buitenstaander niet begrepen, dus -wijs geworden- zeg je nu maar dat er ongeveer 2000 soorten zijn of iets dergelijks.

Toch kunnen we tegenwoordig wel iets nauwkeuriger antwoorden. In ons Engelse zusterijdschrift werd een schatting gemaakt, met als uitgangspunt de telling van het aantal soorten in het boek *The Cactus Family* van Ted Anderson, en voor de andere succulenten het zesdelige werk *Illustrated Handbook of Succulent Plants*, geredigeerd door Urs Egli.

Voor de cactusfamilie komt de auteur tot een aantal van 1810 soorten in 125 genera.

Voortaan zal ik dus dat aantal noemen wanneer mij de klassieke vraag weer eens gesteld wordt.

Een volgende vraag zal dan onvermijdelijk zijn of ik die soorten ook allemaal bezit.

Het antwoord zal dan natuurlijk ontkennend moeten zijn, maar om er een sierlijke wending aan te geven zal ik hoogstwaarschijnlijk erbij zeggen, dat het me meer gaat om de kwaliteit van de planten dan om de kwantiteit.

Wat voor cactussen geldt, geldt mijns inziens ook voor cactusliefhebbers. We kunnen rustig stellen, dat er in Nederland en België duizenden cactusliefhebbers zijn, een (klein?) deel daarvan is lid van Succulenta. Het aantal in Succulenta georganiseerde Nederlandse cactusliefhebbers zal dus niet zo veel verschillen van het aantal cactussoorten in bovengenoemd werk.

Wat een kwantiteit, wat een potentieel!

Maar toch, hoe actief zijn al deze mensen? In de hobby, in de vereniging, in de afdelingen?

Ik denk dat we daar een andere snaar raken. Want we kunnen de kwaliteit van onze vereniging niet alleen afmeten aan het aantal leden. We moeten ook kijken naar de kwaliteit van die leden.

Dan zien we hoe moeilijk het steeds weer is, om mensen te krijgen voor bestuursfuncties, landelijk en in de afdelingen; om vrijwilligers te krijgen voor het bemensen van instellingen, voor het organiseren van beurzen en allerlei andere zaken; om te zorgen voor een goedgevulde kopijportefeuille voor ons tijdschrift...

Dan mogen we alleen maar hopen, dat onze hobby en onze vereniging zowel in kwantiteit als ook in kwaliteit moge groeien en bloeien.

Ton Pullen

JONG GELEERD ....

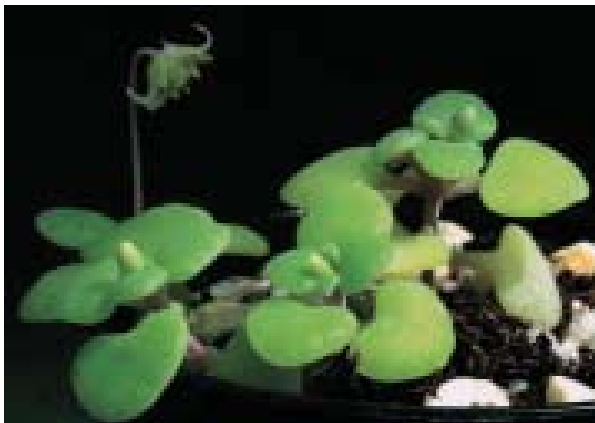
TWEE KLEINE KLEUTERTJES

Crassula nemorosa en Peperomia monticola

Tijdens de busreis van onze afdeling naar Erkelenz en Wankum kocht ik deze piepkleine plantjes.

Thuis dook ik al snel in de boeken om er meer van te weten te komen. In het prachtige nieuwe Crassulaboek van Gordon Rowley vond ik onmiddellijk een beschrijving van *Crassula nemorosa* (=bosbewoner). De plantjes groeien in een wijd verbreid gebied in de bossen van het Zuiden van Zuid Afrika. De plantjes hebben knolletjes onder de grond waar in de groeitijd de hartvormige blaadjes uit komen, die niet groter zijn dan 1 bij 1,2 cm. En de bloempjes? Kijk eens goed naar het plaatje: eerst zijn het heel kleine, lieve klokjes van een paar mm breed en een paar cm hoog, daarna ontvouwen de bloemblaadjes zich en worden het platte bloempjes. Echt een plantje om dagelijks te bekijken. In de rusttijd kan hij praktisch droog staan en sterven de blaadjes af. In de zomer wil hij graag af en toe een flinke plens water. Als je het goed doet worden het schattige kleine bodembedekkers!

Nu naar de peperomia, die ik op dezelfde dag vond. In mijn boeken was over *Peperomia monticola* niets te vinden, maar Henk

Crassula nemorosa Foto's Henk Viscaal

Viscaal was gelukkiger en hij stuurde mij onmiddellijk per e-mail een overdrukje uit een Duits succulentenboek.

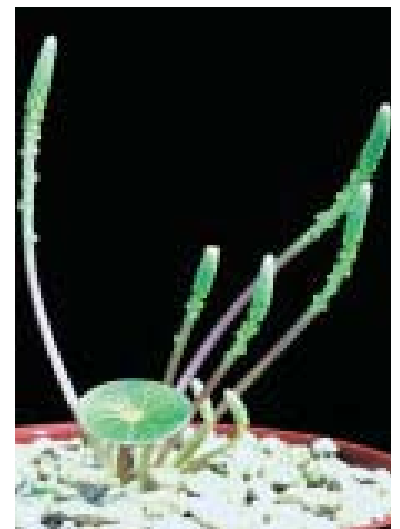
Peperomia monticola is voor het eerst beschreven in het jaar 1843! Hij kwam uit Puebla, Hidalgo in Mexico, een precieze vindplaats was niet bekend. Het plantje dat je nu ziet komt uit Balnearia de Lourdes in Mexico en is nog niet zo lang geleden ontdekt.

Dit peperomiaatje maakt knolletjes van 2 - 5 cm ø, de blaadjes bestaan uit bundeltjes en ze staan op draaddunne steeltjes van ongeveer 6 cm. De blaadjes zijn rond en glanzend. De bloemsteeltjes worden ongeveer 8 cm hoog en hebben kleine schutblaadjes die aan de bovenkant overgaan in onopvallende bloemaartjes.

De verzorging is ongeveer gelijk aan die van *Crassula nemorosa*. Het kan zijn dat de groei- en rusttijd iets verschilt maar dat zie je vanzelf wel. Zoals met alle planten moet je gewoon goed opletten wat ze nodig hebben, niet te nat laten staan en niet volkomen laten uitdrogen. In de winter kun je ze in een koele kamer zetten en als er een beetje groei in komt ga je voor wat meer licht en voeding zorgen.

Veel plezier en tot de volgende keer!

**Prins Willem
Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom
E-mail Smit-
Reesink@hccnet.nl**

Peperomia monticola

VOOR HET VOETLICHT

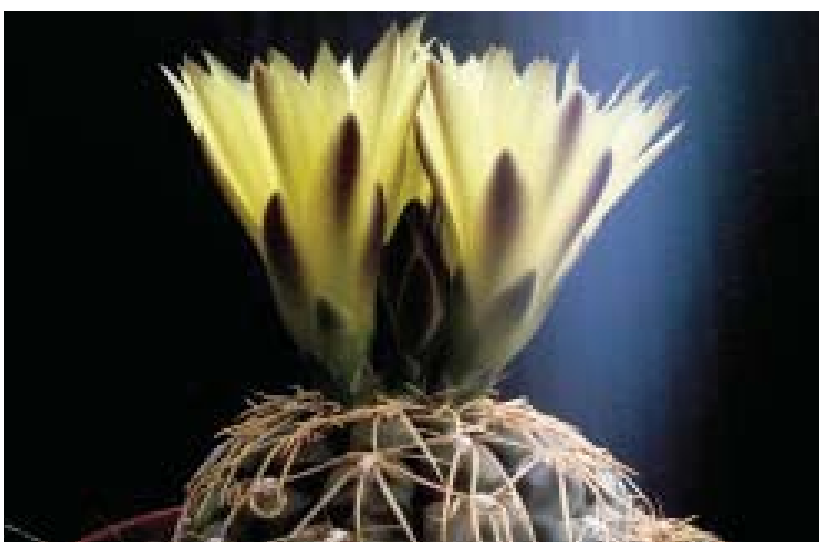
Bertus Spee

Austrocyllindropuntia salmiana v. albiflora

Dit noemen we prolifereren. Als de vruchten van de plant vallen, kunnen ze gemakkelijk wortelen, waarna er weer nieuwe planten uit groeien. De vruchten bevatten vrijwel nooit zaden zodat zaaien niet van toepassing is. Van deze planten zijn meerdere variëteiten in omloop, o.a. var. *spgazzinii* met lichtgele bloemen.

In de zomer kunnen ze flink wat water verdragen, in de winter moeten ze droog worden gehouden bij een temp. van 5 °C. Ze groeien het beste in een lemig, kiezelig substraat met een weinig humus.

Gymnocalycium leeanum

nemen. We planten ze in een goed doorlaatbaar mengsel van potgrond met wat zand of leem, in de zomer moeten ze regelmatig flink water hebben. Overwinteren bij een temp. van 8-12 °C met af en toe een beetje vocht is gewenst. In de zomer zetten we ze op een lichte luchtige plaats met niet teveel zon, of zo mogelijk, op een beschutte plaats buiten.

Austrocyllindropuntia salmiana v. albiflora

Deze plant is genoemd naar de bekende verzamelaar Salm-Reifferscheid-Dyck (1773-1861).

De groeiplaats van de planten vinden we in het grensgebied van Bolivia en Argentinië in Zuid Amerika.

In cultuur groeien de planten struikvormig tot 30 cm hoog, met dunne ronde leden van zo'n 10 cm lang. Op een lichte, zonnige plaats komen ze gemakkelijk in bloei. De witte bloemen verschijnen aan de toppen van de leden en worden 2 cm in diameter. Opvallend aan deze planten zijn de rode vruchten, die na de bloei gevormd worden. Hier groeien telkens nieuwe spruiten aan.

Gymnocalycium leeanum

Uit het grensgebied van Uruguay en Argentinië komt een van de weinige geelbloeiende Gymno's. De plat-bolvormige planten hebben tot 14 ribben en worden zo'n 5 cm in diameter. Ze gaan op oudere leeftijd spruiten aan de basis. De planten zijn donkergroen van kleur, de gele doorns liggen plat, straalvormig tegen het plantenlichaam. De grote citroengele bloemen hebben roodachtige punten en verschijnen met meerdere tijdens de zomer. Ze zijn goed uit zaad op te kweken, ook stekken is mogelijk. De jonge uitlopers hebben meestal al wortels en zijn gemakkelijk van de moederplant af te

Turbinicarpus pseudomacrothele

Een lange naam voor zo'n klein plantje, dat evenals de andere soorten uit dit Mexicaanse geslacht prima geschikt is voor kleinbehuysden.

De 3 cm grote (kleine) planten zijn bezet met knobbelige tuberkels, de areolen zijn voorzien van lange, dunne buigzame doorns. Deze vallen na enkele jaren af. In de natuur zien we dan ook alleen bedoorning in de nieuwgroei. De herkomst van deze mooie planten ligt in de omgeving van Bernal in de staat Queretaro waar ze groeien in de nauwe spleten van de kalksteenheuvels. In cultuur planten we ze in een grof, mineraalrijk, lemig substraat en geven in de zomer weinig water, altijd van onderen af! 's Winters moeten we ze droog en koel houden op een lichte plaats tot 5 °C. De witte bloemen met donkere middenstrepen verschijnen regelmatig gedurende de zomer. Zaaïen van deze planten geeft weinig problemen. Ze kunnen al bloeien als ze 1 cm groot zijn.

Turbinicarpus pseudomacrochele

Sulcorebutia flvida (flavissima)

Bolivia is het moederland van deze rijkbloeiende planten. Ze groeien tot op 2500m hoogte.

Het geslacht is herkenbaar aan de langgerekte areolen met een korte, straalvormige bedoorning. De planten groeien kort cilindervormig met een flinke penwortel. Na een aantal jaren gaan ze aan de basis spruiten en vormen zo flinke clusters waarop jaarlijks tientallen bloemen verschijnen.

De jonge spruiten zijn gemakkelijk te stekken, daar ze meestal al wortels hebben.

Zaaïen is wat moeilijker, de zaden dienen zo vers mogelijk te zijn, de kiemkracht gaat snel achteruit. Ze groeien het beste in een goed doorlatend, mineraalrijk mengsel en houden van een regelmatige, niet te grote watergift.

In de zomer zetten we ze op een luchtige, zonnige plaats in de kas. In de winter houden we ze koel met een minimumtemperatuur van 5 °C. Het is nodig ze regelmatig te controleren op wolluis en spint, deze zitten graag tussen de jonge uitlopers en zijn moeilijk te zien. Preventief gieten met een goed bestrijdingsmiddel is aan te raden.

**Diepenestraat 4,
4454 BJ Borssele**

Sulcorebutia flvida

Foto's van de schrijver

EUPHORBIA SUBGENUS EUPHORBIA SECTIE TRIACANTHIUM JACOBSEN (SLOT)

Rikus van Veldhuisen.

Euphorbia margaretiae S. Carter

Ook van deze soort ken ik slechts één enkele foto in de literatuur, wederom uit *The Euphorbia Journal* (1987). Hier is een cultuurplant afgebeeld met een korte toelichting. Wat mij vooral ergert is de vermelding dat ze eenvoudig in cultuur is en bovendien het vermogen heeft om als stek gemakkelijk 'hoofdjes' te maken. Het vermeerderen van deze soort is waarschijnlijk toch moeilijker dan gedacht of men heeft niet erg zijn best gedaan, want nog nooit heb ik deze plant ergens aangeboden zien worden of gehoord dat iemand hem in zijn bezit had. Dit is erg jammer want het is een erg mooie en opvallende soort.

Slechts één enkele keer is ze gevonden in de natuur door ene Margaret Johnson. Evenals de voorgaande soort was dit ook in de omgeving van Erigavo, Somalië.

Het worden dicht vertakte struikjes, tot 25 cm hoog en 75 cm doorsnee. Opvallend genoeg schrijft Susan Carter (1992) dat er geen centrale hoofdspruit gevormd wordt. Dit kan volgens mij op een misverstand berusten, want ze zou de beschrijving op basis van stekmateriaal gedaan kunnen hebben. Bovendien wordt er in *The Euphorbia Journal* melding gemaakt van het maken van 'hoofdjes' door een stek. Deze twee eigenschappen van een plant: 1. een zaailing vormt een hoofdspruit en 2. het vormen van 'hoofdjes' middels de twee-keer-stekken methode, horen volgens mij bij elkaar. Het opvallendste kenmerk van deze soort is echter dat de centrale stekel, net zoals bij *Euphorbia schizacantha*, aan de top in tweeën splitst. De genoemde opname laat een dichtvertakt plantje zien met een prachtige blauwe was over de groene plantdelen en mooie zwarte stekels in de nieuwgroei.

Het is te hopen dat deze mooie soort alsnog ruimer beschikbaar komt voor de liefhebbers, want ze lijkt een mooie aanvulling voor een *Euphorbia*-collectie.

Euphorbia myrioclada S. Carter

Deze soort is voor mij een grote onbekende en ook een beetje een raadsel. Geen enkele foto, noch planten in cultuur zijn mij bekend. De nieuwbeschrijving is de enige melding van haar bestaan, vergezeld van een tekening, die ik tot mijn beschikking heb. Susan Carter (1992) beschrijft hierin een soort met een tot 5 cm hoge en 2 cm dikke hoofdspruit, die vertakt in een dicht struikje van 30 cm hoog en 50 cm in diameter. Deze zijtakken zijn tot 8 mm dik en vertakken zelf ook vrijelijk. Oranjegele cyathia zijn niet erg opvallend binnen deze groep. Er worden slechts drie verzamelingen genoemd van deze soort, allen in het Woqooyi Galbeed gebied in Somalië, waarvan de eerste al in 1944, door Bally.

De schrijfster vergelijkt deze nieuwe soort met *Euphorbia triaculeata* uit Djibouti en Eritrea en schrijft dat deze laatste soort groter en grover is in al haar onderdelen. Bij mij rijst sterk de vraag hoe dat dan zit met bijvoorbeeld *Euphorbia* species Lavranos 13176 uit Djibouti en de vele vergelijkbare klonen in cultuur, die nu vaak schuilgaan onder de naam *E. (species affinis) triaculeata*. Waarom Susan Carter deze soort beschreven heeft, zonder rekening te houden met de vele, volgens de beschrijving erg overeenkomstige planten uit andere gebieden, is voor mij een vraag. Zolang ik de echte *Euphorbia myrioclada* niet ken, kan ik hier geen antwoord op geven.

Euphorbia species nova Mrs. Ash heeft grote geelgroene cyathia.

Euphorbia species nova Mrs. Ash

Nu alle beschreven soorten aan de orde zijn geweest wil ik enkele vormen die in cultuur zijn en niet direct onder een bepaalde soort te plaatsen zijn, voor het voetlicht brengen. De eerste is *Euphorbia species nova Mrs. Ash*. Deze planten zijn in omloop gebracht door het International Succulent Institute onder haar nummer ISI 1201. Deze planten zijn ruimschoots vermeerderd en verspreid onder liefhebbers en het aardige is dat er vindplaatsgegevens bij vermeld worden. Mrs. Ash heeft ze namelijk verzameld tussen Neghili en Filtu in het zuiden van Ethiopië. Opvallend was verder dat bewortelde takken aangeboden werden door het I.S.I. voor 5 dollar en bewortelde hoofden voor 9,50 dollar.

Deze planten kenmerken zich door opvallend grote gele cyathia met een wat groene zweem en zijn wat grover dan *Euphorbia actinoclada*. De genoemde vindplaats van deze planten ligt in het groeigebied van *Euphorbia actinoclada*. Deze laatste soort is, zoals reeds bespro-

ken, een zeer variabele soort. Het is zeer wel denkbaar dat *Euphorbia species Mrs Ash* slechts een opvallende verschijningsvorm is van *Euphorbia actinoclada*. Er zijn echter wel degelijk onderlinge verschillen en het is zeker van belang om deze vormen

niet onderling te kruisen. Ook hier ligt nog een mooie taak voor aanvullend onderzoek door wetenschappers en dan vooral in het veld.

Euphorbia species 632

Onder mijn collectienummer 632 is een *Euphorbia* vertegenwoordigd die duidelijk tot de hier behandelde groep planten behoort, maar die ik niet kan plaatsen onder een van de besproken soorten. Deze planten vallen op omdat ze in cultuur struiken vormen tot wel een meter hoog. In de nieuwgroei zijn de doorns gitzwart en de hoofdstekel blijft vrij klein, maar is wel stevig en dik. Er zit een mooie blauwgrijze waas over de plant en ze kan bijzonder rijk bloeien met oranjegele cyathia. Helaas heeft ze nog nooit zaad gezet en ook geen enkele hoofdspruit willen vormen.

Daar de herkomst van deze kloon onbekend is, evenals haar natuurlijke standplaats, zal haar identiteit wel onbekend blijven. Echter deze afwijkende en mooie vorm wilde ik u niet onthouden en is wel

Euphorbia species 632 maakt in de besproken vormengroep de grootste struiken met opvallende dikke stevige zwarte stekels.

Ook als ze bloeit is Euphorbia species 632 een opvallende verschijning.

degelijk een aanvulling op de verzameling.

Tot zover mijn verhandeling over een mooie en bijzondere groep euphorbia's uit meestal moeilijk toegankelijk gebieden. Ze vormen, ook voor de gespecialiseerde liefhebber, een uitdaging om succesvol gekweekt en vermeerderd te worden. De behandeling van deze planten is door de bril van een liefhebber gedaan, tot op

heden heb ik geen van deze soorten in de vrije natuur mogen aanschouwen en dus wil ik op geen enkele manier een wetenschappelijke basis claimen voor de hier gedane opmerkingen.

Verder wil ik Mike Gilbert, Jaap Keijzer en Pjotr Lawant bedanken voor hun steun en ik hoop dat deze prachtige groep planten zich mag verheugen in een toenemende belangstelling, zowel van liefhebbers als wetenschappers. Ik ben ervan overtuigd dat er nog spectaculaire nieuwe vondsten gedaan zullen worden en er nog diverse nieuwe soorten beschreven zullen worden.

**Samuel Gerssenlaan 63,
3861 HB Nijkerk.
U4ba@uwnet.nl**

Literatuur:

Bally, P. R. O. & Carter, S. (1967). Miscellaneous Notes on the Flora of Tropical East Africa, including Descriptions of New Taxa, 33 - 36, Candollea 21: 365 - 373.

- Carter, S. (1982). New Succulent Spiny Euphorbias from East Africa, Hooker's Icones Plantarum, 39, Part 3.
- Carter, S. (1986). New Taxa in Euphorbia subgen. Euphorbia from Eastern Tropical Africa, Kew Bulletin Vol. 42(2),
- Carter, S. (1987). Problems of Distinction among Succulent Euphorbia Species from Eastern Tropical Africa, Botanical Journal of the Linnean Society. 94: 67 - 78.
- Carter, S., -Smith, A. R. (1988). Flora of Tropical East Africa, Euphorbiaceae (Part 2).
- Carter, S. (1992). New Pair-spined Species of Euphorbia (Euphorbiaceae) from Somalia, Nordic Journal of Botany, 12: 403 - 422.
- Carter, S. (1992). Some Unresolved Problems among Somali Euphorbia Species. Collectanea Botanica (Barcelona) 21: 57 - 66, .
- Chiovenda, E. (1929). Euphorbiaceae. Flora Somala (I). Roma,
- Gilbert, M. G. (1992). Notes on Euphorbia subgenus Euphorbia in Ethiopia, Collectanea Botanica (Barcelona) 21: 67 - 77.
- Jacobsen, H. (1977). Lexicon of Succulent Plants.
- Pax, F. (1904). Monographische Übersicht über die Afrikanische Arten aus der Sektion Diacanthium der Gattung Euphorbia. In: Engler's Bot. Jahrb. 34: 61 - 85, .
- Rauh, W. (1966). Little Known Succulents from Southern Arabia, Cactus and Succulent Journal of America, No.6 .
- Vlk, Dr. Vitezslav (1997). Euphorbia Schizacantha Pax, The Euphorbiaceae Study Group Bulletin, Vol. 10, No. 1 .
- Webster, G. L. (1994). Synopsis of the Genera and Suprageneric Taxa of Euphorbiaceae, Ann. Missouri Bot. Garden, 81 (1): 33 - 144, .
- The Euphorbia Journal, Vol. 1 - 10, 1983 - 1996.

Als de cyathia in dergelijke aantallen verschijnen maken ze hun kleine afmetingen meer dan goed. Euphorbia species 632

Foto's van de schrijver, tenzij anders vermeld

OVERPEINZINGEN VAN EEN NEDERLANDSE VETPLANTENLIEFHEDER IN ZUID-AFRIKA

Frans Noltee

Voor mijn vrouw en ik ons in Zuid Afrika vestigden hadden we ons wel eens bezorgd afgevraagd of er daar wel genoeg te doen zou zijn om ons mee bezig te houden. Dat bleek totaal geen enkel probleem te zijn; voor we het wisten waren we druk bezig met van alles en nog wat. Zo druk zelfs dat het er steeds maar niet van kwam eens wat te schrijven over al die interessante vetplanten waar we hier tussenin wonen.

Er was blijkbaar een duwtje in de rug nodig om zover te komen. Dat duwtje kwam kortgeleden in de vorm van een e-mailtje van Joop Smit waarin ze mij eraan herinnerde dat ik bij mijn vertrek toch had beloofd enz.

Aangezien de Kleine Karroo een van de beste vetplantengebieden ter wereld is en Calitzdorp daar middenin ligt lijkt het mij het beste eerst maar eens wat over deze omgeving en zijn plantenwereld te vertellen. De Kleine Karroo herbergt meer dan 500 soorten succulenten dus voorlopig moet ik even vooruit kunnen.

Als ik uit het raam van mijn werkkamer kijk heb ik een fraai uitzicht op de Swartberge, die de noordelijke begrenzing van de Kleine Karroo vormen (zie foto). De zuidgrens wordt gevormd door ....

Maar misschien moet ik maar liever bij het begin beginnen, ook al is dat ondertussen wel erg lang geleden.

In het begin van 1955 kreeg ik bij een schoolvriendje een boek onder ogen dat -uiteraard zonder dat ik dat toen beseftte- het verloop van mijn hele verdere leven zou beïnvloeden. Het was het "Vetplanten" deel uit de onvolprezen serie Verkade-albums. De mooie aquarellen lieten allerlei

planten zien waarvan ik het bestaan niet vermoedde en die namen droegen als gevlekte-hoornbloemaloe, papier-vredeskruid, lieflijke-middagbloem en tongvormig-gladblad. Even verderop kwam ik bij afbeeldingen van plantjes die er wel erg raar uitzagen, met bijpassende namen als geknot-steentje, knolvormig-zilversteentje, bedrieglijk-stippelsteenslag en rond-kogelplantje. Eigenlijk kon ik niet geloven dat het werkelijk om levende planten ging. Werden de lezers soms voor de gek gehouden? De begeleidende tekst liet er echter geen twijfel over bestaan dat de schrijver geen grappenmaker was.

Leest u maar even mee: "De merkwaardigste vormen in de familie der IJskruiden zijn ongetwijfeld die, welke men als "ultra succulente" soorten kan aanduiden. De meeste soorten ontwikkelen zich in den vorm van kleine groene of gekleurde, ronde steentjes of hoekige steenbrokjes; ze zijn volkomen weerloos, daarbij sappig

De besemkop

en onschadelijk, maar hare beschermende aanpassing in vorm en kleur aan den omgeving, welke men met een vreemd woord “mimicry” noemt, is een doeltreffende beveiliging tegen diervraat. Vele zijn toch van het rotsgruis of steenslag, of van den steenigen bodem niet te onderscheiden. Er zijn er met hoekige, grijze blaadjes, met gladde kogeltjes in de uiteenloopendste kleuren, vaak met grillige marmerteekening, gelijk aan de omgevende steensoorten”.

Tja, daar had ik als dertienjarige schooljongen niet van terug. Het waren dus wel degelijk echte planten! Hier moest ik meer van weten en ik ging op zoek naar andere boeken over vetplanten. Ik ontdekte een boekje over Cactussen en andere vetplanten uit de toen zeer bekende “Weten en kunnen” reeks (“Een reeks praktische handboekjes, f 1.90 per deeltje”).

De inleiding eindigde met de woorden:

“Wie een meer diepgaande studie van de succulenten wil maken, worde lid van de Nederl.-Belgische Vereniging van Liefhebbers van Cactussen en andere Vetplanten.

Ondergetekende is voor het verstrekken van inlichtingen steeds gaarne bereid (postzegels voor antwoord s.v.p.). Rijperhut, Zomer 1951 G. D. Duursma”

(Dat waren nog eens tijden: geen straatnaam, geen huisnummer, geen postcode).

Een briefje was snel geschreven en ook snel beantwoord en zo werd ik per 1 juli 1955 lid van Succulenta. Ondertussen had ik van de secretaresse wat namen en adressen van andere leden in mijn omgeving ontvangen. De meesten van hen waren wat oudere heren die het blijkbaar wel aardig vonden dat zo’n jonge blaag dezelfde liefhebberij bezat als zij. Allen waren het er over eens dat nu misschien de tijd rijp was om wat meer structuur in de onderlinge contacten aan te brengen en zo werd op 16 januari 1956 de afdeling Dordrecht e.o. een feit. Voorzitter werd de heer Filemon. Wie er verder in het bestuur zaten weet ik niet meer, behalve dan dat ik tot tweede penningmeester was benoemd. Dat betekende het volgende: aangezien de contributie per jaar f 1,80 bedroeg en niemand zo’n bedrag in een keer op kon

brengen mocht ik iedere maand alle leden langs fietsen om de vorstelijke som van 15 cent te incasseren.

Filemon woonde met zijn vrouw in een klein huisje met een nog veel kleiner tuintje in de wijk waar ik geboren was en nog steeds veel contacten had. Als ik zeg tuintje dan is zelfs dat nog te veel gezegd. Het was in feite niet meer dan een klein plaatsje tussen hoge huizen, dat voor het grootste deel in beslag werd genomen door een houten kasje van naar schatting 2 x 3 meter met daarin een prachtige collectie liefderijk verzorgde planten. Aangezien de Filemons geen kinderen hadden werd ik zo ongeveer door hen geadopteerd en al gauw bracht ik iedere zaterdagmiddag in het kasje door. De enige plant die ik mij nog herinner was een 30 jaar oud exemplaar van *Gasteria armstrongii*, dat ondanks zijn ouderdom niet meer dan 3 bladeren had. Voor mij was dit het plantaardige equivalent van een soort voorwereldlijk monster.

Geld om planten te kopen was er in die dagen nauwelijks en dus werd er volop gezaaid, gestekt en geruild. Het zaaien gebeurde in stenen zaaitesten die in een zinken bak met water stonden. Het geheel werd verwarmd door middel van een apparaatje dat bestond uit een jampotje gevuld met olie en een deksel waarin een lont zat die met behulp van een fietsventiel hoger of lager gedraaid kon worden. Even primitief als doeltreffend!

Het kasje zelf werd verwarmd met een Aladdin ofwel een petroleumkachel. Niet alle planten hielden van de dampen die op die manier werden geproduceerd maar andere mogelijkheden waren er niet. Om brandstof te besparen werd het kasje in het najaar afgedekt met rietmatten. Daardoor was het binnen natuurlijk behoorlijk duister maar 's winter kreeg het plaatsje toch al geen sprankje zon dus erg veel verschil maakte het niet. Er deden trouwens verhalen de ronde dat sommigen hun cactusen in het najaar in kranten wikkelden en

onder hun bed overwinterden.

Het was in die naoorlogse jaren heel moeilijk om aan gegevens over de planten te komen, dus werd er iedere twee maanden reikhalzend naar het tijdschrift "Succulenta" uitgezien. Er was nog nauwelijks sprake van het soort plantenboeken zoals dat nu regelmatig verschijnt en voorzover ze bestonden waren ze slechts voor een enkeling weggelegd. Desondanks kreeg ik mijn eerste "echte" boek over vetplanten al datzelfde jaar. Het was "The cultivation of the Mesembryanthemaceae" door de Duitse Mesemkenner Prof. Schwantes. De eerste helft werd in beslag genomen door cultuuraanwijzingen en verder werden korte beschrijvingen gegeven van de toen erkende geslachten. Het spreekt vanzelf dat er thans voor een deel heel andere opvattingen bestaan over hoe deze planten gekweekt moeten worden. Niet alleen is de kennis over hun eisen enorm toegenomen maar ook de technische en financiële middelen staan in geen verhouding tot wat toen beschikbaar was. Desondanks of misschien juist daardoor is het heel interessant zo'n boek nog weer eens ter hand te nemen. Dat geldt evenzeer voor de beschrijvingen van de planten en hun benamingen. Zoals de oude Romeinen al zeiden: "Veel is er veranderd, veel is hetzelfde gebleven". Sommige inzichten hebben in de afgelopen halve eeuw een volle cirkel beschreven. Een geslacht als *Oscularia* werd jarenlang gezien als een onderdeel van *Lampranthus* maar is nu weer terug op het toneel en met meer leden dan ooit tevoren. Precies hetzelfde geldt voor *Deilanthe*. Monotypische geslachten als *Muiria* en *Prepodesma* werden opgeheven en zijn nu weer in ere hersteld.

In 1957 werd in Den Haag het congres van de IOS gehouden. Aangezien dit in de schoolvakantie viel en een tante van mij in Den Haag woonde kon ik dat gebeuren meemaken. U kunt zich voorstellen wat een wereld er voor mij openging. Al die geleerde heren (dames waren er toen nog

Uitzicht op de Swartberge

maar weinig in de hobby) die voordrachten hielden over planten waar ik merendeels nog nooit over gehoord had, uitstapjes naar verzamelingen en kwekerijen enz.

Een van de sprekers was de bekende Lithopskenner Dr. H. W. de Boer. Hij nodigde mij uit om in de Paasvakantie van het volgende jaar een aantal dagen te komen logeren om zijn uitgebreide Mesemverzameling te bekijken. De Boer was een uiterst nauwgezet man wiens wetenschappelijke achtergrond bleek uit alles wat hij deed. Een goed voorbeeld van wat door nauwkeurige observatie en logisch denken kan worden bereikt is zijn artikel “De cultuur van *Lithops optica* var. *rubra*” in *Succulenta* van mei 1959.

Natuurlijk was ondertussen bij mij de wens ontstaan om al die interessante planten in hun natuurlijke omgeving te zien, maar dat zou nog heel wat jaren duren. Gezien mijn liefde voor de Mesems stond Zuid Afrika bovenaan mijn verlanglijstje, maar vanwege het door mij verfoeide apartheidregime vond ik het onverantwoord dat land te bezoeken.

In 1973 deed zich de gelegenheid voor samen met een collega een bezoek van 6 weken aan Oost Afrika te brengen. Daar groeien weliswaar maar heel weinig Mesems, maar wel allerlei andere interessante succulenten. Dat bezoek aan Kenia en Tanzania maakte een onuitwisbare indruk op mij. De uitgestrektheid, de stilte, de kleurrijke bevolking, de flora en fauna, alles was nieuw en overweldigend. Het was dan ook geen wonder dat in de daaropvolgende jaren het verlangen naar een nieuw bezoek aan dat werelddeel steeds weer de kop opstak.

Maar ook buiten Afrika groeien interessante vetplanten en zo bracht ik in 1981 samen met mijn vrouw een bezoek aan Mexico en halverwege de jaren '80 drie bezoeken aan Jemen. Goed beschouwd waren al die tochten niet meer dan rondtrekkende bewegingen rond Zuid Afrika: het land dat ik zo graag wilde bezoeken, terwijl ik tegelijkertijd vond dat ik me dat moreel niet kon veroorloven. Ondertussen bezochten andere vetplantenliefhebbers dat land wel en zij kwamen terug met

verhalen en dia's die mijn verlangen alleen maar aanwakkerden. In dezelfde tijd begon de politieke situatie in Zuid Afrika geleidelijk aan te veranderen en toen in begin jaren '90 Mandela werd vrijgelaten was dat voor ons voldoende reden om het land niet langer te mijden. En zo vlogen we eind 1991 eindelijk voor het eerst naar Johannesburg.

Eerst werd een bezoek gebracht aan Frik Du Plooy, die een fraaie collectie Lithops bezat en ons meetroonde naar de enige Lithopssoort die in die omgeving groeit (*L. lesliei*). Dat was een hele belevenis: Lithops zomaar in het wild! Eerlijkheidshalve moet ik zeggen dat het ook en beetje een teleurstelling was, want de planten stonden middenin een soort weiland. Ik meende toch zeker te weten dat dit soort planten alleen maar op droge, stenige plaatsen te vinden waren. Verder vertelde Frik dat het in die buurt 's winters regelmatig behoorlijk vroom en dat er zelfs temperaturen van -13 °C. waren gemeten. Behoorlijk verwarrend allemaal. Nog diezelfde dag gingen we op weg naar Kaapstad, vanwaar we naar Namaqualand, het eigenlijke doel van de reis, zouden rijden. We hadden besloten door de Kleine Karroo te reizen omdat daar volgens de verhalen ook allerlei interessante planten moesten groeien. Helaas bleek ongeveer alles achter omheiningen te staan. Dat was ons op al onze vorige reizen nooit overkomen dus dat was een behoorlijke tegenvaller. De omheiningen zijn weliswaar meestal zo laag dat je er makkelijk overheen kunt klimmen, maar die dingen staan er natuurlijk niet voor niets.

Ik had allerlei verhalen gehoord en gelezen dat er in Namaqualand plekken waren waar je niet kon lopen zonder op vetplanten te trappen. Hoewel me dat erg overdreven leek bleek het vooral bij een bezoek aan de terecht vermaarde Knervlakte wel degelijk waar te zijn.

In 1994 brachten we opnieuw een bezoek aan Namaqualand en op weg daar-

heen besloten we te overnachten in het dorpje Kamieskroon waar zich een klein hotel bevond. Tijdens de avondmaaltijd kwam er een dame naar ons toe die vertelde dat ze die avond dia's over de omgeving zou vertonen voor de gasten van het hotel en ons uitnodigde om te komen kijken. Nu is het nachtleven in dit dorp niet bepaald swingend en aangezien we verder toch ook niets dringends te doen hadden besloten we op de uitnodiging in te gaan. Door ervaring wijs geworden leek het een goed idee dicht bij de uitgang van de zaal te gaan zitten, zodat we ongemerkt zouden kunnen wegglippen als het weer een van die avonden met eindeloze hoeveelheden saaie plaatjes zou blijken te zijn. Wat een vergissing. We werden vergast op niet zomaar een serie dia's, maar op een aantal AVI's, een combinatie van dia's die op de maat van bijpassende muziek in elkaar overvloeien. Iedere dia afzonderlijk was prachtig en het geheel was perfect. Zo iets had ik nog nooit gezien. De volgende ochtend ontdekten we dat er in datzelfde hotel ieder jaar fotografie-workshops werden gegeven en ter plekke werd besloten om zo gauw we konden aan zo iets deel te nemen.

Het zou uiteindelijk vijf jaar duren voor het zover was en we opnieuw naar Kamieskroon trokken. Ik ging er heen met de gedachte dat ik een redelijk goede fotograaf was maar dat er altijd nog wel puntjes op de i gezet konden worden. Dat krijg je ervan als maar genoeg mensen na afloop van een lezing tegen je zeggen dat je van die mooie foto's maakt. Op het laatst ga je daar zelf ook in geloven.

De ontnuchtering sloeg snel en hard toe. Na de eerste dag was ik ervan overtuigd dat ik nog nooit van mijn leven een behoorlijke foto had gemaakt en -wat erger was- dat dat me ook wel nooit zou lukken. Wat de instructeurs lieten zien was van zo'n hoog niveau dat het belachelijk was te denken dat ik daar ooit ook maar in de buurt van zou kunnen komen. De avond

daarna vroeg ik me serieus af of het wel zin had hiermee door te gaan. Maar ja, wie A zegt moet ook B zeggen. Trouwens, de andere deelnemers bakten er ook niet veel van, terwijl ons aan de andere kant steeds werd voorgehouden dat dit gewoon een fase was waar we doorheen moesten en dat we al spoedig betere resultaten zouden boeken. En zie, de volgende ochtend bleek ik iets gemaakt te hebben dat niet 100% waardeloos was en de volgende dag had ik twee plaatjes die eigenlijk niet al te slecht waren. Aan het eind van de cursus was ik zo gehersenspoeld -op een positieve wijze- dat ik letterlijk en figuurlijk op een heel andere manier naar de wereld keek. Achteraf gezien was deze workshop dan ook een van de meest schokkende en tegelijk opbouwende belevenissen van mijn hele leven.

In maart 2000 namen we opnieuw deel aan een fotoworkshop en brachten we een tweede bezoek aan de Kleine Karroo. Vrienden in Kaapstad aan wie we verteld hadden van onze eerdere negatieve ervaringen hadden wat contacten gelegd waardoor we met plaatselijke kenners op stap konden. Toen bleek het gebied opeens inderdaad allerlei bijzondere vetplanten te herbergen en ontdekten we dat het ook in andere opzichten een voor ons aantrekkelijke streek was.

De eigenaresse van het gastenhuis waar we verbleven was tevens voorzitter van het plaatselijke VVV en vroeg ons bij ons vertrek of we belangstelling hadden om de elektronische nieuwsbrief van het dorp te ontvangen. In juni kwam er een aflevering met een hoofdstukje over de onroerend goed markt ter plekke. Zelfs de duurste huizen waren zo spotgoedkoop dat we nog dezelfde avond rekensommetjes begonnen te maken. Het huis waar we in woonden was groot en stijlvol en was gelegen in een voor plaatselijke begrippen enorme tuin. Dat moest dus een flink bedrag kunnen opbrengen en als we dan...We zochten contact met de makelaar in Calitzdorp, kregen

een aantal mogelijkheden voorgeschoteld en gingen in oktober op huizenjacht in de Kleine Karroo. In de vier dagen dat we daar waren werden we drie keer door wildvreemde mensen te eten gevraagd en dat sterkte ons zeer in onze mening dat we bezig waren een goede stap te zetten. Ondertussen hadden we bij de Zuidafrikaanse ambassade in Den Haag een aanvraag voor vestiging in Zuid-Afrika ingediend. Dat bleek nogal wat voeten in de aarde te hebben maar al spoedig kwam alles in een stroomversnelling. Ik kon mijn kwekerij voor een redelijke prijs verkopen, ons huis bracht veel meer op dan we ooit hadden durven dromen en vooral: we konden een voorlopige verblijfsvergunning krijgen in de verwachting dat de definitieve vergunning geen problemen zou opleveren. En zo landden we op 1 juli 2001 in Kaapstad met twee koffers en verder helemaal niets. Ons huisraad was ergens op de oceaan, dus we trokken in een volkomen leeg huis. Voor de avond gevallen was hadden we een bed, een tafel en een paar stoelen en binnen drie dagen was het huis helemaal ingericht met allerlei spulletjes die van vele kanten te leen werden aangeboden. In een woord hartverwarmend -en typerend voor de sfeer die hier op het platteland nog steeds heerst. In zo'n omgeving kost het weinig moeite ingeburgerd te raken en al gauw hadden we dan ook tijd te kort om alles te doen wat op ons afkwam. En zo zijn we terug bij het begin van deze overpeinzingen.

De volgende keer zal ik wat vertellen over de natuurlijke omstandigheden en de plantengroei, om dan vervolgens een aantal lokaal voorkomende succulenten te bespreken en uiteraard af te beelden.

**Posbus 35,
Calitzdorp 6660
Zuid-Afrika
e-mail: fnootee@mweb.co.za**

OP ZOEK NAAR EL DORADO

Bertus Spee

Wat is er mooier dan drie weken door centraal Mexico toeren? Nog een keer gaan dus!

Tijdens deze zes weken in oktober '01 en '03 vonden we ontelbare aantallen cactussen en sommige geslachten hebben een onuitwisbare indruk achtergelaten, met name de geslachten *Lophophora* en *Ariocarpus*.

Afb. 1. Laguna de Mayran gezien vanaf de Sierra La Paila

Over *lophophora* gaat het verhaal deze maal. Er zijn al hele boeken volgeschreven over dit geslacht door verschillende auteurs en ook de hallucinogene werking die aan deze planten toegeschreven wordt is bij een ieder wel bekend. Helaas maken sommige personen hier op negatieve wijze misbruik van en zijn er al verschillende liefhebbers ernstig benadeeld.

Het ontdekken van *lophophora*'s op de natuurlijke groeiplaatsen geeft echter ook een flinke kick, zij het dan in positieve vorm.

Het groeigebied van het geslacht *Lophophora* loopt van het zuiden van de USA (Texas) tot het noordelijke gedeelte van Mexico en dan voornamelijk de Chihuahua woestijn.

Ze komen niet overal uitgebreid voor. Op sommige plaatsen in de bergen groeien ze meer solitair. Soms ook op vlak terrein waar ze grote clusters kunnen vormen.

Dit geslacht werd beschreven door Coulter in 1894 en sindsdien zijn er enkele soorten dan wel variëteiten beschreven, de meest voorkomende soort is *L. williamsii*, die bloeit met roze bloemen, *L. fricii* heeft roodachtige bloemen, *L. diffusa* heeft bijna witte bloemen en *L. echinus* bloeit lichtgeel. Ook komen we o.a. de namen *L. lutea* en *L. jordania* nog wel eens tegen en er zijn er nog meer.

De soorten verschillen onderling wel wat van uiterlijk. Onze "eerste" lophophora's vonden we op 14-10-01, vanaf General Cepeda via Estacion Marte op weg naar Monclova. Langs een onverharde weg onder aan de westelijke uitlopers van de Sierra La Paila (afb. 1) tussen de nauwe rotsspleten en in de volle zon groeien er hier en daar enkele plantjes (afb. 2).

Afb. 2. *L. williamsii* in de Sierra La Paila

Het was dus flink zoeken op de honderden meters hoge hellingen. Ook vonden we hier o.a. *Echinocereus stramineus*, *Thelocactus rinconensis*, *Grusonia bradtiana* (meters grote pollen) en de eerste *Ariocarpus fissuratus*, maar daarover een andere keer.

Afb. 3. Sierra San Marcos bij Cuatrociénegas.

We hebben deze slechte weg 100 km lang moeten volgen. Met een gangetje van maximaal 20 km/uur en enkele tussenstops onderweg gaat er dus aardig wat tijd in zitten. Bij de MEX 57 aangekomen moesten we nog eens 170 km doorrijden naar Cuatrociénegas en vervolgens een hotel zoeken wat vrij snel lukte. Dit werd hotel Santa Fe (heilig vertrouwen); dat moest dus wel goed zijn.

De volgende dag werd de omgeving van Cuatrociénegas met een bezoek vereerd, dit maal de oostzijde van de Sierra San Marcos, een ontoegankelijk ruig en zeer uitgestrekt gebied, waar ook weer flink geklommen moest worden (afb. 3). Ook hier werden maar weinig planten gevonden, soms een klein groepje (afb. 4) maar meestal solitaire planten, af en toe bijna cristaatvormig in de smalle rotsspleten (afb. 5).

Diverse andere planten zoals *Epithelantha micromeris*, *Coryphantha neglecta*, *escobaria*'s en *ariocarpus* groeien hier ook nog. Verder zien we voor het eerst de *ocotillo* of *Fouqueria splendens*.

Ons volgende doel lag op 19-10-01 bij Entronque el Huizache. Een stukje van de MEX 57 verwijderd ligt een enorme vlakte bezaaid met grote struiken en op het eerste gezicht denk je, wat kan hier nu groeien, totdat je onder de struiken kijkt! Enorme clusters *L. williamsii* van soms bijna een meter groot met tientallen kop-

Afb. 4. *L. williamsii* onder een rotsblok, Sierra San Marcos

Afb. 5. *L. williamsii* bekneld tussen de rotsen, Sierra San Marcos

Afb. 6. *L. williamsii* groeiend op de vlakke bij Entronque El Huizache

pen, onder elke struik groeien ze wel. (afb. 6) Onder enkele van deze clusters was er door een of ander beest een hol gegraven en op sommige plekken waren hele clusters omgewoeld en lagen de planten her en der verspreid alsof er een roofdier op jacht geweest was (afb. 7).

Je zou hier best een beetje hebberig worden maar we nemen niks mee, thuis kun je deze planten ook gemakkelijk kweken. Gezien de grote oppervlakte van dit gebied moeten er hier miljoenen van deze planten groeien, dit moet dus wel het Eldorado zijn.

We vonden hier ook nog *Astrophytum myriostigma* en *Echinocereus pectinatus*, dus wat wil je nog meer.

Het is inmiddels 2003 geworden en we zijn weer op reis in Mexico. Op 14 okt. rijden we via Viesca, in de deelstaat Coahuila, zuidwaarts naar de Sierra el Marmol. Het heeft hier kortgeleden veel geregend en overal op de onverharde weg liggen grote plassen waar we tussendoor zigzaggen. Na 20 km komen we uit bij de heuvel waar *Lophophora fricii* groeit. Hier moet alweer geklommen worden en al spoedig vinden we de eerste plantjes (afb. 8) en kunnen er weer dia's gemaakt worden. Het is nogal bewolkt deze dag zodat de belichting veel te wensen overlaat.

Wat hogerop komen we steeds meer planten tegen, meestal in kleine groepjes (afb. 9). Deze planten zijn duidelijk anders van uiterlijk dan *L. williamsii* en jammer genoeg is de bloeitijd voorbij, zodat verder vergelijk niet mogelijk is. Door de vele regen van de laatste tijd staan deze planten er zeer fris en blozend bij.

Na zo'n 100 meter klimmen zijn we boven op de heuvel aangekomen en hier groeien zomaar enkele mooie compacte exemplaren van *Agave victoria-reginae*, ook vinden we hier nog *Mammillaria lenta*, *Astrophytum coahuilense* en wat

bloeiende coryphantha's.

Hierboven op de heuvel hebben we een prachtig uitzicht over de Bajo los Llanos met op de achtergrond de Sierra de Parras.

We vervolgen onze reis nu oostwaarts en op 16-10-03 rijden we vanaf de MEX 40 een stukje noordwaarts richting Hipolito. Links van de weg ligt een grote vlakte bezaaid met kleine lage struikjes. Hier gaan we een wandeltochtje van 1 km maken. Op de open plekken tussen de struiken groeien hier tientallen *L. williamsii*, alleenstaand of in kleine groepjes (afb. 10) vergezeld van *Ariocarpus kotschoubeyanus*. Deze staan juist in bloei en zijn zo goed te vinden. Alle planten staan hier diep in de lemige bodem verzonken. Ook dit gebied beslaat een aantal vierkante kilometers, dus reken maar uit, met 5 planten per m² is dit vast wel een tweede Eldorado.

We zakken nu verder af naar het zuiden en op 21-10-03 passeren we wederom Entronque el Huizache en maken nogmaals een uitstapje naar de grote *L. williamsii* clusters. We rijden nu een klein stukje verder en ook daar staat het vol (afb. 11). Hier vinden we deze maal ook veel grote planten van wel 10 cm in doorsnede waarvan zelfs een met een bloem (afb. 12). Ja, dit is toch wel hét Eldorado.

We kijken ook nog even rond op een nabijgelegen heuvel, de groeiplaats van *Turbinicarpus klinkerianus*. Deze zijn nog talrijk aanwezig, ondanks het feit dat deze heuvel vlak aan de grote weg ligt en we kunnen hier dus spreken van een McDonalds heuvel.

Maar we zijn er nog niet, want als we tegen de avond in Matehuala aankomen, gaan we op zoek naar een hotel, en wat vinden we? Zowaar Motel EL-DORADO, dit is wel heel toevallig het blijkt een prima hotel dus de naam is zeker van toepassing.

Afb. 7. Uitgegraven cluster *L. williamsii* bij Entronque El Huizache

Afb. 8. *L. fricii* bij Viesca op de Sierra El Marmol

Afb. 9. groepje *L. fricii*, Sierra El Marmol.

Afb. 10. *L. williamsii* in de vlakte aan de weg naar Hipolito

Afb. 11. grote clusters *L. williamsii* bij Entronque El Huizache

Afb. 12. 10 cm grote *L. williamsii* met bloem - bij Entronque El Huizache.

De voorlopig laatste ontmoeting met lophophora's vindt plaats op 24-10-03 even ten noorden van Vizarron, Queretaro. We dalen hier af in een kloof met een droge rivierbedding en volgen deze een stuk (afb. 13). Tegen de steile wanden groeien talloze *Strombocactus disciformis* tot wel 10 cm in diameter.

Even verderop komen we bij een vlak stuk en hier is de groeiplaats van *Lophophora diffusa*. We vinden hier maar enkele tientallen planten verspreid in kleine groepjes en mooi bolrond van vorm (afb. 14); ze verschillen dus duidelijk van *L. williamsii*.

Tussen de struiken hier groeien ook weer diverse andere planten, o.a. *Mammillaria parkinsonii*, *Mammillaria camptotricha*, *Thelocactus leucacanthus* v. *schmollii* en *Astrophytum ornatum*. Hoog tegen de steile rotsen hangen ook nog enkele donkergroene echeveria's te bloeien.

Dit is vast wel de meest zuidelijk voorkomende lophophora-populatie. Wat hierbij opvalt is dat sommige groeiplaatsen vaak honderden kilometers uit elkaar liggen. Hopelijk kunnen we op de volgende reis nog meer groeiplaatsen bezoeken, maar wat ze nu weer verzinnen! Sinds enige tijd is het geslacht *Lophophora* gewijzigd in het geslacht *Peyotl* en *L. williamsii*

heet nu *Peyotl zacatensis*. * Als laatste nog een tip: je hoeft ze niet op te eten, je kunt er ook van genieten door er naar te gaan kijken en kom je ook meerdere malen in EL DORADO.

*cactus & Co, No 4- 2001 pag. 219

Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele

Afb. 13. Droge rivierbedding in de kloof ten noorden van Vizarron.

Afb. 14. *L. diffusa*, groepje bij de rivierkloof ten noorden van Vizarron.

MELOCACTUS CALDERANUS NOMEN PROVISORUM

Geert Eerkena

Beschrijving

Plant: zeer donkergroen (ongeveer RHS 139 A). De vorm van de plant is ietsje kegelvormig, aan de basis circa 18 cm in diameter en 17 cm hoog. Ribben 8-10, later worden tussenribben gevormd, wat betekent dat het cephalium op komst is. De ribben staan op een afstand van 6 cm van elkaar. De groef tussen de ribben is 2,5 cm diep. Aan weerszijden van de areolen is de rib ietsje verdikt. De ribben zijn aan de basis circa 4 cm breed. Jonge planten zijn platronde, naarmate ze groter worden begint de plant meer rond kegelvormig te worden.

Areolen: Afstand van de areolen circa 2,5 cm, ovaal gevormd, naar beneden puntig en iets ingezonken in de rib, niet wollig aangezien ze dichtbezet zijn met 15 tot 16 harde doorns.

Bedooring: De bedooring is zeer hard, aan de basis verdikt en iets gebogen, bruin naar lichtbruin van kleur, later donker ivoorkleurig en naar beneden zwart verweerd. Aantal 15 tot 16. Middendoorns 3 tot 4, 2,5 tot 3,5 cm lang. Randdoorns circa 10. De bovenste 3 tot 4 randdoorns zijn 1 tot 2 cm lang en wat dunner; 3 randdoorns aan elke kant van het areool, 3 tot 4 cm lang, de onderste is wel 4,5 tot 5 cm lang.

Cephalium: Ca. 8 cm in diameter met gelige, zeer korte, dichte wol en dichtbezet met korte rode borstels. Naar de rand toe verweren de borstels en de wol zodat een wat ouder cephalium een zwarte kraag heeft. Hoe hoog dit cephalium in de loop van de tijd kan uitgroeien is nog niet bekend.

Bloem: Lengte 23 mm, 12 mm in diameter, rood (RHS 52A, crimson), keel cremewit, tussen vruchtbeginsel en nectarkamer ingesnoerd. Naar beneden toe wordt het bloemetje wat lichter van kleur. Vruchtbeginsel klein, slechts 2 mm breed en hoog, en eindigend in een iets rond puntje. Nectarkamer 5 mm in diameter en 6 mm lang. Bloembuis 4 mm in diameter en 8 mm lang. De talrijke haarfijne meeldraden zijn over een lengte van 7 mm in de wand van de bloembuis ingeplant. De dunne stamper is 7 mm lang en blijft tussen de meeldraden steken. Meeldraden, helmknopjes en stamper zijn cremewit van kleur. Bloemblaadjes 2 mm breed bij een lengte van 6 mm, alle ietwat rond eindigend.

Vruchtje: Kleur rossig-rood (RHS 55A karmijnrose), kegelvormig, 6-7 mm dik en 15 à 20 mm lang. Dekselletje 1 mm in diameter met verdroogde bloemrest. Vruchtvlees kleurloos, slijmig. Aantal zaden per vrucht 6 tot 15.

Zaadje: dofzwart, nauwelijks 1 mm. Deze soort is zelffertil. Het veldnummer is HU 465.

Habitat: Op rotsige bodem in de Catinga bij Calderáo, zuid-oost Bahia, Brazilië, samen met een zuilcactus en een *Opuntia*-soort.

Deze soort werd door Ernst Ule reeds in 1906 ontdekt. De zuilcactus noemde hij *Cereus setosus* Gürke. In de HU-veldnummerlijst van 1996 werd bij Calderáo alleen vermeld *Arrojadoa penicillata* Typ HU 0449 en *Melocactus spec.* HU 0465.

Opuntia en andere cerei werden niet genoemd.

In Monatschrift für Kakteenkunde van februari 1908, pagina 21, schreef Ule een zeer interessant artikel met een afbeelding over zijn bevindingen in de staat Bahia, waarin hij dan zo terloops ook de melocactus bij Calderáo vermeldde.

Het is onbegrijpelijk dat deze zeer mooie soort, die niet verwant is met enig andere melocactus, anno 2004 nog steeds niet wetenschappelijk is beschreven.

Melocactus calderanus n.pr. HU 465 is reeds bij meloliefhebbers onder deze naam bekend. Zaden zijn de laatste jaren ook ruim voorhanden.

Dank aan de redactiesecretaresse, die met veel moeite een kopie van het artikel van Ernst Ule wist op te duiken. Nadere literatuur is bij mijn weten verder ook niet bekend.

**Tamanredjo km 17,5,
District Commewijne
Suriname**

Melocactus calderanus

Foto van de schrijver

CORRYOACTUS ERECTUS, EEN ONBEKENDE SCHOONHEID

Ludwig Bercht

Elk voorjaar brengt de nieuwe bloei in je kas weer verrassingen. Zo ook dit jaar. Tussen alle uitbundige bloei van gymno's, medio's, rebutia's en mammillaria's vielen fraaie rode bloemen op in het tablet waar wat zuilvormige cactussen bij elkaar staan. Na enig speurwerk uit welke pot die slang kwam met de eindstandige bloemen, bleek het etiket in die pot de naam *Corryocactus erectus* FR 666 te dragen.

Waarschijnlijk zult u er niet zo gauw toe komen uit het zaadaanbod van de een of andere zaadleverancier zaden te bestellen uit het geslacht *Corryocactus*. Maar het is toch de moeite waard. De soort *C. erectus* lijkt op het eerste gezicht een beetje op een dunne, liggende *Cleistocactus*. De

planten lagen over de potten van ernaast staande planten.

De aanduiding FR 666 verraadt dat Friedrich Ritter meer weet van deze soort. Snel de boeken van Ritter uit de kast gehaald en inderdaad, onder zijn veldnummer 666 staat vermeld *Corryocactus erectus*. Dat klopte dus al. Dan verder gelezen in deze boeken die zowel in de regels als ertussen een schat aan informatie en veldkennis bevatten. Of Ritter tot de groep splitters of tot de groep lumpers behoort, laat ik hier in het midden. In elk geval heeft hij gepoogd zijn zienswijze voor nieuwe soorten of geslachten te bewijzen, maar ook andersom voert hij de redenen aan waarom hij bepaalde soorten of geslachten samenvoegt. Zo ook bij deze soort. *C. erectus* is in 1942 beschreven door Backeberg in het geslacht *Erdisia*. Ritter ziet geen rechtvaardiging dit geslacht separaat te houden van *Corryocactus* en voegt ze samen. Het waarom laat ik over aan de geïnteresseerde lezer om dat

Corryocactus erectus

zelf na te lezen bij Ritter. Ook in de moderne opvattingen wordt de zienswijze van Ritter gevolgd en blijft alles onder *Corryocactus*.

Corryocactussen zijn planten die hun verspreidingsgebied hebben in Chili, Peru en Bolivia. *C. erectus* komt voor in Peru in het departement Cuzco. De stammen zijn vrij dun, tot maar 3 cm diameter, en kunnen als ze tegen een boom of struik steun vinden tot zo'n 3 m lang worden. Vrijstaand zullen ze snel gaan liggen. de bloemen lijken eindstandig te staan, maar dat is slechts schijn. Tijdens en na de bloei groeit de stam gewoon door. De planten die bij mij vrijwel alle tegelijk gingen bloeien, hadden een lengte van rond de 50 cm.

Zeker een plant die de moeite waard is om te bezitten.

Veerweg 18

4024 BP Eck en Wiel

Corryocactus erectus

Foto's van de schrijver

Pechduivel.

In het vorige nummer is de voornaam van een van de mensen, die materiaal aan Wim Alsemgeest voor zijn artikel over *Agave ellemeetiana* gegeven heeft, fout geschreven. Het moet zijn: Ivana Richter.

PARASIETEN

Stan Oome

Succulenten hebben zich op vele manieren weten aan te passen aan leven in een droog klimaat. Dit is een goede manier om te kunnen overleven. Er zijn echter planten die nóg “slimmer” zijn: waarom zou je je aanpassen aan droogte, als er in deze droge klimaten uitstekende habitats te vinden zijn, die je zowel van water als van voedsel kunnen voorzien, je kunnen beschermen, en ruimschoots voorhanden zijn? Want deze habitats zijn er zeker: de succulenten zelf...

Iedereen kent parasitaire planten. De bekendste is de maretak (*Viscum album*), hoewel dit eigenlijk een halfparasiet is.

Het verschil tussen halfparasieten en echte parasieten (holoparasieten) is dat halfparasieten zelf nog groene delen bezitten, om voor fotosynthese te kunnen zorgen. Deze tappen vooral anorganische nutriënten, en in mindere mate organische stoffen, af van de geparasiteerde plant (de gastheer).

Holoparasieten daarentegen bezitten zelf geen fotosynthetiserende delen meer en zijn dus zowel voor hun nutriënten als voor hun voeding compleet afhankelijk van hun gastheer. De enige uitwendige delen die bij deze planten vaak nog goed ontwikkeld zijn, zijn de voortplantingsorganen. Dit kleine stukje theorie is voldoende om te begrijpen waar ik heen wil: eigenlijk klinkt het zo gek nog niet om te parasiteren in een succulent, die alle voorzieningen in huis heeft om te kunnen overleven in een voor vele planten vijandige omgeving.

Oorspronkelijk ben ik bij toeval gestart met dit artikel: ik kwam informatie tegen over een parasiet, die in een cactus leeft. Aangezien ik hier nog nooit iets van

gehoord had, besloot ik meer informatie te zoeken en vond ook nog twee soorten, die leven van euphorbia's. Dit wordt dus eigenlijk een soort “voor het voetlicht”, maar dan nu voor deze drie bijzondere planten.

Tristerix aphyllus

De eerste soort die ik wil gaan belichten is *Tristerix aphyllus*. De soortnaam aphyllus betekent “zonder bladeren”. Deze plant hoort bij de familie van de *Loranthaceae*, waarin veel parasitaire planten zitten. Het meest opvallende aan deze parasiet is het

Tristerix aphyllus

Foto g. Amico

Tristerix aphyllus

Foto G. Amico

feit dat de plant zich nestelt in het floëem*, terwijl de meeste andere parasieten zich hechten aan het xyleem*. De parasiet leeft het hele jaar onzichtbaar in de plant, tot hij gaat bloeien: de bloemen scheuren dan door de epidermis* naar buiten. Na de bloei vormen zich zaadbessen, die door één bepaalde vogelsoort (*Mimus thenca*, de Chileense Spotlijster) worden gegeten, waarna de zaden worden uitgepoept en met de uitwerpselen op een volgende plant belanden. Op deze manier verspreidt de parasiet zich.

Deze soort parasiteert op twee verschillende gastheerplanten, *Echinopsis chilensis* en *Eulychnia acida*.

Er wordt momenteel veel onder-

zoek gedaan naar *T. aphyllus*. Uit studies blijkt dat *E. chilensis* beduidend meer last heeft van een infectie met *T. aphyllus* dan *E. acida*. Dit wordt uitgedrukt in bloem/zaadproductie: een individu van *E. chilensis*, dat wordt geparasiteerd produceert duidelijk minder bloemen/zaden dan een niet-geïnfecteerde soortgenoot. Bij *E. acida* lijkt dit niet het geval. Hoe dit verschil veroorzaakt wordt is nog niet duidelijk.

Een ander onderzoek richt zich op welke planten het meest worden geïnfecteerd. Het lijkt er nu op dat individuen met lange doorns minder geïnfecteerd worden dan individuen met een kortere bedoorning.

Als de zaden van de parasiet op een plant terecht komen, komen deze meestal op de doorns terecht. Het zaadje kiemt en vormt een worteltje richting cactus. Als de bedoorning echter te lang is, kan het worteltje de afstand niet overbruggen en sterft het kiemplantje. Een langere bedoorning betekent dus minder infectiegevaar.

Viscum minimum

De tweede soort die ik wil noemen is *Viscum minimum*. Uit de naam minimum valt al af te leiden dat het hier een zeer klein

Viscum minimum

Foto Peter v.d. Puyl

Viscum minimum

plantje betreft: deze wordt dan ook gerekend tot een der kleinste dicotylen*. Deze plant hoort bij de familie van de *Viscaceae*. Ook deze plant leeft compleet in het lichaam van zijn gastheer en is enkel bij de bloei zichtbaar. Hij parasiteert op verschillende soorten van het geslacht *Euphorbia*.

Hydnora africana

Een andere soort, die ook parasiteert op planten van het geslacht *Euphorbia*, is *Hydnora africana*.

Dit bijzonder vreemde plantje leeft echter niet in het plantenlichaam zelf, maar parasiteert op de wortels van *Euphorbia mauritanica*, en leeft zelf onder de grond. Deze parasiet vormt een soort zuigwortels, en haalt hiermee al zijn voedingsstoffen uit de wortels van zijn gastheer. Hij bezit zelf geen bladgroen en is dus net als de twee voorgaanden een holoparasiet.

Dit was een korte kennismaking met een heel andere groep van planten, maar toch gerelateerd aan succulenten.

Hydnora africana

Foto Daniel Nickrent

Hydnora africana

Misschien kan dit nog wel een leuk aanvullend onderdeel worden van onze hobby: Deze parasieten er ook nog bij gaan kweken. Ik weet echter niet of zij in omloop zijn, of dat ze problemen opleveren in cultuur of wat dan ook.

***Verklarende woordenlijst:**

Floëem: suikertransporterend vaatweefsel.

Xyleem: water- en zouttransporterend vaatweefsel.

Epidermis: de opperhuid van de plant

Dicotyl: Tweezaadlobbige plant, het kiemplantje heeft twee kiembladeren.

Met dank aan Pieter Colpaert voor enkele artikelen.

Bronnen:

Korevaar, L.C. (1983): Wat betekent die naam?,

uitgave Succulenta.

<http://www.sciencenews.org/20001223/bob2.asp>

<http://www.science.siu.edu/parasitic-plants/Loranthaceae/>

<http://www.unibas.ch/botgarten/003/003.htm>

<http://www.stevewhite.org/log/archive/20011104.htm>

<http://www.science.siu.edu/parasitic-plants/>

Foto's afkomstig van <http://www.science.siu.edu/parasitic-plants/> door John W. Reynolds

<http://www.unibas.ch/botgarten/003/003.htm>

**<http://www.science.siu.edu/parasitic-plants/> door D. L. Nickrent
speciale ftp-site van Stan Oome**

**Wolfkers 19,
5803 LX Venray**

HET 'CACTUS PROJECT', EEN TRANSGEEN KUNSTWERK

EEN INTERVIEW MET LAURA CINTI

Jan Vandorpe

Genetisch gemanipuleerde gewassen zijn al een tijdje aanwezig in de landbouw. Ze bieden dan ook veel voordelen; maïs resistent tegen pesticiden, katoen met de juiste kleur. Ook in de veeteelt wordt gewerkt aan 'superdieren'. Zalm die sneller en groter groeit, schapen die kangoeroemelk produceren. Je kunt ervoor of ertegen zijn, maar dat het slechts een begin is, staat vast. En waarom ophouden als de technologische mogelijkheden bestaan om de eigenschappen van zowat ieder wezen te combineren met elk ander? Waarom niet de smaak van een aardbei inbouwen in een pompoen?

En moet het ook altijd 'nuttig' zijn? Zou u geen kat willen met de pels van een sneeuwpanter? Een kolibrie die zingt als een nachtegaal? Of een kamerplant met lichtgevende bloemen?

Pure fantasie? Niet langer, want een eerste 'design' huisdier is sinds enkele jaren te koop. De Glofish is een transgene vorm van een bekend aquariumvisje die fluoresceert. Het visje absorbeert licht en geeft dit terug als rood licht. Zo heb je een aquarium met rondzwemmende rode lampjes. De Glofish werd gemaakt in een lab door genen van een fluorescerende kwal in te brengen in het genoom van het zebravisje. Naar verluidt kan de vraag niet bijgehouden worden.

Dat een dergelijk proces ook mogelijk is met cactussen werd bewezen door Laura Cinti, studente kunst aan het GoldSmith college in Londen. Zij slaagde er in met de hulp van een biolab, om genen van menselijk haar in te planten in de cellen van

een cactus en zo een transgene cactus te kweken die geen doorns maar menselijk haar draagt.

Het eigenlijke proces is erg ingewikkeld, maar ik heb me laten vertellen dat het menselijk gen voor de aanmaak van keratine (de basismoleculen van een haar Red.) door middel van een agrobacterium in levend cactusweefsel ingebracht werd. Daarna worden de cellen via weefselkweek opgekweekt tot een volwassen cactus. Voor dit proces werd *Rebutia donaldiana* gebruikt. Er werden acht cactussen op die manier gekweekt, waarvan er nu nog slechts twee in leven zijn.

Onlangs nam ik contact met Laura op en nam haar een interview af.

Kan je je project even samenvatten, Laura?

Het cactus project is een biologisch kunstwerk waarin een cactus menselijk haar krijgt. Het is

een transgeen project waarbij genetisch materiaal van één soort naar een andere soort overgeheveld wordt, in dit geval keratine genen in het genoom van een cactus. De bedoeling van het project was de gelaagdheid van het leven aan te tonen: van genen naar afstamming naar vlees. Wat is leven? Is het ons genoom of onze interactie met de omgeving?

Wat is een cactus nu en wat wordt het?

Transgene kunst is een alternatieve zoektocht die doelen en traditionele disciplines ombuigt. Voor mij is het de metamorfose van een idee naar onze wereld, dat ervoor zorgt dat kunst levend wordt en deel wordt van onze communicatie.

Er is een duidelijk erotisch aspect aan de transgene cactus, was dat de bedoeling?

De vlezige monolithische cactus wordt beschermd door stekels, terwijl het haar een teken is van reproductie, een teken dat ons lichaam seksueel actief wordt. Dit erotische

aspect weerspiegelt de huidige stand van zaken in genetische manipulatie met zijn harde wetenschappelijke technologie die toch reproductie van speciale organismen tot doel heeft.

Kunnen we de transgene cactussen ergens bekijken?

Het kunstproject is tentoongesteld in Groot-Brittannië in 2002 en de overblijvende cactussen zullen misschien opnieuw tentoongesteld worden. Ik denk er ook over om ze in het wild uit te zetten!

Waar zou je die dan de vrijheid geven?

Dit heeft een heel debat teweeg gebracht, maar we houden de optie nog steeds open. Denk je dat cactusjagers de planten zouden zoeken?

Hoe was de reactie van het publiek?

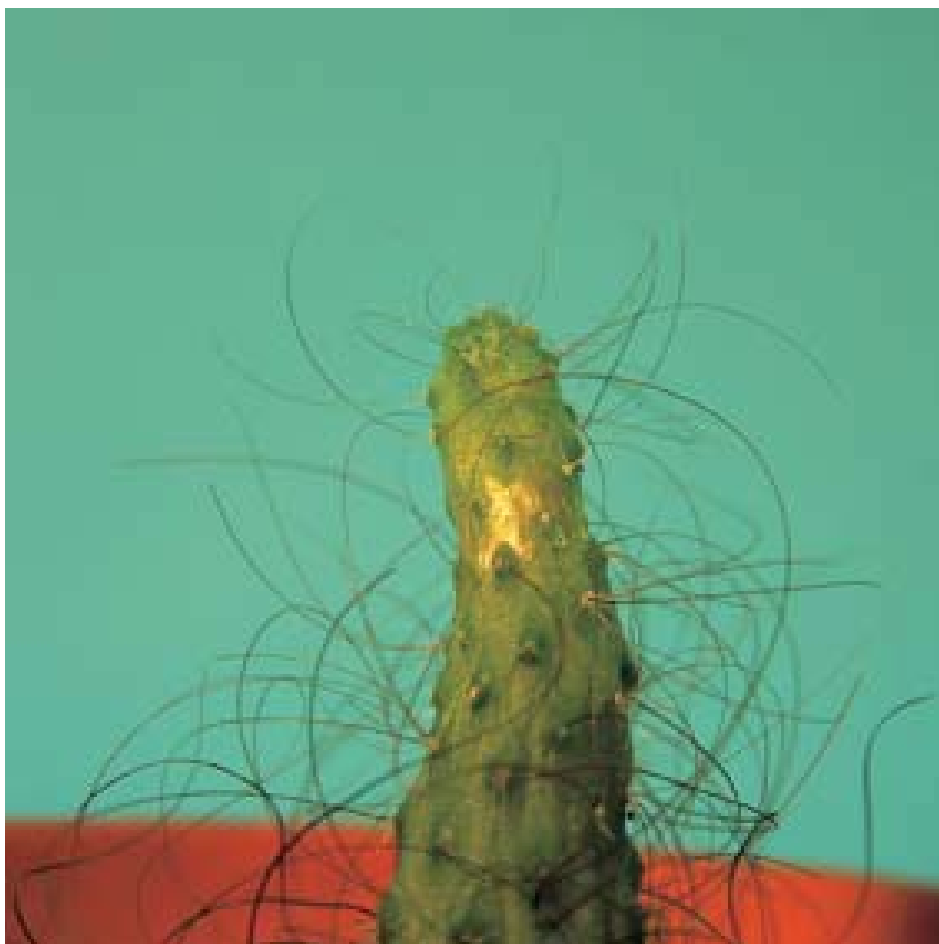
De reacties waren enorm gevarieerd. Ik kreeg zeer veel verzoeken om stekken, zaden of zaailingen en er was een enorme interesse in zijn bloeibaarheid. Er werden me zelfs grote geldsommen aangeboden, maar de planten zijn niet te koop, ze zijn zelfs niet volledig mijn eigendom maar van het lab waar ze gecreëerd zijn.

Er waren mensen die me hun haren wilden schenken, anderen vonden het zeer onverantwoord en choquerend. Enkelen dachten dat het oplichterij was.

Er waren bezoekers die de cactus geen blik gunden terwijl anderen er uren naar bleven staren en er totaal door gefascineerd waren. Over het algemeen zijn cactusliefhebbers en wetenschappers meer geïntrigeerd dan kunstenaars, ook op het gebied van de mogelijkheden en de morele achtergrond die dergelijke projecten genereren.

Heeft één van je cactussen al gebloeid?

Zover ik weet heeft geen enkele gebloeid of zaad gezet. Het valt natuurlijk niet uit te sluiten, maar mijn medewerkers hebben hun twijfels.

Er zit een groot commercieel potentieel in het ontwikkelen van 'design' cactussen, heeft de bio-tech firma plannen om deze planten te commercialiseren?

Neen, het lab waarmee ik werk heeft geen commerciële bedoelingen voor zijn transgene planten, maar ik weet dat er wel laboratoria zijn die bezig zijn 'lichtgevende' of 'antifreeze' cactussen aan het ontwikkelen. Ons project heeft enkel experimentele kunst als doel.

We hadden graag uw mening gehoord over transgene organismen in het algemeen en over de mogelijkheden met cactussen in het bijzonder. Denkt u dat 'design

Waarom koos je voor *Rebutia donaldiana*, waarom geen grotere cactus?

Rebutia's zijn gekend voor hun prachtige bloemen en zijn helemaal niet zeldzaam. Deze soort heeft structurele kwaliteiten en is eenvoudig te hybridiseren. De cactus mocht niet te groot zijn om hem gemakkelijk te kunnen behandelen.

Hoe lang is het haar reeds gegroeid?

Het varieert momenteel tussen de 1 en 4 cm en lijkt nog steeds te groeien.

Echte cactussen hebben luizen, heb je op je planten al menselijk luizen kunnen bemerken?

Ha, neen, nog geen luizen gezien, maar er bestaat dan ook speciale shampoo...

cactussen' op komst zijn? En koopt u dan een lichtgevende cactus voor uw kinderen? Hebt u zelf een nog beter idee? Of vindt u dat dit niet kan, en moet worden verboden? Mag een transgene cactus terug uitgezet worden in de natuur? We horen graag uw mening!

Stuur de redactie of mij een mail of lezersbrief, we bundelen ze en publiceren uw reacties.

**Pierssensdreef 8 8200 Sint-Michiels
j.vandorpe@pi.be**

Referenties op het net:

The cactus project - Laura Cinti 2002:

www.lauracinti.com

Glofish: www.glofish.com

BOEKBESPREKING

AGAVEN, door Thomas Heller. Uitgave: Natur und Tier-Verlag GmbH - Münster. 2003. ISBN 3-931587-89-4. 23 x 18 cm. 136 pag. Prijs geb. € 17,50.

Dit boekje is niet geschreven als taxonomische monografie voor het geslacht *Agave*, maar bedoelt een gids voor de liefhebbers van deze planten te zijn. De auteur put daarbij uit eigen ervaring en probeert zijn enthousiasme op de lezer over te brengen.

Na een inleiding volgt een hoofdstuk over plantensystematiek, waarbij een overzicht gegeven wordt van de indeling van dit geslacht, over de morfologie van de Agaven en over de natuurlijke verspreiding. Een volgend hoofdstuk behandelt de economische betekenis en het gebruik van deze planten. Daarna volgt een nuttig hoofdstuk over de cultuur. Het grootste deel van het boek is bestemd voor de alfabetische behandeling van de afzonderlijke soorten, waarbij een keus gemaakt is voor

de soorten die in liefhebberskringen verbreid zijn. In totaal worden 60 taxa besproken. Van elke soort geeft de auteur de synoniemen, de namen van eventuele

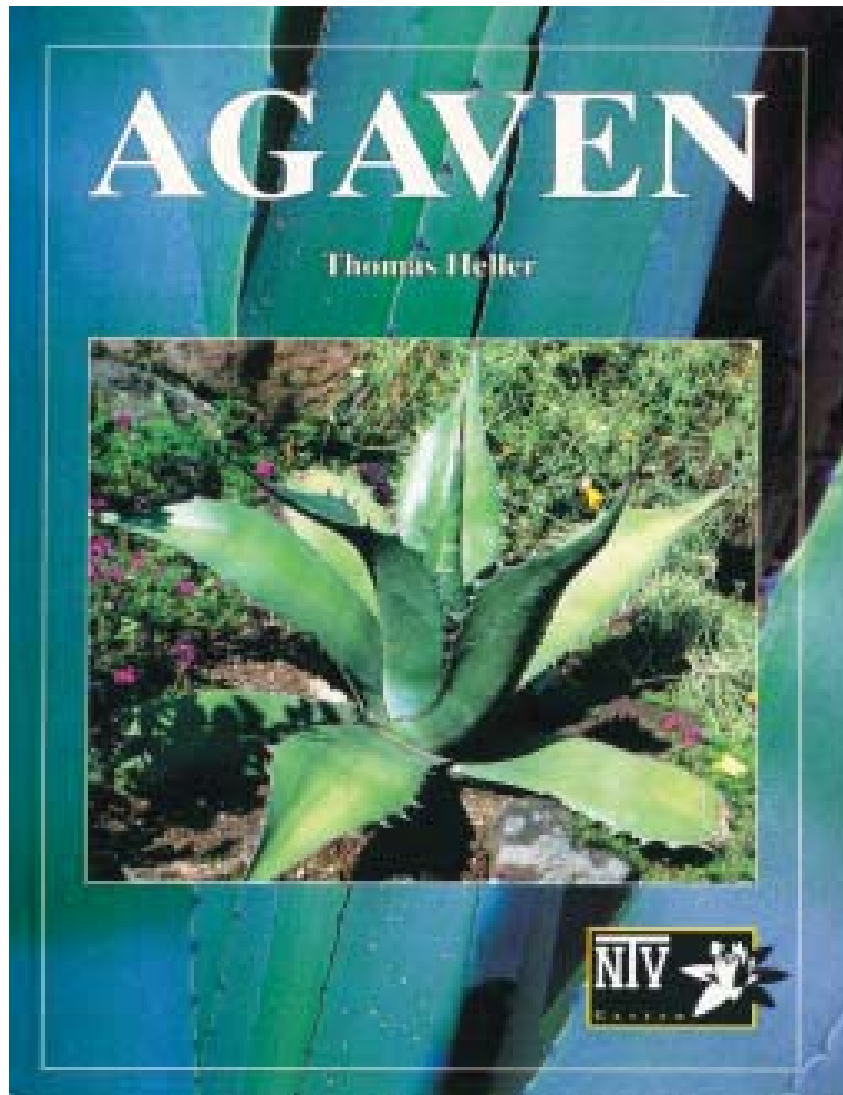
ondersoorten, variëteiten en cultivars, een beschrijving, het voorkomen, de cultuur en eventuele andere bijzonderheden. De foto's zijn doorgaans van zeer behoorlijke kwaliteit.

Het boek wordt besloten met een literatuuroverzicht en een register.

Dit boek kan zonder voorbehoud worden aanbevolen aan alle liefhebbers van deze planten. De

taal (Duits) is voor de meeste Nederlanders geen probleem; de prijs is alleszins redelijk.

Ton Pullen

The Genus *Turbinicarpus* in San Luis Potosí, door Grupo San Luis. Uitgave Cactus & Co. Libri. 2004. ISBN 88 900511 6 7. 147 pp. 157 kleurenfoto's. Prijs slappe kافت € 39.90

Dit boek kunnen we toevoegen aan de rij van monografieën die er de laatste tijd zijn verschenen. De titel van het boek laat niets te raden over. Het is de behandeling van het geslacht *Turbinicarpus* in San Luis Potosí. En dan niet het geslacht *Turbinicarpus* zoals de ouderen onder ons dat kennen, nee, het geslacht wordt volgens de laatste ontwikkelingen wat de naamgeving betreft beschreven. Zo wordt er een aantal planten behandeld die in de verzamelingen van de leden van Succulenta een heel andere naam op het etiket hebben staan. Toch gaat het om dezelfde planten.

Het boek begint met een duidelijke beschrijving van de manier van onderzoek en de verspreiding van het geslacht aan de hand van duidelijke kaarten en de mate van bedreiging met uitsterven. Als oorzaken voor deze bedreiging van een aantal soorten worden genoemd: ontbossing, overbegrazing, bosbranden en, vaak hieruit voortvloeiend, erosie.

Met behulp van een aantal grafieken wordt een groot aantal kenmerken van de planten op overzichtelijke wijze weergegeven.

Na dit inleidende gedeelte worden de afzonderlijke soorten binnen het geslacht in alfabetische volgorde behandeld.

Als eerste wordt de nu geldende naam gegeven, vervolgens de naam waaronder de plant beschreven is. Daarop volgen

synoniemen van de plantennaam en de naam zoals deze in de volksmond gebruikt wordt, alsmede een Latijnse diagnose met een vertaling en zeer duidelijke en gedetailleerde foto's van planten en biotoop, met aansluitend een behandeling van de mate van bedreiging en de plaatsen waar de plant voorkomt.

Bij de afbeeldingen komen in de meeste gevallen een opname van zowel de plant op de vindplaats, als de plant in cultuur

voor. Vaak zien de planten in de natuur er heel anders uit dan de planten zoals wij die in de verzameling hebben. Heb je de planten n.l. in de natuur gezien, dan zul je tot de conclusie komen dat de planten in de verzameling er een stuk fraaier uitzien.

Het laatste hoofdstuk in het boek geeft een aantal verzorgingstips voor de verschillende soorten. Dit gedeelte wordt dan ook weer geïllustreerd met een groot aantal foto's zoals de planten bij ons in de verzameling voorkomen.

Wanneer men dieper op dit geslacht in wil gaan, is dit boekwerk een aanrader. Het boek is in de Engelse taal geschreven. Mocht dit bezwaarlijk zijn, dan is het boek dermate goed geïllustreerd dat men toch aan dit boek een goede leidraad heeft voor de herkenning van de planten.

Henk Viscaal

Dit is een aardig boek voor de vele liefhebbers van het populaire geslacht *Sulcorebutia*. Het is wat je noemt een plaatjesboek, in A4-formaat met betrekkelijk weinig tekst en voor een schappelijke prijs. De beide Britse auteurs zijn alom bekend in de cactuswereld, kortweg gezegd Pilbeam als de kweker en Hunt als de wetenschapper.

Het boek begint met een summiere beschrijving van de natuurlijke vindplaatsen en aan het eind lezen we nog iets over de cultuur en de classificatie. De overige pagina's (ongeveer 3/4 van het totaal) worden in beslag genomen door meer dan 230 foto's van cultuurplanten, gerangschikt naar de breedtegraad (van noord naar zuid) van de groeiplaatsen. De auteurs hebben een selectie gemaakt van de vele soorten en vormen die nu in cultuur zijn. De foto's (waarvan

er overigens vele door Johan de Vries zijn genomen) zijn van uitstekende kwaliteit.

Veel *Sulcorebutia*-liefhebbers verzamelen geen soorten maar veldnummers. Dat komt door de enorme variabiliteit van de planten zodat het onderscheid tussen de verschillende soorten vaak niet of nauwelijks te zien is. De auteurs hebben wijselijk ook voor deze aanpak gekozen en vermelden onder elke foto eerst het veldnummer waaronder de planten in omloop zijn gebracht,

en dan pas een (onder)soortnaam, als dat al überhaupt mogelijk is. De naam "*Sulcorebutia*" wordt in de fotoonderschriften al helemaal niet meer vermeld, zelfs niet "S." Hunt geeft hiermee aan dat wat hem betreft het bestaansrecht van *Sulcorebutia* als apart geslacht nog niet verzekerd is; hij is voorstander van het samenvoegen van

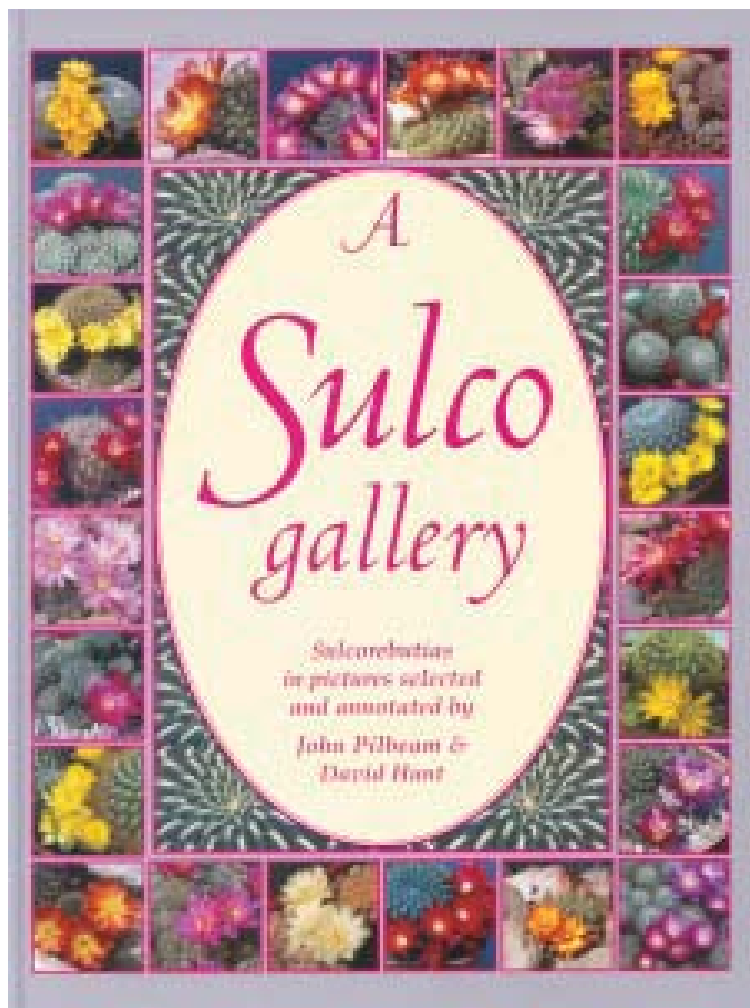
Sulcorebutia en *Rebutia*, waarbij de laatste geslachtsnaam dan prioriteit heeft. Ik heb zo'n vermoeden dat Pilbeam het daar niet mee eens is, vandaar waarschijnlijk dit compromis.

Er is over deze planten in de afgelopen tijd al veel informatie beschikbaar gekomen, o.a. het boek van Augustin, Hentschel en Gertel in 2000 en de CD-Rom van Johan Pot in 1996. Of dit boek daar erg veel aan toevoegt, waag

ik te betwijfelen. Hoe dan ook, de acceptabele prijs en de vele fraaie foto's zijn de aanschaf van dit boek zeker waard.

Het boek is te bestellen bij David Hunt, email-adres dh@davidhunt.demon.co.uk.

Rob Bregman

TE VONDELING GELEGD

Jan Jaap de Morree

Een jaar geleden lag bij mijn voordeur in het hoekje uit de wind ineens een vondeling. Dat komt, wanneer we het nieuws mogen geloven, in Nederland wel vaker voor en eens konden wij ook onverwachts aan de beurt zijn. Het wordt je zo in de schoot geworpen en je kunt niet eens meer een discussie aangaan met de onzorgvuldige ouder.

Wat een consternatie gaf dat. De vondeling maakte geen geluid en was in een plasticzak gewikkeld. Gelukkig was het die dag behoorlijk warm, anders had hij het niet overleefd. Mijn vrouw vond dat we zo snel mogelijk naar de politie moesten om aangifte te doen en misschien wel op zoek naar een opvangadres.

Ik kon het niet laten vertederd te zijn over het kleine ding met al die leuke vingertjes en teentjes. Nu onze beide dochters zo'n beetje het huis uit zijn, had ik mijn bedenkingen tegen een al te harde opstelling. Afstaan wat je net in de schoot geworpen hebt gekregen is toch wel het laatste waar

je aan denkt. Wat blijft er dan nog over van de burgermansplicht?

Toegegeven, de kleine zag er wel heel florissant uit, maar ook wat gewoontjes. Maar mocht dat een overweging zijn in deze tijd van normen en waarden?

Zou een adoptieprocedure tegenwoordig nog veel tijd in beslag nemen? Wij hadden al lang be-

wezen goede ouders te kunnen zijn. Maar mijn vrouw bleef toch met argumenten onderbouwd afstandelijk. Geen binding, want dan wordt de beslissing steeds moeilijker. Voorzichtig tilden we het buideltje op en wikkelden de doeken af. Huidskleur of inborst zijn niet echt een discussiepunt, maar in dit geval was de kleur heel apart. Was het een nakomeling van een liefdesrelatie van de Hulk? Glanzend groen.

Om kort te gaan; we hebben hem gehouden. Ons opvanghuis is groot genoeg. Graag willen we de wereld laten weten dat we hem een passende naam gegeven hebben. *Echinopsis hybride*, meer weten we niet van zijn achtergrond. Maar wat moesten we met die twintig jonge uitloper-tjes die er aan de basis alweer beginnen te groeien? Zin in ook een adoptie?

Maar wat schetst mijn verbazing toen ik een paar maanden later werd opgebeld door een vriendin van onze buurvrouw? Zij vroeg of ik belangstelling had voor een grote cactus. Op haar slaapkamer werd de plant in een 35 cm stenen pot een niet meer te tillen object. De gordijnen konden er wel tegen; er zaten geen grote stekels aan en hij bloeide met wel zestig bloemen per jaar. Zo door de telefoon gokte ik op een lidcactus en daar had ik er 20 jaar geleden al een van gekregen.

Wat een toeval, al een tweede aanbieding van boventallig cactusmateriaal in de buurt. Maar ik kon mijn nieuwsgierigheid

De vondeling

niet bedwingen. De cactus moest echt heel groot zijn en heel zwaar. Dan kon het toch amper om een lidcactus gaan!

Ik maakte een afspraak voor een voorzichtige bezichtiging. Met enige terughoudendheid geformuleerd, want stel dat het een grote *Euphorbia canariensis* was die tegen het plafond kromgroeide. Daar zou ik me geen raad mee weten.

Afwachtend ging ik de volgende zaterdag op de ochtendkoffie. Eerst een rustig praatje over de mooie ligging van de woning en toen na een tweede kopje toch naar de slaapkamer voor de schouwing.

Wat schetst mijn verbazing; een echinopsis van werkelijk formidabele omvang. Ooit in mijn jeugd had ik in Duitsland bij de grens van Denemarken een echinopsisstek gekregen die na meer dan dertig jaar uitgegroeid was tot een zuiltje van 12 cm hoog. Ik vermoedde dat er een virus in zat, want de plant was erg bleekjes. Zelfs het afsnijden en opnieuw bewortelen om besmetting met aaltjes uit te sluiten had er geen verandering te goede aan gegeven. Maar de bloei was elk jaar trouw 4 bloemen als we op vakantie in het buitenland waren.

De reus in de vensterbank was een echinopsisplant waar je alleen maar van droomt. De knoppen zaten er midden in de winter al volop in. Niet van die uitgedroogde exemplaren van het vorige jaar die het niet gehaald hadden. Nee, al verse zwellende knoppen.

Hier viel mijn oog op de moeder aller echinopsisissen en ik durfde amper te vragen of er laatst door haar ook een klein echinopsisje te vondeling was gelegd? ja bekende de bezitster, inderdaad had zij de vondeling voor mijn deur gelegd.

Was het een noodkreet geweest? Zo diep durfde ik niet doorvragen.

Maar met al die programma's op TV, van spoorloos tot opsporing verzocht, was dit een buitenkans om moeder en dochter te herenigen. Volmondig zei ik ja toen me gevraagd werd of dit grote exemplaar een

plekje in mijn kas kon krijgen. De zorgzame kweekster wilde de plant niet buiten laten bevriezen of in de groencontainer dumpen. Hoewel ik voornamelijk gespecialiseerd ben in kleine planten van de geslachten *Turbinicarpus*, *Frailea*, *Gymnocactus*, *Coryphantha* en *Epithelantha* en altijd ontsnapt was aan reuzengrote echinocactussen, was dit toch een buitenkans om een superbloeier tussen de tabletten te hebben staan.

Het vondelingetje is nog te klein voor bloemen, maar de grote plant staat al te trappelen.

**Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam.**

Het grote exemplaar

Foto's van de schrijver

DRIE SOORTEN ECHINOCEREUS

Henk Krijnen

Echinocereus berlandieri

Deze plant heb ik zelf gezaaid. Als je dit soort spruitende planten verpot in goede aarde dan krijg je binnen enige jaren een grote plant met prachtige grote bloemen.

Toen ik deze foto maakte had mijn plant 20 bloemen.

Echinocereus dasyacanthus var. neomexicanus

Toen ik destijds wel eens op bezoek ging bij de inmiddels overleden Herman Rubingh, wees hij mij op een reusachtige bloeiende plant van deze soort met wel 20

gele bloemen. Ik vroeg hem om een stek, die ik ook direct kreeg. Deze stek bewortelde snel. Het was zomer en het volgende jaar kreeg ik al knoppen, die echter niet uitkwamen en het jaar daarop hetzelfde. Ik heb toen deze plant geënt en hoog in de kas gezet. En waarachtig toen kreeg ik de eerste bloem. Sindsdien bloeit hij ieder jaar rijker.

Echinocereus engelmannii var. acicularis

Ook deze plant is afkomstig van Herman Rubingh. Deze soort vertakt niet zo snel. De bloemen zijn schitterend mooi. Deze

Afb. boven: **Echinocereus berlandieri**
Afb. rechtsboven: **Echinocereus engelmannii var. acicularis**
Afb. rechtsonder: **Echinocereus dasyacanthus var. neomexicanus**

Foto's van de schrijver

echinocereussoorten houd ik in het voorjaar droog, maar ik nevel ze wel bij mooi weer. De knoppen komen zodoende al snel tevoorschijn. Geeft u in die periode al water, dan gaat de plant aan de groei en verdrogen de knoppen. Als ik aan de knoppen de kleur van de bloem kan zien, circa 1 mei, dan geef ik de planten water.

De bloei valt in mei/juni en de bloemen blijven ruim een week mooi.

**Prof. Struijckenlaan 14
741 EZ Baarn**

MESEMBRYANTHEMUM CRISTALLINUM

Jan Jaap de Morree

Op de het eiland Madeira bevindt zich in het noordoosten een lange rotsachtige uitloper, Ponta de São Lorenzo, die in tegenstelling tot het vochtige klimaat op de rest van het eiland een droog karakter heeft. In andere delen van Madeira zijn rijke bestanden agapanthus, bananen en passiebloemen aanwezig, maar op de droge grond heeft de plantengroei een veel bescheidener omvang.

Het ruwe vulkanische landschap is imponerend en de ruwe rotsen met hun oranje en rode bestanddelen geven het landschap kleur. Het erg verlaten stuk is een bezoek zeker waard. Korte grassen en distelsoorten vinden hier een leefgemeenschap waar ze gemakkelijk kunnen concurreren. Op de kalere stukken komen vetplanten voor die plat tegen de grond gedrukt proberen terrein te winnen. Het zijn niet de grote aoniums die elders worden aangetroffen, maar leden van de familie *Aizoaceae* (*Mesembryanthemaceae*). Een opvallende soort was een plant die oppervlakkig op een ijsplantje leek. Dat werd veroorzaakt door grote waterachtige cellen van de opperhuid. De omvang van de planten zal ongetwijfeld te maken hebben met de beschikbaarheid van vocht en kleine plantjes wisselden af met grote platte pollen. De eerste planten die ik aantrof waren verdorde stengels met op de

Het vulkanische landschap

Boven en onder: Mesembryanthemum cristallinum

De vruchten van *Mesembryanthemum cristallinum*

Foto's van de schrijver

uiteinden de bekende stervormige zaaddozen zo eigen aan mesems.

Na een beetje zoeken waren er ook versleten planten met een paar bloemen te bekennen. Niet zo mooi als de in perken in Nederland wel aangeplante ijsbloemen. De witte slordige smalle bloemblaadjes kunnen zeker de concurrentie niet aan met de veelkleurige zaadmengsels van zaadhandelaren. De vruchten daarentegen waren wel heel apart. Op het eerste gezicht een soort frambozen- of bramenvorm, maar dan zonder de diepe rode kleur. De foto geeft een indruk van de glazige blazige opperhuidcellen op de zaaddozen. Met de volle zon erop reflecteren ze het licht als waterdruppels. De associatie leidt mijns inziens dan ook meer tot de naam regenbloempje in plaats van ijsbloempje.

Pas op een heuveltop aan het einde van het schiereiland kwam ik planten tegen die volledig in blad zaten. Mijn verwachting was heel anders geweest. Meestal denk je bij struikvormige mesems aan dunne stengeltjes met smalle zijwaarts uitstaande rolronde blaadjes. Hier waren het verkleinde flappen als spinaziebladeren. Ik kan moeilijk de richting van de natuurlijke evolutie en selectie van planten ter discussie stellen. Er is vast een duidelijk voordeel in de ontwikkeling van dit type blad, maar

droogte en zulke grote bladeren doen nogal tegenstrijdig aan. Vaag heb ik nog de notie dat bij aanraken de planten een heel zoutige geur afgeven, maar dat kan ik hier thuis niet meer nagaan.

Terwijl ik met Madeleine probeer een weg naar boven te vinden, wordt de weg versperd door een provisorisch touw en een verbodsbord. In elke reisgids staat dat je de laatste top van het schiereiland gemakkelijk kunt beklimmen en we zien voor ons uit een groep doorlopen. We lopen voorzichtig over kale oranje

vulkanisch gesteente naar de top om daar met mooi uitzicht een boterham te eten.

Na heel wat foto's, waaronder ook de spinaziebladeren van *M.cristallinum*, willen we net weer naar beneden als we zien dat een geüniformeerde man de andere reeds afdalende toeristen aanhoudt. 'Ai, toch weer ongehoorzaam geweest. Nu wacht ons vast een boete'.

De man, die een ranger van het beschermde natuurgebied blijkt te zijn, vertelt ons eerst dat we in overtreding zijn. Als ik hem mijn biologische interesse vertel en laat zien dat ik de natuur niet vertrapt, vindt hij dat geen doorslaggevend argument en hij loopt met ons mee naar beneden. Een boete zit er gelukkig niet in en ik schaam me nu al. Hij wil ons alleen maar waarschuwen dat het steil is en dat we de kwetsbare natuur lopen te verwoesten. (Ik heb hem maar niet het slappe argument gegeven, dat ik foto's wilde maken voor een artikeltje. Dat ik op de heenweg alleen maar kale stenen als pad gebruikte en de vegetatie volledig heb ontzien. 'Ja, ja,' toeristen verzinnen toch ook de gekste smoezen', zou hij dan vast gedacht hebben.) Hij vertelt dat de afzetting van tijdelijke aard is. Er wordt spoedig een pad aangelegd naar boven, zodat de toeristen niet meer willekeurig door de vegetatie naar boven

struinen. Volgend jaar is het klaar. Intussen begint een enthousiaste discussie. Eerst verzucht hij dat hij al die overtreders niet steeds kan blijven achterhalen, omdat hij een aanstelling heeft voor heel Madeira en de omringende eilanden. Dan begint het aanwijzen van kleine endemische soortjes, die niemand een blik waardig keurt. Vervolgens blijkt hij in Australië en Canada bij soortgelijke rangers trainingen te volgen als bijscholing in 'conservation'.

Al snel vertelt hij vervolgens dat hij aan het sparen is voor een digitale nikon, anders dan de analoge camera die hij nu heeft (een kleine olympus) en anders dan de nikon die ik om mijn nek heb bungelen. Wat blijkt; hij is bezig met een volledige fotografische inventarisatie van de wilde planten van Madeira, om er een CD-rom van te maken voor botanisch gebruik. Dat wordt nog een hele klus.

Hij nodigt ons uit in het enige gebouwtje op het schiereiland om op zijn computer te komen kijken naar een eerste versie van zijn Madeirese flora. Ik val even helemaal stil. Hij is al een heel eind gevorderd. Ben ik al een fanaticus in observeren. Hij vindt mosjes en plantjes van enkele millimeters en ontdekt dat ze nog niet beschreven zijn. In een kwartiertje zijn we op de hoogte naar welke planten we echt moeten uit kijken, willen we iets bijzonders zien.

Hij weet natuurlijk ook de mesems te benoemen en vertelt dat ze niet endemisch zijn. Hierbij komt de taal niet echt te hulp. Ik maak uit zijn Portugees met Engelse woorden op, dat de mesems 'indigenous' zijn en niet 'endemic', maar ik twijfel of ik hem goed begrijp. Bedoelt hij dat ze in het wild groeien? Ze lijken me ooit geïmporteerd en verwilderd. Net als bij ons de wilde hyacintjes en sneeuwkllokjes in de duinen.

Omdat ik bij mesems toch voorname-lijk aan de Kaapprovincie denk, vond ik onooglijke mesems hier op het schiereiland bijzonder. De aanwezigheid van Zuid Afrikaanse lompe carpobrotusplanten die

veel zijn aangeplant en overal woekeren in subtropische oorden is voorstelbaar. Naast een goede bodembedekker is het ook een opmerkelijke bloeier voor taluds en kale vlakten. Maar de schuchtere *M. cristallinum*!

Thuis speurend op internet over de verspreiding van de soort, blijkt dat deze plant langs de Afrikaanse kust en op de Canarische Eilanden voorkomt. Ook in de Stille Zuidzee op eilanden voor de kust van Chili groeien ze en tevens in Mexico. Is het een wereldburger of heeft de mensheid de plant meegesleept op alle wereldreizen? De kleine zaden zijn niet speciaal toegerust voor lange tochten in zeewater, dus moet een andere oorzaak gezocht worden.

In het boek Vygies staat er niets over vermeld, behalve dat de plant thuishoort in het westelijk Kaapgebied bij de kust. Hij is wijdverbreid in Europa, waar hij bekend staat onder de naam Ijsplant. Dit is wel verwarrend, want onze ijsplantjes, de eenjarige perkplantjes met de stralende felroze en oranje bloempjes, behoren tot een heel ander mesemgeslacht. Zij behoren tot het geslacht *Dorotheanthus*, met de soort *D. bellidiformis* oftewel lijkend op een madeliefje (*Bellis perennis*). Maar dat ze ijsplant heten, blijkt ook uit een andere naam voor de mesem van de titel. Hij heet ook wel *Cryophytum cristallinum*, waarbij de geslachtsnaam rechtstreeks vertaald ook ijsplant betekent.

De plant is in de achttiende eeuw in Europa en Amerika geïntroduceerd als vervanger voor spinazie. Mijn associatie op Madeira met bladeren als van spinazie was zo gek nog niet. De bladeren kunnen rauw of gekookt gegeten worden en hebben een aangenaam friszure smaak. Ook kunnen de bladeren als decoratie in een salade worden gebruikt. Hij is verwant aan de Hottentot fig (*C. edulis*) uit Zuid Afrika. De plant wordt nog steeds gekweekt in Zuid Europa, India, Californië en Australië, maar het is geen doorslaand succes geworden.

Toen ik een paar bladeren plukte, roken ze naar een frisse zoutige zeebries.

In het Duits heet de plant Eisblume, Eispflanze of Kristallkraut. Een andere internettekst vermeldt dat de planten vroeger commercieel werden gekweekt voor de bereiding van soda. De kristallen uit de naam Kristallkraut zitten bij uitgedroogde planten verspreid op de dorre stengels en zaaddozen. De soda kon bij de bereiding van zeep dienst doen. De beide bovengenoemde toepassingen kunnen de verspreiding over een groot deel van de aarde wel

verklaren. Een plant die je eerst kunt eten en daarna kunt toepassen om de afwas te doen is toch een mooie combinatie.

Zo loop je je te verwonderen over een vreemde mesem op een dor plateau op Madeira en zo steek je weer de nodige cultuurhistorische gegevens op als je er even voor gaat zitten.

**Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam**

De foto hieronder van een bloeiende agave heeft betrekking op een krantenartikel dat ons door Peter van de Puyl werd toegestuurd. De foto's werden door hemzelf gemaakt.

BOTANISCHE OPWINDING ÉN KOPZORGEN DOOR BLOEIENDE AGAVEN IN ORANJERIE

DEN HELDER. - .Het tienjarige jubileum van botanische tuin De Oranjerie werd vorig jaar met een grote exotische verrassing afgesloten. In de cactuskas begonnen opeens twee reusachtige agaves met hun zwanenzang: ze gingen bloeien. Om ruimte te geven aan deze eruptie van voortplantingsdrift moest het glazen dak van de kas worden geopend en voorzien van een wind- en vorstbestendige kap. Deze week werd die weer verwijderd, zodat de bijna zes meter hoge bloemen nu in de volle Helderse buitenlucht pronken. Het botanische unicum is het komende weekend te bewonderen tijdens de jaarlijkse open dagen van de ‘Groene Parel’.

De bloei van de agaves is een bijzonderheid van de eerste orde. Bijzonder omdat bloei in de gecultiveerde omstandigheden van een kas slechts zelden voorkomt. Bijzonder ook omdat de agave slechts één keer, aan het einde van zijn leven van vele tientallen jaren, tot bloei komt, waarna de imposante plant afsterft.

C. Teune van 's lands oudste hortus botanicus van de Universiteit in Leiden onderstreept de botanische zeldzaamheid: "Dit is uitzonderlijk, te meer omdat ze er zo lang over doen in bloei te komen. Het komt in Nederland echt niet zo vaak voor vanwege ons kille klimaat. We hebben het in Leiden slechts enkele keren meegemaakt." Bedrijfsleider Rob Dol hoopt de komende maanden op veel extra bezoekers: "Een bloeiende agave in Nederland is al een bijzonderheid, maar twee tegelijkertijd is echt een unicum."

Zonuren

De exotische verrassing in de Oranjerie heeft waarschijnlijk te maken met een ander bijzonder feit van 2003 :Den Helder is niet alleen de zonnigste stad van Nederland, maar bleek vorig jaar zelfs zonniger

dan een aantal steden langs de Adriatische Zeekust. Een kust waar menig vakantieganger 's zomers geniet van zon en strand maar ook van de exotische planten en bomen die daar in de vrije natuur voorkomen, zoals palmen, oleanders, olijfbomen en... agaves.

Den Helder is aan drie kanten omringd door zeewater, afkomstig van de 'warme' Atlantische golfstroom. Hierdoor ontstaat een eigen Helders subklimaat, dat meer kans geeft op wind, maar ook meer zonuren oplevert dan gemiddeld. Ook de vorst blijft vaak vele weken langer weg dan in de rest van Nederland. Dank zij het bijzondere Helderse klimaat kunnen mediterrane soorten als de vijgenboom en de laurierboom het jaar rond ook in buitentuinen overleven.

Cariben

De van oorsprong uit de Cariben afkomstige agaven, die in het gevolg van Columbus hun weg vonden naar Europa, kunnen een aanhoudende vorst van enige graden minder goed doorstaan. 's Winters vinden zij daarom onderdak in vorstvrije kassen. De stekelige bladeren van de agave kun-

Boven: Het bouwwerk ter bescherming

Onder: De bloei

nen wel twee meter lang worden. In Nederland kan men deze imposante planten 's zomers van oudsher in de voortuinen van boerderijen

bewonderen. Tevens sieren zij vaak de brede oprijlanen van oude buitens. De Oranjerie bezit een grote collectie van deze vetplantensoort. Twee daarvan staan dus nu in bloei. De twee behoren waarschijnlijk tot de soort *Agave vivipara*, die inheems is op de Benedenwindse Antillen

Hij wordt daar ook wel 'koeki indian' genoemd. Mogelijk zijn deze agaven met een marineman mee terug gekomen uit de West.

Kap eraf

De twee agaves zorgden wel voor kopzorgen bij de medewerkers van de oranjerie. De bloemstengels, met een diameter van meer dan tien centimeter, groeiden enige tientallen centimeters per week. Binnen enkele weken raakten ze het ruim drie meter hoge, glazen dak van de kas. De Oranjerie wilde de agaven tot volle bloei laten komen en verwijderde daarvoor een deel van de kap van de kas. Maar de wintermaanden waren op komst en de vorst mocht niet in de verwarmde cactuskas komen. Ook de almaar doorgroeiende stengels moesten tegen de vorst worden beschermd. Als oplossing werd een beschermingsconstructie van bijna acht meter gebouwd die niet alleen vorst- maar ook stormbestendig moest zijn. Het omwaaien van de zware bloemstengels op het dak van de cactuskas zou immers een waar botanisch drama kunnen betekenen. De vorst is nu uit de lucht en begin deze week werd de beschermingsconstructie verwijderd. De inmiddels bijna zes meter hoge bloeiwijzen van de agaven pronken nu in de volle Helderse buitenlucht.

Het komende weekend houdt de Oranjerie de jaarlijkse open dagen. De openingstijden zijn 8 mei van 9.00 tot 17.00 uur en 9 mei van 11.00 tot 17.00 uur. De toegang is gratis. Op beide dagen wordt een bijzondere voorjaarsmarkt gehouden, met sfeervolle stands en kwekers van bijzondere tuinplanten. Ook zijn de collecties in de kassen zelf te bezichtigen en kan men een wandeling maken door de Japanse tuin. Men vindt de Oranjerie aan de Soembastraat 83 in het hart van Den Helder.

Overgenomen uit het "Helders Weekblad" van 6 mei 2004.

SUMMARY

Rob Bregman

In his editorial Ton Pullen observes a similarity between the number of cactus species and the people who grow them: it's a matter of quality rather than quantity.

Johanna Smit-Reesink presents another column for our youngsters with two leaf succulents, e.g. *Crassula nemorosa* and *Peperomia monticola*.

In his ongoing series "in the spotlight", Bertus Spee deals with *Austrocyllindropuntia salmiana*, *Gymnocalycium leeanum*, *Turbincarpus macrochele* and *Sulcorebutia flavida*.

Rikus van Veldhuisen finishes his study of the section *Triacanthium* in the genus *Euphorbia* with *E. margaretiae*, *E. myrioclada* and two still undescribed taxa.

Succulent plant grower Frans Noltee emigrated to South Africa and tells us something about his first experiences there.

In his second contribution to this issue of Succulenta, Bertus Spee went looking for his "eldorado" and found it in central Mexico. He shows us the various forms of peyotes (genus *Lophophora*).

Geert Eerkens introduces *Melocactus calderanus* nom. prov., a species from Bahia, Brazil. The author explains why this plant should be officially described as a new species.

Ludwig Bercht deals with *Corryocactus erectus*, a ceroid species from the department of Cuzco, southern Peru.

Stan Oome shows us three parasitic plants which may occur on succulent plants: *Tristerix aphyllus* on columnar Chilean cacti, *Viscum minimum* and *Hydnora africana* on euphorbias.

A rather unusual article is presented by Jan Vandorpe. It includes an interview of Laura Cinti, a British art student who created a transgene form of *Rebutia donaldiana*, considering it a piece of art. In the lab she succeeded in implanting a human gene, which is responsible for the production of keratine in hair, into the cactus genome. The author calls for a public discussion on this controversial subject.

Three recently appeared books are being reviewed. The first is the Agave book by Thomas Heller reviewed by Ton Pullen. Then, a new book on the genus *Turbincarpus* by "Grupo San Luis" is reviewed by Henk Viscaal, and finally, Rob Bregman judges the new *Sulcorebutia* gallery by John Pilbeam and David Hunt.

One day Jan Jaap de Morree found an *Echinopsis* hybrid on his doorstep. After all, he decided to keep it because of its abundant flowering.

Henk Krijnen shows us three *Echinocereus* plants in his collection: *E. berlandieri*, *E. engelmannii* var. *acicularis* and *E. daysacanthus* var. *neomexicanus*).

Jan Jaap de Morree reports about *Mesembryanthemum cristallinum* on the isle of Madeira.

The last article in this issue is a copy from a Dutch local newspaper about *Agave vivipara*, sent to us by Peter van de Puyl. Two plants flowered last winter in a greenhouse in Den Helder, North-Holland, so they had to be protected against frost by a special roof construction.

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen**

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers en adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues and address changes to:

D.H.Roozegarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl

e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
e-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
e-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
e-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
e-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
e-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; e-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Crassula nemorosa / Peperomia monticola

Foto's Henk Viscaal

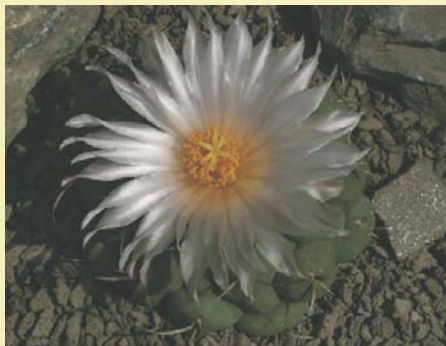
Ton Pullen	Redactioneel;; Kwantiteit of kwaliteit	146
Johanna Smit-	Jong Geleerd	
Reesink	Crassula nemorosa-Peperomia monticola	147
Bertus Spee	Voor het voetlicht (16).....	148
Rikus van Veldhuisen	Euphorbia Subgenus Euphorbia sectie	
	Triacanthium (slot).....	150
Frans Noltee	Overpeinzingen van een Nederlandse vetplantenliefhebber in Zuid Afrika.....	154
Bertus Spee	Op zoek naar El Dorado	160
Geert Eerkens	Melocactus calderana nomen provisorum.....	166
Ludwig Bercht	Corryocactus erectus, een onbekende schoonheid.....	168
Stan Oome	Parasieten.....	170
Jan Vandorpe	Het "Cactus Project", een transgeen kunstwerk.....	174
Ton Pullen	Boekbespreking "Agaven".....	177
Henk Viscaal	Boekbespreking "Turbinicarpus"	178
Rob Bregman	Boekbespreking "Sulcorebutia"	179
J.J. de Morree	Te vondeling gelegd.....	180
Henk Krijnen	Drie soorten Echinocereus.....	182
J.J. de Morree	Mesembryanthemum cristallinum.....	184
Helders Weekblad	Botanische opwinding én kopzorgen door bloeiende agaven in Oranjerie.....	189
Rob Bregman	Summary.....	191

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Augustus 2004

In dit nummer:

Adressen 50

Bestuurlijk 51

Afscheid / Nieuwe bewaarband 52

Wij stellen ons voor 53

Ledenadministratie / Clichéfonds 54

Afdelingsevenementen 55

Instellingen 56

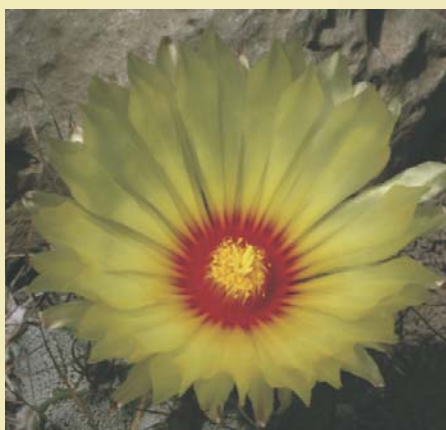
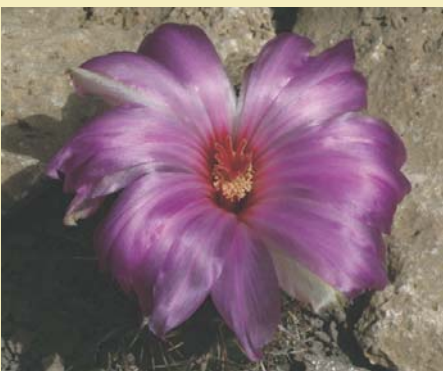
Afdelingsactiviteiten 58

Van de afdelingen 59

Jubilarissen in 2004 61

Nieuwe leden 62

Advertenties 63

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail:succulenta@home.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

2^e Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 - 312099
E-mail: j.dekeling@home.nl

2^e penningmeester:

Vacant

Pr & Promotie:

Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Bestuurslid:

Vacant

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 24,-
Ned./België jeugdleden € 12,-
Europa € 30,-
Buiten Europa € 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids
voor de verzorging van cactussen en
vetplanten" door Ton Pullen ter waarde
van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:
Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Frankfurt, BLZ 50230400

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733

Tarieven

1/16	pag	€ 16.00
1/8	pag	€ 29.50
1/4	pag	€ 45.50
1/2	pag	€ 72.50
1/1	pag	€ 125.00

BESTUURLIJK

Zoals U elders in dit Verenigingsnieuws kunt lezen heeft dhr. Laney besloten zijn bestuursfunctie neer te leggen. Inderdaad botste zijn instelling regelmatig met die van de andere bestuursleden zodat het moeilijk was om als bestuur eensgezind op te treden.

Een en ander neemt niet weg, dat ik deze gang van zaken zeer betreur. Dhr. Laney bezit een tomeloze energie en werklust en hij verzette zeer veel werk binnen het bestuur.

Daarom is het prettig om te weten dat hij zijn andere taken zal blijven vervullen, zodat Succulenta kan blijven profiteren van zijn capaciteiten en werklust.

Inmiddels heeft het bestuur twee kandidaat-bestuursleden gevonden, waarvan ik hoop, dat ze door U op de Najaarsvergadering zullen worden benoemd.

De beide kandidaten stellen zich elders in dit Verenigingsnieuws aan U voor.

Het zijn dhr. Fons Arens, voorzitter van de afdeling Zaanstreek Waterland, en dhr. Wolter ten Hoeve, secretaris van de afdeling Groningen e.o.

Dhr. Hans Dekeling heeft dit najaar zijn eerste periode van vier jaar als bestuurslid voltooit. Hij zal zich herkiesbaar stellen voor een nieuwe termijn.

Deze beide kandidaten brengen na de Najaarsvergadering de bestuurssterkte op de minimale hoeveelheid van vijf bestuursleden.

U ziet dat er nog ruimte is voor meerdere bestuursleden, indien U zich daartoe geroepen voelt!

Ik schreef over de Najaarsvergadering. Zoals afgesproken op de Algemene Ledenvergadering van 17 april 2004 vindt deze plaats op zaterdag 16 oktober 2004 in Assendelft. Tijdens het ochtendprogramma zullen deelnemers in de gelegenheid worden gesteld een orchideeënkwekerij te bezoeken. Verdere mededelingen

betreffende deze gebeurtenis kunt U vinden in het Verenigingsnieuws van oktober. U vindt op deze pagina's ook een mededeling van de ledenadministratie. Omdat er wel eens onduidelijkheden bestonden over het tijdstip waarop leden lid werden van Succulenta wordt voorlopig vóór het lidmaatschapsnummer op de adresstrook het eerste jaar van lidmaatschap vermeld. Zou dit niet overeenstemmen met de Uw eigen inzichten, dan kunt U daarover contact opnemen met de ledenadministratie, bij voorkeur met vermelding van de gegevens waaruit de juistheid van Uw eigen ideeën blijkt.

Op het moment waarop ik dit schrijf zijn de meeste van onze planten zeer actief. Ze groeien en bloeien dat het een lust is. Kennelijk is iedere liefhebber hiermee zo druk bezig, dat er geen tijd overblijft om bezig te zijn met andere zaken die de hobby betreffen.

Wat ik hiermee zeggen wil is, dat ik geen enkel bezwaar zou hebben tegen meer berichten van U. Veel is welkom: opbouwende kritiek en suggesties voor verbeteringen vooral.

Het werkt voor het bestuur stimulerend als er veel reacties van de leden komen. Tot nu wordt die behoefte van het bestuur aan (re)acties door U nog niet echt gestild!

Jack Schraets, voorzitter

AFSCHEID

Er is een tijd van komen, en een tijd van gaan. Helaas is dat laatste voor mij aangebroken. Zo snel zult u zeggen. Nét iets meer dan een jaar in het bestuur als secretaris, en nu al weer weg. Ja, helaas is dat waar. Waarom? Nu daar zijn meerdere redenen voor. Één van de redenen is, tijdgebrek. Nu is dat niet de belangrijkste reden, maar het speelt wel degelijk mee. De belangrijkste reden om mijn werkzaamheden als bestuurder neer te leggen is, dat ik van mening verschil met de overige bestuursleden over hoe bestuurszaken binnen het bestuur aangepakt c.q. opgelost dienen te worden. In dat opzicht ben ik erg zakelijk ingesteld. Succesvol projecten uitvoeren en besturen moet m.i. dan ook zakelijk uitgevoerd worden. De andere bestuurders denken daar anders over. En dat is hun goed recht. Maar deze zakelijke instelling van mij botste dus regelmatig. Hierdoor voelde ik mij niet prettig en andere bestuurders waarschijnlijk ook niet. Om het bestuur ruimte en rust

te geven hun werkzaamheden op hun manier uit te voeren, leek het mij beter mijn bestuursfunctie neer te leggen. Wel heb ik aangegeven het bestuur tot aan de Algemene Ledenvergadering in het najaar zoveel mogelijk te steunen, totdat een vervanger benoemd is. Bent u nu van mij af? Het antwoord op deze vraag is: nee. Ik blijf mij met de website bezig houden, en daarnaast zal ik (in samenwerking met de nieuwe secretaris) de Info-map beheren, de Buiningdia's inventariseren, en het scanwerk van de eerste 25 jaargangen van Succulenta afmaken. U ziet dus, ik zal behoorlijk betrokken blijven met Succulenta.

Tot slot wil ik iedereen hartelijk danken voor de goede en plezierige samenwerking die ik in de rol als secretaris heb mogen genieten.

Paul C. Laney

DE NIEUWE BEWAARBAND SUCCULENTA

Daar de laatste jaren ons aller tijdschrift Succulenta wat breder is geworden werd het noodzakelijk uit te kijken naar een nieuwe wat, bredere band. Het is ons gelukt dat voor elkaar te krijgen, tevens hebben we kans gezien ons logo op de band te laten plaatsen zodat het er een stuk professioneler uit ziet. De prijs is daardoor wel ietjes duurder geworden, van E.6,13 naar E. 6,75. Te bestellen bij de instelling boekenbeurs (zie pagina 57)

Wim Alsemgeest.

WIJ STELLEN ONS VOOR

Introductie kandidaat bestuurslid A.J. Arens.

Hiermee wil ik me even voorstellen. Mijn naam is Fons Arens en ik ben 58 jaar, getrouwd en heb drie kinderen. Ik ben in 1978 in het onderwijs gegaan en daarvoor Schilder - Uitvoerder geweest. Momenteel geef ik les in Schilderen en Technieken en MCV (maatschappelijke culturele vorming) op een school in Amsterdam. Onderwijl heb ik in verschillende bestuurlijke functies gezeten zoals Vakbond en Wijkraad en in de laatste zit ik nog. Sinds 1991 lid van Succulenta en 12 jaar voorzitter van de afdeling Zaanstreek-Waterland. Mijn hobby is 35 jaar geleden begonnen op de vensterbank in de huiskamer en wordt momenteel uitgeoefend in een zelf gebouwde kas van 32 m². Verder wil ik mij graag inzetten in het bestuur om Succulenta uit te breiden tot een boeiende en sterke vereniging om zo deze prachtige hobby te behouden.

Fons Arens

Bericht van overlijden ontvangen van:

Dhr. H. Schipper te Nijkerk
Dhr. A. Schoor te Eindhoven
Dhr. E. Schaaf te Menaldum
Dhr. C. Tuijn te Assendelft

Introductie kandidaat bestuurslid W. ten Hoeve

Als kandidaat-bestuurslid lijkt het mij een goede zaak om het een en ander over mezelf te vertellen. Mijn naam is Wolter ten Hoeve, geboren op eerste kerstdag 1951. Ik ben woonachtig in Assen. Mijn opleiding is aan de universiteit van Groningen geweest waar ik chemie gestudeerd heb. Ik ben afgestudeerd en vervolgens gepromoveerd in de organische chemie. Sinds ongeveer 15 jaar ben ik in dienst van Syncom BV, een bedrijf in Groningen dat contractonderzoek verricht op het gebied van organische chemie voor andere, veelal farmaceutische, bedrijven. Mijn functie binnen dat bedrijf, waar ik medeoprichter van ben geweest, is die van senior scientist. Verder ben ik secretaris van de ondernemingsraad van dat bedrijf. Mijn interesse voor succulenten is begonnen rond 1975 en vanaf die tijd ben ik ook lid van Succulenta. Sinds een tiental jaren ben ik secretaris van de afdeling Groningen en Ommelanden. Mijn hobby richt zich vooral op de Mexicaanse cactussen en het is dan ook niet zo vreemd dat ik dat land al enkele keren bezocht heb. Van die reizen heb ik een aantal dialezingen gemaakt, waarvan diverse afdelingen in de afgelopen jaren iets hebben kunnen zien. Ook in het blad Succulenta hebt u in de afgelopen jaren enkele artikelen van mijn hand kunnen aantreffen. Als bestuurslid hoop ik een goede bijdrage te kunnen leveren aan het reilen en zeilen van onze vereniging.

Wolter ten Hoeve

VERENIGINGSGENIEUWS

VAN DE LEDENADMINISTRATIE

Bij de ledenadministratie wordt van alle leden onder meer het jaar van de start van het lidmaatschap van Succulenta bijgehouden. Uit reacties van leden blijkt dat er incidenteel een onjuist jaar is geregistreerd. In de afgelopen decennia (tot omstreeks 1990) is kennelijk hierbij niet altijd de nodige zorgvuldigheid in acht genomen. Ook zijn er in de loop van de jaren bij de overgang van de wijze van administreren incidenteel onjuistheden in de administratie geslopen.

Het bestuur van Succulenta heeft zich ten doel gesteld om het jaar van het begin van het lidmaatschap zoals dit momenteel bekend is bij de ledenadministratie op juistheid te controleren. De hulp van de

leden willen wij hierbij inroepen.

Op de adresstrook vindt u boven de adresgegevens een nummer waarvan de eerste 4 cijfers het jaar van lid worden van Succulenta voorstelt. De laatste 6 cijfers zijn het lidmaatschapsnummer. Wanneer u van mening bent dat dit jaar niet correct is dan verzoeken wij u om dit schriftelijk kenbaar te maken aan de ledenadministratie. Wij vragen u hierbij tevens het juiste jaar aannemelijk te maken door bijvoorbeeld een verwijzing naar en/of een kopie van het verenigingsnieuws van Succulenta uit het betreffende jaar.

Henk Roozegaarde, ledenadministratie
Succulenta

ZADEN VOOR HET CLICHÉFONDS

Zoals U ongetwijfeld weet houdt het Clichéfonds zich bezig met het verspreiden van zaden van cactussen en andere succulenten. In het voorbije seizoen is dat zo goed gelukt, dat er vrijwel geen zaden meer voorradig zijn.

De zaden koopt het Clichéfonds gedeeltelijk in, maar er worden ook jaarlijks vele soorten zaden ingezonden door liefhebbers. Graag willen we weer een beroep doen op liefhebbers om zaden in te zenden.

We stellen het zeer op prijs, als U daarbij een aantal regels in acht neemt.

1. Zend alleen verse zaden in.
2. Vermeld alleen de naam van de soort indien U er sterk van overtuigd bent, dat U de juiste naam ervan weet. Geef anders alleen de geslachtsnaam.
3. Elke hoeveelheid zaden is welkom. Bij te kleine hoeveelheden, of bij twijfel aan de juiste benaming zal het zaad in mengsels gebruikt worden.

4. Het is ondoenlijk voor de medewerkers van het Clichéfonds, om zaden schoon te maken. Daarom vragen we U om alleen goed schoongemaakte zaden in te zenden.
5. Tenzij U daarom uitdrukkelijk vraagt zenden we U geen bericht van ontvangst van de zaden. Vergoeding van de verzendkosten is mogelijk op verzoek.

In de laatste jaren zal ongeveer een derde deel van de aangeboden soorten afkomstig zijn geweest van liefhebbers. Daartussen bevonden zich steeds ook zeer gewenste soorten. We hopen dat U ons ook dit jaar weer blij verrast met mooie soorten. Hopelijk doet U dit dan vóór midden oktober, want dan kunnen we de zaden rustig verwerken en in de zaadlijst plaatsen.

J.A. Schraets, Beheerder Clichéfonds
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen

AFDELINGSEVENEMENTEN 2004

14 en 15 augustus

Cactussen en succulentenshow ter gelegenheid van de 47ste Lichtfeesten in Reet (Rumst) België in de wijk Kleine Landeigendom (Bibliotheek- Seringenlaan).

Voor meer informatie:

Marc Bosten, tel. +32.3.383.67.367

Danny de Raeymaeker, tel. +32.3.44.51.76

<http://www.cactusweelde-antwerpen.be>

15 augustus

Cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant in café Marktzicht 50 te Etten-Leur. Open van 10.00 tot 15.00 uur.

De toegang is gratis.

Informatie en plaatsbespreken bij Evert

Smienk, tel. 076-5419124 of 06-52314805

of via E-mail: ejsmienk@concepts.nl

29 augustus

De 36e Cactus- en Vetplantenshow van het Oosten in Zaal de Brug, Thorbeckesingel 2 te Zutphen. Openingstijden vanaf 09.30 uur voor deelnemers of standhouders en van 10.00 tot 16.00 uur voor belangstellenden. Entree is €1,20. Voor het huren van tafels of marktkramen kunt u contact opnemen met dhr. F.J.H. Hilge, Stokebrand 257, 7206 EE te Zutphen. Tel. 0575-529610 of via E-mail: f.hilge@chello.nl

29 augustus

Cactusvrienden Limburg vzw-België organiseert de jaarlijkse cactus- en vetplantenbeurs van 10.00 tot 17.00 uur aan het Burgemeester Heymansplein zn te Beverlo-Beringen. Entree is €1,- Inlichtingen bij Paul Theunis, tel +32.11.428321 of E-mail theunis.paul@pandora.be of bij Mieke Geuens, tel. +32.11.342741 of E-mail rene.goris@pandora.be

3 t/m 5 september

De 19e Internationale Gymnocalyciumtagung in Hotel "Hoogerd", Maasbandijk

10, 6606 KB in Niftrik-Wijchen.

Informatie bij Jan Reijnen, De Chamillylaan 33, 5361 LH Grave. Tel. 0486-473687 of

E-mail: jan.reijn@home.nl

3 t/m 5 september

Internationale najaarsshow met meer dan 40.000 planten in serre en openlucht.

Verkoop van planten en materialen.

Gratis toegankelijk van 10.00 tot

18.00 uur. Adres Kasteellei 111 te

Wijnegem (bij Antwerpen). Info via

telefoon +32.3.353.72.58 of via <http://user.online.be/cactusvetplant>

10, 11 en 12 september

ELK te Blankenberge. Dit is hét Europese weekend voor cactussen en succulenten liefhebbers met een viertal lezingen en

ook weer een grote plantenbeurs met 200

meter verkooptafel. Voor inlichtingen kunt u

contact opnemen met: Jan en Anny Linden,

tel: 045-5220966

AAN ALLE GYMNOCALYCIUM-LIEFHEBBERS

Kortgeleden mocht ik een Internationale Gymnocalyciumtagung meemaken in Eugendorf vlakbij Salzburg. Vele gymnokwekers en een aantal bekende veldonderzoekers van de Gymno's waren aanwezig. In een vriendschappelijke sfeer werden mooie opnames van deze groep planten in hun natuurlijke habitat getoond. Er werd ook uitgebreid aandacht besteed aan de taxonomie en nomenclatuur. Graag wil ik dan ook onder Uw aandacht brengen en U daardoor in de gelegenheid stellen zo'n weekend in Nederland mee te maken van 3 tot 5 september in Niftrik-Wijchen.

Informatie kunt U verkrijgen bij de

contactpersoon De Heer Jan Reijnen.

Tel: 0486-473687,

E-mail: jan.reijn@home.nl

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Hier slaagt men er ieder jaar weer in om een aantal nieuwe boeken en tijdschriften aan de bibliotheek toe te voegen. Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901. Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met:
C. Lagerwerf, Halte Kropswolde
Woldweg 46, 9607 PR Foxhol.

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar).

Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.

G. Koerhuis, Haarlem.

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres
Portokosten worden vergoed!

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023 - 5262624
E-mail: g.koerhuis@planet.nl

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,75 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten
€ 4,55
- * **Het discoboek**
Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels.
Prijs € 6,80
- * **Beginnersgids**
"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00
- * **Ansichtkaarten**
Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1995 t/m 2002 € 11.34 p. jaargang
1980 t/m 1994 € 9.00 p. jaargang
1950 t/m 1979 € 11.34 p. jaargang
- * **Buitenlandse tijdschriften**
Kakteen und andere Sukkulenten
1961 t/m 1997 voor € 9,00 per jaargang.
The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982 € 7,36 per jaargang
Tsjechische tijdschrift Kaktusy
1968 t/m 2003, € 7,50 per jaargang
Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000 € 7,36 per jaargang
Kakteen Sukkulenten D.D.R. 1980 € 7,36
Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien
1980 € 7,36; 1983 en 1984 € 3,00
- * **CD-Roms**
Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III,
€ 39,70 per stuk

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten:
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;
mogelijk zijn inmiddels jaargangen
uitverkocht. Bij grotere bestellingen zijn
kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws
voor alle liefhebbers van cactussen en
vetplanten. De leden en de afdelingen
kunnen kopij voor de homepage aanleveren
bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1267 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

DIATHEEK

Het doel van de instelling is het uitlenen
van dia's. Het beheer is sinds kort in andere
handen gekomen. Het is de bedoeling om
de diatheek na een behoorlijke renovatie
weer nieuw leven in te blazen.
De presentatie zal enigszins worden
aangepast. Dit neemt veel tijd in beslag en
voor het uitlenen van diapresentaties zult u
even geduld moeten hebben. Het is ook de
bedoeling dat er een paar puzzels bijkomen
voor de uitleen. Al met al is de verwachting
dat de uitleen begin 2004 weer kan starten.
Wanneer het zover is zal er een nadere
aankondiging worden gedaan.
G. Koerhuis, Weteringstraat 34
2023 RV Haarlem.
Tel.: 023-5262624
Email: g.koerhuis@planet.nl

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen
om u bij evenementen etc. te helpen bij uw
promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25
(korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo:
€ 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en
aanmeldingsformulieren.
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken
in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties
betreffende de promotie aan:

Voorlopig is hier een vacature.

In het volgend nummer volgen nadere
mededelingen.

CLICHEFONDS

Elk jaar bevat het decemnummer van
Succulenta de Zaadaanbieding van het
Clichéfonds. Voor nadere informatie,
aanvragen en bestellingen kunt u terecht
bij: J. Schraets, Clichéfonds Succulenta
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913
Email: j.a.schraets@hccnet.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

AFDELINGSACTIVITEITEN

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Arnhem	19 augustus 9 september	Bijeenkomst bij Chris Gerris Ludwig Bercht over Argentinië	E.van Die-van Wijnen 0318-483579
Brabant-België	29 augustus 24 september	Ruilbeurs onder eigen leden Lezin door Freddy Lampo	J. Wouters +32 16-656485
De Achterhoek	augustus 9 september	Vakantie Lezing door G. Ubink	A. Heijnen 0543-564314
Dordrecht	augustus	Vakantie	S. Storsbergen 010-5060456
Gooi en Eemland	14 september	Henk Krijnen met eigen dia's	Paul Laney 035-5268618
Gorinchem- 's Hertogenbosch	9 augustus 13 september	Kasbezoek bij Chel Jamin Lezing door Martien Senders	A. van Zuijlen 0412-630733
Gouda e.o.	16 september 18 september	Marja van de Pieterman, deel II Ons 30-jarig bestaan	J. Schouten 0182-393029
Groningen	16 september	Lezing door Dick Munnksma	W. ten Hoeve 0592-314660
Den Helder	11 september	J.H.van Oijen over Seramis	P.van der Puyl 0222-314083
Nijmegen	3 augustus 14 september	Kasbezoek bij Nico en Lieda Interne ruilbeurs + plantenkeuring	R. Maessen-Claessen 024-3440425
Tilburg	13 september	Wiebe Bosma over rotsplanten	Jos Vrenken 0413-272917
Zuid-Limburg	augustus 7 september	Vakantie Praatavond, ruilbeurs en dia's	A. van Vlodrop 045-5690266

Vervolg 25-jarige jubilarissen (zie pag. 61)

P.A.M. v.d. Waal

Rainer Wahl

M. de Wel

Whitestone Garden Ltd

W.J.H.J. Zweers

Kesteren

Limburg (D)

Herent (B)

Thirsk (GB)

Huissen

VAN DE AFDELINGEN

Al sinds 12 jaar neemt de afdeling Gorimchem- 's Hertogenbosch deel aan een van de grootste tuinmanifestaties in Nederland. Deze tuinenbeurs in de Brabanthallen in 's Hertogenbosch trekt gemiddeld 80.000 bezoekers. Als hobbyisten hebben wij sinds de allereerste Tuinidee (toen nog in het Autotron in Rosmalen) van de organisatie ruimte gekregen om onze hobby uit te dragen. De laatste jaren kunnen we dat

doen in een kraam van 8 bij 4 meter. Sinds we zoveel ruimte hebben gebruikt we een vrij groot deel om met enkele honderden planten een cactusshow neer te zetten. De ervaring leert dat met name het opstellen van planten veel bezoekers naar de kraam trekt. Op onderstaande twee foto's ziet u ons bezig met de voorbereidingen. Op de volgende pagina kunt u het eindresultaat zien. Velen van u hebben we echter in de afgelopen jaren

al bij onze stand mogen verwelkomen. Het opbouwen van een stand vergt nogal wat tijd, maar we hebben gelukkig vele vrijwilligers in onze afdeling die hierbij een handje helpen. De beurs zelf duurt vijf dagen, van woensdagmiddag tot zondagavond.

zaaisetjes, naar een formule met drinkbekertjes die ooit in Succulenta werd uitgelegd. Dit jaar stond er een professionele zaaibak bij (zie fot onder) en hierdoor liep de verkoop van de setjes als vanzelf. Ook dit jaar was erg prominent het propaganda-materiaal van

Ook voor het bemannen van de stand zijn weer de nodige mensen nodig, maar het lukt ons elk jaar weer om er meer dan voldoende in te zetten.

Naast het showen van planten is de verkoop van succulenten een andere hoofdactiviteit. Alle verkochte planten zijn afkomstig van eigen leden die hiermee ook nog eens zorgen voor een aardige aanvulling van onze afdelingskas. Een andere succesformule is de verkoop van

Succulenta aanwezig. Hierdoor kan meer en gemakkelijker uitleg worden gegeven aan geïnteresseerde mensen. Tevens kunnen mensen dan kennis maken met de vereniging voor succulenten, hetgeen dan weer zou kunnen leiden tot de broodnodige nieuwe leden. Met name op het gebied van propaganda en het winnen van leden moeten we beter worden. Goede ideeën zijn welkom bij ons PR-bestuurslid.

Andre van Zuijlen

JUBILARISSEN IN 2004

50 jarig jubileum	Dr. H. Vertongen	Erembodegem (B)
40 jarig jubileum	W.A. Alsemgeest R. de Bock H. Laurijs Drs. M.G. Raymakers	Montfoort Kasterlee (B) Heusden Helmond
25 jarig jubileum	D.A. Ampt Mw. C. Bakker-Dreeuws L. Bedijn Mw. E. Borst-Koelewijn Dr. P. Braun Mw. E. van Die-van Wijnen J.G. van Dieten A.J. Enderink M.A.J. Gerts K. Gilman Rob Hanssen J.J. van Hassel P. Hermans Ing. R. Hoving Hubert Juveyns Mw. E. Kling Th.A. v.d. Knaap Jacques Lambert W.L. de Man J. Mommers L.B.H. Neggers Mw. M.G. Neggers P.J. Nijhoff J. Raemakers A.K. Ramak F.P.M. Schellekens F.H. Steenbruggen C.M. Sterk-Visser J. Stroop E. Stuurman J.J.G.H. Taheij Rob van Teeseling Mw. A. van Tol R.B. Tropper J.H.M. Tuinte T.J.M. Veel Wilfried Verhe W. Verheulpen Saskia Verschuren	Hollandsche Rading Groningen Noordwijk Warmond Kerpen (D) Lunteren Wychen Borculo Gouda Irby Wirral (GB) Heesch Zundert Beesel Zuidwolde Kessel-Lo (B) Leiden Grevenbricht Zonnebeke (B) Vierpolders Eysden Nuenen Eersel Arnhem Roermond Rotterdam Oud Gastel Deventer Hoofddorp Wouw Breezand Helmond Nijmegen Den Haag Uithoorn Nijmegen Alkmaar Wilrijk (B) St. Genesius Rode (B) Almere

NIEUWE LEDEN

Nederland

110949	Sattler, Alexandra	Hoflaan 110	2321 TB	Leiden
110963	Slingerland, Dhr. P.	Isabellaland 1370	2591 ED	Den Haag
110959	Laak, Dhr. E. ter	Zwethkade Zuid 52	2635 CW	Den Hoorn
110952	Willigenburg, Mw A.A.J. v.	v.Nassau Dillenburgstr.5	2741 BP	Waddinxveen
110958	Nes, Kim van	Kees v. Dongenhof 211	3024 NG	Rotterdam
110951	Veen, Paul van	Dorpsstraat 24	4111 KS	Zoelmond
110950	Machielsen, Mw. C.M.A.	Montgomerystraat 15	5025 XX	Tilburg
110962	Geurts, Dhr.	Schafterdijk 9	5556 VK	Valkenswaard
110954	Pulles, T.	Bernardstraat 19	6191 XJ	Beek
110953	Heest-Verloop, Mw. J.M. v.	Op ten Noortlaan 3	6711 JS	Ede
110955	Dijkhout, G.J.A.	Dokkumlaan 8	6835 JX	Arnhem
110947	Hoogers, Dhr. P.	Kormelinkweg 3	7151 NM	Eibergen
110960	Dijk-Hoornveld, Mw. E.C. v.	Bildwei 1A	9221 SH	Rottevalk
110961	Veen, Dhr. H. van der	Dr.B.Hornstrasingel 119	9251 AJ	Burgum
110957	Tjepkema, Dhr. C.	Min.v.d.Brinklaan 17	9251 JE	Burgum

Belgie

110948	Koster, Dhr. R.	Tuinstraat 19	B-3670	Wijshagen
110956	Cools, Georges	Luikersteenweg 27	B-3920	Lommel

USA

110946	Nat.Agricultural Library	10301 Baltimore Ave		Beltsville
--------	--------------------------	---------------------	--	------------

MEDEDELING VOOR ABONNÉES
OP DUITSE TIJDSCHRIFTEN

Hoewel het sinds verleden jaar mogelijk is om zonder extra kosten geld over te maken naar EU- landen, is gebleken, dat veel Nederlandse leden van de DKG het tóch gemakkelijk vinden om het via mij te blijven doen. Indien u dat wenst, wil ik dat ook voor 2005 weer doen.

De contributie van de DKG voor het jaar 2005 is voor buitenlandse leden vastgesteld op € 35,- indien U vóór 15 november betaalt. Wacht U langer, dan krijgt U een rekening toegestuurd, hetgeen € 5,- extra kost.

Indien U met Uw creditkaart betaalt, wordt het bedrag € 36,75.

Als U de rompslomp van IBAN en BIC wilt vermijden, kunt U vóór 15 november € 35,50 overmaken op giro 1401427 t.n.v. J. Theunissen te Oud Gastel. Ik zorg dan voor tijdige betaling bij de DKG. Wilt U s.v.p. zo vriendelijk zijn om Uw lidmaatschapsnummer (te vinden op de adressering) bij betaling te vermelden? Indien U later wenst te betalen, dient U vóór 31 december 2004 € 40,50 op genoemde rekening over te maken. Ná 31 december kunt U alleen nog zelf rechtstreeks in Duitsland betalen.

J. Theunissen

Cactusshow 2004

Meer dan 40.000 planten in serre en openlucht

3, 4 en 5 september

- een unieke verzameling cactussen en andere vetplanten
- uitgebreide planten- en materiaalstand
- 850 soorten zaden verkrijgbaar
- vakblad in kleur en bijblad voor beginners
- inlichtingen en antwoord op al uw vragen
- koffiebar, broodjes en frisdrank verkrijgbaar

**Kasteellei 111 Wijnegem (bij Antwerpen)
van 10 tot 18 uur - gratis inkom**

Org.: Cactussen en Vetplanten v.z.w. Inlichtingen : 0032 (0)3.353.72.58
<http://user.online.be/cactusvetplan>

RECTIFICATIE

In het verslag van de Algemene Ledenvergadering (Verenigingsnieuws, pag. 36 Succulenta nummer 3 van juni 2004) moet onder punt 5 de volgende zin verwijderd worden: "en had als reden de wijze waarop de stemming verliep".
De redactie

Cactuskwekerij Lakerveld

Sclerocactus ca. 15 soorten	4 Euro
Mammillaria luethyi	12 Euro
Obregonia denegrii	6 Euro
Pelecypora asselliformis	8 Euro
Ortegocactus macdougallii	5 Euro
Gymnocactus ysabelae	4 Euro
Blossfeldia 10 soorten	3 Euro
Pterocactus australis	
in verschillende standplaatsvormen	4 Euro
Astrophytum c.v. 'Onzuka'	5 Euro

Lakerveld 89, 4128 Lexmond, tel. 0347 - 341718
Geopend vrijdag en zaterdag van 08.00 tot 16.00 uur

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

**British
Cactus &
Succulent
Society**

Het blad van de BSCS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun opgevoeding, aanwijzingen voor de goede cultuur, verslagen van bijeenkomsten en selecties uit de wereld van de cacti en succulenten.

Eenmaal per jaar wordt *Bradleya* gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.

Ter complete lidmaatschap inclusief *Bradleya* is 34 pond in de UK en 18 pond exclusief *Bradleya*. Uitkeringen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
32, L. V. Road, 13 Dreechwood Crescent,
Hill Road, York YO7 100 (England)
Tel: 01904 410410
E-mail: ds@edf13cc.freemove.co.uk

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RUURLO

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvang t u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

Privé broeikassen

**DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een EUROKAS!**

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraamautomaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

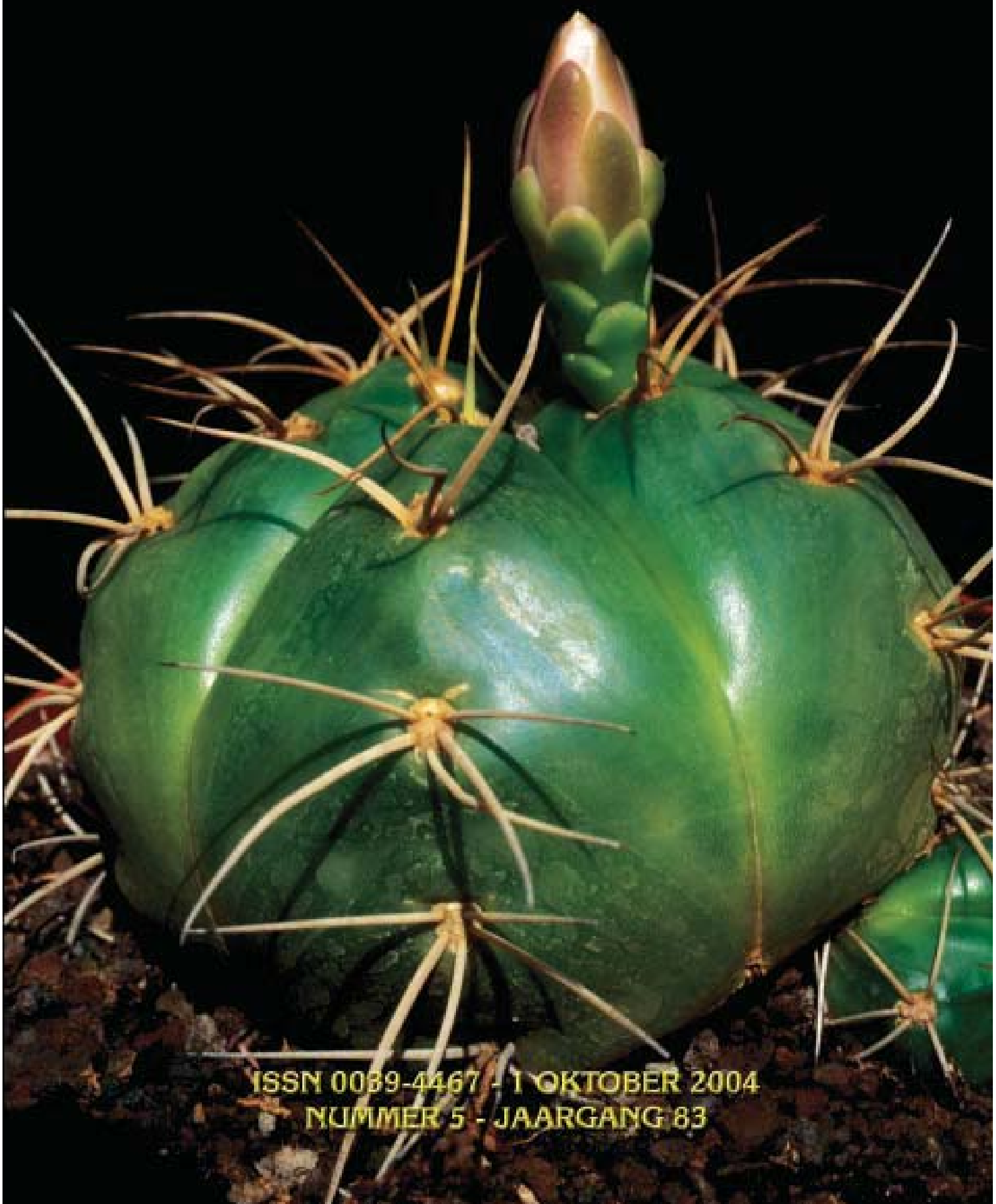
Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

SUCCULENTA

ISSN 0089-4467 - 1 OKTOBER 2004
NUMMER 5 - JAARGANG 83

REDACTIONEEL

Henk Viscaal

Tijdens een telefoongesprek met de voorzitter van Succulenta deed hij mij de suggestie om het reilen en zeilen van de redactie eens op papier te zetten. Op zich vond ik het een goed idee, dus daar ga ik.

Stel, u loopt over van de inspiratie en besluit om over een of meerdere van de u zo dierbare planten te schrijven. Alhoewel een wat technischer onderwerp met betrekking tot de hobby zeer zeker niet bezwaarlijk zal zijn.

Wanneer de schrijfster/schrijver via het secretariaat het artikel, wel of niet vergezeld van beeldmateriaal, opstuurt, wordt na een eerste schifting bepaald wie van de redacteuren het artikel gaat bewerken, corrigeren, vertalen, of van commentaar voorzien.

De redactie bestaat overigens uit een zevental mensen, die ieder hun specifieke taak binnen het geheel hebben. Zo is er iemand voor het Zuid-Amerikaanse gedeelte, iemand voor Mexico en de Verenigde Staten, iemand voor het vetplantengedeelte, een taxonoom en een zeer gewaardeerde duvelstoejager die overal inzetbaar is. Deze redacteuren sturen het bewerkte en gecorrigeerde materiaal naar het verzameladres, in dit geval de hoofdredactie. Eenmaal in de twee maanden komen de hoofdredacteur en de secretaresse bij elkaar om de inhoud van het komende tijdschrift te bepalen. Steeds proberen zij een zo gevarieerd mogelijke inhoud voor het tijdschrift te verkrijgen. De variatie valt of staat wel met de hoeveelheid kopij die op dat moment aanwezig is. De moeilijkheid hierbij is dat wat voor de een goed is, voor een ander nog lang niet goed is en voor weer een volgende al lang niet goed meer is. Tussen deze uitersten is een heel groot scala aan niveaus dat tevreden gesteld moet worden. Voorwaar geen makkelijke opgave, want aan de ene kant moet het niet te moeilijk zijn, terwijl het aan de andere kant niet te simpel of kinderachtig mag worden. Er is dan ook regelmatig een wisselend succes.

Wanneer uiteindelijk bepaald is welke artikelen in het komende nummer geplaatst gaan worden, is het de taak van de hoofdredacteur om de artikelen met behulp van zijn computer in het komende nummer op te nemen. Ook het beeldmateriaal, ter illustratie van de artikelen, wordt dan bewerkt. Dit beeldmateriaal verschilt kwalitatief nogal eens. Helaas zijn we niet allemaal topfotografen. Loopt het echter de spuigaten uit dan kan een afbeelding geweigerd worden. Vaak is dat een moeilijke beslissing, want men heeft wel zijn ziel en zaligheid in deze afbeelding gelegd.

Na enige tijd is het tijdschrift in grote lijnen gereed en wordt een proefdruk aan de redacteuren toegestuurd om nogmaals gecorrigeerd te worden.

Tevens krijgen alle auteurs of een gedrukte kopie van hun artikel, of ze krijgen per E-mail een PDF-file toegestuurd. Zij kunnen tot de datum dat de correcties in het blad doorgevoerd gaan worden reageren op het artikel zoals het in het komende tijdschrift zal verschijnen. Vaak komen er dan kleine aanvullingen of wijzigingen van het artikel die tijdens de correctie opgenomen kunnen worden.

Voor de correctie wordt een hele dag uitgetrokken. Secretaresse en hoofdredacteur sluiten zich dan op om alle op- of aanmerkingen, verbeteringen etc. door te voeren. Grappig detail hierbij is dat een aantal fouten door alle redacteuren gevonden worden, maar ook dat er per redacteur correcties zijn waarvan de ander zegt: "Dat ik dat nu over het hoofd gezien heb".

Zijn de correcties verwerkt, dan wordt van het komende tijdschrift een PDF-file gemaakt. Deze wordt opgestuurd naar de drukkerij en wordt daar nogmaals nagekeken. Soms zien zij ook nog kleine oneffenheden die er bij de correctie ingeslopen zijn. Vaak zijn dit vergissinkjes die met het omzetten naar 4 kleuren te maken hebben.

Uiteindelijk wanneer alles in orde bevonden is, worden de drukpersen in werking gezet en zal "Succulenta" bij u in de brievenbus komen.

JONG GELEERD ....

ALOE ARISTATA

Johanna Smit-Reesink

Aloë's behoren tot de lelie-achtigen. 'Aristata' betekent: met baardhaartjes!

Deze planten hebben geen stengels. In de natuur maken ze tot 12 rozetten van 10-15 cm doorsnede. De 8 cm lange blaadjes hebben aan de top bijna doorzichtige 1cm lange "baardhaartjes". De blaadjes zitten vol witte stipjes en de randen zijn een beetje stekelig. De bloeiwijze kan wel 40 cm hoog worden en de bloempjes worden 4 cm lang en zijn fel oranje. Bij ons bloeien ze midden in de zomer.

De aristata's komen oorspronkelijk uit Zuid-Afrika: van de Oostelijke Karoo tot de Oost Kaapprovincie, de Vrijstaat, Lesotho en KwaZulu Natal.

In de kas of in huis zijn ze gewoonlijk mooier dan buiten, want daar krimpen de blaadjes wat en krullen ze naar binnen. Door de zon krijgen de buitenste blaadjes bovendien een roodbruine kleur.

Je kunt de planten kweken in gewone cactusaarde met wat kleikorrels onderin de pot. Verder groeien er vanzelf stekken aan en die kun je er, als ze een paar cm groot zijn, afnemen en na een paar dagen drogen gewoon oppotten. Zaaïen is ook mogelijk. In de winter moeten ze natuurlijk naar binnen en dan geef je ze af en toe, als ze helemaal droog zijn, een beetje water.

Toen onze hoofdredacteur hier was heeft hij mijn plant mee naar huis genomen om er een foto van te maken op de dag dat de bloei het mooist was. Dus mijn *Aloe aristata* is uit logeren geweest! Verder mocht hij er een stek afnemen, want hij had deze plant zelf nog niet! Het is alom een leuke gewoonte om niemand zonder plantje of stekje te laten "ontsnappen" en dat wordt ook veel gedaan onder liefhebbers. In dit geval is het ook fijn voor ons allemaal,

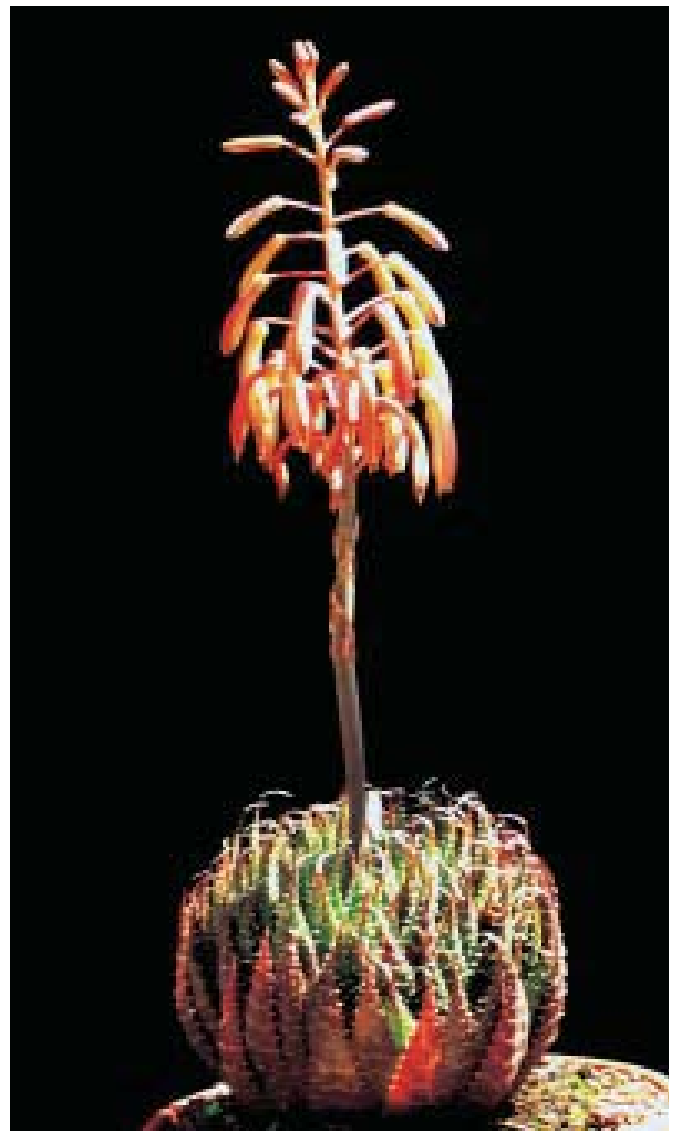
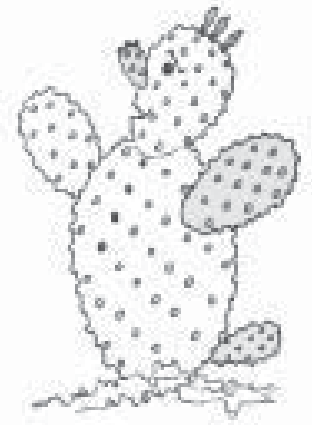
zo'n mooie foto! Dank je wel, Henk Viscaal!

Veel plezier en tot de volgende keer!

Prins Willem Alexanderlaan 104

6721 AE Bennekom

E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

Aloe aristata

Foto Henk Viscaal

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Echeveria setosa var. deminuta

duurt ongeveer 2 weken. We planten ze in een zanderig grondmengsel en verpotten om de 2 - 3 jaar. Omdat de wortelkruit helemaal vervilt halen we deze flink uit elkaar. In de winter niet onder de 10 °C houden met af en toe een klein beetje water. In de zomer kunnen ze ook op een beschutte plaats met wat zon buiten gekweekt worden.

Echeveria setosa var. deminuta

In het zuiden van Mexico (Puebla) vinden we deze bijzonder mooie planten in de natuur. De grijsgroene succulente blaadjes van de compacte rozetten zijn bezet met talloze witte haartjes. Als de planten zo'n 5 cm groot zijn gaan ze aan de basis spruiten en kunnen flinke clusters vormen. De jonge uitlopers zijn makkelijk te stekken op vochtig grof zand, ook bladstek is mogelijk maar dit duurt veel langer.

De bloeitijd van deze planten is eind zomer- begin herfst. Er vormen zich 15 cm lange bloestengels met 1 cm grote geelrode bloemen, de bloei

Morawetzia doelziana

Deze plant heeft zijn habitat op 2000 meter hoogte in het Andesgebergte van Peru. De 1 meter hoge zuilen spruiten aan de basis en kunnen flinke groepen vormen. Deze planten zijn bloeibaar als er op de koppen een eindstandig wollig cephalium verschijnt. Op een flink zonnige plaats kunnen tijdens de zomer de 5 cm lange bloemen verschijnen met een opvallend blauwrode kleur. Zaden van deze planten worden zelden aangeboden, dus vermeerderen we door middel van stekken. Hiervoor nemen we jonge uitlopers van zo 'n 20 cm die we onderaan de moederplant afsnijden. Enkele weken laten drogen en vervolgens op vochtige lava of bims Kies zetten in de schaduw. Na enkele weken vormen zich nieuwe wortels en kunnen de stekken opgepot worden in een goed doorlatend mineraalrijk substraat. In de winter houden we deze planten volledig droog bij een temperatuur van 5 tot 10 °C. Af en toe licht nevelen op zonnige dagen zal ze ook goed doen.

Morawetzia doelziana

Neoporteria kunzei

Dit is een plant die we bij verschillende geslachten terug kunnen vinden, o.a. *Pyrrhocactus*, *Neochilenia* en tegenwoordig bij *Eriosyce*. Het verspreidingsgebied bevindt zich in Chili, in de omgeving van Copiapo in de provincie Coquimbo. Dit zegt al het een en ander over de cultuur van deze planten. Weinig water geven en regelmatig nevelen. Deze planten kunnen wel 20 cm hoog worden en hebben een flinke penwortel. Ze groeien vrij langzaam en verlangen een mineraalrijk, goed doorlatend substraat.

Omdat ze zelden spruiten, is zaaien de aangewezen kweekmethode, mits er zaden aangeboden worden. Dit geeft weinig problemen, maar om een snellere groei te krijgen, kunnen ze beter geënt worden op bijv. *Eriocereus jusbertii*.

In de winter vooral niet te koud houden, 10 °C. en goed droog. Wel af en toe wat nevelen met lauw water op zonnige dagen. 's Zomers op een zonnige luchtige plaats zetten, ze zullen dan zeker bloeien.

Neoporteria kunzei

Turbinicarpus flaviflorus

Een opvallend plantje binnen dit geslacht is de geelbloeiende *T. flaviflorus*. Deze kort cilindervormige plantjes worden tot 3 cm hoog en kunnen aan de basis gaan spruiten. Ze zijn redelijk goed uit zaad op te kweken en kunnen op eigen (pen)wortel na 3 jaar al bloeien en dit enkele malen gedurende de zomer. We zetten ze op een zonnige luchtige plaats in een leemachtig, grof doorlatend grondmengsel. Na elke watergift laten we dit eerst weer droog worden alvorens opnieuw te gieten. Dit doen we altijd van onder af, omdat de wortelhals erg vochtgevoelig is.

Bij de plant op de foto is als zaailing het groeipunt beschadigd waarna zich drie nieuwe kopjes gevormd hebben.

Mexico is het moederland van deze planten. Ze werden gevonden bij Santa Rita in de staat San Luis Potosi op 1700 meter. 's Winters houden we ze licht en droog bij een temperatuur van minimaal 5 °C.

**Diepenestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

Turbinicarpus flaviflorus Foto's van de schrijver

EUPHORBIA SEIBANICA LAVRANOS & AL-GIFRI

Rikus van Veldhuisen

De aanleiding voor dit artikeltje in Succulenta is dat met het beschrijven van *E. seibanic* ca een stukje van de puzzel uit één van mijn eerste stukjes in dit tijdschrift op zijn plaats valt.

Indien u de draad van dit verhaal helemaal wilt volgen is het wellicht handig om het artikel uit nummer 5 van 1996 in Succulenta over *Euphorbia phillipsioides* er eerst op na te lezen. In dit artikel werd de naamsverandering van *Euphorbia golisana* in *E. phillipsiae* uit de doeken gedaan. Het werd echter wat complexer doordat *Euphorbia phillipsiae* al op de etiketten stond bij een verwante plant, die vervolgens de naam *E. phillipsioides* kreeg. In het uiteenrafelen van de verwarring stelde uw auteur echter dat Prof. Werner Rauh het in de zestiger jaren al bij het goede eind had door planten, die hij in Jemen gevonden

had en die hij direct *E. phillipsiae* noemde. Nu blijkt echter, met de beschrijving van *E. seibanic*, dat deze planten een nieuwe soort zijn.

Toen Rauh deze planten in Mola Motar in de Kaur Seiban Regio, Hadramaut in Jemen vond, was dit niet voor het eerst. Zijn gezelschap, de vermaarde plantenvorser John Lavranos, was namelijk twee jaar eerder, in 1962, op deze plek geweest. Inderdaad dachten John Lavranos en reisgenoot C. C. C. Meintjes dat het een vorm was van de in Somalië voorkomende *E. phillipsiae*. Er werden enkele planten verzameld die, eenmaal in cultuur, goed groeiden en bloeiden.

***Euphorbia seibanic* Lavranos & al-Gifri 30745, wat zwakker bestekelde vorm. Let op de zeer kleine spatelvormige blaadjes tussen de stekels** Foto's van de schrijver

Vele jaren later werd in 1998 opnieuw een expeditie naar dit gebied uitgezonden en opnieuw was John Lavranos deelnemer, o.a. in gezelschap van de co-auteur van *E. seibanic*, Abdul Nasser al-Gifri. Hoewel het hoofddoel van deze reis aloë's betrof, werd er wel degelijk ook naar andere planten gekeken. In Mola Motar werd onder andere gezocht naar onze euphorbia, maar ze bleek onvindbaar te zijn. De vindplaats vertoonde sporen van langdurige overbegrazing en er restte slechts de conclusie dat deze euphorbia hier niet

Een wat grover bestekelde vorm van *Euphorbia seibanicum* net voor de bloei

meer groeide.

Gelukkigerwijs vond de heer al-Gifri deze soort later alsnog op ongeveer 8 kilometer afstand nabij het dorpje Bain al-Jibal.

Voor zover mij bekend is deze soort slechts driemaal verzameld in een periode van ruim 40 jaar, op slechts twee vindplaatsen, waarbij ze op één plaats al niet meer voorkomt. Mede gezien het feit dat de vindplaatsen te lijden hebben onder overbegrazing door een immer toenemende veestapel, kunnen we spreken van een zeer zeldzame en bedreigde soort.

Aangezien John Lavranos telkens deel uitmaakte van de expeditie en hij zijn vondsten registreert middels een veldnummer zijn de volgende nummers bekend;

- Lavranos & Meintjes 1936, Mola Ma-

- tar, Kaur Seiban Regio, Hadramaut, Zuid Jemen (1962).

- Lavranos & Rauh 3048, dezelfde vindplaats (1964). Materiaal van dit verzamelnnummer is zeker in cultuur geweest. Echter heb ik hier nooit vermeerdering van gezien of aangeboden zien worden in plantenlijsten.

- Lavranos, al-Gifri et al. 30745, Bain al-Jibal, Kaur Seiban Regio, Hadramaut Regio, Zuid Jemen (1998). Deze laatste vondst wordt momenteel verspreid onder liefhebbers en zowel stekken als zaailingen doen het goed in cultuur.

Euphorbia seibanicum lijkt het nauwste verwant met de eveneens op het Arabisch schiereiland voorkomende *Euphorbia fruticosa*, maar blijft veel kleiner. *Euphor-*

De bloeiwijze van *Euphorbia seibianica*. Dit is nog de vroege mannelijke fase. Later verschijnen de stampers in het midden van de verwelkende meeldraden

bia fruticosa komt ook voor in de hoorn van Afrika en er zijn vele vormen van bekend, waarvan verschillende in cultuur zijn. Hoe al deze vormen zich tot elkaar verhouden en of er ook enkele zijn die een aparte status verdienen zal nog het nodige onderzoek vergen. Ook met de uit Somalië afkomstige *Euphorbia phillipsiae* zijn er de nodige overeenkomstige kenmerken, zoals de korte onregelmatig bestekelde stammetjes.

Hoewel enigszins buiten de context van dit artikel wil ik de geïnteresseerde liefhebber een zeer fraaie en voor ons nieuwe vorm van *Euphorbia phillipsioides* niet onthouden. Deze plantjes vallen op door een nog grotere variatie in de bedoorning. Bovendien zijn de doorns grover en dikker, vooral aan de basis, en hebben een opvallend helder licht-grijze kleur. Al met al geeft dit de plantjes een zeer woest en opvallend uiterlijk. De afbeeldingen spreken voor zich.

Tijdens een bezoekje aan Leo van der Hoeven, die velen van u zeker zullen kennen, vanwege zijn prachtige verhalen en onbegrensd enthousiasme, werd de aandacht van uw schrijver getrokken door een groepje werkelijk prachtige *Euphorbia*

Prachtige zeer grof bestekelde vorm van *Euphorbia phillipsioides* in de verzameling van Jaap Keijzer

phillipsiae. De grootste plant had een doorsnede en hoogte van meer dan 25 centimeter. Leo mag met recht trots zijn op dergelijke planten en een plaatje hoort natuurlijk ook bij dit verhaal.

Literatuur:

Lavranos, J. J. & al-Gifri, A. N., (1999)
- A new, spiny euphorbia and an amplified description of a perennial woody species, both from the Hadramaut, Yemen. Cactus and Succulent Journal of America, 71(3): 135 - 139.

Rauh, W., (1966) - Little known succulents of Southern Arabia. Cactus and Succulent Journal of America 38(6): 207 - 219.

Veldhuisen, R. van, (1996) - Euphorbia phillipsioides. Succulenta 75(5): 221 -224.

**Samuel Gerssenlaan 63,
3861 HB Nijkerk.
E-Mail: u4ba@uwnet.nl**

Afbeeldingen rechts van boven naar beneden:

De bloeiwijze valt in het niet tussen de stekels. Dezelfde kloon van de plant op de afbeelding onderaan op de vorige pagina

De gewone vorm van Euphorbia phillipsioides in bloei

Euphorbia phillipsiae in volle glorie in de verzameling van Leo van der Hoeven

VETPLANTEN VAN DE KLEINE KAROO

DEEL 1: INLEIDING

Frans Noltee

Zuidelijk Afrika, het gebied ten zuiden van de rivieren de Kunene, Okavango en Zambesi, omvat minder dan 2,5 % van de aardoppervlakte maar herbergt meer dan 10 % van alle vaatplanten*. Men schat dat meer dan 60 % hiervan nergens anders voorkomt. Ruim de helft van het gebied ontvangt minder dan 500 mm neerslag per jaar en wordt daarom beschouwd als woestijn of halfwoestijn. Gewoonlijk herbergen dergelijke droge gebieden maar weinig leven. Zuidelijk Afrika is een uitzondering en heeft dan ook de grootste diversiteit aan planten- en dierenleven van al dergelijke gebieden.

Het zal weinig verbazing wekken dat in dit relatief droge subcontinent een grote verscheidenheid aan vetplanten voorkomt. Als we het totale aantal soorten succulenten schatten op 10.000 dan komt meer dan 46 % daarvan voor in Zuidelijk Afrika. Er is dan ook geen ander gebied op aarde met zo'n rijke succulentenflora. Bij het in kaart brengen van inheemse planten komen bepaalde gebieden met een hoge concentratie aan endemische** soorten naar voren. Deze gebieden, in het Engels "centres of plant endemism" genoemd, zijn van groot belang voor wetenschap en natuurbescherming. Sinds het einde van de vorige eeuw is grote aandacht besteed aan het begrip biodiversiteit. In het licht daarvan is veel studie gedaan naar centra van plantdiversiteit en endemisme. Over de hele wereld worden 235 "Centres of Plant Diversity" onderscheiden die zijn gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan soorten en/of een groot aantal endemische soorten. Hiervan liggen er 84 in Afrika. In Zuidelijk Afrika zijn er maar liefst

14, die tezamen groter zijn dan alle andere in het werelddeel.

In hun boek "Regions of Floristic Endemism" passen Abraham van Wyk en Gideon Smith een iets andere werkwijze toe. Zij onderscheiden 21 centra van plantendemisme in Zuidelijk Afrika. Een daarvan is de Kleine Karoo, dat een onderdeel is van de Succulent Karoo Region (SKR), een van de slechts 25 "hotspots" op aarde. Hotspots worden omschreven als de geografische gebieden die 's werelds grootste diversiteit aan planten en dieren vertonen. De SKR is extra bijzonder omdat het de enige aride hotspot is.

Deze regio ligt in de westelijke en zuidelijke delen van Zuid Afrika, met een kleine uitloper in het zuiden van Namibië. Het is in essentie een gebied met voornamelijk winterregens; de neerslag is in de meeste delen niet meer dan 250 mm per jaar. De temperaturen zijn over het algemeen gematigd, hoewel landinwaarts soms zeer hoge waarden gemeten worden.

Men neemt aan dat de SKR de rijkste

rotspieken en droge hellingen. Een daarvan, de Rooiberg, bereikt een hoogte van 1490 m en verdeelt het gebied in een westelijke en een oostelijke helft.

De gemiddelde dagelijkse maximumtemperatuur is rond de 26 °C, het gemiddelde dagelijkse minimum ongeveer 10 °C en de gemiddelde jaar temperatuur zo'n 18 °C. Gemiddelden geven echter dikwijls een onjuist beeld, vooral in

Swartberge nabij Calitzdorp

aride flora ter wereld herbergt. Het gebied is vooral rijk aan vetplanten en men schat dat ongeveer 40% van alle succulente soorten er voorkomen.

Na deze algemene achtergrondinformatie zullen we ons nu beperken tot de Kleine Karoo en de daar voorkomende planten.

De Kleine Karoo is een van de vele onderverdelingen van de Karoo. De naam Karoo is van Khoikhoi oorsprong en betekent "land van dorst". Men verstaat eronder het uitgestrekte droge plateau dat het grootste deel van de centrale en westelijke delen van Zuid Afrika beslaat.

De Kleine Karoo is een vallei die aan de noordkant wordt begrensd door de Wa-boomsberge en de Swartberge en aan de zuidkant door de Langeberg en de Outeniqua Mountains. Het dal is ongeveer 60 km breed en strekt zich over een afstand van zo'n 250 km uit van Montagu in het westen tot de omgeving van Uniondale in het oosten. De genoemde bergen en dus ook het tussenliggende gebied lopen parallel aan de zuidkust van Zuid Afrika. Het gebied bestaat voornamelijk uit vlaktes en zacht golvende heuvels en ligt grotendeels op een hoogte tussen 200 en 400 m boven de zeespiegel. Vanuit het dal rijzen een aantal kleinere bergketens op, met

een gebied als de Kleine Karoo dat juist gekenmerkt wordt door grote schommelingen in temperatuur, zowel per etmaal als over het jaar gezien.

In de lagere delen zijn verschillen tussen dag en nacht van 28 °C niet ongewoon. In de zomer kan het er heet zijn met een gemiddelde maximumtemperatuur van 44 °C. 's Winters zijn de nachten koud, waarbij een aantal malen minimumtemperaturen van -3 °C voorkomen, maar overdag is het gewoonlijk zonnig en warm.

Doordat het gebied in de regenschaduw van de Langeberg ligt, bedraagt de gemiddelde regenval slechts 150-300 mm per

Gibbaeum heathii

Struisvogeldame

jaar (op enkele plaatsen 400 mm). Het westelijke deel van de Kleine Karoo krijgt voornamelijk regen in de winter (mei-september), terwijl het oostelijke deel de meeste regen krijgt in het begin van november en in de nazomer (maart-mei).

Samenvattend kan men zeggen dat het klimaat hier over het geheel genomen buitengewoon aangenaam is. Zelfs de soms grote hitte in de zomer is door de droge lucht goed te verdragen.

De bodem in het gebied bestaat vooral uit vruchtbare, stenige klei met een hoge pH. In sommige delen heeft de verwerking van kwartsaders geleid tot velden met witte kwartsbrokjes. Zoals in de bekende Knervlakte herbergen deze velden een aantal bijzondere soorten, in dit geval vooral gibbaeums.

De overheersende vegetatie van de Kleine Karoo bestaat grotendeels uit lage struikachtige vetplanten met hier en daar wat grassen. Her en der verspreid zijn lage struikachtige bomen te vinden, terwijl

langs sommige droge rivierbeddingen dichte bestanden van *Acacia karoo* voorkomen. In de hogere delen komen begroeiingen voor die vooral uit houtige struiken bestaan (het zogenaamde Renosterveld). Op de bergtoppen tenslotte vindt men, vooral op voedselarme zandige bodems, stukken Bergfynbos. Op plaatsen waar bevloeiing mogelijk is heeft de oorspronkelijke vegetatie plaats moeten maken voor landbouwgewassen als druiven en andere vruchten, alsmede luzerne. De laatste tijd worden ook steeds meer olijven aangeplant. Een minstens zo grote bedreiging voor de flora zijn de struisvogels die hier in grote aantallen worden gefokt.

Hoewel er enkele natuurreservaten in het gebied liggen is er een grote behoefte aan aankoop en beheer van meer van dergelijke terreinen.

Het totale aantal plantensoorten inclusief ondersoorten en variëteiten in de Kleine Karoo belooft ongeveer 2000. Meer dan 250 daarvan komen uitsluitend of vrij-

wel uitsluitend hier voor. Van deze laatste groep bestaat meer dan 80% (dus ruim 200 soorten/ondersoorten/variëteiten) uit vetplanten. Het totale aantal vetplantensoorten bedraagt minstens 450.

Al met al is de Kleine Karoo het op twee na rijkste vetplantengebied in Zuid-Afrika, na het Richtersveld en de Knersvlakte.

wordt vervolgd

* vaatplanten: bloeiende planten + varens

** endemisch: slechts in één bepaald gebied voorkomend

**Kleine Schuur,
P.O. Box 35,
Calitzdorp, 6660,
Zuid Afrika.**

E-mail: fnoltee@mweb.co.za

De halfwoestijn ten Zuiden van Calitzdorp

Foto's van de schrijver

GYMNOCALYCIUM DENUDATUM OF WAT DAN?

Ludwig Bercht

Onlangs verscheen een zeer interessant en lezenswaardig artikel van Karl Heinz Prestlé over de soort *Gymnocalycium denudatum* (Link & Otto) Pfeiffer ex Mittler in het losbladige tijdschrift *Gymnocalycium*.

Prestlé geeft een overzicht van de literatuur die met deze soort samenhangt en beschrijft de verschillende hem bekende taxa. Hij komt tot een onderverdeling van de soort in vier subspecies en één variëteit, te weten subspecies *denudatum* met variëteit *roseiflorum*, subspecies *necopinum*, subspecies *angulatum* en subspecies *angelae*, waarbij *necopinum* en *angulatum* nieuwbeschrijvingen zijn en *angelae* een herrangschikking is van *G. angelae*. Dit alles lezende moest ik ogenblikkelijk denken aan de ervaringen die ik had bij het vinden van enkele populaties van *G. denudatum*, maar vooral het ontdekken thuis van een

in het veld niet herkende populatie. Ik wil graag mijn herinneringen met u delen.

In december 1990 ondernam ik een reis door de Braziliaanse staat Rio Grande do Sul, het aangrenzende deel van Uruguay en een kleine trip in Argentinië. Mijn reisgenoot was Rudi-Werner Büneker, die woonachtig is in Rio Grande do Sul. Voor de wat oudere liefhebbersgeneratie is zijn vader al goed bekend en vereeuwigd in de cactusgelederen met een naamsbenoeming in *Notocactus buenekeri*. Zoonlief is geëerd in de nieuwbeschrijvingen *Frailea buenekeri*, *Discocactus buenekeri* en *Notocactus rudibuenekeri*. Ik had dus de eer met Rudi een reis te kunnen ondernemen.

***Gymnocalycium horstii* (natuuroopname LB 923)**

In het laatste gedeelte van de reis was een bezoek aan Minas de Camaqua voorzien. Bij deze plaats ligt een voor zuidbraziliaanse begrippen redelijke verhoging in het landschap, de zogenaamde kruisberg. Deze berg heet zo, omdat bovenop een kruis is opgericht. In het laatste nummer van *Internoto* kunt u lezen wat daar also groeit aan cactussen, waaronder een mooie populatie van *G. denudatum* (mijn

veldnummer LB 921). Na ons daar de ogen goed de kost te hebben gegeven en vele notities te hebben gemaakt, reden we verder. Mijn wensenlijstje was eigenlijk goed vervuld; ik had van bijna alle bekende *Gymno's* in Rio Grande do Sul populaties gevonden. Toch was er nog één wens, die nog niet was vervuld: *G. horstii*. (Eerst bij thuiskomst bleek dat ik met LB 876 al een populatie van *G. horstii* had gevonden. Ter plekke zaten de planten vlak in de bodem en droegen noch bloemen, noch vruchten en had ik ze aangezien voor *G. denudatum*). Met *G. horstii* was er ook nog een probleem voor Rudi; hij kende de planten niet. Er moet worden bijverteld dat Horst en Büneker weliswaar familie van elkaar zijn en niet ver van elkaar wonen, maar zowel zakelijk als privé geen grote vrienden zijn.

Enkele kilometers vanaf Minas de Camaqua woonde iemand die Rudi kende en die hij even de groeten wilde doen. We stopten bij de woning en Rudi riep de eigenaar. Ze stonden een poosje met elkaar te praten in het Portugees, waarvan ik dus niets begreep. Ik liep dus maar wat rond en zag plotseling in de hoek van de moestuin een groepje cactussen met erop enkele rose bloemen. Ik kon een schreeuw niet onderdrukken en riep, hier staat *G. horstii*. Ook Rudi kwam kijken en zei dat hij zulke planten inderdaad niet kende. Hij vroeg zijn bekende waar deze planten vandaan kwamen. Het antwoord was, dat ze groeiden op de heuvel daar. Hij wees ons de heuvel aan en zelfs van deze afstand was te zien dat bijna onder de top een zekere open plek aanwezig moest zijn nabij een

rotsrichel. We lieten ons uitleggen hoe we het beste deze plek konden bereiken en trokken erop uit.

Op de heuvel vonden we spoedig de van beneden aangeduide plek evenals de daar groeiende cactussen. Mooie planten, zowel solitair als ook met spruiten. De plek was zeer zanderig en dat verklaarde al dat de planten niet vlak in de bodem groeiden, maar meer op de bodem. Enkele bloemen konden we bewonderen. Ze waren rose tot vrijwel wit, op zich niet onnatuurlijk voor *G. horstii*. Rudi was blij voor het eerst *G. horstii* te zien en ik was blij dat ook de laatste wens was vervuld. Onder het veldnummer LB 923 werd deze vondst in mijn annalen vastgelegd. Niet onvermeld mag blijven dat hier ook een vorm van *Notocactus ottonis* werd aangetroffen (LB 924). Twee opgewekte mensen - maar dat waren we toch altijd al - daalden de heuvel weer af, namen afscheid van de eigenaar en vervolgden onze weg. Twee kilometer verder vonden we *N. uebelmannianus* en *Frailea horstii*.

Thuisgekomen werden de meegenomen kleine plantjes opgepot en nog steeds had ik niets in de gaten. (Toch erg voor een

***Gymnocalycium denudatum* (natuuroopname LB923^a)**

Gymnocalycium denudatum (LB 923a)

Gymno-kenner!). Mijn dwaling werd pas goed zichtbaar toen de eerste knoppen zichtbaar werden en bevestigd toen de bloemen open gingen. Behalve *G. horstii* had ik ook een vorm(?) van *G. denudatum* verzameld. Definitieve bevestiging kwam met het bestuderen van de zaden. Geen vergissing mogelijk: ik had zowel *G. horstii* als *G. denudatum* verzameld. Toen weer de dia's opgezocht die ik op de groeiplaats had gemaakt en dan sla je jezelf voor de kop dat je zo'n fout hebt gemaakt. Het was opeens duidelijk dat ik beide soorten op de dia's had staan.

Ondertussen zijn we ruim dertien jaar verder en hebben de plantjes zich goed ontwikkeld. Velen hebben reeds zaden van deze planten ontvangen, waarmee ze dus een goede verspreiding in onze collecties hebben gekregen.

De plantjes van *G. horstii* LB 923 hebben zich ontwikkeld tot het normale uiterlijk voor deze soort en lijken sterk op de typeplanten onder HU 79. De grootste plant heeft een diameter van 12 cm, spruit redelijk en brengt mooie, meestal dieproze bloemen. De planten van *G. denudatum* hebben het veldnummer LB 923A gekre-

Gymnocalycium horstii (LB 923)

Foto's van de schrijver

gen. De grootste plant heeft thans een diameter van 10 cm en bezit 7 ribben. Ten opzichte van het typische uiterlijk van het type van *G. denudatum* zijn de ribben onder de areolen sterk geknobbeld. Over de bloem mag u zelf oordelen aan de hand van de afbeelding.

Of deze populatie van *G. denudatum* een aparte status verdient, geloof ik steeds minder. Onder de gelijke culturomstandigheden in mijn kas valt de plant niet extra op. Hier zie je dus het gevaar dat je denkt iets apart gevonden te hebben, maar dat uiteindelijk slechts wordt ingegeven door de natuurlijke omstandigheden op de groeiplaats. De meeste *denudatum*s groeien tussen steenslag en

zitten diep in de bodem. Op een zanderige plek is het voor de planten onmogelijk zich daarin vlak in de bodem terug te trekken en blijven er bovenop staan.

In een later stadium hoop ik nog eens terug te komen op het artikel van Prestlé. Het is nu al duidelijk dat er meer vormen van *denudatum* zijn dan tot voor een aantal jaren gedacht werd, toen eigenlijk alleen populaties bekend waren die min of meer alle tot het type gerekend konden worden.

G. angelae behoort zeker tot de verwantschap van *G. denudatum* en een subspecies-rang lijkt me hier wel op zijn plaats. Een interessante vraag blijft in hoeverre de planten uit Paraguay die we kennen als *G. paraguayense*, ook tot het aggregaat *denudatum*

horen. Een uitdaging aan de experts om de voors en tegens op een rijtje te zetten en een conclusie te trekken.

Literatuur:

- Torres Dorneles, N., Die Pflanzen von Minas do Camaqua, Internoto 23(4) 2002: 83, 24(1) 2003:3 en 25(3)2004:103
 Prestlé, K.H., *Gymnocalycium denudatum*, *Gymnocalycium* 17(2)2004:569-578

**Veerweg 18
 4024 BP Eck en Wiel**

DIRK VAN VLIET, 80 JAAR JONG

Sjef Theunissen

Dirk Jan van Vliet werd op 15 september 1924 geboren in Nieuwveen als jongste kind van Frederik Jan van Vliet en Apollonia Angenent.

Zijn vader was beheerder van het postkantoor en hij had de vensterbank op het zuiden in zijn kantoor verbreed. Daarop had hij een bak gebouwd die lichtjes helde en waarin een 20-tal cactussen stond. In de bodem van die bak was een gat geboord, dat met een kurk afgesloten kon worden. Hij huldigde de theorie, dat je cactussen niet moet gieten, maar van onderen water moet geven. Als hij een plant verpotte, was dat een hele operatie, eerst steenslag onder in de pot en dan langzaam naar boven goede potgrond. Toen al had hij een aardig assortiment: notocactussen, echinopsis, enkele rebutia's en mammillaria's en zelfs een kleine bloeiende opuntia. Vader Fred was namelijk goed bevriend met een van de grootste cactusliefhebbers

in Nederland van die tijd. Dirk vond die plantjes wel aardig, maar meer ook niet.

Hoewel de familie protestants was, wees zijn vader Dirk er al vroeg op, dat de mens zélf verantwoordelijk is voor zijn handelen en vrijzinnig als hij was stuurde hij zijn zootje naar de openbare basisschool. Nadat Dirk deze met succes doorlopen had, ging hij naar de ULO in Alphen aan de Rijn om vervolgens op de Ambachtschool in Amsterdam zijn opleiding tot machinebankwerker - smid af te sluiten.

Zijn eerste baan was postbesteller bij vader Fred. Toen hij 16 jaar was brak de oorlog uit en Dirk meldde zich om de berichten van het verzet rond te brengen, waarbij hij twee keer door de Duitsers werd opgepakt en naar Duitsland op transport

1989, Dirk, Genie en hun dochter Marucha op de Grote Markt in Hulst

werd gesteld naar een werkkamp. Beide keren wist hij echter te ontsnappen, de 2e keer door midden in de winter uit de rijdende trein in het water te springen en terug naar huis te lopen. Hij verkoos toen om onder te duiken in Woubrugge. Tijdens deze periode ontstond zijn passie voor tekenen en schilderen, welk talent hij van zijn voorvaderen geërfd heeft.

Na de oorlog gaat Dirk in dienst en na ongeveer 4 jaar aanvaardt hij een baan als treinmachinist. Omstreeks 1955 heeft hij tijdens zijn werk een ongeluk gehad, waarbij een stukje ijzer in een van zijn ogen terecht is gekomen, dat ondanks verschillende operaties niet verwijderd kon worden; al vroeg moest Dirk dus met invaliditeitspensioen. Intussen ging zijn hoogbejaarde vader kleiner wonen en moesten de cactussen geruimd worden. Dirk besloot er zich over te ontfemen, maar het cactusvirus sloeg pas toe toen hij eens tijdens een bezoek aan de markt een handelaar trof, die dieprood bloeiende *rebutia*'s aanbood.

Inmiddels woonde Dirk in Scheveningen en daar had hij enkele in Nederland erg bekende liefhebbers in zijn onmiddellijke nabijheid, zoals de heren Bommeljé, van Soldt, Jansen en Roggen. Bij Dirk ging de liefhebberij echter dieper dan bij de meerderheid van de liefhebbers; hij voelde het als een gemis, dat hij zo weinig kennis had van de biologie en daarom nam hij contact op met Dr. B.K. Boom aan de Landbouwuniversiteit in Wageningen. Daar heeft hij drie jaar lang heel wat privé-colleges gehad en toen hij vond dat hij voldoende onderlegd was om de planten op hun natuurlijke standplaats te gaan bekijken zocht hij iemand, die veel tijd had en hem wilde vergezellen op zijn eerste reis naar Zuid-Amerika.

Die persoon vond hij in Walter Rausch en met de boot vertrokken zij in 1968 vanuit Venetië naar Buenos Aires. Uitgerust met wat geld, een rugzak en een gehuurde Ford 1934 gingen zij op zoek naar cac-

tussen in Argentinië, Bolivia, Paraguay, Brazilië en Uruguay. In Bolivia werd Dirk evenwel geconfronteerd met de gevreesde puña, de hoogteziekte, en hij moest terugkeren naar Buenos Aires. Nadat hij een fiets gekocht had, verkende hij zuidelijk Argentinië tot Vuurland toe. Intussen maakte Rausch zijn programma in de bergen af en op het afgesproken tijdstip ontmoetten beiden elkaar weer in Buenos Aires. Ze besloten per fiets op cactusjacht in Uruguay te gaan. Na de eerste rit van Montevideo naar Piriapolis, 110 kilometer, riep Rausch uit: "Scheissrad, niemals mehr gehe ich mit einem Holländer mit!"

In Uruguay vonden zij onderdak bij een goede bekende van Walter Rausch, de cactusliefhebber Hugo Schlosser. Geboren in Oostenrijk had deze in 1939 zijn heil gezocht in Zuid-Amerika en een bedrijf opgebouwd in Montevideo. Tijdens dit bezoek maakte Dirk kennis met zijn latere vrouw, Eugenia Acosta.

Na deze eerste reis kwam Dirk nog eens terug om de notocactussen in Uruguay en Rio Grande do Sul nog beter te bestuderen en om de kennismaking met "zijn" Eugenie te intensiveren. In 1971 trouwde hij met Genie in Montevideo en vanwege de economische situatie besloten ze in Brazilië te gaan wonen. Door bemiddeling van Mr. Piet Roggen kwamen zij in Pedreira terecht, een plaatsje dicht bij het "Nederlandse" Holambra, waar zij uiteindelijk definitief neerstreken. In deze Hollandse kolonie, na de oorlog gesticht door emigranten uit Noord-Holland, Brabant en Limburg, voelde Dirk zich van meet af aan goed thuis, omdat het taalprobleem er natuurlijk wezenlijk kleiner was dan in andere plaatsen. Al in de 70-er jaren was Holambra toonaangevend in Brazilië op het gebied van bloemen en kamerplanten. Dirk kon aan de slag om een cactuskwekerij op te starten bij de heer Schoenmaker. In 1975 besloot hij voor zichzelf te beginnen met de hulp van zijn stiefzoon Ruben en zich vooral op sierplanten te concentreren.

Na zijn eerste reis had Dirk zijn contact met onze grootste cactuskenner van dat moment, Albert Buining, geïntensiveerd, vooral omdat ook Buining enkele reizen naar Zuid-Amerika had gemaakt. Door dit contact kwam Dirk ertoe, om een aantal planten die hij gevonden had, nader te bestuderen en zelfs te beschrijven. Uit die tijd dateert het contact met de schrijver dezes. De verzameling die hij in Scheveningen had opgebouwd liet hij voor het grootste gedeelte opnieuw verschepen, nu in omgekeerde richting, van Nederland naar Brazilië, waar zij nog steeds een deel van zijn huidige verzameling uitmaakt.

Vanuit Holambra heeft Dirk nog een aantal kleinere reizen ondernomen, o.a. naar Chapada da Diamantina, het gebied waar het geslacht *Uebelmannia* voorkomt. In 1977 kwam er een grote verandering in zijn leven door de geboorte van zijn enige kind Marucha. De vrije vogel had plotse-ling een invulling voor zijn leven dichtbij huis om zoveel mogelijk van zijn oogappel te genieten. De reizen kwamen op een laag pitje te staan en Dirk groeide steeds meer in zijn rol als vader.

In 1989, hij was nog maar net met pensioen, trof hem echter een harde slag door het plotselinge overlijden van zijn lieve Genie, slechts 50 jaar oud. Vanaf dat mo-

ment moest hij vader én moeder zijn voor zijn dochter die juist in die tijd zo hard een moeder nodig had.

Het duurde enige tijd voordat hij deze slag te boven was, maar in 1991 besloot hij weer op pad te gaan, nu in gezelschap van zijn dochter, Gerdt Maly en het echtpaar Theunissen; ook in de daarop volgende 3 jaren maakte hij nog tochten met Ger Olsthoorn, Horst jr., Gerdt Maly en Piet Roggen als reisgenoten.

Zijn dochter liet hij in 1995 naar Nederland gaan voor verdere studie en zij werkt nu bij het Ministerie van Justitie; in 2000 kwam er opnieuw een vrouw in Dirks leven: hij leerde de Braziliaanse Helena da Silva kennen, een nog jonge vrouw die sindsdien zijn leven deelt en die de nu 80-jarige jong houdt.

Het is Dirks grootste wens, dat de voormalige duidelijkheid in de nomenclatuur van onze cactussen terugkeert, vooral waar het het geslacht *Notocactus* betreft. Een bijzondere band heeft hij met *N. eugeniae*, *N. agnetae*, *N. vanvlietii* en *N. rauschii*. Als groep gaan de Melchersianae hem vooral ter harte. Deze verzamelde hij op een 20-tal plaatsen; ze zijn ten dele verwant aan *N. scopae* en *N. mammulosus*, maar er zijn ook nog andere invloeden. Dat zou hij graag nader willen bestuderen en

uitwerken. En dan is er nog een drietal cactussen die naar zijn mening nieuw zijn en wier beschrijving binnen niet al te lange tijd gerealiseerd zal worden.

Dirk, de eerste 80 jaren van je leven waren soms stormachtig, maar nooit saai. We wensen je toe dat je de resterende jaren op een vergelijkbare wijze in goede gezondheid mag doorbrengen!

**Vierschaarstraat 23,
4751 RR Oud Gastel.**

Dirk, Helena, met dochtertje Olsthoorn geflankeerd door het echtpaar Theunissen

ALOE MACULATA

Ton Pullen

Tijdens mijn tweede reis door zuidelijk Afrika trof ik deze soort op verschillende locaties in bloeiende toestand aan. Graag wil ik deze plant aan de lezers van Succulenta presenteren.

Aloe maculata Allioni is al in 1773 beschreven. ('maculata' = gevlekt). De soort heeft lange tijd bekend gestaan onder de oude naam *Aloe saponaria* (Ait.) Haw. (= de zeep-aloe). In het werk van Reynolds (1950, 1969) wordt deze naam gebezigd. Daarnaast is nog een lange waslijst van vroege synoniemen bekend:

A.perfoliata L.

A.disticha Mill.

A.maculosa Lam.

A.maculata Medikus

A.umbellata D.C.

A.latifolia Haw.

A.saponaria var. *latifolia* Haw.

A.leptophylla N.E.Brown

A.perfoliata var. *saponaria* Aiton

Triviale namen zijn: Common soap aloe (Engels), Bontaalwijn (Afrikaans), Icena (Zulu).

Van deze soort is bekend, dat hij al omstreeks 1695 gekweekt werd in de Compagniestuin aan de Kaap. Het is niet duidelijk waar deze planten gevonden zijn.

Er is een var. *fickburgensis* beschreven door Reynolds, 1937. Deze is genoemd naar de stad Ficksburg, in de oostelijke Vrijstaat. VanWyk & Smith (1996) zijn van mening, dat deze variëteit nauwelijks erkenning verdient.

Beschrijving

De plant maakt vrij kleine rozetten, is stamloos of met een korte stam. De rozet bestaat uit korte, brede, min of meer driehoekige bladeren, waarvan de top enigszins naar buiten is omgebogen. De bladeren zijn gevlekt en bezitten een

scherp getande bladrand. In tijden van droogte verdrogen de bladtoppen, de buitenste bladeren in een rozet kunnen geheel verdrogen. De bloeistengel is kort en vertakt; de afzonderlijke bloeiwijzen zijn platronde van vorm. De bloemkleur kan variëren van rood via oranje naar geel.

De bloeitijd is variabel. Er zijn planten die in de zomer, andere die in de winter bloeien, weer andere bloeien in het voor-

Afb.1: Aloe maculata. Winburg, Vrijstaat, 15 sept. 2003

jaar. De planten, die afgebeeld zijn bij dit artikel zijn alle gefotografeerd in de maand september, wanneer het op de groeiplaatsen voorjaar is. Planten van het Kaaps schiereiland schijnen een andere bloeitijd te hebben. Overigens is het niet zo, dat alle volwassen planten tegelijk bloeien. Men vindt bloeiende en niet-bloeiende volwassen exemplaren door elkaar, een verschijnsel dat ook bij andere aloë-soorten voorkomt.

Verspreiding

Deze soort heeft een groot verspreidingsgebied. Zij komt voor in grote delen van de Republiek Zuid-Afrika (Westkaap, Oostkaap, Vrijstaat, Kwazulu-Natal, Mpumalanga), Lesotho, Swaziland en Zimbabwe. Zowel laaggelegen biotopen (grasland) als ook hoger gelegen plekken (rotsachtige hellingen) kunnen door deze soort bewoond worden.

In de Drakensbergen komt de soort voor tot op een hoogte van

Van boven naar beneden:

Afb.2: *Aloe maculata*, bloeiende planten. Maseru, Lesotho, 17 sept. 2003

Afb.3: *Aloe maculata*, detail van de bloemen. Maseru, Lesotho, 17 sept. 2003

Afb.4: *Aloe maculata*. Bladrozetten na een veldbrand. Maseru, Lesotho, 17 sept. 2003

Op de rechterpagina:

Afb.5: *Aloe maculata*. Bloeiende plant. Maseru, Lesotho, 17 sept. 2003

Foto's van de schrijver

1830 m. Binnen dit grote verspreidingsgebied is de soort wijd verbreid.

Wij vonden deze plant diverse malen in de provincie Kwazulu-Natal, ook troffen we exemplaren aan in het koninkrijk Swaziland op een hooggelegen pasweg. Ook in Lesotho vonden we verschillende populaties. In de omgeving van Winburg (Vrijstaat), in de buurt van het Voortrekkersmonument, zagen we grote aantallen van deze soort in met hoge grassen begroeide wegbermen. Gezien de vindplaats zou dit de var. *fickburgenis* kunnen zijn (zie afb. 1), maar zoals gezegd, de legitimiteit van deze variëteit is discutabel.

Brand

In september 2003 was het erg droog in de streken, waarin we rondtrokken. De planten die we zagen stonden dikwijls op vlak terrein of op hellingen, tussen hoog, geelbruin gekleurd, droog gras. Wat opviel was, dat er veel branden geweest waren of nog waren. In dit terrein kan men natuurlijk niet over bosbrand praten, hoewel die er ook op grote schaal waren in de provincies Mpumalanga en Kwazulu-Natal. Het lijkt beter om van grasbrand of veldbrand te spreken. Ons is verteld, dat het dorre gras vaak aangestoken wordt, zodat bij regenval de nieuwe, jonge grassen meer kans krijgen. De aloë's, die we zagen, hadden vanwege de voorafgaande droogte vrijwel altijd een rozet, waarvan de buitenste bladeren verdord waren. Wat nu gebeurt bij zo'n veldbrand is, dat die dorre buitenste bladeren mee verbranden, wanneer het vuur er overheen raast. Het binnenste van de rozet, met de dikke sappige succulente bladeren, blijft gespaard en leeft vrolijk verder, groeit door en ontwikkelt zelfs bloeistengels. In Maseru, de hoofdstad van het koninkrijk Lesotho, verbleven we twee dagen in het Lesotho Sun Hotel. De hellingen tegenover het hotel zagen er zwartgeblakerd uit. Van een afstand zou men zeggen, dat daar niets meer in leven is. Niets is echter minder waar. Bij nadere

inspectie staat het er vol met succulenten, zoals aloë's, crassula's en cotyledons. De aloë's zien er goed uit en de meeste planten bloeien (zie afb. 2, 3 en 5). Blijkbaar duurt de brand met de daarmee gepaard gaande hitteontwikkeling maar zo kort, dat de planten er nauwelijks last van hebben (zie afb.4).

Cultuur

In Zuid-Afrika is deze soort zeer algemeen in cultuur. Dit en het grote verspreidingsgebied geeft aan, dat de soort tolerant is ten aanzien van bodemfactoren en waterbehoefte. Dat betekent tevens, dat we hier te maken hebben met een plant die erg geschikt is om in onze verzamelingen te cultiveren. Hij wordt niet al te groot, is tolerant ten aanzien van cultuurfouten en kan 's zomers ook bij ons buiten staan. 's Winters dienen we dit soort planten natuurlijk op een vorstvrije plaats onder te brengen.

Er zijn natuurhybriden beschreven met *Aloe striata*, maar ook met andere soorten. Reynolds noemt nog: *A. arborescens*, *A. brevifolia*, *A. ferox*, *A. lineata*, *A. pratensis* en *A. spectabilis*.

Literatuur:

- Newton, L.E. in: Egli (2001). Illustrated Handbook of succulent plants: Monocotyledons.
- Reynolds, G.W. (1950, reprint 1969). The Aloes of South Africa. Cape Town.
- Wijk, B.E. van - & G. Smith (1996). Guide to the Aloes of South Africa. Pretoria.

**Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen.**

EEN BIJNA DOOD-ERVARING

Jan Jaap de Morree

Zo zwaar als de titel is aangezet wil deze tekst niet doorgaan. Wat is de aanleiding geweest voor deze aanhef? Op een cactusbeurs vond ik bij een bekende handelaar een aantal planten uit collecties van verzamelaars die om wat voor reden dan ook niet meer voor hun planten kunnen zorgen.

Soms staan daar planten bij waarvan je kunt aflezen dat de vorige eigenaar er lang plezier van heeft gehad, maar uiteindelijk de moed of de kracht niet meer had er voldoende zorg aan te besteden. Met weemoed kijk ik naar die verzamelingen die al geen verzameling meer zijn, maar waarvan de planten nog even bij elkaar staan. Zo vond ik een bizar exemplaar van *Encephalocarpus strobiliformis*, waarvan duidelijk was dat het heel lang geleden een zaailing was geweest. Duidelijk aan het hele dunne stengeltje onderaan en uitlopend in een grote knots bovenaan. Aan de zijkant een grote hap eruit waardoor hele rijen tuberkels waren verdwenen en de stengel blootlag. De schade was lang geleden toegebracht en de plant had zich goed hersteld. De gedeeltelijk onooglijke plant had gelijk mijn sympathie. In de natuur zijn de planten ook niet allemaal puntgaaf. (Een statement dat ik dankbaar heb overgenomen

Encephalocarpus strobiliformis

van Jos Huizer). Dat de encephalocarpus me dankbaar was voor zijn redding bleek het volgende jaar al snel. Opgepot in pure bims Kies met een kleine korreldiameter begonnen er kleine haartjes uit de areolen te groeien en even later verscheen er een knop. Nu maar zorgen dat ik nog een tweede exemplaar op de kop tik, want ik wil wel graag zaden winnen van deze uitzonderlijke plant die niet vaak in verzamelingen te vinden is.

Mijn tweede aanwinst was een respectabel oude gymnocactus in een zeer bedroevende staat. Erg verkalkt en stoffig en geen greintje nieuwgroei ondanks het vergevorderde voorjaar. Zo te zien op sterfen na dood of tenminste hard op weg. In mijn collectie gymnocactussen die toch al een aardige soortenomvang heeft bereikt, had ik wel mooie exemplaren, maar toch niet van die oude. Tijd voor kunstmatige beademing leek op zijn plaats. De aanschaf was snel beklonken en ook hier gold weer het motto van Jos Huizer.

Thuisgekomen wees de determinatie op een *Gymnocactus subterraneus* var. *zaragosae* en de lange zuilvormige habitus met veel verdroogde tuberkels onderaan duidde op een oudje. Die soort had ik ooit wel eens gezaaid, maar het was toen niets geworden. Dit was het ontbrekende plaatje tussen *G. horripilus*, *G. knuthianus*, *G. beguinii*, *G. gielsdorfianus* en nog zo meer. Vaak zijn het heel onstabiele planten die op hun potlooddunne basis omvallen en kruipend hun leven voortzetten. Ik geloof dat ze in de natuur ook uit verticale rots-wanden groeien. Maar deze stond stevig rechtop. Alleen die droge toestand baarde me zorgen. Als zo'n plant te veel voor zijn kiezen heeft gekregen laat hij het er vaak bij zitten. Dan wil hij niet opnieuw aan de groei. In grofkorrelige grond opgepot stond hij de hele zomer en de aansluitende herfst en winter stil voor zich uit te staren. Geen enkel nieuw doortje vertoonde zich. Hier was sprake van een diep coma.

Maar in het voorjaar dat op deze coma-

teuze toestand volgde, gebeurde het wonder. Een paar nieuwe doortjes en achter elkaar een vijftal bloemen. Weer tot leven gewekt en nu alweer in lengte toegenomen door wateropname kan de plant nog vele jaren door. Veel groter zal hij wel niet worden. Ook dit jaar ga ik weer op zoek naar oude grijze exemplaren om ze een welverdiende oude dag te bezorgen. Het is zo veel bevredigender dan de aanschaf van een goedgegroeide opgefokte dure plant. Daar zit niet zoveel uitdaging in. Misschien appelleert het aan mijn vroegere behoefte aan importplanten die er ook oud en verweerd uitzagen en die ook een grote uitdaging waren om ze weer aan de praat te krijgen. Die importen mogen al lang niet meer, maar dit reanimeren is volkomen legaal.

**Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam.**

Gymnocactus subterraneus* var. *zaragosae

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

Cactus & Co. [8 - 1, 2004], het Italiaans/Engelse cactusblad met de prachtige foto's, opent met een bijdrage van Leroy over *Dracaena draco*. Blanchy, Chalet & Delanoy schrijven over *Melocactus curvispinus* ssp. *dawsonii*. Poma & Caceres beschrijven de cactusflora van het ecologische park Arequipa. Römer & Hofer brengen een reisbeschrijving van hun tocht door het noorden van Chihuahua.

Het tweede nummer van deze jaargang [**Cactus & Co.** 8 - 2, 2004] is dikker dan ooit en bevat weer een keur aan schitterende foto's. Etter & Kristen schrijven over hun reis door San Luis Potosi, Römer, Rischer & Strobl over hun avonturen in Chihuahua, Sotomayor & Arredondo over de ontwikkeling van de doorns bij turbinicarpussen, Guglielmone & Meregalli over *Avonia papyracea* en Cattabriga over *Backebergia militaris*.

Het blad heeft ook een boekje uitgegeven: Introduction to the Euphorbiaceae, door A. Pritchard, 2003. ISBN 88-900511-4-0. Het geeft een overzicht van de voor liefhebbers geschikte planten, gerangschikt per regio van herkomst. Enkele algemene hoofdstukken over de biologie en de cultuur van deze planten zijn toegevoegd, alsmede een aantal duidelijke foto's.

K.u.a.S. [55 - 4, april 2004] brengt de nieuwbeschrijving van *Sulcorebutia camargoensis* Gertel & Jucker, afkomstig uit de omgeving van Camargo, Bolivia. Een tweede nieuwbeschrijving komt uit de pen van Braun & Esteves: *Pilosocereus fulvilanatus* ssp. *vanheekianus*, uit de Braziliaanse deelstaat Minas Gerais. Schröter behandelt *Aloe polyphylla* uit Lesotho. Appel schrijft over de cultuur van *Pediocactus knowltonii*. Wittner houdt zich bezig met de identiteit van *Echinocactus myriacanthus*

(*Matucana myriacantha*).

Het volgende nummer [**K.u.a.S.** 55 - 5, mei 2004] bevat een bijdrage van Illert over de winterharde cactussen uit Canada. Yavia *cryptocarpa* vormt het onderwerp van een artikel van de hand van Milkuhn. Machado & Hofacker publiceren de nieuwbeschrijving van *Micranthocereus polyanthus* ssp. *alvinii*. Schmied schrijft over *Pentagonanthus grandiflorus*, een weinig bekende caudexplant uit de Asclepiadaceae-familie.

Dan volgt **K.u.a.S.** [55 - 6, juni 2004], waarin Hofacker vertelt over zijn reis door Venezuela. Ihlenfeldt publiceert een nieuwe uncarina uit Madagaskar: *Uncarina ankaranensis*. Orlando brengt ook een nieuwe soort voor het voetlicht: *Echidnopsis plovessiana*.

K.u.a.S. [55 - 7, juli 2004] opent met het verhaal over de ontdekking van *Arrojadoa marylandae* van de hand van Machado. Hofmann was op de groeiplaatsen van *Ariocarpus trigonus* en bericht over zijn bevindingen. *Bromelia braunii* wordt voorgesteld door Braun. Gertel breekt een lans voor *Sulcorebutia cylindrica*. Brand behandelt de schade die aangericht kan worden door de zwam *Drechslera cactivora*.

In **The alpine Gardener, Bulletin of the Alpine Garden Society** [maart 2004] vindt U een bijdrage van Furness over het geslacht *Jovibarba*, een sleutel op de soorten en een overzicht van de cultivars.

Het Tsjechische blad **Kaktusy** [30 - 1, 2004] brengt de nieuwbeschrijving van *Thelocactus rinconensis* ssp. *palomaensis*, een nieuwe subspecies uit de Mexicaanse deelstaat Coahuila, door Pavlicek & Zatloukal.

Ariocarpus agavoides ssp. *sanluisensis*,

een nieuwe subspecies uit de deelstaat San Luis Potosi, wordt beschreven door Sotomayor et al.

Het volgende nummer [**Kaktusy** 30 - 2, 2004] bevat een artikel over *Conophytum subterraneum* van de hand van Pavelka. De echinocerei uit het complex rond *E. parkeri* worden voor het voetlicht gehaald door Snicer, Matuszewski & Mysak. Slaba houdt zich bezig met *Triocereus tarijensis* en *T.bertramianus*. Stuchlik was op de natuurlijke groeiplaats van *Notocactus sellowii* var. *courantii* en bericht over zijn waarnemingen.

De **Kaktusy-special** 1, 2004 is geheel gewijd aan het geslacht *Frailea*.

Het Franstalige tijdschrift **Succulentes** heeft een 'special 2004' uitgebracht, die geheel gewijd is aan caudiciforme planten.

Succulentes [nr 3, juli 2004] brengt het slot van een serie artikelen over de pachypodiums van Madagaskar, door Rebmann. Teissier & Lavranos behandelen *Aloe prostrata*. Chalet is toe aan het slot van zijn reisverhaal over Bolivia. Bonnefand schrijft over de ferocactussen van Baja-California.

Het **British Cactus & Succulent Journal** [22 - 1, maart 2004] brengt de nieuwbeschrijving van *Cereus estevesii* P.J. Braun, afkomstig uit Minas Gerais, Brazilië. Newton beschrijft *Sansevieria ballyi* als nieuwe soort. Deze soort is al langer in de cultuur bekend onder de naam *Sansevieria Bally* 12681 en heeft nu dus een echte naam gekregen.

Charles schrijft over de identificatie van de copiapoa's uit Quebrada Botija, Chili. Ook over copiapoa's handelt een bijdrage van Hoxey. Hij beschrijft de ondersoorten van *C. humilis* en voegt er nog één aan toe: *C. humilis* ssp. *australis*. Charles beschrijft de cactusvindplaatsen in het dal van de Rio Marañon, Peru.

Het Mexicaanse tijdschrift **Cactaceas y succulentas Mexicanas** [49 - 1, 2004] be-

vat een uitgebreid artikel van Calix de Dios over de geografische verspreiding van *Hyllocereus* in Mexico. Het volgende nummer [49 - 2, 2004] is vrijwel geheel gewijd aan een studie over *Polaskia chende*.

Breuer beschrijft *Haworthia jansenvilensis* als nieuwe soort in **Alsterworthia International** [4 - 2, juli 2004].

Avonia [22 - 1, 2004], het Duitstalige tijdschrift, dat geheel gewijd is aan de 'andere succulenten', opent met een bijdrage van Wagner over onbenaamde cultuurplanten uit het genus *Delosperma* uit Lesotho en aangrenzende gebieden. Thorwarth schrijft over de othonna's die afkomstig zijn uit het winterregengebied van zuidelijk Afrika. Wittner behandelt de cultuur van adeniems.

Het **Cactus & Succulent Journal** (U.S.) [76 - 2, april 2004] publiceert de nieuwbeschrijvingen van *Pilosocereus mollispinus* P.J. Braun & Esteves, *Pachypodium makayense* Lavranos en *Echeveria unguiculata* Kimnach.

M. & R. Schumacher schrijven over hun studies betreffende de groep mammillaria's rond *M. standleyi* en *M. sonorensis* in **The Journal of the Mammillaria Society** [44 - 2, mei 2004].

Internoto 25 - 2, april 2004 is een complete monografie van het genus *Notocactus*, door Gerloff & Neduchal.

Piante Grasse [24 - 2, 2004] bevat deel 2 van Hochstätters bespreking van het geslacht *Yucca*. Neduchal houdt zich bezig met de langzamerhand klassieke vraag: *Parodia* of *Notocactus*?

EPIPHYLLUM PHYLLANTHUS SUBSP. CLEISTOGAMUM SÜPPLIE SUBSP. NOV.

EEN NIEUWE SUBSPECIES VAN EPIPHYLLUM PHYLLANTHUS UIT BOLIVIA.

Frank Süplie

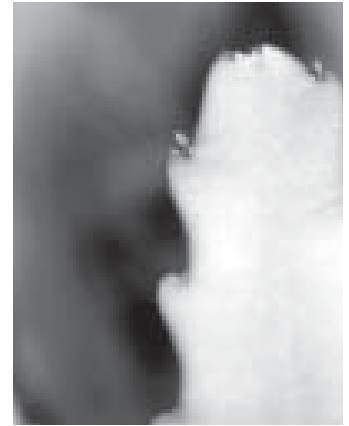
Summary: Description of a new subspecies of *Epiphyllum phyllanthus* (L.) Haw. with cleistogamic flowers. Found in Bolivia, Parque Nacional Amboró.

Epiphyllum phyllanthus subsp.
cleistogamus Süplie subsp. nov.

Caulis primo erectae, 30-80 cm longis. Floribus cleistogamis. Flores autofertiles. Fructus 1,5-3 cm diametro, immaturus viridis. Typus: Süplie FAS # 23450, Dept. Santa Cruz, Amoro National Park, 400-600 M, Bolivia. Holotypus deposito EPRIC Noviomagus.

Takken min of meer rechtopgroeiend,

30-80 cm lang en 3-4 cm breed, matgroen tot donkergroen van kleur, snel verhoutend. Bloem inclusief ovarium 26-26,5 cm lang en 3-3,3 mm in doorsnede. Ovarium 1,5 cm lang, donkergroen, niet goed te onder-

Beginnende knoppen

scheiden van de rest van de bloembuis, bezet met enkele schubben die 1-1,2 mm breed en tot 3 mm lang zijn, geelgroen tot grasgroen van kleur. Bloembuis bezet met enkele schubben die aan de basis lichtgroen gekleurd zijn, overgaand in glanzend groen, 1 mm breed en tot 7 mm lang. Sepalen 9-11 in aantal, groen, tot 2-5 cm lang en 3 mm breed, spits toelopen. Bloem niet geopend maar door geforceerde toegang krijgt men de petalen, meeldraden, stijl en stamper duidelijk te zien. Petalen wit, tot 2,5 cm lang en 3 mm breed, spits toelopen. Meeldraden en stuifmeel wit, volledig tot ontwikkeling gekomen ondanks het feit dat de bloem niet geopend is geweest. Stijl wit. Stempellobben 2 mm lang en 1 mm breed, wit, met elkaar vergroeid. Bloemen zelffertil, rijpe vruchten ontstaan binnen 4 weken na verbloeien. Vrucht eivormig, 1,5-4 cm lang en 1,5-3 cm in doorsnede, epidermis glanzend rood, vruchtvlees wit, bevat talrijke zaden. De vrucht rijpt in ca 3-4 weken. Zaden zwart, uiterlijk typisch voor *Epiphyllum*.

De vrucht

Cleistogame bloem met bloembuis

Het holotype is gedeponneerd in het herbarium van EPRIC (epiphytic plant research and information center), Nijmegen, onder nummer SÛplie FAS 23450.

Nieuwe ondersoorten van *Epiphyllum* komen helaas niet zo veel voor. Een aantal jaren geleden, in 1989, werd deze plant gevonden en sindsdien gecultiveerd, later ondergebracht in de collectie van EPRIC. Deze nieuwe ondersoort wijkt van de gangbare *Epiphyllum phyllanthus* voornamelijk af door de cleistogame bloemen die niet open gaan. Na een aantal jaren onderzoek, zowel in Bolivia als ook in Nederland, moet men tot de conclusie komen dat deze subspecies nooit zijn bloemen opent. Dit is zeker niet afhankelijk van temperatuur en andere cultuurinvloeden omdat planten die in Bolivia gecultiveerd worden hetzelfde verschijnsel vertonen. Verder zijn er tijdens de bloeiperiode verschillende metingen gedaan. Uit deze metingen (iedere 10 minuten checken van de gesloten

bloemknoppen in het donker) blijkt dat de bloemen wel aanzwellen maar uiteindelijk niet opengaan. Alles gaat goed bij de groei van de bloemen tot de avond dat ze zouden moeten opengaan; dat doen ze dus niet. Een verschijnsel dat we ook zien bij een *rhypsalis* ssp en een *hylocereus* sp. Het verschijnsel cleistogamie is als zodanig reeds vastgelegd binnen de epifytische cactussen. De cleistogamie van de bloemen is dan ook het wezenlijkste kenmerk van deze nieuwe subspecies.

Deze ondersoort is niet de gemakkelijkste in cultuur, verdraagt geen temperaturen beneden de 18 graden in de winter. Dit komt doordat het materiaal dat aanwezig is nog steeds van de natuurlijke standplaats afstamt. De zaden, die rijkelijk in de vruchten zijn te vinden, zijn kiemkrachtig; tussen 90 en 100% kiemt. Deze zaailingen, die zich nu nog in de juveniele fase bevinden, zullen worden opgekweekt om de problemen met het natuurlijk habitatmateriaal in de toekomst te voorkomen.

Literatuur:

- SÛplie, F. (1988). Het geslacht *Epiphyllum*. *Succulenta* 67: 218-220, 242-245.
 ----- (1989). Het geslacht *Epiphyllum*. *Succulenta* 68: 30-32, 62-65, 83-85.

**Etudestraat 10,
6544 RS Nijmegen.**

Detail cleistogame bloem

AGAVE GILBERTI BERGER TERUG IN DE VERZAMELINGEN

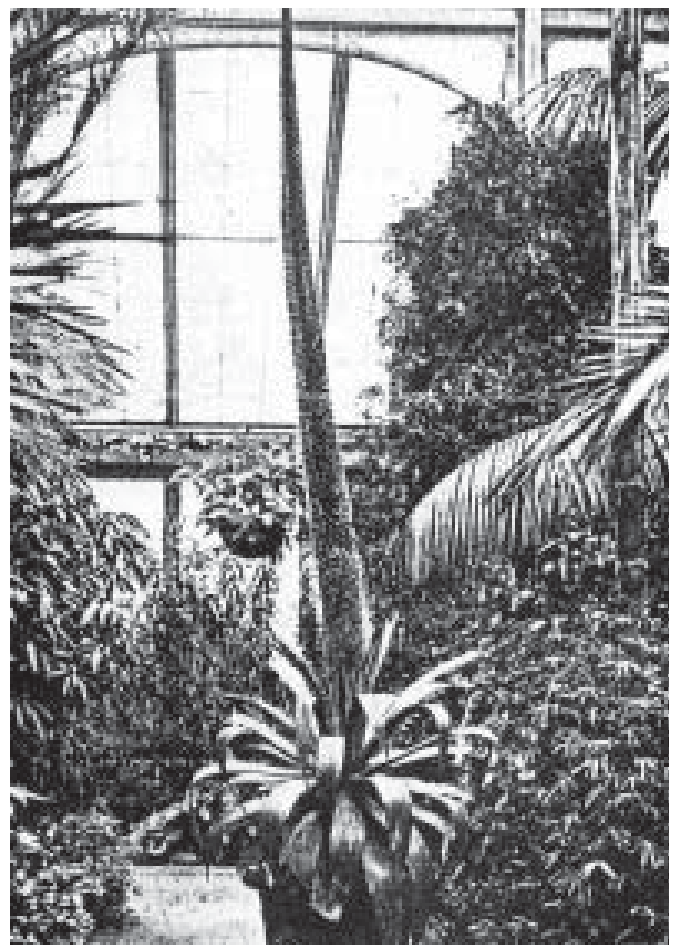
Jos van Roosbroeck

In 1981 is door 'Christa's Cactus', U.S.A., zaad aangeboden onder de naam *A. colimana-196*. Deze zaden waren goed kiemkrachtig. Twee jaar later wordt gesteld dat deze zaailingen zeker geen *Agave colimana* zijn: de zaailingen zonder randstekels leken toen eerder op *Agave attenuata*.

Bernd Ullrich, naast Howard Scott Gentry een van de grootste agavenkenners, helaas niet meer actief, kreeg hiervan zaailingen.

Tijdens zijn eerste reis door Mexico in 1987 bezocht Bernd Ullrich ondermeer standplaatsen van *Agave attenuata* en *Agave pedunculifera*. "Standortbilder" van deze twee agaven bevestigden dat zaailingen van *Agave colimana-196*, nu 6 jaar oud, zoals eerder gesteld zeker geen *Agave colimana* zijn, maar ook niet behoren bij de soort *A. attenuata*. De zaailingen, nog in hun jeugd stadium, leken nu vanwege de rode bladrand (echter geen klein randstekels) sterk op de minder bekende *Agave pedunculifera* en zij werden verder opgekweekt en verhandeld onder deze naam. Maar ook deze naam bleek niet juist te zijn.

Een eerste afbeelding van de zaailingen van *Agave colimana-196*, onder de naam *Agave pedunculifera*, vinden we in de kleurenbijlage van de herdruk van Berger: "Die Agaven" (1988), nl. afbeelding 17. Deze afbeelding 17 werd genomen in Pforzheim, in de tuin van de ouders van Bernd Ullrich, door Max Wieland, die de bron van de foto in de herdruk niet heeft vermeld. Max Wieland uit Wiesbaden is een plantenhändler; hij heeft deze planten ook jarenlang aangeboden onder de naam van *Agave pedunculifera*.

Agave bakeri

Foto verkregen van Bernd Ullrich

Uit Garden Watson, W. : 240/241; 124/4.1902

Agave bakeri

Foto gemaakt in Park Amazonia op Tenerife.

Foto Stef van Dort

Om zekerheid omtrent de zaden te bekomen heb ik eind 1990 'Christa's Cactus' om informatie gevraagd omtrent de herkomst van deze zaden. 'Christa's Cactus' berichtte mij dat deze zaden in 1981 aangeboden werden door Dudley B. Gold, die in Cuernavaca, Mexico een grote succulententuin bezat.

Nadat Bernd Ullrich in 1987 zijn reis door Mexico had voltooid, heb ik van hem een 'echte' *A. pedunculifera* (BU 052) gekregen. Deze plant behoort echter niet tot dezelfde soort als de zaailingen van *A. colimana-196*, later dus verspreid onder de naam *A. pedunculifera*.

Na correspondentie tussen mij en Bernd Ullrich informeert Bernd bij Dhr. Gold in Mexico, doch de brief komt enkele weken te laat aan. Dhr. Gold is overleden. Dit

betekent dat de herkomst van de zaden met de naam *A. colimana-196*, waarvan later planten zijn verspreid met de foutieve naam *A. pedunculifera* nooit meer te achterhalen is.

Mijn zaailingen met de naam *A. colimana-196* groeiden voorspoedig; een plant is in de volle grond in de kas uitgeplant, 3 jaar later heb ik nogmaals 2 planten in de volle grond gezet, deze laatste 2 zijn later weer uitgegraven en in een kuip gezet.

De plant die als eerste in 1984 in de volle grond in de kas werd uitgeplant bloeide in de winter en het voorjaar van 1998-99. De zaden, die geoogst zijn in de lente, hebben slechts een zaailing opgeleverd. In de kop van de bloeiwijze is er midden in de zomer van 1999 een bundel bulbillen ontstaan.

Ik heb de plant plus de bloeiwijze gefotografeerd en met Bernd Ullrich overlegd welke plant dit nu zou zijn. Het vermoeden groeide toen dat de zaailingen met de naam *A. colimana-196* wel eens *A. bakeri* Hook. zouden kunnen zijn, deze zaailingen maken immers een stam en vallen op door de 'ganzrandigen, rotlich gefarbten, zuruckgebogenen Blätter'.

Bernd Ullrich kwam in mijn verzameling de bloeiwijze bekijken en bevestigde dat deze plant de agave is die door Gentry voor *A. bakerii* wordt gehouden. Opvallend bij deze soort is de lichte middenstreep op het blad, wat eveneens het geval is bij *A. colimana*. Het blijkt nu dat dit dezelfde plant is als op de zwart/wit foto met de naam *A. bakeri*, gemaakt in de verzameling van de Heer W. Watson in 1902. De zwart/wit foto die ik gekregen heb van Bernd Ullrich drukken we hier bij dit verhaal af.

Voor de bloemen hebben uitsluitend gegeven (tepals: reflexed rolled) zie de foto in "Die Agaven" van Berger op bladzijde 42, figuur 5. Alleen het onderste gedeelte van de bloeitak, ook wel schaft genoemd, tot aan de bloemen was evenwel te lang uitgevallen, maar dit houdt verband met de winterbloei in de kas, waardoor de gehele bloeiwijze wat gerekt wordt.

Agave gilberti in jeugd stadium, de bladeren hangen al af. Let ook op het middenstreepje

Foto en plant Stef van Dort

In zijn "Agavensystematik für das IOS-Lexikon (Vorschlag)" merkt Bernd Ullrich op dat de naam *A. gilberti* Berger, prioriteit heeft op *A. bakeri* Hooker ex Watson. De naam *A. bakeri* werd al eerder door Ross (1894) in Palermo gebruikt als synoniem voor *A. karwinskii*. De naam *A. bakeri* vervalt dus hierbij.

In de winter van 2002-2003 bloeide een tweede exemplaar van *A. colimana*-196 bij Frans van de Laar in Gemert. Wederom werd er een drietal bulbillen gevormd. Ditmaal waren de zaden van de laatste bloemen, die in de lente bloeiden, beter kiemkrachtig. Een

vijftal zaailingen was het resultaat.

Ook in de winter van 2003-2004 bloeiden er bij mij twee exemplaren. Een van de twee planten werd in het zonnigste deel van de kas geplaatst toen de bloeiwijze te voorschijn kwam.

Mede dank zij het zeer zonnige en zachte herfstweer werd er ditmaal een korte "schaft" gevormd. De bloeiwijze leverde enkele bulbillen op alsmede vele zaaddozen. Of de zaden kiemkrachtig zijn weten we nog niet. De ander plant die enkele maanden later, in de winter in een schaduwrijke hoek een bloeiwijze ontwik-

kelde, kreeg weinig of geen zonneschijn en ontwikkelde een veel langere "schaft". Deze bloeiwijze heeft slechts enkele zaad-dozen opgeleverd, doch boven in de bloei-stengel prijken nu een veertigtal bulbillen.

Met dit verhaal kunnen we stellen dat *A. gilberti* dus weer in de verzamelingen aanwezig is, doch naar de vindplaats in de natuur is het raden.

Enkele conclusies en randbemerkingen

In het boek van Gentry is *A. gilberti* beschreven met twee keer de letter i. Volgens de originele beschrijving door Berger (1904) in *Monatsschrift f. K.* 126 moet de naam met één letter i geschreven worden. De naam is afgeleid van die van John Gilbert Baker.

We stellen vast dat *A. gilberti* soortecht uit zaden kan worden gekweekt.

Dit wijst er op dat deze agave een goede soort is.

De winterbloei en het produceren van bulbillen duidt waarschijnlijk op een zuidelijke groeiplaats in Mexico.

De mogelijkheid dat het hier een hybride betreft wordt evenwel open gelaten.

Gezien het feit, dat de zaden werden aangeboden als *A. colimana* wordt de mogelijkheid voor ogen gehouden dat *A. gilberti* een natuurhybride is van *A. colimana* met *A. attenuata* of *A. pedunculifera*; de verspreidingsgebieden van deze 3 agaven hebben immers raakvlakken aan de rand van de provincie Colimana met Jalisco.

Of is deze plant tot stand gekomen in de vermaarde succulententuin van Dudley B. Gold?

H.S. Gentry verwijst in 'Agaves of Continental North America' op bladzijde 87 naar deze tuin in Cuernavaca, waar in 1974 een exemplaar van *A. attenuata* bloeide.

Dat in de *A. attenuata*-groep de agaven *attenuata*, *pedunculifera*, *gilberti* en *ellemeetiana* nauw verwant zijn, kun je terug zien in mijn verzameling:

- *A. attenuata*: stamvormend, blad zonder randstekels.

- *A. attenuata* ssp. *serrulata*, stamvormend doch blad met zeer fijne randstekels.

Een zeer goede afbeelding van deze subspecies is te vinden op bladzijde 44 van 'The Agaves' van Breitung. Ook Gentry verwijst in zijn Agavenboek naar deze subspecies op bladzijde 70, in de rubriek "affinities".

- *A. attenuata* var. *nova*: een variëteit met blauwe, bredere bladeren dan *A. attenuata*, die ik via Abbey Garden als driejarige plant heb bekomen in 1985. Deze variëteit werd door Boutin en Kimnach, veldnummer 3019, in 1970 aangetroffen in Durasno, Sierra Minantlan, Jalisco. Deze plant groeide samen met de breedbladige *A. pedunculifera* en is mogelijk een hybride. Ook werden planten door ISI, de International Succulent Institute welke planten verkoopt uit de Huntington Botanical Gardens in Los Angeles, Californië aangeboden onder nummer 1442 en ISI 90-38. Ondertussen heeft deze variëteit een cultivarnaam gekregen: *A. attenuata* 'Boutin Blue'.

- *A. attenuata* var. *marginata variegata*: voorlopig is er een viertal cultuurvormen in omloop. Twee hebben er inmiddels een cultivar-naam gekregen, *A. attenuata* 'Emery Stripy' en 'Myron's Magic'. Dit zijn schitterende in het oog springende vormen. (zie voor nog meer vormen afbeeldingen 'Nishiki Succulent Handbook' - Japan, bladzijde 2 en 3).

- *A. gilberti* (voorheen *A. bakeri* in het boek van Gentry): de stam is ongeveer de helft korter dan die van *A. attenuata*. Het is de enige agave met "afhangende" bladeren. De bladranden zijn bruinrood en hebben geen zijstekels.

- *A. pedunculifera*: naar verluid geen stamvorming. Er zijn twee bladvormen (smalle en brede bladeren) en de heel kleine randstekeltjes zijn wit of bruin-rood gelijnd. Eigenlijk heeft de naam *A. dentata* prioriteit, doch dit werd niet erkend in het

Agave gilberti voorheen bakeri in de verzameling van Jos van Roosbroeck

Foto Stef van Dort

Sukkulenten-Lexikon onder redactie van Egli (2001).

- *A. ellemeetiana*: is volgens Bernd Ullrich mogelijk een cultuurkloon van de breedbladige *A. pedunculifera*. Het blad is gaafrandig, zoals bij *A. attenuata*.

Garciae Mendoza zou *A. ellemeetiana* terug gevonden hebben in Oaxaca. Een bericht zou nog volgen. De foto van *A. ellemeetiana* in 'Die Agaven' van Berger op bladzijde 125, figuur 31 is misschien een afbeelding van een groep *A. vilmoriniana*. In het verleden werd deze agave, zonder scherpe eindpunt en zonder randstekels, aangezien voor *A. ellemeetiana*.

Ook heb ik in 1981 nog een hoeveelheid zaden ontvangen van 'Christa's Cactus' (USA) onder de naam *A. hartmanni*-245. De naam *A. hartmanni* is echter al eerder gebruikt voor *A. parviflora* ssp. *flexiflora* Gentry en moet dus als vervallen beschouwd worden.

Van deze soort, dus onder de foutieve naam *A. hartmanni*-245, zag slechts één zaailing bij mij het levenslicht, de plant

heeft echter al wel overvloedig stekken gegeven.

Inmiddels heeft deze plant een stam gevormd van 40 cm. Die stamvorming duidt op een verwantschap met *A. attenuata*, het is een kenmerk dat maar bij slechts enkele agavensoorten voorkomt.

Het blad is echter veel kleiner, wel is de bladrand ook gaaf en roodbruin gekleurd, zoals bij *A. gilberti*. Stekken die nog weinig of geen stam hebben, hebben wel kleine randstekels.

Al vele jaren wordt deze plant aangeboden als *A. hartmannii*, onder meer

door Max Wieland in Duitsland en bij Cactuswereld in Reuver, Limburg.

Eigelijk moet deze plant nog een naam krijgen, of is deze plant *Agave cernua*? De beschrijving van *A. cernua* komt goed overeen met deze plant, rekening houdend met het feit, dat onze planten in een kuip staan. Alleen de roodbruine rand is er te veel aan.

Of dit echt een nieuwe soort is of een hybride wordt dus nog flink betwijfeld.

Hoewel deze plant met de foutieve naam *A. hartmannii* vooral in het jeugd stadium erg veel weg heeft van *A. gilberti* is het meest opvallende onderscheid dat de *gilberti* een lichte middenstreep heeft, ook de afhangende bladeren van *A. gilberti* ontbreken bij deze plant.

In het boekje van Thomas Heller, blz.64 staat deze plant onder de naam *A. attenuata* var. *serrulata*, hetgeen in elk geval fout is.

Een goede afbeelding van de echte *A. attenuata* var. *serrulata* is terug te vinden bij Breitung (1968) in 'The Agaves', pag.44.

Alle genoemde planten doorstaan goed onze natte zomers. Ze verdragen echter geen vrieskou in de lente en dienen beschut te worden tegen hagel, die de zachte bladeren erg kunnen beschadigen. De bonte cultuurplanten variegata en marginata zijn het mooist wanneer ze in de kas of buiten onder een lichtdoorlatende bescherming opgekweekt worden. Al deze planten

Agave Gilberti

Zowel plant als foto van F. v.d. Laar

die geen gevaarlijke stekels hebben, zijn uitstekend geschikt voor in een serre of op de veranda!

Met dank aan Wim Alsemgeest, Stef van Dort en Theo van 't Walderveen, die op hun beurt mij weer geholpen hebben met het samenstellen van dit verhaal.

Literatuur:

- Berger, A. (1904). Monatschrift f. K. 126.
- Berger, A. (1915). Die Agaven - Beiträge zu einer Monographie. - Gustav Fischer Verlag Stuttgart, New York.
- Id. (1988). Ergänzter Nachdruck der 1. Auflage. Gustav Fischer Verlag Stuttgart, New York.
- Breitung, A.J. (1968). The Agaves. in The Cactus and Succulent Journal Yearbook. Abby Garden Press.
- Heller, T. (2003). Agaven. Natur und Tier Verlag GmbH. Münster.
- Irish, M.& G. Irish (2000). Agaves and related Plants - A gardners guide. Timber Press. Portland, Oregon.
- Jacobsen, H. (1955). Handbuch der sukkulenten Pflanzen. Gustav Fischer Verlag. Jena.
- Gentry, H.S. (1982). Agaves of the continental North America. The University of Arizona Press, Tucson.
- Sato, T. (1999). Nishiki Succulent Handbook Tsutomu Sato. Japan cactus planning co.press.
- Smith, G. (2003). Agave attenuata 'Myron's Magic', a new cultivar of a horticulturally important species. B.C.S.J. 21 (4) :199-201.
- Thiede, J. (2001). Agavaceae - In: Eggli, U.(ed.), Sukkulentelexikon Band 1, Einkeimblättrige Pflanzen. (Monocolyledonen). Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.
- Walker, C. (2000) Agave attenuata and some new cultivars. B.C.S.J. 18 (2): 95-98.

**Loofven 38,
B2260 Oevel-Westerloo,
Belgié.**

ARIZONA, HERE I COME!!

J.Hoogvliet

Al jaren had ik de wens naar Arizona te gaan en ik ben er afgelopen juni geweest. Met m'n man en neef en nicht uit Canada zouden we de reis maken. Het zou tegelijk familiebezoek en vakantie met hen samen zijn. Ze wonen ongeveer een uur rijden van de Amerikaanse grens af, dus zaten we snel in Montana.

Ze hadden veel geregeld dus konden we snel weg. Ik ben de enige cactusliefhebster, dus ik lette steeds goed op wat er groeide en bloeide langs de weg. We zouden in drie dagen naar Arizona rijden, wat een afstand is van ongeveer 2400 km. Gelukkig hadden we een fijne auto, goede stoelen en airco en veel te vertellen.

In Yellowstone Park zag ik direct na de ingang een veld met coryphantha's. Ook reden we door Idaho, een prachtig landschap met opuntia's en agaven. We kwamen langs Salt Lake City; een drukke stad. We kwamen in Arizona aan, ik verbaasde me toch dat ik nog zoveel groen zag, maar ook veel opuntia's, kleine en grote schijven, en agaven en yucca's.

We bleven een week in Sedona, een prachtige plaats met steenrode bergen en kleine groene bosjes ertussen. We wandelden er, maar van de weg afgaan werd afgeraden, want er kwamen veel slangen voor en daar zat ik niet op te wachten. We deden ook wel eens wat anders dan cactussen kijken. Het werd warmer en dan is een zwembad ook heerlijk. We bezochten de Grand Canyon, waarbij ik niet alleen links de Canyon inkeek, maar rechts groeiden kleine cactussen en vetplanten. Na een week gingen we verder naar Lake Havasu waar we nog een paar dagen zouden blijven. We reden een hele middag in de bergen, en ineens zagen we de eerste saguaro's. Dat was een indrukwekkend gezicht. Het was bij het plaatsje Yarnell. Ze groeiden op een helling maar anders was ik erheen gelopen. Later zag ik ze wel van dichtbij en kon ik ze aanraken. Sommige zien er niet zo mooi uit vanwege de vogels die er hun nest in maken. Je zag ze op de parkeerplaatsen, maar ook bij de huizen want bomen zie je er niet. Ook ben ik in Clarkdale nog een cactuswinkel tegen gekomen, met voor en om de winkel prachtige cactussen.

Veel foto's maken natuurlijk. Er stonden veel cactussen in pot, maar ook in de volle grond die te koop waren. Ik kocht er zaad, dus we zullen wel zien wat er opkomt. Ik had een leuk gesprek met de eigenaar die zei, dat er nooit vorst voorkomt maar soms wel een beetje sneeuw. Ook zijn we nog langs een kleine houtzagerij gekomen, waar een dode saguaro die tegen de gevel stond mijn aandacht trok. De eigenaar zei, dat ze wel ongeveer 1100 jaar oud werden en hij mocht het dode hout hebben. Hij maakte er kindermeubeltjes van en fotolijstjes en waxinelichtjeshouders. Ik kocht een fotolijstje en mocht wat hout meenemen. Ik heb zelfs een keer cactusfriet gegeten, dat zijn opuntia's, die gesneden en gefrituurd worden. Ik vond er niet veel aan, het sausje was lekkerder. Het zachte snoep dat ze van cactussen maken vond ik heerlijk.

We kwamen langs Las Vegas, dat is een grote gokstad. Na Las Vegas zagen we de Joshua Tree en agaven, velden vol kilome-

ter na kilometer en af en toe iets anders, ik denk dat het een ferocactus was, maar het was wat te ver weg. Het symbool van Arizona is de saguaro, je komt het overal tegen. Ik vond dat niet zo erg, zodoende heb ik nu een saguaro-deurbel en -ketting, maar ook onderzetters en glazen en een balpen, een stukje zeep, cactusjam en zonnebrand met een cactus erop.

Totaal hebben we ongeveer 7000 km gereden in 18 dagen. Ik vond het een geweldige reis, met een hoog cactusgehalte voor de familie, maar ik heb wel gezien dat ze ook belangstelling kregen, want er ging ook bij hen wat cactuspul mee naar huis. Het was een enorme ervaring om de cactussen in het wild te zien staan en zeker die grote. Ik kan het iedereen aanbevelen, wanneer je de kans krijgt natuurlijk.

**Boezemsingel 42
3261 BD Oud Beijerland**

DE WAARDE VAN DE HOEVEELHEID DNA PER KERN VOOR DE NAAMGEVING IN SENECIO

Ben J. M. Zonneveld

Inleiding

Er komen twee vormen van *Senecio stapeliiformis* voor. De grote vorm, verspreid in Kenya en Tanzania, heeft 4-6 ribben of groeven en de stam is 1-2 cm in diameter. De kleine vorm heeft stammetjes die zelden groter zijn dan 1 cm diameter en meer gekant zijn; de bloemhoofdjes zijn de helft kleiner en de vindplaats is de oostelijke Kaap, Zuid Afrika. Beide planten hebben mooie rode bloemhoofdjes.

Ik had (dacht ik) beide vormen. Toen ik echter het gewicht bepaalde van het DNA per kern, bleken ze zo verschillend te zijn dat ik begon te twijfelen. Nader literatuuronderzoek maakte waarschijnlijk dat mijn grote vorm helemaal geen *Senecio stapeliiformis* was, ondanks de grote rode bloemen, maar misschien een *S. pendulus*. Dankzij de vereniging Succulenta ben ik via-via in contact gekomen met Paul Mol-

lers die een grote collectie senecio's heeft. Voor ik het wist had ik bladmateriaal van een dertigtal senecio's gekregen en zelfs een plant van de echte grote vorm van *S. stapeliiformis*. De metingen leidden tot heel diverse uitkomsten.

Alvorens daar verder op in te gaan eerst iets over de gebruikte methode.

Alle planten en dieren zijn opgebouwd uit cellen. Deze cellen bevatten kernen. In de kern bevindt zich het DNA, samengepakt tot aparte deeltjes die we chromosomen noemen. Wat ik nu doe is bepalen hoeveel DNA er per kern aanwezig is. Dit is in principe kenmerkend voor de soort. Elke soort heeft een bepaalde hoeveelheid DNA. Als twee planten echter dezelfde hoeveelheid DNA hebben kan dat toeval zijn. Echter, als ze verschillen in hun hoeveelheid DNA per kern, hebben we

Foto boven: bloem van *Senecio pendulus*
Foto rechts: rechts is *Senecio stapeliiformis*
var. *minor* en links met bloem *S. pendulus*??

Foto's Ben Zonneveld

Foto boven en rechts: *Senecio stapeliiformis* var. *minor*
Foto's Paul Mollers

waarschijnlijk met verschillende soorten te maken. Uitzonderingen zijn natuurlijk planten die ook polyploide vormen hebben. Deze worden meestal tot dezelfde soort gerekend.

Nu wat details voor degene die het naadje van de kous willen weten:

Methode

Een stukje vers blad/wortel wordt met een scheermesje fijngehakt. De vrijkomende kernen worden via een filter geïsoleerd en dan "gekleurd" met propidiumjodide. Dit kleurt min of meer specifiek alleen het DNA. Hoe meer DNA, hoe sterker gekleurd de kernen zijn. Daarna worden de kernen een voor een door een apparaat geleid, een flowcytometer. In een paar minuten worden 5000-10.000 kernen gemeten en uitgezet in een grafiek. Door te vergelijken met een interne standaard die altijd tegelijkertijd wordt gehakt, kan berekend worden hoeveel DNA er per kern aanwezig is. Als interne standaard gebruik ik meestal *Agave americana* met 15,9 pg DNA per kern. De hoeveelheid DNA wordt dus uitgedrukt in picogrammen (afgekort pg). 1 pg is tien tot de min twaalfde gram oftewel een miljoenste gedeelte van

Foto boven en links: *Senecio stapeliiformis* var. *stapeliiformis*
Foto's Paul Mollers

een millioenste gedeelte van een gram! De hoeveelheid DNA per kern varieert van zeg 0,35 pg in *Arabidopsis*, een onkruidje dat veel voor onderzoek wordt gebruikt, tot meer dan 200 pg in sommige fritillaria's zoals de keizerskroon. Overigens hebben alle mensen 7 pg DNA. Ik kan dus geen onderscheid maken tussen mensen of tussen verschillende vormen van een plantesoort. Om dat te doen, zoals gebeurt bij het vaststellen van het ouderschap, moet van een klein stukje DNA de volgorde van de 4 basen waaruit het DNA is opgebouwd bepaald worden. Ik vergelijk het weleens met boeken. Als we een stapel boeken hebben en we willen weten of er dezelfde boeken bij zitten kunnen we op pag 13 de derde zin lezen. De kans dat die zin in twee verschillende boeken hetzelfde is, is miniem. Wat ik doe is veel simpeler, nl het wegen van de boeken. Als er dan twee boeken 343 gram wegen is het zo goed als zeker dat we met hetzelfde boek te maken hebben. Het verschil in methode is dat ik er meer dan 20 op een dag kan meten. Het is echter zeer kostbaar en tijdrovend om het DNA te 'lezen', d.w.z. de basevolgorde in het DNA te bepalen, zeker bij nieuwe organismen.

Senecio

Nu terug naar Senecio. Er zijn zeer veel soorten Senecio, waaronder bekende onkruiden als Klein kruiskruid en Jacobskruiskruid. Ongeveer 70 soorten kunnen als succulent bestempeld worden. Het kunnen zowel blad- als stamsucculenten zijn. De bloemen zijn, zoals in alle aster-achtigen, verenigd tot een hoofdje en kunnen wit, geel, rood of paars zijn.

Zoals gezegd kreeg ik van P Mollers een hele serie senecio's. Het bleek dat alle senecio's in hun blad stoffen bevatten (triterpenen?), die ook sterk kunnen fluoresceren. Daardoor waren de pieken nogal sterk verschoven maar omdat de interne standaard gelijk mee verschuift heeft dat geen invloed op de bepaling. De eerste vraag was: zijn *S. stapeliiformis* ssp. *stapeliiformis* van Kenya en en *S. stapeliiformis* ssp. *minor* van de oostelijke Kaap

verschillend in hun DNA hoeveelheid per kern? Nee dus. Voor de grote vorm vond ik 20,7 pg en voor de kleine vorm 20,8 pg. De nauwkeurigheid van de getallen moet gezien worden als +/- 2%. Ik heb dus niet aangetoond dat beide vormen één soort vormen, het kan toeval zijn. Ik heb echter geen argument om ze te scheiden op grond van hun DNA-hoeveelheid. Als ze wel verschillend waren geweest had de kleine vorm waarschijnlijk *S. gregorii* moeten heten, een naam die ook wel eens gebruikt wordt.

De volgende keer zal ik een paar ander senecio's bespreken.

**Schubertlaan196,
2324 EC Leiden**

Senecio stapeliiformis var. minor

Foto Paul Mollers

WORTELEN

Jan Jaap de Morree

Meestal ben ik als liefhebber van cactussen en vetplanten geïnteresseerd in het uiterlijk van mijn planten. Daar valt dan ook veel aan te zien. Prachtige bedooring, nieuwgroei in de kop in het voorjaar, aantrekkelijke bloei, een rijkdom aan kleurige bessen. Alleen als de planten een wat verpieterd uiterlijk vertonen of als de groei in het voorjaar niet op gang komt, wil de aandacht nog wel eens gericht worden op de potgrond en het wortelgestel. Bij een enkele cactussoort is het wortelgestel op zich al een aantrekkelijk item. Een aantal soorten heeft zo'n grote dikke penwortel dat hij het volume van het plantenlichaam voorbijstreeft. Bij lophophora's kan de plant zich in de droogteperiode ver in de grond terugtrekken als het volume van de penwortel aanzienlijk slinkt. Bij mijn *Mammillaria coahuilensis* var. *coahuilensis* (de oude *Porfiria schwartzii* van Backeberg) is de penwortel zo groot dat ik de plant als een bizarre bonsai met een groot deel van de wortel bovengronds kweek. Pilbeam beschrijft die plant als een plant die zich al snel uit de grond drukt als er niet voldoende potdiepte wordt gegeven voor de ontwikkeling van de grote penwortel. De zeer traag groeiende plant krijgt bij mij maar een 7 cm potje.

Meestal is het wortelgestel van cactussen een bosje ongeregelde haarwortels of vezelige lange uitlopers. Bij het verpotten kun je als rechtgeaarde plantenliefhebber eens zonder grote risico's onder de grond kijken. De wortels in de stoffige aardkluit zien er bij het overgrote deel van de te verpotten planten goed uit. Af en toe een nestje van een behangersbij die in sommige potten een rustige plaats had gevonden voor haar broed. Al snel leidt de inspectie tot goedkeurend gemompel zoals: 'Wat een geluk, geen wortelluis te zien en dat

nadat ik vorig jaar toch wat besmette planten ongecontroleerd in het tablet had geplaatst”.

In het vroege voorjaar zijn grote delen van het wortelgestel van cactussen ingedroogd en zijn dicht bij de wortelhals alweer dunne verse uitlopertjes te zien. Mijn *Neogomesia agavoides* bracht me een aparte verrassing. Toen ik de planten uit de pot klopte, bleef er van de wortelkluit van het vorige jaar maar bar weinig aan de plant zitten. Eerst schrok ik van dit verlies, maar daarna werd me al snel duidelijk dat er niets ernstigs aan de hand was. Zoals op de illustratie van de onderzijde van de plant te zien is, hebben zich in de koude wintermaanden bij de wortelhals een aantal dikke stompe bulten ontwikkeld die een beetje op de uiers van een geit lijken. Van

Neogomesia agavoides, verdikte wortelbasis

Foto's van de schrijver

hieruit gaan de nieuwe wortels groeien als er weer water wordt gegeven. Mijn jarenlange vrees om bij de eerste watergift de ragfijne wortels te laten verrotten was dus pure fantasie vanuit een niet bestaand idee van dunne vezelworteltjes.

Maar als ik de beschrijving erop nasla, staat het er ook:

NEOGOMESIA genus nova, Castaneda
Plant simplex humilis apice plana, radicibus
carnosis fusi-formibus. Tubercula rosulata
cartilaginae folia Agavei simulant. ....

Plant simple, low, with flat top; rootstocks
fusiform, fleshy; tubercles resembling the
leaves of an Agave .....

Niet vezelig dun, maar de wortelbases
spoelvormig en vlezig. In de droge periode
liggen dikke wortelbassissen te wachten op
de eerste regen om dan heel snel hun wortels
uit te stulpen in de vochtige omgeving.
Vers levenslustig weefsel in plaats van
oude moeizaam uitlopende worteltjes met
koudwatervrees.

Nu wil ik geen pleidooi houden om de
moeizaam opgekweekte planten te laten
zwemmen en plonzen in een waterballet.
Nog steeds zijn neogomesia's geen gemak-
kelijke planten om in leven en aan de groei
te houden. De gefotografeerde plant is bij
mij nu 13 jaar oud en de omvang is niet
indrukwekkend. Elk jaar geeft een aantal
van deze planten wel een bloem, die bijna
net zo ver uitstraalt als de tepels van de
plant zelf. Meestal is dat al in de herfst,
waardoor het me niet goed gelukt is zelf
zaad te winnen, maar oefening baart kunst.

Conclusie van dit stuk? Weer iets opge-
stoken over wortels. Misschien de notie dat
goed lezen veel verrassingen kan voor-
komen. Maar zo zwaar wil ik het eigenlijk
niet maken. Wellicht is het mooier om af te
ronden met: 'Laat m'n cactushobby me zo
veel mogelijk aangenaam verrassen'.

**Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam**

Neogomesiia agavoides in bloei

GEELBLOEIER DOET HET OOK WEL IN HET ROOD

J. Lambert Ir. A.I.Gx

Op 12 november 2001 trok ik voor de zoveelste maal door “El Noroeste”, het noordwestelijke hoekje van Argentinië, ditmaal in gezelschap van mijn vriend Luc Theys uit Salta. Deze laatste had mij verteld dat hij in het Zuiden van Cachi exemplaren van *Lobivia chrysantha* had gevonden, waarop ik hem had geantwoord dat deze soort zich beperkte tot een klein areaal langs de Quebrada del Toro, en dus niet in deze streek voorkwam.

Waarschijnlijk was hier een verwarring opgetreden met *Echinopsis haematantha* var. *elongata*, een goed bekende, typisch geelbloeiende vorm uit deze omgeving.

Te San Jose de Escalchi gekomen doorzoeken we een paar heuvels, en inderdaad: we verzamelen enkele planten die alle kenmerken qua bedoorning en habitus van genoemde variëteit vertonen. Bloemen zijn er niet te bespeuren. De planten worden broederlijk gedeeld, waarbij deze van Luc sterk bevoordeeld geraken. Inderdaad, zoals reeds vermeld woont hij te Salta

(Cerrillos), zodat zijn exemplaren van de allerbeste condities genieten: aangepast klimaat, volle grond en open lucht! Het valt dan ook niet te verwonderen dat ze zich veel sneller ontwikkelen dan de mijne hier in de kas, en reeds in augustus 2002 laat Luc mij weten dat ze gebloeid hebben,... maar met rode bloemen! Dit brengt me even in verlegenheid, en ik veronderstel dan ook dat de planten per ongeluk vermengd moeten zijn geweest met een goed bekende roodbloeier uit de zelfde regio, namelijk *Parodia aureicentra* var. *omni-aurea*. Mijn planten behoren echter vast en zeker tot het geslacht *Echinopsis* en ik verwacht dan ook vol vertrouwen gele bloemen te zien verschijnen. Eindelijk is het zover, en precies op 23 juni 2004 gaat ook bij mij een plant over tot bloeien. Doch nu komt de verrassing: ook deze bloemen zijn mooi rood!

Ditmaal wordt de zaak kristalhelder: Ook de structuur van de bloem (met hymenring waarop de secundaire meeldraden zijn ingeplant) bevestigt zonder de minste twijfel dat we hier wel degelijk met de *Echinopsis* te maken hebben. We moeten dus noodgedwongen tot de conclusie komen dat *Echinopsis haematantha* var. *elongata* ook

***Echinopsis haematantha* var. *elongata*: "klas-sieke" geelbloeiende plant**

Boven: roodbloeiende plant in de kas

Onder: de bloem van boven gezien

Foto's van de schrijver

rode bloemen kan produceren. Zo verbaasd is dit nu ook weer niet. Inderdaad is hetzelfde verschijnsel al lang bekend bij een andere variëteit van de soort, namelijk *E. haematantha* var. *kuehnrighii*, waarvan het verspreidingsgebied geheel de Cachimpa omvat, vanaf Payogasta tot aan de Piedra del Molino.

In casu blijkt de bloemkleur echter enigszins gebonden aan de geografische herkomst van de planten: Deze uit het Westen bloeien rood, terwijl de meer oostelijke exemplaren gele bloemen dragen. In het midden van het verspreidingsgebied (nabij het kruispunt naar Amblayo) vindt men dan overgangsvormen met oranje bloemen! In ons geval beschikken we niet over voldoende waarnemingen om tot iets dergelijks te besluiten; onze ontdekking toont alleen maar aan dat *E. haematantha* var. *elongata* in bepaalde gevallen ook rood kan bloeien.

Hier dan een korte beschrijving van de (rode) bloem:

De bloem is zijdelings ingeplant, op de "schouder" van de plant; ze is kort trechtervormig, met een hoogte en diameter van 50 mm. De bloembuis is groen, met schubben van de zelfde kleur en sterk behaard met witte en zwarte wol. Deze laatste overwegend in het bovenste gedeelte van de buis. Buitenste bloemdekbladen zijn lancetvormig, eerst groen met roodachtig uiteinde, overgaand in licht rood met groene middenstreep. Binnenste bloemdekbladen spatelvormig met stekelpuntje, fel rood met iets lichtere middenstreep die zelfs witachtig wordt bij volle opening. Meeldraden in twee reeksen: De primaire diep in de keel ingeplant, de secundaire op een ringvormig wit hymen. De keel is wit. De meeldraden zijn roze, met roomkleurige helmknoppen. De stijl is groenachtig wit; de stempel is groen, en telt 9 lobben.

**Passendalestraat 84,
B-8980 Passendale
België**

SUMMARY

Rob Bregman

In his editorial, Henk Viscaal explains what it takes to compile a regular issue of "Succulenta".

In her column for youngsters, Johanna Smit-Reesink deals with *Aloe aristata*.

Bertus Spee continues his series "in the spotlight" with *Echeveria setosa* var. *deminuta*, *Morawetzia* (*Oreocereus*) *doelziana*, *Neoporteria* (*Eriosyce*) *kunzei* and *Turbiniacarpus flaviflorus*.

Euphorbia enthusiast Rikus van Veldhuisen writes about *Euphorbia seibanica*.

The South African region "Kleine Karoo", which is famous for its rich succulent flora, is discussed by Dutch emigrant Frans Noltee. This is an introduction, and further articles on this subject are to be published later.

Ludwig Bercht describes his field experiences in southern Brazil where he found *Gymnocalycium denudatum* and *G. horstii*.

Notocactus specialist Dirk van Vliet has turned 80 and is therefore honoured by Sjef Theunissen.

Ton Pullen found *Aloe maculata* during one of his trips through South Africa.

Jan Jaap de Morree acquired two almost dead cacti (*Encephalocarpus* (*Pelecyphora*) *strobiliformis* and *Gymnocactus* (*Turbiniacarpus*) *subterraneus* var. *zaragosae*, which changed into healthy and flowering plants again.

As usual, some other succulent plant journals are reviewed by Ton Pullen.

A new subspecies of *Epiphyllum phyllanthus* with cleistogamic flowers (ssp. *cleistogammum*) is introduced by Frank Süpplie.

Jos van Roosbroeck discusses the taxonomic confusion in the species group of *Agave gilberti*, *A. attenuata*, *A. bakeri*, and others.

J. Hoogvliet reports about the cacti she saw during a drive from Montana to Arizona.

Ben Zonneveld explains how the DNA content of a plant cell can be determined using a flowcytometer. With this method he found that the two *Senecio* varieties *minor* and *stapeliiformis* contained equal amounts of DNA.

A second contribution by Jan Jaap de Morree is about the remarkably swollen root bases of *Neogomesia agavoides*.

J. Lambert collected some plants of the yellow flowering *Echinopsis haematantha* var. *elongata*. However, these plants appeared to produce red flowers.

**Hector Petersenstraat 7,
1112 LJ Diemen.**

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H.Roozegarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Henk Viscaal	redactioneel.....	194
Johanna Smit-	Jong Geleerd	
Reesink	Aloe aristata.....	195
Bertus Spee	Voor het voetlicht (17).....	196
Rikus v. Veldhuisen	Euphorbia seibanic.....	198
Frans Noltee	Vetplanten van de kleine Karoo	
	Deel I: Inleiding.....	202
Ludwig Bercht	Gymnocalycium denudatum of wat dan?.....	206
Sjef Theunissen	Dirk van Vliet, 80 jaar jong.....	210
Ton Pullen	Aloe maculata.....	213
Jan Jaap de Morree	Een bijna dood-ervaring	217
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes.....	219
Frank Süplie	Epiphyllum phyllanthus subsp. cleistogamum.....	221
Jos van Roosbroeck	Agave gilberti Berg. terug in de verzameling.....	223
J. Hoogvliet	Arizona, here I come.....	229
Ben J.M. Zonneveld	De waarde van de hoeveelheid DNA per kern voor de naamgeving in Senecio	231
Jan Jaap de Morree	Wortelen.....	235
J. Lambert Ir. A.I.Gx	Geelbloeiër doet het ook in het rood.....	237
Rob Bregman	Summary.....	239

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
e-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
e-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
e-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
e-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
e-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; e-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Gymnocalycium horstii LB 923
Foto Ludwig Bercht

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Oktober 2004

In dit nummer:

Adressen	66
Bestuurlijk	67
Programma najaarsbijeenkomst	68
Agenda Algemene Ledenvergadering	69
Begroting Succulenta 2005	70
Lezers schrijven	71
Instellingen	72
Ledenadministratie / Clichéfonds	74
Vraag en aanbod / Evenementen 2005	75
Afdelingsactiviteiten	76
Cadeaubon Succulenta	77
Nieuwe leden	78
Advertenties	79 - 80

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

Vacant

2^e Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 - 312099
E-mail: j.dekeling@home.nl

2^e penningmeester:

Vacant

Pr & Promotie:

Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Bestuurslid:

Vacant

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 24,-
Ned./België jeugdleden	€ 12,-
Europa	€ 30,-
Buiten Europa	€ 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-	

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:
Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Frankfurt, BLZ 50230400

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733

Tarieven

1/8 pag	€ 29.50
1/4 pag	€ 45.50
1/2 pag	€ 72.50
1/1 pag	€ 125.00

BESTUURLIJK

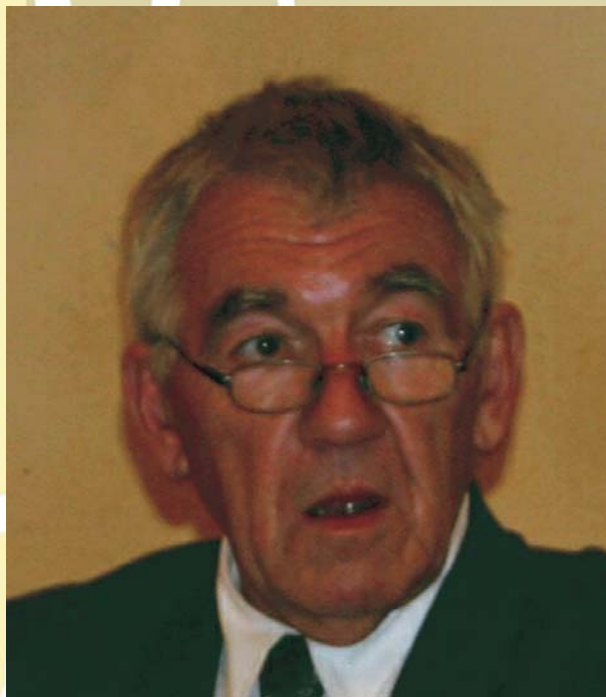
Tijdens de laatste bestuursvergadering heeft het bestuur besloten om in de toekomst min of meer regelmatig informatie te verzenden naar de afdelingen. Het bestuur hoopt dat hierdoor de afdelingen, maar zeker ook de leden beter geïnformeerd blijven over nieuwe ontwikkelingen binnen Succulenta. Het is dus zeker de bedoeling dat deze informatie terecht komt bij de leden. Tevens hoopt het bestuur dat deze actie reacties opwekt, waardoor het hoopt in de toekomst beter op de hoogte te komen van de wensen en ideeën van leden.

We hopen de eerste "Infobrief" halverwege september te kunnen verzenden. Als u deze tekst leest moeten de afdelingen hem ontvangen hebben.

De betrokkenheid van de leden bij het wel en wee van Succulenta blijft een voortdurende zorg van het bestuur. Binnen het bestuur leven daarom gedachten om een contactdag in het leven te roepen. Bij een dergelijke gelegenheid zouden dan activiteiten te beleven moeten zijn op succulentengebied, maar vooral zou het een gelegenheid moeten zijn voor leden om in contact met elkaar te komen. Voorts kunnen geïnteresseerden zich op de hoogte stellen van onze vereniging.

Nogmaals wil ik wijzen op de Algemene Ledenvergadering op 16 oktober 2004 in Assendelft.

De afdeling Zaanstreek-Waterland heeft een ochtendprogramma samengesteld,

waarbij een bezoek wordt gebracht aan een grote orchideeënkwekerij. Ongetwijfeld een interessante excursie: het bezichtigen van planten die wat betreft de schoonheid van de bloemen zelfs die van cactussen benaderen of overtreffen. Persoonlijk troost ik me met de gedachte, dat vele cactussen ook erg mooi zijn als ze niet bloeien, terwijl dat naar mijn smaak bij orchideeën minder het geval is.

Het is tevens een uitgelezen gelegenheid om kennis te maken met andere liefhebbers of om oude bekenden weer eens te ontmoeten en de banden weer aan te halen. Ik hoop, dat we velen van u daar mogen begroeten.

Jack Schraets

PROGRAMMA NAJAARSBIJEENKOMST

Op 16 oktober a.s. vindt de Algemene Ledenvergadering van Succulenta plaats in

Assendelft (Zaanstad)

Tussen 10.00 uur en 10.30 staat de koffie klaar in het Wapen van Assendelft, Dorpsstraat 553, Assendelft.

Het ochtendprogramma ziet er als volgt uit.

We gaan om 10.30 uur naar een van de grootste orchideeënkwekerijen van de wereld bij de familie Schoone. Ongeveer 5 jaar geleden heeft er een grote uitbreiding plaatsgevonden in Heemskerk. Maar wij gaan naar het moederbedrijf in Assendelft, Zaanammerweg 16. En hier is een laboratorium waar onder meer gekloond wordt. In het bedrijf krijgen we een mooie rondleiding. We blijven hier tot 12.30 uur.

Om 13.00 uur is er een gezamenlijke, goed verzorgde lunch. De kosten van de lunch bedragen € 13, te betalen tijdens de lunch. De afdeling Zaanstreek-Waterland vraagt aan de deelnemers om zich vóór 10 oktober 2004 op te geven bij Fons Arens voor de lunch, Tel. 075-6873062; e-mail: a.j.arenso@freeler.nl

Het is de bedoeling om 14.00 uur te beginnen met de Algemene Ledenvergadering.

Komt allen, want deze dag is de moeite waard.

Route beschrijving:

Uit richting Amsterdam: Zaanstad aanhouden door de tunnels heen; dan Alkmaar volgen, einde A8 linksaf richting Beverwijk; op rotonde meteen rechtsaf; over de brug meteen rechts langs de watertoren tot aan de stoplichten. Daar linksaf en dan meteen links ligt het Wapen van Assendelft.

Uit richting Alkmaar: Zaanstad aanhouden; voorbij station Krommenie-Assendelft rechtsaf over de spoorbomen gaan en dan net voorbij de stoplichten aan de linkerkant ligt het Wapen van Assendelft.

AGENDA ALG. LEDENVERGADERING

Het bestuur van Succulenta nodigt u hierbij uit voor de Algemene Ledenvergadering op zaterdag 16 oktober 2004 in het Wapen van Assendelft te Assendelft. De vergadering begint om 14.00 uur. Er wordt naar gestreefd de vergadering uiterlijk om 16.30 uur af te sluiten.

De volgende agendapunten komen aan de orde:

1. Opening
2. Agenda
3. Mededelingen
4. Ingekomen en verzonden stukken
5. Verslag Algemene Ledenvergadering van 17 april 2004 ter goedkeuring (Verenigingsnieuws juni pag. 36-38 + rectificatie Verenigingsnieuws augustus, pag 53)
6. Voorstel begroting 2005 (Verenigingsnieuws oktober 2004)
7. Vaststelling contributie 2005.
Het bestuur stelt voor de contributie voor 2005 te bepalen op € 25,-
Moeten vier bedragen worden
(zie 2e pagina)
8. Verkiezing bestuursleden
De heer J.E.F Dekeling is aftredend. Hij stelt zich beschikbaar voor een tweede termijn. De heer P.C Laney treedt tussentijds af als bestuurslid.
Het bestuur heeft de heren A.J. Arens (Assendelft) en W. ten Hoeve (Assen) bereid gevonden om tot het bestuur toe te treden.
9. Afscheid van afgetreden bestuursleden
10. Plannen activiteitendag (is dit de contactdag?)
11. Vaststellen datum en plaats Algemene Ledenvergadering voorjaar 2005
12. Rondvraag
13. Sluiting

BEGROTING SUCCULENTA

	Begroting 2005	Begroting 2004	Werkelijk 2003
Inkomsten			
Contributies	48.500	47.500	50.210
Clichéfonds	2.500	2.500	2.737
Ver.art.+ boekenmarkt	800	700	1.058
Rente	1.200	1.300	1.207
	53.000	52.000	55.212
Uitgaven			
Tijdschrift	39.500	39.500	38.623
Ledenadministratie	750	750	746
Bibliotheek + Diatheek	1.000	1.000	1.341
Website	500	431	
Algemene vergaderingen	2.500	2.000	2.310
Promotie	1.250	1.000	1.722
Bestuur			
- Reizen en vergaderingen	2.800	2.500	2.220
- Porti/telefoon/internet	1.200	1.200	1.367
- Kantoorbenodigdheden	500	500	829
- Bank- en incassoprovisie	500	350	252
- Diversen	1.000	1.000	973
- Apparatuur	1.500	1.700	1.363
	53.000	52.000	52.177
Saldo	---	---	3.035

Toelichting

Contributies

De contributieopbrengst is begroot op basis van ongeveer 1900 betalende leden.
(daling van 50 leden)

Zover nu is te overzien zullen de kosten de voor de algemene vergaderingen en de bestuurskosten stijgen. de bankkosten zijn al erg toegenomen.

De promotiekosten zijn hoger begroot omdat extra activiteiten worden ondernomen om de daling van het ledental tegen te gaan.

Een en ander maakt het noodzakelijk de contributie aan de stijging van de kosten aan te passen. Voorgesteld wordt de contributie met 1 Euro te verhogen tot 25 Euro en voor jeugdleden tot 12,50 Euro. Voor leden buiten Nederland en België wordt voorgesteld de contributie ongewijzigd te laten (toelichting op de vergadering).

Deze verhoging is in bovenstaande begroting verwerkt.

Zonder verhoging van de contributie zal er een negatief saldo ontstaan

LEZERS SCHRIJVEN

Cactusliefhebbers, graag zou ik iets willen vertellen over een plantje dat Tavaresia heet. Het is geen echte cactus, maar een vetplant. Twintig jaar geleden kocht ik het bij een tuincentrum voor f 0,50 (toen nog), want ik vond hem zo apart. Na twee jaar moest hij in een grotere pot en hij begon zich lekker te voelen (foto rechts). Hij gaf uit dankbaarheid een knop. Dat werd een tijd vol spanning: Ik ging iedere dag kijken hoe groot die knop werd. Eindelijk was het zover. Toen hij open ging zag de bloem eruit als een toeter van een oude grammofoon (foto onder rechts). Het was een bezienswaardigheid. Aan heel veel mensen uit mijn omgeving liet ik hem zien.

Inmiddels is de plant al veel groter geworden en hij schenkt mij ieder jaar wel zo'n zes tot zeven bloemen (foto boven). Ik hoop dat de redactie de plant en de bloem net zo mooi vindt als ik en daarom misschien een plekje zal geven in het Succulenta-tijdschrift.

Groen Blauwlaan 152, 2718 JV
Zoetermeer.
Ria Colussi

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901.

Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden.

De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met:

C. Lagerwerf, Halte Kropswolde
Woldweg 46, 9607 PR Foxhol.

Tel. 0598 - 380140

Tel. thuis 0599 - 326848

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar).

Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.

G. Koerhuis, Haarlem.

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres

Portokosten worden vergoed!

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023 - 5262624

E-mail: g.koerhuis@planet.nl

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,75 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten
€ 4,55
- * **Het discoboek**
Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels.
Prijs € 6,80
- * **Beginnersgids**
"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00
- * **Ansichtkaarten**
Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1995 t/m 2003 € 11.34 p. jaargang
1980 t/m 1994 € 9.00 p. jaargang
1950 t/m 1979 € 11.34 p. jaargang
- * **Buitenlandse tijdschriften**
Kakteen und andere Sukkulenten
1972 - 1979 - 1980 t/m 1983 en 1986 voor € 9,00 per jaargang.
The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982 € 7,36 per jaargang
Tsjechische tijdschrift Kaktusy
1968 t/m 2003, € 7,50 per jaargang
Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000 € 7,36 per jaargang
Kaktusy (Tsjechië), 1968 t/m 2003
- * **CD-Roms**
Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III, € 39,70 per stuk
R.Hoes, African Succulents
3700 afbeeldingen, € 19,50
Echinocereus special, Cactus & Co.
Engels of Duits, € 15,50

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten:
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;
mogelijk zijn inmiddels jaargangen
uitverkocht. Bij grotere bestellingen zijn
kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl`

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws
voor alle liefhebbers van cactussen en
vetplanten. De leden en de afdelingen
kunnen kopij voor de homepage aanleveren
bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1267 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

CLICHÉFONDS

Elk jaar bevat het decembern timer van
Succulenta de Zaadaanbieding van het
Clichéfonds. Voor nadere informatie,
aanvragen en bestellingen kunt u terecht
bij: J. Schraets, Clichéfonds Succulenta
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913
Email: j.a.schraets@hccnet.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

DIATHEEK

Deze instelling heeft per 11 augustus
opgehouden te bestaan. De goede dia's
zijn naar Henk Viscaal gegaan en de
Buiningdia's zijn naar Paul Laney.
Het was een mooie bezigheid, maar om
er echt iets goeds van te maken werd niet
meer als zinvol gezien. Bovendien is voor
de opslag va dia's een behoorlijke ruimte
nodig met goede temperatuur en ventilatie.
Aangezien het daaraan op de vorige locatie
heeft ontbroken, moest ongeveer de helft
van de dia's worden afgeschreven.

Gerard Koerhuis

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen
om u bij evenementen etc. te helpen bij uw
promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25
(korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo:
€ 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en
aanmeldingsformulieren.
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken
in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties
betreffende de promotie aan:
Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

VAN DE LEDENADMINISTRATIE

Bij de ledenadministratie wordt van alle leden onder meer het jaar van de start van het lidmaatschap van Succulenta bijgehouden. Uit reacties van leden blijkt dat er incidenteel een onjuist jaar is geregistreerd. In de afgelopen decennia (tot omstreeks 1990) is kennelijk hierbij niet altijd de nodige zorgvuldigheid in acht genomen. Ook zijn er in de loop van de jaren bij de overgang van de wijze van administreren incidenteel onjuistheden in de administratie geslopen.

Het bestuur van Succulenta heeft zich ten doel gesteld om het jaar van het begin van het lidmaatschap zoals dit momenteel bekend is bij de ledenadministratie op juistheid te controleren. Wij willen hierbij de

hulp van de leden inroepen.

Op de adresstrook vindt u boven de adresgegevens een nummer waarvan de eerste 4 cijfers het jaar van lid worden van Succulenta voorstelt. De laatste 6 cijfers zijn het lidmaatschapsnummer. Wanneer u van mening bent dat dit jaar niet correct is dan verzoeken wij u om dit schriftelijk kenbaar te maken aan de ledenadministratie. Wij vragen u hierbij tevens het juiste jaar aannemelijk te maken door bijvoorbeeld een verwijzing naar en/of een kopie van het verenigingsnieuws van Succulenta uit het betreffende jaar.

Henk Roozegaarde,
ledenadministratie Succulenta

ZADEN VOOR HET CLICHÉFONDS

Zoals u ongetwijfeld weet houdt het Clichéfonds zich bezig met het verspreiden van zaden van cactussen en andere succulenten. In het voorbije seizoen is dat zo goed gelukt, dat er vrijwel geen zaden meer voorradig zijn.

De zaden koopt het Clichéfonds gedeeltelijk in, maar er worden ook jaarlijks vele soorten zaden ingezonden door liefhebbers. Graag willen we weer een beroep doen op liefhebbers om zaden in te zenden.

We stellen het zeer op prijs, als u daarbij een aantal regels in acht neemt.

1. Zend alleen verse zaden in.
2. Vermeld alleen de naam van de soort indien u er sterk van overtuigd bent, dat u de juiste naam ervan weet. Geef anders alleen de geslachtsnaam.
3. Elke hoeveelheid zaden is welkom. Bij te kleine hoeveelheden, of bij twijfel aan de juiste benaming zal het zaad in mengsels gebruikt worden.

4. Het is ondoenlijk voor de medewerkers van het Clichéfonds, om zaden schoon te maken. Daarom vragen we u om alleen goed schoongemaakte zaden in te zenden.
5. Tenzij u daarom uitdrukkelijk vraagt zenden we u geen bericht van ontvangst van de zaden. Vergoeding van de verzendkosten is mogelijk op verzoek.

In de laatste jaren zal ongeveer een derde deel van de aangeboden soorten afkomstig zijn geweest van liefhebbers. Daartussen bevonden zich steeds ook zeer gewenste soorten. We hopen dat u ons ook dit jaar weer blij verrast met mooie soorten. Hopelijk doet u dit dan vóór midden oktober, want dan kunnen we de zaden rustig verwerken en in de zaadlijst plaatsen.

J.A. Schraets, Beheerder Clichéfonds
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen

VRAAG EN AANBOD

Te koop:

Wegens beëindiging hobby aangeboden:

- Handbuch der sukkulente Pflanzen
H. Jacobs, Jena 1970, drie delen
compleet en 3 delen gekopieerd.
- Die Agaven, A. Berger 1915, fotokopie
- Kakteen von A bis Z, W. Haage, kopie
- Die grossartige Welt der Sukkulenten,
W. Rauh, fotokopie
- Lithops, D.T. Cole, fotokopie
- Das Sukkulentenlexicon, H. Jacobs 1970,
fotokopie
- Das Kakteenlexikon, C. Backenberg,
origineel

Tevens wordt aangeboden een verzameling cactussen, onder meer Lophophora en Leuchtenbergia, en enige vetplanten, euphorbia's en lithops. Grotere en kleinere planten, totaal meer dan 250 stuks.

L.F.W. Sterk

Spoorbaanweg 87

3911 CB Rhenen

Tel. 0317 - 616157

EVENTEMENTEN 2005

3 mei

Beurs van de afdeling Gorinchem's Hertogenbosch.

Te houden in Wijkcentrum De Hille in Oss.
Informatie bij A. van Zuijlen, tel 0412 - 630733

7 en 8 mei

Beurs van de afdeling Haarlem.

Opnieuw te houden in de stadskweektuin in Haarlem

Informatie bij Gerard Koerhuis, tel. 023 - 5262624

Ariocarpus fissuratus bloeit weer. Een teken dat de herfst al weer in aantocht is.

AFDELINGSACTIVITEITEN 2004

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Arnhem	14 oktober 11 november	Grote najaarsverloting Inleiding door Jan Sevenster	E. van Die-van Wijnen 0318-483579
Brabant-België	29 oktober 26 november	Domien Jacobs: Chili 2003 Eric Piens: Aeoniums	J. Wouters +32 16-656485
De Achterhoek	14 oktober 11 november	Gastspreker Gastspreker	A. Heijnen 0543-564314
Dordrecht	7 oktober 4 november	Dialezing door Martien Senders Jan van Oijen over Seramis	S. Storsbergen 010-5060456
Flevozoom	25 oktober 15 november	Paul Shirley : Knolsucculenten Rikus Veldhuizen: Zuid-Afrika	B. Uit de Bosch bertus.uitdebosch@ wanadoo.nl
Friesland	12 oktober 9 november	Dick Muninkesma: Mexico Hendrik Buren over eigen afd.	Henk Sleifer 0512-372750
Gooi en Eemland	9 november	Paul Laney: Vlucht van de Condor	Jan Ekkelboom 035-6951809
Gorinchem- 's Hertogenbosch	11 oktober 8 november	Andre van Zuijlen: Mexico 2003 Lezing door Jan Lubbers	A. van Zuijlen 0412-630733
Gouda e.o.	21 oktober 18 november	Samen met afdeling Dordrecht Wim Alsemgeest over Agaven	J. Schouten 0182-393029
Groningen en Ommelanden	21 oktober 18 november	Zaaiwedstrijd/quiz/keuring Lezing Heer Meyer uit Duitsland	W. ten Hoeve 0592-314660
Nijmegen	5 oktober 2 november	Zaaiwedstrijd, verloting, ongediertebestrijding Andre van Zuijlen: Zuidwest-USA	R. Maessen-Claessen 024-3440425
Tilburg	11 oktober 8 november	Sauwelaovond Wim Alsemgeest: Mexico 2001	Jos Vrenken 0413-272917
Voorne-Putten Rozenburg	11 november	Lezing Jaap van Toledo	L.J. Stolk 0187-601059
Zuid-Limburg	5 oktober 2 november	Frank Hoste : Nordern Cape Martien Senders	A. van Vlodrop 045-5690266

EEN WAARDEVOL EN LEUK CADEAU!

Voor 20,00 Euro kunt u 6 nummers van Succulenta cadeau geven aan een goede kennis of vriend in Nederland of België. U geeft een cadeau dat iedere twee maanden terug komt. De ontvanger van de bon zal tevens als extra geschenk de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" van Ton Pullen ter waarde van 5,00 Euro ontvangen.

U krijgt van ons een acceptgiro. Na ontvangst sturen wij het welkomstgeschenk naar de ontvanger van het cadeau.

Het cadeau-abonnement stopt automatisch na 6 nummers van Succulenta.

CADEAUBON SUCCULENTA

JA, ik geef Succulenta cadeau aan:

Naam: ..... Dhr./Mevr.
 Adres: .....
 Postcode/woonplaats: .....
 Telefoonnummer: .....

Ik geef 6 nummers van Succulenta inclusief het welkomstgeschenk "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" van Ton Pullen cadeau.

Ik betaal 20,00 Euro.
 De acceptgiro kunt u naar mij sturen:

Naam: ..... Dhr./Mevr.
 Adres: .....
 Postcode/woonplaats: .....
 Telefoonnummer: .....

Stuur deze bon naar : Ledenadministratie Succulenta
 D.H. Roozegaarde
 Banninkstraat 5
 7255 AT Hengelo Gld

NIEUWE LEDEN JULI - AUGUSTUS 2004

Nederland

110978	Merwijk, Dhr. C.S.J. v.	Bosboom Toussaintstraat 51	1054 AN	Amsterdam
110977	Busscher, Jeroen	Kanaalstraat 10/2	1054 XH	Amsterdam
110969	Veldbloem, M.	Madurastraat 95 HS	1094 GJ	Amsterdam
110979	Pankras, Bo	Van Renesselaan 14	1901 KK	Castricum
110964	Booij-Mol, Mevr. M.R.	Nassaulaan 1	2382 GA	Zoeterwoude
110976	Pelser, Dhr. E.J.M.	Warmoeziersweg 50	2661 EH	
Bergschenhoek				
110980	Graaf-Vonk, Mevr. A. de	Van Reijnstraat 150	3034 JV	Rotterdam
110975	Burg, Dhr. P.J. van der	De Grote Pekken 170	3901 JH	Veenendaal
110974	Veenhof, Mevr. Sonja	Veenmeer 28	3994 JG	Houten
110973	Lutke Schipholt, H.J.A.	Torenstraat 8	5256 NJ	Heusden
110970	Emmerik, Dhr. J. van	Leemkuilen 30	6081 GS	Haalen
110966	Woerd, Dhr. Th. van de	Duisterestraat 23	6686 CS	Doornenburg
110967	Bosma, Dhr. J.H.	Roswinkelerstraat 166	7895 AT	Roswinkel
110971	Stienstra, Mevr. J.M.	Oude Bildtdijk 1002	9075 NJ	Westhoek
110972	Braak, Dhr. M.J.W.	Ruitenlaan 12	9619 PP	Froombosch
110965	Kruizinga, Dhr. A.	Kerkstraat 21	9636 AA	Zuidbroek
110968	Ophem, Floor van	Dierenriemstraat 34	9742 AH	Groningen

Bericht van overlijden ontvangen van:

Dhr. A. Groothoff te Dronten
Dhr. P. Kooyman te Zwijndrecht

MEDEDELING VOOR ABONNÉES OP DUITSE TIJDSCHRIFTEN

Hoewel het sinds verleden jaar mogelijk is om zonder extra kosten geld over te maken naar EU- landen, is gebleken, dat veel Nederlandse leden van de DKG het toch gemakkelijk vinden om het via mij te blijven doen. Indien u dat wenst, wil ik dat ook voor 2005 weer doen.

De contributie van de DKG voor het jaar 2005 is voor buitenlandse leden vastgesteld op € 35,- indien u vóór 15 november betaalt. Wacht u langer, dan krijgt u een rekening toegestuurd, hetgeen € 5,- extra kost.

Indien u met uw creditkaart betaalt, wordt het bedrag € 36,75.

Als U de rompslomp van IBAN en BIC wilt vermijden, kunt u vóór 15 november € 35,50 overmaken op giro 1401427 t.n.v. J. Theunissen te Oud Gastel. Ik zorg dan voor tijdige betaling bij de DKG. Wilt U s.v.p. zo vriendelijk zijn om uw lidmaatschapsnummer (te vinden op de adressering) bij betaling te vermelden? Indien u later wenst te betalen, dient u vóór 31 december 2004 € 40,50 op genoemde rekening over te maken. Ná 31 december kunt u alleen nog zelf rechtstreeks in Duitsland betalen.

J. Theunissen

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Cactuskwekerij Lakerveld

Speciale aanbieding:

Vanaf half augustus hebben wij ca. 350 soorten Lithops, afkomstig van diverse vindplaatsen

Lakerveld 89, 4128 Lexmond, tel. 0347 - 341718
Geopend vrijdag en zaterdag van 08.00 tot 16.00 uur

Te koop

Verzameling van 150 cactussen
ongeveer 30 jaar oud

20 Cactusboeken
grotendeels antiquarisch

Jaargangen Succulenta
1981 t/m 1996

D. van de Berk, Eindhoven, 040 -2810072
E-mail: deonvandeberk@hetnet.nl

BERCHT ZAADLIJST 2005

Voor velen van u al een begrip, voor anderen een nieuwe ontdekkingsreis.

Vele zaden die u zoekt, zult u in deze zaadlijst vinden, waaronder een groot aantal voorzien van goede bekende vindplaatsen, c.q. onder veldnummer. U vindt soorten uit vele geslachten, zoals Acanthocalycium, Ariocarpus, Astrophytum, Echinopsis, Frailea, Lobivia, Mammillaria, Medioblobivia, Notocactus, Rebutia, Thelocactus, Turbinicarpus, Weingartia, Wigginsia, enz., enz., maar bovenal een vrijwel volledig assortiment Gymnocalycium. Kortom meer dan 3500 soorten wachten op u.

Bestel de zaadlijst bij:
L.Bercht, Veerweg 18, 4024 BP Eck en Wiel.
Tel.: 0344 - 693321, Fax 0344 - 693744
E-mail : bercht@nzo.nl

De zaadlijst wordt eind november verzonden. Hebt u vorig jaar reeds besteld, dan ontvangt u de lijst automatisch.

**British
Cactus &
Succulent
Society**

Het blad van de BSCC verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten. Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 34 pond in de EEG en 18 pond exclusief Bradleya. Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: membership@bscc.org.uk

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RUURLO

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruurlo, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

**UHLIG
KAKTEEN**

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

Privé broeikassen

DENKT U AAN EEN KAS?

Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 DECEMBER 2004
NUMMER 6 - JAARGANG 83

REDACTIONEEL

STADSE ZORGEN

Nogal wat leden van Succulenta hebben een volkstuin. Ik ben er daar zelf een van. Dat is voor mij de enige mogelijkheid om cactussen en vetplanten te kweken op de manier zoals ik dat wil. De tuin bij mijn huis is te klein voor een kas en als de redelijk serieuze liefhebber, die ik na 30 jaar succulenten kweken ben geworden, neem ik geen genoegen meer met vensterbankcultuur, hooguit als winterverblijf voor een paar koudegevoelige planten.

Met name als je in een van de grote steden woont, is alleen al het bezit van een tuin voor niet veel mensen weggelegd. En zelfs als je de gelukkige bewoner of eigenaar van een benedenhuis mag noemen, is de bijbehorende tuin in veel gevallen zo klein dat er geen broeikas in past. En als die er wel in past, is er meestal geen ruimte meer voor een terras, of er staat een grote boom in de weg die de zon wegneemt, of de burens hebben er bezwaar tegen. Er zijn nog wel meer argumenten te verzinnen om te verklaren waarom stadsbewoners naar verhouding weinig kassen bezitten. Ik ben af en toe jaloers op enkele van mijn mede-redactieleden in het midden en oosten des lands met enorme lappen van tuinen waarin de kas niet eens *opvalt*. Vergeleken daarmee is het voor ons liefhebbers in de stad dus maar behelpen, al heeft dat natuurlijk wel weer voordelen op andere terreinen, waar ik het hier verder niet over zal hebben.

Nu is er de laatste tijd in de gemeenteraad van Amsterdam (en wellicht ook in de andere grote steden) het onzalige plan ontstaan om groengebieden zoals volkstuincomplexen en sportvelden niet langer te ontzien. Het ruimtegebrek t.b.v. de bouw van woningen en bedrijven is kennelijk zo groot dat men nu serieus denkt over het bebouwen van deze groengebieden. We herkennen hierin natuurlijk weer de bekende tegenstelling tussen economie en ecologie. Het is duidelijk dat met het opdoeken van volkstuinen en sportvelden een grote groep stadsbewoners getroffen zal worden, waaronder de succulenteliefhebbers onder de volkstuinders.

Vanzelfsprekend is er tegen deze plannen verzet gerezen, en niet alleen door de tuinders zelf. Ik was dan ook blij met een recentelijk uitgebracht deelrapport van de Gezondheidsraad en de Raad voor Ruimtelijk-, Milieu- en Natuuronderzoek waaruit blijkt dat een groene omgeving en het omgaan met planten goed is voor de gezondheid van de mens. Hopelijk verdwijnt dit rapport niet meteen in een bureaulade van de bestuurders en neemt men de inhoud ter harte.

Zo ziet u maar, wij hebben niet alleen een leuke en boeiende hobby maar ook een gezonde!

Ik wens u namens de redactie van Succulenta prettige feestdagen en een voorspoedig en bloeirijk 2005.

Rob Bregman

JONG GELEERD ....

EUPHORBIA SPEC. ZOMBITSY

Johanna Smit-Reesink

Vorig jaar kocht ik op een beurs een plant die veel lijkt op een *Euphorbia milii*. Het is *Euphorbia spec. Zombitsy*, die nog niet zo lang geleden gevonden werd in de bossen van Sakarah op Madagaskar.

Mijn euphorbia heeft crèmekleurige bloempjes en bloeit al bijna het hele jaar achter elkaar!

Hij lijkt veel op de rood- en witbloeiende *Euphorbia milii*, die je rond de kerstdagen veel in tuincentra aangeboden ziet. De stammetjes zijn wat stekelig en het blad en de bloempjes zijn erg mooi en helder van kleur. Eigenlijk zou je ze moeten tekenen. Dat is toch al plezierig en ook nuttig, want je leert er extra goed door op bijzonderheden van een plant te letten.

De planten houden van een lichte standplaats bij een temperatuur van minstens 15 °C.

Als grondmengsel hebben ze graag humusrijke grond met wat kwarts erin

Euphorbia spec. Zombitsy

Foto's Henk Viscaal

gemengd (dus kleine steentjes). Doe onderin de pot ook wat steentjes, zodat water snel kan afvloeien. Het beste verzorg je ze door ze het hele jaar door niet helemaal te laten uitdrogen. In het groeiseizoen moet je goed opletten en ze telkens tegen dat ze droog zijn een flinke portie water geven. Het prikkertje is hier ook weer nuttig! De "milii's" zijn gemakkelijk te stekken door er in de voorzomer een paar takjes af te nemen, een paar dagen te laten drogen, in stekpoeder te stoppen en daarna weer op te potten. Pas wel op voor het giftige melksap! Euphorbia's laten zich gewoonlijk ook vrij gemakkelijk zaaien en het is natuurlijk om trots op te zijn als je je eigen plantjes gezaaid hebt en ze groeien en bloeien na verloop van tijd. Zaden kun je bestellen bij het Zaadfonds!

Tot de volgende keer!

Prins Willem Alexanderlaan 104

6721 AE Bennekom

E-mail Smit-Reesink@hccnet.nl

VOOR HET VOETLICHT

Bertus Spee

Cheiridopsis pillansii

Foto's van de schrijver

scheuren en te laten bewortelen op grof zand gedurende de groeitijd.

We planten ze bij voorkeur in een zanderig goed doorlatend grondmengsel. In de winter zetten we ze op een lichte droge plaats en zo kunnen ze temperaturen tot 5 °C goed verdragen.

Cheiridopsis pillansii

Dit is een van de vele mooie planten uit de familie van de mesems of middagbloeiërs die afkomstig zijn uit Zuidelijk Afrika.

De naam *Cheiridopsis* wil zeggen; “op een handschoen lijkend”. Dit vanwege de verdroogde bladparen die om de planten heen blijven zitten.

De bloeitijd van deze planten valt bij ons in de herfst. Na de bloei houden we de planten volledig droog tot zich de nieuwe bladparen gaan vormen in het voorjaar. Hierna beginnen we voorzichtig met water geven. Deze planten zijn goed uit zaad op te kweken. Ook stekken gaat prima door grotere planten te

Turbinicarpus macrochele

al groeien ze wel wat langzaam. Soms worden ze geënt op *Pereskia* om wat sneller te groeien. Als ze dan gaan spruiten kan er ook gestekt worden. In de winter een minimum temperatuur van 5 °C, op een lichte plaats en goed droog. In het voorjaar op zonnige dagen licht nevelen met lauw water.

Turbinicarpus macrochele

Het verspreidingsgebied van dit kleine Mexicaantje bevindt zich in de omgeving van Matehuala in de staat San Luis Potosi waar ze groeien in smalle rots-spleten en op de stenige heuvels. Ze worden er niet groter dan 3 cm.

In cultuur worden ze wel wat groter, 4 tot 5 cm in doorsnede. We planten ze in een grof doorlatend mineraalrijk substraat en geven ze spaarzaam water van onder af. Dit vanwege de grote penwortel die zelf genoeg vocht bevat.

Op een lichte, zonnige plaats zullen ze gedurende de zomer regelmatig bloeien met 2 cm grote roze bloemen met gele meeldraden en een witte stamper. Vermeerderen uit zaad gaat prima,

Turbinicarpus schmiedickeanus

Dit dicht- en zwaarbedoornde plantje behoort bij de mooisten van dit opvallende geslacht. In cultuur worden ze tot zo'n 5 cm hoog en 3 cm doorsnede. Ze zijn voorzien van een stevige penwortel. Op een zonnige en luchtige plaats zijn ze gedurende de zomer regelmatig met lichtroze bloemen met wat donkere middenstrepen getooid; deze kunnen 2 cm in diameter worden. Na de bloei verschijnen de gladde tolvormige zaadbessen die spoedig verdrogen. De rijpe zaden kunnen het best met een zaadzuiger-tje verwijderd worden. Soms rollen ze langs de plant naar beneden en

kiemen vervolgens in de pot rondom de moederplant. We planten ze in een mineraalrijk, grof doorlatend grondmengsel. In de winter zetten we ze op een lichte plaats en volledig droog. Wintertemperaturen tot 5 °C. zijn dan geen probleem. Het verspreidingsgebied bevindt zich in Mexico in de buurt van Miquihuana in de staat Tamaulipas.

Turbinicarpus schmiedickeanus

Aeonium cuneatum

Deze rozetvormige planten hebben de vreemde gewoonte om midden in de winter te bloeien. Dit heeft te maken met de plaats van herkomst, de Canarische eilanden (Tenerife).

De pluimvormige bloeiwijze wordt ruim 30 cm hoog en blijft wel 3 weken lang gele bloemen produceren.

Na de bloei zullen de bloeistengels verdrogen. De fijne zaden kunnen het beste geogst worden door de bloeipluim boven een stuk papier uit te schudden. Ze dienen dan zo spoedig mogelijk gezaaid te worden omdat de kiemkracht snel minder wordt.

Deze planten groeien het best in een zanderig grondmengsel. In de winter zetten we ze op een zonnige plaats. Niet onder de 10 °C. met af en toe een beetje water.

In de zomer kunnen ze prima buiten gekweekt worden op een zonnige plaats. Ze blijven dan mooi compact groeien. Deze planten zijn makkelijk te stekken door een rozet met een scherp mes af te snijden en op te potten in een zandig substraat.

**Diepenestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

Aeonium cuneatum

ECHINOCACTUS TEXENSIS

Adri van Liere

Wetenschappelijke naam: *Echinocactus texensis* Hopffer.

Synoniem: *Echinocactus lindheimeri* Engelm.

Homalocephala texensis (Hopffer) Br. & R.

Nederlandse naam: Duivelskop

Engelse naam: Horse crippler, Devil's head

Spaanse naam: Manco caballo

Acht jaar geleden kon ik twee plantjes aanschaffen van ca. 8 cm doorsnee. Als beginnend liefhebber dacht ik twee ferocactussen te hebben gekocht.

De gelijkenis met *Ferocactus latispinus* is toch duidelijk aanwezig.

Ook in het verleden heeft men geworsteld met de vraag in welk geslacht deze cactus ingedeeld moest worden. Veel auteurs houden het bij een monotypisch geslacht *Homalocephala*, waarvan *H. texensis* de enige vertegenwoordiger is. Sinds 1978 is deze cactus door Buxbaum weer ondergebracht bij de echinocactus-

sen, maar de meeste liefhebbers blijven de naam *Homalocephala texensis* op hun etiketten gebruiken.

De planten groeien in het noorden van Mexico en in Texas en New Mexico, USA. In de natuur kunnen ze 30 cm breed en 20 cm hoog worden, bij ons zullen ze deze afmetingen wel nooit bereiken. Het

zijn donkergroene, platronde planten met scherpe ribben. Uit de viltige areolen verschijnen 6 stevige randdoorns en een middendoorn die tot wel 6 cm lang kan worden. De nieuwgroei van de doorns is rood, geleidelijk verkleurend naar bruin-rood. De doorns zijn geringd, zeer stug en krachtig. De middendoorn kan net als bij *Ferocactus latispinus* afgeplat zijn.

In Texas wordt deze cactus ook wel de Texas horse crippler genoemd omdat de doorns een paardenhoef zouden kunnen doorboren! Cactuslatijn?

Wel is zeker dat de planten in de natuur sterk ineen kunnen schrompelen, zodanig dat men de planten pas ziet wanneer men er op getrapt heeft. De krachtige middendoorn is in het bezit van een zeer scherpe punt (zie foto) en kan zeker een schoen-zool doorboren.

E. texensis is bloeirijp als de doorsnede minstens 10 cm is. De licht geurende bloemen verschijnen vroeg in het voorjaar en zijn van een ongekennde schoonheid. De bloei kan tot vijf dagen duren (bij zeer

warm weer zijn ze na 3 dagen uitgebloeid). De bloemen, die tegen de avond sluiten, zijn tot 6 cm breed in de kleuren wit, rose en rood. De korte bloembuis is geschubd. De zijdeachtige bloemblaadjes zijn gefranjerd en lijken op vogelveren.

Deze cactus heeft de naam moeilijk te zijn in cultuur en dat is misschien de verklaring voor het feit dat er zo weinig grote planten van deze soort te vinden zijn onder de liefhebbers. Ze vragen een goed doorlatend mengsel (bv. 2 delen potgrond, 1 deel zand, 1 deel klei, 1 deel bims Kies).

De groeiperiode begint in het vroege voorjaar. Als de nieuwe doornbundels beginnen door te komen, kunnen we voorzichtig beginnen met water geven. Daarna kunnen de planten vrij veel vocht gebruiken. In de zomer stopt de groei (dan zeer weinig water geven!!). Als in de nazomer weer enkele nieuwe doornbundels verschijnen, dan weer ruim water geven. In het voorjaar verschijnt een bloemknop op elk nieuw gevormde areool van het afgelopen jaar (bij bloeibare planten).

Vanaf half oktober-begin november laten we de planten stofdroog staan. Een winter-temperatuur van 5 °C is ruim voldoende.

Mijn twee planten, inmiddels met een doorsnede van 15 cm en 10 cm hoog, beloonden mij dit jaar met resp. 5 en 6 bloemen. Het zijn betrouwbare bloeiers, sinds ze 6 jaar geleden voor het eerst bloeiden. De bloemen kunnen gemakkelijk bestoven worden. De rode zaadbessen

zijn ca. 4 cm groot en bevatten glanzend zwarte zaden, waarvan er soms al enkele kiemen binnenin de zaadbes. De zaadbes is spaarzaam bevolkt met viltige haren. De zaden zijn ca 3 mm groot en boonvormig.

De kweek uit zaad is niet moeilijk, maar men moet er rekening mee houden dat de zaailingen vochtgevoelig zijn en dat de groei de eerste 2 jaar langzaam is. Zaailingen kan men eventueel enten, maar na het tweede jaar groeien ze net zo snel op eigen wortel.

In de kas kunnen we de planten het best een zo licht mogelijke standplaats geven. Het zijn echte zonanabidders. Temperaturen van 60 °C kunnen ze zonder schadde doorstaan, evenals een graadje vorst.

Kortom, het is een prachtige plant met bloemen waarop een orchideeënkweker jaloers kan zijn.

**Schippersweg 28,
4455 VP Nieuwdorp.**

HELP, IK DOE IETS FOUT!

“ECHINOCEREUSSEN WATER GEVEN VÓÓRDAT DE KNOPPEN ZICHTBAAR ZIJN”.

Henk Ruinaard

Over het verzorgen van cactussen heeft elke liefhebber zo zijn eigen ideeën die vaak gebaseerd zijn op een jarenlange ervaring. Er zijn natuurlijk ook wel algemene regels en aanbevelingen voor deze verzorging, zoals die bijvoorbeeld beschreven zijn in de door Succulenta uitgegeven “Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten” van Ton Pullen. Verder is in de diverse monografieën van cactusgeslachten meestal ook wel een hoofdstuk gewijd aan de verzorging van het betreffende geslacht. Tenslotte circuleren er onder liefhebbers nog wat goed bedoelde specifieke tips die steeds weer de kop opsteken.

Een voorbeeld daarvan is de tip dat je bij echinocereussen na de winterrust pas moet beginnen met water geven als de eerste knopvorming zichtbaar is.

Ik kwam dit advies laatst weer tegen in Succulenta van 1 april 2004 (nummer 2 - jaargang 83) in de beschrijving over *Echinocereus subinermis* (Blz. 53: “Nadat de knoppen gevormd zijn kunnen we wat water gaan geven”) en in Succulenta van 1 augustus 2004 (nummer 4 - jaargang 83) bij de beschrijving van *Echinocereus engelmannii* var. *acicularis** (Bl. 183: “Als ik aan de knoppen de kleur van de bloem kan zien, circa 1 mei, geef ik de planten water”).

Een dergelijk advies wordt ook gegeven door Wolfgang Blum, Michael Lange, Werner Rischer en Jürgen Rutow in hun monografie *Echinocereus* (Blz. 17: “In het voorjaar, bij zonnig weer, alleen die planten water geven die al knoppen vertonen met uitzondering van enkele laatbloeiende soorten en alle zaailingen”).

De filosofie achter deze werkwijze lijkt ingegeven te zijn door de overtuiging dat

cactussen pas gaan bloeien als ze armoede lijden of weggewijnen en als laatste redmiddel nog snel voor nageslacht willen zorgen. Het lijkt alsof daar geen speld tussen te krijgen is en ik moet toegeven dat het ongetwijfeld helpt om het doorgroeien van knoppen te bevorderen door water te geven.

Het omgekeerde hoeft echter niet waar te zijn, namelijk dat knoppen alleen maar gevormd worden als de planten te lijden hebben onder barre (droge) omstandigheden. Omdat ik het niet kan aanzien dat mijn echinocereussen in het vroege voorjaar, als de temperaturen in mijn kas al gemakkelijk tot boven de 25° C oplopen, er kurkdroog bij staan, begin ik al op zonnige dagen in de eerste helft van maart met nevelen. In de loop van de tweede helft van maart, er is dan nog vrijwel geen knop te zien, geef ik ze op zonnige dagen al wat water en zuigen de planten zich vol zodat ze tegen half april weer “opgepompt” zijn tot hun normale grootte. Echinocereussen drogen in de winter namelijk sterk in, wat gepaard gaat met een flink volumeverlies (soms tot de helft van de grootte die ze in september hebben) en een toename van de concentratie van zouten en voedingsstoffen in het lichaamssap. Dit laatste stelt ze in staat om nachtvorsten van - 10 °C en meer te overleven.

In april zijn mijn echinocereussen dus al aan de groei en vormen ze tegelijkertijd ook knoppen. In de tweede helft van april staan de vroege bloeiers dan al in bloei.

Deze werkwijze zou volgens het bovengenoemde verhaal tot een slechte bloei van mijn planten moeten leiden, maar de praktijk wijst anders uit. Alle planten die oud genoeg zijn om bloeibaar te zijn bloei-

Bloem van *Echinocereus reichenbachii* ssp. *caespitosus*

en ook. Zelfs tweejarige zaailingen van b.v. *E. davisii*, *E. chisoensis*, *E. fendleri*, *E. fitchii*, *E. poselgeri*, *E. metornii* en *E. palmeri* hebben, mede als gevolg van deze “foute” handelwijze, bij mij al gebloeid (dus in het begin van hun derde groeiperiode).

Op een enkele uitzondering na bloeien alle bloeibare planten ondanks deze onorthodoxe behandeling elk jaar, vaak met meerdere bloemen. Twee voorbeelden zijn te zien op bijgevoegde foto's van de toch vrij laat bloeiende soorten *Echinocereus reichenbachii* ssp. *caespitosus* (gefotografeerd op 31 mei 2004) en *E. lindsayi* (gefotografeerd op 5 juni 2004).

Voor alle zekerheid heb ik de bloei van mijn echinocereussen dit jaar maar eens wat aandachtiger dan anders gevolgd. In de laatste week van maart begonnen zich al knoppen te vormen; *E. knippelianus* was één van de eersten, maar ook *E. chloranthus*, *E. davisii*, *E. coccineus* en *E. triglochidiatus* toonden al het begin van

knopvorming. Bij de meeste *Echinocereus*-soorten was echter op dat tijdstip nog geen spoor van knoppen te zien.

Ik maakte mij daar geen zorgen om en ging gewoon door met water geven als de temperatuur in de kas de 30° C naderde, in de wetenschap dat die knoppen toch wel zouden komen.

Op 19 april waren dit jaar de eerste bloemen te zien van *E. knippelianus* ssp. *kruegeri* en *E. davisii*. Al snel werden deze gevolgd op 22 april door *E. viridiflorus* ssp. *montanus* (synoniem van *E. viridiflorus* ssp. *viridiflorus*) en *E. pulchellus* f. *aguirre* (synoniem van *E. pulchellus* ssp. *pulchellus*). Elke dag kwamen er wel een paar soorten bij die hun bloemen lieten zien en op 1 mei bloeiden er al 17 verschillende soorten. Het hoogtepunt van de *Echinocereus*-bloei viel bij mij op 22 mei toen er 35 verschillende soorten in bloei stonden.

Het tijdstip en de volgorde waarin de verschillende soorten tot bloei kwamen

Echinocereus lindsayi met bloem en knop

Foto's van de schrijver

zegt niet alleen iets over die soorten, maar zegt ook iets over de condities in mijn kas en over de weersomstandigheden. Bij een warm zonnig voorjaar is de bloei natuurlijk duidelijk vroeger dan in normale jaren en uit eigen ervaring weet ik dat op de groeiplaatsen in Arizona, New Mexico en Texas de bloei vroeger plaatsvindt dan in mijn kas. Vooral zon en warmte spelen dus ook een belangrijke rol in het tijdstip van de bloei.

Terugkijkend op het afgelopen bloei-seizoen heb ik nog geen nadelen kunnen ontdekken van mijn handelwijze, dus blijf ik ook de komende jaren maar doorgaan met: nevelen op zonnige dagen in eerste helft van maart en water geven in tweede helft van maart. Dit laatste is natuurlijk wel afhankelijk van buitentemperatuur en zon (alleen op zonnige dagen bij een buitentemperatuur van meer dan 10 °C). In de laatste week van maart loopt bij mij de temperatuur in de kas al regelmatig op tot temperaturen tussen 25 °C en 30 °C en dan is een beetje

vocht aan de wortels geen overbodige luxe.

Komen dan bij deze behandeling alle Echinocereus-soorten tot bloei? Ik moet toegeven dat tot nu toe van mijn vrij uitgebreide Echinocereus-verzameling de soorten *E. brandegeei* en *E. maritimus* nog niet gebloeid hebben. Wellicht hebben die wat meer warmte en zon nodig in de nok van de kas.

**Molenweg 29
6133 XM Sittard
email ruinaard@cobweb.nl**

* Aan de bloemen op deze foto is te zien dat hier vermoedelijk een naamsetiket verwisseld is; de getoonde bloem is namelijk beslist geen *E. engelmannii*-bloem maar deze behoort, gezien de kleur en vorm, waarschijnlijk toe aan één van de soorten uit de *E. scheeri*-groep (zeer waarschijnlijk is dit *Echinocereus salm-dyckianus*).

DIGITOREBUTIA

Johan Pot

Het is niet uitgesloten dat gelouterde cactusliefhebbers verrast opkijken bij het lezen van deze titel. Wie spreekt er in 2004 nog over digitorebutia's? Deze planten werden de afgelopen 80 jaar immers verschillende keren ondergebracht bij andere geslachten, bijvoorbeeld bij *Rebutia*, *Mediolobivia* en *Lobivia*. Stefano Mosti (1999, 2000) is echter van mening, dat er goede argumenten bestaan om een geslacht *Digitorebutia* te erkennen.

De oudst bekende plant van dit geslacht werd door Rob.E. Fries in 1905 als *Echinopsis pygmaea* beschreven. In *Lobivia* 85 van Rausch (1986) vinden we een kopie van deze beschrijving. De soort was blijkbaar op vier verschillende plaatsen gevonden: 'Prov. Jujuy: Yavi in petrosis, ca. 3400 m.s.m. (1 Jan. 1901; FR. 999); Saladillo, ca. 3500 m.s.m. (Oct. 1901; FR. 781); Nevado de Chañi in petrosis, ca. 4500 m.s.m. (28 Nov. 1901; FR. 871); Sta. Catalina (11-16 Jan. 1901; KURTZ 11426)'. En hier werd meteen een prachtige aanleiding voor discussies gecreëerd onder het motto: "Wil de echte 'pygmaea' opstaan?"

Gottfried Winkler (2002) somt vier mogelijke typeplanten op, waarvan Fries 871 zelfs gele bloemen zou hebben, afwijkend van de bloemkleur in de diagnose. Algemeen wordt momenteel aangenomen dat de bij Yavi in Noord-Argentinië gevonden planten model gestaan hebben voor de beschrijving.

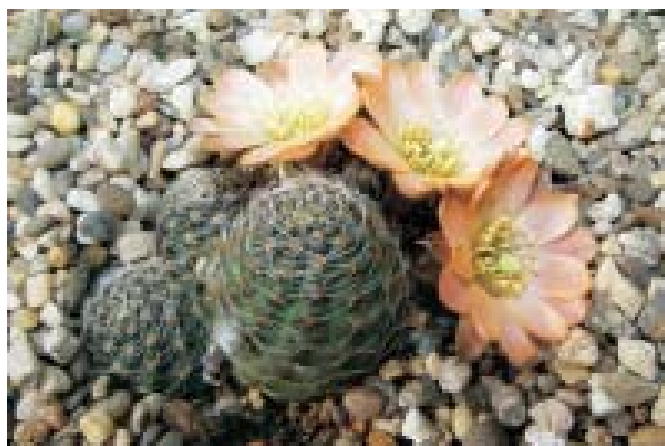
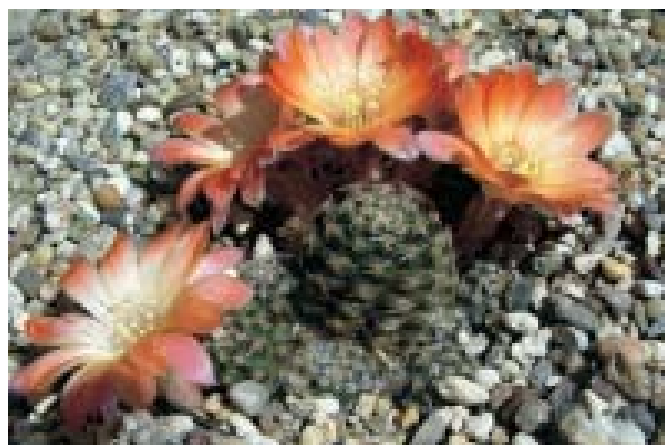
Ritter (1980) schrijft dat hij ook bij de nabijgelegen grensovergang La Quiaca zulke planten gevonden heeft. Hij beschouwt ze als *rebutia*'s. Ook ik zal in dit artikel in het algemeen deze geslachtsnaam hanteren. Met klem wijst Ritter er op, dat ze niet verward mogen worden met de 80 km

zuidelijker groeiende *Rebutia haagei* Fric & Schelle, wat door Backeberg wel gedaan was. Het is opmerkelijk dat ik *Rebutia pygmaea* FR 1107 alleen maar gezien heb als een haagei.

Walter Rausch gebruikt de bloemkleur om *R. pygmaea* en *R. haagei* van elkaar te onderscheiden. Als de bloem rood is, hebben we te maken met een *pygmaea*; een haagei heeft een pastelkleurige bloem. Er zijn echter planten met een lichtrode bloem gevonden in een populatie haagei's, terwijl ze verder niet significant verschilden van de andere planten.

Mosti (2000) baseert zich vooral op REM-opnames van zaden om aannemelijk te maken, dat *R. pygmaea* en *R. haagei* verschillende soorten zijn. Ik moet toegeven, dat ik met deze foto's niet veel kan.

Heel vaak wordt geopperd dat de vermeende verschillen tussen *R. pygmaea* en *R. haagei* nauwelijks taxonomische betekenis hebben. Dat maakt een en ander heel wat gemakkelijker, want daardoor kunnen verscheidene namen als synoniem opgevat worden. Inderdaad hebben enkele verzamelaars heel vaak "*Rebutia pygmaea*" gevonden. Het kwam zelfs wel voor dat zij meerdere vormen van *Rebutia pygmaea* op één veldje vonden, die niet onderling

kruisten. Ritter vermeldt één enkele keer dat hij natuurhybriden gevonden heeft tussen digito's.

Men kan zich nu afvragen of het zinvol is uit te gaan van bij voorbeeld drie variabele soorten, die echter per standplaats zo uniform zijn dat mensen als Rausch en Ritter daaraan verschillende soortnamen ontleenden.

Ik ben bang dat het belang van bovenstaande gemakkelijk onderschat wordt. Daarom neig ik er toe veel van de vroeger gemaakte namen te behouden, zeker als er een standplaats aan verbonden is. In mijn verzameling komen zowel *R. pygmaea* als *R. haagei* voor.

Ik ben nog niet zo ver dat ik iedere digitorebutia met een pastelkleurige bloem tot de haagei's reken. *Rebutia orurensis* (Backbg) Ritter bijvoorbeeld heeft heel wat morfologische kenmerken gemeen met *R. haagei*. Maar ik zie geen verband tussen de arealen van de beide soorten. *R. orurensis* komt voor in Bolivia bij Oruro, ten zuiden van La Paz, terwijl *R. haagei* in het noordwesten van Argentinië groeit. Tussen de beide arealen bevindt zich een gebied van zo'n 400 km, waar andere digito's aangetroffen worden.

Rebutia rosalbiflora Ritter en *Rebutia mixta* Ritter werden gevonden bij Mal Paso (Bolivia, ten zuidwesten van Camargo). Dit gebied is de laatste 15 jaar meerdere malen bezocht. Is het niet vreemd dat deze soorten niet teruggevonden werden? Ik vermoed dat de in het algemeen nauwkeurige Ritter hier een vergissing gemaakt heeft. Beide beschrijvingen duiden eerder op *Rebutia eos* Rausch, die voor het eerst ontdekt werd bij Tafna, bij de Argentijns-Boliviaanse grens. Van soortgelijke planten zijn verschillende standplaatsen gevonden

Van boven naar beneden:

Rebutia rutiliflora

Rebutia einsteinii

Rebutia orurensis

Rebutia rosalbiflora

in de omgeving van Mal Paso.

In onze verzamelingen komen wel plantjes voor met het etiket FR 1115, die echter niet beantwoorden aan de beschrijving van *R. rosalbiflora*. Ze doen sterk denken aan *R. haagei*. Mosti maakt hiervan gewag, maar hij vermoedt dat het gaat om hybriden. Er zijn bij Mal Paso echter wel degelijk zulke planten gevonden. Ook verder naar het westen, bij Salo, groeien ze, maar deze vormen vaak een midden-doorntje. Laat nou net de aanwezigheid van een middendoorntje bij *R. pygmaea* en de afwezigheid daarvan bij *R. haagei* een scheidingskenmerk zijn volgens Mosti.

Hansjörg Jucker vond bij Cieneguillas een plantje met licht-pastelkleurige bloem. Ik heb er moeite mee dit plantje tot de haagei's te rekenen. Ook bevat het me niet er de naam "pygmaea" bij te zetten. Misschien moeten we maar accepteren dat er een geslacht bestaat met meestal zelffertiliele planten, dat een opmerkelijk groot aantal weinig variabele "gezichten" laat zien. Hierdoor zijn we geneigd aan veel soorten of variëteiten te denken. En deze "soorten" willen onderling meestal niet kruisen.

Ik ben gefascineerd door deze plantjes. Op dezelfde manier als bij SulcoMania heb ik een database van Digitorebutia gemaakt met gegevens over de planten en de vindplaatsen. Ik heb me verbaasd over het aantal verschillende taxa, waarvan er heel wat niet beschreven zijn. Aanvankelijk nam ik blind de namen uit de veldnummerlijsten over. Al gauw bleek dit te leiden tot twijfel. Het leek er op dat zaadhandelaren onzorgvuldig geweest waren. Gelukkig kreeg ik originele foto's van Ralf Hillmann, Hansjörg Jucker en Mats Winberg. Nu kon worden vastgesteld, dat de zaailingen in het algemeen overeenstemden met de

Van boven naar beneden:

Rebutia albopectinata

Rebutia supthutiana

Rebutia spec. de Cieneguillas

Rebutia haagei

Rebutia pygmaea

originele planten. De zaadleverancier trof dus geen blaam. Wel kon over de interpretatie in het veld gediscussieerd worden. Zo vond ik bijvoorbeeld verschillende keren de naam “iscayachensis” voor planten uit de buurt van Escayachi, die onderling sterk op elkaar leken, maar die eerder “tafnaensis” zouden moeten heten. Ook werden soorten/variëteiten gevonden die niet zonder meer benoemd konden worden, maar toch een naam gekregen hadden.

Met Hans-Josef Klinkhammer en Leo Busch heb ik geprobeerd al deze namen kritisch onder de loep te nemen. Het bleek een zware opgave. Specialisten hebben hun eigen voorkeuren, die lang niet altijd gevolgd hoeven worden. *Rebutia rutiliflora* Ritter zou bijvoorbeeld synoniem zijn met *Rebutia diersiana* Rausch. De standplaatsen liggen zo’n 80 kilometer uit elkaar en er is een hoogteverschil van 600 meter. Daarom wil ik voorlopig de naam “rutiliflora” handhaven.

Nog steeds kom ik in mijn database

“pygmaea” tegen op allerlei plaatsen in Bolivia, terwijl deze plantjes toch niet zo heel veel gemeen hebben met de pygmaea van Yavi. Het is de vraag of ik hiervoor ooit een bevredigende oplossing zal vinden.

Hoofdzak van de database is het vastleggen van wat voor soort digitorebutia’s er op allerlei plaatsen gevonden werden. Daarom vormen de veldnummers de basis van de database. Tegenwoordig kunnen de vindplaatsen nauwkeurig worden vastgesteld met GPS-apparatuur. Het zal duidelijk zijn dat zulke nauwkeurige standplaatsgegevens niet beschikbaar zijn van vondsten van 20 jaar geleden of ouder.

Heb ik nu een database samengesteld van enkel digitorebutia’s? Er zijn enkele schemergebieden die als overgang naar een ander geslacht opgevat kunnen worden. Fries had in 1905 niet herkend dat zijn plantjes niet tot dezelfde soort behoorden. De geelbloeiende Fries 871 zal een *Rebutia einsteinii* Fric geweest zijn, die later niet tot de digitorebutia’s gere-

Rebutia eos

Rebutia diersiana

Foto's van de schrijver

kend werd. *Rebutia albopectinata* Rausch werd als *digitorebutia* beschreven, maar de nauw verwante *Rebutia suphuthiana* Rausch is een *aylostera*. Ik heb ook zulke planten in de database geaccepteerd.

Wie belangstelling voor deze database heeft kan contact opnemen.

J. Pot
Gagarinstraat 17
1562 TA Krommenie
tel.: 075-6287844
e-mail: j.pot@tip.nl

Literatuur

- Backeberg, C. (1959). *Die Cactaceae*, vol. 3: 1482-1523. Jena.
- Donald, J. (1976). *Ashingtonia* 2 (1,2).
- Donald, J. (1979). *Ashingtonia* 3 (5,6): 97-114.
- Mosti, S. (1999). *Digitorebutia*. *Cactus & Co* 3 (4): 187-209.
- Mosti, S. (2000). *Digitorebutia*. *Cactus & Co* 4 (1): 36-50; 4 (2): 87-102.
- Pilbeam, J. (1997). *Rebutia*. *The Cactus File Handbook* 2, Cirio Publishing Services Ltd.
- Rausch, W. (1986). *Lobivia* 85. Rudolf Herzig Verlag, Wien.
- Ritter, F. (1980). *Kakteen in Südamerika* 2: 590-625. Friedrich Ritter Selbstverlag.
- Winkler, G. (2002). *Rebutia gavazzii* Mosti. *Informationsbrief Freundeskreises Echinopseer* 32:30.

DE INTRODUCTIE VAN ENIGE WEINIG BEKENDE TAXA EN/OF ONGEWONE VORMEN VAN HAWORTHIA

DEEL 1.

Ingo Breuer

Heel wat nieuwe taxa en ongewone vormen van *Haworthia* zijn door veldonderzoekers in Zuid-Afrika gevonden. Vele hiervan zijn nog onbekend en nauwelijks verspreid. Daarom is het de moeite waard om ze eens nader te bekijken. De volgorde van de besproken planten is willekeurig.

Haworthia zenigata

beslissen of ze meer aan *H. kingiana* of aan *H. minima* verwant is. De getoonde plant is een clonotype.

H. zenigata IB11476

Dit nieuwe taxon is verwant met *H. minima* en *H. kingiana* en is beschreven door Hayashi (2001) van gekweekte planten in de USA. Later zijn ze door Bruce Bayer ten noorden van de Outeniqua Mountains gevonden, vlakbij de plek van *H. outeniquensis*. De vorm en kleur van het blad komen goed overeen met die van *H. kingiana*, maar het heeft relatief grote, opvallende, doorschijnende tuberkels of parels, zoals *H. opalina*. Tot nu toe heeft ze niet gebloeid in mijn verzameling en daarom kan ik niet

H. opalina IB5633

Dit nieuwe taxon is ook door Hayashi (2001) beschreven samen met *H. zenigata*, *H. crausei* en andere taxa. Deze plant van de Brandrivier is nauw verwant met vormen van *H. minima*. De herkenbare verschillen zijn de vorm en de kleur van de wratjes, die er uitzien als doorschijnende parels.

Haworthia opalina

H. crausei IB10872

Het derde nieuwe taxon van Hayashi, beschreven in hetzelfde artikel, is een plant die qua uiterlijk tussen *H. woolleyi* en *H. tessellata* in staat. De plant heeft witte wratjes op de rugzijde maar maakt geen uitlopers, zoals *H. tessellata*. Ze is beschreven van Griqualand, dat in het noordelijke centrale gedeelte van Zuid-Afrika ligt. Dit is het normale gebied voor *H. tessellata*. De getoonde plant is het clonotype.

Haworthia crausei

H. minima IB5143 Swellendam

In de bekende Haworthia collectie van Cok Grootscholten groeit een heel mooie geselecteerde kloon van *H. minima* van Swellendam. Af en toe heeft Cok wel stekmateriaal en als je geluk hebt, ben je net op tijd om er een te verwerven. De plant groeit in een compacte rozet met vrij korte bladeren en is dicht bezet met uitgesproken parelachtige wratjes. Het is echt een blikvanger en zeker de mooiste vorm van deze soort.

Haworthia minima

H. archeri var. dimorpha IB110808

Hoewel dit taxon al in 1981 is beschreven, is het nog steeds zeldzaam in verzamelingen. De echte dimorpha is slechts van een klein plekje bekend en moeilijk te vinden. Kotie Retief, de eigenaar van de Gariiep-kwekerij in Pretoria, biedt ze aan uit weefselkweek van het clonotype. De plant die er niet bepaald 'mooi' uitziet, is een uitdaging voor elke kweker omdat het moeilijk is om ze voor langere tijd in leven te houden. Dus ook in de toekomst zal het een van de zeldzaamste haworthia's blijven.

Haworthia archeri var. dimorpha

H. reinwardtii var. zebrina IB69779

In een heel grote populatie van dit taxon bij het Kaffir drift Police Station, als je de heuvel af richting Fish River gaat, vond ik een kloon met uitgesproken parels die in rijen waren gerangschikt. De kloon is niet moeilijk te kweken, maar groeit veel langzamer dan de normale vormen.

Haworthia reinwardtii var. zebrina

Haworthia marginata

H. marginata IB8868 Ashton

Een hoogtepunt van een van mijn tochten door Zuid-Afrika was de ontdekking van een vindplaats voor *H. marginata* bij Ashton. Temidden van de normale vormen van dit taxon groeiden enige ongewone vormen, met uitgesproken witte randen en kiel.

Literatuur:

Hayashi, M. (2001). Some new species and varieties of *Haworthia*. *Haworthiad* 15(1):16-20.

**Am Kloster 21,
D-41812 Erkelenz,
Duitsland.**

Haworthia marginata

RECTIFICATIE

De in het oktobernummer door Frank Süpplie beschreven nieuwe ondersoort van *Epiphyllum phyllanthus* heet *Epiphyllum phyllanthus* ssp. *cleistogamus* en niet ssp. *cleistogamum*. Hoewel “cleistogamum” nomenclatorisch de juiste naam is, geeft de auteur de voorkeur aan de naam “cleistogamus”.

Rob Bregman

HET KOPCEPHALIUM BIJ ARROJADOA RHODANTHA

Albert Pilot

Dwalend door een cactuskas zie je soms een plant die je opvalt, die je treft, door iets bijzonders je aandacht trekt en blijft trekken. Je gaat weer terug om nog eens te kijken en na te gaan wat er nou zo bijzonder is. Je raakt vervolgens verbaasd over een verschijnsel dat je niet kunt rijmen met wat je eerder gezien hebt.

Dat was vorig jaar het geval met enkele Arrojadoa-soorten in de kas van Anny en Bert van der Meer in Ruurlo (afb. 1 en 2) en later in de Hortus van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Ik moet die arrojadoa's al veel vaker gezien hebben, al eerder in die kassen en ook in cactusboeken. Maar nooit eerder was me opgevallen dat er iets vreemds was met het cephalium van deze soort: ze vormen voor de bloeiperiode een cephalium, waaruit eerst knoppen en vervolgens mooie bloemen te voorschijn komen. Maar daarna gaat de groei verder: de stam groeit door het cephalium heen totdat een nieuwe bloeiperiode aanbreekt, waarbij opnieuw een cephalium gevormd wordt, maar nu een stuk hoger aan de stam. Die stam vertoont daardoor een reeks ringen met cephalia, die duidelijk zichtbaar blijven en de jaarlijkse groei aangeven. Soms bloeien ze tegelijk uit de bovenste en op één na bovenste ring. Een goede aanleiding om dat verschijnsel van knopvorming nader te bestuderen, te beschrijven en in enkele foto's te laten zien.

De arrojadoa's hebben een heel ongebruikelijk cephalium (Bravenboer, 1978; Hausteijn, 1990). Een cephalium is de bloeizone van een cactus, dat wil zeggen het gebied waarin de fertiele areolen

liggen, waaruit de bloemknoppen voortkomen. Meestal hebben cactussen alleenstaande bloemen, en die komen voort uit de areolen of uit de axillen als het vegetatiepunt gesplitst is. Soms zijn er ook wel meerbloemige areolen zoals bij *Rhipsalis*.

Afb. 1 Arrojadoa rhodantha

Afb. 2 Arrojadoa penicillata

Er zijn bloemvormende (fertiele) areolen en vegetatieve areolen (die in rust blijven of een zij scheut vormen). Deze twee soorten areolen zijn in het algemeen tijdens de rustperiode nauwelijks van elkaar te onderscheiden. Bij een aantal soorten kun je echter wel zien wat fertiele areolen zijn, doordat ze zelf of de kleine areolen van de cauline zone erom heen meer borstelharen of lange wolharen dragen.

De fertiele areolen kunnen willekeurig verspreid liggen, maar ze kunnen ook in speciale, scherp begrensde bloeizones liggen. Er zijn twee soorten bloeizones. De eerste soort ontstaat doordat normale areolen geleidelijk groter worden op enige afstand van de groeitop en veel lange haren ontwikkelen in een zgn. pseudocephalium. Het aantal ribben blijft constant. Er kan ook in de groeitop al een differentiatie optreden, waarbij er geen ribben met vegetatieve areolen ontstaan, maar een cephalium met fertiele areolen. Dat gebeurt

bij de geslachten *Melocactus* en *Discocactus*. Er ontstaat daarbij een scherp onderscheid tussen de zones, waarbij meestal de fertiele zone niet meer over kan gaan in een vegetatieve zone. De fertiele zones vormen dan een platte wollige kop, waarin de fertiele areolen elkaar raken en geen doorns, maar wollige haren en borstelharen vormen. Bij *Discocactus* blijft die kop klein, maar bij *Melocactus* kan die kop wel meer dan 1 meter lang worden.

Het eindstandige cephalium kan echter ook doorbroken worden door een vegetatieve groei, nadat de bloemaanleg gevormd is. Dat nu gebeurt bij *Arrojadoa*, en ook bij *Cephalocereus apicicephalium* en *Stephanocereus leucostele*. De arrojadoa's maken dus een kopcephalium, waarbij veel dichte wol en lange borstels worden gevormd. Hieruit verschijnen in de loop van de bloeiperiode de knoppen en de bloemen (afb. 3 en 4). Nadat de zaden rijp zijn gaat de groeitop weer tot vegetatieve groei over, en vormt in de volgende bloeiperiode weer opnieuw een eindstandig cephalium nadat er dus eerst een periode van vegetatieve groei is geweest. Het aantal borstelkransen dat zo ontstaat komt dus overeen met het aantal bloeiperioden. Overigens kunnen er uit een oud cephalium ook weer nieuwe knoppen komen, tegelijk met de knoppen uit het nieuwe cephalium (afb. 5).

Espostoa's en daaraan verwante geslachten vormen op zekere leeftijd aan één kant van de stammen een insnoering in de lengte. Op deze insnoering ontstaat dan een dicht kleed van wollige haren en borstels, een stamcephalium. Hierin worden de knoppen gevormd en van hieruit ontspruiten de bloemen, vaak met vele tegelijk. De lengtegroei gaat daarbij normaal door.

Groei en bloei

De bekendste arrojadoa's vormen slanke, weinig vertakte zuilen, die rechtop of half-liggend groeien. Ze zakken onder hun ei-

Afb. 3 Knopontwikkeling bij *Arrojadoa rhodantha*

gen gewicht door tegen struiken of rotsen. De roodachtige nachtbloemen verschijnen tussen de borstelharen aan de top. Ze komen voor in Brazilië, in Bahia en Pernambuco (Anderson, 2001; Cullmann, 1976).

Arrojadoa penicillata (Gürke) Br. & R. is tot 2 m lang, en dik als een potlood. Deze soort (die ook bekend is als *A. eriocaulis*) heeft vosrode borstelharen en bloeit zeer gemakkelijk met karmijnrode bloemen. De afzonderlijke bloem is 3 cm lang en breed.

Arrojadoa rhodantha (Gürke) Br. & R. wordt ook 2 m hoog, maar de stammen zijn 2-5 cm dik. Deze soort vormt minder blauwachtige rode bloemen, die tot 3,5 cm lang worden en zich slechts weinig meer dan 1 cm openen. Ook bekend als *A. aureispina*.

Arrojadoa's houden van een humusrijk, lichtzuur substraat (pH 5,5 - 6), tegelijk zandig en voorzien van gravel (Manke, 1998). 's Zomers in halfschaduw, dus niet

in de felle zon zetten, 's winters de temperatuur niet onder 10 °C laten komen. In de huiskamer moeten ze veel zon, warmte en licht hebben. Geënt worden ze sterker en bloeien ze zeer talrijk. Vermeerdering kan door zaaien of door het stekken van gedeelten van een stengel. Ze zijn relatief gemakkelijk te kweken.

Historie en beschrijving

De naam *Arrojadoa* is door Britton en Rose in 1920 aan dit geslacht gegeven ter ere van Dr. Miguel Arrojado Lisboa, die als directeur van de Braziliaanse spoorwegen de exploratie mogelijk maakte van een bijzonder moeilijk toegankelijk gebied (Caatinga of Doornboswoestijn), waar men deze cactussen vond. Door Britton en Rose werden twee soorten *Arrojadoa* onderscheiden: *A. rhodantha* en *A. penicillata*. Anderson (2001) onderscheidt daarnaast ook *A. bahiensis* en *A. dinae*, en onder-

Afb.4 De bloei van Arrojadoa rhodantha

schrijft daarbij de opinie van de International Cactaceae Systematics Group.

Ik vind dit een van de mooiste Braziliaanse zuilcactussen, ook door de prachtige bloemen met hun buitengewone kleur. En de opbouw met de kransen maakt me steeds weer bewust van het bijzondere karakter van de groei door het cephalium heen.

Literatuur

- Anderson, E.F. (2001). The Cactus Family. Timber Press, Portland.
 Bravenboer, S.K. (1978). Cactussen. Elsevier, Amsterdam.
 Cullmann, W. (1976). Cactussen. Thieme, Zutphen.
 Haustein, E. (1990). Cactussen. Thieme, Baarn.
 Manke, E. (1998). Het nieuwe cactussenboek. Triton, Baarn.

**Berkenlaan 13
 3707 BA Zeist
 albert_pilot@hotmail.com**

Afb. 5 Arrojadoa rhodantha, gelijktijdig bloeiend uit twee cephalia

Foto's van de schrijver

DE WAARDE VAN DE HOEVEELHEID DNA PER KERN VOOR DE NAAMGEVING IN SENECIO

2. DE ROODBLOEIENDE, SUCCULENTE SENECIO'S

Ben J. M. Zonneveld

Al een poosje houd ik me bezig met het bepalen of wegen van de hoeveelheid DNA per kern bij allerlei planten. Vorige keer heb ik verteld hoe dat gaat en een toepassing bij *Senecio stapeliiformis* beschreven. Zoals gezegd, identieke waarden kunnen toeval zijn. Echter, als twee planten duidelijk in de hoeveelheid DNA verschillen, zijn het aparte soorten. Tenzij er natuurlijk sprake is van polyploidie, dus meer dan twee sets chromosomen, wat regelmatig voorkomt bij *Senecio*.

Ik had dus een roodbloeiende senecio, afgebeeld in het vorige artikel. Ik dacht eerst dat het *S. stapeliiformis* was. Ik twijfelde echter toen ik een beschrijving las en

kwam toen uit bij *S. pendulus* vanwege het feit dat de bloemstengel bovenaan dikker wordt. Om meer zekerheid te krijgen heb ik de senecio-specialist P. Mollers gevraagd om mij blad of stek van alle min of meer roodbloeiende senecio's te geven. Metingen van hun kern-DNA gaf de resultaten zoals vermeld in de tabel. De getallen zijn uitgedrukt in picogram ($\text{pg} = 10^{-12}$ tot de min twaalfde gram) per kern en hebben een spreiding van $\pm 2\%$. Voor de volledigheid heb ik er ook maar de DNA-hoeveelheid van de twee vormen van *S. stapeliiformis* bijgezet zoals reeds genoemd in het eerste artikel.

Senecio implexus

SPECIES	pg DNA
Senecio fulgens kleine vorm	8.5
Senecio fulgens groot	8.7
Senecio implexus	9.1
Senecio jacobsenii	25.5
Senecio jacobsenii compact	24.5
Senecio mweroensis ssp. leptophyllus	19.9
Senecio mweroensis ssp. saginatus	39.4
Senecio nyikensis var. hildebrandtii	7.4
Senecio nyikensis var. nyikensis	38.6
Senecio pendulus	19.4
Senecio pendulus	51.0
Senecio picticaulis	22.6
Senecio sempervivus ssp. grantii groot	27.9
Senecio sempervivus ssp. grantii middel	30.1
Senecio sempervivus ssp. grantii klein	29.4
Senecio sempervivus ssp. sempervivus groot	22.9
Senecio sempervivus ssp. sempervivus klein	22.7
Senecio stapeliiformis var. stapeliiformis	20.7
Senecio stapeliiformis var. minor	20.8
Senecio stapeliiformis x (implexus?)	25.8

Bespreking van de resultaten:

Zoals bij elke meting moet men met enige spreiding rekening houden. Hierdes te meer omdat, zoals gezegd, sene-

cio's stoffen bevatten die nogal sterk fluoresceren, wat de metingen misschien kan beïnvloeden.

Van verschillende soorten bestaan er

Senecio fulgens

Senecio jacobsenii

kennelijk grotere en kleinere vormen en dat heb ik achter de naam vermeld. Bij *S. fulgens* ($2n=20$) is er geen noemenswaardig verschil tussen de grote en kleine vorm gevonden en hetzelfde geldt voor de twee vormen van *S. jacobsenii* ($2n=20$). Ik herhaal nog eens dat dit niet betekent dat de twee variëteiten zeker tot één soort behoren. Het betekent alleen dat ze met deze methode niet van elkaar te onderscheiden zijn.

Bij *S. mweroensis* zien we een tweemaal zo hoge waarde bij ssp. *saginitus* als bij ssp. *leptophyllus* ($2n=20$). *S. mweroensis* ssp. *saginitus* is dus kennelijk een tetraploïde vorm met $2n=40$.

Moeilijker is de uitleg bij *S. nyikensis*. Voor *S. nyikensis* var. *hildebrandtii*, een

Senecio nyikensis

kleinere plant, vinden we 7.4 pg DNA per kern. Hoewel mij geen chromosoomtelling van *S. nyikensis* bekend is, is dit, gezien de relatief lage DNA-waarde, waarschijnlijk een diploid, d.w.z. met twee sets chromosomen. Echter bij *S. nyikensis* var. *nyikensis* ligt de hoeveelheid DNA per kern ruim 5 maal zo hoog. Dit zou dus een decaploid moeten zijn met 10 sets chromosomen! Hoewel dit niet onmogelijk is, lijkt het waarschijnlijker dat het een andere soort is.

Voor de naamgeving zijn we te rade gegaan bij het artikel over *Senecio* van G.D. Rowley in de nieuwe 6-delige serie over succulente planten. *S. nyikensis* var.

hildebrandtii heeft als basionym *Notonia hildebrandtii* Vatke (1877). Dus de nieuwe naam zou dan *Senecio hildebrandtii* worden. Er is echter al een *S. hildebrandtii* Baker. De volgende beschikbare naam is *Kleinia abyssinica* var. *hildebrandtii* (Vatke) C. Jeffrey. Maar een *Senecio abyssinica* is al eens onwettig (Art. 53.1) gebruikt door Jacobsen en is daarom niet beschikbaar meer. De volgende naam is dan *Crassocephalum notonioides* S. Moore. Dus we krijgen dan :

Senecio notonioides (S. Moore) Zonneveld comb. nov.

Basioniem:

Crassocephalum notonioides S. Moore. J. Bot. : 341, 1902.

Type:

Kenia (Hildebrandt s.n.; W, BM, K)

Synoniem:

S. nyikensis var. *hildebrandtii* (Vatke) G.D. Rowley. C.J.S.A. 62-6: 282, 1990.

Senecio notonioides is in alle delen kleiner dan *S. nyikensis* Baker. De plant heeft bladeren

tot 11 cm, maar bij *S. nyikensis* zijn ze groter dan 11 cm. De DNA-gehalten per kern verschillen, met 7.4 pg voor *S. notonioides*, maar ongeveer 5 x zoveel, n.l. 38.6 pg bij *S. nyikensis*.

Ook bij de ondersoort van *S. sempervivus* zien we duidelijk verschillen. Er is niet veel verschil in de drie vormen van *S. sempervivus* ssp. *grantii* noch in de twee vormen van ssp. *sempervivus*. Er is echter een duidelijk verschil in de hoeveelheid DNA per kern tussen *S. sempervivus* ssp. *grantii* met gemiddeld 29.1 pg en *S. sempervivus* ssp. *sempervivus* met 22.8 pg. De laatste heeft overigens ook roze-paarse in

plaats van rode bloemen. Dus ssp. *grantii* is duidelijk een andere soort. Ook hier dus een nieuwe naam.

Senecio grantii (Oliver & Hiern) Zonneveld comb. nov.

Basionym:

Notonia grantii Oliver & Hiern., Fl. Trop. Afr. iii, 407, 1877.

Type:

Tanzania (Grant s.n.: K)

Synonym:

Senecio sempervivus ssp. *grantii* (Oliver & Hiern) G.D. Rowley. CJSA 62-6: 283, 1990.

Voor *S. grantii* is 29.1 pg per kern gevonden en verschilt hierin van *S. sempervivus* die slechts 22.8 pg heeft.

S. grantii is groter, nl 20-40 cm, dan *S. sempervivus* die zelden groter is dan 20cm. Verder verschilt *S. grantii* van *S.*

Senecio sempervivus ssp. grantii

Senecio sempervivus ssp. grantii

Senecio ssp. grantii x stapeliiformis ssp. stapeliiformis
Foto's Paul Mollers

sempervivus door zijn helder rode i.p.v. rozig paarse bloemen. Ze verschillen ook in hun verspreiding: *S. grantii* groeit in Oost Afrika (Tanzania) en *S. sempervivus* in Yemen.

P. Mollers had ook nog een zaailing van *S. stapeliiformis*. Hij dacht dat deze gekruist zou kunnen zijn met *S. implexus*. Echter we verwachten dan een waarde halfweg tussen beide ouders, dus $0,5 \times (20.7 + 9.1) = 14.9$ pg. We vinden echter 25.8 pg, dus de andere ouder moet dan $2 \times 25.8 = 51.6 - 20.7 = 30.9$ pg hebben. *S. cephalophorus* en *S. grantii* komen dan in aanmerking gezien hun hoeveelheid kern-DNA. Het is echter niet noodzakelijk dat de andere ouder ook rode bloemen had, wie weet wat er nog meer bloeide bij Paul Mollers thuis!

Tenslotte heeft al dit gemeet me toch verder gebracht met de vraag welke senecio met rode bloemen ik zelf heb. De zeer hoge waarde van 51 pg wordt bij geen enkele andere tot nu toe gemeten senecio gevonden. Er is volgens het artikel van G. Rowley nog een plant met rode bloemen, namelijk *S. galpinii*. Deze heb ik niet gemeten, maar die heeft bladeren van 7 x 1,5 cm en mijn plant heeft schubachtige bladeren. Het zou een tetraploid kunnen zijn van een plant die normaal ongeveer 25 pg heeft. *S. jacobsenii* heeft dat, maar ook deze heeft grote bladeren. Het zou ook een hybride kunnen zijn waarbij het DNA verdubbeld is. De boven beschreven *S. stapeliiformis* hybride komt dan aardig in de buurt wat de hoeveelheid DNA per kern betreft. Tenslotte, en dat is misschien het meest waarschijnlijke, kunnen we te maken hebben met een pentaploïde *S. pendulus* (=19.4 pg). Dit op grond van de volgende kenmerken:

Grote (3-4 cm diam) rode bloem met een naar boven verdikte bloemstengel. Verder ondergrondse uitlopers en stengels die soms afgeplat zijn.

De plant buigt weliswaar niet om naar de grond, maar maakt wel ondergrondse uitlopers. Het niet ombuigen kan te maken hebben met het pentaploïd zijn, waardoor de stengels dikker zijn.

De volgende keer iets over de senecio's met rolronde bladeren, de zogenaamde erwtenplantjes.

Literatuur

Rowley, G.D. (2002). Senecio, in: Illustrated handbook of succulent plants, Dicotyledons (ed. U. Eggli), p. 29-43.

Clusiuslab
Postbus 9505

PAUL DEKKER EN ZIJN PACHYPODIUM NAMAQUANUM

Johanna Smit-Reesink

Paul Dekker woont op een heerlijk plekje ten noorden van Middelburg op Walcheren.

Het klimaat is daar het zachtst en er is meer zonlicht dan elders in het land.

Ideaal dus om succulenten te kweken. Dat doet hij dan ook sinds 1961, en hoe! Paul is ooit begonnen als “zeeman” en

later is hij amanuensis geworden aan een middelbare school in Middelburg, waar hij gebruik mocht maken van de zolderruimte om tijdschriften en dergelijke van Succulenta op te slaan. Dat kwam goed van pas want hij is jarenlang ledenadministrateur geweest van Succulenta. Verder is hij jarenlang voorzitter geweest van de afdeling Zeeland van Succulenta en heeft hij veel artikelen geschreven over Asclepiadaceae. Tot voor een paar jaar zat hij in het bestuur van de ELK.

Paul heeft een hoge kas met verschillende schappen, waarop hij vooral veel verschillende Asclepiadaceae kweekt. Door zijn kennis

Pachypodium namaquanum

en goede zorgen gedijt werkelijk alles en komt alles in bloei!

Op kniehoogte is er een vrij stuk voor o.a. pachypodiums.

Vroeger zaaide Paul ook Asclepiadaceae voor A. Bongaards, een bevriende kweker in het Westland. Daar kwam hij regelmatig en hij kwam natuurlijk ook wel eens een andere plant tegen, die hij zelf graag zou willen kweken. Vijftien à twintig jaar geleden vond hij er een jonge plant van *Pachypodium namaquanum*. Thuis heeft hij de plant geënt en na al die jaren, heeft de pachypodium gebloeid, en hoe! Fantastisch! Door de mooie dia's kunnen we er nu allemaal van meegenieten! Bongaards herinnert zich nog dat hij indertijd via een vriend in Namibië op omslachtige wijze aan de zaden is gekomen. Dat is een verhaal apart. Van zijn eigen pachypodi-

ums is helaas niets meer over.

Sinds Paul niet meer zo ver kan rijden kan hij rekenen op vervoer door andere leden en bezoekt hij nog regelmatig de ELK waar hij altijd weer door alle andere bezoekers, die hem kennen, met plezier wordt begroet. Heel lang heeft hij ook planten verzorgd van vrienden die daartoe een tijd niet in staat waren. Zijn kinderen hebben hem een "veilige" trap gegeven voor in de kas, zodat hij als een echte zeeman op en neer kan blijven hollen naar de planten zonder grote risico's om te vallen. Gezondheidsproblemen aanvaardt hij heel nuchter en hij blijft genieten van zijn hobby en het contact met andere liefhebbers.

**Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom.**

Foto's van de schrijver

NOTOCACTUS TURECEKIANUS

Geert Eerkens

In mijn kleine verzameling in Amsterdam komt een opvallende notocactus voor. Deze plant heb ik in 2002 aangeschaft bij Martine Bos te Warmenhuizen. Als cactuskwekerij bestaat dit bedrijf helaas niet meer. Men kon er destijds interessante soorten aantreffen.

De plant was zonder een label, maar dankzij de opvallende bedoorning werd de naam al gauw gevonden. En met één oogopslag was het natuurlijk ook te zien, dat het een notocactus was.

In 2004 was ik wederom in Neder-

land en zie daar, de plant vertoonde een paar knoppen en kwam in bloei met een prachtige gele bloem met de voor *Notocactus* typische rode stempels van de stamper.

Notocactus turecekianus

Foto van de schrijver

Hierbij geef ik nu een korte beschrijving:

De plant spruit niet, is donkergroen, platronde, ca. 8 cm in diameter bij een hoogte van 5 cm, met 13 ondiepe, iets ronde ribben. De areolen zijn diep in de ribben verzonken en zodoende zijn er tussen de areolen sterke verhogingen. De areolen zijn ook nog platgedrukt. De plant is opvallend onregelmatig-dicht bedoornd. De onderste middendoorn is hard papier-vormig, tot 4cm lang, vaak met een groef en gedraaid. De kleur van de bedoorning is vuil-ivoorkleurig.

De bloem is 4 à 4,5 cm lang bij een diameter van 6 cm, gemeten daags na het bloeien. Het vruchtbeginsel is dichtwollig behaard, doorweven met dunne borstelharen. De bloemblaadjes staan in 3 rijen en zijn 1 cm breed. De bloemkleur is citroengeel. De keel is ietsje feller geel en de buitenste bloemblaadjes hebben een iets donkerder middendeel. De vele meeldraden staan dicht aaneengesloten rondom de stamper. De ca. 12 stempels van de stamper zijn donkerrood, bijna zwartrood. De stamper steekt even boven de meeldraden uit.

De vrucht is dichtwollig en borstelig, net als het vruchtbeginsel, droog en van het bekende notocactus-type. Bij rijpheid verlengt de vrucht zich en is dan ook oogstbaar. De zaden zijn grof, 1,5 mm in diameter, dof-donkerbruin van kleur.

De habitat ligt in de provincies Corrientes en Entre Rios, Argentinië, op laaggelegen zandgronden. Deze soort is dan ook goed bestand tegen regen, zoals de praktijk heeft bewezen. Mijn plant staat in de buitenlucht. De grondsamenstelling is zwarte tuinaarde, vermengd met bimskies, gebroken kleikorrels, seramis en niet te vergeten houtskool.

Als klein zaailingetje kan men deze soort enten op *Pereskia porteri*, bij een

grootte van 4-5 cm afsnijden en op eigen wortel verder kweken. Dit geeft een aanzienlijke tijdswinst.

Deze soort is zelffertil. Men moet echter wel even voor bijtje spelen, door flink wat stuifmeel op de stempels te brengen op de 2de of 3de dag, wanneer de stempels wijd gespreid uiteen staan. De bloem blijft 4 à 5 dagen mooi, sluit 's avonds en gaat de volgende dag weer open.

Literatuur:

Kiesling, R. CSJA 1995 (1): 17-19.

Tamanredjo km 17,5

District Commewijne, Suriname

ZUID-AFRIKA, NAMAQUALAND.

INLEIDING.

Martien Senders

‘Lentetijd in Namakwaland tower gedagtes van plate helder oranje, geel en wit blomme op. Tijdens die lente is dit een wonderland wat in goeie reenjare ongelooflik mooi is, ‘n mens verkijk jou aan die blomme en dink “daar kan niks mooier wees nie” maar een tree of wat verder is daar weer iets wat mens sprakeloos laat staar. Die skouspel is een wonder’.

Na bovenstaande gelezen te hebben in een Zuid-Afrikaanse Veldblomgids nam ik me voor om Namaqualand in de lente (onze zomertijd, augustus/september) te bezoeken. Namaqualand, het vroegere land van de Nama-Hottentotten, is gelegen in de noord-westhoek van de Republiek

Zuid-Afrika. Het wordt in het noorden begrensd door de Oranjerivier, in het zuiden door de Olifantsrivier, in het westen door de Atlantische Oceaan en in het oosten door Bosmanland. Namaqualand heeft een oppervlakte van ongeveer 55.000 km². (Ter vergelijking: Nederland heeft

Gazania krebsiana

Arctotis merkmülleri

een oppervlakte van ongeveer 37.000 km²). Namaqualand kan geografisch in vier gebieden verdeeld worden: het Richtersveld, de Namakwalandse Klipkoppies, het Sandveld en de Knersvlakte. Er is een gemiddelde regenval van 50 tot 150 mm per jaar, alleen in de Khamiesbergen valt op sommige plaatsen tot 400 mm neerslag per jaar. Regenval is er voornamelijk in de herfst/winterperiode. Door de weinige sporadische winterregens moeten de planten zich aanpassen om vochtige winters en droge dorre zomers te overleven. In de winter en lente is de plantengroei van één- en meerjarige soorten groot, maar in de zomer verandert alles in een kaal en dor landschap. Eénjarige soorten ontwijken de droogtetijd door snel te ontkiemen, groeien, bloeien en zaad te vormen tijdens de vochtige winter en lente, waarna de planten afsterven en de droge warme zomer en herfst in de vorm van zaad overleven. Geofieten overleven de zomer ondergronds in de vorm van bollen, knollen of wortelstok-

ken. Sommige geofieten vormen een eigen microklimaat met twee grote platte bladeren op de grond om vochtverlies uit de bodem tegen te gaan. Succulenten overleven door het water dat in de stengels en bladeren is opgeslagen te gebruiken. Altijd groene dwergstruikjes hebben succulente bladeren of heel kleine blaadjes, waardoor het transpiratieoppervlak wordt beperkt. Een andere eigenschap van de planten uit Namaqualand is de grote hoeveelheid zaad die de zaaddozen bevatten. De ontkieming wordt voor veel soorten een aantal jaren vertraagd, zodat niet al het zaad ontkiemt na een goede regenbui, maar er ook een voorraad zaad overblijft voor het volgende regenseizoen.

Na deze inleiding wil ik u van zuid naar noord meenemen door Namaqualand om de specifieke plantengroei in de afzonderlijke gebieden te bekijken. De Knersvlakte ligt tussen Vanrhijnsdorp en Bitterfontein en van west naar oost vanaf het Sandveld tot de Bokkeveldbergen bij Nieuwoudtville.

Drosanthemum hispidum

Het landschap bestaat uit golvende heuvels en kleine witte kwartsklippen, terwijl er ook rode zandvlaktes in dit gebied voorkomen. De regenval is wisselend van 100 tot 200 mm per jaar en de vegetatie is laag (10 tot 50 cm hoog), met veel succulenten als de dominante soorten. Men vindt in dit gebied wat kleinveeboerderijen en door de mineraalafzettingen, waarvan de voornaamste gips is, is er ook een gipsverwerkingsfabriek te vinden.

Er zijn verschillende verhalen over de herkomst van de naam “Knersvlakte”. Sommigen menen dat het veel “tandengeknars” kostte om in vroegere tijden met de ossenwagen door dit gebied te trekken. Anderen vertellen dat de naam oorspronkelijk “Knechtsvlakte” was, maar dat dit door de tijd is veranderd in de huidige naam Knersvlakte. Knechtsvlakte komt blijkbaar van iemand die de vlakte vroeger van de staat huurde en men noemde hem “knecht van de staat”. Vanuit Vanrhijnsdorp op de N7 noordwaarts is er na enkele

kilometers meteen voorbij het spoorwegviaduct links een succulententrail en hier vindt men een keur aan verschillende succulenten. Ik vond al meteen een groot aantal argyroderma- en cheiridopsisplanten. Jammer dat ik te laat was voor de hoofdbloei van de argyroderma’s, maar ik vond gelukkig toch nog enkele exemplaren van *A. fissum* in bloei, terwijl er ook nog wat grotere exemplaren van *Cheiridopsis denticulata* (de vroegere *C. candidissima*) in bloei stonden. Ook een enkele *Cephalophyllum spongiosum* stond in volle bloei en verder was het gebied bezaaid met *Didelta spinosa*, de geelbloeiende Zuid-Afrikaanse perdeblom. Al rondwandele vond ik hier tussen de kwartsstenen ook *Crassula columnaris* en oophytums tussen de honderden exemplaren van *Argyroderma delaetii*. Ook een enkele *Tylecodon pygmaea* en *Conophytum* sp. hadden met moeite een plekje gevonden tussen de kwartsstenen en argyroderma’s. Na enkele uren rondgewandeld te hebben, waarbij ik

Argyroderma fissum

ook nog enkele mij onbekende succulente plantjes vond, werd het tijd om mijn auto te zoeken en terug te gaan naar het hotel in Vredendal. Vandaar zou ik de volgende morgen vertrekken richting Springbok via de N7 om dan bij Garies binnendoor het Sandveld in en naar het Skilpadreservaat te rijden.

Wordt vervolgd.

**Karel Doormanlaan 27,
5703 CJ Helmond**

Cheiridopsis denticulata
Foto's van de schrijver

BOEKBESPREKING

Cacti of eastern Brazil

Nigel Taylor en Daniela Zappi

ISBN 1 84246 056 0

Prijs £ 49.95

Dit indrukwekkende boek over de cactusflora van Oost-Brazilië is het resultaat van jarenlang veldwerk door de welbekende Engelse cactuskenner Nigel Taylor en zijn Braziliaanse vrouw Daniela Zappi. Het is een goed verzorgd, fors boek met harde kaft, 499 pagina's dik, inclusief 51 verspreidingskaarten en 77 fotoplaten van uitstekende kwaliteit.

Oost-Brazilië wordt algemeen beschouwd als een van de drie belangrijkste centra van soortsvorming binnen de cactusfamilie (de andere twee zijn centraal Mexico en het Andesgebergte in Peru en Bolivia), vooral omdat het een gebied is met een grote diversiteit aan biotopen, met de bijbehorende verschillen in (micro)klimaat. Dat heeft met name in de groep van de zuilcactussen (tribus *Cereeae*) geleid tot vele endemische soorten en geslachten (o.a. *Cipocereus*, *Micranthocereus*, *Arrojadoa*). Er komen naar verhouding weinig bolcactussen voor, alleen de geslachten *Melocactus*, *Uebelmannia* en *Discocactus*.

Het grootste deel van het boek (ca. 300 pagina's) wordt in beslag genomen door gedetailleerde beschrijvingen van de soorten en ondersoorten, tevens voorzien van een opsomming van al het materiaal (en dat is nogal wat!) dat de auteurs bestudeerd hebben. Vanzelfsprekend hebben ze de gelegenheid aangegrepen om enkele nog bestaande variëteiten nu ook tot subspecies om te combineren.

In het eerste gedeelte van het boek komen we hoofdstukken tegen over verzamelaars, naamgeving en classificatie uit het verleden, en ecologische aspecten als vegetatietypering, voortplantings- en zaadverspreidingsstrategieën. Een m.i. zeer

lezenswaardig hoofdstuk behandelt het gevaar van uitsterven dat diverse soorten bedreigt en hoe we dat mogelijk in de toekomst kunnen voorkomen.

Enigszins teleurstellend vind ik het nagenoeg ontbreken van nieuwe gegevens: er wordt vooral veel geciteerd uit bestaande literatuur. Beide auteurs hebben een promotieonderzoek aan deze planten gewijd, dus zou je een wetenschappelijke basis van dit boek veronderstellen maar ik lees nergens iets over modern biologisch onderzoek. De vermelde data betreffende DNA-onderzoek, chromosoomgetallen, bestuiving en zaadverspreiding zijn geciteerd uit onderzoek van anderen of gebaseerd op vermoedens. Taylor en Zappi zullen toch niet alleen maar naar de planten gekeken hebben?

Dezelfde plantengroep is drie jaar geleden ook al behandeld in een zeer goed boekje, een separate uitgave van onze Duitse zustervereniging, geschreven door Pierre Braun en Eddie Esteves Pereira. Het enige wat Taylor daarover zegt gaat over een paar fout gespelde namen en enkele volgens hem verkeerde geografische gegevens (blz. 21). Een beetje flauw en rancuneus; Taylor moet nu eens ophouden met kritiek te hebben op publikaties die niet in zijn kraam te pas komen.

Uit het taxonomische gedeelte blijkt dat de auteurs voor de cactussen van Oost-Brazilië maar liefst 30 geslachten erkennen. Dat zijn er tien meer dan in de eerste IOS-voorstellen van 1986. Sinds de laatste druk van de *Cactaceae Checklist* (1999) zijn in dit boek weer twee oude geslachten (*Brasiliopuntia* en *Nopalea*) in ere hersteld. Gaat de lumper Taylor nu warempel een splitter worden?

Samengevat: een boek met uitgebreide soortsbeschrijvingen en veldgegevens maar weinig meer dan dat. Daar had meer in gezeten.

Rob Bregman

SUMMARY

Rob Bregman

It is my turn again to open this last 2004 issue of *Succulenta*. The subject of this editorial is about the plan of some town councils to shut down allotment complexes (where many hobbyists grow their succulents) in favour of house building.

In her column for teenagers, Johanna Smit-Reesink deals with a new *Euphorbia*, provisionally named spec. nov. *Zombitsy*.

Bertus Spee presents another four succulents in his collection, this time *Cheiridopsis pil-lansii*, *Turbinicarpus macrochele*, *Turbinicarpus schmiedickeanus* and *Aeonium cuneatum*. The devil's head cactus, *Echinocactus (Homalocephala) texensis* is discussed and depicted by Adri van Liere.

Henk Ruinaard contradicts the common opinion that *Echinocereus* species should not be watered before the flower buds have developed. He reports good results when the first watering takes place much earlier.

Johan Pot supports recent studies to treat the former genus *Digitorebutia* as a "good" genus separated from *Rebutia*. For these attractive dwarf cacti he composed a data base which is now available.

Ingo Breur introduces some poorly known forms of *Haworthia*.

Albert Pilot discusses the apical cephalium in the Brazilian genus *Arrojadoa*.

In part two of his study on the DNA content in the genus *Senecio*, Ben Zonneveld deals with the red-flowering species. Based on his results, two new taxonomic combinations are published.

Johanna Smit-Reesink introduces Paul Dekker and his beautiful *Pachypodium namaquanum*.

A contribution by Geert Eerkens is about *Notocactus turecekianus*.

Martien Senders went to Namaqualand, South Africa, and reports about some interesting succulents he came across.

A new book on the cacti of eastern Brazil, written by Nigel Taylor and Daniela Zappi, is reviewed by Rob Bregman.

As usual in December, the last pages are filled with author and subject indexes of all articles published this year.

**Hector Peterstraat 7
1112 LJ Diemen**

INDEX AUTEURS

2004

Alsemgeest, Wim	79; 105
Bercht, Ludwig	168; 206
Bregman, Rob	47; 95; 179; 191; 239; 242; 279; 280
Breuer, Ingo	6; 257
Eerkens, Geert	78; 166; 273
Helders Weekblad	189
Hochstätter, Fritz	39
Hoeve, Wolter ten	119
Hofkens, Frans	130
Hoogvliet, J.	229
Krijnen, Henk	42; 182
Lambert, J. Ir. A.I.Gx.	73; 237
Leroy, Albert	7
Liere, Adri van	246
Marx, Gerhard	54
Mayer, Robert	79
Morree, Jan Jaap de.	82; 98; 180; 184; 217; 235
Noltee, Frans	154; 202
Oome, Stan	170
Pilot, Albert	261
Pot, Johan	252
Pullen, Ton	14; 24; 44; 75; 87; 93; 102; 121; 139; 146; 177; 213; 219
Puyl, Peter van der	12
Roosbroeck, Jos van.	223
Ruinaard, Henk	26; 249
Senders, Martien	275
Smit-Reesink, Johanna	3; 51; 99; 143; 147; 195; 243; 271
Spee, Bertus	4; 52; 100; 148; 160; 196; 244
Süplie, Frank	221
Theunissen, Sjef	210
Vandorpe, Jan	174
Veldhuisen, Rikus van	18; 150; 198
Viscaal, Henk	50; 141; 143; 178; 194
Vries, Johan de.	30
Zonneveld, Ben.	2; 231; 265
Zuijlen, André van	65; 131

REGISTER JAARGANG 83 (2004)

ARTIKELEN

INFORMATIEF

Acanthocalycium	
Verleden en heden (I)	87
Verleden en heden (slot)	121
Af en toe een scheutje water	119
Agave gilberti Berger terug in de verzameling,	223
Arizona, Here I come,	229
Botanische opwinding en kopzorgen door bloeiende agaven in oranjerie,	189
De waarde van de hoeveelheid DNA per kern voor de naamgeving in Senecio	
(1),	231
(2) De roodbloeiende, succulente senecio's,	265
Dirk van Vliet 80 jaar jong,	210
Een bijna dood-ervaring,	217
Enkele basisrichtlijnen voor de cultuur van succulente planten,	54
Geelbloeier doet het ook wel in het rood,	237
Gymnocalycium denudatum of wat dan?,	206
Help ik doe iets fout,	249
Het Cactus project' een transgeen kunstwerk,	174
Na-apen,	141
Parasieten,	170
Paul Dekker en zijn Pachypodium namaquanum,	271
Succulentennieuwtjes,	24; 93; 139; 219
Te vondeling gelegd,	180
Twee soorten cactussen met zeer lange haakdoorns,	42
Wortelen,	235

BOEKBESPREKING

A Sulco Gallery,	179
Agaven,	177
Cacti and succulents, an illustrated guide to the plants and their cultivation,	44
Cacti of eastern Brazil,	279
Coryphantha, Kakteen aus Nordamerika,	46
Geïllustreerde Cactus Encyclopedie,	44
Sedums of Europe, Stonecrops and wallpeppers,	130
The genus Turbinicarpus in San Luis Potosi,	178

NIEUWBESCHRIJVINGEN

Epiphyllum phyllanthus subsp. cleistogamus Süpplie subsp.nov.,	221
Sulcorebutia elizabethae de Vries, spec. nov.,	30
Sulcorebutia naunacaensis de Vries, spec. nov.,	30

PLANTEN

Aeonium nobile, ...	12
Aloe dichotoma, ...	14
Aloe maculata, ...	213
Aloe marlothii, ...	75
Corryocactus erectus, een onbekende schoonheid, ...	168
De geschiedenis rond Agave ellemeetiana Jac. Een plant genoemd naar een Nederlander, ...	105
De introductie van enige weinig bekende taxa en/of ongewone vormen van Haworthia (I), ...	257
Denmoza rhodacantha bloeit nu in de kas, ...	73
Digitorebutia, ...	252
Drie soorten Echinocereus, ...	182
Echinocactus texensis, ...	246
Een groeizaam buitje, ...	82
Een kennismaking met Echinocereus triglochidiatus var. gonacanthus, ...	26
Euphorbia seibanica, ...	198
Euphorbia subgenus Euphorbia sectie triacanthum, ...	18
Euphorbia subgenus Euphorbia sectie triacanthium (slot), ...	150
Gasteria acinacifolia, ...	102
Het geslacht Yucca (Agavaceae)	
(17) Yucca's in Mexico (6), ...	39
Het kopcephalum bij Arrojadoa rhodantha, ...	261
Mammillaria luethyi, ...	79
Melocactus calderanus nomen provisorum, ...	166
Melocactus oreas, ...	78
Mesembryanthemum cristallinum, ...	184
Mooie en interessante haworthia's voor de verzamelaar	
[17] Haworthia zantneriana var. minor, ...	6
Notocactus turecekianus, ...	273
Overpeinzingen van een Nederlandse vetplantenliefhebber in Zuid-Afrika, ...	154
Vetplanten van de kleine Karoo	
Deel I: Inleiding, ...	202
Voor het voetlicht, ...	4; 52; 100; 148; 196; 244

REISVERHALEN

Een speciaal plekje	
(5), ...	65
(6), ...	131
Op zoek naar El Dorado, ...	160
Plantenzoektocht in de Barranco de Afur / Tenerife, ...	7
Zuid-Afrika, Namaqualand	
Inleiding, ...	275

JEUGD

Jong geleerd

Adromischus cristatus, ...	3
Aloe aristata, ...	195
Echeveria purpusorum, ...	99
Euphorbia spec. Zombitsy, ...	243
Gasteria armstrongii, ...	51
Twee kleine kleutertjes: Crassula nemorosa en Peperomia monticola,	147

REDACTIONEEL

Bedevaart, ...	50
Hernia, ...	98
Kwantiteit of kwaliteit?, ...	146
Lichtpuntjes in donkere tijden, ...	2
Redactiewerk, ...	194
Stadse zorgen, ...	242
Summary, ...	47; 95; 143; 191; 239; 280

INDEX AFBEELDINGEN VAN PLANTEN 2004

A		C	
Acanthocalycium		Ceropegia	
ferrarii	126	dichotoma	9
klimpelianum	91; 92; 127	Cheiridopsis	
munitum	126	denticulata	278
peitscherianum	92	pillansii	244
spiniflorum	90; 91; 97; 126; 127	Conophytum	
variiflorum	88; 121; 122; 126	velutinum	82; 83
violaceum	90; 91; 126; 127	Corryocactus	
Arctotis		erectus	168; 169
merkmülleri	276	Coryphantha	
Adromischus		retusa	100
cristatus	3	Crassula	
Aeonium		nemorosa	145; 147
canariense	8	Cylindropuntia	
ciliatum	8	molesta	101
cuneatum	245	D	
nobile	12; 13	Delosperma	
urbicum	9	pruinatum	5
Agave		Denmoza	
bakeri	223; 224	rhodacantha	73; 74
chiapensis	108	Drosanthemum	
ellemeetiana	105; 111; 117	hispidum	277
gilberti	225; 227; 228	E	
maximowicziana	112	Echeveria	
shawii	136	purpusorum	99
spec.	188	setosa var. deminuta	196
Aloe		Echinocactus	
dichotoma	14; 15; 16; 17	grusonii	101
maculata	213; 214; 215	texensis	246; 247; 248
marlothii	75; 76; 77	Echinocereus	
Argyroderma		berlandieri	182
fissum	278	dasyacanthus var. neomexicanus	183
Arrojadoa		engelmannii var. acicularis	183
penicillata	262	engelmannii	137
rhodantha	261; 263; 264	lindsayi	251
Astrophytum		reichenbachii ssp. caespitosus	250
coahuilense	45; 241	subinermis	53
Austrocylindropuntia			
salmiana var. albiflora	148		

trichochidiatus var. gonacanthus	26; 28; 29
Echinopsis	
haematantha var. elongata	237
Echium	
simplex	10
Encephalocarpus	
strobiliformis	217
Epiphyllum	
phyllanthus subsp. cleistogamus	222
Euphorbia	
actinoclada	18; 19; 23
broussonetii	8
canariense	9
erigavensis	22
kalisana	20
monacantha	21
phillipsiae	201
phillipsioides	200; 201
seibanica	198; 199; 200
spec. 632	152; 153
spec.nov. Mrs. Ash	151
spec. Zombitsy	243

F

Ferocactus	
acanthodes	133; 134; 135
wislizenii	52; 57

G

Gasteria	
acinacifolia	102; 103
armstrongii	51
Gazania	
krebsiana	275
Gibbaeum	
heathii	203
Glandulicactus	
uncinatus var. wrightii	43
Glottiphyllum	
linguiforme	83
Gymnocactus	
subterraneus var. zaragosae	218
Gymnocalycium	
denudatum	207; 208
horstii	193; 206; 209

leeanum	148
---------	-----

H

Hamatocactus	
hamatacanthus	42
Haworthia	
archeri var. dimorpha	259
crausei	258
marginata	260
minima	259
opalina	258
reinwardtii var. zebrina	260
zantneriana var. minor	6
zenigata	257
Hydnora	
africana	172; 173

I

Idria	
columnaris	67; 68; 69

L

Lophophora	
diffusa	165
fricii	163
williamsii	161; 162; 163; 164

M

Mammillaria	
dioica	138
glassii	53
luethyi	49; 79; 80; 81
perezdelarosae	52; 141; 142
theresae	4; 120
Matucana	
krahni	100
Melocactus	
calderanus	167
Mesembryanthemum	
cristallinum	185
Monanthes	
niphophila	9
praegeri	8
Morawetzia	

doelziana	196	stapeliiformis var. minor	232; 233; 234
		stapeliiformis var. stapeliiformis	233
N		Sulcorebutia	
Neogomesia		elizabethae	1; 33
agavoides	235; 236	flavida	149
Neoporteria		naunacaensis	34
kunzei	197	T	
Notocactus		Tacitus	
terecekianus	273	bellus	5
P		Titanopsis	
Pachycereus		schwantesii	84; 86
pringlei	69; 70	Tristerix	
Pachypodium		aphyllus	170; 171
namaquanum.	61; 271; 272	Turbinicarpus	
Peperomia		flaviflorus	197
monticola	145; 147	macrochele	244
Puna		pseudomacrochele	149
clavarioides	4	schmiedickeanus	245
R		V	
Rebutia		Viscum	
albopectinata.	254	minimum	171; 172
diersiana.	256	Y	
einsteinii.	253	Yucca	
eos	256	lacandonica	39; 40
haagei	254	yucatanana.	41
orurensis.	253		
pygmaea.	255		
rosalbiflora	253		
rutiflora	253		
spec. De Cieneguillas	254		
supthutiana	254		
S			
Senecio			
fulgens	267		
implexus.	265		
jacobsenii	267		
nyikensis.	268		
pendulus.	232		
sempervivus ssp. grantii	269		
ssp. grantii x stapeliiformis ssp.			
stapeliiformis	270		

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:

Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H.Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld),
Tel.: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

[Http://www.succulenta.nl](http://www.succulenta.nl)

e-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit -Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom
e-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
e-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
e-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
e-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
e-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; e-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Astrophytum coahuilense
Foto Henk Viscaal

Rob Bregman	Stadse zorgen	242
Johanna Smit-Reesink	Jong Geleerd	
Reesink	Euphorbia spec. Zombitsy	243
Bertus Spee	Voor het voetlicht (18).....	244
Adri van Liere	Echinocactus texensis.....	246
Henk Ruinaard	Help ik doe iets fout!	249
Johan Pot	Digitorebutia	252
Ingo Breuer	De introductie van enige weinig bekende taxa en/of ongewone vormen van Haworthia (1). 257	
Albert Pilot	Het kopcephalium bij Arrojadoa rhodantha..	261
Ben J.M. Zonneveld	De waarde van de hoeveelheid DNA per kern voor de naamgeving in Senecio (2)	265
Johanna Smit-Reesink	Paul Dekker en zijn Pachypodium namaquanum	271
Geert Eerkens	Notocactus turecekianus	273
Martien Senders	Zuid-Afrika, Namaqualand	275
Rob Bregman	Boekbespreking.....	279
Rob Bregman	Summary.....	280
Index auteurs (2004)		281
Register jaargang 83 (2004)		282
Index afbeeldingen van planten (2004).....		285

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

December 2004

In dit nummer:

Adressen	82
Bestuurlijk	83
Notulen Algemene Ledenvergadering 16-10-04	84
Afdelingsevenementen 2005 / Vraag en aanbod	87
Instellingen	88
Lezers schrijven	90
Indrukken ledenvergadering	91
Afdelingsactiviteiten	94
Nieuwe leden / Van de ledenadministratie	95
Advertenties	96

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 4732913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

W. ten Hoeve, Vreebergen 2,
9403 ES Assen, Tel. 0592-341660;
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

2^e Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 - 312099
E-mail: j.dekeling@home.nl

2^e penningmeester:

Vacant

Pr & Promotie:

Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978
E-mail: m.pieterman@wxs.nl

Bestuurslid:

A.J. Arens, Dorpsstraat 714,
1566 EP Assendelft,
Tel. 075-6873062;
E-mail: a.j.arenso@freeler.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:
D.H. Roozegaaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 - 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 25,-
Ned./België jeugdleden € 12,-
Europa € 30,-
Buiten Europa € 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids
voor de verzorging van cactussen en
vetplanten" door Ton Pullen ter waarde
van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:
Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Frankfurt, BLZ 50230400

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 - 5268618

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733

Tarieven

1/16 pag	€ 16.00
1/8 pag	€ 29.50
1/4 pag	€ 45.50
1/2 pag	€ 72.50
1/1 pag	€ 125.00

BESTUURLIJK

De Algemene Ledenvergadering van 16 oktober is voorbij.

De afdeling Zaanstreek en Waterland had gezorgd voor een excursie naar het orchideeënbedrijf in Assendelft van de Fa. Schoone. Het was indrukwekkend te horen en te zien hoe geautomatiseerd en efficiënt dergelijke enorme bedrijven werken. 35000 m² kas met vrijwel uitsluitend kleine grasachtige plantjes, die allen ontstaan waren met behulp van weefselcultuur! Orchideeën zijn bloeiend prachtig, maar buiten de bloei lijken ze veel minder oogstrelend. Persoonlijk heeft het me niet op de gedachte kunnen brengen om mijn succulenten te vervangen door deze exotische planten.

Na de excursie werd in het Wapen van Assendelft door een vijftigtal mensen een uitstekende lunch genoten, waarna de vergadering plaatsvond. Op de vergadering ontbraken een aantal vaste bezoekers. Het leek wel alsof een groot deel van de Succulentaleden was uitgezwermd naar de groeigebieden van onze planten. Naar ik heb begrepen waren er vooral veel mensen te vinden in Mexico en Zuid-Afrika. Tijdens de vergadering werd door mevr. van der Pieterman uiteengezet wat de plannen van het bestuur waren met betrekking tot een succulentendag. Door de vergadering werd dit initiatief naar mijn mening positief

beoordeeld.

Gevolg was dat een deel van het bestuur korte tijd later naar Appeltern toog, om met de leiding van de Tuinen van Appeltern de mogelijkheden te bespreken. Er is afgesproken om op 21 en 22 mei 2005 deze succulentendagen te organiseren. Het is te vroeg om over de inhoud van deze dagen nu al iets te vertellen, want een en ander moet nog uitgewerkt worden. Alleen kunt u deze dagen, of één van deze dagen alvast reserveren, want ik ben ervan overtuigd dat het gedenkwaardige dagen zullen worden. Het is daarom extra stimulerend, dat al een aantal mensen zich bereid verklaard hebben om mee te helpen deze dagen tot een succes te maken.

Als het gaat zoals het bestuur zich dat voorstelt worden de succulentendagen een uitstekende gelegenheid om bij te praten, om oude kennissen weer eens te ontmoeten en om nieuwe kennissen op te doen. Als dan ook nog bij de andere bezoekers van de Tuinen een gunstige indruk van onze liefhebberij ontstaat, is er ook nog externe reclame voor onze hobby.

In de komende nummers van Succulenta kunt u ongetwijfeld nog veel meer over dit gebeuren lezen.

Jack Schraets

KORTE BERICHTEN

16 oktober 2004

Dhr. Dekeling is herbenoemd als bestuurslid. Hij blijft de functie van penningmeester uitoefenen. De heren Arens en ten Hoeve zijn benoemd tot bestuurslid.

Dhr. ten Hoeve gaat de functie van secretaris uitoefenen en Dhr. Arens die van vice-voorzitter.

VERSLAG ALGEMENE LEDEN- VERGADERING 16 OKTOBER 2004

1. Opening

De voorzitter spreekt een welkomswoord uit. Hij heet de aanwezigen welkom.

Vervolgens bedankt hij de afd. Zaanstreek/Waterland voor de uitstekende organisatie van het ochtendprogramma en de goed verzorgde lunch.

2. Agenda

Aan het punt mededelingen worden een bericht van Hr. Melis over de behandeling van het archief en van de commissie structuur van Succulenta

3. Mededelingen

a. Van 6 afdelingen. werd bericht van verhindering ontvangen.

b. Het late verschijnen van Succulenta vond zijn oorzaak in een fout

bij de drukker.

c. Dhr. Melis vertelt hoe hij zich de archivering bij Succulenta voorstelt. Zijn idee is om de documenten als tekstfiles op te slaan en de afbeeldingen als pdf-file.

Daarom zou dan een database gebouwd kunnen worden om de gegevens snel terug te kunnen vinden.

d. De commissie structuur vertelt welke stappen er reeds zijn ondernomen en hoe ze zich de verdere gang van zaken voorstelt.

e. De boeken van Succulenta staan keurig in rekken bij dhr. Lagerwerf in Foxhol. Er is gebleken dat er een grote achterstand in het inbinden van tijdschriften (ca. 10 jaar). Dit betekent dat er extra kosten zullen komen.

Het bestuur bij aanvang van de vergadering, v.l.n.r. de heren Dekeling en Schraets en mevrouw van der Pietrman

- 4. Ingekomen en verzonden stukken**
Naar alle afdelingen is een Infobrief verzonden. De bedoeling is om daardoor een communicatie op gang te brengen tussen bestuur respectievelijk leden van de afdelingen en bestuur van Succulenta.
Er zal nog worden nagegaan in hoeverre in de toekomst deze Infobrief per e-mail verstuurd kan gaan worden.
- 5. Verslag Algemene Vergadering 17 april 2004 ter goedkeuring**
Dhr. Smienk vraagt om een rectificatie, omdat de naam van dhr. Roozegaarde fout vermeld is. Na deze wijziging worden de notulen goedgekeurd.
Dhr. Koerhuis meldt dat de Plantencentrale inmiddels een ervaring beleeft.

De heer Fons Arens, nieuw bestuurlid

- 6. Voorstel begroting 2005**
De begroting werd toegelicht door de penningmeester. De volgende vragen werden daarna gesteld en beantwoord:
Dhr. Heijnsdijk vraagt of geen bedrag gereserveerd dient te worden voor het inbinden van tijdschriften.
Dhr. Dekeling antwoordt, dat dit nu nog valt onder de post onvoorzien, omdat de kosten nog moeten worden geïnventariseerd.
Dhr. Melis vraagt naar het vermogen van Succulenta. De penningmeester antwoordt dat dit ter sprake komt in de Voorjaarsvergadering. Hij stelt dat het vermogen ongeveer gelijk moet zijn aan een jaarcontributie.
Dhr. Melis vraagt waarom een hoger bedrag is begroot voor minder bestuursleden.
Dhr. Dekeling antwoordt dat de bestuursleden erg ver uit elkaar wonen. Er wordt vergaderd bij de bestuursleden thuis, hetgeen zaalhuur bespaart. De vergoeding is nog steeds 18 cent per km., wat niet teveel is bij de huidige brandstofprijzen.
Dhr. v.d. Elst vraagt waarom er nog een post voor de diatheek is opgenomen, terwijl die eigenlijk niet meer bestaat.
De penningmeester antwoordt, dat er nog veel moet worden uitgezocht en gescand.
Uit de zaal wordt gevraagd of de post promotie niet te laag is, vooral vanwege de geplande activiteitendag.
Dhr. Dekeling antwoordt dat de post voor promotie daarvoor voldoende is.
- 7. Vaststelling contributie 2005**
Na een toelichting door de penningmeester wordt het voorstel om de contributie voor Nederlandse en Belgische leden te verhogen naar

€25,-, resp. € 12,50 voor jeugdleden, goedgekeurd. Voor buitenlandse leden blijft de contributie ongewijzigd.

8. Verkiezing bestuursleden

Bij acclamatie zijn alle aanwezigen akkoord met de herbenoeming van Dhr. Dekeling en de benoeming van de Heren Arens en ten Hoeve. Dhr. Schraets deelt mee, dat dhr. Dekeling penningmeester blijft, dhr. Arens vice-voorzitter wordt en dhr ten Hoeve als secretaris zal gaan fungeren.

9. Afscheid afgetreden bestuurleden

De heren Smienk en van der Elst worden bedankt voor de aan Succulenta bewezen diensten. Dhr. Laney wordt bedankt voor zijn inzet en het feit dat hij belangrijke taken blijft vervullen, namelijk de website en, samen met de secretaris, het onderhoud van de Infomap.

10. Plannen activiteitendag.

Het bestuur heeft het plan om de vereniging een positieve impuls te geven. Vandaar het idee om regelmatig infobrieven te zenden naar afdelingen en het plan om (jaarlijks?) een activiteitendag voor alle leden van Succulenta te organiseren. Uiteraard hoopt men op deze wijze ook nieuwe leden te winnen.

Afgesproken worden wordt om de eerste activiteitendag te houden op 21 mei 2005 in de Tuinen van Appeltern.

11. Volgende ledenvergadering

Als datum wordt gekozen voor 23 april 2005. De plaats zal door het bestuur later bekend gemaakt worden.

12. Rondvraag

a. Dhr. Laney vraagt waarom de

bibliotheek niet in de balans is opgenomen. De voorzitter zegt dat deze mogelijkheid bekeken zal worden.

- b. Dhr. Laney vraagt of het blad niet elektronisch verstuurd kan worden. Men heeft hierover de nodige twijfels, maar er zal naar gekeken worden.
- c. Dhr. van Zuijlen vraagt aan de afdelingen om hun verenigingsnieuws voor 2005 vóór 1 november in te zenden.
- d. Dhr. van Zuijlen zegt dat de afdeling Gorinchem-Den Bosch jaarlijks een Succulenta-stand verzorgt op de manifestatie Tuin-Idee. Hij denkt dat meer gedaan kan worden om hier leden te winnen. Dhr. Dekeling zegt toe dat het bestuur hieraan in de toekomst meer aandacht zal schenken.
- e. Dhr. Heijnsdijk deelt mee, dat de beurs van de afdeling Nijmegen in 2005 plaatsvindt op 12 juni in het Kolpinghuis in Nijmegen.
- f. Dhr. v.d. Elst hoe het kan dat de Heren Bruseker en Grimmelikhuisen nog steeds geen presentje hebben ontvangen. Dhr. Dekeling zegt toe dit na te gaan en te regelen.

13. Sluiting.

Om kwart voor vijf sluit de voorzitter de vergadering na nogmaals de afdeling Zaanstreek/Waterland te hebben bedankt. Naar zijn mening is de vergadering in een goede, positieve sfeer verlopen. De voorzitter groet iedereen en wenst een voorspoedige thuisreis.

Genotuleerd door Marja van der Pieterman-van den Berge

AFDELINGS- EVENEMENTEN

23 april 2005

Algemene Vergadering Succulenta. Het ochtendprogramma zal georganiseerd worden door de afdeling Groningen en Ommelanden en de vergadering zal plaatsvinden in Hoogezand-Sappemeer. Verdere berichten volgen.

24 april

Grote beurs van de afdeling Zaanstreek/Waterland in de scholengemeenschap "De Brug" te Assendelft

1 mei

Beurs van de afdeling Gorinchem-'s Hertogenbosch.
Te houden in Wijkcentrum De Hille in Oss.
Informatie bij A. van Zuijlen,
Tel 0412 - 630733

7 en 8 mei

Beurs van de afdeling Haarlem.
Opnieuw te houden in de stadskweektuin in Haarlem
Informatie bij Gerard Koerhuis,
Tel. 023 - 5262624

21 en 22 mei 2005:

Succulentendagen in de Tuinen van Appeltern.

28 en 29 mei

Openkasdagen te houden aan de Dorpsstraat 714 te Assendelft. Te bezichtigen zijn twee grote, bijzondere verzamelingen en één verzameling met planten van liefhebbers zal te koop worden aangeboden.

VRAAG EN AANBOD

TE KOOP

Verzameling boeken en tijdschriften (40 titels) over succulenten: Lijst op aanvraag.
Graag een bod op de hele collectie
C.G.S. Woldringh
Ommelanderweg 9
9978 TC Hornhuizen
Tel. 0595 - 401511

TE KOOP

Enkele honderden Mammillariazaailingen.
Allemaal gezaaid in 2000 of 2001 en
allemaal in een 5,5 cm potje. Tegen zeer
scherpe prijzen (minder dan 1 Euro).
A.C.M. van Zuijlen
Hoefstraat 9
5345 AM Oss
Tel. 0412 - 630733

VAN DE SECRETARIS

Het bestuur maakt de besturen van de afdelingen erop attent, dat hun jaarverslagen, hun financiële verslagen, en een ledenlijst per 1 januari 2005 dienen te worden ingezonden aan het bestuur. We verzoeken u al deze gegevens te zenden aan ondergetekende (per post of per E-mail).

Deze bescheiden ontvangen we gaarne zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval voor 1 april 2005. Indien dit onmogelijk is, verzoek ik u contact op te nemen met ondergetekende.

W. ten Hoeve, secretaris Succulenta
Vreebergen 2, 9403 ES Assen
w.ten.hoeve@hetnet.nl

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901. Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met:
C. Lagerwerf, Halte Kropswolde
Woldweg 46, 9607 PR Foxhol.
Tel. 0598 - 380140
Tel. thuis 0591 - 99326484

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar).

Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.

G. Koerhuis, Haarlem.

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres

Portokosten worden vergoed!

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023 - 5262624
E-mail: g.koerhuis@planet.nl

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,13 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten
€ 4,55
- * **Het discoboek**
Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels.
Prijs € 6,80
- * **Beginnersgids**
"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00
- * **Ansichtkaarten**
Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.
- * **Oude jaargangen Succulenta**
1995 t/m 2002 € 11.34 p. jaargang
1980 t/m 1994 € 9.00 p. jaargang
1950 t/m 1979 € 11.34 p. jaargang
- * **Buitenlandse tijdschriften**
C&S Journal USA 1977 t/m 1986
€ 10,- per jaargang
Kakteen und andere Sukkulenten
1961 t/m 1997 voor € 9,00 per jaargang.
The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982
€ 7,36 per jaargang
Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000
€ 7,36 per jaargang
Kakteen Sukkulenten D.D.R. 1980
€ 7,36
Informationsbrief DDR
1980 t/m 1986: € 7,36 per jaargang
Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien
1980 € 7,36; 1983 en 1984 € 3,00
- * **CD-Roms**
Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III,
€ 39,70 per stuk

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten:
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;
mogelijk zijn inmiddels jaargangen
uitverkocht. Bij grotere bestellingen zijn
kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Gironummer Boekenbeurs:
199176 t.n.v. W.A. Alsemgeest
Succ. boeken te Montfoort
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen
om u bij evenementen etc. te helpen bij uw
promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25
(korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo:
€ 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en
aanmeldingsformulieren.
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken
in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties
betreffende de promotie aan:

Bestellingen, vragen en suggesties
betreffende de promotie aan:

Marja van der Pieterman - van den Berge
Vredenburg 146, 3328 DL Dordrecht
Tel. 078 - 6178978

E-mail: m.pieterman@wxs.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws
voor alle liefhebbers van cactussen en
vetplanten. De leden en de afdelingen
kunnen kopij voor de homepage
aanleveren bij: Paul C. Laney, Graaf Floris
37

1267 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618

E-mail: pclaney@cs.com

CLICHEFONDS

Elk jaar bevat het decembern timer van
Succulenta de Zaadaanbieding van het
Clichiefonds. Voor nadere informatie,
aanvragen en bestellingen kunt u terecht
bij: J. Schraets, Clichiefonds Succulenta
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913
Email: j.a.schraets@hccnet.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

LEZERS SCHRIJVEN

MIJN ERVARING MET CACTUSSEN EN VETPLANTEN OP SERAMIS

Het begon 15 jaar geleden.

Toen was ik acht jaar en kreeg ik mijn aller eerste cactus van mijn vader cadeau. Ik vond deze cactus zo leuk, dat ik me in de wereld van de cactussen ging verdiepen. Ik kwam terecht bij een cactus vereniging en ging naar verschillende beurzen. Mijn eerste cactussen stonden in mijn kamertje, maar op een gegeven moment had ik zoveel cactussen dat ze niet meer in mijn kamer pasten. Toen kwam mijn vader met het goede idee om een kas te kopen. Deze kas staat nu nog steeds in onze eigen tuin en er staan nu ongeveer 300 verschillende soorten cactussen in. Mijn cactussen hebben al die jaren op aarde gestaan.

In het jaar 2000 kwam ik erachter dat aarde veel problemen met zich meebrengt, zoals: verdroogde wortels, rottende wortels, wortelluis, wespen, wolluis, spint, mieren en schildluis. Ik was deze problemen aardig zat en besloot om een ander systeem uit te proberen. Ik heb toen gekozen voor Seramis, omdat ik daar veel goede dingen over had gehoord. Ik ben begonnen met één cactus, om te kijken wat er gebeurt.

Ik koos een cactus die ik net gekocht had. Deze cactus trok ik uit zijn potje en ik verwijderde zoveel mogelijk aarde van de kluit. Ik wilde hem terug zetten in hetzelfde potje, dus maakte ik eerst het potje schoon en plaatste daarna een stukje vilt op het gat in de bodem. Ik maakte een bodempje met Seramis, plaatste de cactus in het midden van het potje en vulde de rest van het potje met korrels.

Een paar weken later was ik erg nieuwsgierig naar het resultaat. Dus trok ik de cactus weer uit het potje om de wortels een goed te bekijken. Tot mijn grote verbazing had de cactus zoveel mooie nieuwe witte wortels dat de Seramis er niet meer tussenuit viel. Mijn cactus deed het dus heel goed op Seramis.

Diezelfde dag ging ik nog meer Seramis kopen, zodat ik de rest van mijn cactusverzameling ook op Seramis kon gaan zetten. Het duurde twee maanden, voordat alles op Seramis stond, maar het is wel de moeite waard geweest. Sinds mijn cactussen op Seramis staan heb ik namelijk helemaal geen ziektes meer in mijn planten gehad.

Zo verzorg ik mijn cactussen (zie foto in de kas) sinds ze op Seramis staan:

Vanaf april tot en met september één maal in de drie weken water geven (tot dat de Seramis korrels verzadigd zijn). Eén maal in de zes weken meng ik Seramis voeding door het water. Vanaf oktober tot en met maart geef ik geen water.

Bastiaan Zwijs

INDRUKKEN LEDENVERGADERING

Op 16 oktober was de halfjaarlijkse ledenvergadering in Assendelft. Dit zijn de gelegenheden bij uitstek om je cactusvrienden te ontmoeten. Hiernaast een aantal "oude" bekenden bij elkaar: Staand v.l.n.r. Peter Melis, Nico Uitenbroek en Hans Dekeling. Zittend Paul Laney en Rob Bregman. Zoals eigenlijk altijd was het ook nu weer echt gezellig en werd er weer veel over de planten, maar ook over andere zaken, gesproken.

De etiketten, al jaren verkocht door de heren de Lange en de Jonge uit Friesland, werden in Assendelft door de heer de Jonge van achter de bar verkocht

Hiernaast:
Peter Melissen rapporteert
aan de vergadering
over zijn ideeën over
het archiveren van de
historische documenten
van Succulenta.
Hij heeft tijdens de
voorjaarsvergadering de
taak op zich genomen
om dit te inventariseren
en met een voorstel
te komen. (zie ook de
notulen van de najaars-
vergadering op pag.84.

Onder:
Een zeer aandachtig
publiek tijdens de
behandeling van één van
de onderwerpen tijdens
de najaarsvergadering.

Een goede opkomst bij de ledenvergadering in Assendelft. Zo'n 50 leden, waarvan de meest in een van de afdelingsbesturen, bezochten de vergadering.

De agenda's worden geraadpleegd om de volgende ledenvergadering vast te stellen

AFDELINGSEVENEMENTEN 2004/5

AFDELING	DATUM	ACTIVITEIT	INFORMATIE
Arnhem	9 december 13 januari 2005	Gezellige avond Jaarvergadering/programma	E. van Die-van Wijnen 0318-483579
Brabant-België	7 december 29 januari 2005	Praatcafé Frank Hoste: Noordkaap	J. Wouters +32 16-656485
De Achterhoek	9 december	Spel-, praat- en foto-avond	A. Heijnen 0543-564314
Dordrecht	2 december	Dialezing door Jan Magnin	S. Storsbergen 010-5060456
Flevozoom	20 december	Jaarvergadering met kwis	B. Uit de Bosch bertus.uitdebosch@ wanadoo.nl
Friesland	14 december 11 januari 2005	Wolter ten Hoeve: Mexico 4 Jaarvergadering	Henk Sleifer 0512-372750
Gooi en Eemland	14 december	Eindfeest	Jan Ekkelboom 035-6951809
Gorinchem- 's Hertogenbosch	13 december 10 januari 2005	Wim Alsemgeest : Agaves Jaarvergadering/ dia's Piet	A. van Zuijlen 0412-630733
Gouda e.o.	9 december	Bingo-avond	J. Schouten 0182-393029
Groningen en Ommelanden	16 december	Jaarvergadering	W. ten Hoeve 0592-314660
Nijmegen	7 december	Lezing door Martien Senders	R. Maessen-Claessen 024-3440425
Tilburg	13 december	Jaarvergadering/ruil-verkoop	Jos Vrenken 0413-272917
Voorne-Putten Rozenburg	9 december	Lezing Johan de Vries	L.J. Stolk 0187-601059
Zaanstreek- Waterland	3 december 7 januari 2005	Lezing Wolter ten Hoeve Nieuwjaarsreceptie	P. Steyn 0251/313009
Zuid-Limburg	december	Geen bijeenkomst	A. van Vlodrop 045-5690266

NIEUWE LEDEN SEPT.- OKT. 2004

Nederland

110984	Letterman, Mej. C.	Oud Cromstrijensedijk Oz-47	3286 BL	Klaaswaal
110982	Beuming, Mevr. Marian	Boris Pasternak Erf 213	3315 BT	Dordrecht
110983	Rekelhof, Mevr. M.M.G.	Zutphenseweg 128	7211 EG	Eefde

België

110985	Bie, Dhr. J. de	Vroente 45	B-2440	Geel
110986	Supply, Dhr. J.	Baliestraat 95	B-8000	Brugge

Bericht van overlijden ontvangen van: Dhr. H.G. Gijsberts te Den Helder
Dhr. C. Rood te Lutjebroek

VAN DE LEDENADMINISTRATIE

Bij de ledenadministratie wordt van alle leden onder meer het jaar van de start van het lidmaatschap van Succulenta bijgehouden. Uit reacties van leden blijkt dat er incidenteel een onjuist jaar is geregistreerd. In de afgelopen decennia (tot omstreeks 1990) is kennelijk hierbij niet altijd de nodige zorgvuldigheid in acht genomen. Ook zijn er in de loop van de jaren bij de overgang van de wijze van administreren incidenteel onjuistheden in de administratie geslopen.

Het bestuur van Succulenta heeft zich ten doel gesteld om het jaar van het begin van het lidmaatschap zoals dit momenteel bekend is bij de ledenadministratie op juistheid te controleren. Wij willen hierbij de hulp van de leden inroepen.

Op de adresstrook vindt u boven de adresgegevens een nummer waarvan de eerste 4 cijfers het jaar van lid worden van Succulenta voorstelt. De laatste 6 cijfers zijn het lidmaatschapsnummer.

Wanneer u van mening bent dat dit jaar niet correct is dan verzoeken wij u om dit schriftelijk kenbaar te maken aan de ledenadministratie. Wij vragen u hierbij tevens het juiste jaar aannemelijk te maken door bijvoorbeeld een verwijzing naar en/of een kopie van het verenigingsnieuws van Succulenta uit het betreffende jaar.

Henk Roozegaarde, ledenadministratie Succulenta

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Te koop gevraagd

Bent u genooddaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

**British
Cactus &
Succulent
Society**

Het blad van de BSCS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun opvoeding, aanwijzingen voor de cultuur, verslagen van congressen en andere activiteiten van leden, artikelen uit de wereld.

Eens per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en de liefhebber van succulente planten.

Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 34 pond in de UK en 18 pond voor de BSCS leden. Bestellingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
The Membership Secretary
34, St. Vincent's Road, Dreechwood Crescent,
Thyl Road, York YO7 7TU England
Tel: 01430 1904410 (UK)
E-mail: ds@edf.com.freeze.net.co.uk

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RIJSLAND

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE
Het hele jaar geopend
ma t/m vr van 09.00 - 17.00 uur
za en zo van 10.00 - 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari
in het weekend graag vooraf
telefonisch aanmelden.

Jongermanssteeg 6, Ruuro, Tel. 0573 - 451817, www.cactusoase.nl

Privé broeikassen
DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

Opuntia

Clichéfonds

Astrophytum

Zaadlijst

Escobaria

Echinocereus

2004

Pediocactus

Opuntia phaeacantha

Roseocactus

Mamillaria

Mamillaria heyderi

Coryphantha scheeri

Ancistrocactus

Mamillaria wrightii

2005

Epithelantha

Echinocereus

Opuntia

Sclerocactus

Ferocactus

Homalocephalala

Pereskia

Thelocactus bicolor

Zaadlijst 2004
ZAADAANBIEDING

Voor U ligt de zaadaanbieding voor het komende seizoen van het Clichéfonds. De lijst is behoorlijk uitgebreid voor wat betreft de cactussen, maar helaas nogal beperkt voor de andere succulenten. Dit met uitzondering van het geslacht Lithops, waarvan weer een behoorlijk aanbod is. Het aantal bestellingen was vorig seizoen iets groter dan het jaar ervoor. Naar verwachting zal het financiële resultaat niet erg veel afwijken van dat van 2002.

Voor de naamgeving van de cactussen in de lijst vormt nog steeds het Kakteenlexikon van Backeberg de basis. Soorten die in dit werk niet zijn vermeld worden in het algemeen aangeduid met de naam die de leverancier eraan gaf. Als soorten wel eens in verschillende geslachten zijn ingedeeld wordt dit zoveel mogelijk vermeld. Voor de andere succulenten wordt op dezelfde wijze het Sukkulentenlexikon van Jacobsen als basis gebruikt. Aparte vermelding verdient het geslacht Lithops. De soorten met als leverancier HN zijn zaden, afkomstig van planten uit de vroegere verzameling van Dr. de Boer. Bij die soorten is de benaming van Dr. de Boer aangehouden. Ook is daar afgezien van het vermelden van bijzonderheden over de soort.

Bij een aantal soorten zijn veldnummers vermeld. De veldnummers zijn afkomstig van de volgende personen (alleen de ons bekende afkortingen zijn hier vermeld). De volgende afkortingen zijn gebruikt:

ABP = A.B. Pullen; B = Frau Muhr; BKS = B. & K. Schweitzer; C = D. Cole; FO = F. Otero; GN = G. Neuhuber; HK = H. Kuenzler; HU = Horst & Uebelmann; HS = H. Swoboda; KK = K. Knize; L = A. Lau; LB = L. Bercht; OF = O. Ferrari; P = B. & J. Piltz; Rep = W. Reppenhagen; Rog = H. Rogozinski; SB = S. Brack; STO = Oostenrijkse groep; WM = W. Mächeler; WP = W. Papsch; WR = W. Rausch.

Bij de soorten zijn in de tweede kolom de namen van de leveranciers vermeld. Het symbool L wijst op zaden afkomstig van liefhebbers of van incidentele leveranciers. Hun namen kunnen eventueel worden opgevraagd.

De volgende symbolen zijn in de tweede kolom van de lijst gebruikt:

A = Zaad uit de natuur uit Argentinië

B = Ludwig Bercht, Eck & Wiel

H = Gebr. De Herdt, Rijkevorsel, België

HN = H. Nijmeijer, Stadskanaal

JT = J. van Thiel, Beek

L = Zaad afkomstig van liefhebbers of incidentele leveranciers

P = Brigitte & Jörg Piltz, Düren-Birgel, Duitsland

De lijst is verdeeld in de groepen Cactussen, Andere Succulenten (inclusief enkele tuin- en rotsplantensoorten) en Gemengde Zaden. Binnen de groepen zijn de geslachten alfabetisch gerangschikt. Binnen de geslachten zijn soorten in volgorde van binnenkomst geplaatst.

De geslachten hebben een éénduidige lettercombinatie die in de lijst vóór het geslacht is vermeld.

Vele soorten, waaronder ook veel zeldzame, zijn geschonken door liefhebbers. Deze zaden maken het vooral mogelijk om voor de vereniging winst te boeken. Van enkele liefhebbers zijn tientallen soorten opgenomen. Onze hartelijke dank voor deze wijze van steun aan hobby en vereniging!

De zaden waren afkomstig van: W. Alsemgeest, Montfoort; J. Bollen, Geulle; Mw. W. van Brussel, Someren; H. Corpeleijn, Zutphen; P. van Cruchten, Haelen; G. Eerkens, Suriname; A. Enderink, Borculo; Th. Gommans, Venray; W. ten Hoeve, Assen; D. Hoevenaeghel, Oostnieuwkerke (B); M. Jamin, Ammerzoden; K. Maclean, Rotterdam; Th. Nabben, Sevenum; H. Nijmeijer, Stadskanaal; S. Oome, Venray; A. Pullen, Nieuwleusen; J. Raemakers, Roermond; J. Reus, Hoogkarspel; G. Roest, Reusel; J. Schraets, Arcen; E. Smienk, Breda; J. van Thiel, Beek; K. Zondervan, Aduard.

De zaden worden evenals vorig seizoen vrijwel allemaal geteld door dhr. P. Hermans, Beesel en Mw. Coopmans, Grubbenvorst. De omslag van deze lijst werd ontworpen door Mw. Schraets.

Naar alle waarschijnlijkheid worden bestelde zaden vanaf begin januari 2005 verzonden.

Ons rest nog U veel genoeg te wensen met het uitzoeken van de zaadlijst en later bij het zaaien.

Zoals steeds zijn berichten over de zaairesultaten zeer welkom.

Namens het Clichéfonds,
J.A. Schraets

WIJZE VAN BESTELLEN

Bestel bij voorkeur via één van de bijgevoegde bestellijsten. Bestellen is ook mogelijk per e-mail naar j.a.schraets@hccnet.nl.

Bestel de soorten door bij de juiste prijsklasse de soorten te vermelden die U wenst te ontvangen. Geef van deze soorten de geslachtsaanduiding en het nummer van de soort op de volgende wijze: MAL 2, 14, 115; SUL 1 t/m 5, 12; AN 1, 3, 8 enz.

In de derde kolom zijn de bijzonderheden vermeld van de soorten wat betreft prijs en hoeveelheden waarin de soort verkrijgbaar is. De cijfers in deze kolom hebben de betekenis die onder aan deze pagina is aangegeven.

Het minimum aantal zaden per portie is bij iedere soort aangegeven.

Het is ook mogelijk 10 soorten van één geslacht of groep van geslachten te bestellen en de keuze van de soorten aan ons over te laten. In deze gevallen kosten deze 10 porties (verschillend en op naam) € 3, -. Deze pakketjes kunt U bestellen door in de daarvoor bestemde ruimte aan de achterzijde van het bestelformulier de gewenste pakketjes te omcirkelen. **Let op: deze pakketjes zijn alleen verkrijgbaar van de aangegeven geslachten en de keuze van de soorten wordt door ons gedaan!**

Indien U voor uitverkochte soorten vervangers wenst te ontvangen kunt U dat aangeven op de daarvoor bestemde plaatsen.

Leden van Succulenta

Wacht met betaling van de zaden op de rekening en de acceptgiro (in Nederland). Deze ontvangt U tegelijk met de zaden. Vermeld Uw adm. nr. (lidnr.) dat vermeld staat op het adresstrookje van het tijdschrift Succulenta. Uw voordeel is, dat U alleen bestelde soorten ontvangt.

Bestellers die geen lid van Succulenta zijn

Op het bestelformulier kunt U aangeven of U direct bij bestellen betaalt en op welke wijze. Geef wel voldoende vervangers op. Eventueel zenden we U eerst een rekening. De extra kosten daarvoor bedragen wel € 2, -. In dit laatste geval ontvangt U alleen bestelde soorten. De zaden worden U toegezonden na ontvangst van het verschuldigde bedrag.

Minimumbestelling

Voor elk bestelling geldt een minimum bedrag van € 5, - per bestelling, exclusief de portokosten van € 1,20. Op kleinere bestellingen wordt door ons geen actie ondernomen: U hoort er niets meer over.

Bij een bedrag van de rekening boven € 17, - exclusief verzendkosten nemen wij de verzendkosten voor onze rekening. Indien U bestelt voor een bedrag dat vrijwel gelijk is hieraan, kan het bedrag lager uitkomen door het uitverkocht zijn van enkele soorten, waardoor de verzendkosten alsnog voor Uw rekening komen!

Wijze van betaling

In Nederland is betaling mogelijk door gebruik te maken van de bijgevoegde acceptgiro of door storting op Postrek. Nr. 14465 t.n.v. Beheerder Clichéfonds, Arcen.

In België kan men betalen door storting op Rek. Nr. 000.1141809-22 van de Belgische Postgiro t.n.v. Succulenta, Cuyk onder vermelding van "Zaadbestelling". Vergeet deze toevoeging niet, omdat anders de penningmeester de reden van de betaling niet kent.

In Duitsland is betaling mogelijk door storting op Rek. Nr. 15.65.907/019 bij de ABN/AMRO te Aachen, BLZ 390.10200. Vermeld "Zaadbestelling".

Bij andere manieren van betalen uit het buitenland dient U rekening te houden met eventuele bankkosten. De hoogte daarvan is mij niet bekend. U gelieve zich daarvan zelf te vergewissen.

Zaadlijst

In de derde kolom van de lijst zijn gegevens vermeld omtrent de prijs van de zaden, waarbij de gebruikte cijfers de hieronder vermelde betekenis hebben.

1 = Prijs per portie € 0,35.

2 = Prijs per portie € 0,55.

3 = Prijs per portie € 1,40.

4 = Prijs per portie € 0,35; prijs per 5 porties € 1,40.

5 = Prijs per portie € 0,55; prijs per 5 porties € 2,20.

6 = Prijs per portie € 1,40; prijs per 5 porties € 5,60.

7 = Prijs per portie € 0,35; per 5 porties € 1,40; per 1000 zaden € 5,60.

Zpp = zaden per portie.

De porties bevatten minimaal het aantal zaden dat bij de soort is aangegeven.

Vergeet niet bij Uw bestelling ook geslachtsaanduiding en nummer te vermelden!

Zaadlijst 2004

		doorns)				bruin; tot 2 cm groot)
13	H	1	capricorne major 20 zpp (dicht bevolkt met lang naar boven gebogen doorns)	09	P	4 tarabucoensis 20 zpp (van Tarabuco, Bol.)
				CAS		CASTELLANOSIA
14	H	1	coahuilense 20 zpp (plant dicht wit bevolkt; gele bloem met rode keel)			Grote struiken uit Boliviaë en Zuid-Peru. In plaats van normale bedoorning heeft de bloeibare zone een borstelige bedoorning. De vrucht zou giftig zijn.
15	H	2	Hybride ASCO 10 zpp (zeer mooie, fraai bevolkte vormen)			
16	H	1	myriostigma nudum 20 zpp (zonder vlokken; grote zuiver gele bloemen)	01	P	1 caineana 20 zpp (grijsgroene zuilen)
				CER		CEREUS
17	H	1	myriostigma 20 zpp (bisschopsmuts; wit bevolkte plant)			Zuilcactussen met grote nachtelijke witte bloemen. Vroeger was het een verzamelgeslacht van vele zuilen. De meeste soorten zijn eenvoudig te kweken. Sommige soorten zijn wat kougevoelig.
18	H	1	myriostigma quadricostatum 20 zpp (vorm met aanvankelijk 4 ribben)			
19	H	1	myriostigma f. 20 zpp (van San Antonio; weinig bevolkt; smalle petalen)	01	A	1 aethiops 20 zpp (van San Marcos Sierras, Cba)
20	H	5	myriostigma f. 10 zpp (zaden van drieribbige planten)	CLE		CLEISTOACTUS
21	H	5	myriostigma cv "Onzuka" 10 zpp (V-vormige areolen; mooi bevolkt)			Slanke zuilen, soms kruipend en soms rechtop groeiend. Rijk bloeiend met weinig openende buisvormige bloemen. De kweek is eenvoudig en de planten zijn niet kougevoelig.
22	L	4	ornatum 20 zpp (wordt vrij groot; stevige bedoorning)	01	H	1 strausii 20 zpp (dichte, wit, haarachtig bedoorn; lange wijnrode bloemen)
23	H	1	ornatum niveum 20 zpp (dicht, sneeuw wit bevolkt)	02	H	1 X Espostoa Hybride 20 zpp (bloeit rijk karmijnkleurig uit wollige areolen)
24	H	1	ornatum mirbelii 20 zpp (lange goudgele doorns; zeer mooi)	03	A	1 baumannii 20 zpp (van Aguas de Ramón, Cba)
25	H	1	senile 20 zpp (zonder vlokken; lange, zachte, gewonden doorns)	04	A	1 hyalacanthus 20 zpp (van Quebrada del Toro, Salta)
26	H	1	senile f. 20 zpp (plant spaarzaam bevolkt)	COA		COCHEMIEA
27	H	1	senile f. 20 zpp (bloemen meer roze-karmijnkleurig)			Korte zultjes met felrode zygomorfe bloemen, die verwant zijn met Mamillaria. De planten zijn niet kougevoelig en in verzamelingen niet zeer algemeen.
28	H	1	senile aureum 20 zpp (plant groen; lange, zachte, goudgele, gewonden doorns)	01	L	1 poselgeri 20 zpp (gehaakte doorns, lange rode, zygomorfe bloemen)
29	B	2	asterias (Gonzales) 10 zpp	02	H	1 halei 20 zpp (roodbruine, rechte doorns; scharlaken, zygomorfe bloemen)
AZT			AZTEKIUM	03	H	1 maritima 20 zpp (plant blauwgroen, doorns roodbruin; lange, scharlaken bloemen)
			Mexicaans geslacht van kleine, uiterst langzaam groeiende cactussen. De kweek uit zaad is zeer moeilijk en daarom een uitdaging voor de ervaren zaaier. Niet kougevoelig. Enten is beter, omdat anders nauwelijks planten volwassen zullen worden.	04	H	1 pondii 20 zpp (blijft vrij klein, dicht bedoorn)
01	B	2	ritteri 10 zpp (minicactus met witte of roze bloemen)	05	H	1 poselgeri 20 zpp (lange haakdoorns; lange, rode, zygomorfe bloemen)
BLO			BLOSSFELDIA	06	H	1 setispina 20 zpp (lange witte haakdoorns; rode bloemen)
			De kleinst blijvende bolcactussen. Bloei is al mogelijk bij minder dan 1 cm doorsnede. De kweek uit zaad is moeilijk en enten is aan te bevelen. Niet kougevoelig.	COC		COCHISEIA
01	L	4	liliputana 20 zpp (rijk spruitend)			Monotypisch geslacht van kleine bolcactussen met penwortel uit de Verenigde Staten. Tegenwoordig wordt de enige soort ook wel bij Escobaria ingedeeld.
02	L	4	spec. Milaflorus 20 zpp	06	H	2 robbinsorum 10 zpp (dwergsoort met penwortel, bloemen roze)
03	P	4	atroviridis n.n. 20 zpp (donkergroene epidermis)	COE		COLEOCEPHALOCEREUS
04	P	4	campaniflora 20 zpp (plant donkergroen; areolen witviltig)			Braziliaans geslacht van aan Buiningia verwante zuilcactussen. De planten worden groter dan Buiningia. De soorten zijn warmteminnend.
05	P	4	fehseri 20 zpp (witte, doorschijnende bloemen)			
06	P	4	liliputana 'alba' 20 zpp (zeer dichte areolen)			
07	P	1	minima n.n. KK1066 20 zpp (blijft zeer klein)			
08	P	4	pedicellata 20 zpp (plant donkergroen tot			

Zaadlijst 2004

- 01 L 1 purpureus 20 zpp
COP COPIAPOA
 Geel bloeiende, Chileense bolcactussen, die meestal langzaam groeien. Sommige soorten zijn vochtgevoelig door hun penwortel. De epidermis is vaak bijzonder aantrekkelijk van kleur en structuur. De soorten zijn niet kougevoelig.
- 01 H 2 atacamensis f. KK655 10 zpp (van Mejillones; bredere ribben en kortere doorns)
- 02 H 1 barquitenensis 20 zpp (dwergsoort; witwollige schedel; bloeit rijk)
- 03 P 1 bridgesii 20 zpp (van het noordelijk deel van Chañaral)
- 04 H 1 calderana 20 zpp (plant grijsgroen; viltige areolen; stevige donkere doorns)
- 05 P 1 coquimbana WM216 20 zpp (oostelijk van La Serena)
- 06 H 2 cuprea 10 zpp (plant fraai koperbruin; zwarte doorns)
- 07 H 1 dura 20 zpp (wordt groot; zware donkere doorns; grote gele bloemen)
- 08 H 1 esmeraldana 20 zpp (wollige schedel; grote gele bloemen; dwergsoort)
- 09 H 2 grandiflora 10 zpp (priemende, bruinachtige doorns; grote gele bloemen)
- 10 H 1 humilis 20 zpp (dwergsoort; rijk geelbloeiend)
- 11 H 2 hypogea 10 zpp (dwergsoort; bruine ribbelige opperhuid; zeer mooi)
- 12 H 1 mollicula 20 zpp (kleine plant met witwollige schedel)
- 13 H 1 montana 20 zpp (bloeit rijk met grote bloemen)
- 14 H 1 paposoensis 20 zpp (grote penwortel met lange vernauwde hals)
- 15 H 1 pseudocoquimbana 20 zpp (vormt grote zoden; stevig bedoorn)
- 16 H 2 rarissima WM227 10 zpp (zeer zeldzaam)
- 17 H 2 spec. 10 zpp (plant frisgroen; lange geelbruine doorns; wollige schedel)
- 18 H 1 tenuissima 20 zpp (dwergsoort met iele bedoorning; veel gele bloemen)
- COY CORYPHANTHA**
 Noordamerikaanse, niet kougevoelige bolcactussen. De bloemen verschijnen willig uit een groef boven het areool. Sterke planten die vaak vorst verdragen. Sommige Escobaria's en Lepidocoryphantha zijn hier vermeld.
- 01 L 1 calipensis 20 zpp (wollige schedel; grote gele bloemen)
- 02 H 1 andreae 20 zpp (witwollige axillen; grote gele bloemen)
- 03 H 1 calipensis 20 zpp (wollige schedel; grote gele bloemen)
- 04 P 1 connivens 20 zpp (zware hoornkleurige doorns; bloem geel, soms met rode meeldraden)
- 05 H 1 cornifera 20 zpp (stevige, benedenwaarts gebogen, zwarte middendoorn)
- 06 H 1 delaetiana v. L1230 20 zpp (van Ceballos/Dur.; bloeit al als kleine plant)
- 07 H 1 hesteri 20 zpp (dwergsoort; bloeit hele zomer met violette bloemen)
- 08 H 1 indensis 20 zpp (beschreven in 1979)
- 09 H 1 maiz-tablasensis 20 zpp (plant blauwgroen; geelwitte bloemen)
- 10 H 1 palmeri 20 zpp (gehaakte middendoorn; bloem heldergeel)
- 11 H 1 poselgeriana valida 20 zpp (grote gele bloemen met rode keel)
- 12 H 1 pseudechinus 20 zpp (bloem violet)
- 13 H 1 tripugionacantha 20 zpp (drie priemende middendoorns per areool)
- 14 B 1 echinus 20 zpp (van Texas; blijft klein)
- DEO DENMOZA**
 Argentijns geslacht waarvan de soorten later kort zuilvormig worden. Tussen de stevige doorns ontstaan later haarachtige doorns. Niet kougevoelig.
- 01 H 1 rhodacantha 20 zpp (zygomorfe, purperen bloem; roodachtige doorns)
- DIC DISCOCACTUS**
 Warmteminnende, cephaliumvormende bolcactussen met grote nachtelijke, witte, geurende bloemen. Als ent goed te kweken op voorwaarde dat de temperatuur hoog genoeg is in de winter.
- 01 L 2 alteolens 10 zpp (wordt vrij groot; geurende witte bloem)
- 02 H 2 grustii 10 zpp (klein; met aanliggende, nietige, witte bedoorning)
- 03 B 2 cristalophilus 10 zpp (Minas Gerais, Braz.)
- ECA ECHINOCACTUS**
 Groot wordende bolcactussen met krachtige bedoorning. Bloei is in cultuur zeldzaam. De bekendste soorten zijn gemakkelijk te kweken. Niet kougevoelig. Vroeger was dit een verzamelgeslacht van zeer vele bolcactussen.
- 01 H 4 grusonii 20 zpp (de bekende schoonmoederstoel)
- 02 H 1 grusonii f. 20 zpp (zaad van witbedoornde planten)
- 03 H 1 grandis 20 zpp (groot wordende bolcactussen uit Puebla)
- 04 L 4 grusonii 20 zpp (schoonmoederstoel)
- ECC ECHINOCEREUS**
 Kort zuilvormige planten uit Mexico en de U.S.A. De planten zijn veelal weekvlezig en een aantal soorten verdraagt vorst. Meest eenvoudig te kweken. De bloemen blijven lang open en zijn bijzonder mooi.
- 01 L 1 delaetii 20 zpp (witbehaarde zuiltjes; moeilijke bloeier)
- 02 L 4 rigidissimus rubispinus L088 20 zpp (dichte, aanliggende, purperen bedoorning; mooi!)
- 03 L 1 viridiflorus davisii 20 zpp (blijft erg klein; geelgroene bloemen)

Zaadlijst 2004

04	H	1	adustus 20 zpp (pectinaat geplaatste zijdoorns en lange bruine middendoorns)	36	H	1	grote purperen bloemen) metonii 20 zpp (kleinblijvend; fijnbedoordnd; purperen bloemen)
05	H	1	amoenus 20 zpp (kort bedoordnd; purperrode bloemen)	37	H	1	morrcalii 20 zpp (weinig ribben; dieppurperen bloemen)
06	H	1	apachensis 20 zpp (spruitende, cilindrische plant; purperen bloemen)	38	H	1	nivosus 20 zpp (sneeuw witte doorns; purperen bloemen)
07	P	1	arizonicus matudae 20 zpp (stevige plant; rode bloemen)	39	H	1	ochoterenae v. L771 20 zpp (van Cerro Culagua/Sin.; zwarte doorns)
08	H	1	armatus 20 zpp (lange, zwarte middendoorns; purperen bloem met witte stempel)	40	P	1	pacificus 20 zpp (oranje tot rode bloemen)
09	H	1	baileyi brunispinus 20 zpp (lange roodbruine doorns; prachtig!)	41	H	1	pamanesiorum 20 zpp (grote purperen bloemen)
10	H	1	baileyi caespiticus 20 zpp (blijft klein; wit bedoordnd)	42	H	1	papillosus angusticeps 20 zpp (grote gele bloemen met een rood centrum)
11	H	2	bonatzii 10 zpp (tamelijk luchtig bedoordnd)	43	H	1	parkeri 20 zpp (vormt lage groepen; witte doorns)
12	H	1	bristolii pseudopectinatus 20 zpp (fraaie violette bloemen)	44	H	1	parkeri gonzalesii 20 zpp (langere, dichtere bedooring)
13	H	1	chloranthus rhyolithensis 20 zpp (van Lake Valley; strogele en purperen doorns)	45	H	2	pectinatus vernigeri f. 10 zpp (geel bloeiende vorm)
14	P	1	coccineus gurneyi HK1064 20 zpp (weinig, maar scherp bedoordnd; scharlakenrode bloemen)	46	H	1	pectinatus f. 20 zpp (van Huizache/SLP.; slanker lichaam; spruit meer)
15	H	1	dasyacanthus ctenoides 20 zpp (sierlijker als de typeplant)	47	H	1	pectinatus f. 20 zpp (van San Luis Potosi; lichaam compacter)
16	H	1	dasyacanthus rectispinus 20 zpp (gele bloem, die naar roze verbloeit)	48	H	1	pectinatus 20 zpp (van General Trias)
17	H	1	dasyacanthus 20 zpp (grote gele bloemen)	49	H	1	perbellus 20 zpp (fijn, dicht bedoordnd; grote purperen bloemen)
18	H	1	davisii 20 zpp (blijft klein; geelgroene bloemen)	50	H	1	pulchellus sharpii 20 zpp (wit bloeiend)
19	H	1	enneacanthus 20 zpp (van Saucillo/Chih.; lange middendoorns; bloem purper)	51	H	2	pulchellus 10 zpp (blijft klein; purperrode bloemen)
20	H	1	fendleri 20 zpp (lange, naar boven gebogen middendoorn)	52	H	1	purpureus 20 zpp (korte, pectinate bedooring; purperen bloemen)
21	P	1	ferreirianus 20 zpp (fraaie bloemen)	53	L	1	reichenbachii perbellus 20 zpp
22	H	1	fitchii 20 zpp (dicht, bruin bedoordnd; grote purperen bloemen)	54	H	1	reichenbachii f. L1061 20 zpp (van Las Crucitas/Tam.; dicht wit bedoordnd)
23	H	1	fobeanus 20 zpp (grote roze bloemen met witte keel)	55	H	1	rigidissimus 20 zpp (de regenboogcactus)
24	H	1	gentryi 20 zpp (vrijwel doornloos; lange roze bloemen)	56	H	1	rigidissimus rubispinus 20 zpp (dichte, aanliggende, purperrode bedooring)
25	P	1	grandis 20 zpp (van Isla San Esteban; witte bloemen)	57	P	1	ritteri 20 zpp (vorm van E. pentalophus)
26	H	1	grandis 20 zpp (van Isla San Esteban; witte bloemen)	58	H	1	roetteri 20 zpp (schitterende bloemen in diverse kleuren)
27	H	1	hempelii 20 zpp (weinig zijdoorns; grote purperviolette bloemen)	59	H	1	scheeri obscuriensis L091 20 zpp (prachtige oranjeabrikooskleurige bloemen)
28	H	1	huitcholensis L1082 20 zpp (lange, licht zygomorfe, steenrode bloemen)	60	P	1	schereri P300 20 zpp (van Rio Nazas; grote donkerviolette bloemen)
29	H	1	knippelianus reyesii 20 zpp (stevige, rechte, witte doorns; grote roze bloem)	61	H	1	spinigemmatous 20 zpp (goudgeel bedoordnd; bloemen violet)
30	H	1	kuenzleri 20 zpp (grote purperen bloemen)	62	H	1	stoloniferus L073 20 zpp (van Guirocoba/Son.; sterk spruitend; gele bloemen)
31	H	1	lalui 20 zpp (witte zij- en rode middendoorns; roze bloem; dwergsoort)	63	P	1	stramineus 20 zpp (mooie, compacte clusters; bloemen purper)
32	H	1	ledingii 20 zpp (purperrode bloemen)	64	H	1	tayopensis v. L779 20 zpp (van Yecora/Son.; extreem grote gele bloemen)
33	P	1	leonensis P314 20 zpp (omgeving van Saltillo/Coah.; grote roze bloemen)	65	P	1	triglochidiatus SB300 20 zpp (kan goed tegen kou)
34	H	1	lindsayi 20 zpp (kogelvormig; mooie bloemen)	66	H	1	triglochidiatus gurneyi 20 zpp (bloem blijft lang geopend)
35	H	1	melanocentrus 20 zpp (donkere doorns;	67	H	1	viereckii huastecensis 20 zpp (witte

- bedoorning; purperviolette bloemen)
- 68 H 1 viridiflorus 20 zpp (kleine plantjes; geelgroene bloemen)
- 69 H 1 viridiflorus 20 zpp (van Santa Fe/NM.; dwergvorm met bloedrode doorns)
- 70 H 1 viridiflorus correllii 20 zpp (plant wordt groter; dicht geel bedoorn)
- 71 H 1 weinbergii 20 zpp (dwergsoort; korte, aanliggende, roze doorns; bloem purperrood)
- ECF ECHINOFOSSULOCACTUS**
Veelribbige Mexicaanse bolcactussen met gegolfde ribben. Vroege en rijke bloeiers. De kweek is eenvoudig en de planten zijn niet kougevoelig. Ook wel Stenocactus genoemd.
- 01 H 1 albatrus 20 zpp (wollige schedel; geel bedoorn)
- 02 H 1 coptonogonus 20 zpp (soort met weinig, niet golvende ribben)
- 03 H 1 densispinus 20 zpp (dichtbedoorn; witte zijdoorns)
- 04 H 1 dichroacanthus 20 zpp (de zware, platte bovenste doorns zijn eerst rood)
- 05 P 1 erectocentrus 20 zpp (hoornkleurige doorns; witachtige bloem)
- 06 H 1 hastatus 20 zpp (zeer lange, meest donkere middendoorns; bloem purper)
- 07 H 1 lamellosus 20 zpp (roodachtige bloemen)
- 08 H 1 lloydii 20 zpp (veelribbig; lange, vlakke bovenste doorns)
- 09 H 1 multicostatus 20 zpp (soms meer dan 100 ribben!)
- 10 H 1 obvallatus 20 zpp (stevige rode doorns; purperrode bloem met witte rand)
- 11 H 1 ochoterenaus 20 zpp (transparante witte zij- en lange gele middendoorns)
- 12 H 1 spec. 20 zpp (van Zimapan; donkere middendoorn)
- 13 H 1 spec. 20 zpp (van San Felipe)
- 14 H 1 spec. L1377 20 zpp (lange, vlakke, naar beneden gebogen middendoorns)
- 15 H 1 spec. L751 20 zpp (van 18 Marzo/NL.; roodbruine, vlakke bovenste doorns)
- 16 H 1 spec. L1092 20 zpp (van Valparaiso/Zac.; 3 langere, eerst bruine doorns)
- 17 H 1 spec. 20 zpp (van Aguascalientes)
- 18 H 1 spec. 20 zpp (van Lago de Moreno/Jal.)
- 19 H 1 spec. 20 zpp (van El Salto)
- 20 H 1 tricuspidatus 20 zpp (korte doorns, bloeit hele seizoen met gele bloemen)
- 21 H 1 vaupelianus 20 zpp (crémekleurige bloemen)
- 22 H 1 violaciflorus 20 zpp (naar boven gebogen bovenste doorns)
- 23 H 1 xiphacanthus 20 zpp
- 24 H 1 zacatecasensis 20 zpp (wollige schedel; violetwitte bloemen)

ECN

- 01 H 1 ancistrophora 20 zpp (Ps.lob.; platron; lange middendoorns; witte bloem)
- 02 P 1 ancistrophora-kratochviliana P231 20 zpp (van Campo Quijano, Salto)
- 03 H 1 cardenasiana 20 zpp (Ps.lob.; platron, grote magentarode bloemen)
- 04 P 1 kermesina 20 zpp (Ps.lob.; lange rode bloemen)
- 05 P 4 melanopotamica P98 20 zpp (plant platron; witte bloemen)
- 06 H 1 obrepanda purpurea 20 zpp (Ps.lob.; stevige doorns; enorme purperen bloemen)
- 07 H 1 obrepanda 20 zpp (Ps.lob.; priemende doorns; geurende witte bloemen)
- 08 H 1 subdenudata 20 zpp (vrijwel doorloos; geschikte entstam)
- 09 H 1 sylvestris 20 zpp (E. silvestrii?; aantrekkelijke plant)
- 10 A 1 ancistrophora 20 zpp (van Termas de Reyes, Jujuy)
- 11 B 1 leucantha 20 zpp (stevig bedoorn; bloemen wit)

EPT

- EPITHELANTHA**
Klein blijvende, veelal wit bedoornde bolletjes met zeer kleine maar leuke bloemen. De zaadbessen vormen daarna een sieraad op de plant. Moeilijk op eigen wortel, maar niet kougevoelig.
- 01 L 2 bokei 10 zpp (zeer dicht wit bedoorn)
- 02 P 2 neomexicana 10 zpp (van New Mexico, USA)
- 03 L 2 micromeris 15 zpp (sierlijke, dicht bedoornde plantjes)

ERE

- ERIOCEREUS**
Slanke zuilen die gemakkelijk bloeien met grote nachtelijke, witte bloemen. Vaak gebruikt als entstam. Kweek gemakkelijk. Niet erg kougevoelig, maar minder sterk als Trichocereus.
- 01 P 4 jusbertii 20 zpp (slanke zuil; zeer geschikt als entstam)

ESC

- ESCOBARIA**
Prachtige, klein blijvende bolcactussen die rijkelijk bloeien en niet kougevoelig zijn. Sommige soorten kunnen voorkomen onder Coryphantha. Ideale planten voor liefhebbers met weinig ruimte.
- 01 P 1 chaffeyi 20 zpp (klein; grijswitte doortjes; bleekroze bloem)
- 02 H 1 chihuahuensis 20 zpp (dicht bruin bedoorn; bloemen roze)
- 03 H 1 henricksonii 20 zpp (lijkt op M. viperina; bloemen roze)
- 04 H 1 muehlbaueriana 20 zpp (witte doorns met bruine punten; groene bloemen, bruin

Zaadlijst 2004

		gestreept)	18 H 1	viridescens 20 zpp (bloeit al als kleine plant met groengele bloemen)
05 P 1		roseana 20 zpp (gele doorns, bruinachtige bloemen)	19 P 1	viscainensis 20 zpp (zeer lange middendoorns; bloemen geel)
06 H 1		tuberculosa gigantea n.n. 20 zpp (dicht wit bedoornd, roze bloemen)	20 P 1	wislizenii 20 zpp (dichtbedoornd; bloem geel tot roodachtig)
07 H 1		tuberculosa 20 zpp (dicht witbedoornd, rijk roze bloeiend)	FRA	FRAILEA
08 H 1		varicolor 20 zpp (zeldzame soort uit Texas; variabel in door- en bloemkleur)		Kleine Zuid-Amerikaanse bolcactussen. De meeste soorten zetten zaad zonder dat de bloem open is geweest. Niet kougevoelig, maar door de penwortel wel vochtgevoelig.
ESP		ESPOSTOA	01 L 1	asteroides 20 zpp (heeft ca. 14 vlakke blauwgroene ribben)
		Prachtige wollige zuilen uit Peru. De planten zijn niet moeilijk te kweken en ze zijn niet kougevoelig. De groei is vrij traag en daardoor kunnen ze ook in kleine kasjes lang een sieraad vormen.	02 L 4	aureispina 20 zpp (zeer klein; rechte gele bedoorning)
01 H 1		lanata sericata 20 zpp (plant verborgen onder lange, witte, zijdeachtige haren)	03 P 1	friedrichii P415 20 zpp (westelijk Pirareta, Paraguay; kleine, veelribbige plant)
02 H 1		ritteri 20 zpp (donker purperrood bedoornd)	04 P 1	lepida Gf301 20 zpp (kort zultje; bloem citroengeel)
FER		FEROCACTUS	05 P 1	piltzii n.n. P432 20 zpp (van de Paraguayaanse Chaco, zuidelijk van Cerro Leon)
		Groot wordende, schitterend bedoornde bolcactussen. Bloeit meestal pas op oudere leeftijd, maar zeer aantrekkelijk door de forse bedoorning. Niet kougevoelig en meestal gemakkelijk te kweken. De groei is niet erg snel.	06 P 1	pumila MM184 20 zpp (van Rivera, Uruguay)
01 P 1		acanthodes 20 zpp (van Pima Co./Az.; gebogen middendoorns)	GLA	GLANDULICACTUS
02 P 1		chrysacanthus 20 zpp (dicht goudgeel bedoornd; zeer mooi!)		Klein blijvende verwanten van Ferocactus. De planten bloeien in het vroege voorjaar. De planten zijn niet kougevoelig.
03 H 1		echidne 20 zpp (rechte, gele doorns; gele bloemen)	01 P 1	crassihamatus 20 zpp (van Charco Blanco; plant grijsgroen, stevige doorns)
04 H 1		fordii 20 zpp (kleurige bedoorning, purperen bloemen)	02 P 1	uncinatus 20 zpp (blauwgroen; lange gehaakte middendoorns; bloem roodbruin)
05 H 1		glaucescens 20 zpp (fraaie, blauwgroene plant; lange goudgele doorns)	03 P 1	uncinatus wrightii 20 zpp (smallere ribben, nog langere middendoorns)
06 H 1		herrerae 20 zpp (bruine, gehaakte doorns)	04 H 1	uncinatus wrightii 20 zpp (smallere ribben, nog langere middendoorns)
07 P 1		histrix L1415 20 zpp (rechte, geelachtige doorns; plant olijfgroen)	GYC	GYMNOCACTUS
08 P 1		latispinus 20 zpp (platrond; brede, gehaakte middendoorns, bloem violet)		Mooie, kleine en gemakkelijk bloeiende bolcactussen. Niet kougevoelig. Sommige soorten zijn op eigen wortel moeilijk door hun vochtgevoeligheid. Bloeit kan de hele zomer door plaatsvinden.
09 H 1		peninsulae 20 zpp (mooie, robijnrode doorns)	01 L 1	horripilus 20 zpp (dieproze bloemen)
10 P 1		rectispinus 20 zpp (zeer lange middendoorns)	02 P 1	beguinii smithii 20 zpp (helderroze bloemen; kleiner als typeplant)
11 P 1		reppenhagenii 20 zpp (heldergroene plant; lichtgekleurde, rechte doorns)	03 H 2	beguinii v. L1035 10 zpp (van Sierra de la Paila; verwant met G. mandragora)
12 H 1		rhodanthus 20 zpp (vroeger door Schwarz gevonden, zeldzame soort)	04 H 1	beguinii 20 zpp (dicht witbedoornd met zwarte middendoorns; bloem purper)
13 P 1		santamaria 20 zpp (van Isla Sta. Maria/BC.)	05 P 1	beguinii senilis 20 zpp (langere en dichtere bedoorning dan bij typeplant)
14 H 1		schwarzii 20 zpp (weinig gele doorns; viltige schedel)	06 H 2	booleanus 10 zpp (lijkt op G. beguinii)
15 H 1		stainesii 20 zpp (rode of geelrode doorns; areolen ver van elkaar)	07 H 1	gielsdorfianus 20 zpp (plant blauwgroen; wollige schedel; doorns zwart)
16 H 1		stainesii pilosus 20 zpp (areolen dicht bij elkaar, met veel witte haren; rode doorns)	08 H 1	horripilus 20 zpp (rijk purper bloeiend)
17 P 1		townsendianus 20 zpp (tot 40 cm hoog; groengele bloemen met roze keel)	09 H 1	knuthianus 20 zpp (veel witte zijdoorns en gele middendoorns; bloem roze)
			10 H 2	laredoi 10 zpp (dicht witbedoornd; spruitend; bloem donker purperviolet)
			11 H 1	roseanus 20 zpp (strokleurige bedoorning; geelachtige bloemen)

Zaadlijst 2004

12	H	1	saueri 20 zpp (blauwgroen; wollige schedel; witte bloemen)	23	P	1	chubutense WP40-50A 20 zpp (Sierra Colorado; grijszwarte plant)
13	P	2	subterraneus 20 zpp (klein, met een wortelknol; purperen bloemen)	24	P	1	comarapense 20 zpp (veelribbig, bloemen wit met roze keel)
14	H	2	subterraneus zaragozae 10 zpp (plant langwerpig; purperroze bloemen)	25	P	1	erinaceum P381 20 zpp (kleine nieuwe soort uit de Sierra Tulumba)
15	L	1	viereckii 20 zpp (blijft klein; witwollige schedel)	26	P	1	eurypleurum P434 20 zpp (Cerro Leon; bloemen bleekroze tot wit)
16	H	1	viereckii 20 zpp (bloemen purper)	27	P	1	ferox GN396-1307 20 zpp (zuidwestelijk van Villa de Soto/Cord.)
17	B	3	ysabelae 15 zpp (platronde plant; witte bloemen)	28	P	1	fleischerianum HU304 20 zpp (plant glanzend donkergroen; doorns naaldvormig)
GYM GYMNOCALYCIUM				29	P	1	gibbosum FR12 20 zpp (platronde, donkergroene plant; hoornkleurige doorns)
Groot Zuid-Amerikaans geslacht van bolcactussen die rijk en langdurig bloeien. De planten gedijen ook goed bij iets minder licht. Niet kougvoelig en in het algemeen gemakkelijk. De bloemknoppen zijn onbedoord.				30	L	4	gibbosum 20 zpp (grote witte bloemen)
01	P	1	achirasense orientale P104c 20 zpp (van Zuid-Cordoba)	31	P	1	guanchinense P226 20 zpp (Cuesta Miranda, Sierra Famatina)
02	P	1	achirasense GN84-208 20 zpp (van Achiras, vindplaats van de typeplant)	32	P	1	horridispinum L517 20 zpp (La Mudana/Cord.)
03	P	1	achirasense villamercedense GN79-196 20 zpp (van Juan Llerena)	33	P	1	hybopleurum 20 zpp (zwarte doorns; korte witte tot roze bloemen)
04	P	1	ambatoense P22 20 zpp (uit de Sierra Ambato; rozegrijze doorns)	34	P	1	intertextum GN91-375 20 zpp (Los Mogotes; heldergroen, met scherpe ribben)
05	P	1	andreae fechseri P378 20 zpp (= G. doppianum n.n.; gele bloemen)	35	P	1	kieslingii P383 20 zpp (Cuesta Huaco)
06	P	1	andreae P199 20 zpp (van El Condor; kleine plant met grote gele bloemen)	36	P	1	kroenleinii 20 zpp (nieuwe, weinig verspreide soort)
07	P	1	andreae carolinense GN273-880 20 zpp ( )	37	P	1	megalothelos 20 zpp (donkergroen; witte bloemen)
08	P	1	baldianum P127 20 zpp (van de Sierra Ancasti; rood bloeiend)	38	P	1	monvillei 20 zpp (frisgroen; lange gele doorns; bloem wit tot roze)
09	L	4	baldianum 20 zpp (blijft klein; rode bloemen)	39	P	1	moserianum P90 20 zpp (van Serrezuela; nogal variabel)
10	P	1	bayrianum 20 zpp (plant grijsgroen; witte bloem met rode keel)	40	P	1	mostii P201 20 zpp (groeit op 1200 m. in Midden-Cordoba; grote bloemen)
11	P	1	bicolor P116 20 zpp (tweekleurige bedooring; bloem wit met rode keel)	41	P	1	mucidum ferrarii P385 20 zpp (van Cerro Mazan)
12	P	1	bodenbenderianum 20 zpp (grijsbruine plant; bloemen wit tot roze)	42	P	1	neuhuberi GN77 20 zpp (roze bloemen; nieuwe soort)
13	P	1	borthii WP167-285 20 zpp (van Mercedes, San Luis)	43	P	1	nigriareolatum P130 20 zpp (Cuesta de Portezuela/Cat.)
14	P	1	brachyanthum gertrudae GN102-257 20 zpp (van Col. Pringles, San Luis)	44	P	1	obductum P121 20 zpp (Salinas Grandes, Cordoba; kleine soort)
15	P	1	bruchii brigittae P214 20 zpp (westelijke Sierra Grande; roze bloemen)	45	P	1	ochoterena GN207-578 20 zpp (Ruta 3, S.L.; grijsgroen met donkergroene doorns)
16	P	1	bruchii P174 20 zpp (oostelijk van Copina, Cordoba op 1300 m.)	46	P	1	oenanthemum 20 zpp (helderrode bloemen)
17	P	1	buenekeri 20 zpp (plant matgroen; spruitend; grote roze bloemen)	47	P	1	pflanzii 20 zpp (Pilcomayo; heldergroen; roodachtige doorns)
18	P	1	calochlorum 20 zpp (vlakke plant; korte aanliggende bedooring)	48	P	1	platense 20 zpp (bloem wit met rode keel)
19	P	1	cardenasianum 20 zpp (zwaar en wild bedoord)	49	P	1	quehlianum P197 20 zpp (Alta Gracia, Midden-Cordoba)
20	P	1	carminanthum CB244 20 zpp (karmijnrode bloemen)	50	P	1	riograndense M87 20 zpp (Valle Rio Grande/Bol.)
21	P	1	castellanosii KH187 20 zpp (zuidelijk van Olta, Sierra Malanzan)	51	P	1	ritterianum P219 20 zpp (uit het Famatima-massief)
22	P	1	catamarcense schmidianum P218 20 zpp (zuidelijk van Tinogasta)	52	P	1	saglionis P60 20 zpp (uit het dal van de Rio Santa Maria; stevige doorns)
				53	P	1	sanluisense n.n. P103 20 zpp (lange penwortel)
				54	P	1	schatzlianum 20 zpp (donkergroen;

Zaadlijst 2004

55	P	1	geelachtige bloemen)	88	A	1	tudae izozogsii 20 zpp (ook wel G. izozogsii genoemd)
			schickendantzii 20 zpp (plant bruingroen; doorns hoornkleurig tot roodachtig)	89	L	1	ragonesei 20 zpp (kleine, vlakke, grijze plant; bedoorning nietig en aanliggend)
56	L	1	schlumbergeri 20 zpp	HAM			HAMATOCACTUS
57	P	1	schroederianum 20 zpp (platrond; korte, aanliggende doorns; lange bloemen)				Aan Ferocactus verwante bolcactussen. Ze worden minder groot en bloeien zeer gemakkelijk met grote gele bloemen. Kweek is eenvoudig en ze zijn niet kougevoelig.
58	P	1	spgazzinii P43 20 zpp (Tolombon; vlakke grijze plant; zware bedoorning)	01	H	1	setispinus oercuttii 20 zpp (lange goudgele doorns; gemakkelijk bloeier)
59	P	1	tillianum WR227 20 zpp (fraaie, zware bedoorning; rode bloemen)	HAR			HARRISIA
60	P	1	tudae 20 zpp (bloemen crème tot roze)				Sommige soorten worden ook wel bij Eriocereus ingedeeld. Geslacht van West-Indische slanke zuilcactussen. De planten bloeien 's nachts met grote witte bloemen.
61	P	1	uruguayense 20 zpp (plantrond, donkergroen; grote gele bloemen)	01	A	1	pomanensis 20 zpp (van Pituil, La Rioja)
62	P	1	valnicekianum MN73 20 zpp (Capilla del Monte)	HEL			HELIANTHOCEREUS
63	P	1	vatteri GN90-222 20 zpp (Quebracho Ladeado, Cordoba)				Aan Trichocereus en Lobivia verwant geslacht met overdag bloeiende soorten. De soorten zijn niet kougevoelig en zonder veel problemen te kweken.
64	B	1	achirasense chacrasense LB365 20 zpp (bij Potrerillo, San Luis)	01	P	1	huascha 20 zpp (bloemen wit tot rood)
65	B	1	achirasense echinatum LB278a 20 zpp (bij Estancia Grande, pr. San Luis)	HIL			HILDEWINTERA
66	B	1	achirasense orientale LB332 20 zpp (Las Albahacas; meest geen middendoorn)				Kleine kruipende en/of hangende zuilen die ook wel bij Borzicactus worden ingedeeld. Bloeit rijk gedurende de hele zomer. De planten zijn niet kougevoelig en worden niet zeer groot.
67	A	1	amerhausii 20 zpp (van 3 Cascadas, Córdoba)	01	H	1	aureispina 20 zpp (dichte, zachte, goudgele bedoorning; orangerode bloemen)
68	A	1	baldianum 20 zpp (Cuesta der Portezuelo, Cat.)	ISL			ISLAYA
69	B	1	berchtii 20 zpp				Peruaanse bolcactussen met zeer fraai gekleurde, opvallende zaadbessen. Op eigen wortel is de kweek niet zeer eenvoudig. Ook de kweek uit zaad vereist enige kundigheid.
70	A	1	carminanthum 20 zpp (Quebrada de la Cebila, Cat.)	01	L	1	brevicylindrica 20 zpp (van Camona)
71	A	1	carminanthum 20 zpp (van El Rodeo, Catamarca)	02	L	1	unguispina 20 zpp (= I. islayensis)
72	A	1	ferrarii 20 zpp (van Estación Mazán, La Rioja)	03	H	1	copiapoides chalaensis 20 zpp (slechts weinig korte, donkere doorns; gele bloemen)
73	A	1	glaucum 20 zpp (van Salicas, La Rioja)	04	H	1	copiapoides 20 zpp (blauwgroen, korte dikke doorns, veel gele bloemen)
74	A	1	hossei 20 zpp (van Vilgo, La Rioja)	05	H	1	divaricatiflora 20 zpp (selectie van karmijnviolet bloeiende planten)
75	A	1	kieslingii 20 zpp (van Cuesta de Huaco, la Rioja)	06	P	1	'intermedia' n.n. 20 zpp
76	A	1	kieslingii castaneum 20 zpp (van Anillaco, La Rioja)	07	H	1	maritima 20 zpp (dicht geel bedoord)
77	A	1	mazanense 20 zpp (van Villa Mazán, La Rioja)	LEI			LEPISIUM
78	B	1	mazanense polycephalum P223 20 zpp				Epifytisch groeiende, struikjes vormende cactussen. Nauw verwant met Rhipsalis.
79	A	1	monvillei 20 zpp (Pampa de Achala, Córdoba)	01	A	1	cruciforme 20 zpp (klokvormige, witachtige bloem)
80	A	1	nigriareolatum 20 zpp (Cuesta del Portezuelo, Cat.)	02	A	1	monacanthum 20 zpp (Calilegua, Salta)
81	A	1	occultum 20 zpp (van Coneta, Catamarca)	LER			LEUCHTENBERGIA
82	A	1	oenanthemum 20 zpp (van Quebrada de la Cebila, Cat.)				Monotypisch geslacht van planten met penwortel en driekantige tepels. Zeer grote gele bloemen, die willig verschijnen bij oudere planten. In de zomer houden ze van veel water en in de winter van volkomen
83	A	1	quehlianum 20 zpp (van Est. Vieja, Córdoba)				
84	A	1	riojense 20 zpp (van Los Colorados, La Rioja)				
85	A	1	schickendantzii 20 zpp (noordelijk van Chilecito, La Rioja)				
86	A	1	spgazzinii 20 zpp (van Chorrillos, Salta)				
87	A	1	stellatum 20 zpp (van Guasapampa, Córdoba)				

Zaadlijst 2004

		droogte. Niet kougveelig.	26	P	1	haematantha P238 20 zpp (Portrero, Salta; bloedrode bloemen)
01	L	4				principis 20 zpp (lange papierachtige doorns; enorme bloemen)
02	H	1				principis 20 zpp (lange papierachtige doorns; enorme bloemen)
LOB						LOBIVIA
						Zie ook Echinopsis. Pseudolobivia is deels hier en deels bij Echinopsis ondergebracht. Schitterende bloeiers, maar helaas slechts enkele uren per bloem. De kweek is eenvoudig en de planten zijn niet kougveelig. Voor mij de mooiste cactusbloemen!
01	L	4				caineana 20 zpp (grote helderviolette bloem)
02	L	1				dobeana 20 zpp (lijkt op L. aurea, maar heeft rode bloemen)
03	L	4				famatimensis 20 zpp (plant bruinviolet; aanliggende bedoorning)
04	L	4				leucomalla 20 zpp (witbedoord)
05	L	1				longispina 20 zpp (forse planten; bloemkleur variabel)
06	L	1				moserianum 20 zpp
07	H	1				acanthoplegma oligotricha 20 zpp (bloembuis spaarzaam behaard tot kaal)
08	H	1				acanthoplegma roseiflora 20 zpp (mooie purperviolette bloemen met witte keel)
09	P	1				akersii 20 zpp (= L. oyonica)
10	P	1				amblayensis 20 zpp (kleine donkergroene plant; grote gele tot oranje bloemen)
11	L	4				aurea 20 zpp (Ps.lob.; lange gele bloem)
12	P	1				aurea 20 zpp (Ps.lob.; lange gele bloemen)
13	H	1				aurea dobeana 20 zpp (Ps.lob.; kleine, dichtbedoornde planten; grote bloedrode bloemen)
14	H	1				aurea leucomalla 20 zpp (Ps.lob.; veel witte zij- en korte, rode middendoorns)
15	H	1				aurea quinesensis 20 zpp (Ps.lob.; lange witte doorns)
16	H	1				backebergii oxyalabastra 20 zpp (gewonden, zachte, bleke doorns; donker karmijnkleurige bloemen)
17	H	1				caineana albiflora 20 zpp (grote, zuiver witte bloemen; zeldzaam)
19	H	1				calorubra 20 zpp (Ps.lob.; vlakke bol; lange oranjerode bloemen)
20	H	1				chrysantha hypocytha 20 zpp (omhoog staande middendoorns)
21	H	1				chrysochete markusii 20 zpp (goudgele doorns; bloemen roodachtig)
22	H	1				cinnabarina grandiflora 20 zpp (donkere geelbruine doorns; donkerrode bloem met violette keel)
23	P	1				drijveriana P179 20 zpp (Cachipampa; bloemen geel tot oranje)
24	H	1				famatimensis 20 zpp (pectinate bedoorning; gele bloemen)
25	P	1				formosa 20 zpp (Soehrensia; van Mendoza; gele bloemen)
						27 P 1 jajoiana 20 zpp (donkergroen; bloemen geel of rood met zwarte keel)
						28 H 1 jajoiana paucicostata 20 zpp (rode bloemen met zwarte keel)
						29 H 1 jajoiana nigrostoma 20 zpp (bloemen geel tot rood met donkere keel)
						30 P 1 laeae WR264 20 zpp (platrond; donkerviolette bloemen)
						31 H 1 lateritia cintiensis 20 zpp (lange omhoog gebogen doorns)
						32 H 1 lateritia kupperiana 20 zpp (priemende, zwarte doorns; gele bloemen)
						33 H 1 lateritia cintiensis elongata 20 zpp (plant verlengd en dichter bedoord)
						34 P 1 leptacantha WR422 20 zpp (bloemen geel, rood tot violet)
						35 H 1 marsoneri grandiflora-stellata 20 zpp (zeer grote bloemen, zuiver rood)
						36 P 1 pampana 20 zpp (oranjerode bloemen met gele keel)
						37 L 4 pampana 20 zpp (oranjerode bloemen met gele keel)
						38 P 1 pentlandii FK10 20 zpp (zeer lange doorns; magenta bloemen met lichtere keel)
						39 H 1 pugionacantha cornuta 20 zpp (lange priemende doorns)
						40 H 1 pugionacantha culpinensis 20 zpp (gele of rode bloemen; woest bedoord)
						41 H 1 pugionacantha rossii 20 zpp (oranjegele bloemen)
						42 H 1 saltensis schreiteri 20 zpp (purperrode bloemen met een donkerviolette keel)
						43 H 1 schieliana quiabayensis WR205 20 zpp (bloemen oranje tot rood)
						44 P 1 sublimiflora OF72/80 20 zpp (zeer grote gele of rode bloemen)
						45 H 1 tiegeliana pusilla 20 zpp (dwergvorm; dicht bedoord; purperviolette bloemen)
						46 L 1 tiegeliana uriondoensis 20 zpp
						47 H 1 wrightiana winteriana 20 zpp (grote, lange, purperrode bloemen met een witte keel)
						48 P 1 wrightiana WR396 20 zpp (zeer lange middendoorns, lange roze bloemen)
						49 H 1 zecheri 20 zpp (langdurig bloeiende karmijnkleurige bloemen)
						50 A 1 grandiflora 20 zpp (van Cuesta del Portezuelo, Cat.)
						51 A 1 haematantha famatimensis 20 zpp (van de Sierra de Famatina, La Rioja)
						52 A 1 rosarioana 20 zpp (van de Sierra de Famatina, La Rioja)
						LOP
						LOPHOPHORA
						Kleine, soms groepen vormende bolcactussen. In de natuur bevat de wortelhals mescaline. De planten zijn onbedoord en bezitten viltige areolen. Niet kou-, maar wel vochtgevoelig.
						01 L 2 williamsii 10 zpp (doornloos, maar met dikke viltige areolen)

Zaadlijst 2004

02	H	2	echinata diffusa 10 zpp (grijsgroene plant; vlakke ribben; bloem witachtig)	016	L	4	evermanniana 20 zpp (wollige axillen; geelachtige bloemen)
03	H	2	williamsii 10 zpp (doornloos; dikke viltige areolen)	017	L	4	floresii 20 zpp (kort zuiltje; wollige axillen; karmijnkleurige bloemen)
04	H	2	williamsii decipiens 10 zpp (grotere violetroze bloemen)	018	L	4	formosa 20 zpp (purperroze bloemen)
LOX			LOXANTHOCEREUS Slanke, vrij klein blijvende zuilen met zygomorfe bloemen, die ook wel bij Borzicactus worden geplaatst. De kweek is eenvoudig, want de planten zijn niet kougevoelig en vaak zeer bloeiwillig.	019	L	4	fraileana 20 zpp (grote roze bloemen met lange purperen stempels)
01	L	4	sextonianus 20 zpp (korte leden; lange, rode, zygomorfe bloemen)	020	L	4	gilensis 20 zpp (crémekleurige bloemen met roze strepen)
MAI			MAIHUENIOPSIS Nauw aan Tephrocactus verwante planten uit Argentinië. In de laatste jaren is een aantal soorten van Tephrocactus in dit geslacht geplaatst. Niet kougevoelig.	021	L	1	glareosa 20 zpp (dwergsoort uit Baja Calidornia; geelachtige bloemen)
01	A	1	boliviana 20 zpp (van Pque Nac, "Los Cardones")	022	L	1	heyderi 20 zpp (platrond; bleke zij- en donkere middendoorns)
02	A	1	glomerata 20 zpp (van San Antonio de los Cobres, Salta)	023	L	4	hirsuta 20 zpp (rond bolletje met glazige zijdoorns en 1 gehaakte middendoorn)
MAL			MAMILLARIA Grootste en meest gekweekte geslacht van cactussen. Binnen het geslacht bestaat een grote schakering in vorm, grootte en bloemen. Bloei meestal in een krans om de schedel. Kweek bij veel soorten eenvoudig. Niet kougevoelig.	024	L	4	hutchisoniana 20 zpp (kort zuilvormig; bloemen wit)
001	L	4	alamensis 20 zpp (roze bloemen met bruine middenstrepen)	025	L	1	insularis 20 zpp (dwergsoort; zwarte, gehaakte middendoorns; grote roze bloemen)
002	L	1	albicans 20 zpp (dicht, wit bedoord; grote roze bloemen)	026	L	4	johnstonii 20 zpp (roze bloemen met rode meeldraden)
003	L	4	arida 20 zpp (plant blauwgroen; groengele bloemen)	027	L	4	karwinskiana 20 zpp (witachtige bloem met rode middenlijn)
004	L	1	carretii 20 zpp (gehaakte middendoorns; bloem witachtig met roze strepen)	028	L	4	louisae 20 zpp (weinig spruitend; zeer grote bloemen)
005	L	1	casoi 20 zpp (korte, bleke zij- en stevige, zwarte middendoorns)	029	L	4	macracantha 20 zpp (forse platronde plant; rode bloemen)
006	L	4	centralifera 20 zpp (zwaarbedoord; kleine rode bloemen)	030	L	4	magnumamma 20 zpp (platrond; vrij grote witachtige bloemen)
007	L	4	centraliplumosa 20 zpp (roodbruine middendoorns; karmijnrode bloemen)	031	L	4	mammillaris 20 zpp (wordt kort zuilvormig; kleine witte bloemen)
008	L	4	columbiana 20 zpp (kortcilindrisch; geelachtige doorns; bloemen karmijnkleurig)	032	L	1	matudae 20 zpp (fijnbedoord; 1 korte middendoorn omhoog gebogen)
009	L	4	compacticaulis 20 zpp (vlgs. Hunt: M. matudae)	033	L	4	mazatlanensis 20 zpp (cilindervormig; grote purperen bloemen)
010	L	4	compressa 20 zpp (later kort zuilvormig; bloemen purper)	034	L	4	miegeana 20 zpp (rode bloemen)
011	L	4	crassior 20 zpp (glazige, gele doorns; karmijnroze bloemen)	035	L	1	mollendorffiana 20 zpp (kleine purperen bloemen)
012	L	4	crinita 20 zpp (blijft klein; lange witte haarachtige zijdoorns)	036	L	4	monancistracantha 20 zpp (dwergsoort met fijne witte doorns)
013	L	4	crocidata 20 zpp (karmijnkleurige bloemen)	037	L	4	muehlenpfordtii 20 zpp (rode bloemen)
014	L	4	dioica 20 zpp (grote crémekleurige bloemen)	038	L	4	multiceps 20 zpp (blijft zeer klein)
015	L	1	duoformis 20 zpp (kleine karmijnkleurige bloemen)	039	L	4	mystax 20 zpp (witwollige axillen; purperroze bloemen)
				040	L	1	nana 20 zpp (met penwortel)
				041	L	4	phitauiana 20 zpp (vormt clusters; witte doorns met donkere punten)
				042	L	1	plumosa 20 zpp (verborgen onder witte gevederde doortjes)
				043	L	4	polythele 20 zpp (wordt vrij fors; kleine roodachtige bloemen)
				044	L	1	pringlei 20 zpp (dieprode bloemen)
				045	L	4	rhodantha 20 zpp (geliefde soort, al zeer lang bekend)
				046	L	1	rioverdense 20 zpp (forse plant; kleine rode bloemen)
				047	L	4	saetigera 20 zpp (witwollige axillen; witte bloemen)
				048	L	1	saxicola 20 zpp (witbloeiend)
				049	L	4	schumannii 20 zpp (Bartschella; grote

Zaadlijst 2004

		roze bloemen)			bloemen geelachtig)
050	L	1	sempervivi 20 zpp (witachtige bloemen)	083	H 1 caerulea 20 zpp (blauwgroen; witte zij- en donkere middendoorns)
051	L	4	sheldonii 20 zpp (grote helderroze bloemen)	084	P 1 californica 20 zpp (kort cilindrisch; grote roze bloemen)
052	L	1	sinistrohamata 20 zpp (4 gele middendoorns, de onderste gehaakt)	085	H 1 camptotricha 20 zpp (lange, gewonden, dunne doorns)
053	L	1	spinosissima 20 zpp (wordt vrij groot; roodachtige bloemen)	086	H 1 candida 20 zpp (sneeuw witte bedooring; grote roze bloemen)
054	L	1	supertexta 20 zpp (helderrode bloemen)	087	H 1 candida rosea 20 zpp (doorns met een zweem roze)
055	L	4	swinglei 20 zpp (grote roze bloemen)	088	P 1 candida P455 20 zpp (mooie vorm van zuidelijk Matehuala)
056	L	4	tetrancistra 20 zpp (grote roze bloemen; zeldzaam)	089	H 1 capensis 20 zpp (grote roze bloemen)
057	L	4	trichacantha 20 zpp (groencrème bloemen)	090	H 1 carmenae f. L1363 20 zpp (van Novillo/Tam.; purperen bloemen)
058	L	4	vagaspinga 20 zpp (roze bloemen)	091	H 1 carretii 20 zpp (witte bloemen met roze middenstreep)
059	L	1	viereckii 20 zpp (crémewitte, kleine bloemen)	092	H 1 centraliplumosa 20 zpp (donker roodbruine middendoorns; karmijnrode bloemen)
060	L	4	viperina 20 zpp (kleine karmijnrode bloemen)	093	P 1 centricirra glauca 20 zpp (blauwgroene plant; zware bedooring)
061	L	4	wiesingeri 20 zpp (platrond; roze bloemen)	094	H 1 cerralboa 20 zpp (goudgele doorns; roze bloemen)
062	L	4	winterae aramberrii 20 zpp (geelwitte bloemen)	095	H 1 chionocephala 20 zpp (witwollige axillen; zachtroze bloemen)
063	L	1	albata 20 zpp (dicht wit bedoord; spruit)	096	H 1 columbiana albescens 20 zpp (witwollige schedel)
064	H	1	albata sanciro 20 zpp (vormt kleinere groepen; doorns donkerder)	097	H 1 cowperae 20 zpp (stevige, gehaakte, goudgele middendoorns; bleekroze bloemen)
065	H	1	albicans f. L1374 20 zpp (van Dolores/BC.; vorm met gehaakte middendoorns)	098	L 1 craigii 20 zpp (dieproze bloemen)
066	H	1	albicoma f. 20 zpp (dicht, wit, haarachtig bedoord; geen middendoorn)	099	H 2 deherdtiana 10 zpp (grote purperviolette bloemen)
067	H	1	albilanata 20 zpp (wollige axillen; witte doorns; bloemen donker purper)	100	P 1 densispina 20 zpp (tweekleurige roodgele bedooring; gele bloemen)
068	P	1	anniana 20 zpp (kleine bolletjes; spruitend; crémekleurige bloemen)	101	H 1 dioica 20 zpp (roodbruine, gehaakte middendoorns; witte bloemen, purpergestreept)
069	H	1	arida 20 zpp (plant blauwgroen, middendoorns donkerbruin; bloemen groengeel)	102	H 1 dioica f. L06 20 zpp (van Mulege; nieuwe doorns roodachtig)
070	H	1	armillata 20 zpp (cilindrisch; gehaakte, geelbruine middendoorns)	103	H 1 discolor longispina 20 zpp (langere middendoorns dan de typeplant)
071	H	1	ascensionis nominis-dulcis 20 zpp (fraaie purperen bloemen)	104	H 1 dixanthocentron 20 zpp (lang goudgeel bedoord, helder karmijnkleurige bloemen)
072	L	4	aurihamata 20 zpp (gele bedooring, 1 middendoorn gehaakt; zwavelgele bloem)	105	H 1 droegeana 20 zpp (gele zij- en donkerbruine middendoorns; rozerode bloemen)
073	L	1	bachmannii 20 zpp (roze bloemen)	106	H 1 dumetorum 20 zpp (dwergsoort; fijne geelwitte doorns)
074	L	1	backebergiana 20 zpp (cilindrisch, geel bedoord; karmijnkleurige bloemen)	107	H 1 durangicola 20 zpp (een van de 3 zwarte middendoorns naar boven gebogen)
075	H	1	bambusiphila 20 zpp (vormt clusters, karmijnkleurige bloemen)	108	L 4 duwei 20 zpp (witte, gevederde zij- en gele, gehaakte middendoorns)
076	H	1	barbata 20 zpp (vrij grote groengele bloemen met roze middenstrepen)	109	H 1 duwei 20 zpp (witte, gevederde zij- en gele, gehaakte middendoorns)
077	H	1	baumii 20 zpp (Dolichothele; grote gele bloemen met groene stempels)	110	H 1 elegans tejuca 20 zpp (blauwgroene, conische tepels; minder zijdoorns)
078	H	1	bella 20 zpp (lange, witte, borstelige bedooring; karmijnkleurige bloemen)	111	L 4 elegans 20 zpp (karmijnrode bloemen)
079	H	1	blossfeldiana 20 zpp (dwergsoort met rozekarmijnkleurige bloemen)	112	P 1 elegans 20 zpp (karmijnrode bloemen)
080	L	4	bocasana 30 zpp (vormt groepen; geelachtige bloemen)		
081	H	1	bocensis 20 zpp (met omhoog gebogen middendoorn)		
082	H	1	brandegeei 20 zpp (grote planten;		

Dhr.
Aan Mevr. ....
Mej.

Adres

Postcode

Plaats

Clichéfonds "Succulenta"
Geuldersedijk 2
5944 NH Arcen

Ondergetekende wenst de hieronder en aan ommezijde vermelde soorten uit de lijst 2004-2005 te ontvangen

Soorten à € 0,55

Vervangnrs. à € 0,55

Soorten à € 1,40

Vervangnrs à € 1,40

Bestelling van: Dhr.
Mevr. ....
Mej.

Adres

Postcode

Plaats

Lid/Adm. Nr. ....

Totaal bestelling:

..... soorten à € 0,35 = € .....
..... soorten à € 0,55 = € .....
..... soorten à € 1,40 = € .....
..... soorten à € 2,20 = € .....
..... porties à € 5,60 = € .....
..... pakketjes à € 3,- = € .....
Bijdrage Portokosten
(beneden € 17,-) = € 1,20
Totaal = € .....

Betaling:

- Als lid Succulenta na ontvangst rekening.
 Na ontvangst rekening (Extra kosten € 2,-)
 Betaald op .....

Via: .....

Kruis het juiste vakje aan

Denk eraan: Minimum bestelling (excl. porto) €5,- !!

Zaadlijst 2004

113	L	1	elongata 20 zpp (kleine zultjes; spruitend; bloemen wit tot geel)	144	H	1	marshalliana 20 zpp (blauwgroen; platrond; groengele bloemen)
114	H	1	eriantha v. L1104 20 zpp (van Jalapa/Ver.; dicht goudgeel bedoordnd)	145	H	1	melaleuca 20 zpp (Dolichothele; heldere zij- en zwarte middendoorns; gele bloemen)
115	H	1	esperanzaensis 20 zpp (bleekgele, glanzende zij- en bruine middendoorns)	146	H	1	melanocentra runyonii 20 zpp (zachter bedoornde vorm, grote dieproze bloemen)
116	L	1	fera-rubra 20 zpp (bloemen scharlakenkleurig)	147	H	1	melanocentra 20 zpp (zwartachtige bedoorning, grote dieproze bloemen)
117	P	1	formosa P475 20 zpp (van Las Flores/SLP.; dicht bedoordnd; bloemen wit)	148	H	1	meridiorosei 20 zpp (nieuwe doorns rood; grote purperen bloemen)
118	H	1	fraileana 20 zpp (vormt clusters, grote roze bloemen)	149	L	4	microcarpa 20 zpp (zwarte gehaakte doorns; grote purperen bloemen)
119	H	1	freudenbergeri 20 zpp (grote plant; spruit niet; grote heldergele bloemen)	150	H	1	moelleriana f. L698 20 zpp
120	P	2	giselae 10 zpp (dwergsoort met roze bloemen; nieuw)	151	H	1	moelleriana 20 zpp (roodbruine, gehaakte middendoorns; crémewitte bloemen)
121	H	1	glareosa 20 zpp (dwergsoort van Baja Calidornia; bloemen geelachtig)	152	L	1	moeller-valdeziana 20 zpp (donkergroen; bruine, gehaakte middendoorns)
122	H	1	glassii 20 zpp (spruitende dwergsoort, dichte witte bedoorning; bloemen roze)	153	H	1	monancistracantha 20 zpp (dwergsoort met dichte, fijne, witte bedoorning)
123	L	4	goodrichii 20 zpp (grote dieproze bloemen)	154	H	1	morricalii 20 zpp (zalmroze bloemen)
124	L	4	grahamii 20 zpp (grote roze bloemen)	155	H	1	movensis 20 zpp (zwartrode doorns; helder karmijnkleurige bloemen)
125	H	1	grusonii 20 zpp (van Sierra Bola/Coah.; helder bedoornde vorm)	156	H	1	parkinsonii 20 zpp (fraai wit bedoordnd; deelt zich dichotoom)
126	H	1	guelzowiana robustior 20 zpp (Krainzia; gele tot roodbruine, steviger middendoorns)	157	H	1	pennispinosa 20 zpp (fijnbehaarde, oranje doorns; roze bloemen)
127	H	1	guelzowiana splendens 20 zpp (Krainzia; dicht behaard; rode haakdoorns; grote purperen bloemen)	158	H	1	picta 20 zpp (dwergsoort met donkere borstelige doorns, witte bloemen)
128	P	1	gummifera Rep1253 20 zpp (roze bloemen)	159	H	1	priessnitzii 20 zpp (wollige axillen; weinig doorns; bloemen karmijnkleurig)
129	L	1	hahniana 20 zpp (lange witte haren; bloemen karmijnkleurig)	160	L	4	priessnitzii 20 zpp (wollige axillen; weinig doorns; bloemen karmijnkleurig)
130	L	4	hirsuta longicoma 20 zpp	161	H	1	pringlei longicentra 20 zpp (lange, gewonden, goudgele middendoorns, karmijnkleurige bloemen)
131	H	1	huajuapensis 20 zpp (sierlijker en meer gedrongen als M. mystax)	162	L	1	prolifera 20 zpp (rijk spruitend; crémeggele bloemen)
132	H	1	insularis 20 zpp (dwergsoort, zwarte, gehaakte middendoorns, dieproze bloemen)	163	L	1	pseudocrucigera 20 zpp (klein; wollige axillen; roze bloemen)
133	H	1	johnstonii sancarlensis 20 zpp (met lange gewonden middendoorns)	164	P	1	pseudocrucigera 20 zpp (van Queretaro; platrond; wollige axillen; roze bloemen)
134	L	4	klissingiana 20 zpp (bleekroze bloemen)	165	L	1	pullihamata 20 zpp (honinggele, gehaakte middendoorns; karmijnkleurige bloemen)
135	H	2	kraehenbuehlii 10 zpp (clusters met kleine hoofdjes; witte doorns, purperen bloemen)	166	H	1	rekoii leptacantha 20 zpp (lange, dooreen gevlochten, bruine doorns)
136	L	1	krassuckae 20 zpp (lange doorns; rode bloemen; var. van M. rekoii)	167	H	2	reppenhagenii 10 zpp (witte zij- en purperbruine middendoorns)
137	H	1	lindsayi 20 zpp (wollige axillen; roodbruine, rechte doorns; geelachtige bloemen)	168	H	1	rhodantha ruberrima 20 zpp (robijnrode doorns)
138	H	1	longiflora 20 zpp (Krainzia; lange, rode, gehaakte middendoorns; roze bloemen)	169	L	1	ritteriana 20 zpp (witte bloem met roze middenstrepen)
139	H	1	longiflora stampferi 20 zpp (Krainzia; kortere en grovere tepels; doorns en bloemen korter)	170	H	1	rubrograndis 20 zpp (grote, karmijnkleurige bloemen)
140	H	1	longiflora f. 20 zpp (Krainzia; zuiver geelwit bedoornde vorm)	171	H	1	schumannii globosa 20 zpp (Bartschella; plant robuuster; kortere doorns)
141	H	1	mainae 20 zpp (zwarte, geelbruine haakdoorns; grote helderpurperen bloemen)	172	H	1	schumannii f. 20 zpp (Bartschella; van Cabo San Lucas/BC.; geelbruine doorns)
142	P	2	marcosii 10 zpp (vele kastanjebruine middendoorns)	173	H	1	schumannii 20 zpp (Bartschella; blijft klein; grote lavendelviolet bloemen)
143	H	1	marksiana 20 zpp (plant geelgroen; wollige axillen; gele bloemen en doorns)	174	L	1	scippsiana 20 zpp (wollige axillen; korte, roodbruine middendoorns; roze bloemen)

Zaadlijst 2004

175	H	1	sheldonii 20 zpp (zwarte, gehaakte middendoorns; grote, purperen, geurende bloemen)	03	H	1	aureiflora 20 zpp (Subm.; lijkt op een Oroya; korte, rechte, gele bloemen)
176	H	1	shurliana 20 zpp (gele zij- en donkere middendoorns; grote purperen bloemen)	04	H	1	calliantha 20 zpp (Subm.; lange, gewonden doorns; grote bloemen)
177	H	1	slevinii 20 zpp (grote, roze bloemen)	05	H	1	herzogiana 20 zpp (borstelige bedoorning)
178	H	2	spec. K145/3 10 zpp (van Oaxaca; lijkt op M. supertexta en M. albilanata)	06	H	1	intertexta 20 zpp (Subm.; bruine dooreen gevlochten zijdoorns; lange oranje bloemen)
179	L	1	sphacelata 20 zpp (donkerrode bloemen)	07	H	1	madisoniorum pujupatii 20 zpp (Subm.; plant grijsgroen; mooie, donkerrode bloemen)
180	H	1	sphaerica 20 zpp (Dolichothele; lange tuberkels, grote bloemen)	08	H	1	madisoniorum 20 zpp (Subm.; plant grijsgroen; mooie, donkerrode bloemen)
181	L	1	spinosissima unapicta 20 zpp (cultivar met slechts 1 middendoorn)	09	H	1	paucicostata 20 zpp (Subm.; lange, gebogen, grijze doorns; slanke rode bloemen)
182	H	1	spinosissima rubens 20 zpp (vorm met bloedrode doorns; mooi!)	10	H	1	tuberculosa 20 zpp (Subm.; kleine tuberkels; lange grijze doorns; rijkbloeiend)
183	H	1	swinglei 20 zpp (een van de donkere middendoorns meest gehaakt; grote roze bloemen)	11	H	1	weberbaueri flammea 20 zpp (Subm.; lange goudgele doorns; oranje bloemen)
184	H	2	tegelbergiana 10 zpp (dicht, wit bedoordnd; mooie en zeldzame soort)	12	H	1	yanganicus 20 zpp (witte zijdoorns en geelbruine middendoorns)
185	L	4	tesopacensis 20 zpp (roodachtige doorns; gele bloemen)	MEL			
186	P	3	theresae 15 zpp (dwergsoort; grote roze bloemen)	MELOCACTUS			
187	L	4	uncinata 20 zpp (zwarte, gehaakte middendoorns; bleke bloemen met donkere strepen)	Cephalium vormende bolcactussen. In het algemeen zijn de planten willige groeiers, als de temperatuur 's winters voldoende hoog is. De planten bloeien pas na vorming van het cephalium, dus na 10 of meer jaren.			
188	H	1	virginis robusta 20 zpp (fijn bedoordnd; roze petalen met een violette middenlijn)	01	E	4	acispinosus H258A 20 zpp (stijve, korte, rode bedoorning)
189	L	4	voburnensis 20 zpp (kort zuiltje; gele bloemen)	02	E	4	albicephalus H350 20 zpp (mooie bloem, vrij grote rode vrucht)
190	H	1	wilcoxii 20 zpp (lange, rode middendoorns; grote purperen bloemen)	03	E	4	amethystinus H270 20 zpp (Nabouw van typeplant Buining)
191	L	1	wildii 20 zpp (spruit sterk; witte bloemen)	04	E	4	azulensis H168 20 zpp (Pedra Azul; bruine, naaldvormige doorns)
192	H	1	wolfii 20 zpp (fraaie soort met grote witte bloemen)	05	L	4	brongniartii 20 zpp
193	H	1	zephyranthoides 20 zpp (grote witachtige bloemen met roze middenstrepen)	06	L	4	caesius 20 zpp (grijze plant met ca. 10 ribben)
194	B	2	humboldtii 10 zpp (van Giló)	07	E	4	caesius AHB65 20 zpp (van Isla Patos; iets kegelvormig)
195	B	2	tepexicensis FO177 15 zpp	08	E	4	caesius GS18 20 zpp (dit is wel de beste vorm)
MAM				09	E	4	calderanus H465 20 zpp (zie Succulenta 2004, p. 166)
MAMILLOPSIS				10	E	4	ernestii H745 20 zpp (heeft langste bedoorning, bijzonder!)
Monotypisch geslacht. Dichte, witte bedoorning. Middendoorns gehaakt. Grote roodoranje bloemen, die helaas in cultuur niet al te vaak verschijnen. Niet kougvoelig.				11	E	4	canescens montealtoii FR1437 20 zpp (grote, grijsgroene plant)
01	H	1	senilis 20 zpp (dicht, sneeuwwit bedoordnd; grote rode bloemen)	12	L	4	conoideus 20 zpp (donkergroen; lilakleurige bloemen)
02	H	2	senilis 10 zpp (vorm met witte bloemen)	13	E	4	conoideus H183 20 zpp (kort bedoornde vorm)
MAT				14	L	4	deinacanthus mulequensis 20 zpp (violette bloemen)
MATUCANA				15	E	4	delessertianus 20 zpp (kans op rood cephalium, grote rode vrucht)
Zuidamerikaanse bolcactussen met grote, vaak zygomorfe bloemen. Hier zijn ook Submatucana en Eomatucana geplaatst. In cultuur zijn de meeste soorten niet kougvoelig. Over de naamgeving heerst nogal verwarring.				16	L	4	ernestii 20 zpp (soort uit Bahia met violette bloemen)
01	L	1	aureiflora 20 zpp (Subm.; lijkt op een Oroya; korte, rechte, gele bloemen)				
02	L	4	madisoniorum 20 zpp (Subm.; vlakke ribben; weinig doorns; bloemen oranjerood)				

Zaadlijst 2004

17	E	7	erythracanthus H220 20 zpp (roodbruine, naaldvormige bedoorning)	50	E	4	spec. H747 20 zpp (robuuste sort met grove ribben)	
18	E	1	florschuetzianus H148 20 zpp (zeldzaam, moeilijk, beter geënt te kweken)	51	E	4	spec. RWB338 20 zpp (lijkt op M. bahiensis; habitat onbekend)	
19	E	4	glauxianus H382 20 zpp (in kop mooie, rode bedoorning)	52	E	4	spec. Puerto Cruz 20 zpp (Noord Venezuela; grijsgroene soort)	
20	L	4	guaricensis 20 zpp (soort uit Venezuela; blijft vrij klein)	53	E	4	spec. Queimadas 20 zpp (Bahia; zilverbruinige bedoorning)	
21	L	4	guitarti 20 zpp (vrij kleine, Cubaanse soort)	54	E	4	spec. Serra Talhada 20 zpp (Pernambuco; bloem blijft in cephalium steken)	
22	E	4	guitarti 20 zpp (van El Mocho, Cuba)	55	E	4	violaceus 20 zpp (Pernambuco; doorsnee 13 cm, kougeloos, enten)	
23	L	1	harlowii 20 zpp (grotere Cubaanse soort met roodachtige bloemen)	56	E	4	violaceus 20 zpp (doorsnee 8 cm; iets variabel; geënt kweken)	
24	E	4	inconcinus AB1003 20 zpp (harde lichtbruine bedoorning)	57	H	1	azureus 20 zpp (fraaie blauw berijpte plant; grijze bedoorning)	
25	E	4	lensselinkianus H381 20 zpp (grote donkergroene soort)	58	L	4	disciformis 20 zpp	
26	E	4	macrodiscus H269 20 zpp (vrijwel zeker de echte soort)	59	H	1	neglectus diamantinensis 20 zpp (roze gevlekte, priemende doorns)	
27	L	4	matanzanus 20 zpp (kleine Cubaanse soort met roze bloemen)	60	L	4	neryi 20 zpp (vrij kleine soort met een mooi cephalium)	
28	E	4	mazelianus 20 zpp (van de Rio Orinoco)	61	H	1	rubriarctosus 20 zpp (lange geelbruine of roodgrijze doorns; rood cephalium)	
29	E	1	neglectus n.n. FR1334 20 zpp (echte soort en niet H174)	62	L	4	salvadorensis 20 zpp (laag, roodachtig cephalium)	
30	E	4	neomontanus Hov.81-135 20 zpp (kleine soort met roodbruine bedoorning)	NBE				NEOBESSEYA
31	E	4	neryi 20 zpp (van de Rio Araçá)					Noord-Amerikaanse bolcactussen, die relatief weinig in verzamelingen voorkomen. De planten zijn niet kou-, maar wel vochtgevoelig.
32	L	4	obtusipetalus 20 zpp (Columbiaanse soort met relatief grote roze bloemen)	01	H	1	asperispina 20 zpp (blauwgroene plant; groengele bloemen)	
33	E	4	oreas H300 20 zpp (zie Succulenta 2004 p. 78)	02	H	1	missouriensis 20 zpp (grote geelgroene bloemen met rozebruine middenstrepen)	
34	E	1	pruinus H635 20 zpp (legendarische soort, mooie bloem)	NCH				NEOCHILENIA
35	E	4	rubrispinus FR1330 20 zpp (de echte soort, prachtig rood cephalium)					Zie ook onder Horridocactus, Neoporteria en Pyrrhocactus. Vele van deze Chileense bolcactussen hebben een opvallend gekleurde epidermis. Niet kou-, maar op eigen wortel wel vochtgevoelig.
36	E	4	ruetii 20 zpp (ivooritte bedoorning, grote witte vrucht)	01	L	1	esmeraldana 20 zpp (platronde plant; lange bloemen)	
37	E	4	salvadorensis H301 20 zpp (mooie, korte, bruine bedoorning)	02	H	1	aerocarpa 20 zpp (dwergsoort, iele vosrode bedoorning; roodachtige bedoorning)	
38	L	4	schaetzelii 20 zpp	03	H	1	aspillagai 20 zpp (frisgroen; heldere doorns; gele bloemen)	
39	L	1	schulzianus 20 zpp (soort met violette bloemen uit Suriname)	04	H	1	carrizalensis 20 zpp (Grijsgroen; zware gebogen middendoorns; mooie bloemen)	
40	E	4	schulzianus AB1005 20 zpp (de soort van Suriname)	05	H	1	crispa 20 zpp (zwart-grijsgroene plant; fijne, gewonden, pekwarte doorns)	
41	E	4	spec. Braun 378A 20 zpp (korte, harde en dichte bedoorning)	06	H	1	floccosa 20 zpp (dwergsoort; plant verborgen onder wollige haren)	
42	E	4	spec. GS107 20 zpp (Buena Vista, Lara, Venezuela, op 1100 m)	07	H	1	glabrescens 20 zpp (klein; grijsgroen; nietige bedoorning)	
43	E	4	spec. GS69 20 zpp (noord van Churuguara, Falcon, Venezuela)	08	H	1	glaucescens 20 zpp (kleine grijsgroene plant; wollige areolen; donkere doorns)	
44	E	4	spec. GS84 20 zpp (schiereiland Faraguana, Venezuela)	09	H	1	krausii 20 zpp (dwergsoort, wollige schedel; rijkbloeiend)	
45	E	4	spec. H157 20 zpp (korte stevige bedoorning)	10	H	1	napina 20 zpp (dwergsoort met nietige	
46	E	4	spec. H475 20 zpp (jonge doorns donkerbruin, mooi)					
47	E	4	spec. H481 20 zpp (naaldvormige bedoorning)					
48	E	1	spec. H575 20 zpp (grote soort, jonge bedoorning rood)					
49	E	4	spec. H736 20 zpp (bolvorm, lichtbruine					

Zaadlijst 2004

- aanliggende, zwarte doortjes)
- 11 H 1 neohankeana f. 20 zpp (van Cerro Pazales)
- 12 H 1 neohankeana 20 zpp (zwarte doorns; bleekgele bloemen)
- 13 H 1 occulta 20 zpp (klein, vrijwel doornloos plantjes; mooie roze bloemen)
- 14 H 1 paucicostata viridis 20 zpp (frisgroen; zwarte doorns; lila bloemen)
- 15 H 1 paucicostata 20 zpp (wit berijpt; zwarte doorns; zachtlila bloemen)
- 16 H 1 pilispina 20 zpp (lange zwarte doorns; bleekgele bloemen)
- 17 H 1 recondita 20 zpp (lichtgele bloemen)
- 18 H 1 residua 20 zpp (kleine, heldergele plant; bruine doorns; gele bloemen)
- 19 H 1 scoparia 20 zpp (klein, zwarte doorns; witte bloemen)
- 20 H 1 setosiflora 20 zpp (kleine, grijsgroene plant; geelroze bloemen)
- 21 H 1 spec. 20 zpp (van El Tofo)
- 22 H 1 transitensis 20 zpp (roodbruine, gebogen doorns)
- 23 H 1 vallenarensis 20 zpp (veel geelachtige bloemen)
- 24 L 1 vanbaelii 20 zpp
- 25 L 1 vexata 20 zpp (zeldzame, zeer variabele dwergsoort)
- 26 H 1 vexata 20 zpp (zeldzame, zeer variabele dwergsoort)
- NEG** **NEOGOMESIA**
Monotypisch geslacht, verwant aan Ariocarpus. Kweek is door de langzame groei en de vochtgevoeligheid, vooral buiten de groeiperiode, moeilijk. De planten zijn niet kougevoelig.
- 01 B 2 agavoides 10 zpp (dwergsoort; grote purperviolette bloemen)
- NEL** **NEOLLOYDIA**
Grootbloemige Noordamerikaanse bolcactussen. De planten zijn op eigen wortel vochtgevoelig, maar niet kougevoelig. Het geslacht telt maar enkele soorten.
- 01 H 1 conoidea 20 zpp (ca. 5 pekwarte, rechte middendoorns, purperen bloemen)
- NEP** **NEOPORTERIA**
Zie ook Neochilenia, Horridocactus en Pyrrhocactus. Chileense bolcactussen die vaak in de winter bloeien. De planten vallen op door de vaak opvallend gekleurde epidermis en de afwisselende bedoorning. Niet kougevoelig.
- 01 H 1 atrispinosa 20 zpp (fijne, witte zij- en stevigere, zwarte middendoorns)
- 02 H 1 castaneoides 20 zpp (frisgroene plant met veel goudgele doorns)
- 03 H 1 cephalophora 20 zpp (dwergsoort; geelachtige, fijne, haarachtige doorns)
- 04 L 1 chilensis albiflora 20 zpp (wit bloeiend)
- 05 H 1 clavata 20 zpp (frisgroen; stevige doorns; grote purperrode bloemen)
- 06 H 1 coimasensis 20 zpp (purperroze bloemen)
- 07 H 1 gerocephala 20 zpp (plant verborgen onder witte, gekronkelde doorns)
- 08 H 1 laniceps 20 zpp (dwergsoort; gele haarachtige of zwarte harde doorns)
- 09 H 1 multicolor 20 zpp (zaden van zwartbedoornde planten; karmijnkleurige bloemen)
- 10 H 1 multicolor 20 zpp (selectie van planten met gele doorns)
- 11 H 1 nigrihorrida 20 zpp (grote plant; stevige zwarte doorns; karmijnkleurige bloemen)
- 12 P 1 senilis 20 zpp (zwart bedoornd)
- 13 H 1 villosa 20 zpp (kleine soort; lange doorns)
- 14 H 1 wagenknechtii 20 zpp (stevige, geelbruine doorns; bloeit rijk in de winter)
- NOR** **NORMANBOKEA**
Geslacht van kleine, bolvormige cactussen uit Mexico. De soorten worden ook wel ingedeeld bij Pelecyphora, Gymnocactus of Turbinicarpus, zie ook daar. Niet erg gemakkelijk, maar wel erg mooi.
- 01 H 2 pseudopectinata 10 zpp (dicht pectinaat bedoornd; mooi!)
- 02 H 2 pseudopectinata rubriflora 10 zpp (grote purperviolette bloemen)
- 03 H 2 valdeziana albiflora 10 zpp (witte, gevederde, haarachtige doorns; bloemen witachtig)
- 04 H 2 valdeziana 10 zpp (klein; penwortel; violetroze bloemen)
- 05 B 2 valdeziana 20 zpp (dwergsoort; bloemen violet)
- NOT** **NOTOCACTUS**
Gemakkelijke en schitterend bloeiende bolcactussen, waarvan de meeste soorten niet erg groot worden. De planten kunnen toe met iets minder licht. Hier zijn ook soorten van Brasilicactus, Eriocactus en Wigginsia vermeld.
- 01 H 1 arnostianus 20 zpp (vlakke plant; veel afgeronde ribben; fijne, heldere doorns)
- 02 H 1 eugeniae 20 zpp (dicht bedoornd; roodbruine middendoorns)
- 03 H 1 graessneri 20 zpp (Bras.cact.; dicht geel bedoornde, veelribbige plant; bloem groen)
- 04 H 1 haselbergii 20 zpp (Bras.cact.; witte borstelige bedoorning; vuurrode bloemen)
- 05 L 4 herteri 20 zpp (grote planten; geelbruine doorns; mooie lila bloemen)
- 06 H 1 leninghausii 20 zpp (Eriocactus; lange, fijne, goudgele doorns)
- 07 H 1 muegelianus 20 zpp (wollige schedel; oranjebruine doorns; bloemen oranje-rood)
- 08 L 4 roseoluteus 20 zpp (geelbruine doorns; roze bloemen met gele keel; zeer mooi!)
- 09 H 1 rudibuenekeri 20 zpp (lange, witte doorns; witwollige gele bloemen)
- 10 L 1 rutilans 20 zpp (rozekarmijnkleurige bloemen)

Zaadlijst 2004

11	P	1	rutilans 20 zpp (rozekarmijnkleurige bloemen)	03	A	1	vestita 20 zpp (van Volcan, Jujuy)
12	H	1	schlosseri 20 zpp (fijne, lange, roodbruine doorns)	04	A	1	weingartiana 20 zpp (oostelijk van Humahuaca, Jujuy)
13	H	1	schumannianus nigripinus 20 zpp (Eriocactus; lange, donkere, borstelige doorns, wollige schedel)	ORE			
14	L	1	schumannianus 20 zpp (Eriocactus; lange, zachte, gele bedoorning)	OREOCEREUS			
15	H	1	sellowii 20 zpp (Malacoc.; frisgroen; scherpe ribben; geelbruine doorns)	De grijsaards van de Andes. Onder de			
16	H	1	sucineus 20 zpp (barnsteenkleurige doorns)	beharing zit meestal een stevige			
17	H	1	tephracanthus 20 zpp (Malacoc.; plant bleekgroen; scherpe ribben; geelbruine doorns)	bedoorning. De planten groeien langzaam			
18	P	1	uebelmannianus 20 zpp (vlakke ribben; grote violette bloemen)	en kunnen vele jaren een sieraad in de kas			
19	L	4	uebelmannianus 20 zpp (vlakke ribben; grote violette bloemen)	vormen. Niet kougevoelig. Bloei is in			
20	H	1	vorwerkianus 20 zpp (Malacoc.; vlakronde plant; geelwitte doorns)	verzamelingen zeldzaam.			
21	L	4	warasii 20 zpp (Erioc; lijkt op E. magnificus; minder ribben; goudgele doorns)	01	P	1	celsianus 20 zpp (stevige zuil; witte, harige zijdoorns)
22	P	1	warasii 20 zpp (Erioc; lijkt op E. magnificus; minder ribben; goudgele doorns)	02	P	1	trollii 20 zpp (dicht wit bedoord; karmijnrode bloemen)
23	B	1	grossei LB54 20 zpp (van de hellingen van de Cerro Acahay, Paraguay)	03	A	1	trollii 20 zpp (van Casabindo, Jujuy)
24	B	1	magnificus LB581 20 zpp (helling aan de Rio Toropi, Rio Grande do Sul)	PAR			
25	B	1	mueller-melchersii 20 zpp (kleinere soort; middelgrote goudgele bloemen)	PARODIA			
26	B	1	notabilis 20 zpp	Geslacht van veelal vrij klein blijvende			
27	B	1	submammulosus LB303 20 zpp (west San Jose del Morro, San Luis)	bolcactussen uit Zuid-Amerika. Kleurrijke			
28	L	1	scopa 20 zpp (wit bedoornde, later kort zuilvormige plant; bloemen vrij klein)	en afwisselende bedoorning. Bloei			
NYC				gedurende de gehele zomer. Niet			
NYCTOCEREUS				kougevoelig. Niet te warm zaaien geeft de			
Planten met slanke, dunne stammetjes. De				beste resultaten.			
bloemen zijn nachtelijk en vrij groot. De				01	P	1	aureicentra 20 zpp (bloedrode bloemen)
soorten komen voor in Midden-Amerika.				02	L	7	aureispina 20 zpp (bloedrode bloemen)
01	L	1	serpentinus 20 zpp (lange, nachtelijke bloemen)	03	P	1	cabracoralensis P235 20 zpp (van Cabra Coral, Salta)
OBR				04	P	1	campestra L576 20 zpp (zwarte middendoorns)
OBREGONIA				05	P	1	chrysacanthion 20 zpp (dicht goudgeel bedoord)
Monotypisch geslacht van platronde				06	P	1	comarapana 20 zpp (van Valle Grande; honinggele doorns; gele bloemen)
planten. De planten zijn gemakkelijker te				07	P	1	dextrohamata P44 20 zpp (van Tolombon; zware, korte, gehaakte middendoorns)
kweken dan b.v. Ariocarpus. Ze zijn niet				08	P	1	fechseri P395 20 zpp (noordelijk Olta, Sa. Malanzan)
kougevoelig en bloeien willig uit de wollige				09	P	1	formosa 20 zpp (klein; korte, naaldvormige doorns; zwavelgele bloemen)
schedel.				10	P	1	fuscato-iridis P239 20 zpp (San Pedro, Jujuy)
01	H	5	denegrii 10 zpp (eigenaardige knobbels; wollige schedel)	11	P	1	glischrocarpa P56 20 zpp (Alemania; bruine middendoorns; gele bloemen)
OPU				12	P	1	hummeliana L567 20 zpp (van Amblayo, Salta; mooie rode bloemen)
OPUNTIA				13	P	1	malyana WR156 20 zpp (korte doorns; oranje bloemen)
De bekende schijfctactussen. Ook enkele				14	P	1	malyana igneuiflora L500 20 zpp (rode bloemen)
cilindervormige soorten zijn hier				15	P	1	mesembrina P210 20 zpp (van Ambil, Sa. Malanzan; vorm van P. fechseri)
geplaatst. De planten zijn in het algemeen				16	L	4	microsperma rigidissimus 20 zpp
gemakkelijk in cultuur. Wel kiemen de				17	P	1	microsperma 20 zpp (gehaakte middendoorns; bloemen geel tot oranje)
zaden vaak pas na lange tijd. Sommige				18	P	1	nivosa 20 zpp (glazige witte doorns; helderrode bloemen)
soorten zijn in de natuur winterhard.				19	P	1	parvula 20 zpp (dwergsoort met korte borstelige bedoorning; gele bloemen)
01	L	4	humifusa 20 zpp (winterharde soort)	20	P	1	penicillata nivosa P250 20 zpp (van Cafayate; glazig-witte doorns; rode bloemen)
02	P	4	phaeacantha 20 zpp (winterharde soort)	21	L	4	penicillata 20 zpp (bloedrode bloemen)

Zaadlijst 2004

08	P	1	dicht bedoord; oranjerode bloemen)	38	H	1	steinmannii eucaliptana 20 zpp (Mediolob.; helderrode bloemen)
			colorea FR1106 20 zpp (Mediolob.; donkergroen; karmijnkleurige bloemen)	39	H	1	violaciflora knuthiana 20 zpp (karmijnrode bloemen)
09	H	1	einsteinii atropina L477 20 zpp (Mediolob.; eironde plant; zwarte, borstelige bedooring)	40	H	1	violaciflora 20 zpp (geelachtige doorns; violette bloemen)
10	H	1	einsteinii conoidea L533 20 zpp (oranjegele bloemen)	41	H	1	violascens 20 zpp (Mediolob.; grijsgroene plant; bloem roodachtig)
11	P	1	fiebrigii 20 zpp (Ayl.; witte, naaldvormige doorns; helderrode bloemen)	42	H	1	vulpina 20 zpp (Ayl.; vosrood bedoornde soort, rode bloemen)
12	H	1	flavistylus 20 zpp (Ayl.; fijne, geelwitte doorns; oranjerode doorns)	43	H	1	xanthocarpa costata 20 zpp (zeldzame vorm, ooit door Fric verzameld)
13	H	1	fulviseta 20 zpp (Ayl.; roodbruine doorns; donkerrode bloemen)				RHL RHIPSALIS Epifytisch groeiende cactussen, die zich meestal rijk vertakken. Ze vormen luchtwortels en bezitten vaak weinig of geen doorns. Kleine bloemen en vaak sierlijke bessen. Ze gedijen goed bij wat minder licht dan de meeste cactussoorten.
14	H	1	haagei 20 zpp (Mediolob.; witte aanliggende doorns; oranjerode bloemen)				
15	H	1	haagei canacruzensis WR642 20 zpp (Mediolob.; witroze bloemen met een roze keel)				
16	H	1	hoffmannii 20 zpp (Ayl.; dicht, wit bedoord; bloemen oranje)	01	L	4	cassutha 20 zpp (ronde leden, bloem witachtig)
17	P	1	jujuyana DH381 20 zpp (Ayl.; van Termas de Reyes)				ROC ROSEOCACTUS Vaak bij Ariocarpus geplaatst geslacht. Beide geslachten zijn zeer nauw verwant. Zie ook bij Ariocarpus.
18	H	1	kariusiana 20 zpp (geelachtige doorns; bleekroze bloemen)	01	H	5	fissuratus 10 zpp (wollige schedel; grote purperen bloemen)
19	H	1	kieslingii 20 zpp (Ayl.; fijne, witte zij- en iets steviger goudbruine middendoorns)	02	H	5	fissuratus hintonii 10 zpp (miniaturvorm; zeer mooi!)
20	H	1	krainziana f. 20 zpp (zaden gewonnen van goudgeel bloeiende planten)	03	H	2	kotschoubeyanus 10 zpp (klein; grote purperen bloemen in de herfst)
21	H	1	krainziana f. 20 zpp	04	H	2	kotschoubeyanus albiflorus 10 zpp (vorm met witroze bloemen)
22	L	4	krainziana 20 zpp (diverse bloemkleuren)	05	H	2	kotschoubeyanus macdowellii 10 zpp (kleiner en sierlijker; bloemen purper)
23	H	1	krainziana 20 zpp (donkergroen; korte witte doorns; paarse bloemen)	06	H	5	lloydii 10 zpp (zeer wollige schedel; purperen bloemen)
24	H	1	kupperiana 20 zpp (Ayl.; zware, bruine middendoorns; kersenrode bloemen)	07	B	2	kotschoubeyanus elephantidens 10 zpp (wordt groter dan de typeplant)
25	H	1	leucanthera 20 zpp (Ayl.; donker bedoord; witte bloemen)	08	B	2	kotschoubeyanus v. 10 zpp (van San Francisco)
26	H	1	marsoneri 20 zpp (dicht goudgeel bedoord; grote kanariegele bloemen)				SET SETIECHINOPSIS Rijk bloeiende zuiltjes, die in het tweede levensjaar al kunnen bloeien. De bloemen zijn 1 nacht geopend, geuren sterk en zijn zelffertil.
27	H	1	minuscula 20 zpp (dwergsoort die clusters vormt; korte doorns, rode bloemen)	01	H	1	mirabilis 20 zpp (minizuiltje; bloeit rijk met lange bloemen)
28	H	1	muscula 20 zpp (Ayl.; verborgen onder zachte witte borstels; oranje bloemen)	02	L	4	mirabilis 20 zpp (minizuiltje; bloeit rijk met lange bloemen)
29	H	1	narvaecense 20 zpp (Ayl.; nietige, witte doorns; helderzowelila bloemen)				SOE SOEHRENSIA Tegenwoordig soms bij Lobivia ingedeeld geslacht. De bloemen zijn rood of geel en erg mooi. De planten bloeien pas op latere leeftijd en worden in het algemeen nogal groot. Niet kougevoelig.
30	H	1	nazarensis WR484 20 zpp (Mediolob.)	01	P	1	bruchii 20 zpp (grote kogelvormen; grote rode bloemen)
31	H	1	nigricans 20 zpp (Mediolob.; vuurrode bloemen)	02	A	1	bruchii 20 zpp (van Tafi del Valle, Tucumán)
32	L	4	pygmaea 20 zpp (Mediolob.; fijne aanliggende bedooring)	03	A	1	formosa 20 zpp (Sierra de Famatina, La
33	H	1	pygmaea 20 zpp (Mediolob.; fijne aanliggende bedooring)				
34	P	1	rosalbiflora FR1115 20 zpp (Mediolob.; rozewitte bloemen)				
35	P	1	senilis P181 20 zpp (uit het grensgebied Salta/Jujuy; rode bloemen)				
36	H	1	senilis kesselringiana 20 zpp (dicht wit bedoord; bleekgele bloemen)				
37	H	1	steinmannii christinae 20 zpp (Mediolob.; dooreen gevlochten geelachtige fijne doorns)				

Zaadlijst 2004

		Rioja)		18	H	2	purpurea f. HS109 10 zpp (van Santiago; fijner bedoornde vorm)
04	A	1	spec. 20 zpp (van Antofagasta de la Sierra, Cat.)	19	H	2	purpurea f. HS25 10 zpp (van Reika Pampa; bloemen purper)
STI			STETSONIA Zuid-Amerikaanse, groot wordende zuilcactussen met zeer stevige donkere doorns. Reeds zaailingen zijn zeer aantrekkelijk. De kweek is niet moeilijk en de planten zijn niet kougevoelig.	20	H	2	steinbachii f. 10 zpp (van Parque Tunari; heldere purperen bloemen)
	01	A	1	21	H	2	swobodaee 10 zpp (dicht, haarfijn, goudgeel bedoord; bloemen purper)
			coryne 20 zpp (Salinas Grandes, Córdoba)	22	H	2	tarijensis 10 zpp (fijne gele of bruine bedooring; rode bloemen)
STO			STROMBOCACTUS Monotypisch geslacht van klein blijvende bolcactussen. De kweek is niet gemakkelijk. Het beste kan men in grotere porties zaaien, daarom bevatten de porties minimaal 100 zaden. Niet kougevoelig.	23	H	2	tiraquensis horrida n.n. 10 zpp (krachtige, priemende, gele tot bruine bedooring)
	01	L	6	24	H	2	torotorensis 10 zpp (geelbruine doorns; purperen bloemen)
			disciformis 125 zpp (schijfvormig; zachte nietige bedooring)	25	H	2	tunariensis 10 zpp (dwergsoort die clusters vormt; rode bloemen met een gele keel)
	02	B	6	26	H	2	vasqueziana 10 zpp (dwergsoort; bloemen magentakleurig)
			disciformis pulcherrima 15 zpp (Nieuw!; roodbloeiend)	27	H	2	verticillacantha cuprea 10 zpp (koperbruine epidermis; levendig rode bloemen)
SUL			SULCOREBUTIA Aan Rebutia verwante, klein blijvende bolcactussen. Niet kougevoelig, maar door hun penwortel wel vochtgevoelig. Het zijn prachtige en gemakkelijke bloeiers. Het zaad blijft niet lang kiemkrachtig.	28	H	2	xanthoantha 10 zpp (lijkt op S. candiae; gele bloemen)
	01	H	2	29	H	2	zavaletae 10 zpp (dwergsoort; kleine doorns; grote violette bloemen)
			alba 10 zpp (dwergsoort; fijne witte doorns; donkerrode bloemen)	TEP			TEPHROCACTUS Merendeels klein blijvende planten uit de groep der Opuntia-achtigen. De planten vormen korte, meestal cilindervormige leden. De soorten groeien in de Andes. Niet kougevoelig. Bloei in cultuur is zeldzaam.
	02	L	2				
			albissima 10 zpp (dooreengevlochten doorns, vaak wit gekleurd)	01	A	1	alexanderi 20 zpp (van Estación Mazan, La Rioja)
	03	H	2				
			applanata JK78 10 zpp	02	A	1	articulatus articulatus 20 zpp (van Nonogasta, La Rioja)
	04	H	2				
			arenacea 10 zpp (fijne, aanliggende bedooring; rijk geel bloeiend)	03	A	1	articulatus papyracanthus 20 zpp (van San Blas, La Rioja)
	05	L	5				
			arenacea 10 zpp (fijne, aanliggende bedooring; rijk geel bloeiend)	04	A	2	geometricus 10 zpp (van Chaschuil, Catamarca)
	06	H	2	THE			THELOCACTUS Noordamerikaanse bolcactussen met knobbelige ribben en vaak grote attractieve bloemen. De kweek is meestal gemakkelijk en de meeste soorten bloeien gemakkelijk en langdurig. De soorten zijn niet kougevoelig.
			candiae 10 zpp (dicht goudgeel bedoord; veel gele bloemen)				
	07	H	2				
			cochabambina HS177 10 zpp (van Sacaba; zeer variabel in bedooring)	01	H	1	bicolor texensis 20 zpp (een van de middendoorns extreem lang en papierachtig)
	08	H	2				
			cylindrica HS44A 10 zpp (kort cilindrisch; stevige doorns; gele bloemen)	02	H	1	bicolor f. 20 zpp (van Cuencame/Dur.; 1 zeer lange middendoorn)
	09	H	2				
			flavissima 10 zpp (dicht goudgeel bedoord; bloemen purperviolet)	03	H	1	bicolor tricolor 20 zpp (fraaie gele en purperrode bedooring)
	10	H	2				
			frankiana 10 zpp (roodbruine doorns; bloemen magentarood)	04	H	1	bicolor pottsii 20 zpp (afstaande middendoorn, aan de punt gekromd)
	11	H	2				
			hoffmanniana 10 zpp (oranje bloemen met geel hart)	05	H	1	bicolor bolansis 20 zpp (wordt groot; porseleinwitte doorns)
	12	H	2				
			hoffmanniana magenta HS90 10 zpp	06	H	1	bicolor f. 20 zpp (van Tanquecillos, kleinere planten; dicht bedoord)
	13	H	2				
			kruegeri 10 zpp (pectinaat aanliggende doorns; oranjegele bloemen)				
	14	H	2				
			menesesii 10 zpp (dooreengevlochten doorns)				
	15	H	2				
			mentosa HS104 10 zpp (van Aiquile; doorns donkerrood; bloemen magentakleurig)				
	16	H	2				
			polymorpha 10 zpp (sterke, zwarte doorns; bloemen geel of purper of beide)				
	17	H	2				
			purpurea f. HS115A 10 zpp (van Santiago; fijnere bedooring, kleur variabel)				

- Normanbokea; violetroze bloemen)
- 02 H 1 alonsii 20 zpp (purperen bloemen)
- 03 L 1 dickisoniae 20 zpp (lijkt op T. gracilis; veel zijdoorns)
- 04 H 1 dickisoniae 20 zpp (lijkt op T. gracilis; veel zijdoorns)
- 05 H 1 flaviflorus 20 zpp (slanke plant, gele bloemen)
- 06 L 4 flaviflorus 20 zpp (slanke plant, gele bloemen)
- 07 H 1 gracilis 20 zpp (dooreen gevlochten, lange, zachte, bruine doorns)
- 08 H 1 hoferi 20 zpp (grijsgroen; lijkt op een Strombocactus)
- 09 H 2 jauernigii 10 zpp (lijkt op T. polaskii; purperviolette bloemen)
- 10 L 1 klinkerianus 20 zpp (zeer klein; zwarte, gebogen doorns; veel witte bloemen)
- 11 H 1 klinkerianus 20 zpp (zeer klein; zwarte, gebogen doorns; veel witte bloemen)
- 12 L 1 krainzianus minimus 20 zpp (kleinere gele bloemen)
- 13 H 1 krainzianus 20 zpp (klein; bleekgele of roze bloemen)
- 14 H 1 krainzianus minimus 20 zpp (kleinere gele bloemen)
- 15 H 2 krainzianus lausseri 10 zpp (fijne, vervlochten doorns; helder purperen bloemen)
- 16 H 1 lophophoroides 20 zpp (dwergsoort, wollige schedel; grote zachtroze bloemen)
- 17 H 1 macrochele 20 zpp (gebogen en dooreen gevlochten doorns; roze bloemen)
- 18 H 1 polaskii 20 zpp (vlakke tuberkels; bloeit hele zomer met roze bloemen)
- 19 P 2 pseudomacrochele alenae Rog199 10 zpp (van Cardonal; bloem roze tot wit)
- 20 H 1 pseudomacrochele 20 zpp (lange, zachte geelbruine doorns; grote roze bloemen)
- 21 H 2 rioverdensis 10 zpp (grijsgroen; weinig doorns; vrij vlakke tuberkels)
- 22 H 2 roseiflorus 10 zpp (witwollige schedel; zwarte middendoorns; purperroze bloemen)
- 23 H 1 schmiedickeanus 20 zpp (dooreen groeiende, gebogen doorns)
- 24 L 1 schwarzii 20 zpp (lijkt op T. polaskii)
- 25 H 1 schwarzii 20 zpp (lijkt op T. polaskii)
- 26 H 1 swobodae 20 zpp (gedraaide, zwartachtige doorns; witachtige bloemen)
- 27 B 2 lilinkeudius 10 zpp (ook wel var. van T. schmiedickeanus genoemd)
- 28 B 2 macrochele v. 10 zpp (van Las Laures)
- VAT**
- VATRICANIA**
Monotypisch geslacht van grote Boliviaanse zuilcactussen. De planten vertakken op latere leeftijd en maken bij bloeirijpheid een cephalium.
- 01 H 1 guentheri 20 zpp (prachtige geelbruine zuil)
- WEI**
- WEINGARTIA**
Kleine Zuidamerikaanse bolcactussen, die de hele zomer door bloeien. Probleemloze planten, die niet erg groot worden en zeker ook geschikt zijn voor beginners. De bloemen zijn vrijwel steeds geel. De planten zijn niet kougvoelig.
- 01 L 4 buiningiana FR816 20 zpp (oranje bloemen)
- 02 H 1 corroana 20 zpp (dikke, wollige areolen en priemende, gele doorns)
- 03 H 1 erinacea catarirensis 20 zpp (platrond, bleke doorns)
- 04 H 1 erinacea 20 zpp (plant vlak; korte, rechte, geelwitte doorns)
- 05 H 1 lanata 20 zpp (grote, wollige areolen; gele doorns; rijk bloeiend)
- 06 H 1 longigibba 20 zpp (sterk wollige areolen)
- 07 H 1 multispina 20 zpp (dicht, lang en fijn, geelbruin bedoord)
- 08 H 1 neocumingii trollii 20 zpp (geelbruine, stevige doorns, bloemen oranje)
- 09 H 1 pulquinensis mairanensis L958 20 zpp (geelbruine doorns)
- 10 H 1 pulquinensis 20 zpp (van Saipina/Bol.; dicht geelbruin bedoord)
- 11 H 1 riograndensis 20 zpp (vormt clusters; gele gebogen doorns; rijk geel bloeiend)
- 12 H 1 spec. HS160 20 zpp (van Lagar Pampa/Bol.; lange, zachte, goudgele doorns)
- 13 H 1 spec. 20 zpp (van Tuna Pampa/Bol.; lange, fijne, grijze doorns)
- 14 H 1 spec. 20 zpp (van Presto/Bol.; wollige areolen; luchtig bedoord)
- 15 L 1 trollii 20 zpp (oranje bloemen)
- WIL**
- WILCOXIA**
Kleine struikjes met wortelknollen, die ook wel bij Echinocereus worden ingedeeld. De planten kunnen rijk bloeien in het vroege voorjaar. De planten zijn niet kougvoelig, maar worden vaak geënt gekweekt.
- 01 P 2 poselgeri SB852 10 zpp (lange scheuten met wortelknol; purperen bloemen)
- 02 P 2 waldeisii 10 zpp (grote gele bloemen)
- 03 P 2 zopilotensis 10 zpp (dikke stam; scharlakenrode bloemen)
- 04 B 2 albiflora 10 zpp (bloem wit of zeer licht roze)
- 05 B 2 kroenleinii 10 zpp
- ZADEN VAN VETPLANTEN**
- AG**
- AGAVE (AGAVACEAE)**
Bladsucculenten met eindstandige enorme bloeiwijze. Enkele soorten verdragen nachtvorst. De planten zijn zeer geliefd en meest eenvoudig te kweken, maar ze nemen later veel plaats in.
- 01 L 4 parviflora 20zpp (kleine soort; bloeiwijze niet hoger dan ca. 1,5 m.)

Zaadlijst 2004

AO	ALOE (LILIACEAE)		11	JT	1	recurvata minuta 20zpp (Gamsberg, W Pofadder)			
	Groot geslacht van Afrikaanse (blad)succulenten. De meeste soorten zijn gemakkelijk te kweken en ook geschikt voor beginners. Een aantal soorten wordt groot. Meestal niet kougvoelig.		12	JT	1	ruschii 20zpp (15 k S Pofadder)			
			13	JT	1	spec. nov. 20zpp (nabij Bloeddriif, Rv)			
			14	JT	1	spec. nov. 20zpp (Houmoedseberge, S Pofadder)			
01	L	4				spec. ABP120 20zpp (Tshipise, Z.A.)			
AN	ANACAMPSEROS (PORTULACACEAE)		15	JT	1	ustulata 20zpp (tussen Klaarstroom en Willowmore)			
	Compacte dwergstruikjes met korte, dikke, vertakte stam en groen of rood verkleurd blad. Bloemen relatief groot, 1 dag geopend, kleur wit tot violet. Mits droog niet kougvoelig.		BO			BOWIEA (LILIACEAE)			
01	JT	1				Ui-achtige planten met lange vertakte ranken en vrijwel geen blad. De planten zijn eenvoudig te kweken en ze zijn niet kougvoelig. In de winter verdwijnen de bovengrondse delen, waarna in de lente nieuwgroei ontstaat.			
02	L	4				01	L	4	volubilis 20zpp (zelffertil; gemakkelijk en attractief)
03	JT	1				DG			DIGITALIS (SCROPHULARIACEAE)
04	JT	1				De aangeboden soort blijft klein en is geschikt in de rotstuijn.			
05	JT	1				01	L	7	parviflora 30zpp
06	JT	1				EC			ECHEVERIA (CRASSULACEAE)
07	JT	1				Fraai berijpte bladeren, geplaatst in een rozet. Kleine bloemen in vaak fraaie kleuren. Niet kougvoelig.			
08	JT	1				01	L	4	agavoides 20zpp (dikbladige soort; bloem rood, bovenaan geel)
09	JT	1				EU			EUPHORBIA (EUPHORBIAACEAE)
10	JT	1				Soortenrijk geslacht met vele stamsucculente soorten. Het (melk)sap van deze planten is giftig. Vele soorten zijn weehuizig. De cultuur is niet moeilijk, hoewel sommige soorten wat vochtgevoelig en warmteminnend zijn.			
11	JT	1				01	L	5	obesa 10zpp (zeer symmetrisch gevormd lichaam)
12	JT	1				GN			GERANIUM (GERANIACEAE)
13	JT	1				01	L	3	himalayense 10zpp
14	JT	1				HA			HAWORTHIA (LILIACEAE)
15	JT	1				Laagblijvende planten uit het Zuiden van Afrika. De planten vormen vaak groepen. De bloemen zijn vaak enigszins zygomorf.			
16	JT	1				01	L	3	arachnoidea 10zpp (zeer kleine voorraad)
17	JT	1				02	L	3	bolusii 10zpp (zeer kleine voorraad)
AV	AVONIA (PORTULACACEAE)		03	L	3	cymbiformis v. 10zpp (zeer kleine voorraad)			
	Aparte dwergstruikjes met slanke takjes, wit van kleur doordat schubben de blaadjes bedekken. Bloemen klein, meestal wit. A. quinaria is een must met een echte caudex en grote bloemen. Mits droog niet kougvoelig.		04	L	3	rodenii n.n. 10zpp (= H. turgida; zeer kleine voorraad)			
01	JT	1				05	L	3	spec. Jansonville 10zpp (= H. retusa; zeer kleine voorraad)
02	JT	1				LE			LEWISIA (PORTULACACEAE)
03	JT	1				Op niet te vochtige plaatsen winterharde Amerikaanse rozetten met fraaie bloemen. Bij sommige soorten sterven de bladeren na een korte groeiperiode af. Overwinteren in de koude kas voorkomt uitval door vocht in de winter.			
04	JT	1				01	L	5	cotyledon Hybr. 20zpp (mits droog winterhard)
05	JT	1							
06	JT	1							
07	JT	1							
08	JT	2							
09	JT	2							
10	JT	1							

- LI LITHOPS (AIZOACEAE)**
 Levende steentjes. Deze stamloze blad-succulenten zijn niet kou-, maar wel vochtgevoelig. De meeste soorten bloeien in de late zomer of in de herfst. Soorten afkomstig van HN komen van planten die uit de verz. van Dr. De Boer stammen.
- 01 HN 4 aucampiae 20zpp
 02 HN 4 aucampiae f. Danielskuil 20zpp
 03 HN 1 aucampiae koelemanii 20zpp
 04 HN 4 bella 20zpp
 05 HN 4 bella eberlanzii 20zpp
 06 HN 4 bella lericheana 20zpp
 07 HN 1 brevis 20zpp
 08 HN 1 bromfieldii 15zpp
 09 HN 4 christinae 20zpp
 10 HN 4 comptonii 20zpp
 11 HN 4 dinteri 20zpp
 12 HN 1 dorotheae 20zpp
 13 HN 4 elisae 20zpp
 14 HN 4 erniana 20zpp
 15 HN 1 erniana aiaisensis 20zpp
 16 HN 1 erniana witputzensis 20zpp
 17 HN 4 framesii 20zpp
 18 HN 4 frederici 20zpp
 19 HN 4 fulleri 20zpp
 20 HN 2 fulleri kennedyi 15zpp
 21 HN 4 fulleri ochracea 20zpp
 22 HN 4 fulviceps 20zpp
 23 HN 1 fulviceps areae 20zpp
 24 HN 4 fulviceps lactinea 20zpp
 25 HN 4 fulviceps lydiae 20zpp
 26 HN 4 gesinae 20zpp
 27 HN 4 hallii 20zpp
 28 HN 4 hallii maculata 20zpp
 29 HN 4 insularis 20zpp
 30 HN 4 julii littlewoodii 20zpp
 31 HN 4 karasmontana 20zpp
 32 HN 4 karasmontana f. Signalberg 20zpp
 33 HN 4 karasmontana laterita 20zpp
 34 HN 4 karasmontana opalina 20zpp
 35 HN 4 karasmontana summitatum 20zpp
 36 HN 4 karasmontana tischeri 20zpp
 37 HN 2 lesliei 20zpp
 38 HN 1 lesliei albiflora 20zpp
 39 HN 1 lesliei albinica 20zpp
 40 HN 2 lesliei aplanata 20zpp
 41 HN 1 lesliei burchellii 20zpp
 42 HN 1 lesliei f. Pietersburg 20zpp
 43 HN 4 lesliei hornii 20zpp
 44 HN 1 lesliei maraisii 20zpp
 45 HN 4 lesliei mariae 20zpp
 46 HN 4 lesliei minor 20zpp
 47 HN 4 lesliei minor albiflora 20zpp
 48 HN 4 lesliei rubrobrunnea 20zpp
 49 HN 1 lesliei venterii 20zpp
 50 HN 4 localis peersii 20zpp
 51 HN 4 marginata 20zpp
 52 HN 4 marmorata 20zpp
 53 HN 4 marmorata diutina 20zpp
 54 HN 1 marthae 20zpp
 55 HN 4 olivacea nebrownii 20zpp
 56 HN 1 otzeniana 20zpp
 57 HN 1 pseudotruncatella 20zpp
- 58 HN 1 pseudotruncatella alpina 20zpp
 59 HN 1 pseudotruncatella archerea 20zpp
 60 HN 4 pseudotruncatella brandbergensis 20zpp
 61 HN 4 pseudotruncatella dendritica 20zpp
 62 HN 2 pseudotruncatella edithae 20zpp
 63 HN 1 pseudotruncatella elisabethae 20zpp
 64 HN 2 pseudotruncatella pulmonuncula 20zpp
 65 HN 1 pseudotruncatella volkii 20zpp
 66 HN 1 ruschiorum 20zpp
 67 HN 1 ruschiorum nelii 20zpp
 68 HN 4 salicola 20zpp
 69 HN 4 salicola f. Kraankuil 20zpp
 70 HN 1 salicola reticulata 20zpp
 71 HN 4 schwantesii 20zpp
 72 HN 1 schwantesii gebseri 20zpp
 73 HN 1 schwantesii gulielmi 20zpp
 74 HN 2 schwantesii nutupdriftensis 15zpp
 75 HN 2 schwantesii rugosa 15zpp
 76 HN 4 schwantesii urikosensis 20zpp
 77 HN 4 steineckiana 20zpp
 78 HN 4 turbiniformis 20zpp
 79 HN 4 turbiniformis brunneo-violacea 20zpp
 80 HN 1 turbiniformis elipina 20zpp
 81 HN 1 turbiniformis f. Koegrabi 20zpp
 82 HN 4 turbiniformis lutea 20zpp
 83 HN 4 turbiniformis susannae 20zpp
 84 HN 4 turbiniformis subfenestrata 20zpp
 85 HN 1 turbiniformis vermiculata 20zpp
 86 HN 4 verruculosa glabra 20zpp
 87 HN 0 verruculosa kenhartii 20zpp
 88 HN 4 weberi 20zpp
 89 L 1 schwantesii "triebneri" 20zpp
- ME MESTOKLEMA (AIZOACEAE)**
 Geslacht van kleine struikjes met knolvormige wortelstok. Niet kougvoelig.
- 01 L 4 spec. 20zpp
- OR ORNITHOGALUM (LILIACEAE)**
 01 L 1 caudatum 20zpp
- OA OROSTACHYS (CRASSULACEAE)**
 Rozetvormende plantjes uit Oosteuropa en Azië. De planten zijn vaak winterhard. Ze bloeien eindstandig en vermeerderen zich via zaad en uitlopers.
- 01 L 4 iwarenge 20zpp (rijkspruitend, berijpte plant)
- OS OSCULARIA (AIZOACEAE)**
 Kleine struikjes met roze tot rode bloemen. Niet kougvoelig.
- 01 L 1 deltoides 20zpp (blauwgrijze bladeren; roodachtige bloemen)
- PE PELARGONIUM (GERANIACEAE)**
 Geslacht met een aantal succulente soorten. De planten zijn stamsucculent en hebben vaak de neiging in de winter te groeien.
- 01 L 2 spec. 10zpp

GEMENGDE ZADEN

- MIX AST** Astrophytum gemengd € 0,35/20 en beperkt € 1,40/100 zaden.
- MIX CAC** Cactuszaden gemengd € 1,40/150 en € 5,60/1500 zaden. Mengsel van vele soorten. Geen kleinere porties verkrijgbaar.
- MIX COY** Coryphantha gemengd € 0,35 per portie van 20 zaden.
- MIX ECC** Echinocereus gemengd € 0,35/20 en beperkt € 1,40/100 zaden.
- MIX ECF** Echinofossulocactus (Stenocactus) gemengd € 0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
- MIX LOP** Lophophora gemengd € 0,55/10 en zeer beperkt € 2,20/50 zaden.
- MIX MEL** Melocactus gemengd € 0,35/20; € 1,40/100 en zeer beperkt € 5,60/1000 zaden.
- MIX NCH** Neochilenia gemengd (incl. Horridocactus) € 0,35/20 en beperkt € 1,40/100 zaden.
- MIX NEP** Neoporteria gemengd € 0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
- MIX NOT** Notocactus gemengd € 0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
- MIX PAR** Parodia gemengd € 0,35 per portie van 20 zaden
- MIX REB** Rebutia, Aylostera en Mediobivia gemengd € 0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
- MIX SUL** Sulcorebutia gemengd € 0,35 per portie van 10 zaden.
- MIX WEI** Weingartia gemengd € 0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
- MIX COP** Copiapoa gemengd € 0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
- MIX ECN** Echinopsis gemengd en hybride € 0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
- MIX FRA** Frailea gemengd € 0,35 per portie van 20 zaden.
- MIX GYM** Gymnocalycium gemengd € 0,35/20; € 1,40/100 en beperkt € 5,60/ 1000 zaden.
- MIX ISL** Islaya gemengd € 0,35 per portie van 20 zaden.
- MIX MAL** Mamillaria gemengd € 0,35/25; € 1,40/125 en € 5,60/1250 zaden. Zeer vele soorten.
- MIX THE** Thelocactus gemengd € 0,35/20 en beperkt € 1,40/100 zaden.
- MIX TUR** Turbinicarpus gemengd € 0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
- MIX LI** Lithops gemengd € 0,35/20; € 1,40/100 en € 5,60/1000 zaden.